

รายงานการติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตร
อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร
อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการจ้างงานทั้งภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน แต่เนื่องจากปัญหา ด้านค่านิยมการเรียนสายสามัญเพื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา และปัญหาอื่นๆ ทำให้จำนวนผู้เรียน อาชีวศึกษาไม่เพิ่มขึ้นตามความต้องการ ส่งผลให้ขาดกำลังคนทางด้านแรงงานเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ทวิศึกษา) ขึ้น เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้ พื้นฐานด้านอาชีพ อีกทั้งเป็นการผลิตกำลังคนที่ได้มาตรฐานและสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน ได้ทันที นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพให้กับนักเรียนตามความถนัด และความสนใจ การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษาจึงเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่กันไปทั้งสายสามัญและ สายอาชีพ โดยเมื่อเรียนครบหลักสูตร ผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พร้อมกัน

การดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษา เป็นความร่วมมือระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ดังนั้น หากมีการติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ละสังกัดที่เข้าร่วมโครงการจะทำให้ ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในการดำเนินโครงการ รวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลนโยบายด้านการศึกษา ของชาติ เห็นควรให้มีการติดตามและประเมินผลนโยบายการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จึงร่วมกับมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โดยมีรองศาสตราจารย์พรทิพย์ ไชยโส และคณะดำเนินการติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษา เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษา ศึกษาและถอดบทเรียนการจัดการศึกษาในลักษณะ ไกล่เคียงกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ของต่างประเทศ ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการศึกษาดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อ ใช้เป็นต้นแบบให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจเข้าร่วมโครงการศึกษาแนวทางและ นำไปใช้กับสถานศึกษาของตนได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณคณะวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงาน
สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็น
อย่างดีทำให้รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา
และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เสร็จสมบูรณ์และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกภาคส่วน
ที่เกี่ยวข้องจะนำผลการติดตามและประเมินในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา
เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้บรรลุตามนโยบายการเพิ่ม
จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลต่อไป

(นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์)

เลขาธิการสภาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัย เรื่อง การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการในรอบปีงบประมาณ 2559 เป็นการติดตามและประเมินโครงการที่ดำเนินงานในช่วงปีการศึกษา 2558-2559 ซึ่งเป็นการดำเนินงานในระยะ 2 ปีแรกของการดำเนินโครงการในระยะแรก และจะมีผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงระยะเวลา 3 ปีของหลักสูตร การติดตามและประเมินในครั้งนี้เป็นการติดตามและประเมินด้วยแนวคิดเชิงระบบทั้งในส่วนของบริษัท ปัจจัย กระบวนการ และผลการดำเนินงานโครงการ กระบวนการวิจัยได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากผู้บริหารทั้งระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่ประสานงานจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่ช่วยประสานข้อมูลพื้นฐานเพื่อการดำเนินงานโครงการในระยะต่างๆ อย่างดียิ่ง และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาที่มาร่วมพิจารณาร่างรายงานและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้รายงานการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทั้งระดับนโยบายและสถานศึกษา ครูอาจารย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้บรรลุผลของโครงการอย่างมีคุณภาพในระยะต่อไป

พรทิพย์ ไชยโส
หัวหน้าโครงการวิจัย

การจัดการศึกษาเรียนร่วม

หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

- 1) เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
- 3) เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการจัดการศึกษาในลักษณะใกล้เคียงกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข
- 4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ระเบียบวิธีการวิจัย งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยดำเนินการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ จากสภาพจริงด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่ดำเนินงานโครงการทวิศึกษาทั้งระดับนโยบายและระดับสถานศึกษาในภูมิภาคต่างๆ ทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และกศน. จำนวน 29 แห่ง ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จำนวน 4 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี และไต้หวัน นำผลจากการศึกษาการดำเนินงานตามสภาพจริงมากำหนดกรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลตามกรอบแนวคิดเชิงระบบ ด้วยวิธีการเชิงปริมาณที่ทำให้ได้สารสนเทศครอบคลุมจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยการส่งแบบสอบถามกับหน่วยงานและสถานศึกษาสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ซึ่งครอบคลุมสถานศึกษาทั้งในเมืองและนอกเมือง จำนวน 7 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ได้รับแบบสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากโครงการทวิศึกษาจากสถานศึกษา จำนวน 322 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 51.1 ของจำนวนสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สอศ. 148 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 62.2 สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 153 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.0 และสถานศึกษาสังกัด กศน. จำนวน 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 24.4 มีจำนวนผู้ส่งแบบสอบถามคืนทั้งหมด 3,180 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 ครู/อาจารย์ จำนวน 962 คน

คิดเป็นร้อยละ 30.25 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 879 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 และผู้ปกครอง จำนวน 876 คน คิดเป็นร้อยละ 27.55 วิเคราะห์คำตอบของบุคคลกลุ่มต่างๆ ตามประเด็นที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยด้วยสถิติบรรยาย เพื่อแสดงสภาพของระดับการปฏิบัติในการดำเนินงานโครงการด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประเมินผลการดำเนินงานด้วยการเปรียบเทียบระดับของการปฏิบัติกับระดับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจัดกลุ่มคำตอบจากการสัมภาษณ์และคำถามปลายเปิดในแบบสอบถาม จัดกลุ่มของคำตอบและเรียบเรียงสรุปเป็นข้อความบรรยายถึงสภาพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน วิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันตามโมเดลความสัมพันธ์เชิงระบบ จากคำตอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ เพื่อสรุปถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงาน เรียบเรียงผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นของวัตถุประสงค์การวิจัย จัดทำร่างรายงานวิจัยที่ได้จากการติดตามและประเมินโครงการฯ สรุปผลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการดำเนินโครงการในระยะต่อไป และนำเสนอร่างรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดสัมมนากลุ่มผู้บริหารหน่วยงาน สังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา นำข้อเสนอแนะจากการสัมมนากลุ่มมาพิจารณาปรับปรุงร่างรายงานเพื่อนำเสนอเป็นรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาทวิศึกษาในช่วง ปีการศึกษา 2558-2559

1.1.1 บริบทของการดำเนินงานในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ โครงการทวิศึกษาเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐในการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้เรียนรู้และมีทักษะทางด้านอาชีพติดตัว เมื่อศึกษาจบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ซึ่งเป็นนโยบายสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานรูปแบบสะสมหน่วยกิต (2558) จัดดำเนินงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งฝึกวิชาอาชีพให้กับผู้เรียนไปพร้อมกับการเรียนในสายสามัญ โครงการทวิศึกษาเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันในระยะแรกของการดำเนินงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ 1) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ 2) เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป้าหมายกลุ่มผู้เรียน คือ กลุ่มที่มีโอกาสน้อยในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีภูมิลำเนาอาศัยในพื้นที่ที่อยู่ในเขตที่ห่างไกลทำให้ขาดประสบการณ์ในการเรียนด้านอาชีพ ไม่สามารถเดินทางได้สะดวกเพื่อมาศึกษาในเมืองได้ เป็นโครงการ

ที่ต้องการเพิ่มทักษะอาชีพให้ผู้เรียนได้รับวุฒิ ปวช. ที่สามารถจบการศึกษาแล้วออกไปประกอบอาชีพได้ หรือนำไปศึกษาต่อในสายอาชีพ ส่วนการได้รับวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการได้รับ 2 วุฒิการศึกษานั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ และเป็นการจูงใจผู้เรียนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการฯ

เหตุผลในการดำเนินงานโครงการ จากผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการดำเนินงานจัดการศึกษาโครงการ ทวิศึกษา ด้วยเหตุผลสำคัญคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ ในส่วนคำตอบของครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา เนื่องจากเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ ส่วนนักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา เนื่องจากได้รับวุฒิ 2 วุฒิ

หลักสูตรที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) หรือสถานศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย: ศูนย์ กศน.) โดยให้นักเรียน/นักศึกษาของสังกัด สพฐ. และ กศน. ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือวิชาเลือกในรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. และให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตร การจบหลักสูตรให้ใช้เกณฑ์การจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตรที่เรียน ซึ่งนักเรียนสังกัด สถานศึกษา สพฐ. ที่เข้าเรียนโครงการฯ ต้องเรียนเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 31 หน่วยกิต และนักเรียน กศน. ที่เข้าโครงการทวิศึกษาต้องเรียนเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 40 หน่วยกิต ทั้งนี้ นักเรียน/นักศึกษา เมื่อเรียนครบตามหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร คือสายสามัญ และสายอาชีพ แล้ว จะต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป และตามข้อกำหนดของหลักสูตร ปวช. ที่ต้องฝึกงานกับสถานประกอบการอีก 320 ชั่วโมง ในขณะเดียวกัน นักศึกษาจะได้รับวุฒิ ปวช. ต้องสอบผ่านเกณฑ์สมรรถนะวิชาชีพด้วย จึงทำให้นักเรียน/นักศึกษาที่เรียนในโครงการ ต้องใช้เวลาเรียนมากกว่าการเรียนหลักสูตรสามัญเพียงหลักสูตรเดียว

ประเภทวิชาและสาขาวิชาที่มีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 มีจำนวน 32,686 คน โดยลงทะเบียนในประเภทวิชาพาณิชยกรรมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 43.68 รองลงมา คืออุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 39.58 เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 7.20 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 5.23 คหกรรม ร้อยละ 2.74 และสาขาที่มีผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 1 คือ ศิลปกรรม ร้อยละ 0.43 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร้อยละ 0.92 และการประมง

ร้อยละ 0.23 ไม่มีผู้เรียนคือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ สำหรับในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนผู้เรียนระดับ ปวช. 2 จำนวน 30,505 คน ซึ่งแสดงว่ามีจำนวนที่ออกจากโครงการไปบางส่วนคือ 2,181 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ในส่วนของนักศึกษา ปวช. ปี 1 ในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนผู้ลงทะเบียน 24,129 คน ซึ่งลดลงจากปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 26.18 โดยมีนักเรียน/ นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในประเภทวิชา อุตสาหกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.82 รองลงมาคือ พาณิชยกรรม ร้อยละ 37.50 รองลงมา คือเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 7.04 ประเภทวิชาที่มีผู้ลงทะเบียนไม่ถึงร้อยละ 5 คือ คหกรรม ร้อยละ 3.18 เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 2.07 ประมง คิดเป็นร้อยละ 0.21 ศิลปกรรม คิดเป็น ร้อยละ 0.19 สาขาที่ไม่ปรากฏมีผู้เรียนในโครงการ คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ

สถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2559 ประกอบด้วยสถานศึกษา สังกัด สอศ. 296 แห่ง สพฐ. 1,446 แห่ง และ กศน. 108 แห่ง ทั้งนี้สถานศึกษาที่จัดการศึกษา ตามโครงการมีกระจายอยู่ในทุกเขตภูมิภาคของประเทศ ทั้งกรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีประเภทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียน โดยได้รับคำตอบ ของนักเรียน/นักศึกษาจากแบบสอบถามนักเรียนทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. ว่าลงทะเบียนเรียน กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาสูงสุดคือ 854 คน คิดเป็นร้อยละ 97.15 รองลงมาคือวิทยาลัยการอาชีพ 235 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 รองลงมาคือ วิทยาลัยเทคนิค 223 คน คิดเป็นร้อยละ 25.37 ถัดมาคือวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 126 คน คิดเป็นร้อยละ 14.34 นอกนั้นคือ วิทยาลัย สารพัดช่าง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 ซึ่งเป็นนักเรียนจากสังกัด สพฐ. เท่านั้น

1.1.2 ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ประกอบด้วย **ความพร้อมของ สถานศึกษา** โดยเฉพาะความพร้อมของสถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นหลัก ทั้งบุคลากรใน ประเภทวิชาและสาขาวิชาที่สามารถจัดการะงานที่เพิ่มจากภาระงานปกติได้ รวมทั้งสถานที่ เรียน ห้องเรียน อุปกรณ์และวัสดุฝึก ประกอบกับ**ความต้องการ**ในการศึกษาในโครงการฯ ของ ผู้เรียนของสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปัจจัยด้าน**บุคลากร**ที่จัดการเรียนการสอน ซึ่งรายวิชา พื้นฐานในหลักสูตรสายสามัญ ครูอาจารย์สังกัด สพฐ. และ กศน. เป็นผู้จัดการเรียนการสอน ส่วนรายวิชาชีพที่ลงทะเบียนในกลุ่มวิชาเพิ่มเติมหรือวิชาเลือก อาจารย์สังกัด สอศ.จะเป็น ผู้จัดการเรียนการสอน แต่ในบางรายวิชาที่เป็นวิชาพื้นฐานอาชีพที่อาจารย์สังกัด สพฐ. และ กศน. มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชาและสามารถจัดการเรียนการสอนได้เอง จะเป็นผู้ดำเนินการ เอง **สถานที่เรียน**ในรายวิชาสามัญผู้เรียนจะเรียนที่สถานศึกษาของตนเองในวันปกติ สำหรับ นักเรียน สพฐ. และเรียนในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ สำหรับนักศึกษา กศน. โดยนักศึกษา กศน. อาจจะเรียนที่ศูนย์ตำบล หรือในบางวิชามาเรียนที่ศูนย์อำเภอ การเรียนรายวิชาอาชีพที่อาจารย์ สังกัด สอศ. สอนนั้น ส่วนใหญ่นักเรียนนักศึกษาจะไปเรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. เพราะมี เครื่องมือและอุปกรณ์พร้อม ในส่วนของบุคลากรในการติดตามและบริหารจัดการการดำเนินงาน โครงการฯ ส่วนใหญ่สถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ

ดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษา เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาและคณาจารย์ ซึ่งผู้ดำเนินงานในระดับผู้บริหารสถานศึกษามักมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตามวาระในแต่ละปี ทำให้การติดตามการทำงานเกิดภาวะไม่ต่อเนื่อง **งบประมาณ** ในการดำเนินการ หากเป็นนักเรียนในสังกัด สพฐ. และ กศน. จะได้รับงบอุดหนุนรายหัวตามรายการที่กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนลงทะเบียนเป็นนักเรียน/นักศึกษาในโครงการทวิศึกษาจะลงทะเบียนเป็นนักศึกษาหลักสูตร ปวช. ในสังกัด สอศ. ด้วย ซึ่งสถานศึกษาสังกัด สอศ. จะได้รับงบประมาณอุดหนุนในส่วนของ**ค่าวัสดุ**ฝึกตามประเภทวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ซึ่งการดำเนินการยังมี**ค่าใช้จ่าย**ในเรื่องการเดินทาง ทั้งของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอน ทั้งอาจารย์สังกัด สอศ. ที่เดินทางมาสอนที่สถานศึกษา สพฐ. และศูนย์ กศน. และค่าใช้จ่ายอาจารย์ที่ปรึกษาที่ต้องพานักเรียน สพฐ. มาเรียนที่สถานศึกษา สอศ. ส่วนนักศึกษา กศน. จะเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียนที่สถานศึกษา สอศ. เอง นอกจากนี้ นักเรียน/นักศึกษาที่มาลงทะเบียนเรียนในสังกัด สอศ. ยังต้องการเพิ่มเติมในเรื่องค่าเครื่องแบบในการฝึกปฏิบัติงานด้วย

1.1.3 กระบวนการในการดำเนินงานโครงการ ในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา จากคำตอบของผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วย การดำเนินงานในระดับสถานศึกษาที่เริ่มจากการเลือกสถานศึกษาคณาจารย์ การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือของสถานศึกษาคณาจารย์ในส่วนแนวทางการจัดการศึกษาทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. รองลงมาคือ บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. รองลงมาคือ นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาซีพหลักสูตร ปวช. เพื่อเทียบโอนเมื่อลงทะเบียนตามหลักสูตร ปวช. กับสถานศึกษาในสังกัด สอศ. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงได้วุฒิ ปวช. หรือ นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในหลักสูตร ปวส. และ มีผู้บริหารเพียงส่วนน้อยระบุแนวทางการจัดการศึกษาว่าโรงเรียนสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตรระดับ ปวช. แล้วให้สถานศึกษา สอศ. เป็นพี่เลี้ยง

กระบวนการติดตามการจัดการศึกษาทวิศึกษา ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ให้คำตอบว่าใช้วิธีการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในขณะที่ผู้บริหารการศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. สอศ. และ กศน. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฉพาะเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงาน

1.1.4 ผลการดำเนินงานโครงการฯ

จากการศึกษาความคิดเห็นเพื่อประเมินการจัดการศึกษาทวิศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการทวิศึกษา ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้เรียนและผู้ปกครอง แสดงว่าในการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไป อย่างไรก็ตามจากการติดตามโดยการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม ยังพบปัญหาของความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณในการบริหารจัดการโครงการ และการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาที่มีพื้นฐานและ

มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเรียน 2 หลักสูตรในสถานศึกษาที่แตกต่างกันไปพร้อมกัน ตลอดจน ปัญหาความไม่ชัดเจนของการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา และการติดตามแก้ไขปัญหาร่วมกันของสถานศึกษาคู่สัญญาที่เกิดจากปัญหานักเรียนบางส่วน ไม่เข้าเรียน ขาดเรียน ไม่สนใจเรียนอย่างจริงจัง ทำให้มีนักเรียน/นักศึกษาบางส่วนออกจาก โครงการไป

จากการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการทวิศึกษาของผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในระดับมาก และมีความคาดหวังที่อยากให้มีนโยบายสนับสนุน การดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องต่อไป จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน/นักศึกษา ทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. มีความคิดเห็นว่าจะยังเรียนในหลักสูตรตามโครงการทวิศึกษาในปี การศึกษาหน้าต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 768 คน คิดเป็นร้อยละ 87.38

1.2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ ทวิศึกษาและปัญหาในการดำเนินงานโครงการ

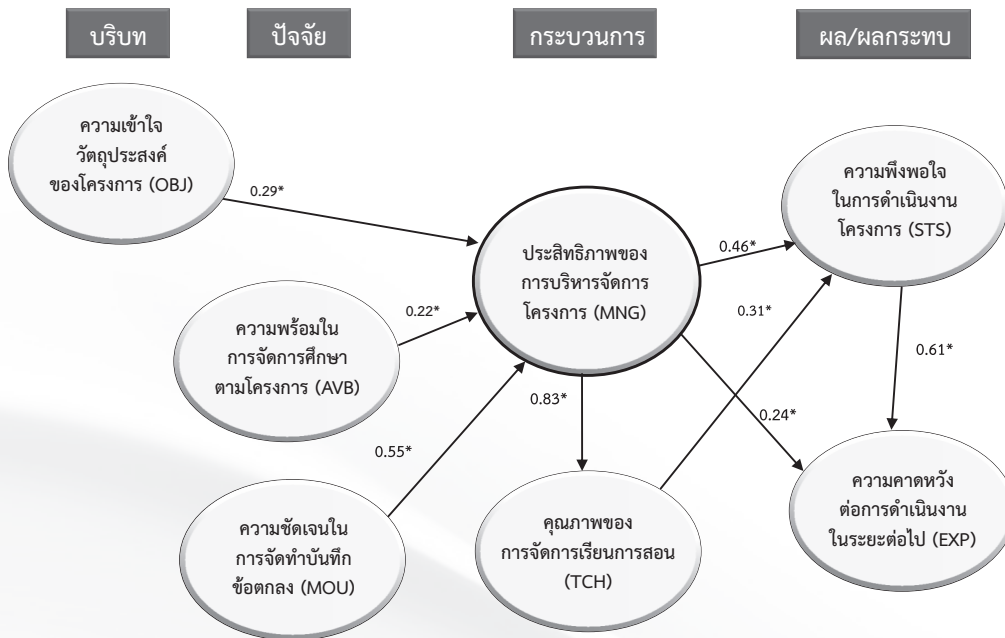
1.2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

จากการวิเคราะห์คำตอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ด้วยแบบโมเดล ความสัมพันธ์โครงสร้างตามวิธีการเชิงระบบ พบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน ระหว่าง **บริบท** ได้แก่ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ **ปัจจัยในการดำเนินงาน** ประกอบด้วย ความพร้อมของการดำเนินงาน ด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และความชัดเจนในการจัดทำบันทึก ข้อตกลงระหว่างสถาบันคู่สัญญา **กระบวนการในการดำเนินงาน** ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโครงการ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการได้รับทราบ ถึงแนวทางในการดำเนินงาน การสร้างความร่วมมือในการทำงานทั้งภายในสถานศึกษาและ สถานศึกษาคู่สัญญา การกำกับติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และกระบวนการ ในการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ได้แก่ การวางแผน การจัดการเรียนการสอน การสอนที่คำนึงถึงความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน การสอน ที่เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และการสอนของครูตลอดจนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู **ผลลัพธ์** ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้บริหาร การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครอง และ **ผลลัพธ์** ในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาซึ่งได้แก่ ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการที่อยาก ให้มีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป ซึ่งให้คำตอบที่สอดคล้องกับผลการศึกษาด้วยวิธีการ เชิงคุณภาพถึง **ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการ**ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการนำสู่ ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาดังนี้

เมื่อพิจารณาตัวแปรความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะ ต่อไป (EXP) พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการ

ทวิศึกษา (STS) และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) กล่าวคือผู้เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาที่มีการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพึงพอใจต่อโครงการสูง จะส่งผลให้มีความคาดหวังต่อโครงการ และนอกจากนี้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจนในการทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ต่อความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) ด้วย

เมื่อพิจารณาตัวแปรความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) พบว่าได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาที่มีการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ ดี จะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ดังแสดงในโมเดลเชิงระบบที่แสดงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ดังนี้

แผนภาพ 6.1 โมเดลเชิงระบบที่แสดงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

1.2.2 ปัญหาที่พบในการดำเนินงานโครงการ

แม้คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มต่างๆ จะแสดงว่ามีสภาพการดำเนินงานและการปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไปก็ตาม แต่จากการสัมภาษณ์ในการลงพื้นที่ภาคสนามและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานยังพบปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งบริบท ปัจจัย และกระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงาน ดังนี้

ด้านบริบทของการดำเนินงาน เนื่องจากโครงการทวิศึกษาเป็นโครงการตามนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการเรียนทางด้านอาชีพและเพิ่มผู้เรียนในระดับ ปวช. ให้สูงขึ้น เมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้เรียนระดับสายสามัญ ทำให้มีการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายในทุกพื้นที่ของประเทศ ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง และเมื่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของโครงการไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและชัดเจนเป็นเพียงการรายงานการดำเนินงานตามระบบปกติของการติดตามงาน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับสถานศึกษาเกิดความไม่แน่ใจว่ายังคงจะได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานต่อเนื่องไปหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะความไม่ชัดเจนของนโยบายในด้านปัจจัยทั้งในด้านของบุคลากรและค่าใช้จ่าย

ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในกลุ่มต่างๆ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง พบสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินงานที่สรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการบริหารจัดการ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนถึงวิธีการเรียนรู้ที่ต้องการผู้เรียนที่มีพื้นฐานและความตั้งใจในการเรียนสูง จึงจะสำเร็จการศึกษาและได้รับ 2 วุฒิในเวลา 3 ปี ทำให้ผู้เรียนที่เข้ามาเรียนในโครงการส่วนหนึ่งต้องออกจากโครงการเพราะไม่สามารถจัดเวลาเรียนได้ โดยเฉพาะผู้เรียนสังกัดศูนย์ กศน. ส่วนผู้เรียนสังกัด สพฐ. ส่วนมากเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานระดับผลการเรียนไม่สูงมากนัก เมื่อต้องเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพ ซึ่งต้องได้ระดับคะแนน 2 ขึ้นไป ทำให้ต้องมีความตั้งใจและความพยายามในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้การเลือกประเภทวิชาเป็นไปตามสนใจของผู้เรียนและความพร้อมและความเพียงพอของอาจารย์ในสังกัด สอศ. เป็นสิ่งที่นำมาสู่การกำหนดประเภทวิชา/สาขาวิชาที่ดำเนินโครงการ จึงทำให้ประเภทวิชาส่วนใหญ่ที่มีผู้เรียนไปเน้นที่พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ได้วิเคราะห์จากความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

2) ด้านหลักสูตร การเรียนหลักสูตร 2 หลักสูตรไปพร้อมกัน โดยใช้การเทียบโอนทั้งรายวิชาและกลุ่มวิชาระหว่างหลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพต้องการเวลาที่ผู้เรียนต้องเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าการเรียนเพียงหลักสูตรเดียว และเกณฑ์การประเมินผลการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์เดิมของแต่ละหลักสูตรที่กำหนด ทำให้ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานการเรียนที่เหมาะสม และมีแนวทางการเรียนที่ต้องการการเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษจากครูผู้สอน

3) ด้านบุคลากร โดยเฉพาะอาจารย์ในสังกัด สอศ. ที่ยังมีไม่เพียงพอและไม่สามารถจัดการะงานในประเภทวิชาและสาขาวิชาที่เป็นความต้องการในการเรียนของผู้เรียนได้ ผู้เรียนมีพื้นฐานทางการเรียนน้อย ขาดความตั้งใจ และการเอาใจใส่ในการเรียนอย่างจริงจัง ต้องการการปรับตัวในสภาพที่เป็นระบบในชั้นเรียน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาจาก กศน. นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังไม่ค้นพบความถนัดของตนเอง เลือกเรียน

ตามกลุ่มเพื่อน ผู้สอนโดยเฉพาะสังกัด สอศ. มีภาระงานเพิ่มขึ้นมาก ขาดขวัญกำลังใจ อาจารย์ สังกัด สพฐ. และ กศน. มีภาระในการติดตามเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนในการเรียนตามโครงการอย่าง ใกล้ชิดมากขึ้น ผู้บริหารขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนและไม่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรืออาจารย์ในการติดตามดูแลโครงการให้ชัดเจนเป็นเพียงระบบของการทำงานปกติ ในการ ทำงานจึงขาดความชัดเจนกับผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดแผนการเรียน การเทียบโอน ผลการเรียน และการประสานสัมพันธ์กับสถาบันคู่สัญญา ในส่วนของผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานโครงการที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้อันผู้เรียน

4) ด้านงบประมาณ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการทั้งในเรื่องการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ วัสดุฝึกที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน การจ่ายค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานโครงการ เช่น ค่าเดินทาง ในการสอนต่างสถานศึกษา ค่าเดินทาง ของผู้เรียน และค่าเครื่องแบบในการฝึกงานในสายอาชีพของนักเรียนสายสามัญ เป็นต้น

5) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่เรียน มีความไม่พร้อมทั้งเรื่องปริมาณ และคุณภาพการใช้งาน อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม และการเดินทางไปนอกสถานที่เกิดความไม่สะดวกปลอดภัยของ นักเรียนและครู/อาจารย์

ด้านกระบวนการในการดำเนินงานโครงการ พบปัญหาขาดระบบที่ชัดเจน เกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนที่เหมาะสมกับการเรียน 2 หลักสูตร ในเวลาเดียวกัน ยังต้องการกระบวนการติดตามการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจนเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสถานศึกษาและระหว่างสถาบันคู่สัญญาให้เป็นระบบและ ต่อเนื่องมากขึ้น ขาดระบบการนิเทศติดตามครู/อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โครงการเป็นการเฉพาะ ครู/อาจารย์ทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบตามนโยบายที่ได้รับโดย ขาดการสนับสนุนขวัญกำลังใจเท่าที่ควร ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนกับผู้ปกครอง ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยดูแลผู้เรียน ในการเรียนรู้อันมีระบบในการติดตามให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในโครงการเป็นการเฉพาะ

ด้านผลผลิตของโครงการฯ จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของ ผู้เกี่ยวข้องทั้งโครงการฯ กลุ่มต่างๆ มีความพึงพอใจต่อนโยบายในการดำเนินงานโครงการฯ ที่ให้โอกาสผู้เรียนที่เรียนสายสามัญได้เรียนในสายอาชีพไปพร้อมกัน แต่ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์ยังมีความกังวลใจถึงคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จ การศึกษาตามโครงการว่าจะมีความรู้ และสมรรถนะ ทัดเทียมกับผู้เรียนที่เรียนเพียงหลักสูตรใด หลักสูตรหนึ่ง โดยเฉพาะทักษะทางด้านอาชีพในวุฒิ ปวช. ที่ได้รับ

1.3 ผลการศึกษาและถอดบทเรียนการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ในต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี และไต้หวัน พบว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในแต่ละประเทศ จะขึ้นอยู่กับความแตกต่างในบริบทของแต่ละประเทศ อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้

ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ทักษะ และเป้าหมายของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วน ในการผลิตผู้เรียนในสายอาชีพเข้าสู่ตลาดแรงงาน กอปรกับการได้รับค่าตอบแทนหลังจากสำเร็จ การศึกษาในสายอาชีพผู้เรียนจะได้รับค่าตอบแทน และ/หรือผลประโยชน์ต่างๆ สูงกว่าผู้เรียน ที่จบการศึกษาจากสายสามัญ รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาในสายอาชีพในสหรัฐอเมริกา ทั้งในระดับนโยบาย และระดับสถานศึกษาที่คำนึงถึงความสำคัญกับการเรียนสายอาชีพ สำหรับ ประเทศออสเตรเลียเนื่องจากประเทศนี้ผู้เรียนมีความแตกต่างของทางเชื้อชาติ ศาสนา และ วัฒนธรรม มีลักษณะบริบทที่เป็น Multicultural Country รัฐมีเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษา ที่เพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนที่มีโอกาสและความพร้อมที่แตกต่างกันทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา สำหรับการจัดการอาชีวศึกษารัฐตั้งสถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institution) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษา ในสายอาชีพ เพื่อเป็นทางเลือกนอกเหนือจากการศึกษาในสายสามัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาส เลือกเรียนในสายอาชีพและมีวุฒิบัตรที่สามารถไปประกอบอาชีพได้ต่อไป สำหรับได้หัวหน้าได้ จัดการศึกษาทวิศึกษาที่เป็นสถานศึกษาทางเลือก (Comprehensive Junior -Senior School) เน้นให้ผู้เรียนสำรวจและค้นพบตัวเองว่า ผู้เรียนต้องการศึกษาในสายสามัญหรือสายอาชีพ โดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการดำเนินการอย่างมากที่ต้องรวบรวมประสบการณ์ การเรียนรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพไว้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาและ ประสบการณ์ที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียนและตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา สำหรับในเยอรมนี การจัดการอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งของการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การจัดกระบวนการเรียน การสอนที่เน้นทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถและ มีการฝึกงาน ฝึกทักษะในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและมีช่องทางในการประกอบ อาชีพในสถานประกอบการต่อไปในอนาคต รวมถึงมีกระบวนการวัดและประเมินผลที่รองรับกับ การเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่พร้อมเข้าสู่สถานประกอบการ ต่อไป

จากการศึกษาแนวทางการจัดอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศทั้ง 4 ที่กล่าวมา พบถึงแนวคิดที่ให้ความสำคัญในการเตรียมผู้เรียนเพื่อเข้าสู่อาชีพ ให้ได้รับ ประสบการณ์ไปพร้อมกับการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา แต่มิได้ใช้หลักสูตร 2 หลักสูตรที่ให้ ผู้เรียนเรียนไปพร้อมกันและได้รับ 2 วุฒิ เช่น โครงการทวิศึกษานี้ โดยประเทศทั้ง 4 มีการจัด หลักสูตรให้ผู้เรียนเป็นไปแบบบูรณาการกันจนเป็นหลักสูตรเดียวที่เน้นทางด้านอาชีพ เช่น ในไต้หวันและสหรัฐอเมริกา และการให้ผู้เรียนแยกสายการเรียนอย่างชัดเจนในสายอาชีพ และ สายสามัญจากการพิจารณาผลการเรียนของผู้เรียนว่าจะเข้าเรียนทางด้านใด เช่น การจัดการ อาชีวศึกษาของประเทศเยอรมนี ในส่วนของประเทศออสเตรเลียจะมีสถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institute: TAFE) ที่มีบทบาทการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา โดยใช้หลักสูตรจาก TAFE และ/หรือบูรณาการหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษาเข้ากับหลักสูตร

สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ผู้เรียนที่เรียนสำเร็จทางด้านสายอาชีพ จะมีหน้าที่ การงานในตำแหน่งที่ได้รับการยอมรับและมีเงินเดือนในอัตราที่สูง จึงทำให้ผู้เรียนมีความต้องการ เรียนในสายอาชีพ ซึ่งแตกต่างจากความคิดและความเชื่อของการเรียนสายอาชีพในประเทศไทย

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี และไต้หวัน มีปัจจัยหลักร่วมกันโดยจำแนกออกได้ 4 ระดับ ได้แก่ ปัจจัยความสำเร็จระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา ระดับผู้เรียน และระดับชุมชน สังคมและผู้เกี่ยวข้อง กล่าวคือ 1) ปัจจัยความสำเร็จระดับนโยบาย ประกอบด้วย การออกกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สนับสนุนความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา การลงทุนภาครัฐและภาคเอกชนในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการสร้างความตระหนัก และเห็นคุณค่าในการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษา 2) ปัจจัยความสำเร็จระดับสถานศึกษา (ระดับปฏิบัติการ) ประกอบด้วย ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษา ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมของหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล การฝึกทักษะ/ฝึกงานในสถานประกอบการ การประกันคุณภาพของผู้เรียนให้พร้อม ด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะแบบมืออาชีพ ให้ความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร และการบริหารจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษา จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) ปัจจัยความสำเร็จ ระดับผู้เรียน ประกอบด้วย ผู้เรียนจะต้องพร้อมในเรื่องของความสนใจ ทักษะที่ดี ความถนัด และเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษาด้วยความเชื่อมั่นและความสมัครใจ และ 4) ปัจจัยความสำเร็จ ระดับชุมชน สังคม และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และคำนึงถึง ผลกระทบทางบวกและความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษา เชื่อมมั่นในคุณภาพการจัดการ อาชีวศึกษาว่า นำไปสู่การพัฒนาแรงงาน ตอบสนองตลาดแรงงาน และสามารถพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในระยะยาวอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

การจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 เป็น ระยะ 2 ปีแล้ว และยังไม่สามารถศึกษาติดตามผลของโครงการฯ จากการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างชัดเจนว่าได้รับการส่งเสริมพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพให้ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ของ โครงการฯ ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด เนื่องจากผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการฯ ต้องใช้เวลาศึกษาอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา แต่จากผลการติดตามและประเมินโครงการ ในงานวิจัยนี้ พบว่าการดำเนินงานโครงการได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องในทุกสังกัดและ ทุกระดับที่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของโครงการฯ ควรให้โครงการนี้ดำเนินการต่อไป ดังนั้น ในการดำเนินการโครงการนี้ให้มีความยั่งยืน สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาเพื่อการมีงานทำ จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป ดังนี้

2.1 การดำเนินการให้มีเครื่องมือและกลไก สนับสนุนจากภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ

2.1.1 ควรมีความชัดเจนในการดำเนินงานของสถานศึกษาคู่สัญญาระหว่างสถานศึกษาสังกัด สพฐ. หรือ กศน. กับ สถานศึกษาสังกัด สอศ. โดยการทบทวนข้อตกลงวิธีปฏิบัติงานที่ผ่านมาให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติที่ตรงกัน และทำการตกลงในรายละเอียดเพื่อขจัดปัญหาที่เคยเกิดขึ้น แล้วนำข้อสรุปจัดทำเป็นคู่มือที่แสดงแนวทางการดำเนินงานของโครงการที่ชัดเจนในระยะต่อไป คู่มือ การดำเนินงานดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือที่สนับสนุนการดำเนินงานโครงการจากภาครัฐ นอกจากนี้ หากได้มีการกำหนดแผนงานและตัวชี้วัดการดำเนินงานให้ชัดเจน จะเป็นเครื่องมือในการกำกับติดตามการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานได้ทันเวลา โดยคู่มือในการดำเนินงานดังกล่าวควรมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถาบันคู่สัญญา การจัดทำหลักสูตรแนวทางการจัดการเรียนในประเภทวิชาต่างๆ รวมทั้ง แนวทางการประเมินผลการเรียนและการเทียบโอนผลการเรียน การพิจารณาการจบหลักสูตรให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินการต่อไป

2.1.2 ควรมีคณะกรรมการเฉพาะในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำให้ชัดเจนในระดับกระทรวง เพื่อประสานและติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาและ/หรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ทางอาชีพให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดกลไกในการดำเนินงานในการส่งทอดแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ไปยังสถานศึกษา โดยผ่านศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งจะสามารถประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับจังหวัดต่อไป

2.2 บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียน

บทบาทและแนวทางการดำเนินงานระดับนโยบาย

นโยบาย มีคณะกรรมการเฉพาะในการติดตามโครงการอย่างชัดเจน

มาตรการที่ 1 คณะกรรมการเฉพาะติดตามการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องด้วยการกำหนดรายละเอียดของตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอย่างไร มีประเด็นใดที่ควรได้รับการแก้ไข และปรับปรุงอย่างไร เพื่อนำสู่การได้ข้อเสนอนะในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานโครงการให้มีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 2 กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาและนักเรียนเพื่อเข้าร่วมโครงการ สร้างข้อกำหนดหรือมาตรฐานตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการเป็นสถานศึกษาฝ่ายผลิตตามโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และข้อกำหนดในการพิจารณาลักษณะของผู้เรียนที่จะเข้าร่วมโครงการ เช่น พื้นฐานการเรียน ความสนใจและความถนัดในการเรียนด้านอาชีพ ลักษณะครอบครัว เช่น อาชีพของผู้ปกครอง สภาพความเป็นอยู่ รายได้ เป็นต้น

มาตรการที่ 3 กำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร ทั้งสายสามัญและสายอาชีพของแต่ละสังกัด เพื่อสร้างมาตรฐานการเทียบโอนให้ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นเอกภาพ

มาตรการที่ 4 ดำเนินการบริหารจัดการตามนโยบายและแผนงานหลัก เพื่อสนับสนุน การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ประชาสัมพันธ์นโยบายการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง จัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ทั้งในส่วนของบุคลากรในการดำเนินงาน งบประมาณ ในการดำเนินงาน เพื่อการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในสาขาที่เป็น ความต้องการของตลาดแรงงาน

บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับสถานศึกษา

นโยบายการดำเนินงานในระดับสถานศึกษา การดำเนินงานโครงการฯ ควรให้เป็น ไปตามนโยบายและแผนหลัก โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

มาตรการที่ 1 วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา พิจารณาเลือกแนวทางการพัฒนา ผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทและปัจจัยที่มีอยู่ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อนำ ไปสู่แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการบูรณาการหลักสูตร สายสามัญและ สายอาชีพ ให้มีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียนมีคุณภาพครบตามเกณฑ์ มาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดและพัฒนาทักษะในการทำงานที่เป็นความต้องการของ ผู้เรียนและท้องถิ่น โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ที่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงดี ได้หันมาสนใจเรียนในสายอาชีพเพิ่มขึ้น และเพื่อเพิ่ม ความมั่นใจในการตัดสินใจเข้าสู่การทำงานต่อไป

มาตรการที่ 2 ใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลและรายละเอียดของการดำเนินงานโดยผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย กระบวนการ และผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ได้แก่ ครูในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และ สถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ และการอยู่ในโครงการ จนครบกระบวนการไม่ออกกลางคัน ซึ่งทำให้เกิดความสูญเปล่าในการจัดการศึกษา และ ระหว่างดำเนินโครงการ ต้องมีการจัดประชุมรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ ต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นระยะ และนำผลการสะท้อนไปปรับปรุง วางแผนการ ดำเนินงานต่อไปตามวงจรคุณภาพ PDCA และยังเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ถึงการจัดการศึกษาทวิศึกษา

มาตรการที่ 3 สถานศึกษาคู่สัญญากำหนดแนวทางการติดตามดูแลผู้เรียน ให้ความ สำคัญกับการเรียนเพื่ออาชีพและการมีงานทำ โดยผู้บริหารและครูต้องเข้าใจผู้เรียนที่เรียน ในโครงการทวิศึกษาว่ามีความพิเศษเนื่องจากเป็นผู้เรียนของทั้งสองสถานศึกษา จึงควรมี เครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความสนใจและความถนัดของตนเอง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร ควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แนะนำผู้เรียนในการเลือกประเภทวิชาที่เหมาะสม

กับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านอาชีพ ในสถานประกอบการนอกจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษา ไกล่ชิด ควรให้ความสนใจใส่ใจให้กำลังใจผู้เรียนด้วยวิธีการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) และมีการประสานกันระหว่างผู้สอนในสายสามัญและสายอาชีวศึกษาเพื่อร่วมกันขจัดข้อขัดข้องก่อนที่จะเกิดปัญหา กับผู้เรียนและส่งผลกระทบต่ออนาคตทางการเรียนและอาชีพของผู้เรียนในระยะยาว

บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับผู้เรียน

นโยบายในการดำเนินงานระดับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่อ อาชีพและการมีงานทำ

มาตรการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แนะนำผู้เรียนในการเลือกแผนการเรียน ที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มีอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษา ไกล่ชิด มีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความสนใจและความถนัดของตนเอง สร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านอาชีพในสถานประกอบการ นอกจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.3 การจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา

นโยบาย สถานศึกษาคู่สัญญาสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติในการเรียนเพื่ออาชีพ และการมีงานทำ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในการพัฒนา การเรียนรู้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

มาตรการที่ 1 สถานศึกษาสร้างทางเลือกในการจัดการศึกษาที่หลากหลาย ในการ จัดประสบการณ์ทางอาชีพให้กับผู้เรียน เพื่อสร้างความตระหนักต่อการเรียนเพื่ออาชีพและ การมีงานทำ โดยรูปแบบการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในการพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน มีแนวทางดังนี้

1) รูปแบบการเรียนแบบทวิศึกษาที่เป็นไปตามโครงการคือ การเรียนรายวิชาตาม หลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพ ปวช. ไปพร้อมกัน และให้มีการเทียบโอนรายวิชาระหว่าง 2 หลักสูตร โดยมีเกณฑ์การจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ในแต่ละหลักสูตรนั้น รูปแบบนี้สามารถ ดำเนินการได้ด้วยเงื่อนไขที่ผู้เรียนควรมีพื้นฐานทางการเรียนที่เหมาะสมเพียงพอ มีความ มุ่งมั่นตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน และสามารถวางแผนการเรียนรู้ด้วยเวลาการเรียนที่ เพิ่มขึ้นเพื่อการเรียน 2 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน สถานศึกษาคู่สัญญาต้องมีระบบในการติดตาม และให้การปรึกษาผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

2) รูปแบบการเรียนการสอนแบบสะสมหน่วยกิต รูปแบบนี้ดำเนินการโดยให้ผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาได้ลงทะเบียนวิชาเลือกทางด้านอาชีพที่เป็นทักษะพื้นฐาน และสามารถสะสม หน่วยกิต เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว เข้าเรียนในระดับ ปวช. 1 ภาคเรียน จะได้รับวุฒิ ปวช. หรือสะสมหน่วยกิตในรายวิชาอาชีพเมื่อเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเข้ารับการเทียบโอนเมื่อเข้ามาเรียนในหลักสูตร ปวส.

3 รูปแบบการศึกษาระบบทวิศึกษาเพียงหนึ่งภาคเรียนหรือหนึ่งปี เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนแล้ว จึงให้เลือกว่าจะเรียนในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเพียงหลักสูตรเดียว

มาตรการที่ 2 สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง และชุมชนในการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำให้กับผู้เรียน

มาตรการที่ 3 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ส่งเสริมการผลิตผู้เรียนในสาขาอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีแผนการพัฒนาครูอาจารย์ เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่เรียน ห้องเรียนและสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการให้พร้อม สร้างความเข้าใจและพัฒนาครูอาจารย์ในการสอนอาชีพให้ผู้เรียนให้เป็นไปตามความพร้อม ความถนัดและความสนใจ โดยการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สร้างระบบในการติดตามให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จัดตั้งคณะกรรมการหรือรับผิดชอบในการประสานงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครูและผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนโครงการทวิศึกษาคือผู้เรียนของ สอศ. ด้วย

มาตรการที่ 4 สถานศึกษาร่วมมือกันแก้ปัญหาการเดินทางมาเข้าชั้นเรียน โดยประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและผู้เรียน ซึ่งการแก้ปัญหาในสถานศึกษาที่พร้อม อาจจะร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ ฯลฯ สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรืออาจจะใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลเข้าช่วย โดยชี้ให้ชุมชนเห็นประโยชน์จากการที่นักเรียนเข้าเรียนในโครงการ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	III
บทสรุปผู้บริหาร	IV
สารบัญตาราง	XXI
สารบัญภาพ	XXIII
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์	7
1.6 วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล	8
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	17
2.1 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย	17
2.2 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ	87
บทที่ 3 การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	81
ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ	
3.1 บริบทของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบาย	83
3.2 สภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	89
3.3 การดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	91
3.4 การวางแผนการจัดการศึกษา	94
3.5 กระบวนการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา	97
3.6 กระบวนการจัดการเรียนการสอน	99
3.7 การประเมินผลโครงการฯ จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มต่างๆ	101
3.8 บทสรุป ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการฯ จากผลการติดตาม และประเมินโครงการในการลงพื้นที่ 7 ภูมิภาค	105

บทที่ 4 การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินการโครงการ ทวิศึกษาด้วยวิธีเชิงปริมาณ	109
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	109
4.2 การติดตามสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	112
4.3 การประเมินโครงการทวิศึกษา	118
4.4 สรุปสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา	160
4.5 สรุปการประเมินโครงการทวิศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ	161
บทที่ 5 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	167
5.1 แหล่งที่มาของข้อมูล	167
5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	170
5.3 ผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการ ศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	178
5.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	183
5.5 บทสรุป ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาทุกสังกัด	194
บทที่ 6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	203
6.1 สรุปผลการวิจัย	203
6.2 การอภิปรายผลการวิจัย	215
6.3 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	226
บรรณานุกรม	233
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	241
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์/แบบสังเกต/แบบบันทึกที่ใช้ในการศึกษาติดตามโครงการ ทวิศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ	245
ภาคผนวก ค การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม	297
ภาคผนวก ง ตารางแสดงค่าสถิติบรรยายจากการตอบแบบสอบถาม ของผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครองสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน.	301
คณะผู้จัดทำ	354

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 จำนวนสถานศึกษาสังกัดต่างๆ ที่รับการสุ่ม	10
1.2 จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่รับการสุ่มจากสถานศึกษาที่สุ่มได้	10
1.3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับกลับคืน ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มต่างๆ ในแต่ละสังกัด	13
1.4 จำนวนสถานศึกษาในแต่ละเขตภูมิภาคที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน	14
2.1 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. กับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	25
2.2 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	28
2.3 จำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2558 จำแนกตามประเภทวิชา	34
2.4 จำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามประเภทวิชา	35
2.5 เปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 - 2559 จำแนกตามประเภทวิชา	36
2.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบอาชีวศึกษา สภาพการดำเนินการในปัจจุบัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมนี ได้หวั่น และข้อสรุปของคณะผู้วิจัย	75
3.1 ประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในแต่ละภูมิภาค	89
3.2 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและภาคกลาง ที่เป็นคู่สัญญา กับสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล	90
3.3 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก ที่เป็นคู่สัญญา กับสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
3.4 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นคู่สัญญากับ สถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล	91
3.5 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคเหนือ และภาคใต้ที่เป็นคู่สัญญากับ สถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล	91
5.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับการตอบกลับจำแนกตามสังกัด และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	169
5.2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จ ของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	181
5.3 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์	182

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า	
2.1	องค์ประกอบหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	24
2.2	การเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (สพฐ.) กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	26
2.3	ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (สพฐ.) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	27
2.4	การเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (กศน.) กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	29
2.5	ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา และหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	30
2.6	การเทียบโอนรายวิชาระหว่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	31
2.7	ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2558	34
2.8	ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2559	35
2.9	การเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2559	36
2.10	โครงสร้างระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนี	62
2.11	ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาของประเทศเยอรมนี	66
2.12	ลักษณะการดำเนินงานทวิศึกษาของไต้หวัน	69
2.13	ลักษณะการดำเนินงานทวิศึกษาในปัจจุบันของไต้หวัน	71
2.14	ปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงาน Comprehensive High School ของไต้หวัน	73
4.1	ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตาม โครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน	119
4.2	ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตาม โครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	120

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.3 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	121
4.4 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของครู/อาจารย์ผู้สอน สอศ. สพฐ. และ กศน.	122
4.5 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครอง สพฐ. และ กศน.	123
4.6 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน	124
4.7 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้บริหารการศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	125
4.8 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	126
4.9 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของครู/อาจารย์ผู้สอน สอศ. สพฐ. และ กศน.	127
4.10 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.	128
4.11 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายสามัญ) ของ สพฐ. และ กศน.	129
4.12 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายอาชีพ) ของ สพฐ. และ กศน.	130
4.13 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน	131
4.14 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	132
4.15 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	133
4.16 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอน ของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.	134

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.17	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน	135
4.18	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	136
4.19	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	137
4.20	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	138
4.21	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.	139
4.22	ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาของ สพฐ. และ กศน.	140
4.23	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน	141
4.24	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	142
4.25	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	143
4.26	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	144
4.27	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.	145
4.28	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาของนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) ของ สพฐ. และ กศน.	146
4.29	ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาของนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) ของ สพฐ. และ กศน.	147
4.30	ระดับความพึงพอใจต่อการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครอง	148
4.31	ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	149

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.32	ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	150
4.33	ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	151
4.34	ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาของ สพฐ. และ กศน.	152
4.35	ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้ปกครอง	153
4.36	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา	154
4.37	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	155
4.38	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	156
4.39	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สพฐ. และ กศน.	157
4.40	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของนักเรียน/นักศึกษาของ สพฐ. และ กศน.	158
4.41	ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้ปกครองของนักเรียนสังกัด สพฐ. และ กศน.	159
4.42	ระดับสภาพและการปฏิบัติในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา	165
4.43	ระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา	166
5.1	ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สอศ.	173
5.2	ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สพฐ.	176
5.3	ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด กศน.	178
5.4	แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)	180
5.5	ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษา	198
6.1	โมเดลเชิงระบบที่แสดงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	209

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาให้จำนวนมากขึ้นเพื่อรองรับการจ้างงานทั้งภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานที่กำลังขยายตัวในทุกภาคส่วน กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผลิตกำลังคนจำเป็นอย่างยิ่งต้องเร่งประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจให้นักเรียนได้หันมาสนใจเรียนทางด้านอาชีพซึ่งมีตลาดแรงงานรองรับเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากปัจจุบันค่านิยมของผู้ปกครองและผู้เรียนมุ่งที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนในสายสามัญเพื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ขาดกำลังคนทางด้านแรงงานเป็นจำนวนมาก รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อต้องการให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาหันมาสนใจการเรียนในสายอาชีพมากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ทันที เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายเพื่อดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยม ซึ่งมีการดำเนินการทั้งในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ ศูนย์การศึกษา กศน. สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช. ในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. มีการดำเนินการใน 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สอศ. เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จบแล้วได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มี 2 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ รูปแบบที่ 2 โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ส่งนักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ.

ลักษณะที่ 2 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่เน้นวิชาชีพตามหลักสูตรจบแล้วได้วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 2 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ.2556 และต้องลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. เพื่อเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ.2556 หรือ รูปแบบที่ 2 นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ลักษณะที่ 3 ลักษณะที่ 3 ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. แต่นำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556 มาจัดการเรียนการสอน จบแล้วได้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นสถานศึกษาพี่เลี้ยง ทั้งนี้ในการเปิดสอนนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การขอเปิดหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ.

สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่ ศูนย์การศึกษา กศน. ได้เปิดสอนหลักสูตร ปวช. 2556 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจาก สอศ. เช่นกัน หลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรสมรรถนะที่เน้นความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติได้ตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. ซึ่งสำนักงาน กศน. ได้ขอใช้หลักสูตรจาก สอศ. แล้ว และได้จัดทำหลักเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนของสถานศึกษาสังกัด ศูนย์ กศน. สำหรับกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนที่เรียนจบมัธยมต้นหรือเทียบเท่า ต้องเป็นผู้ที่มีงานทำ และเรียนในสาขาที่ประกอบอาชีพอยู่ สถานศึกษาเปิดสอนในสาขาที่ผู้เรียนประกอบอาชีพนั้น ต้องมีครู ปวช. หรือผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาหรือมีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่เปิดสอน การจัดการเรียนการสอนต้องประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาของ สอศ. หรือสถานประกอบการเพื่อจัดการเรียนการสอนในวิชาที่ต้องใช้เทคโนโลยี การฝึกงานหรือเพื่อประเมินความรู้และประสบการณ์ การเรียนในแต่ละวิชาใช้วิธีเรียน กศน. โดยผู้เรียนต้องมีการพบกลุ่มไม่น้อยกว่า 14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีการประเมินความรู้และประสบการณ์ และสุดท้ายจบหลักสูตรผู้เรียนต้องสอบผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งเพิ่มเติมจากหลักสูตรเดิม การส่งเสริมการเรียนวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัด กศน. ดังกล่าวผู้เรียนจะได้วุฒิการศึกษา ปวช.

แนวทางในการจัดการศึกษาอาชีพในโรงเรียนมัธยม นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยการใช้การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ซึ่งให้นักเรียนที่เรียนหลักสูตรสายสามัญที่จัดในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. ได้มีโอกาสลงทะเบียนเรียนหลักสูตร ปวช. ในสถานศึกษาสังกัด สอศ. คู่สัญญา ด้วยการเทียบโอนรายวิชาระหว่างสองหลักสูตร และเมื่อผู้เรียนเรียนครบตามเกณฑ์ของหลักสูตรทั้งสองจะได้รับวุฒิการศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ในเวลา 3 ปี ซึ่งอนุกรรมการศึกษาแนวทางปฏิรูปการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2559) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษาว่าเป็นแนวคิดใหม่และเป็นการสร้างนวัตกรรมในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ในการศึกษาทางด้านวิชาชีพ เพื่อเพิ่มทักษะและความรู้ความสามารถต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการประกอบอาชีพ รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการมีงานทำมากกว่าการมีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เพียงอย่างเดียว การจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา เป็นแนวทางมาจากการจัดการเรียนการสอนคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้เริ่มขึ้นภายใต้โครงการ “ร้อยเอ็ดโมเดล” และดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ด้วยความร่วมมือของผู้อำนวยการสถานศึกษาสายสามัญ และผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด และความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้มีมติให้การรับรองคุณวุฒิและรับทราบการปรับปรุงหลักสูตรของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 56 หลักสูตร รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

ตอนปลาย (ทวิศึกษา) เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ดังนั้น การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จึงเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎหมาย ความสำคัญในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต หรือ ทวิศึกษา ตามโครงการ “ร้อยเอ็ดโมเดล” นั้น เป็นความมุ่งหวังที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ ตลอดชีวิตตามความถนัดและความสนใจทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างของตัวบุคคล การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และ การประยุกต์ความรู้มาเพื่อใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดเป็น ทำได้ ซึ่งที่ผ่านมากการดำเนินการดังกล่าว ในระยะ แรกยังไม่มีความหมายรองรับให้สามารถดำเนินการได้ แต่เป็นการดำเนินการภายใต้ความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาสายสามัญ และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในพื้นที่ ซึ่งต่อมาได้มีการทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับ สถานประกอบการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีสถานที่ในการฝึกและปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ผลสำเร็จของโครงการได้ปรากฏ ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในปี 2558 เมื่อมีจำนวนผู้เรียนที่สมัครเข้าร่วม โครงการดังกล่าวมีจำนวนมาก ถึง 30,505 คน และมีจำนวนสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว จำนวน 567 แห่ง (ที่มา: เอกสารนำเสนอและคำบรรยาย แนวทางปฏิรูปการศึกษาโดยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2558 ในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ ในการจัดการเรียนการสอน แบบคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต หรือทวิศึกษา)

สำหรับ ศูนย์ กศน. มีการดำเนินหลักสูตรทวิศึกษาโดยจัดเป็นหลักสูตรคู่ขนาน (ม.ปลายและสายอาชีพ) เพื่อสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนและจังหวัดที่อยู่ในแนวการพัฒนาด้าน โลจิสติกส์ (ระบบจัดการขนส่งสินค้า ข้อมูล ทรัพยากรและบริการต่างๆ) หรือจังหวัดที่มี ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนคู่ขนาน ระหว่าง กศน. และ สอศ. (หลักสูตรคู่ขนาน ปวช.+ ม.6) ในพื้นที่ขึ้น เริ่มตั้งแต่จัดทำหลักสูตร สถานศึกษา แผนการเรียนตลอด 6 ภาคเรียน โดยศูนย์ กศน. จัดทำแผนการสอนวิชาสามัญ ซึ่งเป็นวิชาบังคับตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ส่วน สอศ. จัดการเรียนการสอนหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างกัน มีสาขาวิชาที่เปิดสอน ประกอบด้วย 12 สาขาวิชา คือ การโรงแรมหรือการท่องเที่ยว เกษตรกรรม เกษตรทั่วไป เกษตรอินทรีย์ ช่างยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด ช่างซ่อมแอร์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง และอุตสาหกรรมการต่อเรือ

จากการดำเนินงานจัดการศึกษารูปแบบทวิศึกษา ดังกล่าว รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะให้ มีการจัดหลักสูตรเรียนร่วมอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้สำเร็จการ ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความรู้พื้นฐานด้านอาชีพ และสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ ทันที การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สอดคล้องสัมพันธ์ กับตลาดแรงงาน สามารถผลิตกำลังคนในระดับฝีมือที่ได้มาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการ

การอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงจัดให้มีการจัดการอาชีวศึกษาอย่างหลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพให้กับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ และสามารถเข้าถึงการอาชีวศึกษาได้ง่ายขึ้น โดยการขยายวิชาชีพและกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการจัดการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนทั่วถึงและรวดเร็วขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่กันไปทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ เมื่อเรียนครบตามหลักสูตร ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และหลักสูตรสายอาชีพไปพร้อมกัน ทั้งนี้ได้มีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนโดยการทำความเข้าใจร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญกับสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) 3 ประการสำคัญคือ 1) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ 2) เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558: 1)

เนื่องจากการดำเนินหลักสูตรทวิศึกษาเป็นโครงการใหม่ กำหนดระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตรเป็นระยะเวลา 3 ปี แม้ในช่วงที่ผ่านมาได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นระยะเวลา 2 ปีการศึกษา ซึ่งยังไม่ครบกำหนด 3 ปี ที่จะมีผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรทวิศึกษา อย่างไรก็ตามได้มีการติดตามการดำเนินงานว่าสถานศึกษาแต่ละสังกัดที่เข้าร่วมโครงการมีการดำเนินงานอย่างไร มีปัจจัยใดที่เอื้อต่อความสำเร็จของโครงการ และมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอย่างไร มีการดำเนินการทั้งในระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียนอย่างไร อีกทั้งการศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาในลักษณะใกล้เคียงกับการจัดหลักสูตรทวิศึกษาของประเทศต่างๆ ที่ได้ดำเนินการและประสบความสำเร็จ จะช่วยให้ได้ประเด็นคำตอบที่จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายต่อไป เพื่อตอบคำถามดังกล่าวจึงเป็นความสำคัญที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) นี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)
- 3) เพื่อศึกษาและถอดบทเรียนการจัดการศึกษาในลักษณะใกล้เคียงกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

4) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ในเชิงคุณภาพหน่วยงานทั้งระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา รวมถึงครูอาจารย์ ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) รวมถึงสภาพปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ความพึงพอใจ และความคาดหวังของการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มต่างๆ ทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงและวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาและแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) สำหรับนักเรียนในอนาคตต่อไป

2) เป้าหมายผลผลิต ได้รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ที่ช่วยให้เกิดข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ถึงการดำเนินงานในการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เกิดประสิทธิผลต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตทางด้านแนวคิดในการติดตามและประเมินฯ

ใช้แนวคิดการประเมินเชิงระบบ โดยการกำหนดโมเดลเชิงตรรกะสำหรับการดำเนินการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง 1) บริบทที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ใช้ในการผลิตกำลังคนทางด้านอาชีพ 2) ปัจจัยที่เกื้อหนุนการผลิตประกอบด้วย คุณสมบัตินี้และความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ความพร้อมของสถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณ การจัดทำแผนการเรียน การร่วมมือระหว่างสถาบัน และการประชาสัมพันธ์ 3) กระบวนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ การคัดเลือกผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลและรายงานผลการเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน 4) ผลการจัดการศึกษาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาทวิศึกษา และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินโดยพิจารณาจากความสอดคล้องของการจัดการศึกษาในองค์ประกอบต่างๆ กับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ตลอดจนการพิจารณาถึงเงื่อนไขความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะของการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาทวิศึกษาต่อไป

1.4.2 ขอบเขตทางด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ประกอบด้วย การบรรลุเป้าหมายทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และศึกษาแนวทางการดำเนินงาน

ในช่วงที่ผ่านมา เช่น หลักสูตรชุมชนของ สพฐ. โครงการอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการวิชาชีพแกนมัธยม เป็นต้น และการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) หรือการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและปัจจัยความสำเร็จของต่างประเทศ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี และไต้หวัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมการอาชีวศึกษาในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

3) สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) อย่างน้อย 3 ประเด็น คือ 3.1) เครื่องมือและกลไกสนับสนุนจากภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ 3.2) บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียน และ 3.3) การจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา

1.4.3 ขอบเขตทางด้านประชากร

1) ครอบคลุมสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา (ทวิศึกษา) ประกอบด้วย สถานศึกษาที่เข้าร่วมจัดการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2558-2559 สังกัด สพฐ. จำนวน 543 แห่ง และนักเรียนในสาขาวิชาต่างๆ จำนวน 48,381 คน และสถานศึกษาสังกัด กศน. จำนวน 63 แห่ง และนักเรียนจำนวน 2,851 คน และสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 322 แห่ง โดยศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาในทุกเขตภูมิภาค 7 ภูมิภาค คือ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก กระจายตามบริบททั้งในเมืองและนอกเมือง

2) ศึกษาข้อมูลจากประชากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทวิศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารจัดการอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษานิเทศก์ กศน.จังหวัด และอศจ. ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ศูนย์ กศน. และวิทยาลัยอาชีวศึกษา/วิทยาลัยเทคนิค/วิทยาลัยสารพัดช่าง/วิทยาลัยการอาชีพ/วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี อาจารย์ผู้สอนทั้งสายสามัญและสายอาชีพ นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตร และผู้ปกครอง โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนในแต่ละกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

1.4.4 ขอบเขตในด้านระยะเวลา

ครอบคลุมการดำเนินงานโครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ปีการศึกษา 2558-2559 ซึ่งเป็นระยะแรกของการดำเนินโครงการฯ

1.5 นิยามศัพท์

การติดตาม หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลการดำเนินงาน ที่เกี่ยวกับโครงการเพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับการกำกับ ทบทวนและแก้ไขปัญหาคณะดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนของโครงการที่กำหนดไว้ได้อย่างไร

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน ที่เกี่ยวกับ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นสารสนเทศที่นำมาใช้ในการ สรุปผลการดำเนินงานโครงการระหว่างที่โครงการยังไม่สิ้นสุดลงเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่ การพัฒนาการดำเนินงานโครงการต่อไป

แนวทางและวิธีการในการดำเนินการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) หมายถึง โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานและเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไป สู่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย โดยนักเรียนที่ลงทะเบียนในสังกัดสพฐ. และ กศน. จะลงทะเบียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ พุทธศักราช 2551 และ หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2556 ไปพร้อมกันในการเรียน 3 ปี และได้รับ 2 วุฒิการศึกษา สำหรับรายงานการวิจัย นี้เรียกว่า โครงการทวิศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานในระยะแรกของโครงการคือ ระหว่าง ปีการศึกษา 2558-2559

บริบทของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา หมายถึง กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายที่ใช้ในการผลิตกำลังคนทางด้านอาชีพ ด้วยการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ทั้งในส่วน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เหตุผล และความต้องการ ในการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

ปัจจัยนำเข้าของโครงการทวิศึกษา หมายถึง ปัจจัยที่ได้รับการสนับสนุนเพื่อนำมา ใช้เกื้อหนุนการผลิตนักเรียน/นักศึกษาตามโครงการทวิศึกษาทั้งในระดับนโยบายและระดับ สถานศึกษา ประกอบด้วย ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการ ทวิศึกษา ความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ความชัดเจนในการจัดทำบันทึก ข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ความพร้อมของ สถานที่อยู่ปรกรณ์ งบประมาณ การจัดทำแผนการเรียน การร่วมมือระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา

กระบวนการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา หมายถึง แนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ประกอบด้วย การพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา การจัดทำบันทึกข้อตกลง การประชาสัมพันธ์ การคัดเลือกนักเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลและรายงานผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ผลการจัดการศึกษา หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา ในระดับต่างๆ ทั้งระดับนโยบายและระดับสถานศึกษา

ผลกระทบจากการจัดการศึกษาทวิศึกษา หมายถึง ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งในระดับนโยบายและระดับสถานศึกษา ที่มีต่อโครงการทวิศึกษาในระยะยาว

สอศ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัยในสังกัดที่เป็นสถานศึกษาคู่สัญญากับโรงเรียนสังกัด สพฐ. และ ศูนย์ กศน.

สพฐ. หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและทำความร่วมมือในการจัดโครงการทวิศึกษาร่วมกับสถานศึกษาคู่สัญญากับวิทยาลัยในสังกัด สอศ.

กศน. หมายถึง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ กศน. ระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ที่มีความร่วมมือกับสถานศึกษาคู่สัญญาคือวิทยาลัยในสังกัด สอศ.

ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัด สพฐ. ผู้บริหารศูนย์ กศน. ระดับจังหวัด ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับจังหวัด (อศจ.) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สอศ. สพฐ หรือ กศน.

1.6 วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผล

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี โดยดำเนินการศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมฯ จากสภาพจริงด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพ และนำผลจากการศึกษา การดำเนินงานตามสภาพจริงมากำหนดกรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลด้วยวิธีการเชิงปริมาณที่ทำให้ได้สารสนเทศครอบคลุมจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งในระดับนโยบายและระดับสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วย

1.6.1 การกำหนดกรอบการติดตามและการประเมินการจัดการศึกษา ประกอบด้วย

1) ศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทวิศึกษา และวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

2) กำหนดกรอบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยใช้แนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย คำถาม

วิจัยหลักและคำถามวิจัยย่อยที่ใช้ในการประเมิน แหล่งข้อมูล เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล เกณฑ์ในการแปลผล

1.6.2 ศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของประเทศต่างๆ จำนวนอย่างน้อย 3 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนี และไต้หวัน จากเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ และเรียบเรียงเพื่อนำเสนอถึงสภาพกระบวนการและปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศต่างๆ

1.6.3 กำหนดประชากรและตัวอย่างในการติดตามและประเมินฯ

กลุ่มประชากร เป็นบุคคลกลุ่มต่างๆที่สังกัด สอศ. สพฐ. กศน. ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับนโยบายในการจัดการศึกษาทวิศึกษาและผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา กศน. จังหวัด และ อศจ. ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัด สพฐ. ศูนย์ กศน. และผู้อำนวยการวิทยาลัยในสังกัด สอศ. อาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรสายสามัญ และสายอาชีพในสังกัด สพฐ. กศน. และ สอศ. นักเรียน และผู้ปกครองสังกัด สพฐ. กศน. ที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ ภาคสนาม และ การตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างภาคสนามจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับนโยบายและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯสังกัด สอศ. สพฐ. และกศน. และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับโครงการในระดับสถานศึกษา ได้มาจากการสุ่มสถานศึกษาในแต่ละจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนในแต่ละภูมิภาค 7 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามในแต่ละจังหวัด ประกอบด้วยเขตพื้นที่/หน่วยศึกษานิตเทศ์ ศูนย์ กศน. 1 แห่ง และสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่จัดการศึกษาร่วมกับศูนย์ กศน. 1 แห่ง โรงเรียนสังกัด สพฐ. 1 แห่ง และ สถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่จัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน สพฐ. 1 แห่ง รวมเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการเลือกจำนวน 4 แห่ง ในแต่ละจังหวัด ซึ่งมีสถานศึกษาที่ดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนามจาก 7 จังหวัดใน 7 ภูมิภาค จำนวน 28 แห่ง โดยครอบคลุมบริบททั้งในเมือง และนอกเมือง

2) กลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ได้มาจากการสุ่มสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาทวิศึกษาในสังกัด สพฐ. สอศ. กศน. จำแนกตามภูมิภาค โดยให้เกิดความเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มต่างๆ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970) และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาทุกสังกัดทุกภูมิภาค ทั้งในเมืองและนอกเมือง

แผนการสุ่มตัวอย่าง

2.1) ดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามประเภทของสถานศึกษา ดังนี้

ตาราง 1.1 จำนวนสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ ที่รับการสุ่ม

ประเภทของสถานศึกษา	จำนวน (โรง) ที่เป็นกรอบการสุ่ม ณ เดือน พ.ย 2559	ขนาดตัวอย่างตามตาราง Krejcie/Morgan (1970)	จำนวน (โรง) ปรับการสุ่มในการวิจัยเพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม
สพฐ.	1,446	306	306
กศน.	108	86	86
สอศ.	296	169	169+69=238
รวม	1,850	561	630

2.2) การเลือกตัวอย่างตามกลุ่มของข้อมูล ในแต่ละประเภทของสถานศึกษา เพื่อแจกแบบสอบถาม ดังนี้

ตาราง 1.2 จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่รับการสุ่มจากสถานศึกษาที่สุ่มได้

ประเภทของสถานศึกษา	จำนวน (โรง) ปรับการสุ่มในการวิจัยเพื่อให้ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม	จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวนครูที่สอนตามโครงการ X3	จำนวนนักเรียนที่เรียนตามโครงการ X5	จำนวนผู้ปกครองที่เรียนตามโครงการ X5
สพฐ.	306	306	918	1,530	1,530
กศน.	86	86	258	430	430
สอศ.	169+69=238	238	714	-	-
รวม	630	630	1,890	1,960	1,960

2.3) เลือกสถานศึกษา ในสังกัด สพฐ. กศน. สอศ. ให้กระจายตามเขตภูมิภาค 7 ภูมิภาค ทั้งในเมืองและนอกเมือง ให้ได้จำนวนตามที่สุ่มไว้ และแต่ละสถานศึกษา ส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครอง ตามตาราง 1.2) ตัวอย่างที่เลือกในแต่ละเขตภูมิภาค ประกอบด้วย กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคใต้

1.6.4 เครื่องมือและวิธีการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล สร้างขึ้นโดยนำกรอบแนวคิดต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาดำเนินการโครงการมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ก. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบาย สังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. เกี่ยวกับนโยบายการสนับสนุน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ข. แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ประกอบการลงพื้นที่ภาคสนามตามกระบวนการเชิงคุณภาพ ใน 7 ภูมิภาค ประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์และบันทึกการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา สพฐ. กศน. และ สอศ.

2) แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มอาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษา ในโครงการทวิศึกษา

3) แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้เรียนที่เรียนในโครงการทวิศึกษา

ค. แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามผู้บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงาน กศน.จังหวัด และ อศจ.จังหวัด แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ตอนที่ 5 ปัญหาที่พบ ปัจจัยความสำเร็จ ไม่สำเร็จ และข้อเสนอแนะ

2) แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ตอนที่ 5 ปัญหาที่พบ ปัจจัยความสำเร็จ ไม่สำเร็จ และข้อเสนอแนะ

3) แบบสอบถามครู/อาจารย์ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ตอนที่ 4 ปัญหาที่พบ ปัจจัยความสำเร็จ ไม่สำเร็จ และข้อเสนอแนะ

4) แบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา แบบสอบถามประกอบด้วย 6 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ) ตอนที่ 5 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ตอนที่ 6 ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะ

5) แบบสอบถามผู้ปกครอง แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ตอนที่ 4 ปัญหาที่พบ และข้อเสนอแนะ

วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอน ต่อไปนี้

1) กำหนดกรอบคำถามตามการติดตามและประเมินผลโครงการจากแนวคิดเชิงระบบ ด้วยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยม และโครงการทวิศึกษา การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษาในระดับนโยบาย

2) สร้างข้อคำถามตามกรอบคำถามที่เป็นการดำเนินงานเชิงระบบ ทั้งบริบท ปัจจัย กระบวนการและผลการดำเนินงาน จัดทำเป็นชุดข้อคำถามแยกตามกลุ่มผู้ตอบ

3) นำร่างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการฯ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาเพิ่มเติมประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ และนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์และชัดเจนขึ้น การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา สำหรับแบบสอบถามโดยจัดทำแบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณานำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงประเด็นข้อคำถามให้สมบูรณ์ ได้ผลการพิจารณารายข้อคำถามจากทุกแบบมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูล

4) นำแบบสอบถามหลังจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ กับกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษาและผู้ปกครอง จำนวนแบบละ 2-5 คนจาก 3 สถานศึกษา ที่ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในช่วงการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยให้ผู้รับการสัมภาษณ์ได้ทดลองตอบแบบสอบถามโดยผู้วิจัยสังเกตการตอบของกลุ่มต่างๆ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าใจข้อคำถาม ทำให้เชื่อมั่นถึงการเป็นเครื่องมือที่จะนำไปรวบรวมข้อมูลได้ต่อไป

5) เมื่อนำผลการรวบรวมข้อมูลจริงจากแบบสอบถามชุดต่างๆ และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน แบบสอบถามผู้บริหารเขต/กศน.จังหวัด/อศจ.จังหวัด มีค่าความเที่ยงในแต่ละตอนอยู่ระหว่าง 0.75 - 0.96 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงแต่ละตอนอยู่ระหว่าง 0.81 - 0.96 แบบสอบถามครู/อาจารย์ มีค่าความเที่ยง แต่ละตอนอยู่ระหว่าง 0.69 - 0.96 แบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา มีค่าความเที่ยงแต่ละตอนอยู่ระหว่าง 0.78 - 0.92 แบบสอบถามผู้ปกครอง มีค่าความเที่ยงแต่ละตอนอยู่ระหว่าง 0.82 - 0.90

1.6.5 การรวบรวมข้อมูล

1) การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบายสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ประกอบด้วย รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาอาชีวศึกษา และผู้รับผิดชอบงานนโยบายและแผนของสอศ. รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ในการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิศึกษา ด้วยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหาร

สถานศึกษา และผู้ประสานงานการดำเนินงานโครงการระดับสถานศึกษา ครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการฯ นักเรียน/นักศึกษาที่เรียนในโครงการ ประกอบด้วยสถานศึกษาในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ และภาคใต้ มีจำนวนสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่ประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวนทั้งสิ้น 15 วิทยาลัย สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 8 โรงเรียน และศูนย์ กศน. ระดับอำเภอ จำนวน 6 ศูนย์ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

2) การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับเขตพื้นที่/กศน. จังหวัด/อศจ. จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษา และให้ผู้บริหารแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบในกลุ่มต่างๆ ของสถานศึกษานั้นๆ และรวบรวมส่งกลับให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ เมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ใช้เวลาส่งและรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน ระหว่าง เดือนมีนาคม- เมษายน พ.ศ. 2560 โดยส่งแบบสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้อัตราการตอบแบบสอบถามที่เหมาะสมจำนวน 1 ครั้งกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับตอบกลับมาและนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัยอยู่ในอัตราที่ยอมรับได้ในกรณีของการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ มีรายละเอียด ดังตาราง 1.3

ตาราง 1.3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและที่ได้รับกลับคืน ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มต่างๆ ในแต่ละสังกัด

สังกัด	ผู้บริหารการศึกษา		ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู/อาจารย์		นักเรียน/นักศึกษา		ผู้ปกครอง	
	ส่ง	ได้รับ %	ส่ง	ได้รับ %	ส่ง	ได้รับ %	ส่ง	ได้รับ %	ส่ง	ได้รับ %
สอศ.	238	148 62.2	132	36 27.2	714	448 62.7	-	-	-	-
สปฐ.	306	153 50.0	82	72 87.8	918	462 50.3	1,530	796 52.0	1,530	792 51.8
กศน.	86	21 24.4	62	33 53.2	258	52 20.2	430	83 19.3	430	84 19.5
รวม	630	322 51.1	276	141 51.1	1,890	962 50.9	1,960	879 44.8	1,960	876 44.7

เมื่อพิจารณาจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากสถานศึกษา สังกัดต่างๆ พบว่ามีสถานศึกษาที่มีที่ตั้งอยู่ในเมือง จำนวน 121 สถานศึกษา/ศูนย์ ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สอศ. สปฐ. และ กศน. จำนวน 75, 37 และ 9 สถานศึกษา ตามลำดับ และสถานศึกษาที่อยู่นอกเมือง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 201 สถานศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษา

สังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. จำนวน 73 116 และ 12 สถานศึกษา ตามลำดับ เมื่อจำแนกสถานศึกษาที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ในแต่ละภูมิภาค มีครอบคลุมทุกภูมิภาค ดังตาราง 1.4

ตาราง 1.4 จำนวนสถานศึกษาในแต่ละเขตภูมิภาคที่ได้รับแบบสอบถามกลับคืน

เขตภูมิภาค	จำนวนจังหวัดที่ สุ่มได้	จำนวนสถานศึกษาที่สุ่มได้/จำนวนที่ได้รับ แบบสอบถามกลับคืน		
		สปฐ.	กศน.	สอศ.
กรุงเทพและปริมณฑล	1	8/6	-	6/4
กลาง	17	69/37	18/2	57/43
ตะวันออกเฉียงเหนือ	19	113/59	40/12	81/49
ตะวันออก	79	22/9	3/-	18/11
ตะวันตก	4	17/8	1/1	12/4
เหนือ	9	38/23	14/3	31/19
ใต้	10	39/11	10/3	33/18
รวม	67	306/153	86/21	238/148

1.6.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากผลการสังเกต และการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาแยกตามประเด็นคำตอบของผู้ตอบในแต่ละกลุ่ม ในแต่ละสังกัด และสรุปสังเคราะห์แบบอุปนัยตอบตามประเด็นคำถามของการวิจัยประเมิน

2) ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการในกลุ่มต่างๆ วิเคราะห์แยกตามกลุ่มผู้ตอบในแต่ละสังกัด ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อตอบคำถามถึงสภาพของการดำเนินงานโครงการฯ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับอย่างไร ใน 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลการประเมินจากคำตอบในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา และระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	0.00 – 1.50

วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตามโครงสร้างของการดำเนินงานเชิงระบบ บริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ผลลัพธ์ และใช้การวิเคราะห์ Structural Equation Modeling (SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ในการตอบคำถามการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการวิเคราะห์ความสอดคล้องของคำถามปลายเปิด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเชื่อมโยงปัญหาการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จของโครงการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

3) สังเคราะห์ข้อมูลเชื่อมโยงผลการวิเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป

1.6.6 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจัดทำร่างรายงานการวิจัย ในบทต่างๆ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยและต่างประเทศ

บทที่ 3 การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ

บทที่ 4 การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาด้วยวิธีเชิงปริมาณ

บทที่ 5 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

บทที่ 6 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

นำร่างรายงานการวิจัย จัดพิมพ์ และนำเสนอต่อผู้บริหารระดับนโยบายสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. หน่วยงานละ 2 เล่ม นำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สอศ. 3 แห่ง สังกัด สพฐ. 3 แห่ง และสังกัด กศน. 3 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา 5 ราย และดำเนินการจัดสัมมนากลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับร่างรายงานเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 เวลา 9.00-16.00 น. ณ ห้องนนทรี 2 อาคาร KU Home มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อพิจารณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างรายงาน มีผู้เข้าสัมมนาทั้งสิ้น 12 ราย ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่างๆ มาพิจารณาปรับร่างรายงานวิจัย เพื่อนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ดังแสดงผลการวิจัย ในบทที่ 2-6 ต่อไปนี้

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ในบทนี้จะเสนอแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งในและต่างประเทศดังนี้

- 2.1 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย
 - 2.1.1 โครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษา
 - 2.1.2 โครงการการศึกษามัธยมสามัญ หรือมัธยมแบบประสม
 - 2.1.3 โครงการโรงเรียนมัธยมอาชีพ
 - 2.1.4 โครงการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
 - 2.1.5 โครงการทวิศึกษา
- 2.2 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ
 - 2.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา
 - 2.2.2 ประเทศออสเตรเลีย
 - 2.2.3 ประเทศเยอรมนี
 - 2.2.4 ประเทศไต้หวัน
 - 2.2.5 เปรียบเทียบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาในระดับมัธยมจากประเทศต่างๆ

2.1 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย

ประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อการอาชีพของการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้สร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพไว้ในหลักสูตร ลักษณะของตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 โดยกลุ่มสาระนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสาระสำคัญออกเป็น 4 สาระคือ สาระที่หนึ่ง การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวยุ และสังคม ได้ในสภาพเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการปฏิบัติการจริงจนเกิดความมั่นใจและผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง และมีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนสาระที่สอง การออกแบบเทคโนโลยี เป็นสาระเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในขณะที่สาระที่สาม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยี

สารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือ การสร้างงาน และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีการจัดการเรียน การสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 และสาระที่สี่ การอาชีพเป็น สาระเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพเห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดี ต่ออาชีพ การใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพ มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (อนุชัย รามวงษ์, 2558)

นอกจากการจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการงานอาชีพไว้ในหลักสูตรในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานแล้ว นับตั้งแต่ปี 2555 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีนโยบายที่ส่งเสริมการจัดการ อาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยจัดเป็นโครงการต่างๆ ดังนี้

2.1.1 โครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์) กล่าวถึง การดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษาเมื่อปี 2555 ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้หารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในการจัดทำโครงการเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยม หรือโครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษา มีหลักการคือ ให้นักเรียนมัธยมเรียนทักษะอาชีพกับครูอาชีวะโดยตรง และใช้อุปกรณ์และ ครุภัณฑ์ของอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนจนสำเร็จการศึกษา และผู้ที่สำเร็จการศึกษา จะได้รับวุฒิการศึกษา 2 วุฒิทั้งของระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และของระดับอาชีวศึกษา ปวช. โดย แนวคิดการจัดตั้งโครงการนี้ มาจากโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ร่วมมือในการจัดการศึกษากับวิทยาลัยที่สังกัด สอศ. เพียงแต่ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะได้ วุฒิการศึกษาวุฒิเดียวคือ วุฒิระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนอาชีวศึกษา แกนมัธยมศึกษา ต้องเข้มข้นทางวิชาการและวิชาชีพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับ มัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา โดยต้องมีการเพิ่มรายวิชาที่จำเป็นและชั่วโมงเรียนต้องเรียน ในภาคฤดูร้อนด้วย ให้เป็นไปตามมาตรฐาน สอศ. และ สพฐ. ด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2555)

โครงการอาชีวะแกนมัธยม เป็นโครงการที่ให้โอกาส และสร้างอาชีพ “พัฒนา เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ให้มีความรู้และทักษะทั้งทางวิชาการและการอาชีพ ที่เป็น รากฐานของการพึ่งตนเอง พัฒนาท้องถิ่นได้ และให้สอนวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง” จากกระแส รับสั่งของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงเป็นจุดเริ่มต้นของ “โครงการ สอนวิชาชีพแกนมัธยม” ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างวิทยาลัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.) กับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยนำหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ไปสอนนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการติดตามดูงาน การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยม พระราชทานเฉลิมพระเกียรติ (ม.พ.) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นโรงเรียน

ในโครงการพระราชดำริ ที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ใกล้แนวตะเข็บชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ทำให้ประจักษ์ชัดว่า แนวพระราชดำรินี้ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่เคยล้าสมัย แม้ว่าปัจจุบันการคมนาคมจะสะดวกขึ้น แต่ความเป็นถิ่นทุรกันดาร ห่างไกล และยากจนก็ยังคงมีอยู่ การนำโอกาสทางการศึกษา สบายอาชีพไปให้เด็กบนดอยจึงเป็นเรื่องสำคัญ

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน “วิชาชีพแกนมัธยม” ในโรงเรียน ม.พ.นั้น นักเรียนจะได้เรียนวิชาสายอาชีพ ตามหลักสูตร ปวช. ในวันจันทร์และวันอังคาร กับอาจารย์จากวิทยาลัยการอาชีพบัว (วก.บัว) เรียนวิชาสามัญในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กับครูของโรงเรียน ม.พ. ในวันพุธถึงวันศุกร์ และเมื่อจบชั้น ม.6 แล้วนักเรียนจะต้องมาลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของ วก.บัว อีก 1 ภาคเรียน เพื่อพัฒนาทักษะเพิ่มเติมก่อนรับวุฒิ ปวช. ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีวุฒิการศึกษา 2 ใบ คือ วุฒิ ม.6 และ ปวช. โดยปัจจุบันมีการเปิดสอนวิชาชีพแกนมัธยม ที่โรงเรียน ม.พ. ใน 3 สาขาวิชา คือ ช่างยนต์ ไฟฟ้ากำลัง และบัญชี ซึ่งนักเรียนชั้น ม.ปลายของโรงเรียนนี้ เลือกเรียนวิชาชีพ 44 คน จากทั้งหมด 263 คน

ความยั่งยืนและอนาคตของการจัดอาชีวศึกษาบนพื้นที่สูงนี้ ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (กอศ.) กล่าวว่า จากการลงพื้นที่ติดตามการจัดการเรียนการสอน ได้คุยกับผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า เด็ก ๆ บนพื้นที่สูงต้องการเรียนทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ เมื่อเรียนจบก็อยากได้รับวุฒิ ม.6 กับ ปวช. ทันที โดยไม่ต้องไปลงทะเบียนเรียน เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพบัวอีก 1 ภาคเรียนเหมือนปัจจุบัน ประกอบกับเมืองหงสา ของ สปป.ลาว มีโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด ซึ่งต้องการช่างฝีมือจำนวนมาก และเราต้องเตรียมตัวรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วย

“สอศ.จะมีการทำ “แผนยุทธศาสตร์จัดการศึกษาบนพื้นที่สูง” รวมถึงทำ “การวิจัยรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาบนพื้นที่สูง” โดยมีประธานคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดน่าน เป็นประธาน เริ่มจากการทำประชาคมมหาธีรร่วมกันระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาว่าจะจัดการศึกษาสายสามัญต่อสายอาชีพในสัดส่วนเท่าไร และอาชีพอะไรที่จะตอบสนองความต้องการของพื้นที่ และประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการมีข้อมูลและรูปแบบที่ชัดเจน จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียน วิทยาลัย และชุมชน ที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียนเอง ที่เรียนจบแล้วจะมีอาชีพ มีงานทำ และมีรายได้แน่นอน” นี่เป็นเพียง 1 ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ทำให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารเดินทางต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

2.1.2 โครงการการศึกษามัธยมสัมมาชีพ หรือมัธยมแบบประสม

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนมัธยมสัมมาชีพ เริ่มในปี 2510 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการมัธยมแบบประสม (Comprehensive/Composite Schools) เพื่อแก้

ปัญหานักเรียนขาดเรียน ตกซ้ำชั้นและออกกลางคัน โครงสร้างหลักสูตรจึงประกอบด้วยวิชาบังคับและวิชาเลือกให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด อย่างไรก็ตามโครงการ คมส. ในระยะแรกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากโรงเรียนนำร่องส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนในเมือง ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนเลือกสายวิชาการมากกว่าสายอาชีพ ส่วนโครงการ คมส. ระยะที่ 2 กลับประสบความสำเร็จ เนื่องจากสอดคล้องกับบริบทชุมชนเกษตรกรรม โดยจัดการสอนเกษตรกรรมที่มีส่วนร่วมจากครูและผู้ปกครอง แต่โครงการดังกล่าวยุติลงในปี 2514 จากปัญหาความซับซ้อนในการบริหารโครงการ ความหลากหลายของวิชาเลือก และเครื่องมืออุปกรณ์จัดการสอนที่ไม่เพียงพอ ปัจจุบันยังมีโรงเรียนบางแห่งจัดการเรียนการสอนมัธยมแบบประสมเพื่อเป็นอีกหนทางเลือกแก่ผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินชีวิต

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2556) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และกลุ่มเพื่อนปฏิรูป จัดเวทีปฏิรูปการเรียนรู้สู่การศึกษาเพื่อคนทั้งมวล ครั้งที่ 21 ในหัวข้อ "มัธยมศึกษาสายอาชีพ" จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2556 ได้ยกกรณีศึกษาการจัดการศึกษามัธยมสายอาชีพ โรงเรียนหนองบุนนากพิทยาคม และโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ จ.นครราชสีมา ที่ทำความร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกแก่เยาวชน ด้วย 2 คุณวุฒิเมื่อเรียนจบหลักสูตร คือ วุฒิ.ม.ปลาย และปวช. ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้คู่สายอาชีพ (เกษตร) โรงเรียนหนองบุนนากพิทยาคม จ. นครราชสีมา โรงเรียนหนองบุนนากพิทยาคม เปิดหลักสูตรปวช.ในโรงเรียนร่วมกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา ในสาขาการเกษตร และวิทยาลัยเทคนิคสุรนารี ในสาขาช่างไฟฟ้ากำลัง และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โดยดำเนินการสอน 2 ลักษณะ คือ 1) ให้ลงทะเบียนเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้เรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาซีพีตามหลักสูตรปวช.จบแล้วได้วุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) หลังจากจบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายแล้วไปลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเรียนหลักสูตร ปวช. อย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงได้วุฒิ ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) ในสาขาที่เรียน

โดยนาย พิชัย ทิพย์รักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองบุนนากพิทยาคม อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่พิทยาคม โรงเรียนมัธยมแบบผสมแห่งแรกในภาคอีสาน กล่าวว่า “การทำงานร่วมกับวิทยาลัยเทคนิคเพื่อจัดการสอนมัธยมสายอาชีพ ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งครู อุปกรณ์การสอน และความสนใจของผู้เรียน โดยสอบถามถึงความต้องการของผู้เรียน ตอนสมัครจึงมีการแนะนำเด็กเพื่อให้เลือกสาขา แต่ในการเปิดสอนจริงจะเปิดได้เฉพาะสาขาวิชาที่เด็กเลือกเรียนเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นฝ่ายวิชาการของโรงเรียนจะไปทำงานร่วมกับฝ่ายวิชาการของอาชีวศึกษาเพื่อจัดทำหลักสูตรการเรียนร่วม ซึ่งในกลุ่มวิชาพื้นฐาน เช่น ภาษาไทย อังกฤษ คณิตศาสตร์ จะใช้หลักการเทียบโอนตามเกณฑ์การเทียบโอน ส่วนวิชาเพิ่มเติมจะใช้หลักสูตรปวช. เช่น ไฟฟ้า เกษตร ซึ่งเด็กที่เรียนแบบประสมจะจบใกล้เคียงกับเด็กสายสามัญ โดยจะมีการโอนเด็กไปฝึกงานกับวิทยาลัยในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อขึ้นทะเบียนกับวิทยาลัยเทคนิคและออกไปประกาศ ปวช. โดยวิทยาลัยเทคนิค

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจึงมีทั้งการส่งเด็กไปเรียนที่วิทยาลัยในวิชาที่ต้องใช้อุปกรณ์หรือสถานที่ฝึก เช่น วิชาไฟฟ้า โดยม.5 เทอม 2 จะเริ่มให้เด็กไปเรียนที่วิทยาลัย ซึ่งทางโรงเรียนจัดรถรับส่งและมีครูคอยไปดูแล ส่วนการสอนบางวิชาทางวิทยาลัยจะส่งครูมาสอนในโรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์เทคนิค ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จของการทำงานร่วมกันคือ ความเข้าใจของผู้บริหารทั้ง 2 ฝ่าย ตามด้วยความใส่ใจของฝ่ายวิชาการต้องเห็นความสำคัญเพื่อให้การจัดนักเรียนลงตัวร่วมกัน เพื่อให้เด็กจบในระดับ ม.6 แล้วปิดเทอมไปฝึกงานเพื่อให้ได้วุฒิ ปวช. ทุกอย่างต้องรับกันตลอดเวลา โดยเส้นทางชีวิตของเด็กมัธยมปลายสายอาชีพ ส่วนใหญ่จะเข้าเรียนต่ออุดมศึกษา ที่เหลือคือ เข้าสู่ตลาดแรงงานและเรียนต่อ ปวส.

อย่างไรก็ตามโจทย์ท้าทายต่อไปคือ เด็กม.3 ส่วนใหญ่ที่จบแล้วไม่เรียนต่อ เข้าสู่ตลาดแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมแบ็งมันล่าปะหลัง กว่าร้อยละ 30-40 จะมีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพก่อนที่เด็กจะก้าวออกจากรั้วโรงเรียน

“นายถวัลย์ คุ้มกลาง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา กล่าวว่าความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา กับโรงเรียนหนองบุญนาคพิทยาคมมีการออกแบบหลักสูตรการสอนและการประเมินผลร่วมกัน ซึ่งการเปิดสอนมีทั้งโรงเรียนจัดการสอนด้วยตนเอง และการส่งนักเรียนมาเรียนในวิชาที่ต้องใช้เครื่องมือหรือสถานที่ฝึกของวิทยาลัย โดยทางโรงเรียนได้จัดรถรับส่งเพราะมีระยะทางห่างจากโรงเรียนถึง 100 กิโลเมตร ซึ่งโดยเฉลี่ยจะมีนักเรียนรุ่นละ 30 คน”

“ปกติแล้วเด็กที่เรียนเกษตรมีจำนวนน้อย เพราะค่านิยมผู้ปกครองไม่อยากให้ลูกลำบาก และค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทางไปเรียนวิทยาลัยที่ห่างจากโรงเรียนถึง 100 กิโลเมตร ผู้ปกครองหลายคนจึงเป็นห่วงหากปล่อยให้บุตรหลานของตนอยู่หอพัก จึงทำความร่วมมือกับ ร.ร.หนองบุญนาค เป้าหมายของการจัดการสอนนอกจากให้เด็กออกไปแล้วมีอาชีพกับผู้มีความชำนาญโดยตรง ยังมุ่งหวังให้มีจำนวนผู้เรียนอาชีพเพิ่มขึ้น เมื่อได้สัมผัสการเรียนปวช. โดยตรงแล้วอาจปรับทัศนคติมาเรียนต่อปวส. และเป็นการใช้ทรัพยากรอาชีพให้เกิดประโยชน์”

2) การจัดการเรียนรู้อาชีพวิทยาลัยเทคนิคสุรนารีคู่กับโรงเรียนสายสามัญ (โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์)

โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ นับเป็นอีกหนึ่งโรงเรียนที่จัดการศึกษาระบบมัธยมสัมพันธ์มาชีพ โดยทำความร่วมมือกับ วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว นครราชสีมา ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การติดตามหลักสูตร การนิเทศ การสอน และการวัดประเมินผลการเรียน ร่วมกัน สำหรับความร่วมมือกับวิทยาลัย เมื่อนักเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะมีการส่งต่อเพื่อลงทะเบียนกับวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นเวลา 1 เดือน เพื่อเทียบโอนหน่วยกิตในวิชาพื้นฐาน พร้อมกับลงทะเบียนในวิชาที่เหลือทางด้านเทคนิค ซึ่งการลงทะเบียนเป็นนักศึกษาของวิทยาลัยจะส่งผลให้ทางวิทยาลัยสามารถใช้สิทธิรับจำนวนเด็กที่เข้าเรียนเพื่อใช้ในการเบิกค่าตอบแทนรายหัวต่อไป

“นายอาคม หาญสงคราม ผู้อำนวยการโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ กล่าวว่า เนื่องจากนักเรียนมีกลุ่มการเรียนรู้ปานกลางและต่ำ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน หากเรียนม.ปลายก็ต้องเรียนต่ออุดมศึกษาอีก 4 ปี ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีความสามารถทางวิชาการไม่มากนัก เพื่อแก้ปัญหาการจบอุดมศึกษาไม่ตรงกับสาขาอาชีพ จึงจัดการศึกษาให้มีคุณวุฒิที่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ หากเขามีความรู้ในระดับหนึ่งที่ตรงกับความสามารถในระดับ ปวช. เพื่อให้มีอาชีพและไม่เป็นปัญหาทางสังคม และในอนาคตหากต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาก็สามารถทำได้เพราะปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งเปิดสอนภาคสมทบ ทั้งนี้เส้นทางเดินของเด็กที่จบมัธยมสายอาชีพพบว่าร้อยละ 90 เลือกที่จะเรียนต่ออุดมศึกษา โดยเลือกเรียนในกลุ่มสาขาที่สอดคล้องกับสายอาชีพ และบางส่วนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานด้วยวุฒิ ปวช. เนื่องจากทางบ้านฐานะยากจน หรือมีครอบครัว”

“นายพงษ์ศาสตร์ อภิธรรมพงศ์ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุรนารี กล่าวว่า วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี จัดการสอนมัธยมสายอาชีพร่วมกับโรงเรียนมัธยม 7 แห่ง อาทิ โรงเรียนหนองบุนนาคพิทยาคม โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ โรงเรียนโนนสมบูรณ์วิทยา และโรงเรียนบ้านไทยสามัคคี โดยมีคณะกรรมการ ทำหน้าที่ดูแลหลักสูตรและทำงานร่วมกับโรงเรียนเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีวิธีการคือจับคู่หลักสูตรให้ตรงกันระหว่างวิชาพื้นฐานเพื่อใช้เทียบโอนหน่วยกิต ส่วนวิชาชีพส่วนใหญ่จะให้โรงเรียนเป็นผู้จัดสอนเองเพื่อลดปัญหาเรื่องการเดินทาง โดยมีเงื่อนไขคือโรงเรียนต้องมีครูและครุภัณฑ์ที่สามารถจัดสอนได้ ก็สามารถเทียบโอนหน่วยกิตในรายวิชาที่นั้นได้ โดยต้องมีคะแนนมากกว่า 2.00 ซึ่งก่อนการสอนจะมีการประชุมครุร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนสามารถสอนให้ได้ตามที่กำหนดไว้และมีการวัดประเมินผลให้ได้ตามเกณฑ์ นอกจากนี้ในบางวิชาจะมีการส่งครูอาชีพไปสอนในโรงเรียน และการฝึกงานในภาคปฏิบัติที่วิทยาลัย “การเรียนมัธยมสายอาชีพจะช่วยให้เด็กค้นหาตัวเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะเราตั้งเป้าว่าจะมีเด็กที่จบ ม.6 มาเรียนต่อ ปวส. หรืออย่างน้อยก็สามารถทำงานด้วยวุฒิ ปวช.”

2.1.3 โครงการโรงเรียนมัธยมอาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้ประกาศสัมพันธว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยร่วมกันจัดทำ “โครงการโรงเรียนมัธยมอาชีพ” เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพในรูปแบบที่หลากหลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลในประเทศไทย ซึ่งมีอัตราการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในระดับต่ำ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ในสายอาชีพติดตัว และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1.4 โครงการจัดการเรียนการสอนคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2558) ได้ประกาศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรคู่ขนานอาชีวศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการจัดการเรียน

การสอนคู่ขนาน รูปแบบสะสมหน่วยกิต หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยเอ็ดโมเดล) ซึ่งโครงการความร่วมมือนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียน และวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ โดยขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และสามารถนำรายวิชาที่เรียนสะสมหน่วยกิต มาขอเทียบโอนเพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสม เมื่อได้สมัครเข้าเรียนและขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน นักศึกษาตามหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เรียนหลักสูตร ปวช. จบแล้วได้วุฒิ ปวช. มี 2 รูปแบบ คือ 1.1) บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) 1.2) โรงเรียนในสังกัด สพฐ. ส่งนักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ.

ลักษณะที่ 2 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. เรียนหลักสูตร ม.ปลาย แต่เน้นวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. จบแล้วได้วุฒิ ม.ปลาย มี 2 รูปแบบ คือ 2.1) นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2556 และต้องลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. เพื่อเรียนตามหลักสูตร ปวช. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียน จึงจะได้วุฒิ ปวช. พ.ศ. 2556 2.2) นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับ ปวส.

ลักษณะที่ 3 ลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. แต่นำหลักสูตร ปวช. พ.ศ. 2556 มาจัดการเรียนการสอนจบแล้วได้วุฒิ ปวช. โดยให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ในการเปิดสอนนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการเปิดสอนระดับ ปวช. ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. ทั้งนี้ สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดที่เข้าร่วมฯ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด วิทยาลัยการอาชีพพนมไพร วิทยาลัยการอาชีพร้อยเอ็ด วิทยาลัยการอาชีพเกษตรวิสัย วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด วิทยาลัยเทคนิคสุวรรณภูมิ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด และวิทยาลัยการอาชีพโพหนอง

2.1.5 โครงการทวิศึกษา

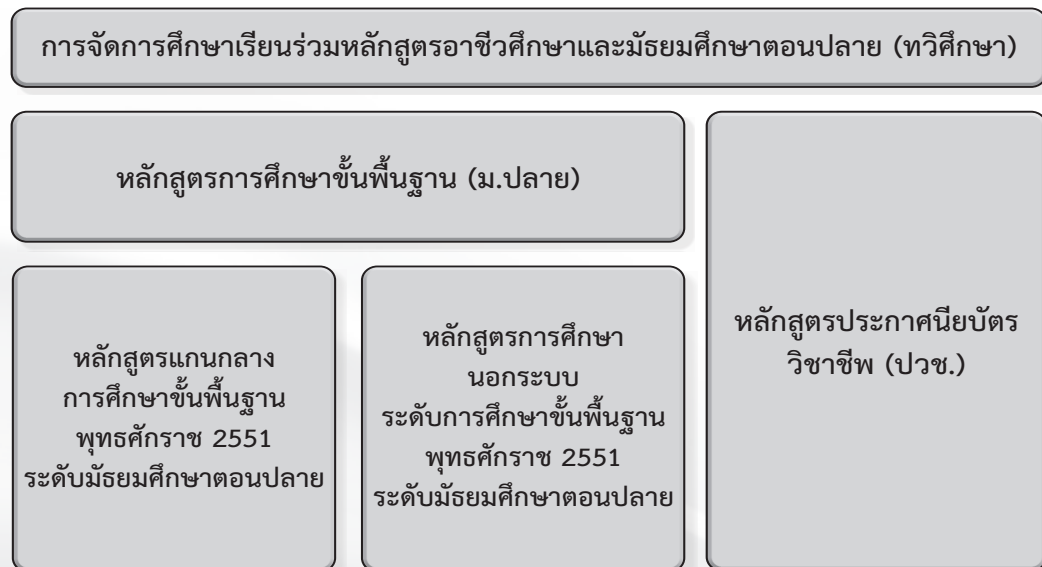
การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เป็นการดำเนินงานที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาภายในกระทรวงศึกษาธิการ 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศ เรื่อง การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558

ประเภทวิชาที่เปิดสอนในโครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) นั้นเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 ที่สำนักงาน ก.พ. ได้แจ้งเรื่องรับรองคุณวุฒิ ของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จำนวน 56 หลักสูตร ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร1004.3/160 ลงวันที่ 8 เมษายน 2558 จำนวน 9 ประเภทวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม คหกรรม เกษตรกรรม ประมง อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

โครงสร้างหลักสูตร

ผู้เข้าเรียนตามโครงการการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จะต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนในสถานศึกษา 2 แห่ง คือ สถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ปลาย) และสถานศึกษาที่เปิดสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถเลือกลงทะเบียน กับสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) หรือ สถานศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย: ศูนย์ กศน.) และสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 ดังแผนภาพ 1 องค์ประกอบหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

แผนภาพ 2.1 องค์ประกอบหลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

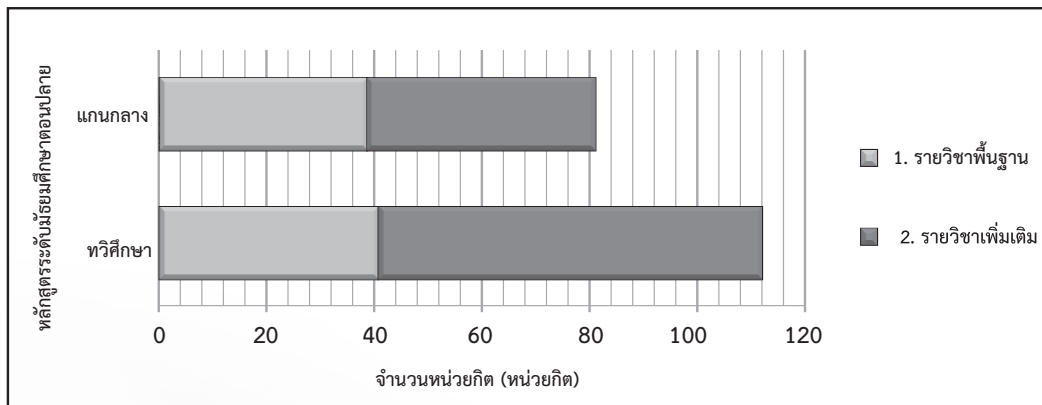
ตาราง 2.1 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (หน่วยกิต)	
	หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการทวิศึกษา (สปฐ.)	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
1. รายวิชาพื้นฐาน	41	39
1.1 ภาษาไทย	6	6
1.2 ภาษาต่างประเทศ	6	6
1.3 วิทยาศาสตร์	6	6
1.4 คณิตศาสตร์	6	6
1.5 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	8	6
1.6 สุขศึกษาและพลศึกษา	3	3
1.7 ศิลปะ	3	3
1.8 การงานอาชีพและเทคโนโลยี	3	3
2. รายวิชาเพิ่มเติม	ไม่น้อยกว่า 71	42
2.1 รายวิชา/ กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น	ไม่ระบุ	ไม่น้อยกว่า 1,560 ชั่วโมง
2.2 รายวิชาเพิ่มเติมจัดตามหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ หลักสูตร ปวช.	ไม่น้อยกว่า 71	-
1) กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า 18	-
2) กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ	24	-
3) กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก	ไม่น้อยกว่า 21	-
4) ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	4	-
5) โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ	4	-
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	360 ชั่วโมง	360 ชั่วโมง
รวม	ไม่น้อยกว่า 112	81

จากตาราง 2.1 จะเห็นว่าผู้เรียนที่เรียนในโครงการทวิศึกษาจะต้องเรียนไม่น้อยกว่า 112 หน่วยกิต มากกว่าผู้ที่เรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียน 81 หน่วยกิต อยู่ 31 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตที่เพิ่มขึ้นมาจาก รายวิชาต่อไปนี้

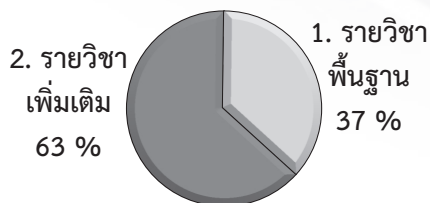
1) รายวิชาพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้ที่เรียนโครงการทวิศึกษาต้องเรียน 8 หน่วยกิต ขณะที่ผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 6 หน่วยกิต ทำให้วิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน (8 กลุ่มสาระการเรียนรู้) รวมเป็น 41 หน่วยกิต มากกว่าผู้ที่เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเดียวที่เรียน 39 หน่วยกิต

2) รายวิชาเพิ่มเติม จากรายวิชาเพิ่มเติมจัดตามหมวดวิชาทักษะวิชาชีพ หลักสูตร ปวช. จำนวน ไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิต ได้แก่ กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ 24 หน่วยกิต กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4 หน่วยกิต และโครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ 4 หน่วยกิต ขณะที่ผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียน 42 หน่วยกิต

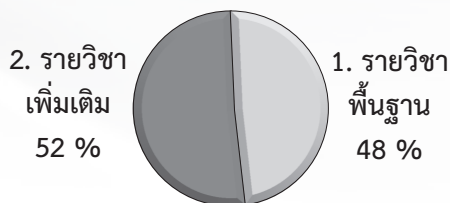

แผนภาพ 2.2 การเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (สพฐ.) กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จำนวนหน่วยกิต
หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโครงการทวิศึกษา (สพฐ.)

จำนวนหน่วยกิต
หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

แผนภาพ 2.3 ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (สพฐ.) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

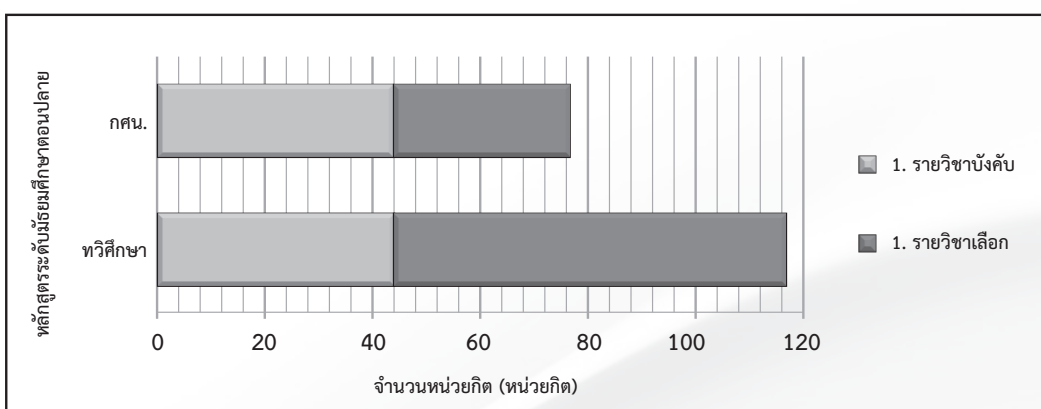
จากแผนภาพ 2.3 ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (สพฐ.) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมพบว่าหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโครงการทวิศึกษา มีจำนวนหน่วยกิตรายวิชาขั้นพื้นฐานคิดเป็น ร้อยละ 37 น้อยกว่ารายวิชาขั้นพื้นฐานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีถึงร้อยละ 48 และหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการทวิศึกษา มีจำนวนหน่วยกิต รายวิชาเพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละ 63 ซึ่งมากกว่ารายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีจำนวนหน่วยกิตรายวิชาเพิ่มเติมคิดเป็นร้อยละ 52

ตาราง 2.2 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กับหลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (หน่วยกิต)	
	หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโครงการทวิศึกษา (กศน.)	หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
1. รายวิชาบังคับ	44	44
1.1 ภาษาไทย	5	5
1.2 ภาษาอังกฤษเพื่อชีวิตและ สังคม	5	5
1.3 คณิตศาสตร์	5	5
1.4 วิทยาศาสตร์	5	5
1.5 สุขศึกษาและพลศึกษา	2	2
1.6 สังคมศึกษา	3	3
1.7 ศาสนาและหน้าที่พลเมือง	2	2
1.8 การพัฒนาตนเองชุมชน สังคม	1	1
1.9 ทักษะการขยายอาชีพ	4	4
1.10 พัฒนาอาชีพให้มี ความมั่นคง	2	2
1.11 ทักษะการเรียนรู้	5	5
1.12 ช่องทางการขยายอาชีพ	2	2
1.13 เศรษฐกิจพอเพียง	1	1
1.14 ศิลปศึกษา	2	2
2. รายวิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า 72	32
2.1 วิชาภาษาอังกฤษ เพื่ออาชีพ	1	1
2.2 หมวดวิชาทักษะวิชาชีพ หลักสูตร ปวช. อาชีวศึกษา		-

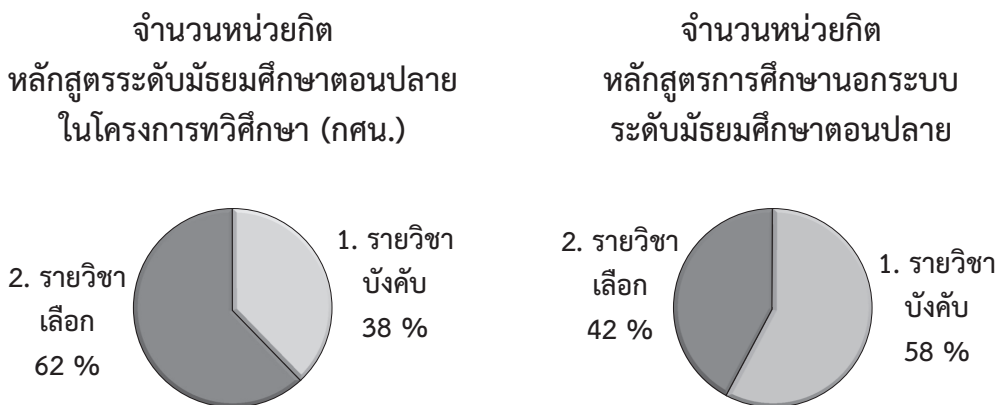
รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต (หน่วยกิต)	
	หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการทวิศึกษา (กศน.)	หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
1) กลุ่มวิชาทักษะวิชาชีพพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า 18	-
2) กลุ่มทักษะวิชาชีพเฉพาะ	24	-
3) กลุ่มทักษะวิชาชีพเลือก	ไม่น้อยกว่า 21	-
4) ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	4	-
5) โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ	4	-
3. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	ไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง	ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง
รวม	ไม่น้อยกว่า 116	76

จากตาราง 2.2 จะเห็นว่าผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จะต้องเรียนไม่น้อยกว่า 116 หน่วยกิต ขณะที่ผู้เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต ซึ่งจำนวนหน่วยกิตที่เพิ่มขึ้นมานี้ไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิตนี้มาจากรายวิชาเลือกที่ผู้เรียนต้องเรียนหมวดวิชาทักษะวิชาชีพตามหลักสูตรปวช. อาชีวศึกษา จำนวนไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ขณะที่ผู้เรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนรายวิชาเลือกเพียง 32 หน่วยกิต

แผนภาพ 2.4 การเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (กศน.) กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

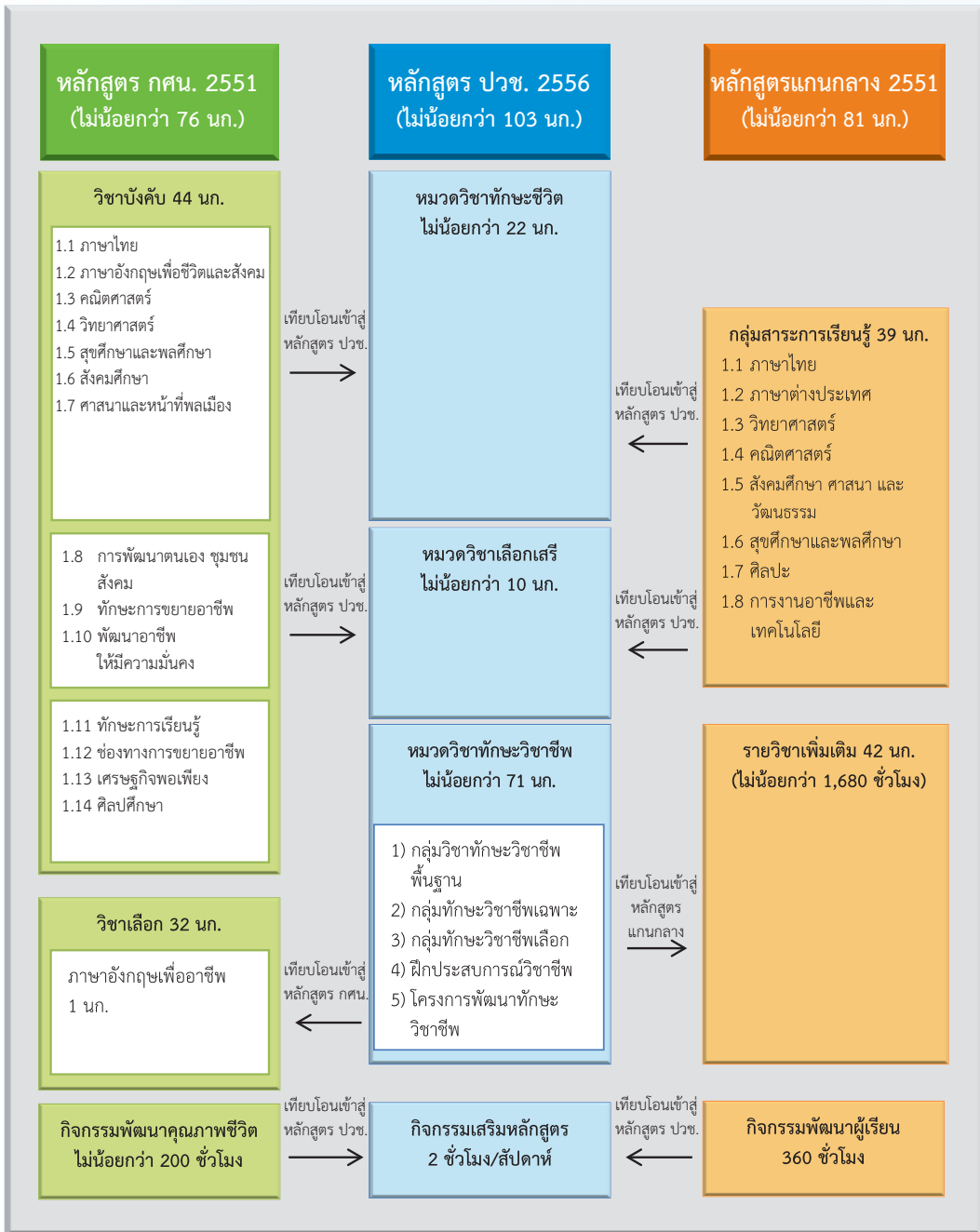
เมื่อพิจารณาแผนภาพ 2.4 ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา (กศน.) และหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโครงการทวิศึกษา (กศน.) มีจำนวนหน่วยกิตรายวิชาบังคับคิดเป็นร้อยละ 38 น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตรายวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่คิดเป็นร้อยละ 58 ของจำนวนหน่วยกิตทั้งหลักสูตร และหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการทวิศึกษา มีจำนวนหน่วยกิตรายวิชาเลือกคิดเป็น ร้อยละ 62 ซึ่งมากกว่ารายวิชาเดียวกันในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นร้อยละ 42

แผนภาพ 2.5 ร้อยละของจำนวนหน่วยกิตหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการทวิศึกษา และหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเทียบโอนและเกณฑ์การจบหลักสูตร

ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังแผนภาพ

แผนภาพ 2.6 การเทียบโอนรายวิชาระหว่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการจบการศึกษาผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรของแต่ละหลักสูตรที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556

- 1) ประเมินผ่านรายวิชาในหมวดวิชาทักษะชีวิต หมวดทักษะวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 2) ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตร
- 3) ได้ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 และผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ
- 4) เข้าร่วมกิจกรรมและประเมินผ่านทุกภาคเรียน

เกณฑ์การจบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่ตั้งสถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 38 หน่วยกิต
- 3) ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ตั้งสถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ตั้งสถานศึกษากำหนด
- 5) ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ตั้งสถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1) ผ่านเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้อย่างไรก็ตามในแต่ละระดับการศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แบ่งเป็นรายวิชาบังคับ 44 หน่วยกิต และวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต
- 2) ผ่านเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) ไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง
- 3) ผ่านการประเมินคุณธรรมในระดับพอใช้ขึ้นไป
- 4) เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับชาติ

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การจบหลักสูตร สำหรับผู้เรียนสายสามัญ ในหลักสูตร แขนกกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถ จบหลักสูตรฯ เมื่อเรียนรายวิชาต่างๆ ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 81 หน่วยกิต และสามารถเรียนได้หน่วยการเรียนรู้ ที่มีระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป จำนวน 77 หน่วยกิต ซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้ระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ขึ้นไปในทุกรายวิชาที่เรียน แต่เมื่อต้องการ จบการศึกษาในวุฒิปวช. ด้วย ตามเกณฑ์การจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เมื่อเรียนครบตามโครงสร้างของหลักสูตรคือเรียนเพิ่มเติมในหมวดทักษะวิชาชีพ ที่มีจำนวนไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิตแล้ว ผู้เรียนที่เรียนสายสามัญในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำเป็นต้องเรียนเพิ่มอีก 29 ($71-42=29$) หน่วยกิต และต้องเรียนได้จำนวนหน่วยการเรียนรู้สะสมครบตามโครงสร้าง ของหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 112 หน่วยกิต ประกอบกับต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่าระดับคะแนน 2.00 อีกทั้งต้องผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ จึงจะสำเร็จ การศึกษาได้วุฒิปวช.

สำหรับผู้เรียนสายสามัญ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อพิจารณาเกณฑ์การเรียนรายวิชาต้องผ่าน ไม่น้อยกว่า 76 หน่วยกิต แต่เมื่อต้องการจบการศึกษาในวุฒิปวช. ด้วย ตามเกณฑ์การจบ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 เมื่อเรียนครบตามโครงสร้างของ หลักสูตร คือเรียนเพิ่มเติมในหมวดทักษะวิชาชีพ ที่มีจำนวนไม่น้อยกว่า 71 หน่วยกิตแล้ว ผู้เรียน ที่เรียนสายสามัญในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำเป็นต้องเรียนเพิ่ม อีก 40 ($72-32=40$) หน่วยกิต และต้องเรียน ได้จำนวนหน่วยการเรียนรู้สะสมครบตามโครงสร้างของหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 116 หน่วยกิต ประกอบกับต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าระดับคะแนน 2.00 อีกทั้งต้องผ่านการ ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ จึงจะสำเร็จการศึกษาได้วุฒิปวช.

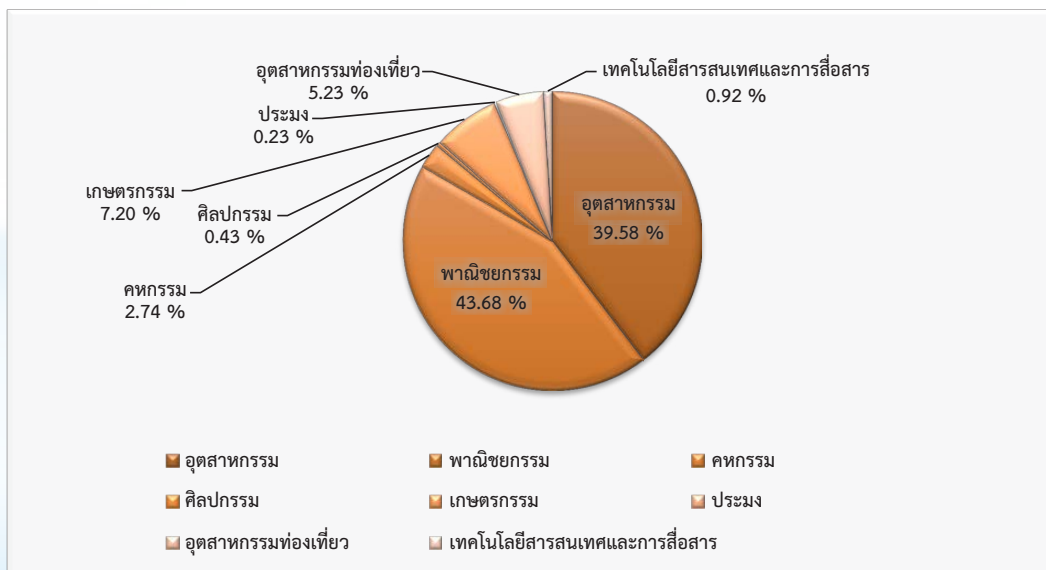
จะเห็นว่าเมื่อนำหลักเกณฑ์การจบหลักสูตรทั้งสายสามัญ (วุฒิปประกาศนียบัตรระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย) และ สายอาชีพ (วุฒิปวช.) มาเรียนควบคู่กันเพื่อให้ได้ทั้งสองวุฒิ ในเวลา 3 ปีนั้น ผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นสำหรับผู้เรียนที่เรียนกับสถานศึกษา สังกัด สพฐ. ต้องเรียนเพิ่ม 29 หน่วยกิต ในขณะที่ผู้เรียนที่เรียนกับศูนย์ กศน. ต้องเรียนเพิ่ม อีก 40 หน่วยกิต กอรปทั้งการต้องได้รับระดับคะแนนในทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรของ ปวช. ตั้งแต่ ระดับ 2 ขึ้นไป อีกทั้งต้องผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ จึงจะสำเร็จการศึกษาได้วุฒิปวช. ดังนั้นผู้เรียนในโครงการทวิศึกษานั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนการเรียนที่ดี มีความตั้งใจและ เอาใจใส่ในการเรียนอย่างดี จึงจะสามารถสำเร็จการศึกษาและได้ 2 วุฒิการศึกษา ภายใน เวลา 3 ปี

ตาราง 2.3 จำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2558 จำแนกตามประเภทวิชา

ประเภทวิชา	ปีการศึกษา 2558	
	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ
อุตสาหกรรม	12,936	39.58
พาณิชยกรรม	14,277	43.68
คหกรรม	895	2.74
ศิลปกรรม	141	0.43
เกษตรกรรม	2,352	7.20
ประมง	76	0.23
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1,709	5.23
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	-
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	300	0.92
รวม	32,686	100.00

ที่มา: <http://datacenter.vec.go.th> ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2559

จากตาราง 2.3 พบว่าปีการศึกษา 2558 มีผู้เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 32,686 คน ใน 8 ประเภทวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม จำนวน 12,936 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.58) พาณิชยกรรม จำนวน 14,277 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.68) เกษตรกรรม จำนวน 2,352 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.20) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 1,709 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.23) คหกรรม จำนวน 895 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.74) ประมง จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.23) และศิลปกรรม จำนวน 141 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.43) ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2558 สามารถนำเสนอได้ตามแผนภูมิ 2.7

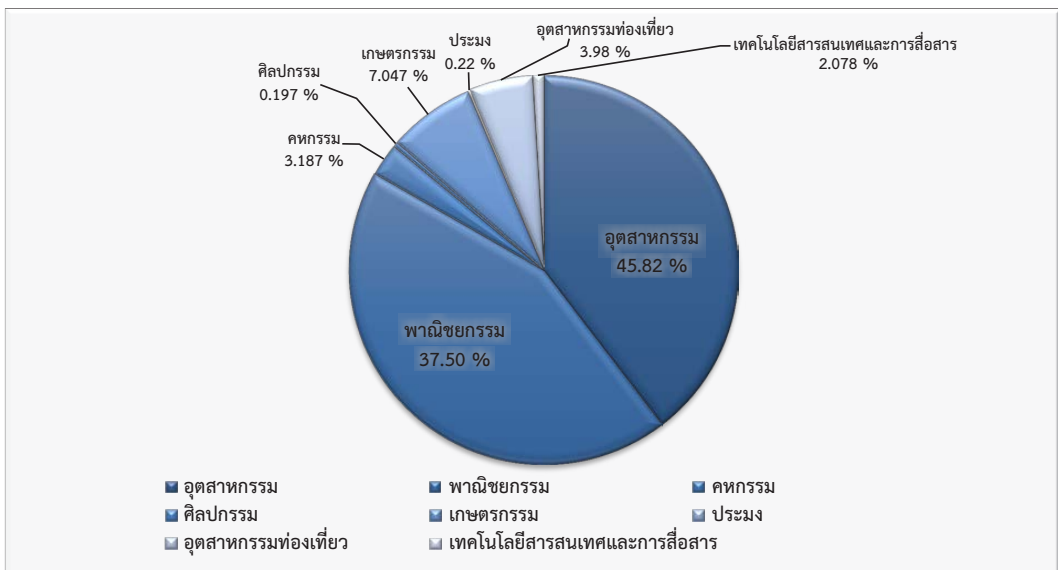
แผนภาพ 2.7 ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2558

ตาราง 2.4 จำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำแนกตามประเภทวิชา

ประเภทวิชา	จำนวนผู้เรียน (คน)	ร้อยละ
อุตสาหกรรม	11,055	45.82
พาณิชยกรรม	9,048	37.50
คหกรรม	768	3.18
ศิลปกรรม	47	0.19
เกษตรกรรม	1,698	7.04
ประมง	53	0.22
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	960	3.98
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	-
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	500	2.07
รวม	24,129	100.00

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ข้อมูล ณ วันที่ 23 มิถุนายน 2560

จากตาราง 2.4 พบว่าปีการศึกษา 2559 มีผู้เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 24,129 คน ใน 8 ประเภทวิชา ได้แก่ อุตสาหกรรม จำนวน 11,055 คน (คิดเป็นร้อยละ 45.82) พาณิชยกรรม จำนวน 9,048 คน (คิดเป็นร้อยละ 37.50) เกษตรกรรม จำนวน 1,698 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.04) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จำนวน 960 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.98) คหกรรม จำนวน 768 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.18) ประมง จำนวน 53 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.22) และศิลปกรรม จำนวน 47 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.19) ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2559 สามารถนำเสนอได้ตามแผนภูมิ 2.8

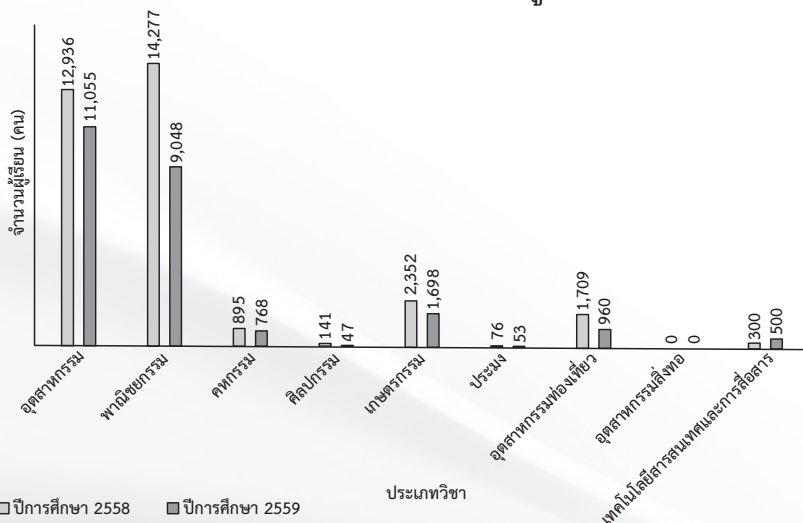

แผนภาพ 2.8 ข้อมูลจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ปีการศึกษา 2559

ตาราง 2.5 เปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนโครงการทวิศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 - 2559
จำแนกตามประเภทวิชา

ประเภทวิชา	ปีการศึกษา 2558		ปีการศึกษา 2559	
	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ	จำนวนผู้เรียน	ร้อยละ
อุตสาหกรรม	12,936	39.58	11,055	45.82
พาณิชยกรรม	14,277	43.68	9,048	37.50
คหกรรม	895	2.74	768	3.18
ศิลปกรรม	141	0.43	47	0.19
เกษตรกรรม	2,352	7.20	1,698	7.04
ประมง	76	0.23	53	0.22
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1,709	5.23	960	3.98
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	-	-	-
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	300	0.92	500	2.07
รวม	32,686	100.00	24,129	100.00

จากตาราง 2.5 จำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษาในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนลดลงจากปีการศึกษา 2558 จำนวน 8,557 คน คือ จาก 32,686 คน เหลือ 24,129 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.18 โดยผู้เรียนมีจำนวนลดลงในทุกประเภทวิชา ยกเว้นประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้น 200 คน (คิดเป็นร้อยละ 66.67) ประเภทวิชาที่มีร้อยละของจำนวนผู้เรียนลดลงมากที่สุด คือ ศิลปกรรม มีผู้เรียนลดลง 94 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ถัดมาคือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีผู้เรียนลดลง 749 คน คิดเป็นร้อยละ 43.83 และพาณิชยกรรม มีผู้เรียนลดลง 5,229 คน คิดเป็นร้อยละ 36.63 ข้อมูลการเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนระหว่างปีการศึกษา 2558 – 2559 นำเสนอตามแผนภูมิ 2.9

แผนภาพ 2.9 การเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนในโครงการทวิศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2559

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของจำนวนผู้เรียนในแต่ละประเภทวิชาพบว่า สัดส่วนของผู้เรียนในแต่ละประเภทวิชาของปีการศึกษา 2559 แตกต่างไปจากสัดส่วนของผู้เรียน ในปีการศึกษา 2558 ดังนี้ ประเภทวิชาที่มีผู้เรียนมากที่สุดในปีการศึกษา 2558 ได้แก่ พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยมีจำนวนผู้เรียนคิดเป็นร้อยละของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 43.68, 39.58 และ 7.20 ตามลำดับ สำหรับในปีการศึกษา 2559 ประเภทวิชาที่มีผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและเกษตรกรรม โดยมีจำนวนผู้เรียนคิดเป็นร้อยละของจำนวนผู้เรียนทั้งหมด 45.82, 37.50 และ 7.04 ตามลำดับ

การจัดการด้านงบประมาณ

การดำเนินงานเรื่องการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 นั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้รายงานผลการดำเนินงาน ต่อที่ประชุมกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 5/2558 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 ว่าโครงการได้รับการจัดสรรจากบกลาง จากนั้นในปีการศึกษา 2559-2560 จะขอใช้งบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2559 – 2560 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวในการเรียนหลักสูตรคู่ขนาน โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี ดังนี้ สาขาอุตสาหกรรม 3,900 บาท พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ 1,960 บาท คหกรรม 2,200 บาท ศิลปกรรม 2,480 บาท เกษตรกรรม 2,950 บาท ประมง 2,950 บาท อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2,200 บาท และอุตสาหกรรมสิ่งทอ 2,200 บาท นอกจากนี้ทุกประเภทวิชาดังกล่าว จะได้รับเงินอุดหนุนเพิ่มเป็นค่าบริการจัดการและค่าใช้จ่ายสำหรับชุดฝึกและชุดนักเรียนสายวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เสนอจำนวนเงินให้ที่ประชุมกระทรวงศึกษาธิการพิจารณา ต่อมา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558 ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เกี่ยวกับการลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2558 ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ว่า *“..ประกาศฉบับดังกล่าวจะทำให้การจัดการศึกษาทวิศึกษามีความยั่งยืน นักเรียน นักศึกษาที่เรียนในระบบนี้สามารถมีชื่ออยู่ได้ใน 2 สถานศึกษา ได้ค่าใช้จ่ายรายหัว 2 แห่ง..”* ซึ่งในปีงบประมาณ 2560 ค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียน นักศึกษาตามแนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) มีรายละเอียดดังนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา ในโรงเรียนปกติ ได้รับเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายต่อหัว 3,800 บาท/ปี นักศึกษาระดับปวช. ได้รับเงินอุดหนุนรายหัวตามประเภทวิชา ดังนี้ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม 6,500 บาท/ปี พาณิชยกรรม 4,900 บาท/ปี คหกรรม 5,500 บาท/ปี ศิลปกรรม 6,200 บาท/ปี เกษตรกรรม 5,900 บาท/ปี ประมง 5,900 บาท/ปี อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 5,500 บาท/ปี และอุตสาหกรรมสิ่งทอ 6,500 บาท/ปี

นอกจากนี้ผลการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2559) พบว่ายังมีปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายบางส่วนที่สถานศึกษา และผู้ปกครองต้องแบกรับ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดหายานพาหนะและค่าจ้างคนขับรถ ในการรับ-ส่งผู้เรียนระหว่างสถานศึกษาสายสามัญและสายอาชีวศึกษา และค่าตอบแทนผู้สอนที่มีภาระงานเพิ่มขึ้น

จะเห็นได้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับการศึกษาระดับมัธยมได้มีแนวทางและการจัดโครงการต่อเนื่องมาเป็นลำดับโดยมีแนวคิดที่สอดคล้องกันในการสร้างโอกาสให้นักเรียนที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญได้มีทางเลือกในการได้รับประสบการณ์ทางด้านอาชีพเมื่อจบการศึกษาสามารถมีวุฒิที่จะไปประกอบอาชีพได้ และเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเพิ่มจำนวนผู้เรียนทางด้านอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น โครงการทวิศึกษาเป็นนโยบายที่ได้รับการตอบรับดำเนินงานจากสถานศึกษาทั้งในส่วนของ สพฐ. และ กศน. ที่ร่วมมือกับสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษา มาตั้งแต่ปี 2558 การดำเนินการในช่วงที่ผ่านมาจึงสมควรที่จะมีการดำเนินการติดตามและประเมินการดำเนินงานต่อไป

2.2 แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ

การรายงานสาระในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสาระเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาและมีแหล่งข้อมูลที่จะสามารถสืบค้นได้โดยคัดเลือกตัวแทนของประเทศจากทวีปต่างๆ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ประเทศซูเออร์มณี และไต้หวัน ดังรายงานต่อไปนี้

2.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1) ระบบอาชีวศึกษาและการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีความพยายามในการนำอาชีวศึกษาเข้ามาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยมีการสร้างระบบของการฝึกงาน (Dual Apprenticeship System) และระบบความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา (Dual System) เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางอาชีพตั้งแต่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ดังปรากฏตัวอย่างในสมัยประธานาธิบดี George Bush มีการออกพระราชบัญญัติ National Youth Apprenticeship Act เป็นพระราชบัญญัติที่ออกมาเพื่อสร้างระบบความร่วมมือแบบทวิภาคีในระดับชาติ และต่อมาสมัยประธานาธิบดี Bill Clinton มีการออก School-to-Work Opportunity Act เป็นพระราชบัญญัติที่ออกมาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการฝึกงานในสถานประกอบการตั้งแต่เรียนอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในปี ค.ศ. 2012 ที่ศึกษาโดย Robert I. Lerman และ Felix Rauner ในปี ค.ศ. 2012 (Lerman & Rauner, 2012) พบว่าการมีส่วนร่วมของความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาไม่ใช่ว่าเป็นผลดีนัก อันเนื่องมาจากความไม่พร้อมของสถานประกอบการหรือองค์กรการจ้างงานในเรื่องของการจัดทำแผนระยะยาวของการฝึกอบรมผู้เรียนในสถานประกอบการ รวมถึงความรับผิดชอบ

ของฝ่ายนโยบายที่เป็นอุปสรรคของการเทียบโอนคุณวุฒิทางวิชาชีพระดับชาติในระบบการฝึกอบรม นอกจากนั้นการขาดความน่าเชื่อถือในเรื่องการกำหนดมูลค่าเงินหรือการคิดคำนวณ ติราคาค่าจ้างแรงงานทุนมนุษย์ที่ไม่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของตลาดแรงงาน (Krueger and Kumer, 2004) ดังนั้นเส้นทางการตัดสินใจศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีทางเลือกในการตัดสินใจได้หลากหลายทางเลือก โดยการตัดสินใจเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น อาทิ เข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา หรือการเข้าสู่การเรียนในสายอาชีพตามทักษะความรู้ความสามารถที่ได้รับการฝึกฝน หรือตามโอกาสหรือข้อจำกัดของการตัดสินใจส่วนตัว หรือความพร้อมส่วนตัว อย่างไรก็ตามการตัดสินใจร่วมมือของผู้ประกอบการ หรือของนายจ้างภาคเอกชน จะไม่ค่อยได้รับความสนใจนัก เนื่องจากผู้ประกอบการหรือนายจ้างมองว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนาบุคลากรต้องมีการใช้ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในการจัดฝึกอบรมค่อนข้างสูงและต้องจัดอบรมเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องและต้องมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา (Shapiro, 1999) แต่กระนั้นก็ตามมีความพยายามในระดับนโยบายของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในบางรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบความร่วมมือแบบทวิภาคี (Dual VET System) ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการที่มีเป้าหมายของการจัดการศึกษาแบบทวิภาคีนี้ เพื่อผลผลิตของการสร้างทักษะพื้นฐานหรือทักษะทั่วไปและทักษะเฉพาะที่จำเป็นสมัยใหม่ ทั้งในการพัฒนาทักษะในรูปแบบ On the Job Training รวมถึงประสบการณ์จากการเรียนรู้ทักษะที่ได้จากการทำงานจริง (Eichhorst, W. & others, 2012) และสามารถทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดการประหยัดจากขนาดของการลดต้นทุนของการดำเนินการได้ เป็นต้น (Bilginsoy, 2003)

หากพิจารณาถึงการประเมินค่าจ้างแรงงานหรือค่าตอบแทนในประเทศสหรัฐอเมริกาของผู้ที่จบการศึกษาจากสายอาชีพที่เรียนในโรงเรียนกับผู้จบการศึกษาจากการเรียนในมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน (School-based VET in School) พบว่า ผู้จบในสายอาชีพจะได้ค่าตอบแทนหรือค่าจ้างสูงกว่าผู้จบจากการเรียนในโรงเรียนสายสามัญ และได้รับค่าตอบแทนที่มากกว่าหลายเท่าตัว อย่างไรก็ตามมีความน่าสนใจว่า ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนจากการที่ผู้เรียนเรียนในสายอาชีพในโรงเรียนจะได้รับมากขึ้น หากมีความร่วมมือที่ดีและมีการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพที่เหมาะสมของคู่ภาคีความร่วมมือที่ดีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (นายจ้าง) ทั้งในด้านจารีตธรรมเนียมที่ดีของความร่วมมือระหว่างกัน และทักษะ ความรู้ ความสามารถของครูผู้สอนทั้งครูผู้สอนในสถานศึกษา และครูผู้สอนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ (Schlotter et al, 2011).

นอกจากนั้นผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนเทคนิคหรือโรงเรียนอาชีวะในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าผู้จบการศึกษาในสายสามัญในโรงเรียน และได้รับค่าตอบแทนมากกว่าหลายเท่าตัว Hotchkiss (1993) ได้ทำการศึกษาและสำรวจถึงผลกระทบระยะสั้น หลังจากมีการควบคุมเรื่องทางเลือกของการจัดการอาชีวศึกษาเกี่ยวกับเรื่องค่าจ้างแรงงานและค่าตอบแทนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาที่จบจากมัธยมศึกษา

ตอนปลาย อย่างไรก็ตาม Bishop and Mane (2003) และ Meer (2007) ได้ทำการสำรวจผลกระทบระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากการเรียนในสายอาชีพในโรงเรียน พบว่า ผลตอบแทนและผลประโยชน์สูงกว่าหากผู้เรียนตัดสินใจเรียนในสายอาชีพศึกษาในโรงเรียน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ทำและจำนวนค่าจ้าง/ค่าตอบแทนแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mane (1999) ได้ประเมินความแตกต่างของผลตอบแทนของผู้ที่จบจากสายอาชีพและสายสามัญในโรงเรียนในระหว่าง ค.ศ. 1970 และ ค.ศ. 1990 และระหว่าง ค.ศ. 1980 และ ค.ศ. 1990

การวิพากษ์วิจารณ์ของนักการศึกษาและนักอาชีพศึกษาเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานตามทักษะของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ โดยทักษะต่างๆที่ได้รับการยอมรับสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีและการเคลื่อนย้ายแรงงานในสายอาชีพต่างๆ และในภาคธุรกิจต่างๆ

Goldin (2001) ได้วิพากษ์วิจารณ์ว่าในศตวรรษที่ 20 การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทั่วไปในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมุ่งเน้นที่ผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนทั่วไปเหล่านี้มีต้นทุนในการลงทุนและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่า ตลอดจนทักษะต่างๆ ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนจะเป็นทักษะทั่วไปและทักษะพื้นฐาน ที่ต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถถ่ายทอดและโอนย้ายทักษะต่างๆ ได้ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีที่รวดเร็ว อย่างไรก็ตามหากมีการนำเทคโนโลยีมาใช้กับทักษะสมัยใหม่จะสามารถเกิดมูลค่าเพิ่มของการทำงานได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามผลตอบแทนจากการทำงานและจากการสำเร็จการศึกษาในสายอาชีพนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดแรงงาน และความเต็มใจของนายจ้างที่จะลงทุนพัฒนาทักษะให้แรงงาน

Hoffman (2011) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนที่เรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรอาชีพศึกษาในสถานศึกษาได้รับค่าตอบแทนในการทำงานสูงกว่าผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับข้อค้นพบของ World Bank (2007) ที่ได้ให้การยืนยันว่า ประเทศในละตินอเมริกาให้อัตราค่าตอบแทนของแรงงานที่สำเร็จการศึกษาจากการเรียนอาชีพศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้อัตราค่าตอบแทนสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากการเรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาในโรงเรียน นอกจากนี้ระยะเวลาในการเรียนของผู้เรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาผู้เรียนใช้ระยะเวลาในการเรียนมากกว่าหนึ่งปีการศึกษาถึงจะได้รับประกาศนียบัตรทางการศึกษาในสายสามัญมัธยมศึกษา

ยังมีเหตุผลอีกบางประการ ที่อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนอาชีพศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ในอนาคตความต้องการแรงงานที่มีฝีมือในตลาดแรงงานระดับโลกมีสูงขึ้น 2) ผลกระทบในทางบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีพศึกษามีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน ในด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการการผลิตที่คำนึงถึงการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (อนุรักษ์หรือรักษาสีเขียว) 3) การลงทุนของภาครัฐบาลและภาคเอกชนมีการเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรม

2) สภาพการดำเนินการ สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในประเทศไทยสหรัฐอเมริกา

ทางเลือกของการรับการศึกษาและการตัดสินใจเข้าเรียนในสถานศึกษาของชาวสหรัฐอเมริกา มีหลากหลายรูปแบบ คณะผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษา ที่เรียกว่า Dual Enrollment System จะเห็นได้ว่า ในปี คศ. 1979 รัฐบาลของรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เริ่มต้นโครงการ Florida's Original Accelerated Mechanism Program (Hunt, 2007) เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถลงทะเบียนเรียนควบคู่กัน หรือเรียนคู่ขนานกันทั้งในสายสามัญในโรงเรียนมัธยมและในสายอาชีวศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา อาทิ วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยของรัฐบาลที่สมัครเข้าร่วมโครงการ ซึ่งโครงการนี้ดำเนินการมาจนปัจจุบัน ซึ่งทาง Florida Department of Education's Office of Articulation (2012) ได้อธิบายว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันทั้งในสายสามัญและสายอาชีวศึกษานี้ ว่าลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษา ที่เรียกว่า Dual Enrollment System ประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญของการตกลงร่วมกัน ได้แก่

- 1) สร้างหลักสูตรคู่ขนานทั้งสายสามัญ (สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และสายวิชาชีพอาชีวศึกษา (สถาบันอาชีวศึกษา)
- 2) เพิ่มทางเลือกให้ผู้เรียนและผู้ปกครองในการตัดสินใจเข้าเรียนของผู้เรียนที่สนใจ
- 3) สิทธิ์ในการเข้าเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา
- 4) ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาและรูปแบบของการเดินทางเพื่อเรียนให้ครบตามการลงทะเบียนเรียน
- 5) เกณฑ์การวัดและประเมินคุณภาพของการเรียนตามมาตรฐานของวิชาสายสามัญและวิชาสายอาชีพ
- 6) การเทียบโอนรายวิชาและหน่วยกิตเพื่อให้ครบตามเกณฑ์การได้รับประกาศนียบัตร
- 7) ความรับผิดชอบในต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเรียนในสถานศึกษา/โรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษา

ซึ่ง Dual Enrollment System มีการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จในหลายด้าน ได้แก่

- 1) การลดจำนวนระยะเวลาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษา
- 2) การเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสถานศึกษาทั้งในโรงเรียนและในสถาบันอาชีวศึกษา อาทิ วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย
- 3) การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน
- 4) การรักษาให้ผู้เรียนยังคงเรียนอยู่ในสถานศึกษา หรือไม่ลาออกกลางคัน

โดยเกณฑ์ในการรับผู้เรียนที่จะสมัครเข้าเรียนแบบควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันทั้งในสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีวศึกษา มีดังนี้ 1) นักเรียนเกรด 9 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่สมัครเรียนจะมาจากโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชน หรือการเรียนแบบ Home School ก็ได้ 2) เกรดเฉลี่ยสะสมของผู้สมัครเรียนต้องไม่ต่ำกว่า 3.00 และสอบผ่านข้อสอบของวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่เรียกว่า College Placement Test

ลักษณะเด่นหรือจุดแข็งของ Dual Enrollment System คือ สภาพการดำเนินการ และการจัดการเรียนการสอนแบบนี้เป็นการสร้างความสนใจและเพิ่มการดึงดูดความสนใจให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนที่จะตัดสินใจเรียนในหลักสูตรนี้มากกว่าการเรียนในหลักสูตรแบบปกติในโรงเรียน เนื่องจากผู้เรียนจะได้เรียนในหลักสูตรของโรงเรียนและหลักสูตรของสถาบันอาชีวศึกษาที่สามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ ของสถาบันอาชีวศึกษาเสมือนกับผู้เรียนเป็นนักเรียน/นักศึกษาในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยในสังกัดของสถาบันอาชีวศึกษานั้นๆ นอกจากนี้ผู้เรียนจะสามารถตัดสินใจเข้าสู่เส้นทางสายอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเองและมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตามสภาพของปัญหาของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ว่าในรูปแบบใดนั้น ก็มีตัวอย่างของปัญหาที่ประสบอยู่เหมือนกัน ในทั่วโลก อาทิ

Heyneman, S.P. (2003 cited in Wallrnborn, M. & Heyneman, S.P., 2009: 411) ได้ให้ข้อสรุปของปัญหาที่เกิดขึ้นของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่

1) ปัญหาด้านเนื้อหาสาระและความยืดหยุ่นของการดำเนินการตลอดจนทิศทางของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสำหรับผู้เรียน

2) ปัญหาด้านความไม่เพียงพอของทรัพยากรในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษา อาทิ อุปกรณ์การเรียน เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับฝึกทักษะในภาคปฏิบัติของผู้เรียน เป็นต้น

3) หลักสูตรอาชีวศึกษาในสถานศึกษาไม่ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาหรือเพื่อสร้างทักษะพื้นฐานหรือทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนเพื่อเป็นแรงงานที่มีความพร้อมในความรู้ ความสามารถและทักษะในการก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต

4) ความร่วมมือและการประสานงานในการดูแลค่าใช้จ่ายของการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการไม่ชัดเจน ทำให้ไม่เกิดความร่วมมือแบบยั่งยืนและไม่ต่อเนื่อง

Hoffman (2011) ได้อธิบายสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของการที่ผู้เรียนเรียนไม่จบหรือลาออกกลางคัน เป็นปัญหาที่ประสบเหมือนกันทั่วโลกเฉกเช่นปัญหาในประเทศสหรัฐอเมริกา ทางออกของการแก้ไขปัญหาคือผู้เรียนในสถานศึกษาลาออกกลางคันของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การรักษาให้ผู้เรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเรียนในหลักสูตรใดก็ตาม เรียนให้สำเร็จการศึกษาหรือไม่ลาออกกลางคัน หรือ มุ่งเข้าสู่การทำงาน ก็ถือเป็นการลดสัดส่วนอัตราการลาออกกลางคันของผู้เรียนในระดับต่างๆ หรือลดสัดส่วนของผู้ไม่สำเร็จการศึกษาลงได้

ทางออกของนโยบายของรัฐบาลในระดับสากลในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ โดยทางปฏิบัติของประเทศต่างๆ ทั่วโลก คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนให้มีการผสมผสานการเรียนการสอนและการฝึกอบรบอาชีพศึกษาในโรงเรียน (School-based Vocational Training หรือ School-based training system) กับการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกอบรบให้กับผู้เรียน (Company-based Vocational Training หรือ Firm-based Training System) เรียกว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพอาชีพศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน (College for All) เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น และสำหรับให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะที่ใช้สำหรับการทำงานต่อไปในอนาคต

ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Firm-based Training System จะช่วยแก้ไขปัญหหลายประการจากการจัดการเรียนการสอนอาชีพศึกษาในโรงเรียน (School-based Training System) (Heckman, 1993) นั่นคือ ปัญหาของการที่โรงเรียน (สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา) อาจจะไม่สามารถผลิตผู้เรียนให้มีทักษะที่เพียงพอและตรงตามความต้องการและความจำเป็นของนายจ้าง (สถานประกอบการ) นอกจากนี้ Firm-based Training System การจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสร้างสมดุลของตลาดแรงงาน ให้มีทักษะที่มีความพร้อมทั้งในด้าน Demand (ด้านผู้ใช้บัณฑิต) และ ด้าน Supply (ด้านผู้ผลิตบัณฑิต) (Eichhorst, W. & others, 2012)

นอกจากนั้นประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้เรียนให้เข้าสู่การเรียนในสายวิชาชีพอาชีพศึกษา (Vocational-Education Training) ที่เรียกว่า Career and Technical Training in the U.S. เพื่อการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนที่ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน (หรือผู้เรียนที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน) และ/หรือหันมาตัดสินใจในการเข้าสู่เส้นทางการทำงานในสายอาชีพต่างๆ ที่หลากหลายประเด็นที่น่าสนใจ คือ นโยบายนี้จะดำเนินการสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติได้นั้น นอกจากจะช่วยลดปัญหาการที่ผู้เรียนเรียนไม่สำเร็จ หรือลดปัญหาผู้เรียนลาออกกลางคันแล้ว ที่สำคัญมากกว่านั้นคือ เป็นการเพิ่มทักษะของผู้เรียนจากการเป็นแรงงานที่มีทักษะต่ำ (Blue-Collar Employer) ให้เป็นผู้เข้าทำงานหรือเป็นแรงงานที่มีทักษะสูงขึ้น (White-Collar Employer) โดยมีทักษะและความชำนาญในเทคนิคต่างๆ ที่สูงขึ้น ตลอดจนมีทักษะที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญการสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร Vocational Education Program นี้เป็นการยืนยัน หรือระบุถึงกรณีคุณสมบัติความเป็นมาตรฐานระดับสากลของแรงงานในการทำงานในสายอาชีพต่างๆ

หากพิจารณาสภาพปัญหาของบางรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา ในเรื่องจำนวนประชากรในรัฐนั้นๆ ที่มีจำนวนประชากรสูงมากหรือมีส่วนหนึ่งของประชากรที่เป็นผู้อพยพ (Immigrants) สูงด้วยนั้น ซึ่งทางรัฐบาลของแต่ละรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาพยายามกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งในเรื่องของปัญหาที่ผู้เรียนลาออกกลางคัน และปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคและความไม่เท่าเทียมกันของการได้รับการศึกษาของประชากรทุกคนในประเทศสหรัฐอเมริกาตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงจะได้รับ โดยที่รัฐบาลจะต้องสามารถใช้นโยบายที่เรียกว่า Education for All ให้มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการบูรณาการหรือ

การผสมผสานการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาและการเรียนรู้ที่อยู่ในภาวะที่เพิ่มพูนประสบการณ์ของการทำงาน ที่เรียกว่า Learning to Work โดยเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่สถานประกอบการ (นายจ้าง) ที่เอื้อให้คนรุ่นใหม่เพิ่งเข้าสู่การทำงาน จะมีโอกาสและได้รับโอกาสในการจ้างงานหรือโอกาสในการรับการฝึกอบรมในสถานประกอบการเพื่อให้มีทักษะแรงงานที่เหมาะสมตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนเป็นเส้นทางนำสู่การทำงานในสายอาชีพต่างๆ และในชีวิตจริงของการทำงาน (the Working Life) ในอนาคต

Wallenborn. M (2009) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อจำกัดหรือปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน (School-based Vocational Training) ได้แก่

1) ทักษะของผู้เรียนที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนไม่มีความพร้อมหรือไม่มีความพร้อมขั้นต่ำที่เพียงพอ หรือขาดความพร้อมที่ตอบสนองการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือทำงานในสถานประกอบการ ดังนั้นควรมีความร่วมมือของสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชน หรือรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริง

2) การใช้ต้นทุนที่สูงของการรับการฝึกอบรมหรือการเพิ่มพูนความรู้ต่างๆ ทางวิชาการและ สายวิชาชีพอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วตามความต้องการของตลาดแรงงานของโลก ดังนั้นทางรัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณของการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนโดยผ่านการฝึกอบรม

3) กระทรวงศึกษาธิการของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่จะพัฒนาผ่านการจัดการศึกษามากกว่าการจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้เรียน ประกอบกับหลักสูตรส่วนใหญ่ที่ใช้ในสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่ไม่ทันสมัย ไม่ทันการณ์และใช้มานาน มีเพียงหลักสูตรส่วนน้อยที่เตรียมผู้เรียนให้มีทักษะหรือสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

4) ข้อจำกัดของทรัพยากรหรือการบริหารจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาที่ไม่ทันสมัย ให้ทันกับความก้าวหน้าของการทำงานจริง ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดสมรรถนะที่จำเป็นบางประการในการทำงานในสถานประกอบการ

5) สถานศึกษาหรือโรงเรียนไม่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในระดับโลก จะเห็นได้จากครูผู้สอนหรือผู้บริหารในสถานศึกษาไม่ชำนาญพอในการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะให้พร้อมรบกับโลกของการทำงาน นอกจากนี้ขาดการประสานงานหรือความร่วมมือกันที่ดีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

6) องค์กรฝึกอบรมต่างๆ ขาดการจัดการความรู้ที่เป็นระบบระหว่างนายจ้างและสหภาพต่างๆ ที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปหรือสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้แก่คนทำงาน

3) ผลกระทบทางบวกและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษาและการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้เข้าใจถึงสภาพการดำเนินการของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษา ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างหลากหลายวิธีแล้วนั้น

นอกจากนี้ก็มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ทำการศึกษาและดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหาข้อสรุปเกี่ยวกับการดำเนินการและทิศทางของการเกิดผลกระทบทางบวกและปัจจัยความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทางคณะผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างที่น่าสนใจ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและในวงกว้าง รวมถึงเป็นผลของการดำเนินการที่นำไปสู่ความสำเร็จดังนี้

นักการศึกษาที่ค้นหาภาพความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Eichhorst, W. & Rodriguez-Planas, N. & Schmidl, R. and Zimmermann, K. F. (2012) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งทางวิชาการระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษา (VET in School) ว่าควรเริ่มตั้งแต่

- 1) การกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิทางวิชาชีพอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
- 2) การพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
- 3) การรับรองมาตรฐานคุณวุฒิสมรรถนะวิชาชีพทางอาชีวศึกษา และการได้รับประกาศนียบัตรสายสามัญมัธยมศึกษาและสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน
- 4) การระดมทุนและจัดสรรงบประมาณเพื่อการฝึกงานในสถานประกอบการ (Plant-based Element หรือ Firm-based Element) และเพื่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (School-based Element)

นอกจากนั้นในความร่วมมือเกี่ยวกับการกำหนดกฎระเบียบและเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทนต่างๆ อาทิ

- 1) การกำหนดข้อตกลงและการทำสัญญาของแรงงานฝึกงานจะได้รับค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าคนทำงานที่เป็นแรงงานขององค์กร
- 2) องค์กรหรือนายจ้างควรต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนให้แรงงานได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และมีทักษะทางวิชาชีพในการพัฒนาตนเองให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือหรือมีทักษะขั้นสูงที่สามารถสร้างงานให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ภาครัฐบาลควรให้การสนับสนุนการเพิ่มพูนทักษะให้แก่แรงงานรุ่นใหม่ให้กับสถานประกอบการในหลากหลายรูปแบบ อาทิ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้แรงงานเหล่านี้ หรือส่งครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรอบรมให้แรงงานในองค์กร หรือส่งครูผู้สอนที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการมาสอนภาคปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียน เป็นต้น

4) การสร้างทางเลือกให้กับแรงงานรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจเรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น และสร้างทางเลือกให้ผู้ปกครองในการช่วยผู้เรียนให้มีโอกาสตัดสินใจในเรื่องเรียนและเรื่องวิชาการด้วยเพื่อเข้าสู่การทำงานแบบมีความพร้อมและมีความเหมาะสม

สาระสำคัญของการศึกษาของ Eichhorst, W. & Rodriguez-Planas, N. & Schmidl, R. and Zimmermann, K. F. (2012) ได้สรุปถึงระบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Firm-based Training system ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาลหลายประการ อาทิ ปัญหาของการที่สถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่สามารถผลิตผู้เรียนให้มีทักษะที่เพียงพอและตรงตามความต้องการและความจำเป็นของนายจ้าง หรือของสถานประกอบการ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสร้างสมดุลของตลาดแรงงาน ให้มีทักษะที่มีความพร้อมทั้งในด้าน Demand (ด้านผู้ใช้บัณฑิต) และ ด้าน Supply (ด้านผู้ผลิตบัณฑิต)

อย่างไรก็ตาม สาระสำคัญของงานวิจัยฉบับนี้ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในทางบวกของการจัดการอาชีวศึกษาที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา ดังนี้

1) ช่วยให้เกิดการผสมผสานของการสร้างหรือเพิ่มพูนทักษะพื้นฐาน/ทักษะทั่วไป และทักษะเฉพาะที่จำเป็นสมัยใหม่ให้แก่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียน (Class-based VET) และในสถานประกอบการ (Firm-base VET) ทั้งในรูปแบบการฝึกอบรม (On the Job Training) และรูปแบบการทำงานจริง (Actual Work Experience)

2) ผลิตผู้เรียนให้เป็นผู้มีทักษะที่พร้อมและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงและเข้าสู่ตลาดแรงงานที่มีทักษะที่พร้อมทั้งในส่วนด้านผู้ใช้บัณฑิต (สถานประกอบการหรือนายจ้าง) และส่วนด้านผู้ผลิตบัณฑิต (สถานศึกษาหรือแรงงาน)

3) สร้างสภาพแวดล้อมของการฝึกปฏิบัติจริงในการทำงาน รวมถึงการฝึกอบรม และสร้างแรงจูงใจในการทำงานของแรงงานในการก้าวเข้าสู่การทำงานในสายอาชีพตามความพึงพอใจของตนเองและของนายจ้าง (ผู้ประกอบการ) โดยเฉพาะตรงตามความสนใจและความถนัดของตนเองและของผู้ประกอบการ (นายจ้าง) เป็นสำคัญ

อีกตัวอย่างที่น่าสนใจ จะเห็นได้ว่า ในปี ค.ศ. 2009 การศึกษาของ Weller ได้ถูกนำเสนอ และแสดงภาพความสำเร็จของการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะทางอาชีวศึกษา (VET Programs) ให้แก่แรงงาน หรือสำหรับกลุ่มวัยรุ่น หรือกลุ่มคนที่เพิ่งเข้าสู่การทำงาน หรือกลุ่มแรงงานคนรุ่นใหม่ที่ต้องการเพิ่มพูนทักษะการทำงานให้เป็นแรงงานมีฝีมือหรือแรงงาน

กึ่งฝีมือของประเทศในละตินอเมริกาและประเทศในอเมริกาใต้ โดยเน้นการฝึกงาน ในสถานประกอบการควบคู่กับการเรียนตามหลักสูตรในสถานศึกษา (Classroom Training and Internship) โดยอาศัยความร่วมมือของผู้ประกอบการของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ต้องการสร้างแรงงานให้มีทักษะที่ตอบสนองและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน อย่างแท้จริง โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นได้เอื้อให้เกิดภาพของความสำเร็จได้แก่ (Weller, 2009)

1) ความพยายามของการจัดการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ได้แก่ ความร่วมมือของการประสานความช่วยเหลือและสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ภาคเอกชนกับสภาพแรงงานนั้น ต้องช่วยค้นหาทักษะที่พึงจะเป็น และทักษะที่เหมาะสมและ จำเป็นต่อการพัฒนาแรงงานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ

2) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการสนับสนุนการจัดการฝึกอบรมของภาคเอกชน โดยการที่ ภาครัฐบาลควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจทางบวก และสร้างสิทธิประโยชน์ทางภาษี หรือการลดหย่อนภาษี เป็นต้น ให้แก่สถานประกอบการในการสนับสนุนงบประมาณการจัดอบรม

3) กลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับการพัฒนาหรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถ ในด้านต่างๆ นั้น ควรต้องกระจายในวงกว้าง และมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิ กลุ่มแรงงาน ที่ว่างงาน กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มคนที่เพิ่งเข้าสู่การทำงาน กลุ่มคนที่ขาดความพร้อมด้านการศึกษา ขาดความพร้อมด้านฐานะทางเศรษฐกิจ (ประสบปัญหาความยากจน) กลุ่มแรงงานที่ได้รับ ค่าจ้างราคาถูก หรือค่าตอบแทนแรงงานต่ำรวมถึงกลุ่มที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือที่สร้างประสิทธิภาพ การทำงานในระดับต่ำ เป็นต้น

4) รูปแบบการจัดอบรมควรมีทั้งการจัดอบรมแบบทางการ และไม่เป็นทางการ โดยเน้นที่การพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถตรงตามความถนัด ความสนใจ และความพร้อมของแรงงานและผู้ประกอบการเป็นสำคัญ

นอกจากนั้นทางออกของนโยบายของรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกา มีหลากหลาย หนทาง แต่ที่ถูกเสนอโดยข้อค้นพบของ Hoffman (2011) นั้นได้อธิบายถึงทางออกของนโยบาย ของรัฐบาลในระดับสากล ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษา คือ ในทางปฏิบัติของประเทศต่างๆ ทั่วโลกนั้น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ให้มีการผสมผสานการเรียนการสอนและการฝึกอบรมอาชีวศึกษาในโรงเรียน (School-based Vocational Training หรือ School-based Training System) กับการประสานความร่วมมือ กับสถานประกอบการในการจัดการฝึกอบรมให้กับผู้เรียน (Company-based Vocational Training หรือ Firm-based Training System) จะถูกเสนอว่าเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพ อาชีวศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน (college for all) เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น และ สร้างให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะที่ใช้สำหรับการทำงานต่อไปในอนาคต

Hoffman (2011) ได้อธิบายถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จและผลกระทบในทางบวก ของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่

1) ในอนาคตความต้องการแรงงานที่มีฝีมือในตลาดแรงงานระดับโลกมีสูงขึ้น ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2) ผลกระทบในทางบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษามีต่อการพัฒนา เศรษฐกิจสังคมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน ในลักษณะของการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัด รวมถึงรักษาและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เกิดสุขภาวะที่ดี ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมจากการผลิต และการพัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อไป

3) การลงทุนของภาครัฐบาลและภาคเอกชนมีการเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนา การศึกษาและการฝึกอบรม ทั้งในรูปแบบความร่วมมือกับสถานประกอบการและสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้เป็นแรงงานที่มีทักษะแรงงานฝีมือในระดับสูงขึ้นไป โดยใช้ต้นทุน ต่อหน่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่สูงมากนัก ถ้าเป็นความร่วมมือกันแบบครบถ้วน สมบูรณ์ อาทิ พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ทั้งในรูปแบบ การเรียนการสอนในห้องเรียนและในสถานประกอบการทั้งหลักสูตรระยะสั้นและการเรียน แบบหลักสูตรปกติ เป็นต้น

Wallenborn, M (อ้างใน Wallenborn, M. & Heyneman, S.P. 2009) ได้สรุปว่า ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน (Vocational Education and Training: VET) ได้แก่

1) ความสนใจและทัศนคติของนายจ้าง (ผู้ประกอบการ) สหภาพแรงงาน นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน VET

2) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนา VET ให้เกิดการเติบโตและมีการพัฒนาที่มีความยั่งยืน

3) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน VET ในแต่ละประเทศจะขึ้นอยู่กับนโยบาย และความเป็นเจ้าของในการครอบครอง จัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ และ อยู่ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นฐานที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศภายใต้ ความหลากหลายในบริบททางวัฒนธรรมและสังคมที่แตกต่างกัน

4) การปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดนั้น ต้องคำนึงถึง การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ อาทิ การถ่ายโอนความรู้และการเพิ่มพูนประสบการณ์ ในการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาภายใต้ความร่วมมือของสถานศึกษาและ สถานประกอบการเป็นสำคัญ อันนำมาสู่การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนที่เรียกว่า School-based VET

5) ปัจจัยความสำเร็จ นอกจากเหตุผลทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า และการใช้ต้นทุนต่ำในการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอน VET ในสถานศึกษา ยังต้อง คำนึงถึงการยอมรับและการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เกี่ยวกับความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาของประชาชนทุกคน

โดยสรุปแล้วจากการศึกษาเอกสารและข้อค้นพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลกระทบในทางบวกและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยความสำเร็จจะอยู่ในทั้งระดับนโยบาย ประกอบด้วย การออกกฎหมาย กฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่างๆ ตลอดจนแรงจูงใจทางภาษีที่กำหนดโดยรัฐบาล ที่จะเอื้อให้เกิดความร่วมมือกันในระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาทั้งรูปแบบหลักสูตรการเรียนปกติในสถานศึกษา และจัดการฝึกอบรบโดยสถานประกอบการ รวมถึงปัจจัยความสำเร็จระดับปฏิบัติการในการสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือของสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อมุ่งสู่การเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะที่พร้อมและเหมาะสมกับการเข้าสู่การทำงาน และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จของระดับภาคประชาชน ชุมชน ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสีย อาทิ สภากาแฟแรงงาน ต่างๆ เป็นต้น ควรต้องคำนึงถึงผลกระทบทางบวกและความสำเร็จในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองแบบสร้างสรรค์อันจะนำมาสู่การพัฒนาแรงงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในระยะยาว

2.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

1) ระบบอาชีวศึกษาและการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศออสเตรเลีย

ระบบการศึกษาในประเทศออสเตรเลียนั้นมีต้นแบบมาจากประเทศอังกฤษ ที่แบ่งเป็นระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 7-9) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 10-12) หลักสูตรในมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย วิชาเอก และวิชาเลือก ซึ่งวิชาเอกประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, สังคมศึกษา, พลศึกษา และเทคโนโลยีและศิลปะ วิชาเลือกประกอบด้วยดนตรี, การแสดงละคร/เต้นรำ, คหกรรม, การปฏิบัติการเทคโนโลยี และอื่นๆ ได้แก่ วิชาชีพทางอาชีวศึกษา เป็นต้น โดยนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเลือกศึกษาต่อในลักษณะต่างๆ ดังนี้ 1) ศึกษาต่อในสายสามัญ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) 2) ศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาในโรงเรียน (เรียนทั้งสายสามัญและวิชาชีพอาชีวศึกษา) และ 3) ศึกษาต่อในสถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institute: TAFE) และอื่นๆ คือเข้ารับการอบรมในองค์กรฝึกอบรบ (Registered Training Organization: RTO)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน (เรียนทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพอาชีวศึกษา) โดยจะมีบุคลากรจาก TAFE มาสอนในโรงเรียน หรือหากนักเรียนมีอายุประมาณ 15-16 ปี สามารถสมัครเรียนและลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลาที่สถาบัน TAFE ก็ได้ สำหรับการฝึกงานในภาคปฏิบัติ นักเรียนจะไปฝึกงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ หากนักเรียนเป็นผู้ฝึกงานที่มีฝีมือหรือทักษะที่ดีจะได้รับค่าตอบแทนในระหว่างฝึกงานด้วย หากสำเร็จการศึกษานักเรียนจะได้รับวุฒิทางการศึกษา 2 วุฒิการศึกษา ประกอบด้วยประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายสามัญและประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายวิชาชีพจากการฝึกทักษะภาคปฏิบัติตามเกณฑ์

ของ VET Qualification under the Australian Qualifications Framework (AQF) (Karmel, 2007) ประกาศนียบัตรวุฒิมัธยมศึกษาสายวิชาชีพแบ่งเป็น 4 ระดับ ระดับที่ 1 และ 2 สำหรับผู้มีทักษะและความรู้พื้นฐาน ในขณะที่ระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ได้แก่ Diplomas, Advance Diplomas, Vocational Graduate Diplomas, และ Vocational Graduate Certificates หากนักเรียนได้รับประกาศนียบัตรวุฒิมัธยมศึกษาสายวิชาชีพระดับ 3 เทียบเท่ากับการสำเร็จการศึกษาในสายสามัญคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 12) (Karmel, 2004) ประมาณร้อยละ 50 ของนักเรียนจึงนิยมและสนใจและศึกษาต่อในสายวิชาชีพ โดยประมาณร้อยละ 31 เข้าศึกษาต่อในสถาบัน TAFE สำหรับนักเรียนที่ต้องการมีทักษะและคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและการจ้างงานของผู้ประกอบการ (National Centre for Vocational Education Research, 2007)

จะเห็นได้ว่าการวางแผนการเรียนและการตัดสินใจเลือกเรียนของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการแนะนำที่เป็นประโยชน์จากโรงเรียน ดังนั้นการแนะแนวการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นในระบบโรงเรียนและการจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะได้รับการส่งเสริมและกระตุ้นให้คิดและวางแผนเรื่องการเรียนเพื่อกำหนดเป้าหมายของตนเองและ/หรือตัดสินใจในการเลือกประกอบอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศออสเตรเลียจึงมีการจัดงานการแสดงและนิทรรศการแนะแนวทางการประกอบอาชีพต่างๆ ที่นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน โดยนักเรียนส่วนใหญ่จะมีโอกาสได้รับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาต่อและ/หรือการประกอบอาชีพจากครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนว นอกจากนี้ผู้ปกครองจะได้รับเชิญให้ไปเยี่ยมชมโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวเกี่ยวกับวิชาเรียนในสายสามัญและในสายอาชีพ

นอกจากนั้นรัฐบาลออสเตรเลียจึงมีเหตุผลและแรงจูงใจที่สำคัญในการเสนอทางเลือกบนเส้นทางสายอาชีพให้แก่นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพื่อจูงใจให้นักเรียนศึกษาต่อในสายอาชีพ เพื่อต้องการลดปัญหาเรื่องการออกกลางคันหรือออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาของนักเรียน หรือเพื่อตอบสนองความต้องการที่ลดลงที่มีต่อจำนวนแรงงานที่ไร้ฝีมือ (Unskilled Youth) ของตลาดแรงงานหรือของผู้ประกอบการตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมาที่นำมาสู่ปัญหาของการว่างงานในระดับสูงและในระยะยาวของแรงงานเหล่านี้รวมถึงมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สนใจจะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสายสามัญ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศออสเตรเลียจึงออกนโยบายการประกันสังคม (Social Insurance Policy) เพื่อให้ นักเรียนมีทางเลือกเรียนในสายอื่นๆ โดยเฉพาะทางสายวิชาชีพเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

2) สภาพการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ในสถานศึกษา (Vocational Education and Training: VET in School หรือ VETis) ในประเทศออสเตรเลีย

การเริ่มต้นการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในสถานศึกษาของประเทศออสเตรเลียเกิดจากการมองเห็นปัญหาของรัฐบาลออสเตรเลีย ที่มองเห็นปัญหาการขาดแคลนทักษะที่จำเป็นในประเทศออสเตรเลียที่เป็นนโยบายระดับชาติ (Anlezark, Karmel, and Ong, 2006; Barnett and Ryan, 2005; Porter, 2006; Ryan, 1997) โดยในปี ค.ศ. 1999 จึงมีการใช้คำว่า VETis จึงเกิดการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายวิชาชีพที่ต้องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานของภาคอุตสาหกรรม (Ministerial Council on Employment, Education, Training and Youth Affairs Transition from School Taskforce, 2004; National Centre for Vocational Education Research (NCVER), 2007)

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในสถานศึกษาสามารถสร้างแรงจูงใจและสร้างทางเลือกให้นักเรียนที่เรียนอ่อน (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ) เพื่อให้ผู้เรียนยังคงเรียนต่อในโรงเรียนไม่ลาออกกลางคัน โดยพื้นฐานของนักเรียนเหล่านี้ เป็นผู้เรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ชนบท หรือนอกเมือง หรือฐานะทางครอบครัวหรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี รวมถึงผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษา (Australian Council for Educational Research, 2002) โดยสัดส่วนของนักเรียนเพศชายและนักเรียนเพศหญิงที่ลงทะเบียนเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนมีจำนวนเท่าๆ กันโดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในเกรด 11 และเกรด 12 (NCVER, 2002; Nguyen, 2005) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปัญหาในช่วงเริ่มต้นการดำเนินการพัฒนาหรือสร้างหลักสูตรและในช่วงที่ผ่านมาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลีย คือ หลักสูตรไม่ได้ผลิตผู้เรียนที่มีสมรรถนะตรงตามสมรรถนะที่จำเป็นของตลาดแรงงาน ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยจะเน้นไปที่ระดับผลคะแนนของการเรียนเป็นสำคัญ และมุ่งที่บริบททางวิชาการของทางโรงเรียนมากกว่าการเตรียมคนที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในสายสามัญและสายวิชาชีพอาชีวศึกษาอยู่ในระดับต่ำ จึงทำให้ระดับผลการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำตามไปด้วย รวมถึงจำนวนรายวิชาที่เรียนไม่เพียงพอที่จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของการเพิ่มโอกาสการจัดการเรียนการสอนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่การเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงได้ หากพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนจะเห็นว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับพื้นฐาน (Level 1 และ Level 2) ในสายวิชาชีพอาชีวศึกษา (Certificate I หรือ II) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของออสเตรเลีย (Australian Qualification Framework: AQF) เป็นการพัฒนาสมรรถนะทั่วไปของผู้เรียนที่ไม่ได้ออกแบบจัดเตรียมผู้เรียนในสายอาชีพใดสาขาอาชีพหนึ่ง และไม่มีหลักสูตรหรือรายวิชาที่จัดเตรียมผู้เรียนให้มีสมรรถนะเฉพาะในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง

หากพิจารณาถึงสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในสถานศึกษา จากการศึกษาของ Hoffman, N. (2011) ได้พบว่า อัตราการออกกลางคันของผู้เรียน ในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนในประเทศออสเตรเลียมีมากกว่าร้อยละ 25 ทำให้รัฐบาล ทุกรัฐบาลของประเทศออสเตรเลียต้องเพิ่มโอกาสในการเรียนให้แก่คนชนบทหรือคนพื้นเมือง ของออสเตรเลีย (Aboriginal People) เนื่องจากตลาดแรงงานเกือบร้อยละ 50 (ประมาณร้อยละ 47) เป็นตลาดแรงงานของคนวัยรุ่นเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี เป็นคนที่ออกจากโรงเรียน กลางคัน และเป็นแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled Labor) ที่ได้ค่าจ้างแรงงานราคาต่ำ จะเห็นได้ว่าในปี ค.ศ.2009 รัฐบาลออสเตรเลียได้นำเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับแรงงานวัยรุ่น (Compact with Young Australian) ที่มีเป้าหมายเพื่อให้คนที่ออกจากโรงเรียนในช่วง อายุ 15-24 ปี ได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมหรือกลับเข้ามาสู่สถานศึกษา และมีคุณสมบัติ ในทางวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

องค์ประกอบหลักที่สำคัญ 3 ประการของนโยบายนี้ ประกอบด้วย

1) National Youth Participation Requirement ต้องการให้ผู้เรียนในเกรด 10 ตัดสินใจเรียนต่อในโรงเรียนไม่ว่าจะในมัธยมศึกษาสายสามัญหรือสายวิชาชีพแบบเต็มเวลา (อย่างน้อย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) จนกระทั่งอายุ 17 ปี

2) การส่งเสริมให้คนวัยเรียนอายุระหว่าง 15-24 ปี เรียนอยู่ในสถานศึกษาไม่ลาออก ก่อนสำเร็จการศึกษา (ออกกลางคัน) ให้จบเกรด 12 หรือมีคุณสมบัติเทียบเท่าในสายวิชาชีพและ สายสามัญ โดยรัฐบาลมีการเทียบโอนคุณสมบัติ รายวิชาในหลักสูตร ตลอดจนการลงทะเบียนเรียน ในรายวิชาต่างๆ ในสายวิชาชีพหรือมัธยมศึกษาสายสามัญครบตามเกณฑ์ของการได้รับคุณสมบัติ ในระดับนั้น

3) หากต้องการได้รับการอุดหนุนหรือช่วยเหลือจากรัฐบาลด้านรายได้ ผู้เรียนอายุ ต่ำกว่า 21 ปีจะต้องได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็นการเรียนเต็มเวลา (Full-time study) หรือเรียนนอกเวลา (Part-time study) ต้องมีการเรียนภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติ หรือการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างน้อย 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จนกระทั่งจบเกรด 12 หรือได้คุณสมบัติ สายวิชาชีพอาชีวศึกษาเทียบเท่า คือ Certificate Level II Qualification

นอกจากนั้นในปี ค.ศ. 2010 รัฐบาลออสเตรเลียมีการลงนามความร่วมมือกับ RTO (Registered Training Organization) ที่จัดหาและเปิดโอกาสให้วัยรุ่นเยาวชนมีโอกาสพัฒนา และเตรียมความพร้อมในการเป็นแรงงานที่มีฝีมือ (Skilled Labor) โดยผ่านการเข้าเรียน หรือ การรับการอบรมทักษะสายอาชีพในการฝึกภาคปฏิบัติหรือฝึกงาน (Australian Apprenticeship) เป็นหลักสูตรที่ต้องเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 150 ชั่วโมง หรือเป็นหลักสูตรระยะสั้นประมาณ 13 สัปดาห์โดยเอื้อให้กลุ่มนี้ มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและไม่ตกงาน

นอกจากนั้นหลักสูตรอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาประเทศ ออสเตรเลียมีการเจริญเติบโตของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสายวิชาชีพ

อาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยม ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เรียนในระยะเวลา 3 ปีในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยม ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมี 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้หลักสูตรจากสถาบัน TAFE (หรือองค์กรฝึกอบรมอื่นๆ) เรียกว่า Outsourcing VET Programs เพื่อรองรับผู้เรียนที่สูงวัยกับการเรียนในระบบการศึกษาปกติในโรงเรียน 2) การจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการหลักสูตรทางวิชาชีพอาชีวศึกษาเข้ามาร่วมกับหลักสูตรสถานศึกษาปกติในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียน สิ่งที่พบจากการดำเนินการในลักษณะนี้ คือ ช่วยโรงเรียนที่มีนักเรียนที่สมัครลงทะเบียนเรียนจำนวนน้อย หรือเพิ่มอัตราผู้เรียนให้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาโดยไม่ลาออกกลางคัน หรือช่วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชานเมือง นอกเมือง หรือชนบท หรือดำเนินการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนศาสนาคริสต์ รวมถึงช่วยเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป หรือทำให้ผู้เรียนได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต่อไปในการพัฒนาหลักสูตร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทของ TAFE (Technical and Further Education Institute: TAFE) กับการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในประเทศออสเตรเลีย หากพิจารณาในประเด็นของกลุ่มเป้าหมายที่จะมาเรียน จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายหลักของผู้สมัครเรียนหลักสูตร TAFE ได้แก่ วัยทำงาน วัยที่มีอายุสูงกว่าวัยเรียน วัยผู้ใหญ่ เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์หลักของ TAFE 1) เพื่อให้การศึกษาแก่แรงงานไร้ฝีมือในตลาดแรงงาน 2) ช่วยผู้เรียนที่ออกกลางคันหรือเรียนไม่จบหลักสูตรในโรงเรียนปกติ เพื่อกลับเข้ามาสู่ระบบการศึกษาหรือเข้าสู่งานในตลาดแรงงาน ที่น่าสนใจคือในประเทศออสเตรเลียมีทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้ที่ออกจากระบบการศึกษาทั้งสำหรับบุคคลในวัยเรียน/วัยรุ่น (อายุระหว่าง 15-19 ปี) วัยทำงาน หรือผู้สูงวัย หรือสำหรับผู้ไม่จบการศึกษาหรือออกจากระบบโรงเรียนก่อนจบ (ออกกลางคัน) โดยประกอบด้วยรูปแบบสถานประกอบการประเภทโรงเรียน (School Providers) หรือสถาบันที่ไม่ใช่โรงเรียน (Non-School Providers) เช่น สถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institution) หรือ ACE (Adult and Community Education Sector) โดยสถานศึกษาเหล่านี้มีทั้งหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษา (Accredited VET Programs) และหลักสูตรวิชาการทั่วไป (Non-VET Programs) เพื่อจะเพิ่มทางเลือกให้ผู้สนใจ หรือผู้ที่ออกจากระบบโรงเรียนให้เข้ามาเรียน หรือเข้ามารับการอบรมในช่วงวัย ช่วงอายุที่แตกต่างกัน หรือเป็นทางเลือกเพื่อทดแทนการเรียนเต็มเวลาของผู้เรียนวัยทำงานที่ออกจากระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Wyn et al. (2004) ระบุว่า ความสำเร็จของหลักสูตรที่ดำเนินการโดย TAFE และ ACE เป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนที่ออกจากระบบโรงเรียนเข้าสู่ระบบการเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรม แม้ว่าผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้ารับการอบรมหรือสมัครเรียนในทุกหลักสูตร อย่างไรก็ตามมีการศึกษาของ Poleselet al. (2004) ที่อธิบายว่า ลักษณะของหลักสูตรของสถาบันเหล่านี้ไม่ตรงกับความต้องการของวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว รวมถึงครูผู้สอนหรือบุคลากรสายสนับสนุนต่างๆ ที่ทำงานในสถานศึกษา เป็นผู้ที่ไม่ใช่ประสบการณ์หรือไม่มีพื้นฐานทางการศึกษาที่จะจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจหรือความต้องการของผู้เรียนในวัยเหล่านี้

3) เหตุผลและแรงจูงใจในการเลือกตัดสินใจเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษา ในโรงเรียนตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนและ แนวทางแก้ไขปัญหาของประเทศออสเตรเลีย

มีเหตุผลและแรงจูงใจหลายประการที่ผู้เรียนตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนตลอดจนมีการนำเสนอถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาโรงเรียนในประเทศออสเตรเลียและแนวทางแก้ไขปัญหา โดยมีการศึกษาวิจัยที่สนับสนุน ดังนี้

Department of Education, Science and Training (2005) ได้นำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวกับแรงจูงใจและปัจจัยในการตัดสินใจเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศออสเตรเลียในช่วงอายุ 15-19 ปี ได้เลือกเรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนโดยให้เหตุผลว่า 1) เพื่อการมีงานทำและเพื่อการทำงานในอนาคต (ร้อยละ 81 ของผู้ตอบแบบสอบถาม) 2) คุณวุฒิทางวิชาชีพอาชีวศึกษาที่ได้รับการยอมรับ (ร้อยละ 73.1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม) รวมถึง 3) มีรายวิชาเรียนที่น่าสนใจเรียนในสายอาชีวศึกษาในโรงเรียน (ร้อยละ 77.3 ของผู้ตอบแบบสอบถาม) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Porter, J. (2006) ที่ได้ทำการศึกษาว่าเหตุผลที่สำคัญ 3 ประการที่นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมประกอบด้วย 1) เหตุผลส่วนตัวที่นักเรียนมีความสนใจในวิชาเรียนของ VET และนักเรียนมีความถนัดความสนใจ และมีความสามารถและความถนัดในวิชาภาคปฏิบัติที่สามารถเรียนได้ดี 2) การมีแรงบันดาลใจที่ดีในอนาคตที่เหมือนการเรียนในโรงเรียนเป็นสนามทดลองการทำงานในสายอาชีพตามความสนใจของตนเองเพื่อสามารถนำมาสู่การตัดสินใจในการทำงานในอนาคต ทำให้มีทิศทางที่ชัดเจนและตรงตามความศักยภาพและความต้องการของตนเอง 3) ข้อจำกัดเรื่องตารางเวลาและกำหนดการของการเรียนในวิชาวิชาชีพอาชีวศึกษา เกณฑ์และเงื่อนไขของการเลือกรายวิชาและการลงทะเบียนเรียน ตลอดจนการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ในโรงเรียน

อย่างไรก็ตามงานวิจัยเรื่องนี้ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนคือ รายวิชาสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนมีกิจกรรมมากมายทำให้ผู้เรียนขาดเรียน (ไม่สามารถเข้าเรียน) ในรายวิชาสายสามัญของโรงเรียน จึงทำให้ผู้เรียนเสียโอกาสของการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ หรือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาสายสามัญ เพื่อให้ได้ผลคะแนนที่อยู่ระดับสูงพอ หรือเพื่อการสมัครเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการมีภาพลักษณ์ในทางลบของการเป็นนักเรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน

นอกจากนั้น ยังพบความยุ่งยากของการเทียบโอนรายวิชาสายวิชาชีพอาชีวศึกษาและสายสามัญในการเข้าสู่การเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา โดย Lamb, S. and Vickers, M. (2006) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (Vocational Education and Training: VET) ทั่วประเทศออสเตรเลียที่มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้การประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ที่เป็นการลด

ปัญหาความยุ่งยากในการเทียบกรอบทางวิชาการให้เหมาะสมกับคะแนนของการสมัครเข้าเรียน ต่อในมหาวิทยาลัย อาจใช้วิธีการสร้างรายวิชาใหม่ที่ไว้เทียบค่าในการสมัครเรียนเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จะเป็นการเพิ่มอัตราของการเรียนจบ (อัตราการสำเร็จการศึกษา) ในสายสามัญของนักเรียน (เกรด 12) ด้วย

ในปี ค.ศ. 2008 Dalley-Trim, L., Alloway, N., and Walker, K. (2008) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับของนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในโรงเรียน และได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนโดยสำรวจว่าทำไมนักเรียนถึงตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษาในโรงเรียน โดยมีข้อค้นพบจากการวิจัยได้อธิบายถึงสาเหตุของปัญหาและสภาพปัญหาทำให้นักเรียนไม่เลือกเรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์ด้านลบของสายวิชาชีพที่ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนด้านการออกแบบหลักสูตร โดยต้องมีการปฏิรูปและหาทางออกในการออกแบบหลักสูตรให้น่าสนใจเพื่อดึงดูดนักเรียนให้เรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น ควรทำเป็นหลักสูตรควบคู่กันระหว่างสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายและสายวิชาชีพอาชีวศึกษา เช่น ความรู้ควบคู่การทำงาน ความรู้ควบคู่การลงมือปฏิบัติ ภาคทฤษฎีควบคู่ภาคปฏิบัติ ตลอดจนการเน้นวิชาการควบคู่กับการไม่เน้นวิชาการเป็นต้น ควรเป็นหลักสูตรควบคู่กันในสายสามัญและสายวิชาชีพในโรงเรียน

ในทางตรงกันข้าม เหตุผลที่นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนสายวิชาชีพ เพราะเรียนสายวิชาชีพแล้วสนุกสนานไม่เครียดมากเกินไป มีความแตกต่างจากการเรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างชัดเจน คือ ไม่เครียดหรือไม่เน้นวิชาการมากเกินไป และได้ฝึกทักษะภาคปฏิบัติด้วย และเพิ่มโอกาสเข้าสู่การทำงานตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของ Vlaardingerbroek, B., Taylor, N., and Haig, T. (2009) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อเปรียบเทียบทางเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมในประเทศออสเตรเลียและนักเรียนในประเทศเลบานอน โดยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจจากนักเรียนที่เรียนอยู่ในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในชั้นปีที่ 1 เกี่ยวกับการตัดสินใจและเลือกเรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษา แรงบันดาลใจและเป้าหมายของการเรียน การยอมรับจากการมีประสบการณ์ตรงของการเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยของความสำเร็จในระบบอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชาวเลบานอนและชาวออสเตรเลียจำนวน 340 คน นักเรียนในประเทศออสเตรเลียที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นปี 1 ที่กำลังเรียนที่ New England Institute ของสถาบัน TAFE ในรัฐนิวเซาท์เวลส์ โดยเกณฑ์ในเงื่อนไขของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษาอายุประมาณ 16-19 ปี เป็นนักเรียนที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนต่อในสายสามัญในโรงเรียนจนจบเกรด 12 แต่เป็นนักเรียนที่เลือกลงทะเบียนเรียนในสถาบัน TAFE และนักเรียนที่ลงทะเบียนเข้ารับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้น โดยไม่รวมถึงนักเรียนในสายสามัญที่ลงทะเบียนเรียนควบคู่ (Dual Enrolment) ระหว่างวิชาสายสามัญและสายวิชาชีพของ TAFE จำนวน 1-2 วิชา

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนออสเตรเลียทุกคน (ร้อยละ 100) และร้อยละ 75 ของนักเรียนชาวเลบานอนเลือกและสนใจเรียนสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ ร้อยละ 96 ของนักเรียนออสเตรเลีย และร้อยละ 77 ของนักเรียนเลบานอนมีเหตุผลในการเลือกเรียนอาชีวศึกษา เพราะการเชื่อมโยงเข้าสู่การทำงานในอนาคต นอกจากนี้ ร้อยละ 40 ของนักเรียนออสเตรเลียเข้าฝึกงานภาคปฏิบัติ โดยผ่านการลงทะเบียนเรียนในระดับอาชีวศึกษา และนักเรียนออสเตรเลียมีความสนใจในการประกอบอาชีพในอนาคต คือ การดำเนินการทำธุรกิจส่วนตัวหรือดำเนินการจัดทำธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SME)

จากผลการวิจัยพบว่า ระบบการศึกษาในประเทศออสเตรเลียจะเอื้อให้นักเรียนสนใจและตัดสินใจเข้าเรียนสายอาชีพมากกว่านักเรียนเลบานอน เนื่องจากโรงเรียนในประเทศออสเตรเลียมีรายวิชาที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน มีการแนะแนวทางการประกอบอาชีพในอนาคต มีทางเลือกให้นักเรียนที่เรียนในสายสามัญสามารถเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาได้อย่างหลากหลาย อาทิ การลงทะเบียนเรียนแบบทวิศึกษา (Dual School) การลงทะเบียนเรียนในสถาบัน TAFE และการมีทิศทางและเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการเรียนต่อสายวิชาชีพอาชีวศึกษา รวมถึงการมีเส้นทางการเข้าสู่อาชีพ (Career Pathways) ที่ชัดเจนของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย

นอกจากนั้นข้อค้นพบจากการวิจัยฉบับนี้ ได้มีการเสนอแนวทางที่จะนำมาสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนของประเทศเลบานอนในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

ก) ควรมีการติดตามประเมินรายวิชาที่เรียนวิชาชีพในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ภายใต้บริบทของหลักสูตร ควรเรียนเกี่ยวกับการค้าและพาณิชย์กรรม การปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ร้านอาหารและอาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตามควรมีการบูรณาการผสมผสานวิชาพื้นฐานต่างๆ อาทิ วิชาเคมี วิชาชีววิทยา วิชาฟิสิกส์ ควรบูรณาการเป็นวิชาวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการ (Integrated Science) นอกจากนั้นควรรวมวิชาประวัติศาสตร์ วิชาภูมิศาสตร์ และวิชาหน้าที่พลเมืองเป็นวิชาเดียวกัน

ข) ควรมีการให้บริการแนะแนวการศึกษาต่อในสายอาชีพให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง

ค) ควรมีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและสถาบันทางอาชีวศึกษาในรูปแบบการลงทะเบียนเรียนคู่ขนาน (Dual Enrollment System) อย่างไรก็ตามในรายวิชาสายสามัญควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ลดปัญหาอุปสรรคของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีวศึกษาและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของระบบอาชีวศึกษา ในทางตรงข้ามสถาบันอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาควรมีหลักสูตรคู่ขนานในการลงทะเบียนเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่สำคัญหลักสูตรต่างๆ ในโรงเรียนควรเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและบูรณาการ และมีให้เลือกหลากหลายทั้งรายวิชาสามัญและรายวิชาชีพและสามารถเอื้อให้ผู้เรียนได้รับทั้งประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาในสายสามัญและในสายวิชาชีพแก่เช่นนักเรียนในประเทศออสเตรเลีย

4) ปัจจัยความสำเร็จและผลกระทบทางบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลีย

จากที่ได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลียและรับรู้เกี่ยวกับเหตุผลและแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกเรียน หรือไม่เลือกเรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนประเทศออสเตรเลีย รวมถึงทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตามมีนักวิชาการศึกษาในประเทศออสเตรเลียหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและทำการวิจัยเพื่อค้นหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จและผลกระทบในทางบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลีย คณะผู้วิจัยขอเสนอบางตัวอย่างการศึกษาวิจัย ดังนี้

Woessmann, 2008; CEDEFOP, 2008a, 2008b, Carrero (2006) ได้ทำการศึกษาและค้นคว้าวิจัยพบว่าปัจจัยของความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนของประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ 1) ความพร้อมของหลักสูตร การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรควรเกิดจากความร่วมมือในทุกภาคส่วน ได้แก่ รัฐบาล ผู้ประกอบการ ชุมชน สถานศึกษา เป็นต้น ควรมีการทำงานร่วมกันและควรมีความรับผิดชอบในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน โดยความร่วมมือในส่วนของบทบาทหลักหรือบทบาทรองของแต่ละภาคส่วนจะแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษาในแต่ละทวีป ภูมิภาค และประเทศแตกต่างกัน 2) การได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและรองรับการทำงานของตลาดแรงงานสถานประกอบการและผู้ประกอบการภาคเอกชน ควรทำงานและให้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ในด้านต่างๆ รวมถึงเกณฑ์ขั้นต่ำของเงินเดือนและค่าตอบแทนในการทำงานของแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน 3) ความพร้อมและคุณภาพของโรงเรียนสถานศึกษาควรมีงบประมาณที่เพียงพอเกี่ยวกับการสร้างความพร้อมในการเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ คุณภาพและจำนวนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนที่เพียงพอเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน การที่ครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะเพื่อเป็นครูผู้สอนที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เพียงพอในการสอนนักเรียนเพื่อให้มีสมรรถนะที่ครบถ้วนตามความต้องการตลาดแรงงานต่อไป 4) การสร้างแรงจูงใจและการแข่งขันให้แก่บริษัทจัดการฝึกอบรม บริษัทหรือศูนย์ฝึกอบรมควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการบริหารจัดการตนเอง รวมถึงการได้รับอำนาจในการตัดสินใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กรด้วย 5) การรักษาคุณภาพการฝึกอบรมให้อยู่ในระดับสูง ควรมีการกระจายอำนาจของการประกันคุณภาพและการตัดสินใจในการทำงาน เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ 6) การลดความเสี่ยงของการเข้าสู่การเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน สมรรถนะและคุณสมบัติของผู้เรียนที่จบการศึกษาในสายวิชาชีพในโรงเรียนควรมีการได้เปรียบทางวิชาการและวิชาชีพในสายการทำงาน

นอกจากนั้น ในประเทศออสเตรเลียมีงานวิจัยและการศึกษามากมายที่พยายามอธิบายเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยต้องคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาและสถานประกอบการที่ตอบสนองการทำงานของแรงงาน และโครงสร้างการบริหารจัดการของโรงเรียน ที่สำคัญต้องเกิดจากความต้องการของผู้เรียนที่มีความสนใจและตัดสินใจเลือกเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาตามความถนัดและความสนใจ หรือเพื่อเตรียมความพร้อมทักษะ ความรู้และความสามารถของตนเองในการก้าวเข้าสู่การเรียนในมหาวิทยาลัยต่อไป โดยมีตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

Polesel, J. Teese, R., Lamb, S., Nicholas, T., and Clarke, K. (2005) ได้เสนอผลการประเมินยุทธศาสตร์ของ Bert Evan ที่ค้นคว้าในรัฐนิวเซาท์เวลส์เกี่ยวกับผลกระทบด้านบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนประเทศออสเตรเลีย ที่ได้ข้อสรุปว่า 1) หลักสูตรของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนที่มีความหลากหลายและสามารถนำไปใช้เทียบโอนรายวิชาหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพอาชีวศึกษา (ปวช.) หรือเทียบโอนหน่วยกิตเพื่อสมัครเข้าเรียนมหาวิทยาลัย หรือเพื่อเตรียมรายวิชาเข้าสู่การเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รวมถึงเตรียมเป็นผู้เรียนให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะภาวะผู้นำ และเป็นแรงงานที่มีฝีมือเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการ 2) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนช่วยให้ดำรงรักษาผู้เรียนให้เรียนต่อจนสำเร็จการศึกษา (ไม่ลาออกกลางคัน) 3) นักเรียนที่เรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษามีความพร้อมในเรื่องทักษะการทำงานที่เข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการและ 4) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนจะช่วยให้นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถเข้าสู่การมีงานทำ (ไม่อยู่ในภาวะการว่างงาน)

สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเมืองหรือชนบทที่การศึกษาของ John, S., Kilpatrick, S., Loechel, B., and Prescott, L. (2004) ได้พบว่าหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเป็นการสร้างแรงงานมีฝีมือให้ทำงานในเขตพื้นที่ชนบทหรือในเขตที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นของตนเองหรือในเขตพื้นที่ห่างไกล รวมถึงลดปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียน เนื่องจากมีทางเลือกในการตัดสินใจเรียนอาชีวศึกษาและสายสามัญในโรงเรียนแบบควบคู่กับการฝึกทักษะที่จำเป็นในการเข้าสู่ตลาดแรงงานต่อไปในอนาคตไม่ว่าจะในรูปแบบการฝึกอบรม (หลักสูตรระยะสั้น) หรือการเรียนในโรงเรียนแบบเต็มเวลา

Anlezark, Karmel, and Ong (2006) ได้อธิบายประโยชน์หรือผลกระทบทางบวกของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนว่า การเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน และสร้างทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนที่ตัดสินใจเข้าสู่การเรียนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษา ทั้งผู้เรียนที่มีความพร้อมและผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อม อาทิ ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้เรียนที่มีฐานะทางครอบครัวหรือทางเศรษฐกิจไม่ดี เป็นต้น

อย่างไรก็ตามได้มีข้อเสนอแนะให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร คณาจารย์ครูผู้สอน ควรจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงในเรื่องเกี่ยวกับจุดเน้นในภาคปฏิบัติของการเรียนสายวิชาชีพในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะในการทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้นจากการเรียนในสายวิชาชีพในโรงเรียน อันนำมาสู่การเพิ่มโอกาส และตอบสนองความต้องการแรงงานที่มีฝีมือของผู้ประกอบการในอนาคต และทางโรงเรียนควรใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อกระตุ้นความสนใจและความต้องการของผู้เรียนให้ตัดสินใจเลือกเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น ตลอดจนการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนควบคู่ของการเรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายและสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่จะเข้าสู่การทำงานต่อไปในอนาคต

สอดคล้องกับ Smith, E. and Wilson, L. (2004) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกงานภาคปฏิบัติในสถานศึกษาในประเทศออสเตรเลีย โดยมีจุดมุ่งหมายช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนเข้าสู่การทำงานในช่วงของ ค.ศ. 1990 โดยมีคำศัพท์ที่เรียกว่า “School-based Apprenticeships and traineeships” ซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนเกรด 11 และเกรด 12 และมีการทำงานนอกเวลาเรียนควบคู่กับการเรียนสายวิชาชีพและสายสามัญในโรงเรียน จากการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาที่เสร็จสิ้นในปี ค.ศ. 2001 เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการใน 3 รัฐในประเทศออสเตรเลียที่มีนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้มากที่สุด ได้แก่ รัฐควีนแลนด์ รัฐวิกตอเรียและรัฐออสเตรเลียใต้ การศึกษาของงานวิจัยนี้มีการอธิบายถึงบริบทของ “School-based apprenticeships and traineeships” ที่ได้รับการยอมรับและเติบโตอย่างรวดเร็ว ที่แสดงให้เห็นภาพรวมของการทำงาน การเรียน และการเข้ารับการศึกษาของนักเรียน

รัฐบาลประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญ และคำนึงถึงการลดความเหลื่อมล้ำ และการเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสและเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน สำหรับผู้เรียนที่มีฐานะยากจน หรือผู้เรียนที่ประสบปัญหาส่วนตัว หรือผลการเรียนไม่ดี (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ) สอดคล้องกับข้อค้นพบงานวิจัยของ John, P. (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาค การเข้าถึง และความเท่าเทียมกันของการได้รับการศึกษาของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ School - based Vocational Education ในประเทศออสเตรเลีย พบว่านักเรียนที่ประสบปัญหาส่วนตัว อาทิ ฐานะยากจน ทำให้การได้รับโอกาสในการเรียนไม่เท่าเทียมกับนักเรียนที่มีฐานะดีหรือเรียนที่ไม่มีปัญหาส่วนตัว ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพในโรงเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายควบคู่กับหลักสูตรอาชีวศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงการเรียนได้มากขึ้น และสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำของปัญหาการได้รับการศึกษาจากนโยบายที่เป็นประชาธิปไตยของรัฐบาลออสเตรเลีย

นอกจากนั้นรัฐบาลออสเตรเลีย ได้กำหนดนโยบายกระตุ้นหรือจูงใจให้ผู้เรียนเรียนจนสำเร็จการศึกษา ไม่ตัดสินใจออกกลางคัน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกเรียนในหลักสูตร

สายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Polese, J. and Keating, J. (2011) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับเป้าหมายของการเรียนจบของนักเรียนในโรงเรียนและความสมดุลของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในโรงเรียนในบริบทของประเทศออสเตรเลีย อธิบายถึงสภาพความต้องการของภาคีรัฐบาลและผู้ประกอบการภาคเอกชนที่มีต่อความรู้และทักษะความสามารถของนักเรียนที่ผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จะออกไปทำงานในอนาคตนั้น ผู้กำหนดนโยบายในระดับนโยบายและผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างในศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสมดุลของแรงงานที่มีฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานและความสมดุลของการเรียนจบการศึกษาหรือไม่ลาออกกลางคัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกเรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายวิชาชีพอาชีวศึกษาเพื่อมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การศึกษาเรื่องนี้ได้กล่าวถึง นโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยส่งเสริมหรือช่วยเหลือให้นักเรียน เรียนจนสำเร็จการศึกษาโดยมุ่งเน้นที่สร้างทางเลือกของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน และความสมดุลและจุดเน้นของคุณวุฒิที่ได้รับจากสายวิชาชีพที่เป็นเส้นทางสู่การมีทักษะที่จำเป็นกับการทำงานในอนาคต

ผลกระทบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน มีทั้งด้านบวก (ประโยชน์) และด้านลบ (ข้อจำกัด) โดย Clarke, K. and Polese, J. (2013) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้เรียนและผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับผลกระทบจากการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศออสเตรเลียทั้งด้านจุดแข็งและด้านจุดอ่อน จากผลการวิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับบทบาทและเป้าหมายของอาชีวศึกษาในโรงเรียนที่แสดงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา ได้อธิบายถึงความยุ่งยากในเรื่องการออกแบบหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรและค่านิยมของการยอมรับการเรียนในระดับอาชีวศึกษาในโรงเรียน และแนวทางในการประกอบอาชีพและการเข้าสู่สายอาชีพในสายอาชีวศึกษา โดยมีนักเรียนทุกๆ 2 คน จาก 5 คน ได้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทางสายอาชีพในโรงเรียน (Service Skills Australia, 2010) และมีความแตกต่างๆ ระหว่างความคาดหวังของผู้เรียนในหลักสูตรกับปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการทำงาน ในการประกอบอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน ควรมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนจนสำเร็จการศึกษา (ไม่ออกกลางคัน) แม้ผู้เรียนจะไม่มีความพร้อมในการเรียน โดยรัฐบาลออสเตรเลียได้แสดงวิสัยทัศน์ ในนามของ Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs (MCEETYA) เล็งเห็นบทบาทที่สำคัญให้ผู้เรียนมีการเข้าสู่ระบบการศึกษา และเข้าสู่การทำงานประกอบอาชีพในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาอาชีวศึกษาในโรงเรียนจะเป็นกลุ่มผู้เรียนที่เรียนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ด้อย หรือพื้นฐานทางครอบครัวไม่สมบูรณ์ ข้อจำกัดหรือจุดอ่อนพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพอาชีวศึกษาในโรงเรียน คือ ความไม่สอดคล้องกันของการเข้าสู่การทำงานสายอาชีพ การจ้างงานหรือฝึกงานในภาคปฏิบัติที่ไม่ตรงความต้องการของผู้เรียน ซึ่งความเสมอภาคของ

การได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมของผู้เรียนควรได้รับอย่างเสมอภาคกันของผู้เรียนทุกคน จะเห็นได้จากการศึกษาผลการวิจัยในระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้กำหนดนโยบาย มีความคาดหวังว่า การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียนควรมีบทบาทสำคัญในการ ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้ผู้เรียนให้เรียนจนจบการศึกษา (ไม่ออกกลางคัน) รวมถึงการ เข้าสู่ตลาดแรงงานได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สำหรับระดับสถานศึกษา ควรมีเป้าหมายที่กว้างขึ้นของการจัดการเรียนการสอนในสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในสถานศึกษา ควรจะสร้างแนวทางใหม่ๆ ที่หลากหลายของการประกอบอาชีพในอนาคต

2.2.3 ประเทศเยอรมนี

ระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนีมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก และมีแนวทางการศึกษาที่กำหนดไว้ (Track) อย่างชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาในประเทศเยอรมนีมีอยู่หลายประเภท และระบบการศึกษาในแต่ละรัฐมีความแตกต่างกัน เด็กทุกคนตั้งแต่อายุ 6 หรือ 7 ปี ต้องเข้าเรียน ที่โรงเรียนประถม (Grundschule/Primarschule) หลังจากที่ยังชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (หรือ ประถมศึกษาปีที่ 6 ในบางรัฐ) ผู้เรียนจะต้องเข้าเรียนในระดับถัดไป ซึ่งมีอยู่หลายประเภท ผู้เรียนจะถูกกำหนดแนวทางการศึกษาหลังจากจบเกรด 4 ว่าควรเข้าเรียนที่โรงเรียนประเภทใด

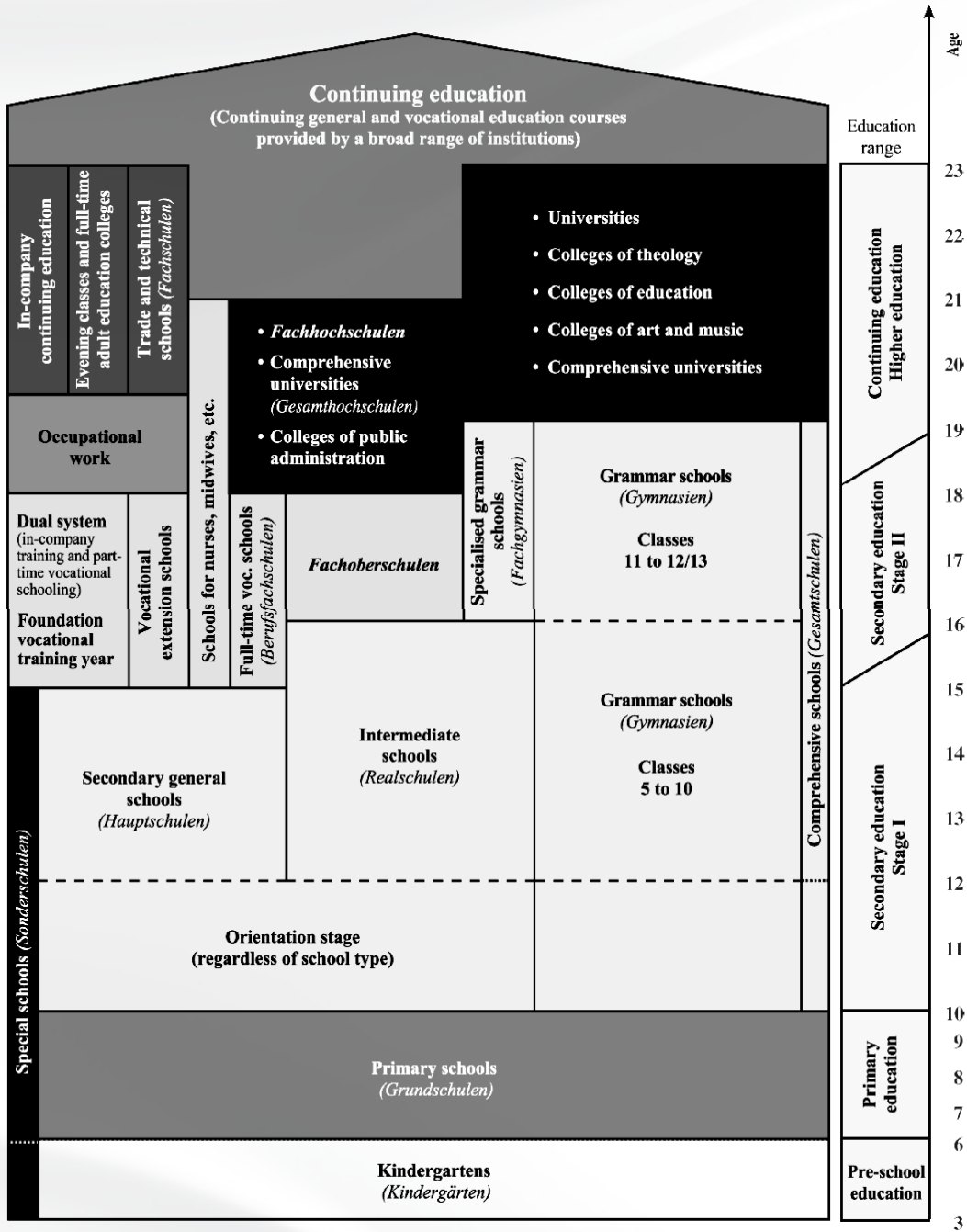
การแบ่งสายของสถานศึกษาจะแบ่งออกเป็น 3 สาย ได้แก่ (Fitzenberger และ Lickleder, 2016)

1) สายวิชาการ (Gymnasium) หรือ Upper Track Secondary Schools (UTSS) ที่เตรียมความพร้อมของผู้เรียนเพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย ผู้เรียนที่เรียนในโรงเรียน Gymnasium (จนถึง ม.6) ที่โรงเรียนประเภทนี้ ผู้เรียนจะสอบรับใบประกาศนียบัตรจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียกว่า Abitur และศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยได้ ที่โรงเรียน Gymnasium ส่วนใหญ่ผู้เรียน จะเรียนภาษาต่างประเทศ 2 - 3 ภาษา เช่น ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส

2) สายที่ไม่เน้นวิชาการ (Realschulen) หรือ Middle Track Secondary Schools (MTSS) ที่เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเน้นการฝึกด้านอาชีวศึกษาและ อาชีพเฉพาะ ผู้เรียนที่เรียนโรงเรียน Realschule (ป.5 - ม.4) ซึ่งผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตร ที่เรียกว่า Realschulabschluss หลังจากที่ยังโรงเรียน Realschule แล้ว ผู้เรียนสามารถเรียนต่อ ด้านวิชาชีพหรือเข้ามหาวิทยาลัยได้

3) สายผลการเรียนต่ำ (Hauptschulen) หรือ Lower Track Secondary Schools (MTSS) ที่เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษาเพื่อป้อนตลาดแรงงาน ผู้เรียนที่เรียนในโรงเรียน Hauptschulen (ป.5 - ม.3/ม.4) จะได้รับใบประกาศนียบัตรที่เรียกว่า Hauptschulabschluss หรือเทียบเท่าที่โรงเรียนประเภทนี้ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาเชิงปฏิบัติ เช่น งานไม้หรือการเขียนแบบทางเทคนิค และเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ดังแสดงโครงสร้างระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนี ในแผนภาพ 2.10

ที่มา: Fitzenberger และ Lickleder (2016)

แผนภาพ 2.10 โครงสร้างระบบการศึกษาของประเทศเยอรมนี

จากการแบ่งสายการศึกษาดังกล่าวมีความเข้มงวดมาก และจะไม่มีการข้ามสายกัน ทำให้ปัจจุบันมีการศึกษากันอย่างมากในเรื่องของผู้เรียนที่อยู่ในสายของผลประเมินระดับต่ำ (Lower Track Secondary School) ที่จะต้องไปศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาที่ต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนมัธยมศึกษาในสายนี้ให้สามารถเข้าไปศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากในความเป็นจริงแล้วผู้เรียนที่ศึกษาในสายดังกล่าวเป็นผู้เรียนที่พลาดในการเรียนสายวิชาการ หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ยังไม่มีความพร้อมในการฝึกปฏิบัติงานอาชีวศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับพื้นฐานหลังจากเรียนในระดับชั้นดังกล่าวก่อนศึกษาต่อ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพให้แก่ผู้เรียน

1) ระบบอาชีวศึกษาของประเทศเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีมีการจัดการศึกษาระบบทวิ (Dual System) ที่สอนความรู้และทักษะด้านอาชีวศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนสืบเนื่องมาจากความต้องการพัฒนาประเทศของกลุ่มประเทศยุโรปตอนใต้ ที่จำเป็นต้องใช้ทักษะทางด้านอาชีวะและเทคนิคศึกษาของคนในประเทศ ทำให้เกิดความต้องการการพัฒนาความสามารถด้านอาชีวศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ จึงทำให้เกิดระบบการศึกษาแบบทวิขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว ทำให้มีการนำระบบทวิของเยอรมนีมาใช้เป็นต้นแบบในการจัดการศึกษาทวิในหลายประเทศและยังได้ถ่ายโอนแนวคิดการจัดการทวิมาสู่หลายประเทศในเอเชีย ผลการจัดการทวิของเยอรมนีนับว่าเป็นการจัดการอาชีวศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถลดความแตกต่างระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานที่แท้จริงกับระบบการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่เป็นอยู่ โดยจากข้อมูลสนับสนุนที่เห็นได้ชัดว่าเยาวชนว่างงานในเยอรมนีมีจำนวนลดลงจาก 11.2% ในปี 2009 เหลือ 7.5% ในปี 2013 ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ต่ำสุดในยุโรป จึงทำให้ระบบทวิของเยอรมนีได้รับการยอมรับจากหลายองค์การ อาทิ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization of Economic Co-operation and Development: OECD) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) และธนาคารโลก (world bank) (Hummelsheim & Baur, 2014)

2) สภาพการดำเนินการในปัจจุบัน

รากฐานของระบบทวิด้านอาชีวศึกษาในเยอรมนีมีรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมในสถานปฏิบัติงาน (Workplace-based Training) ที่การฝึกอบรมค่อยๆ ขยายขอบเขตเข้าไปสู่สถานศึกษา และมีการพัฒนาคักยภาพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการให้มีทักษะฝีมือแรงงานตามความต้องการที่แท้จริงของตลาดแรงงาน ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการผสมผสานการฝึกอบรมโดยใช้สถานประกอบการเป็นฐาน และการเรียนแบบทวิภาคีในอาชีวศึกษา ที่มีเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพียงบางส่วน ที่ทำให้เกิดเป็นระบบการศึกษาแบบทวิขึ้น ซึ่งระบบทวิได้รับการพัฒนาในหลายประเทศ ได้แก่ เยอรมนี ออสเตรเลีย และสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งในปัจจุบันระบบทวิของทั้งสามประเทศนี้มีความคล้ายคลึงกันแต่ก็ไม่เหมือนกัน (Hummelsheim & Baur, 2014)

เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจถึงการให้ความสำคัญกับอาชีวศึกษาในเยอรมนี ภายหลังจากที่ความเข้าใจในวิธีการที่จะทำให้การอาชีวศึกษาหยั่งรากลึก และผสมผสานเข้าไปในวัฒนธรรมของผู้ประกอบการ ยิ่งไปกว่านั้น สังคมเยอรมันยังยอมรับรูปแบบที่มีความเกี่ยวข้องกับฐานความคิดเดิม เช่น ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ และลักษณะของอาชีพ

ในประเทศเยอรมนี ระบบทวิด้านอาชีวศึกษา เน้นที่การดำเนินการระหว่างสองส่วน ได้แก่ ระบบผู้ประกอบการ และระบบการศึกษาแบบเข้าเรียนบางส่วน ซึ่งมีการบูรณาการดำเนินงานที่แยกจากกัน ในระบบทวิผู้เรียนจะต้องสำเร็จการศึกษาแบบในเวลามาแล้ว แต่ไม่มีคุณสมบัติตามที่สถานประกอบการต้องการ ระบบทวิจึงเปิดให้กับทุกคนที่จบการศึกษาแล้วสามารถมาเรียนได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นแรงงานหน้าใหม่ที่มีใบอนุญาตประกอบอาชีพในระดับกลาง หรือเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษามา แต่ทักษะฝีมือยังไม่เป็นไปตามที่สถานประกอบการต้องการ ทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ มีผู้จบการศึกษาที่สามารถประกอบอาชีพได้จำนวนเพียงไม่มากนัก

วัตถุประสงค์ของการจัดการระบบทวิในเยอรมนี เพื่อสร้างแรงงานมีทักษะ ทั้งในเรื่องของทักษะพื้นฐานทางอาชีวศึกษา และมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ (Hippach - Schneider, Krause, Woll, 2007) ความสามารถทางอาชีพที่สถานประกอบการต้องการเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการฝึกฝนแบบเฉพาะบุคคล ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดให้ผสานในหลักสูตรอย่างกลมกลืนกับการฝึกงานในสถานประกอบการ เนื่องจากเมื่อผู้เรียนจำเป็นต้องมีการฝึกงานเฉพาะทางในสถานประกอบการ นั้นหมายถึงการมีค่าใช้จ่ายที่ต้องเกิดขึ้นในสถานประกอบการในด้านการฝึกฝีมือแรงงาน ซึ่งคิดค่าตอบแทนให้แก่ผู้เรียนที่ไปฝึกงานจะคิดเป็นประมาณหนึ่งในสามของการจ้างแรงงานที่มีทักษะแล้ว การจ่ายค่าตอบแทนลักษณะนี้เป็นความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ซึ่งทำให้ระบบทวิเกิดภาพลักษณ์ในเชิงบวกเป็นอย่างมาก และได้รับการยอมรับในสังคมอย่างสูง

ในปี 2011 มีสถานประกอบการประมาณ 455,000 แห่ง ที่ฝึกฝีมือให้แรงงานหน้าใหม่กว่า 1.46 ล้านคน ใน 344 อาชีพ และมีการลงนามสัญญาฝึกแรงงานหน้าใหม่เพิ่มอีก 569,000 คน นั้นหมายความว่า 56.9% ของคนในวันนี้เข้าสู่ระบบการศึกษาแบบระบบทวิ ซึ่งแรงงานหน้าใหม่เกือบทั้งหมดจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดย 42.1% มีประกาศนียบัตรระดับกลาง 31.9% จบมัธยมศึกษาตอนต้น และ 23.1% จบมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือจบอุดมศึกษา

การดำเนินการเกิดขึ้นภายใต้การจัดการสมัยใหม่ที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับแนวคิดที่หลากหลาย คำสั่งจากรัฐบาล ความต้องการจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคม และจากผลการวิจัยของนักวิจัยในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินงานนี้มีกฎหมายที่มีผลเป็นอย่างมากคือ Vocational Training Act ที่เน้นกระบวนการทางการเงินของผู้ประกอบการ เพื่อให้ยอมรับกิจกรรมทางการ vocational training โดยไม่มีแรงต้านจากรัฐบาล ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือการมีคุณภาพที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสถานประกอบการมีความแตกต่างกัน สถานการณ์นี้ทำให้เกิดการแข่งขัน (Distortion

of Competition) ในหมู่ของสถานประกอบการ หากสถานประกอบการฝึกฝนแรงงานอย่าง ไม่ถูกต้องแล้วผลที่ตามมา ก็จะเกิดกับสถานประกอบการเอง ระบบของการจัดการปัญหาดังกล่าว ที่เกี่ยวกับความกังวลของสถานประกอบการในเรื่องความไม่แน่นอนของตลาดแรงงาน และความไม่เข้มงวดของราชการ

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการศึกษา

Hyslop (2012) ได้ศึกษาถึงการจัดการเรียนการสอนระบบทวิในเยอรมนีว่า โครงสร้าง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ เป็นสิ่งที่ทำให้เยอรมนีประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการ เป็นการเตรียมคนสำหรับการทำงาน และเป็นการเตรียมทักษะการทำงานให้กับคนในเวลา เดียวกัน ผู้เรียนที่สามารถเรียนในระบบทวิของเยอรมนีได้ต้องสำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีอายุประมาณ 15-16 ปี โดยจะมีผู้เรียนประมาณ 2 ใน 3 ที่เข้าสู่ระบบ VET ที่ผู้เรียน จะสามารถทำงานและเรียนในระยะเวลา 2 ถึง 3 ปีครึ่งได้ การจัดการศึกษาจะจัดให้มีบริษัท ที่ต้องการอาชีพมากกว่า 350 อาชีพในบริษัทต่างๆ ทั่วประเทศ และให้บริหารจัดการระหว่าง การเรียนในสถานประกอบการและการเรียนในชั้นเรียน หรือบางที่อาจเป็นการเรียน 1 หรือ 2 วันต่อสัปดาห์ในสถานศึกษา หรืออาจเรียนเป็น Block Course เช่น 4 สัปดาห์ ในสถานประกอบการและเรียน 2 สัปดาห์ในสถานศึกษา เป็นต้น เนื่องจากสถานประกอบการ จำเป็นต้องมีพนักงานที่มีความรู้และทักษะที่ทันสมัยเพื่อรักษาผลผลิตคุณภาพสูงเอาไว้

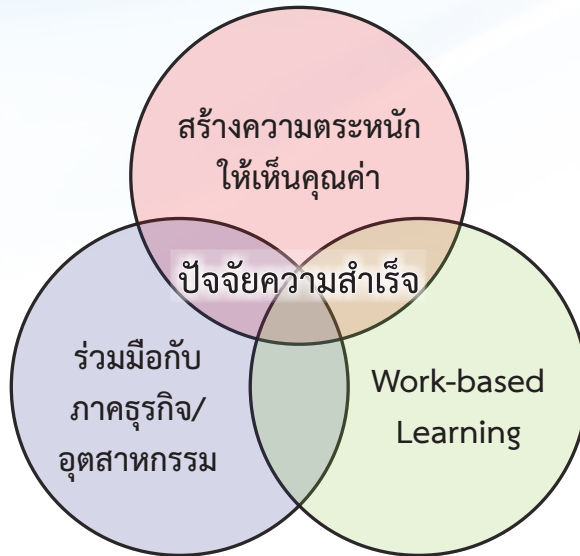
Hyslop ยังได้วิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้จากการศึกษาระบบ Dual System ของเยอรมนี เป็นเรื่องยาก หากต้องการจะลอกเลียนแบบ เพื่อใช้ในประเทศที่มีบริบททางการศึกษา ต่างกัน แต่พบกฎเกณฑ์สำคัญ ได้แก่

ประการหนึ่งคือ การสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการเข้าสู่ระบบทวิโดย ผู้เรียนจะทราบดีว่าการเข้าศึกษาในระบบนี้จะนำมาสู่อาชีพที่ดี และมีแนวทางการเติบโต ในสายงานที่ชัดเจน และไม่มีจุดสะดุดในการเชื่อมต่อการศึกษากับการทำงาน นอกจากนี้ เยอรมนีก็ไม่เน้นให้มีแนวทางของการศึกษาต่อจากการศึกษาระบบนี้กับการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยให้พัฒนาเพิ่มขึ้น ทำให้การศึกษาระบบทวิเข้มแข็งมาก

ประการที่สอง ภาคธุรกิจเห็นความสำคัญในการลงทุนทางการศึกษาเพื่อการพัฒนา แรงงานในอนาคต มีการเชิญผู้บริหารสถานประกอบการมาร่วมสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดย ไม่ได้ให้ภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมทั้งหมด เน้นการให้ภาคธุรกิจมีเสียงในการให้ข้อเสนอมากกว่า และรับผิดชอบในผลการดำเนินงานทางการศึกษาสำหรับแรงงานในอนาคต

ประการที่สาม ให้ความสำคัญกับ Work-based Learning ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศอื่นจะ ไม่สามารถทำให้ผู้เรียน 2 ใน 3 มาเรียนในระบบนี้ได้ แต่การให้ผู้เรียนได้พบกับประสบการณ์ จริงในสถานประกอบการ เพิ่มระยะเวลาในการอยู่ในสถานประกอบการ ให้ผู้เรียนได้อภิปราย ถึงความสำคัญของการทำงานให้สำเร็จ และประสบการณ์ในการทำงานระหว่างเรียน และ ยิ่งไปกว่านั้นควรให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการทำงานในช่วงอายุน้อยๆ เพื่อให้รู้จักอาชีพ และเป็น การเชื่อมโยงห้องเรียนเข้ากับการเรียนรู้ในโลกของความจริง

นอกจากนั้นควรมีการร่วมมือกันระหว่างครูผู้สอนประจำชั้น กับครูฝึกในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้อย่างเต็มที่ในการศึกษา ดังแสดงปัจจัยความสำเร็จในแผนภาพ 2.11

แผนภาพ 2.11 ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาของประเทศเยอรมนี

4) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ปัญหาของการดำเนินการยังคงมีเรื่องของความต้องการสถานฝึกงานจำนวนมาก ปัญหาของทักษะวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการในอนาคต ปัญหาการขาดความกระตือรือร้นเกี่ยวกับการฝึกงานในระบบทวิ ปัญหาเกี่ยวกับความต้องการระบบทวิที่เป็นที่ต้องการน้อยกว่าอุดมศึกษา ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทั้งสองสถานศึกษา เข้าด้วยกัน แนวทางการแก้ปัญหาเกิดขึ้นด้วยกระบวนการเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และเพิ่มความต้องการในระบบนี้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากการลดจำนวนของผู้ที่เรียนไม่จบลงอย่างเห็นผล ทำให้สถานประกอบการต้องการแรงงานหน้าใหม่มากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปี 2011 ที่มีคนกว่า 77,000 คนที่สมัครงานแต่ไม่ได้รับการจ้างงาน แสดงให้เห็นว่ามีคนรุ่นใหม่จำนวนมากที่ไม่สามารถมีทักษะฝีมือที่มากพอ และในปี 2012 มีคนรุ่นใหม่กว่า 267,000 คน ที่ต้องการศึกษาในลักษณะนี้

ปัญหาต่อมาคือผู้เรียนที่มีการย้ายถิ่นฐานจะมีแนวโน้มที่จะศึกษาสำเร็จได้น้อยในการศึกษาระบบทวิ และเพศก็เป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากอาชีพบางลักษณะจะมีการกำหนดความเหมาะสมว่าต้องการเพศใด และปัญหาต่อมาคือสถานประกอบการมีจำนวนลดลง และไม่ได้ต้องการเป็นสถานที่ฝึกอย่างแท้จริง เนื่องจากมีเพียงสถานประกอบการขนาดใหญ่ จึงจะมีแนวโน้มที่จะเป็นสถานที่ฝึกงานให้แก่ฝีมือแรงงานหน้าใหม่

ปัญหาผู้เรียนที่มีการแข่งขันระหว่างการเรียนระบบทวิกับการเรียนอุดมศึกษา เหล่านี้เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณา ได้แก่ การดึงดูดใจด้านเงินเดือน สถานที่ทำงาน ความก้าวหน้าในงาน และความต่อเนื่องของระบบทวิ

แนวทางแก้ไข

มีความพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ข้อเสนอทางแก้ไขในการจัดการระบบใหม่ เพื่อหาวิธีสนับสนุนทั้งด้านอุปสงค์ และอุปทาน หาวิธีที่เหมาะสมระหว่างความต้องการเป็นที่ฝึกของตลาดแรงงาน

ประการแรก การสร้างให้ VET เป็นที่น่าสนใจมากขึ้น โดยการเน้นให้ระบบทวิ มีคุณภาพด้านพื้นฐานในการปฏิบัติ (Practically-Oriented Qualification) ที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจ ศึกษาด้านอาชีพศึกษาต่อไป และเพิ่มหนทางในการประกอบอาชีพอีกด้วย การศึกษาระบบทวิ เป็นที่สนใจในยุโรป และทั่วโลก เพราะเป็นการสร้างการถ่ายโอนที่เหมาะสม และแนะนำให้เพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนนอกเวลา (Part-Time) และเพิ่มรายวิชาที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

ต้องทำให้โครงสร้างการฝึกสามารถยืดหยุ่นตามความต้องการแรงงานได้อย่างทันที และต้องเพิ่มคุณภาพในการเทียบโอนหน่วยกิตไปสู่การศึกษาต่อเนื่องได้แบบเดียวกับ ในอุดมศึกษา แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหน่วยกิต และด้านการเรียนรู้ ที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาจะทำให้ผู้เรียนที่เป็นฝีมือแรงงานที่มีทักษะหรือเป็นนักปฏิบัติ ได้ประโยชน์จากการเรียนระบบทวิ

การทำให้การศึกษาระบบทวิเป็นสิ่งที่อยู่ในสังคมได้ คือ ต้องดำเนินการ 4 ประการ ได้แก่ สร้างความสำคัญในการศึกษาระบบทวิให้เป็นการบูรณาการ และมีความยืดหยุ่นให้มากที่สุด ประการที่สอง ใช้กระบวนการ Competency-based ในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ ระดับอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษาระบบทวิและทำให้แรงงานพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเนื่องจากมีการแข่งขัน ประการที่สาม ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานต้องเป็นทักษะที่ได้รับการยอมรับ เพื่อลดระยะเวลาในการฝึกและจงใจให้แรงงานพัฒนาทักษะของตนเอง และประการที่สี่ คนวัยเด็กที่ต้องการฝึกต้องสามารถเข้าสู่กระบวนการได้

2.2.4 ประเทศไต้หวัน

1) ระบบการอาชีวศึกษาของไต้หวัน

การจัดการศึกษาในลักษณะของทวิศึกษาในไต้หวัน เรียกเป็น Comprehensive High School ที่เริ่มมาประมาณ 10 ปี เพื่อกระตุ้นการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยการผสาน การสอนอาชีวศึกษาและเนื้อหาวิชาการเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มทางเลือกและยกระดับคุณภาพของการศึกษา การรวมการศึกษาสองระบบนี้เข้าด้วยกันมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนด้านการพัฒนาทางอาชีพ และเพื่อช่วยผู้เรียนค้นหาศักยภาพทางอาชีพของตนเอง (Wu, 1996)

จากการศึกษาของ Wu (1996) ที่ได้กล่าวว่านับตั้งแต่ปี 1994 ไต้หวันได้ปฏิรูป การศึกษาทำให้เกิดการวางแผนก่อตั้ง Comprehensive High School ขึ้นเพื่อเป็นทางเลือก ให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านอาชีวศึกษา

ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาและวิทยาลัยเทคนิคตามลำดับ โดนเริ่มที่โรงเรียนมัธยมก่อน กระทรวงศึกษาธิการของไต้หวันได้ทดลองหลักสูตรของโรงเรียน Comprehensive High School โดยเสนอศักยภาพในการพัฒนาการศึกษาสู่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ไม่พร้อมในการประกอบอาชีพหรือไม่พร้อมในการศึกษาต่อตามระบบดั้งเดิม หลังจากเริ่มทดลองในปี 1996 มีโรงเรียนมัธยมและวิทยาลัยเทคนิคจำนวน 18 แห่ง ได้รับเลือกเป็นตัวอย่างในการทดลอง

แนวคิดการสร้าง Comprehensive High School ที่มีหน้าที่พัฒนาด้านวิชาการ พัฒนาอาชีพศึกษา และหลักสูตรทั่วไปสำหรับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาจากการเพิ่มทางเลือกทางการศึกษา การบูรณาการวิชาการกับการอาชีพศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษา การรวมวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสองแบบ และความยืดหยุ่นของหลักสูตร ในการตอบสนองความต้องการพัฒนาศักยภาพทางวิชาชีพของผู้เรียน

เหตุผลประการแรก ความต้องการของผู้เรียนเพื่อเพิ่มทางเลือกทางการศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในระยะนั้นมีเพียงสองรูปแบบ คือ แบบมัธยมศึกษา สายวิชาการ (Academic) และมัธยมศึกษาสายอาชีพศึกษา (vocation) และ Comprehensive High School เป็นทางเลือกใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนมัธยมศึกษามีความต้องการ โอกาสที่ยืดหยุ่นมากเพื่อการรับมือกับสภาพการณ์ในอนาคตที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากความเชื่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่ว่า “ผลผลิตที่ปรับเปลี่ยนได้จะมีประสิทธิผลสูงกว่า ผลผลิตที่ผลิตจำนวนมาก และไม่มีคุณภาพกับังบประมาณที่ลงทุนไป” จากแนวคิดนี้ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น

ในปี 1995 ไต้หวันมีผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสายวิชาการจำนวน 255,387 คน และมีผู้เรียนสายอาชีพศึกษาจำนวน 523,412 คน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนผู้เรียนอาชีพศึกษาต่อผู้เรียน สายวิชาการอยู่ที่ประมาณ 67.20% ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศอื่นจะเห็นได้ว่ามีอัตราส่วนที่สูง

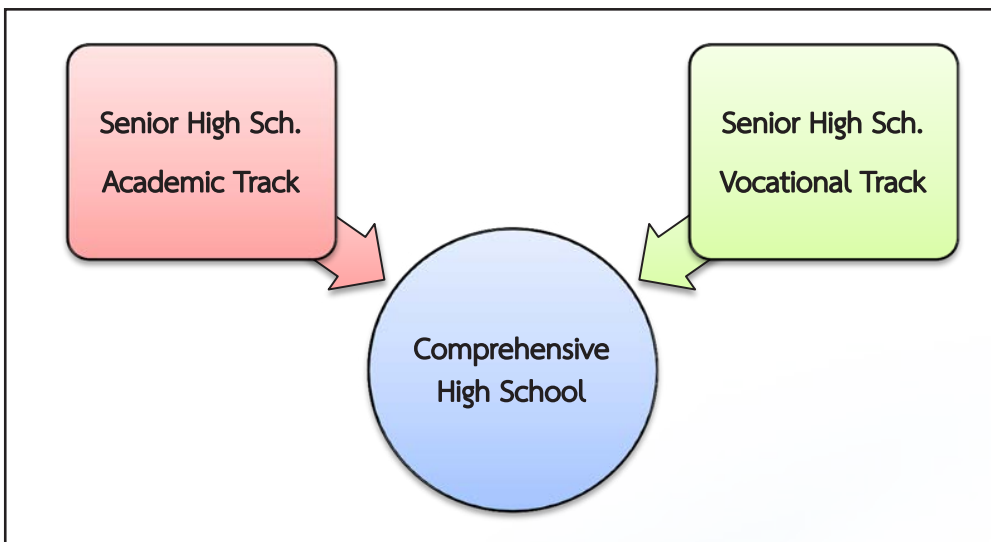
เหตุผลประการที่สองของการดำเนินการ Comprehensive High School คือการ บูรณาการการศึกษาสายวิชาการกับสายอาชีพศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนที่เรียนใน Comprehensive High School จะได้เรียนทั้งเนื้อหาที่เป็น เนื้อหาวิชาการที่ผู้เรียนเกรด 10 จะต้องเรียนที่เป็นวิชาสามัญพื้นฐาน และเมื่อเรียนเกรด 11 และ 12 ผู้เรียนจะต้องตัดสินใจเลือกเรียนระหว่างสายวิชาการหรือสายอาชีพศึกษา หรือทั้งสอง สาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักเนื้อหาของทั้งสองระบบ เมื่อผู้เรียนได้เรียนทั้งสายวิชาการและ สายอาชีพศึกษา จะทำให้การเรียนรู้มีคุณค่าและสามารถปฏิบัติได้จริง

เหตุผลประการที่สาม การสร้างหลักสูตร Comprehensive High School เป็นการร่วมวัตถุประสงค์ทางการศึกษาสองระบบเข้าด้วยกัน วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาสายวิชาการคือการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่วัตถุประสงค์ของ การศึกษาระดับอาชีพศึกษาคือ เพื่อเตรียมคนเพื่อการประกอบอาชีพและการมีงานทำ ทำให้

Comprehensive High School สามารถรวมวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งสองระบบโดยการบูรณาการรายวิชาทั้งสายวิชาการและสายอาชีวศึกษา ทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้รับความรู้พื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เพิ่มความเข้มแข็งในทักษะวิชาการ เช่น การอ่าน การเรียนคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา และทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ในขณะที่ผู้เรียนมัธยมศึกษาสายวิชาการจะมีประสบการณ์รายวิชาที่เกี่ยวกับอาชีพเพิ่มขึ้น

เหตุผลประการที่สี่ การยอมรับ Comprehensive High School ว่าเป็นหลักสูตรยืดหยุ่นที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาด้านอาชีพของผู้เรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง หลักสูตร Comprehensive High School จะกำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนอย่างน้อย 160 หน่วยกิต เพื่อให้สำเร็จการศึกษา เนื้อหาในหลักสูตรจะประกอบด้วยวิชาภาษาจีน ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ ศิลปะ ประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมเสริมหลักสูตร และรายวิชาชีพ และมีรายวิชาเลือกเพิ่มเติม ผู้เรียนจะสามารถจบหลักสูตรได้ภายใน 2 ถึง 6 ปีหากศึกษาได้ครบตามหลักสูตร ดังนั้นความยืดหยุ่นของหลักสูตรจะบัพพื้นที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเองและมองเห็นภาพอนาคตของอาชีพของตนเองได้ชัดเจนขึ้น

ดังแสดงลักษณะของการศึกษาทวิศึกษาของไต้หวันครั้งแรกเริ่มได้ดังแผนภาพ 2.12

แผนภาพ 2.12 ลักษณะการดำเนินงานทวิศึกษาของไต้หวัน

2) สภาพการดำเนินการในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาในปัจจุบันของไต้หวันสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะแบ่งออกเป็น สายวิชาการ (Academic Track) หรือสายอาชีวศึกษา (Vocational Track) โดยที่สายวิชาการจะเป็นการเตรียมผู้เรียนเพื่อการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาผู้เรียนมัธยมศึกษาสายวิชาการจะได้รับการสอนให้เน้นหลักสูตรเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับสังคม องค์กรภาคเอกชน และการแข่งขันระหว่างประเทศ ที่จำเป็นต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนผู้เรียนที่เรียนสายอาชีวศึกษาจะเน้นการเข้าสู่การประกอบอาชีพ หรือการศึกษาเพิ่มเติม ผู้เรียนที่เลือกเรียน

สายวิชาชีพเฉพาะ เช่น วิศวกรรมไฟฟ้า หรือวิศวกรรมโยธา คอมพิวเตอร์ หรือธุรกิจ หลักสูตร จะกำหนดให้เรียนรายวิชาพื้นฐาน และวิชาที่ต้องใช้ทักษะเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิชาชีพ วิชาเลือก และกิจกรรม ผู้เรียนจะจบหลักสูตรต้องเรียนทั้งสิ้น 162 หน่วยกิต และผู้เรียนที่เรียนอาชีวศึกษา 3 ปีจะสามารถเลือกสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยแห่งชาติ และเรียนต่อไปอีก 4 ปี จะได้รับปริญญาตรี ผู้เรียนสายอาชีวศึกษาจะได้เรียนเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานด้านเทคนิคที่จำเป็นต้องใช้ในภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยีต่างๆ การค้า ผลิตภัณฑ์ทางทะเล การเกษตร การพยาบาลและการผดุงครรภ์ คหกรรม การขับร้องและศิลปะ (Magaziner, 2016)

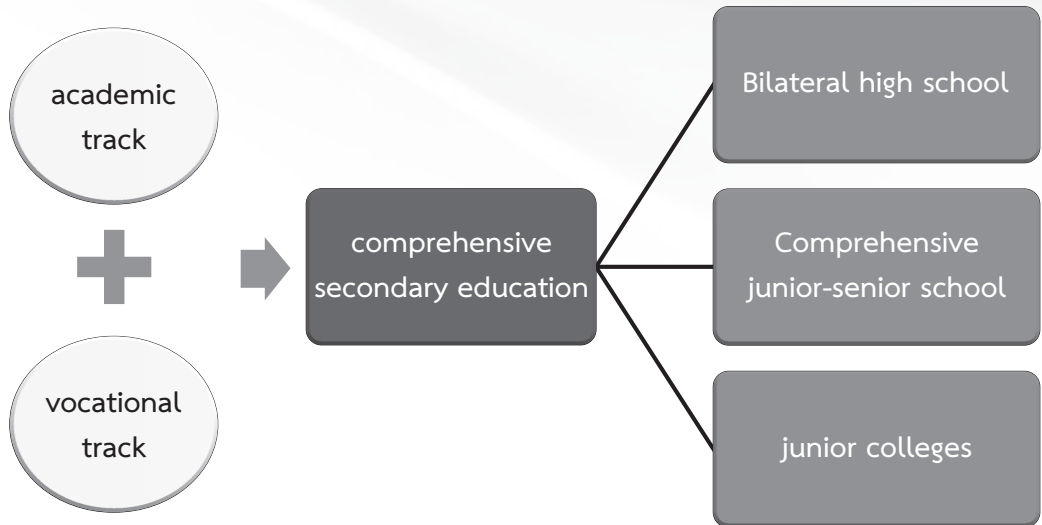
นอกจากนี้ การศึกษาที่เป็นทางเลือกของไต้หวัน ยังคงมีระบบของ Comprehensive Secondary Education เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนโดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (Education System Taiwan, 2015)

1) Bilateral High School โดยสถานศึกษาลักษณะนี้ จะให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการศึกษาทั้งด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา และสายวิชาการ ในการเรียนตลอดทั้งสามปีที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นลักษณะของ Comprehensive High School เดิม ที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างมัธยมศึกษาสายวิชาการและมัธยมศึกษาสายสามัญ

2) Comprehensive Junior-Senior School โดยสถานศึกษาลักษณะนี้ จะเป็นผู้เรียนต้องสำเร็จทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น (Junior) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (Senior) จากสถานศึกษาเดียวกัน โดยไม่ต้องมีการสอบเลื่อนชั้น หลักสูตรจะประกอบไปด้วยวิชาภาษาจีน ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ พลศึกษา ธุรกิจศึกษา การประมวลข้อมูล คหกรรม และคอมพิวเตอร์ศึกษา ในปีแรกของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเรียนวิชาการล้วน ส่วนชั้นปีที่สอง ผู้เรียนจะได้เรียนวิชาเฉพาะทางอาชีวศึกษา และเรียนวิชาทางสายวิชาการต่อเนื่องด้วย ผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรที่ไม่ได้บอกว่าผู้เรียนเรียน Comprehensive Junior-Senior School แต่จะได้รับเอกสารที่ระบุว่าผู้เรียนเรียนวิชาอะไรบ้าง และมีหน่วยกิตด้านอาชีวศึกษาเท่าใด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ประกอบอาชีพหรือเพื่อใช้ประกอบการศึกษาต่อ

3) Junior Colleges เป็นสถานศึกษาที่วิทยาลัยระดับกลางที่เรียนเกี่ยวกับทักษะด้านเทคนิคและการจัดการ ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือใช้เวลา 5 ปีหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับผู้ที่ผ่านการสอบระดับชาติ การเรียนในสามปีแรกจะเป็นการเรียนระดับ Senior Secondary และการเรียนสองปีหลังจะเป็นการเรียนระดับ Post-Secondary โดยเนื้อหาที่เรียนในสามปีแรกจะเป็นเนื้อหาที่คุ้นเคยกับการเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ส่วนสองปีหลังจะเรียนเกี่ยวกับวัสดุขั้นสูง ผู้เรียนจะจบการศึกษาที่เทียบเท่ากับ associate's degree และพร้อมจะเข้าสู่สถานประกอบการ และผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อระดับเทคนิคศึกษาจะสามารถเลือกศึกษาต่ออีก 2 ปีในสถาบันเทคนิคศึกษา (Technical Institute) ได้และยังสามารถเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอีก 4 ปีได้เช่นกัน

ดังแสดงลักษณะการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของ
ไต้หวันในปัจจุบันในภาพ 2.13

แผนภาพ 2.13 ลักษณะการดำเนินงานการศึกษาในปัจจุบันของไต้หวัน

จากการออกแบบหลักสูตร Comprehensive มีเป้าหมายสำคัญที่สุด 3 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนที่ไม่พร้อมในการประกอบอาชีพ หรือไม่พร้อมศึกษาต่อตามระบบเดิม ที่มีอยู่ 2) เพื่อบูรณาการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายวิชาการและอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเป็นโอกาสทางการศึกษาที่มากขึ้น และ 3) เพื่อลดความแตกต่างของระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีพื้นฐานมาจากเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดจากการศึกษาวิจัย โดยทดลองกับสถานศึกษา 18 แห่ง โดยสถานศึกษาสามารถเลือกรูปแบบของการเป็นสถานศึกษา Comprehensive ได้ทั้งแบบครบวงจร (All-In-One) แบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษามัธยมศึกษากับหน่วยงานทางอาชีวศึกษาแบบความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร และแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษามัธยมศึกษากับหน่วยงานฝึกอบรม

หลังจากผู้เรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วต้องมีคุณสมบัติในการศึกษาต่อหรือสอบเพื่อศึกษาต่อ หลักสูตรจะประกอบด้วย 10 กลุ่มวิชา ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ ศิลปะ ประสบการณ์ชีวิต กิจกรรมเสริมหลักสูตร และวิชาอาชีพ เมื่อจบการศึกษาผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรและสามารถเลือกที่จะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ยิ่งไปกว่านั้น สถานศึกษาจะเป็นหน่วยงานที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ เช่น การวางแผนอาชีพ แนะนำการเรียนรู้ และแนะนำการศึกษาต่อหรืออีกนัยหนึ่ง ครูผู้สอนจะเป็นผู้มีส่วนสำคัญอย่างมากสำหรับ Comprehensive School ที่ต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมดังกล่าว

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการศึกษา

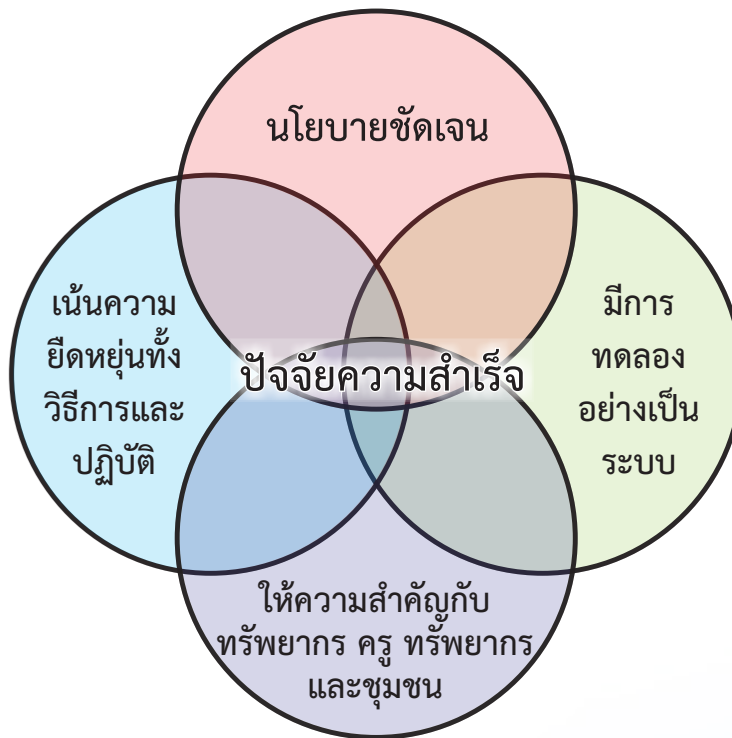
การจัดการศึกษาแบบ Comprehensive High School ของไต้หวันเป็นการออกแบบภายใต้การดำเนินงานของรัฐบาล มีที่มที่ให้คำปรึกษาโดยนักการศึกษา เพื่อการพัฒนา Comprehensive High School โดยคำนึงถึงการออกแบบหลักสูตรและเหตุผลในการออกแบบเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญกับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับที่ภาคอุตสาหกรรมต้องการ โดยก่อนนำหลักสูตรมาทดลองใช้กับสถานศึกษา ได้มีการมีการทดลองอย่างเป็นระบบกับสถานศึกษา 18 แห่งมาก่อน (Lee, 1997)

เป้าหมายการดำเนินงานของ Comprehensive High School ของไต้หวันจะแตกต่างจากอเมริกา ตรงที่ไต้หวันไม่ได้เน้นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่ต้องการออกไปทำงาน แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้ที่ศึกษา Comprehensive High School จะมีเป้าหมายที่ยืดหยุ่นมากกว่าคือ สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาระดับอื่นได้ การศึกษาทวิศึกษาแบบ Comprehensive ของไต้หวันนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนไม่ต่ำกว่า 160 หน่วยกิต โดยหลักสูตรจะสามารถยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมในการลงทะเบียน ระยะเวลาที่ใช้ ซึ่งระบบการตัดสินผลการเรียนจะต้องเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างระบบการศึกษาสายวิชาการและสายอาชีพศึกษา การยืดหยุ่นได้จึงนับเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการศึกษา Comprehensive เนื่องจากหลักสูตรที่ยืดหยุ่นจะทำให้สถานศึกษาต้องมีหน้าที่วางแผนการศึกษาอย่างรอบคอบ ในการรับผู้เรียน จำนวนปีที่เรียน การออกแบบหลักสูตร บุคลากร อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ระบบการประเมินผลผู้เรียน และข้อกำหนดในการสำเร็จการศึกษา มากไปกว่านั้น แต่ละสถานศึกษาก็จะสามารถพัฒนาวิธีการบริหารจัดการของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้สถานศึกษาจะต้องสามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากแต่ละแห่งมีความต้องการในการพัฒนาไม่เท่ากัน เช่น บางแห่งต้องการพัฒนาครูเพื่อสอนทวิศึกษา แต่บางแห่งต้องการพัฒนาด้านวัสดุอุปกรณ์ (Wu, 1996)

จากการศึกษาของ Wu (2005) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานในสถานศึกษา Comprehensive High School ของไต้หวัน พบว่ามีปัจจัย 9 ประการที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการศึกษาทวิศึกษาใน Comprehensive High School ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) ความพอใจในงานของครู 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 5) บรรยากาศสถานศึกษา 6) การสอนและการประเมินผลของครู 7) การนำหลักสูตรไปใช้ 8) ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผู้ปกครองและชุมชน และ 9) การสนับสนุนของผู้บริหาร

โดยสรุปแล้วจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน Comprehensive High School ของไต้หวันสามารถสรุปปัจจัยความสำเร็จได้โดยแยกเป็นระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยระดับนโยบายเห็นได้ว่าการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนโดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา มีการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งใน

เรื่องของวิธีดำเนินการและผลผลิตที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมต่อการประกอบอาชีพให้พร้อมตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม และยังสามารถยืดหยุ่นให้ผู้เรียนที่ต้องการเปลี่ยนแนวทางไปสู่การศึกษาต่อให้มีความรู้เพียงพอสำหรับศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และมีการทดลองกับสถานศึกษานำร่องก่อนนำไปปฏิบัติจริง ส่วนปัจจัยความสำเร็จระดับปฏิบัตินั้น เมื่อนโยบายดังกล่าวได้ถูกนำไปปฏิบัติแล้ว ผู้ปฏิบัติยังได้รับการให้ความสำคัญกับผู้บริหาร ความพอใจในการทำงานของครู การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ทั้งการจัดทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และความเชื่อมโยงกับความต้องการของชุมชนและสังคม ดังแสดงในแผนภาพ 2.14

แผนภาพ 2.14 ปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงาน Comprehensive High School ของไต้หวัน

4) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

จากการศึกษาของ Lee, Chang, Lai และ Lin (2011) ได้รายงานปัญหาของการดำเนินงาน Comprehensive High School ในระยะแรกเรียกได้ว่าเป็น หน่วยงานที่มีปัญหา (Troubled institution) เนื่องจากประสบกับอัตราการออกกลางคันที่สูงอย่างเห็นได้ชัด และมีปัญหาด้านวิชาการที่ตกต่ำ อดีตที่ผ่านมาไต้หวันมองการให้ความรู้ด้านอาชีพเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ ทำให้เกิดปัญหาว่าเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่เรียนดีและพร้อมจะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องเรียนสายวิชาการอย่างหนัก เด็กกลุ่มนี้จะไม่มีกิจกรรมที่ทำให้ตนเองได้รู้ว่าตนเองต้องการ

อะไร หรือมีความสามารถอะไร และไม่มีโอกาสเข้าถึงโลกของการทำงานที่แท้จริง ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ไม่สามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ก็จะเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กผู้ชายจะเลือกเรียนสายอุตสาหกรรม และเด็กผู้หญิงจะเลือกเรียนสายบัญชีหรือคหกรรม ผู้เรียนที่ไม่ได้เตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาต่อในอนาคตก็จะทำงานตามความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์หลังเรียนจบมากกว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษา ทำให้ขาดโอกาสในการสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองก่อนเข้าสู่ระบบการทำงาน (Tien & Wang, 2016) แต่มาจนถึงปัจจุบันไม่พบเอกสารที่รายงานเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคมากนัก เนื่องจากได้หันมองการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาในลักษณะของ Comprehensive School เป็นสถานศึกษาทางเลือก (Alternative School) ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ และมีความยืดหยุ่นสูง

แนวทางแก้ไข

การจัดการศึกษาของไต้หวัน มีระบบการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี นับตั้งแต่ปี 2014 และได้มีการเน้น Career Education ให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเองในโลกของการทำงาน ทำให้ไม่พบเอกสารเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการดำเนินงาน แต่เป็นที่น่าสนใจว่าไต้หวันมีการวางแผนการดำเนินงานในทุกขั้นตอนเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาอย่างรัดกุม โดยพิจารณาตั้งแต่ต้นนโยบายและการปฏิบัติจากผลการศึกษาของนักวิชาการ แต่ก็ยังมีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน เช่น มีการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการชั้นเรียน ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และความเชื่อมั่นในตนเองด้านการสอน โดยการดำเนินงาน 4 ประการ ได้แก่ 1) สร้างเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างชัดเจน ปรับระหว่างการศึกษาทวิศึกษาเฉพาะทางกับวิชาชีพทั่วไป 2) มีการเพิ่มการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาการกับเนื้อหาวิชาชีพให้เข้มข้นมากขึ้น 3) เพิ่มทางเลือกให้กับผู้เรียนด้วยการสร้างหลักสูตรที่ร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาตามจุดแข็งของสถานศึกษานั้นๆ และ 4) พยายามประเมินความต้องการของชุมชนและผู้เรียนเพื่อการพัฒนาหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตร (Lee, Chang, Lai & Lin, 2011)

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีที่ปรึกษาแนะแนวอาชีพ โดยไม่เพียงแต่ให้คำแนะนำด้านการเรียนในสายอาชีวศึกษา แต่ยังต่อเนื่องไปถึงการให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพในอนาคต ทำให้ผู้เรียนมั่นใจและมีเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจนว่าต้องวางแผนอย่างไร การจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาจะเป็นการจัดกิจกรรมเฉพาะบุคคลที่ได้รับการออกแบบตามทักษะความสามารถ และความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพในอนาคต โดยอยู่บนฐานของการวิจัยก่อนการนำไปปฏิบัติ (Tien & Wang, 2016)

2.2.5 เปรียบเทียบแนวทางการจัดอาชีวศึกษาในระดับมัธยมจากประเทศต่างๆ

เมื่อนำแนวทางการจัดอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจากประเทศ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เยอรมนีและไต้หวันมาเปรียบเทียบประเด็นสำคัญต่าง ประกอบด้วย ระบบการจัดการอาชีวศึกษา สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไข ได้นำเสนอ รายละเอียดโดยสรุป ดังตาราง 2.6

ตาราง 2.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบอาชีวศึกษา สภาพการดำเนินการในปัจจุบัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศเยอรมนี และไต้หวัน และข้อสรุปของคณะผู้วิจัย

	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	เยอรมนี	ไต้หวัน	สรุป
ระบบอาชีวศึกษา	ผู้เรียนมีการเตรียมทักษะทางอาชีพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาและเน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในรูปแบบต่างๆ โดยมีการผสมผสานการสร้างทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสมัยใหม่แก่ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและในการทำงานในสถานประกอบการ	ผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถเลือกเรียนต่ออาชีวศึกษาในโรงเรียนหรือศึกษาต่อในสถาบัน TAFE (Teaching and Further Education Institution) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษามีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรจาก TAFE และ/หรือบูรณาการหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษาเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา	มีการกำหนด track ในการศึกษาอย่างชัดเจน ว่าผู้เรียนจะต้องเรียนต่อในสาขา หรือสายวิชาใด โดยไม่มีการข้ามสาย	การจัดการศึกษาในลักษณะของทวิศึกษาในไต้หวัน เรียกว่า Comprehensive High School ที่บูรณาการเรียนสายวิชาชีพเข้ากับการเรียนสายสามัญเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนด้านการพัฒนาทางอาชีพ และเพื่อช่วยผู้เรียนค้นหาศักยภาพทางอาชีพของตนเอง	รูปแบบการจัดการศึกษาที่เตรียมทักษะทางอาชีพให้ผู้เรียนในสายสามัญมีหลากหลายรูปแบบได้แก่ 1) เตรียมทักษะทางอาชีพให้ผู้เรียนในสายสามัญทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาและมีความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งการเรียนในห้องเรียนและการทำงาน 2) การจัดหลักสูตรจะดำเนินการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันโดยสถานศึกษาที่ร่วมมือกันหรือการใช้หลักสูตรจากสถาบันการอาชีวศึกษา 3) การเรียนสร้างทักษะผู้เรียนให้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่ง 4) การบูรณาการเรียนสายอาชีพและสายสามัญ

ตาราง 2.6 (ต่อ)

	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	เยอรมนี	ไต้หวัน	สรุป
<p>สภาพการดำเนินการในปัจจุบัน</p>	<p>1) รูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยมีการสร้างระบบการฝึกงาน (Dual Apprenticeship System)</p> <p>2) รูปแบบความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (Dual System)</p> <p>3) รูปแบบการจัดการเรียนควบคู่หรือเรียนคู่ขนาน (Dual Enrollment)</p> <p>4) การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในโรงเรียน (School-Based Vocation Training System)</p> <p>5) การจัดการเรียนการสอนประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกอบรม (Firm-based Training System)</p>	<p>รูปแบบการเรียนการสอนแบบ Vocational Education and Training in School (VETis) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายวิชาชีพตามเกณฑ์สมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานอุตสาหกรรม</p>	<p>กฎหมายที่มีผลเป็นอย่างมากคือ Vocational Training Act ระบบอาชีวศึกษาของเยอรมันมีความเข้มแข็งมาก โดยเน้นการผลิตตามความต้องการของตลาดแรงงานเป็นหลัก ทำให้ไม่มีการดำเนินงานในลักษณะของทวิศึกษา แต่จะเน้นการดำเนินงานเป็นทวิภาคีแต่ยังคงเป็นต้นแบบในการจัดการอาชีวศึกษาให้กับหลายประเทศรวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้</p>	<p>มีการออกแบบหลักสูตร Comprehensive มีเป้าหมายสำคัญที่สุด 3 ประการคือ 1) เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนที่ไม่พร้อมในการประกอบอาชีพ หรือไม่พร้อมศึกษาต่อตามระบบเดิมที่มีอยู่</p> <p>2) เพื่อบูรณาการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายวิชาการและอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเป็นโอกาสทางการศึกษาที่มากขึ้น และ</p> <p>3) เพื่อลดความแตกต่างของระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีพื้นฐานมาจากการศึกษาที่กำหนดจากการศึกษาวิจัย</p>	<p>รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษา</p> <p>1) การเรียนการสอนแบบเรียนร่วมในหลักสูตรอาชีวศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)</p> <p>2) การเรียนการสอนแบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (ทวิภาคี)</p> <p>3) การเรียนการสอนแบบคู่ขนาน</p> <p>4) การเรียนการสอนตามเกณฑ์สมรรถนะผู้เรียนตามมาตรฐานอุตสาหกรรม</p> <p>5) หลักสูตรทวิศึกษา Comprehensive High School</p>

ตาราง 2.6 (ต่อ)

	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	เยอรมนี	ไต้หวัน	สรุป
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ	<p>มีปัจจัยความสำเร็จ 5 ประการคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความต้องการแรงงานที่มีฝีมือเพื่อการแข่งขันในระดับโลกมีสูงขึ้น 2) ความสนใจทัศนคติของผู้ประกอบการ สหภาพ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อการเรียนการสอน อาชีวศึกษา ในโรงเรียน 3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นแรงผลักดันช่วยให้ VET เติบโตอย่างยั่งยืน 4) การปฏิรูปการเรียนการสอน VET และการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศ 5) การลงทุนภาครัฐและภาคเอกชน การใช้ทรัพยากรคุ้มค่า ต้นทุนต่ำในการบริหารจัดการเรียนการสอน VET ในสถานศึกษา 	<p>มีปัจจัยความสำเร็จ 7 ประการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ความพร้อมและความหลากหลายของหลักสูตร 2) ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ ภาครัฐบาลและภาคเอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3) ความพร้อมและคุณภาพของโรงเรียน 4) การสร้างแรงจูงใจให้สถาบันจัดฝึกอบรม 5) การรักษาคุณภาพการฝึกอบรมให้อยู่ในระดับสูง 6) การประกันคุณภาพของผู้เรียนให้พร้อมด้านความรู้ ความสามารถ และมีทักษะแบบมีฝีมือ/ทักษะในระดับสูง 7) ทิศทางและเป้าประสงค์ชัดเจนในการเรียนต่อวิชาชีพและเส้นทางเข้าสู่อาชีพของผู้เรียน 	<p>มี 3 ประการ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการเข้าสู่ระบบ 2) ภาคธุรกิจเห็นความสำคัญในการลงทุนทางการศึกษา 3) ให้ความสำคัญกับ Work-based Learning 	<p>มีปัจจัย 9 ประการที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดการศึกษาทวิศึกษาใน Comprehensive High School ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) ความพอใจในงานของครู 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 5) บรรยากาศสถานศึกษา 6) การสอนและการประเมินผลของครู 7) การนำหลักสูตรไปใช้ 8) ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับผู้ปกครองและชุมชน และ 9) การสนับสนุนของผู้บริหาร 	<p>ปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ปัจจัยความสำเร็จระดับนโยบาย 2) ปัจจัยความสำเร็จระดับปฏิบัติการ หรือระดับสถานศึกษา 3) ปัจจัยความสำเร็จระดับผู้เรียน 4) ปัจจัยความสำเร็จระดับชุมชน สังคม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย

ตาราง 2.6 (ต่อ)

	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	เยอรมนี	ไต้หวัน	สรุป
ปัญหาและอุปสรรค	<p>1) ปัญหาด้านเนื้อหาสาระและความยืดหยุ่นของการดำเนินการ และทิศทางการจัดการ อาชีวศึกษาในสถานศึกษา</p> <p>2) ปัญหาด้านข้อจำกัดและความไม่เพียงพอของทรัพยากรในการบริหารจัดการ อาชีวศึกษา ในสถานศึกษา</p> <p>3) ปัญหา ด้านหลักสูตร อาชีวศึกษาในสถานศึกษา ไม่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง</p> <p>4) ปัญหาด้านความร่วมมือและการประสานงาน ในการดูแลค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือการฝึกอบรม ระหว่างสถานศึกษาหรือสถานประกอบการ ชัดเจนและมีต้นทุนสูง</p>	<p>ปัญหาด้านความเข้มข้นของความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพ</p> <p>ปัญหาด้านทักษะผู้เรียนมีทักษะขั้นต่ำ</p> <p>ปัญหาด้านความยุ่งยากของการเทียบโอนหน่วยกิตและรายวิชา</p>	<p>ปัญหาความต้องการสถานฝึกงาน</p> <p>ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อมโยงทั้งสองสถานที่ศึกษาเข้าด้วยกัน</p> <p>ปัญหาผู้เรียนที่มีการแข่งขันระหว่างการเรียนระบบทวิกับการเรียนอุดมศึกษา</p>	<p>มีปัญหาในระยะแรก ที่ประสบกับอัตราการออกกลางคันที่สูงอย่างเห็นได้ชัด และมีปัญหาด้านวิชาการที่ตกต่ำ แต่ไม่พบการรายงานปัญหาในปัจจุบัน</p>	<p>ปัญหาอุปสรรค ในด้านต่างๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ด้านความพร้อมผู้เรียน 2) ด้านความพร้อมครูและบุคลากร 3) ด้านความพร้อมสถานที่วัสดุสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตร และการประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตร 5) ด้านการประสานงานและความร่วมมือของสถานศึกษา สถานประกอบการ สังคม และชุมชน

ตาราง 2.6 (ต่อ)

	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	เยอรมนี	ไต้หวัน	สรุป
แนวทาง แก้ไข	<p>มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1) จัดทำหลักสูตร School-based Training System และ Firm-based Training System เป็นการประสานความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการ</p> <p>2) สร้างทางเลือกให้ผู้เรียนสู่การเรียนรู้ในสายอาชีพที่เรียกว่า Career and Technical Training</p>	<p>มีแนวทางดำเนินการดังนี้</p> <p>1) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร พัฒนาการเรียนรู้ และรับการฝึกอบรมเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นหรือเฉพาะทาง</p> <p>2) ติดตามประเมินสมรรถนะผู้เรียนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ อาชีวศึกษา</p> <p>3) สร้างรายวิชาใหม่ไว้เทียบค่าในการศึกษาต่อทั้งระดับ ปวส. และ อุดมศึกษา</p>	<p>ดำเนินการ 4 ประการ ได้แก่</p> <p>1) สร้างความสำคัญในการศึกษาระบบทวิให้เป็นการบูรณาการ และมีความยืดหยุ่นให้มากที่สุด</p> <p>2) ใช้กระบวนการ Competency-based ในการคัดเลือกเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษา</p> <p>3) ทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานต้องเป็นทักษะที่ได้รับการยอมรับ</p> <p>4) คนวัยเด็กที่ต้องการฝึกต้องสามารถเข้าสู่กระบวนการได้</p>	<p>ดำเนินงาน 4 ประการ ได้แก่</p> <p>1) สร้างเป้าหมายของการดำเนินงานอย่างชัดเจน</p> <p>2) มีการเพิ่มการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาการกับเนื้อหาวิชาชีพให้เข้มข้นมากขึ้น</p> <p>3) เพิ่มทางเลือกให้กับผู้เรียนด้วยการสร้างหลักสูตรที่ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาตามจุดแข็งของสถานศึกษานั้นๆ</p> <p>4) พยายามประเมินความต้องการของชุมชนและผู้เรียนเพื่อการพัฒนาหลักสูตร หรือปรับปรุงหลักสูตร และนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการมีที่ปรึกษาแนะแนวอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในประเทศในระยะยาว</p>	<p>แนวทางแก้ไขดังนี้</p> <p>1) ควรสร้างทางเลือกให้ได้ ผู้เรียนที่มีความพร้อมและตรงตามเป้าประสงค์หลักสูตร</p> <p>2) ควรมีกิจกรรมการอบรมและพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความรู้ ทักษะความสามารถเพียงพอในการสอน และการให้บริการการศึกษา</p> <p>3) ควรจัดบริการและสร้างความพร้อมในสถานที่ สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมทั้งด้านจำนวนและด้านคุณภาพ</p> <p>4) การประชาสัมพันธ์ ประสานงานและสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อความร่วมมือในระยะยาว</p>

บทที่ 3

การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินงาน

โครงการศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวถึงผลการติดตามสภาพการดำเนินงานโครงการศึกษาจากสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีเชิงคุณภาพ จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามใน 7 ภูมิภาค ประกอบด้วยกรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลางภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ โดยสรุป มีจำนวนหน่วยงานสถานศึกษาที่รวมข้อมูล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 15 แห่ง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 8 แห่ง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 6 แห่ง รวม 29 แห่ง ดังรายละเอียดของการรวบรวมข้อมูลดังนี้

กรุงเทพฯ และปริมณฑล รวบรวมข้อมูลบริบทของการดำเนินงานโครงการศึกษาจากส่วนกลางในการสัมภาษณ์ถึงนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาและการดำเนินงานในระยะต่อไปประกอบด้วย รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนในการดำเนินงานโครงการฯ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรในการวางแผนและติดตามผลการดำเนินงานของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ รวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา สังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา ปทุมธานี ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 แห่ง ผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ นักเรียน โรงเรียนป้อมนาคราชสวาทยานนท์ และโรงเรียนเทพศิรินทร์คลองสิบสาม

ภาคกลาง รวบรวมข้อมูลจาก การสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยการอาชีพสระบุรี และวิทยาลัยการอาชีพสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนสุธีวิทยาคม สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ กศน. อำเภอมโนรมย์ จังหวัดสมุทรสงคราม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิคบ้านคำย และ วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดระยอง สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียนของโรงเรียนนิคมวิทยา สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ กศน.อำเภอมือง จังหวัดระยอง

ภาคตะวันตก รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 3 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และ วิทยาลัยการอาชีพ จังหวัดกาญจนบุรี สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียนของโรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ กศน.อำเภอมืองท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี อุบลราชธานี และ วิทยาลัยเทคนิค ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียนของโรงเรียนบุณฑริกวิทยาคาร สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ กศน.อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคเหนือ รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อมกับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เชียงราย และ วิทยาลัยการอาชีพ เชียงราย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี เชียงราย สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์ กศน. อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย

ภาคใต้ รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตสภาพการดำเนินงานและเอกสารพร้อม กับสัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้อง กับโครงการฯ ของสถาบัน อาชีวศึกษาจำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี และ วิทยาลัยสารพัดช่าง นครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ สพม 12 ผู้อำนวยการหรือ รองผู้อำนวยการและผู้เกี่ยวข้อง กับโครงการฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1 แห่ง ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ ครู/อาจารย์ และนักเรียน ของโรงเรียนโมคคลานประชาสรรค์ นครศรีธรรมราช สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือผู้เกี่ยวข้อง กับ การดำเนินงานโครงการฯ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง คือศูนย์ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1 บริบทของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับนโยบาย

จากการสัมภาษณ์รองเลขาธิการ สอศ. กล่าวถึงโครงการทวิศึกษา ดังนี้ “เป้าหมาย ของโครงการทวิศึกษา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการ ที่แท้จริงของผู้ประกอบการ (Supply Side) ซึ่งมีกำลังคนไม่เพียงพอทั้งด้านจำนวน (ปริมาณ) และคุณภาพของผู้เรียนให้ตรงกับตามความต้องการของผู้ประกอบการ โดยการจัดการศึกษา ในทุกระดับ (Demand Side) มีเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนต่างกัน ในทุกระดับ ทั้งระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี (โดยจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาระดับ ปวช. สถานศึกษาจะมุ่งผลิตแรงงานที่มีฝีมือ ระดับ ปวส. สถานศึกษาจะมุ่งผลิตแรงงานที่มีเทคนิค และ ในระดับปริญญาตรีสถานศึกษาจะมุ่งผลิตแรงงานที่มีทักษะทางการใช้เทคโนโลยี) จากจำนวน ผู้เรียนในแต่ละปี จะเห็นได้ว่าในแต่ละปีมีนักเรียนที่เรียนในระดับ ปวช. 1 ที่มีผู้เรียน 150,000 คน จะมีนักเรียนที่ศึกษาต่อเพียง 80% ที่เหลือจะเข้าสู่การทำงาน หรืออื่นๆ โดยในปีการศึกษา 2558 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนผู้เรียนในสายวิชาชีพมี 34% และในสายสามัญมี 66% อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายผู้เรียนในสายวิชาชีพให้มีถึง 60% และในสายสามัญให้ลดลงเหลือ 40% ปัจจัยสำคัญที่นักเรียนเลือกเรียนสายสามัญมากกว่าสายวิชาชีพ คือ ค่านิยมของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองเป็นผู้ที่สร้างแรงจูงใจและตัดสินใจให้ลูกหลาน และปลูกฝังให้ลูกหลานเรียนเพื่อ มุ่งได้ปริญญามากกว่าเรียนเพื่อมุ่งไปประกอบอาชีพหรือทำงานตรงกับสมรรถนะ แต่ในโลกแห่ง ความจริงสถานประกอบการมีการพิจารณาให้เงินค่าจ้างแก่แรงงานตามสมรรถนะของแรงงาน เป็นหลักไม่ได้ให้เงินค่าจ้างตามวุฒิการศึกษา รวมถึง กพ. มีการตีค่าจ้างสายวิชาชีพ โดยไม่มี การตีราคาค่าจ้างสายสามัญ ดังนั้นโครงการทวิศึกษาจึงเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัยดังกล่าวเพื่อให้ นักเรียนที่เรียนสายสามัญมัธยมศึกษาตอนปลายมีโอกาสได้เรียนหลักสูตรร่วมสายวิชาชีพเพื่อให้ ได้ 2 วุฒิการศึกษา คือวุฒิทางสายสามัญ (ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย) และสายวิชาชีพ (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช. ที่เน้นทักษะวิชาชีพ) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนและ ผู้ปกครองหันมาสนใจและใส่ใจและส่งบุตรหลานให้มาเรียนในหลักสูตรเรียนร่วมทวิศึกษานี้”

นอกจากนี้หัวหน้างานนโยบายของ สอศ. กล่าวถึงโครงการทวิศึกษาว่า “เป็นโครงการ ที่ไม่ได้รับแนวคิดจากประเทศใด เกิดขึ้นมาจากแนวคิดของผู้บริหารของ สอศ. ได้รับแนวคิด

จากนายกรัฐมนตรีนคร (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่มีแนวคิดที่อยากจะให้นักเรียนชั้น ม.6 เมื่อเรียนจบแล้วมีทักษะอาชีพติดตัว จึงได้ปรึกษากับรัฐมนตรีฯ ในขณะนั้นและพูดคุยกับ สพฐ. ซึ่งได้มีการดำเนินการสอนอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้ผลเพราะเด็กต้องเรียนควบทั้งสองฝั่ง คือ ฝั่งอาชีพก็ต้องเรียนฝั่ง สพฐ. ก็ต้องเรียน กว่าที่จะจบก็ 130-140 หน่วยกิต ที่ผ่านมาเลยไม่สำเร็จเพราะเด็กต้องมีจำนวนชั่วโมงเรียนมาก หลักการของครั้งนี้คือทำใหม่ ให้ผู้เรียนจบได้จริง จึงตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นในหลักสูตรฯ ออก แล้วก็พยายามเทียบโอน มีการบูรณาการรายวิชา คือในภาพรวมคือ เด็ก สพฐ. เรียน 81 หน่วยกิต แต่อาชีพจะเรียนมากกว่า โดยสรุปแล้วโครงการนี้จะเรียนทั้งหมด 103 หน่วยกิต เพิ่มอีก 22 หน่วยกิต ถือว่ามีความเป็นไปได้ เพราะใน 3 ปี เรียน 6 ภาคเรียน เฉลี่ยแล้วภาคเรียนละ 13-14 หน่วยกิตเท่านั้น”

“สำหรับเป้าหมายโครงการศึกษานี้ไม่ได้ออกแบบให้กระจายไปทั่วประเทศ เป้าหมายไม่ใช่ผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคน กลุ่มแรกที่ควรเรียนคือ คนที่ฐานะไม่ดี แล้วไม่สามารถเรียนต่อระดับอุดมศึกษาได้ กลุ่มที่สอง คือเด็กมัธยมศึกษาตอนปลายที่พลาดมาเลือกเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่เรียนไม่เก่ง แต่เลือกเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะไปเรียนอุดมศึกษาก็ต้องเรียนสายที่เรียนแล้วตกงาน ไม่ใช่ความต้องการของประเทศ ปัญหาคือ เมื่อเห็นว่าเป็นนโยบายก็ตอบสนองกันมาก เช่น โรงเรียนประจำจังหวัดที่นักเรียนเรียนดีจำนวนมากก็ไม่ควรมาเรียน นักเรียนทวิศึกษา มีประมาณสามหมื่นกว่าคน นักเรียน ม.ปลาย มีประมาณเจ็ดแสนกว่าคน มีระดับห้าเปอร์เซ็นต์พอแล้ว จึงไม่ได้อยากขยายโครงการ ความจริงต้องการโรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียน ตชด. โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลคือ เด็กกลุ่มนี้ร้อยละการเรียนต่ออุดมศึกษาต่ำมากไม่ถึง 20% จึงต้องดำเนินงานโรงเรียนกลุ่มนี้ก่อน แต่พบว่ากลายเป็นโรงเรียนในเมืองไปหมด”

“สำหรับ กศน.เริ่มจาก กศน. เข้ามาร่วมประชุมว่า กศน.จะร่วมจัดด้วย โดยเป็นเด็กที่เรียน กศน. แต่เป็นวิชาสามัญก็จะขอมาเรียน ซึ่งมีจำนวนไม่มากประมาณ 2,000 คน และดึงมาแค่บางส่วนลองเรียนดูเป็น pilot แต่การเรียนของ กศน.ลำบาก เพราะผู้เรียนไม่ได้สนใจวุฒิเข้ามาเรียนตามความสนใจ ผู้เรียนเข้าเรียนในสิ่งที่เขาอยากได้ ส่วนใหญ่เขาก็ไม่จบ แต่ประเทศก็ไม่ได้เสียหาย เพราะได้วิชา ติดตัว” ซึ่งผู้เชี่ยวชาญของ กศน. ได้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับโครงการทวิศึกษาว่า “กศน.เห็นด้วยกับนโยบายโครงการทวิศึกษา เพราะเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักศึกษา กศน. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาที่ต้องการการฝึกฝนหรือสถานที่ฝึกปฏิบัติการ เช่น สาขาบัญชี สาขาช่างยนต์ เนื่องจากการเข้าศึกษาในโครงการทวิศึกษา นักศึกษาไม่ต้องผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในหลักสูตรอาชีวศึกษา” “กศน.ได้ทำการสำรวจความต้องการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา จากศูนย์ กศน. ในเขตพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,300 คน พื้นที่เป้าหมายคือ ศูนย์ กศน.ที่อยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดที่มีเศรษฐกิจดีหรือจังหวัดที่อยู่ในแนวรางรถไฟความเร็วสูง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่คาดว่าจะมีความต้องการแรงงานฝีมือที่มีมาตรฐาน สอดรับกับผลของโครงการที่นักศึกษาจบ ปวช.เป็นแรงงานที่มีทักษะที่มีฝีมือ”

“โครงการทวิศึกษา ในช่วงแรกมีนโยบายที่ชัดเจนและเข้มแข็งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงหลังเริ่มแผ่วลง ไม่ได้รับการพูดถึงในที่ประชุม ศธ. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรี”

“การดำเนินงานโครงการฯในระดับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีการตั้งเป็น คณะทำงานร่วมกันระหว่าง สอศ. สพฐ. และ กศน. มีประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จะประชุม กันตามรอบงบประมาณ ทุกครั้งที่งบประมาณจะมีการประชุมกัน 1 ครั้งเสมอ และมีการ ติดตามผลการดำเนินงานนอกจากจะเอามารายงานในที่ประชุมแล้วก็จะใช้วิธีรายงานจำนวน ผู้เรียนให้โรงเรียนส่งจำนวนผู้เรียนมา เพื่อการตรวจสอบความถูกต้อง ให้ ผอ.รายงานและ ลงนามกำกับ ส่วนในเรื่องของคุณภาพ ยังไม่ได้ติดตามเท่าที่ควร แต่ปีนี้ (2559) ได้ตกลงกันว่าจะมี การติดตามเรื่องคุณภาพอย่างจริงจัง โดยการตั้งเป็นคณะกรรมการระดับจังหวัด ให้จังหวัดเป็น คนดูแล ให้เป็นคนตั้งกรรมการขึ้นมา โดยมีประธานอาชีวศึกษาจังหวัด (อศจ.) เป็นประธาน และ ตั้งกรรมการขึ้นมา โดยส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนก เกี่ยวกับการดูแลคุณภาพ เกี่ยวกับการฝึกงาน เนื่องจากสาระสำคัญของทวิศึกษาคือ ผู้เรียนต้องเรียนทฤษฎีกับปฏิบัติ คู่กัน เพราะฉะนั้นการติดตามเรื่องแรกคือ เราจะดูว่าเรียนครบตามหลักสูตรหรือไม่ เรื่องที่สอง คือ ดูว่าคุณภาพเป็นอย่างไร โดยเฉพาะเรื่องการฝึกงาน นับเป็นเรื่องใหญ่สำหรับอาชีวะ เรียนเสร็จแล้วไม่ได้ฝึกงาน คุณภาพจะด้อย และท้ายสุดก่อนจบก็ต้องผ่านการประเมิน สมรรถนะ” (หัวหน้างานนโยบายฯ สอศ. กล่าว)

จากการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา รองเลขาธิการ สอศ. ให้ ความคิดเห็นว่า “หากกล่าวโดยรวม จะเห็นว่า เป็นนโยบายที่ดีที่ต้องการปลูกฝังผู้เรียนให้เข้ามา สู่อายวิชาชีพมากขึ้นเพื่อมีทักษะตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อนำมาสู่เป้าหมาย สุดท้าย คือ การประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และผู้เรียนมีสมรรถนะ ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ” แต่พบปัญหาในการดำเนินงาน ประกอบด้วย “ผู้เรียนที่ในหลักสูตรนี้จะต้องเรียนหนักมากเพราะเรียนตามเกณฑ์การวัดและการประเมินผล ทั้งตามเกณฑ์ของหลักสูตรสายสามัญและหลักสูตรวิชาชีพในช่วงเวลา 3 ปี และนักเรียนเมื่อจบ การศึกษาต้องมีผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.00 รวมถึงผ่านการประเมินมาตรฐานวิชาชีพทั้งในระดับ นโยบาย ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา ตามระเบียบการวัดผลและประเมิน ผลของกระทรวงศึกษาธิการ การที่นักเรียนได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิกการศึกษาไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะเกณฑ์การวัดและประเมินผลของทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพมีความเข้มข้นทั้งสองสาย การเรียน” นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ในแต่ละประเภท วิชา เช่น “การศึกษาทวิศึกษาถ้าเป็นการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาทักษะ Soft Skill อาทิ พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การโรงแรม ต่างๆ ไม่ยากเท่ากับ การจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาทักษะ Hard Skill อาทิ ช่างอุตสาหกรรม ช่างเชื่อม ช่างยนต์ ช่างกล เป็นต้น เพราะ การจัดการเรียนการสอนแบบนี้ต้องมีวัสดุ อุปกรณ์การเรียนที่พร้อมถึงจะทำให้การจัดการเรียน การสอนประสบความสำเร็จทั้งผู้สอนและผู้เรียน”

สำหรับข้อเสนอต่อการแก้ปัญหาที่กล่าวมารองเลขาธิการ สอศ. ได้เสนอทางออก สำหรับการแก้ไขปัญหาดังนี้ “ส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในการจัด การเรียนการสอนแบบทวิภาคี ที่เป็นความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถานประกอบการ

สถานศึกษาสายสามัญ สถานศึกษาสายอาชีวศึกษา โดยทำ MOU ร่วมกัน พัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน วางแผนการเรียนร่วมกัน การวัดประเมินผลร่วมกัน และมีการจัดการศึกษาตาม สมรรถนะที่สถานประกอบการนัด และสถานศึกษานัด โดยผู้เรียนจะมีการฝึกอบรบวิชาชีพ ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการจริงเท่าๆ กัน” และ “ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ ผู้ปกครองเข้าใจถึงเป้าหมาย หลักสูตร แผนการเรียน และเกณฑ์การวัดประเมินผลของหลักสูตร ร่วมทวิศึกษา ว่ามีความหนักและเรียนยากอย่างไรเพื่อให้ได้มา 2 วุฒิการศึกษาตลอดช่วงการ เรียน 3 ปี” ตลอดจน “วางแผนให้นักเรียนมีวิชาเรียนในสายวิชาชีพตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – ม.3) เป็นการสะสมหน่วยกิตการเรียนเพื่อมาเทียบโอนหน่วยกิตใน ปวช. 1 และสามารถ จัดการเรียนไม่ได้หนักเกินไปในตอนเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)” และ “ในช่วงเริ่มต้น โครงการปีแรกๆ ให้ สพฐ. และ กศน. เป็นผู้รับผิดชอบหลัก สำหรับปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2560 ให้ สอศ. รับผิดชอบหลัก ในเรื่องการลงทะเบียนเรียน จำนวนรายหัวผู้เรียน งบประมาณที่ดูแล นักเรียนตามจำนวนรายหัวผู้เรียน รายการงบประมาณหลัก 3 รายการ ประกอบด้วย ค่าวัสดุ ค่าบริหารจัดการ ค่าอุปกรณ์การเรียน ตามรายหัวการลงทะเบียนเรียนของผู้เรียนในแต่ละภาคการ ศึกษา” “แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือ การค้นหา รูปแบบ วิธีการ นวัตกรรม หรือกระบวนการของ การจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถานศึกษาไม่เหมือนกัน แตกต่างกันตามสายวิชา ประเภท วิชาและสาขาวิชาเป็นหลัก รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่ให้ครูอาชีวะไปสอนนักเรียน ในโรงเรียน หรือให้นักเรียนออกมาเรียนในสถานศึกษาทางวิชาชีพอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตร วิทยาลัยเทคนิค เป็นต้น เพื่อให้เห็นข้อดี ข้อจำกัด ผลดี ผลเสีย ของการจัดการศึกษาแบบนี้ ในบริบทที่แตกต่างของผู้บริหาร ครูผู้สอน (ครูในโรงเรียน ครูในสถานประกอบการ ครู ในสายวิชาชีพ) ผู้เรียน เป็นต้น เพื่อนำมาสู่ Career Path ของการทำงานตามความถนัดและ ความสนใจ ไม่ให้นักเรียนลาออกก่อนการสำเร็จการศึกษา (ออกกลางคัน) จึงต้องสร้างแรงบันดาลใจที่ดี และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียน (อาทิ ครูผู้สอน อุปกรณ์การเรียน เครื่องมือต่างๆ) ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของการเรียนในทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพว่า แตกต่างกันอย่างไรร และเลือกเรียนให้ตรงกับความถนัดและความสนใจของนักเรียนและสามารถ เข้าสู่การทำงานแบบมืออาชีพตามสมรรถนะที่ต้องการของสถานประกอบการ”

สำหรับรองเลขาธิการ สพฐ. กล่าวถึงโครงการทวิศึกษาว่า “เป็นโครงการที่มีนโยบาย ให้มีการดำเนินงานต่อเนื่อง แต่เนื่องจากพบว่านักเรียนที่เข้าเรียนในโครงการต้องใช้เวลา ในการเดินทางข้ามระหว่างสถาบันการศึกษาสายสามัญและสายอาชีว ทำให้นักเรียนต้องเหนื่อย ในการเดินทาง จึงมีแนวคิดที่ขยายรูปแบบการจัดการเรียนอาชีวในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการ จัดเป็นห้องเรียนอาชีว นักเรียนจะเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาของ สพฐ. โดยการปรับกลุ่มรายวิชา สาระการงานอาชีพร่วมกับกลุ่มรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งได้ประสานงานกับ สอศ.ที่จะให้นักเรียน ได้วุฒิ ปวช. แต่เรียนที่สถานศึกษาของ สพฐ. ซึ่งจะมีการดำเนินการประมาณ 6 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนแถบชายแดนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ภาคใต้และภาคเหนือ เริ่มดำเนินการ ในปีการศึกษา 2560 นี้” สำหรับนโยบายทั่วไปของ สพฐ. ในการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนนั้น รองเลขาธิการ สพฐ. ได้กล่าวถึง “การวางแผนทางอาชีพให้กับนักเรียน โดยการพัฒนาระบบ

งานแนะแนว ให้มีศูนย์ข้อมูลการศึกษาต่อ และการมีแหล่งข้อมูลองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ จัดทำ website ให้มีแหล่งข้อมูล สำหรับครู/อาจารย์ ผู้เรียน ผู้ปกครองได้เข้าถึงโดยตรง” “จะดำเนินการให้นักเรียนที่จบ ม.3 ได้มีโอกาสไปฝึกประสบการณ์อาชีพเป็นเวลา 2 สัปดาห์อย่างน้อยก่อนที่จะจบการศึกษา” “อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ นั้นควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รู้จักตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา”

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ทวิศึกษาของ สพม.แห่งหนึ่งให้ข้อมูลว่า “ทางสำนักงานเขตได้ทราบเรื่องเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 แรกเริ่มได้เชิญผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ ในการจัดหลักสูตร โดยในขณะนั้นมีโรงเรียนที่ประสงค์จะขอเข้าร่วมโครงการ ให้ขออุปกรณ์ได้ ได้มีการจัดประชุมกลุ่มโรงเรียนตีประจำตำบลนั้น รร. ขนาดเล็ก ที่สนใจ ที่เน้นการมุ่งสู่อาชีพอยู่แล้วเข้าร่วม โดยให้โรงเรียนไปติดต่อกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่างๆ เองซึ่งกระบวนการเทียบโอนหลักสูตรจะยังไม่ชัดเจน จึงให้จัดสัมมนาพูดคุยกัน” “ในระยะแรกมีปัญหาว่า วิชาที่เปิดให้ไม่ตรงกับความต้องการ และความถนัดของนักเรียน หรือบางครั้ง วิชาที่นักเรียนต้องการเรียนแต่นักเรียนมีศักยภาพไม่พอ หรือทางวิทยาลัยไม่มีผู้สอน ทำให้วิทยาลัยไม่สามารถจัดให้ได้ ทำให้ในปัจจุบันมีนักเรียนมัธยมต้นลดลง” “ปัญหาอุปสรรคคือ บุคลากรสังกัด สอศ. มีอาจารย์อยู่แต่ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจผู้เรียน เพราะจะสอนยากกว่า อีกประการหนึ่ง ครูอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นตำแหน่งอัตราจ้าง อาจารย์ที่เป็นข้าราชการจริงๆ มีวิทยาลัยละไม่กี่คน จึงหาครูที่จะมาช่วยสอนได้ยาก” “หลักสูตรที่ใช้สอน นักเรียนจะต้องเรียนจบตามเกณฑ์มาตรฐานของวิทยาลัยฯ ต้องเรียนควบคู่ นักเรียนจึงต้องเก่งมาก เพราะเรียนหนักเป็นสองเท่า มีเนื้อหายากเท่าๆ กัน แต่นักเรียนที่สนใจมาทางสายอาชีวศึกษาอาจไม่ใช่นักเรียนที่เก่งเสมอไป ดังนั้น จึงทำให้นักเรียนต้องเหนื่อยกว่าปกติ” “ขณะนี้ยังไม่ชัดเจนว่า ถ้านักเรียนเรียนจบได้ ใบประกาศนียบัตรจะออกใบประกาศนียบัตรโดยใคร ทางฝ่ายอาชีวศึกษาจะออกให้เมื่อนักเรียนเรียนจบตามมาตรฐาน ซึ่งบังคับว่าต้องจบด้วยเกรดเฉลี่ย 2.00 แทนที่จะเป็น 1.00 อย่างที่โรงเรียน สพฐ. ใช้เป็นเกณฑ์อยู่ นอกจากนี้ ยังต้องมีชั่วโมงของการฝึกงานให้ครบตามที่กำหนดด้วย แล้วจึงจะมาสอบเทียบวุฒิได้ ซึ่งก็ยังไม่ทราบว่าใครจะเป็นคนจัดสอบเทียบให้” “ปัญหาเรื่องการเดินทาง โดยทั่วไปก็จะมีทั้งที่นักเรียนเดินทางไปวิทยาลัยอาชีวศึกษา บางแห่งครูวิทยาลัยก็เดินทางมาที่โรงเรียน ถ้าจัดอำนวยความสะดวกด้านนี้ได้ ปัญหา ก็จะลดลง” “โรงเรียนที่ได้ทำ MOU กับวิทยาลัยการอาชีพแล้ว บางแห่งต้องให้วิทยาลัยจัดเป็นกลุ่มเฉพาะสำหรับนักเรียนมัธยมปลาย แยกกันเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน มีนักเรียนที่ไม่กล้าเข้าไปในวิทยาลัยเทคนิค เพราะมีปัญหาเสพติด ผู้ปกครองไม่ต้องการให้ไป ทางโรงเรียนอธิบายว่าจะเป็นการเลือกของนักเรียนอีกทางหนึ่ง ผู้ปกครองเห็นว่า ต้องการได้วุฒิก็จริง แต่ก็ไม่อยากให้มีปัญหาเสพติด” “วิทยาลัยบางแห่ง มีความพร้อม แต่ไม่ได้รับงบประมาณเลย ทั้งค่าตอบแทนและค่าวัสดุฝึก ไม่ทราบว่า ทั้ง สพฐ. และ สอศ. จัดการเรื่องงบประมาณกันอย่างไร”

ผู้บริหาร สพม. มีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ดังนี้ “การเลือกสาขาวิชาของนักเรียน ควรมีการสอบวัดความรู้เพื่อจะพิจารณาว่าจะมีทางเรียนสำเร็จหรือไม่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนหรือไม่ หากสอบไม่ได้ ควรให้ไปเรียนสาขาอื่นๆ ที่เหมาะสม เพราะบางสาขาต้องใช้ครูอัตราจ้างมาสอน ทางวิทยาลัยมีครูไม่พอในบางสาขา” “ควรชี้แจงหรือให้ข้อมูลเพื่อทำให้ผู้ปกครองที่ไม่มั่นใจในวิทยาลัยอาชีวะ มีความมั่นใจมากขึ้น” “เกี่ยวกับการให้ข้อมูลอาชีพของนักเรียนนั้น พบว่าโรงเรียนหลายแห่งขาดครูแนะแนวที่ดี ที่สามารถให้คำปรึกษา หรือช่วยให้นักเรียนค้นพบตัวเอง ทราบความถนัดและศักยภาพของตนเอง วิธีนี้อาจจะทำให้นักเรียนไม่จำเป็นต้องทำตามๆ กันในการเลือกที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยอย่างเดียว และควรมีกระบวนการแนะแนวที่เริ่มทำตั้งแต่ที่นักเรียนอยู่ชั้นประถม” “ควรเปิดหลักสูตรร่วมอาชีวะสายวิทยาศาสตร์ สายเกษตร โดยไม่ต้องเอามาสอน เหมือนเปิดสอน English program โดยจัดตารางสอนให้เรียนสอดแทรกวิชาชีพให้มากกว่าปกติ แต่ควรเลือกเรียนในสิ่งที่จบการศึกษาแล้วมีงานทำ ต้องร่วมมือกันทำหลักสูตร เน้นเด็กมีคุณลักษณะเน้นอาชีพ เช่น ความรับผิดชอบในงาน และการตรงต่อเวลา เป็นต้น ส่วนวิธีสอนให้เน้นการปฏิบัติตัวงานได้” “หน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดอาชีพมาเลย ว่าเราจะพัฒนาไปทางไหน จะได้ผลิตตามแผน ไม่ไปเรียนแต่วิชาสามัญอย่างเดียว” “พัฒนาครูให้ตรงกับความต้องการ พวกที่ไม่เรียนหรือเรียนไม่เก่งมักจะทำงานเก่ง ต้องฝึกให้มีสมาธิ จึงต้องเน้นทัศนคติของเด็กและผู้ปกครอง”

ในส่วนของผู้เชี่ยวชาญ กศน. กล่าวถึง โครงการทวิศึกษา ว่า “ในช่วงปีแรกมีนักเรียนสนใจเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,300 คน ปัจจุบันมีเหลือ 684 คน จำนวนนักศึกษามีจำนวนลดลง จากที่เริ่มโครงการในปีแรก สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากธรรมชาติของนักศึกษาเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เรียนในระบบ เมื่อต้องเรียนในส่วนอาชีวศึกษาซึ่งจำเป็นต้องอยู่ในระบบทำให้ไม่คุ้นชินในวิธีการเรียนการสอน (การทำที่บ้าน การเข้าชั้นเรียน)” “นักศึกษา กศน. โดยรวมมีอายุลดลง แต่เดิมจะเป็นกลุ่มคนทำงานที่มาเรียนเพื่อต้องการวุฒิ ปัจจุบันจะเป็นวัยรุ่นที่ไม่สามารถเรียนในระบบได้” “อาจารย์ผู้สอนอาชีพควรปรับการสอนให้เหมาะกับเด็กกศน. ซึ่งในบางแห่งก็ให้นักศึกษากลับไปฝึกที่บ้าน หรือนอกเวลาได้ เนื่องจากลักษณะการเรียนของปวช.จะเป็นทฤษฎี : ปฏิบัติ ในอัตราส่วน 20:80 และ อย่างไรก็ตามเมื่อจะได้รับวุฒิปวช. ผู้เรียนจะต้องผ่านการสอบวัดสมรรถนะวิชาชีพอยู่แล้ว” นอกนี้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร กศน. แสดงความคิดเห็นว่า “เนื่องจากประเทศไทยช่วงนี้เป็น Thailand 4.0 ซึ่งต้องยกระดับฝีมือแรงงาน ซึ่งกลุ่มคนที่ กศน.ดูแลยังเป็นกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ ในการพัฒนาให้เป็นแรงงานมีมาตรฐานนั้นเป็นเรื่องที่ กศน. สามารถทำได้ ที่จะให้นักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปสอบวัดตามกรอบมาตรฐาน/คุณวุฒิวิชาชีพ หรือมาตรฐานแรงงาน เมื่อได้วุฒิแล้วก็นำไปเทียบกับวุฒิปวช. น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เป็นไปได้ เพราะนักศึกษา กศน. ชอบที่จะเรียนหรือฝึกโดยเฉพาะในงานที่ตนสนใจ และวุฒินี้ก็นำไปปรับกับค่าตอบแทนในการทำงานได้ด้วย ตัวอย่างเช่น อาชีพแม่บ้าน หรือเด็กยกกระเป๋า ก็มีมาตรฐาน แบ่งเป็นระดับด้วย ซึ่งปัจจุบันทาง กศน. ใช้ของออสเตรเลียอยู่” และได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการว่า “ผู้บริหารและนโยบายเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานโครงการสำเร็จหรือไม่สำเร็จ เมื่อไม่มีการติดตามจากผู้บริหารทำให้โครงการไม่ได้รับความสนใจทั้งในการดำเนินงานและงบประมาณ”

3.2 สภาพการดำเนินงานโครงการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นดังนี้

3.2.2 ประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ.

สถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่เปิดการจัดการศึกษาตามโครงการศึกษา มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 ประกอบด้วยวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ประเภทวิชา และสาขาวิชาที่เปิดการเรียนที่มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนประกอบด้วย 1) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ 2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาการบัญชีและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ 3) ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ 4) ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ และประเภทวิชาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ดังรายละเอียด ในตารางที่ 3.1

ตาราง 3.1 ประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในแต่ละภูมิภาค ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาที่ดำเนินโครงการฯ
1. อุตสาหกรรม	ช่างยนต์	วิทยาลัยการอาชีพ สระบุรี
	ช่างเชื่อมโลหะ	วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ
	ช่างก่อสร้าง	วิทยาลัยเทคนิค บ้านค่าย
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	วิทยาลัยการอาชีพ กาญจนบุรี
2. พาณิชยกรรม	การบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย
		วิทยาลัยการอาชีพ อัมพวา
		วิทยาลัยการอาชีพ เชียงราย
		วิทยาลัยการอาชีพ สระบุรี
		วิทยาลัยเทคนิค บ้านค่าย ระยอง
3. คหกรรม	อาหารและโภชนาการ	วิทยาลัยการอาชีพ เชียงราย
4. เกษตรกรรม	เกษตรศาสตร์	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
		- เชียงราย
		- กาญจนบุรี
		- อุบลราชธานี
5. อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว	การโรงแรม	วิทยาลัยเทคนิค บ้านค่าย
		วิทยาลัยอาชีวศึกษา กาญจนบุรี
	การโรงแรม และการท่องเที่ยว	วิทยาลัยการอาชีพ กาญจนบุรี
		วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรีนครศรีธรรมราช

ตาราง 3.2 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและภาคกลาง ที่เป็นคู่สัญญา กับสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล

สอศ.	สปฐ./กศน.	ปีการศึกษา ที่เปิด	ประเภท/สาขาวิชา
วิทยาลัยสารพัดช่าง สมุทรปราการ	โรงเรียนป้อมนาคราชสวาท ยานนท์	2559	ช่างเชื่อม
วิทยาลัยเทคนิคธัญบุรีปทุมธานี	โรงเรียนเทพศิรินทร์คลอง สิบสาม	2558	อิเล็กทรอนิกส์
วิทยาลัยการอาชีพสระบุรี	โรงเรียนสุวีวิทยาคม	ภาคต้น 2559	ช่างยนต์และ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
วิทยาลัยการอาชีพอัมพวา สมุทรสงคราม	ศูนย์ กศน.อำเภอมัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	2559	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ตาราง 3.3 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก ที่เป็นคู่สัญญากับ สถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล

สอศ.	สปฐ./กศน.	ปีการศึกษา ที่เปิด	ประเภท/สาขาวิชา
วิทยาลัยเทคนิค บ้านค่าย	โรงเรียนนิคมวิทยา	2558	การโรงแรม ช่างซ่อม บำรุง
วิทยาลัยสารพัดช่าง จังหวัดระยอง	ศูนย์ กศน.อำเภอมือง จังหวัดระยอง	2558	การโรงแรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี	ศูนย์ กศน. อำเภท่ามะกา	2558	การโรงแรม
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จังหวัดกาญจนบุรี	โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	2559	เกษตรกรรม
วิทยาลัยการอาชีพ จังหวัดกาญจนบุรี	ศูนย์ กศน. อำเภท่าม่วง	2558	การโรงแรม

ตาราง 3.4 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เป็นคู่สัญญา กับสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล

สอศ.	สพฐ./กศน.	ปีการศึกษา ที่เปิด	ประเภท/สาขาวิชา
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี	โรงเรียนบุญทริกวิทยาการ	2558	การเกษตร คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี	ศูนย์ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	2558	ช่างอุตสาหกรรม ช่างก่อสร้าง งานไม้ งานปูน การออกแบบ และการเขียนแบบด้วย คอมพิวเตอร์

ตาราง 3.5 สถานศึกษาสังกัด สอศ. ในเขตภาคเหนือ และภาคใต้ที่เป็นคู่สัญญา กับสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปีการศึกษา สาขาวิชา ณ ช่วงที่รวบรวมข้อมูล

สอศ.	สพฐ./กศน.	ปีการศึกษา ที่เปิด	ประเภท/สาขาวิชา
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	โรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี	2559	เกษตร
วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย	ศูนย์ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	2558	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
วิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี	โรงเรียนโมคลาน ประชาสรรค์	2558	การโรงแรมและการ ท่องเที่ยว
วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช	ศูนย์ กศน.อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช	2558	การโรงแรมและการ ท่องเที่ยว

3.3 การดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

3.3.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการฯ ผู้บริหารทั้งในระดับสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สพฐ. และ กศน. มีการดำเนินงานทวิศึกษาเนื่องจากเหตุผลสำคัญ เพราะเป็นนโยบายของส่วนกลางที่ให้สถานศึกษาปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้รับโอกาสในการทำความเข้าใจถึงการเรียนและความสำคัญทางด้านอาชีพ ที่ต้องการให้เป้าหมายของการเรียนรู้คือการมีอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองได้ ในส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ยังมีเป้าหมายที่ต้องการเพิ่มนักศึกษาให้กับวิทยาลัยฯ ในระดับ ปวช. เทียบกับสายสามัญ ให้ได้ในอัตราส่วน 60 ต่อ 40 ซึ่งในปัจจุบันยังอยู่ในอัตราส่วน 40 ต่อ 60 สำหรับผู้บริหารสังกัดสถานศึกษา สพฐ. ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าเป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกให้ผู้เรียนได้รับทางเลือกมากขึ้น นอกจากการเรียนต่อในสายสามัญ ยังสามารถศึกษาต่อในสายอาชีพหรือการมีงานทำ เนื่องจากยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับ

มหาวิทยาลัยได้ ในส่วนของ กศน. ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการสร้างโอกาสให้กับนักศึกษาที่มีโอกาสเลือกเรียนสายอาชีพไปพร้อมกับการเรียนสายสามัญ และสายอาชีพที่เรียนเป็นสายอาชีพที่มีประเภ่ววิชาที่ไม่ได้เปิดเรียนในศูนย์กศน.

แนวทางในการดำเนินงานโครงการฯ เนื่องจากโครงการทวิศึกษาฯ เป็นโครงการที่ดำเนินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2551 ควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 การดำเนินการจึงต้องเป็นความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสังกัด สอศ. กับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน.ระดับอำเภอ ดังนี้

3.3.2 การเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาและสาขาวิชาที่จะเปิดการเรียนการสอน

สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการเริ่มดำเนินงานโครงการฯ ในทำนองเดียวกันคือ การติดต่อพูดคุยกันอย่างทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ระหว่างผู้อำนวยการสถาบัน ถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินงานโครงการฯ ซึ่งผู้บริหารวิทยาลัยสังกัด สอศ. จะพิจารณาจากความพร้อมของวิทยาลัยว่ามีสาขาวิชาใดที่มีบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ อาคารสถานที่ พร้อมรับนักศึกษาของโครงการทวิศึกษา โดยกำหนดจำนวนผู้เรียนที่มีอัตราส่วนใหญ่ 1 ห้องเรียนจำนวนตั้งแต่ 20-40 คน นอกจากจะพิจารณาถึงความพร้อมของวิทยาลัยเองแล้ว ยังพิจารณาถึงความพร้อมและความร่วมมือ ความตั้งใจของสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ด้วย สำหรับการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาของโรงเรียนสังกัด สพฐ. นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ พิจารณาจากความพร้อมของวิทยาลัยฯ ที่จะทำความร่วมมือ ตลอดจนความสัมพันธ์ที่สามารถที่จะประสานงานติดต่อกันได้ และสามารถเปิดสาขาวิชาที่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ มีระยะทางในการเดินทางไม่ห่างจากที่ตั้งของโรงเรียนมากนัก มีการเดินทางได้สะดวกปลอดภัย ส่วนผู้บริหารศูนย์ กศน. จะพิจารณาเลือกวิทยาลัยสังกัด สอศ. ที่สามารถเปิดสาขาวิชาที่ กศน. ไม่ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. และเป็นสาขาที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเรียน เป็นวิทยาลัยที่มีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการฯ นอกจากนี้ การทำความร่วมมือกับสถาบันคู่สัญญายังเกิดจากการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวใกล้ชิดระหว่างผู้บริหารทั้งสองฝ่ายที่มีมาแต่เดิมด้วย สำหรับโรงเรียนสังกัด สพฐ. บางโรงเรียนได้รับทราบข้อมูลการจัดโครงการฯ จากการศึกษาดูงาน หรือการบอกต่อของครู/อาจารย์โรงเรียนอื่นๆ ที่ดำเนินงานแล้ว และตรงกับความต้องการของนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาในการแก้ไขปัญหานักเรียนบางส่วนที่ต้องลาออกกลางคัน ต้องเรียนซ้ำ สภาพบริบทของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนศึกษาต่อ เนื่องจากฐานะยากจน ผู้ปกครองประกอบอาชีพทางด้านเกษตร จึงได้เลือกวิทยาลัยฯ ที่ให้ความร่วมมือกับ โรงเรียนอื่นๆ อยู่แล้ว และสามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

3.3.3 การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาสังกัด สอศ. กับโรงเรียนสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. ผู้บริหารระหว่างสถาบันจะดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา ในทุกสถานศึกษาที่ดำเนินโครงการฯ ต้องเริ่มที่การทำ

บันทึกข้อตกลงนี้ องค์ประกอบของข้อตกลงส่วนใหญ่ เป็นไปในทำนองเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย ส่วนนำของบันทึกที่กล่าวถึงความสำคัญของการทำบันทึกข้อตกลงที่สืบเนื่องมาจากนโยบาย การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และส่วนของ ขอบเขตหน้าที่ระหว่างสถาบันคู่สัญญา คือ ขอบเขตหน้าที่ของวิทยาลัยสังกัด สอศ. ประกอบด้วย หน้าที่ในการจัดแผนการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 ในประเภทวิชา สาขาวิชา ทั้งการพัฒนาความรู้ ทักษะปฏิบัติและการวัดประเมินผลรายวิชา ชีพของประเภทวิชา สาขาวิชา มีการให้การสนับสนุนในเรื่องทรัพยากรและบุคลากรในการจัด การศึกษา การร่วมมือและช่วยเหลือนักศึกษาตามโครงการฯ ในการเทียบโอนผลการเรียน การฝึกปฏิบัติงาน การทดสอบระดับชาติด้านอาชีวศึกษา และการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ในประเภทวิชา สาขาวิชา ตลอดจนการกำกับติดตามผลการจัดการศึกษาตามโครงการฯ ในส่วนของ ขอบเขตและหน้าที่ของโรงเรียนสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. บันทึกความร่วมมือประกอบด้วย การร่วมวางแผนการดำเนินงานในการจัดการศึกษา การให้การสนับสนุนทรัพยากรและบุคลากร การอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่และทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจน การประสาน สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูและบุคลากรของวิทยาลัยสังกัด สอศ. ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากบันทึกข้อตกลงที่เป็นเอกสารแล้ว สถาบันคู่สัญญาส่วนใหญ่จะทำความตกลงในเรื่องของงบประมาณที่จะนำมาใช้ เนื่องจากต้อง มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางระหว่างสถานศึกษา โดยเฉพาะกรณีที่อาจารย์จากวิทยาลัยต้องเดิน ทางไปสอนที่สถานศึกษาของ สพฐ. ซึ่งส่วนใหญ่ทางวิทยาลัยฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ในการเดินทางของอาจารย์จากวิทยาลัย ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักเรียนจากสถานศึกษา สพฐ. มาเรียนที่วิทยาลัยนั้น มีทั้งสถานศึกษา สพฐ. เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายและวิทยาลัยสังกัด สอศ. เป็นผู้รับผิดชอบในการนำรถของวิทยาลัยไปรับ-ส่งนักเรียน ในส่วน of ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจะมอบให้นักศึกษา กศน. เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง

3.3.4 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้กับผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษาได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการฯ จะเริ่มดำเนินการในช่วงที่นักเรียนเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งในช่วงก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา และหลังจากที่สำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นการ ดำเนินการที่โรงเรียนสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. มีการดำเนินการทั้งการจัดประชุมอย่างเป็นทางการ และบางสถานศึกษาจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการฯ ซึ่งผู้ปกครองและ นักเรียนจะทราบข้อมูลในเชิงนโยบายของการจัดโครงการฯ ที่ให้โอกาสผู้เรียนเรียนสองหลักสูตรไป พร้อมกัน และสามารถจบหลักสูตรในระยะเวลา 3 ปี โดยได้รับวุฒิมัธยมศึกษา 2 วุฒิมัธยมศึกษา ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิด การจัด การศึกษา ตลอดจนวิทยาลัยที่ทำ บันทึกข้อตกลง นอกจากนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาจะแนะนำโครงการฯ กับนักเรียน/นักศึกษาโดยตรง เพื่อที่จะสำรวจความต้องการของนักเรียน/นักศึกษามีจำนวนเท่าใดในการศึกษาในโครงการฯ อย่างไรก็ตามสำหรับโรงเรียนสังกัด สพฐ. นักเรียนที่ได้รับการแนะนำส่วนมากจะอยู่ แผนการเรียนเดียวกัน คือ แผนทางด้านศิลป์คำนวณ แผนภาษา หรือแผนทางด้านอาชีพ ที่โรงเรียนได้จัดไว้ให้นักเรียนอยู่แล้ว จะไม่แนะนำนักเรียนที่เรียนในแผนวิทยาศาสตร์-

คณิตศาสตร์ให้มาเข้าเรียนในโครงการฯ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มีเป้าหมายทางการเรียนที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา นอกจากนั้น เวลาเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ของนักเรียนมีจำนวนเวลาเรียนเต็มที่ไม่สามารถที่จะจัดรายวิชาเพิ่มเติมได้อีก การแนะนำผู้เรียนมักจะแนะนำให้นักเรียนในห้องเรียนเดียวกันให้เข้าเรียนตามโครงการทวิศึกษา การเลือกนักเรียนในแผนการเรียนเดียวกันในสายสามัญห้องเรียนเดียวกัน จะทำให้การจัดตารางการเรียนการสอนง่ายขึ้นในทางปฏิบัติ และสะดวกในการติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน การแนะนำนักเรียนให้เข้าเรียนจะพยายามส่งเสริมทัศนคติในการเรียนในโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสและทางเลือกในการศึกษาต่อหรือการมีงานทำ เนื่องจากนักเรียนได้รับ 2 วุฒิเมื่อสำเร็จการศึกษา สำหรับ ศูนย์ กศน. เมื่อได้จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับวิทยาลัยของ สอศ. แล้วจะแจ้งให้กับ กศน. จังหวัดได้รับทราบและอนุมัติการดำเนินงานในระดับศูนย์อำเภอ ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์และสำรวจความต้องการของนักศึกษาจากศูนย์ประจำตำบล ซึ่งอาจมีการกำหนดจำนวนนักศึกษากลุ่มประเภทวิชาและสาขาวิชาละ 20 คน นอกจากการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางของศูนย์ตำบลแล้ว ยังมีการทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ ทั้งในรูปแบบเอกสารและการให้ข้อมูลใน website ของ กศน. อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารของสถานศึกษายังมีความต้องการให้ส่วนกลางได้มีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ในระดับประเทศโดยทั่วไปเพื่อที่ผู้ปกครองและผู้เรียนจะได้มีความเชื่อมั่นต่อโครงการฯ มากขึ้น

3.3.5 การรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียน/นักศึกษาเข้าเรียนในโครงการฯ

การรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียน/นักศึกษาเข้าเรียนในโครงการฯ นั้น เป็นบทบาทของโรงเรียนสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. ทั้งระดับตำบลและอำเภอเป็นหลักเนื่องจากนักเรียนและนักศึกษา อยู่ในสังกัด ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีเกณฑ์ที่นำมาใช้พิจารณาคัดเลือก เกณฑ์สำคัญก็คือ นักเรียนต้องจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การคัดเลือกนักเรียน/นักศึกษาให้เข้าเรียนตามโครงการพิจารณาจากความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก หากนักเรียน/นักศึกษามีความต้องการที่จะเข้าเรียน ก็สามารถที่จะดำเนินการเข้าเรียนตามโครงการฯ ได้ อย่างไรก็ตาม บางวิทยาลัยสังกัด สอศ. มีการคัดเลือกนักศึกษา และมารับสมัครนักศึกษาเข้าเรียนในโครงการฯ ที่โรงเรียนสังกัด สพฐ. โดยพิจารณาจากผลการสอบทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิด โดยเฉพาะช่างอุตสาหกรรม เช่น ช่างเชื่อม เป็นต้น หรือพิจารณาจากพื้นฐานความสามารถในการเรียนของนักเรียนในรายวิชาที่เป็นพื้นฐานที่จะมาเรียนสาขาวิชาระดับ ปวช. เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น

3.4 การวางแผนการจัดการศึกษา

3.4.1 การวางแผนระหว่างสถาบันคู่สัญญา

เป็นการวางแผนในเรื่องการจัดหลักสูตรว่าจะเปิดการเรียนการสอนในรายวิชาใดภาคเรียนใดโดยวางแผนตลอดหลักสูตร ส่วนการจัดการเรียนการสอน ในวันและเวลาใดจะจัดเป็นรายภาคเรียน ระหว่างหลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพ ผู้ดำเนินงานที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างสถาบันคู่สัญญาได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน

ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เช่น งานหลักสูตร งานจัดตารางการเรียนการสอน หรืออาจารย์ที่สอนตามโครงการฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานของสถานศึกษาคู่สัญญา สำหรับวิทยาลัยสังกัด สอศ. ส่วนใหญ่ผู้ทำหน้าที่ในการประสานงาน ติดตามการดำเนินงาน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหลักสูตร หรือหัวหน้า ประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอน ผู้ประสานงานของทั้งสองสถาบันที่ได้รับมอบหมาย หน้าที่ในการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ที่ประจำอยู่แล้ว มิได้มีการแต่งตั้งเป็นพิเศษสำหรับการดำเนินงานโครงการฯ ในระดับสถาบัน เช่นเดียวกับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. ผู้อำนวยการจะมอบหมายหน้าที่กับผู้เกี่ยวข้องกับการงานวิชาการหรืองานหลักสูตรเป็นผู้ประสานกับวิทยาลัยฯ และเป็นผู้ติดตามแก้ไข ปัญหาในกาดำเนินงานต่อเนื่องไป เช่น สถานศึกษาสังกัด สพฐ. มอบหมายอาจารย์ในกลุ่มสาระ การงานอาชีพเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่างๆ

3.4.2 การวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา

1) บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สอศ. มีการมอบหมายภาระงานการสอนรายวิชาในโครงการทวิศึกษาที่เปิดการเรียน การสอนในแต่ละภาคเรียน สำหรับวิทยาลัยในประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอน โดยให้มีการกระจายภาระงาน ไม่สูงเกินไปกว่าภาระงานที่อาจารย์ในสาขาวิชาที่เปิดการเรียน การสอนในภาคเรียนนั้น ภาระงานของอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัด สอศ. จะขึ้นอยู่กับลักษณะของ วิทยาลัยว่ามีจำนวนนักศึกษาในวิทยาลัยในประเภทวิชาหรือสาขามากน้อยเพียงใด หาก สาขาที่มีจำนวนนักศึกษาเต็มจำนวนอยู่แล้ว การจัดโครงการทวิศึกษาจะทำให้ภาระงานของ อาจารย์มีจำนวนมากขึ้นเกินกว่าภาระงานปกติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหากับประเภทวิทยาลัย อาชีวศึกษา หรือวิทยาลัยเทคนิคที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง วิทยาลัยการอาชีพ หรือวิทยาลัยสารพัดช่าง จะมีปัญหาเช่นนี้อยู่บ้างในบางสาขาวิชา แต่หากวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาไม่เต็มจำนวน การจัด ภาระงานให้บุคลากรในการสอนก็จะเป็นภาระงานปกติ เช่น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมือง ปัญหาที่พบสำคัญของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษา คือ มีครู/อาจารย์ ที่เกษียณ และยังไม่สามารถจ้างอาจารย์มาทดแทนอัตราเกษียณ อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอัตราจ้าง ที่ต้องใช้งบประมาณในการจ้าง นอกจากนี้บุคลากรที่สอนทางด้านอาชีพยังจำเป็นต้องการ บุคลากรที่มีความสามารถและทักษะสูงทางด้านประเภทวิชาและสาขาวิชานั้นๆ ปัญหาของ อาจารย์ ซึ่งเป็นบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาดังกล่าว จึงผูกพันกับประเภทวิชา สาขาวิชาที่เปิด ตามโครงการทวิศึกษาว่า วิทยาลัยจะสามารถเปิดได้ในประเภทวิชา สาขาใด มากน้อยเพียงใด และนำไปสู่ความมีชื่อเสียงของวิทยาลัยที่สถาบันต่างๆ จะมาขอรับเป็นคู่สัญญาด้วย

สำหรับการจัดบุคลากรของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ กศน. เป็นภาระงานปกติ ตามหลักสูตรที่ครู/อาจารย์ปกติรับผิดชอบอยู่แล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่พบเป็นปกติคือ สถานศึกษาขาดครูในรายวิชาพื้นฐาน เนื่องจากครูเกษียณไม่ได้รับการบรรจุมาแทน จึงต้องใช้ ครู/อาจารย์สอนข้ามรายวิชา ในบางสถานศึกษาของ สพฐ. การได้ทำโครงการทวิศึกษา เป็นการ ช่วยแก้ปัญหาทางอ้อมให้กับโรงเรียนเพราะมีครูจากวิทยาลัยมาช่วยสอนในวิชาเพิ่มเติม หรือ วิชาเลือกหรือวิชาทางการงานอาชีพ

2) บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและติดตามดูแลนักเรียน/นักศึกษาในโครงการฯ สำหรับวิทยาลัยสังกัด สอศ. ไม่มีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาโครงการฯ เป็นการเฉพาะ ถือเป็นภาระงานของอาจารย์ผู้ประสานงานและอาจารย์ผู้สอนในแต่ละภาคเรียนที่มีผู้เรียนลงทะเบียนเรียน ส่วนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และศูนย กศน. นั้น อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานงานโครงการฯ ของสถานศึกษาจะเป็นผู้ให้คำปรึกษาและติดตามปัญหาของนักเรียน/นักศึกษาในระหว่างการดำเนินงานโครงการ

3) บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการรายงานผลการเรียนและการเทียบโอนรายวิชาระหว่างหลักสูตร เป็นภาระงานที่บุคลากรที่ทำหน้าที่ในการรายงานผลการเรียนและการเทียบโอนรายวิชา ยังไม่มีความมั่นใจและชัดเจนมากนัก เช่น การรายงานผลการเรียนรายวิชา โดยผ่านการศีกษ์ข้อมูลเข้าในระบบไม่สามารถศีกษ์ข้อมูลของกลุ่มนักเรียนโครงการทวิศึกษาได้ จำเป็นต้องแยกรายงานออกมาผ่านการรายงานบนกระดาษ หรือการเทียบโอนในลักษณะรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระรายวิชาที่ไม่ครอบคลุมครบถ้วน แต่มีสาระในอีกรายวิชาหนึ่งด้วย ทำให้ไม่สามารถเทียบโอนรายวิชาต่อวิชาได้ นอกจากนี้ระดับผลการเรียนของหลักสูตรสามัญ การประเมินผลการเรียนสามารถผ่านได้ในระดับ 1 แต่ระดับผลการเรียนในหลักสูตร ปวช. ต้องผ่านเกณฑ์ระดับคะแนน 2 ขึ้นไป ซึ่งบุคลากรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวทั้งการรายงานผลการเรียนและการเทียบโอนผลการเรียน จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาอย่างยิ่ง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นความต้องการที่จะมีการจัดทำคู่มือในการเทียบโอนที่ชัดเจนขึ้น

4) สถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ สถานประกอบการ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประเด็นของสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่ได้เป็นประเด็นปัญหาหลักมากนักในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. เพราะใช้สถานที่และห้องเรียนที่มีอยู่ตามปกติ และจำนวนนักเรียน/นักศึกษาในแต่ละประเภท สาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอนในแต่ละรุ่นในแต่ละปีการศึกษา ก็มีแผนที่กำหนดตามที่สถาบันสามารถดำเนินการได้ ปัญหาเรื่องสถานที่เป็นเรื่องระยะทางที่นักเรียน/นักศึกษาต้องใช้เวลา พาหนะ ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางซึ่งจะเป็นปัญหากับนักศึกษา กศน. เป็นหลักที่ต้องเดินทางไปเรียนที่วิทยาลัยด้วยตนเอง สำหรับแหล่งเรียนรู้และสถานประกอบการที่ใช้ในการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จะเป็นความรับผิดชอบของวิทยาลัยสังกัด สอศ. เป็นหลักซึ่งส่วนใหญ่มีโครงการทวิภาคีที่ทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเป็นไปตามปกติอยู่แล้ว แต่ก็ยังเป็นที่กังวลของผู้บริหาร ครู/อาจารย์ และนักศึกษาของทั้งสังกัด สพฐ. และ สอศ. ในเรื่องระยะทาง การเดินทาง และเวลาที่จะไปฝึกประสบการณ์

5) สื่อ วัสดุฝึก อุปกรณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ มีความต้องการให้ได้รับสื่อ วัสดุฝึก อุปกรณ์ให้ทันสมัยขึ้น และพอเพียงกับนักศึกษา ทั้งในส่วนของสาขาช่างยนต์และเกษตรกรรม สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ผู้บริหารบางสถานศึกษาให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งห้องปฏิบัติการและพื้นที่ที่ใช้ปฏิบัติการที่จัดขึ้นที่สถานศึกษาของ สพฐ. เอง เช่น

การจัดห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนในสาขาธุรกิจคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการคหกรรม ห้องปฏิบัติการการงานอาชีพ อุปกรณ์และแปลงเกษตร เป็นต้น การดำเนินการเพื่อให้ได้สื่อ วัสดุฝึก อุปกรณ์ และสถานที่ฝึกงานให้กับนักเรียน ผู้บริหารมีการวางแผนและการปฏิบัติที่ สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนเข้ามาสนใจและเกี่ยวข้อง โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน ให้โอกาสชุมชนได้เข้ามาพบเห็นการทำงานของสถานศึกษา และพบว่า เป็นประโยชน์กับผู้เรียน จึงให้การสนับสนุนต่อไป

6) งบประมาณในการดำเนินงานโครงการฯ เป็นประเด็นหลักที่ผู้บริหารและครู/ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้สอนกล่าวถึง ถึงความไม่ชัดเจนของงบประมาณที่จะนำมา ใช้จ่าย โดยเฉพาะในเรื่องของค่าพาหนะในการเดินทางระหว่างสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ วิทยาลัยสังกัด สอศ. งบหนังสือและอุปกรณ์การเรียน ซึ่งวิทยาลัยสังกัด สอศ. ไม่ได้รับ เนื่องจาก เป็นค่าใช้จ่ายรายหัวของนักเรียนสังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. ซึ่งในการดำเนินงานในปีแรก คือ 2558 เมื่อเริ่มโครงการส่วนกลางคือ สพฐ. และ ศูนย์ กศน. จะโอนค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้กับ สอศ. ที่นำไปจ่ายให้กับวิทยาลัยสังกัด สอศ. ที่ดำเนินโครงการฯ และในปีงบประมาณ 2559 สอศ. ได้ จัดงบประมาณเฉพาะที่เป็นค่าวัสดุฝึกให้กับวิทยาลัยสังกัด สอศ. อย่างไรก็ตาม ความชัดเจน ของงบประมาณของโครงการฯ ยังเป็นความต้องการหลักของผู้บริหารสังกัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ต้องการได้รับทราบอย่างชัดเจนต่อไป เพราะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติในต่างสังกัดว่า สถานศึกษาสังกัดใดควรจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในเรื่องใด อย่างไร ไม่ควรมีการดำเนินการ ค่าใช้จ่ายในระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาโดยตรง แต่ควรเป็นการดำเนินการจากส่วนกลาง ของแต่ละสังกัดที่ดำเนินการ ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์และแนวทางที่ชัดเจน และทันต่อการใช้จ่าย ในแต่ละรอบปีงบประมาณ

3.5 กระบวนการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา

3.5.1 การบริหารการจัดการเรียนการสอน

การดำเนินงานการจัดการศึกษาตามโครงการฯเกิดขึ้นที่สถานศึกษาคู่สัญญาเป็นหลัก ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน การจัดครู/อาจารย์ การจัดตารางสอน สถานที่เรียน ห้องเรียน สื่อ อุปกรณ์ และวัสดุฝึก การบริหารจัดการการศึกษาเป็นไปตามสายงานความรับผิดชอบ ภาระงานปกติของสถาบันต่างๆ และเป็นไปตามกรอบระยะเวลาของการจัดการศึกษาในแต่ละ ภาคเรียนและรายปี หลังจากที่ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงของสถาบันคู่สัญญาแล้ว อาจารย์ผู้รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชามีบทบาทหน้าที่ตามภาระงานสอนในการวางแผนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และวัดประเมินผลการเรียนรู้และการติดตามพัฒนาผู้เรียน

3.5.2 การให้คำปรึกษาและการติดตามดูแลผู้เรียน

การติดตามให้คำปรึกษาปัญหาผู้เรียนเป็นความรับผิดชอบหลักของอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลนักเรียน/นักศึกษา ปัญหาของการบริหารจัดการโครงการหลักที่พบ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการที่จำนวนนักเรียนนักศึกษาออกจากโครงการฯ โดยเฉพาะนักศึกษา

กคน. มีจำนวนนักศึกษาลดน้อยลงไปในทุกพื้นที่ จนกระทั่งในบางพื้นที่ไม่มีนักศึกษามาเข้าเรียน ในชั้นเรียนของโครงการทวิศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุผลหลายประการที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาเองที่ไม่สามารถจัดเวลามาเรียนในชั้นเรียนของวิทยาลัยฯ ได้ เนื่องจากต้องเรียนในวันปกติที่เป็นเวลาทำงาน ปัญหาเรื่องการเดินทางและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้นักศึกษา กคน. จำนวนลดน้อยลงไปมาก

3.5.3 การจัดการเรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ช่วยให้นักเรียน/นักศึกษาสามารถเรียนในหลักสูตรไปได้พร้อมกัน ทั้งการเรียนสายสามัญและสายอาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัด สอศ. จะจัดการเรียนมี 2 รูปแบบคือ 1) แบบ Block Release โดยในหนึ่งภาคเรียนจัดการเรียนรายวิชาต่างๆ ต่อเนื่องกันในวันปกติในช่วง 10 สัปดาห์แรก หลังจากนั้นนักเรียนเรียนที่สถานศึกษา สพฐ. และใน 10 สัปดาห์หลังนักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. และ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. เป็นรายวันต่อสัปดาห์ เช่น 1-2 วันต่อสัปดาห์ที่เป็นการเรียนเต็มวัน เช่น วันอังคารกับวันศุกร์ หรือวันจันทร์กับวันพุธ หรือการจัดการเรียน 3 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งอาจมีบางวันที่เรียนเฉพาะช่วงเช้า บางวันที่เรียนเฉพาะช่วงบ่าย ในบางสถานศึกษาจัดการเรียนในช่วงวันเสาร์ ทั้งนี้เป็นไปตามการตกลงร่วมกันของสถาบันคู่สัญญา ส่วนการจัดการเรียนสำหรับนักศึกษาคุณย์ กคน. ส่วนใหญ่จัดการเรียนในรายวิชาของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในวันปกติในทุกวัน หรือบางวัน ขึ้นอยู่กับว่ารายวิชาที่จัดการเรียนการสอนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. ซึ่งบางรายวิชาอาจจัดการสอนในวันเสาร์และมีอาจารย์จากวิทยาลัยเดินทางไปสอนที่ศูนย์ กคน.

สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ส่วนใหญ่ จะจัดการเรียนให้นักเรียนไปเรียนที่วิทยาลัย 1-2 วันต่อสัปดาห์ และจัดการเรียนสายสามัญเต็มวัน โดยเพิ่มคาบเรียนที่ 8 ในแต่ละวันเรียนที่โรงเรียน

3.5.4 การนิเทศและพัฒนาครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการฯ สถานศึกษาทุกสังกัดมีการดำเนินการซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามปกติของสถานศึกษา มิได้มีการดำเนินการเป็นพิเศษอย่างใดกับการดำเนินงานของครู/อาจารย์ โดยเฉพาะที่วิทยาลัยสังกัด สอศ. ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียน/นักศึกษาที่มีพื้นฐานการเรียนไม่สูงมากนักเป็นระดับปานกลางถึงต่ำ และการดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่มีความตั้งใจและสนใจในการเรียนไม่มากนัก ตลอดจนมีปัญหาทางการเรียนและพฤติกรรมนักเรียนมาก่อน อย่างไรก็ตามสถานศึกษาสังกัด สพฐ. บางแห่ง เนื่องจากผู้บริหารมีความตั้งใจและเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เพื่อการมีอาชีพของนักเรียน จะให้โอกาสดูแลครูอาจารย์ในโรงเรียนได้ไปฝึกฝนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีพในเรื่องต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาใช้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้โดยตรง

3.5.5 การติดตาม การรายงาน และการวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะต่อไป

มีการติดตามการดำเนินงานและการรายงานผลอย่างเป็นระบบของการจัดการศึกษาปกติในแต่ละสังกัดคือ การรายงานจำนวนผู้เรียน และประเภทวิชา สาขาที่เรียนในโครงการฯ ให้กับส่วนกลางในสังกัด สอศ. และศูนย์ กศน. การรายงานให้กับเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาสังกัด

การติดตามและแก้ไขปัญหาผู้เรียนที่ไม่เข้าเรียน และขาดการเรียน ลาออกกลางคัน โดยผู้ประสานงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบไม่เป็นทางการเป็นระยะๆ และการดำเนินการถอดบทเรียนและแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างสถาบันคู่สัญญา

การวางแผนในการดำเนินงานในระยะต่อไป สำหรับวิทยาลัยสังกัด สอศ. จะเปิดการเรียนการสอนในประเภทวิชา สาขาวิชาใด จะพิจารณาผลการเรียนของนักเรียน/นักศึกษาเป็นรุ่นๆ ไป นอกจากพิจารณาจากความพร้อมของวิทยาลัยฯ ทั้งในส่วนของภาระงานของบุคลากร สถานที่เรียนห้องเรียน อุปกรณ์ และสื่อวัสดุ ยังต้องพิจารณาจากสถาบันคู่สัญญาว่ามีความพร้อมและความตั้งใจจริงในการดำเนินงานโครงการเพียงใด ในส่วนของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ผู้บริหารส่วนใหญ่ที่ดำเนินงานโครงการฯ เห็นความสำคัญของโครงการทวิศึกษาที่ช่วยเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีทางเลือกในการเรียนทั้งสายสามัญและอาชีพ แต่จะทำความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไດนั้นจะต้องเลือกสถานศึกษาที่สามารถพูดคุยกันได้ ทั้งในส่วนของประเภทวิชาสาขาวิชาที่เปิดและการประสานงานโครงการฯ ในส่วนของผู้บริหารศูนย์ กศน. ที่มีจำนวนนักศึกษาน้อยลงเมื่อเข้ามาเรียนในโครงการฯ มีแนวคิดจะดำเนินการโครงการต่อไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของนักศึกษา ในขณะเดียวกันการเลือกสถานศึกษา สอศ. คู่สัญญา จะพิจารณาจากสถานศึกษาที่สามารถเปิดประเภทวิชาและสาขาวิชาที่ กศน. ไม่ได้เปิดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. อยู่แล้ว

3.6 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

3.6.1 การจัดตารางเวลาเรียน สถานที่เรียน และกลุ่มผู้เรียนในโครงการระหว่างหลักสูตรสายสามัญและหลักสูตรสายอาชีพ

การจัดตารางเวลาเรียน สถานที่เรียน เป็นการดำเนินการระหว่างผู้บริหารและผู้ประสานงานสถาบันคู่สัญญา สำหรับนักเรียนสังกัด สพฐ. มีตารางเวลาเรียนในสายอาชีพเป็นบางวันในแต่ละสัปดาห์ เช่น 1-2 วัน เรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. หรือบางสถานศึกษา มีเรียนเพิ่มเติมในวันเสาร์ ซึ่งมีรูปแบบทั้งนักเรียนจาก สพฐ. เดินทางไปเรียนที่สถานศึกษา สอศ. และมีทั้งนักเรียนเดินทางไปด้วยตนเอง เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ใกล้กัน หรือมีการจัดรถรับ-ส่งนักเรียนระหว่างสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่รายวิชาที่ไปเรียนที่สถานศึกษา สอศ. จะเป็นวิชาภาคปฏิบัติที่ต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การฝึกทักษะอาชีพ ในบางรายวิชาที่เป็นรายวิชาทางทฤษฎี อาจารย์จากวิทยาลัยจะเดินทางมาสอนที่โรงเรียน สำหรับการจัดตารางเรียนและสถานที่

เรียนของนักศึกษา กศน. จะเรียนที่สถานศึกษา สอศ. ในวิชาตามหลักสูตร ปวช. เป็นหลัก ในช่วงวันปกติระหว่างสัปดาห์ที่มีการเปิดการเรียนการสอน และเป็นการเรียนร่วมกับนักศึกษา ปวช. ปกติของวิทยาลัย มีการจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์ ในบางศูนย์ที่อาจารย์จากวิทยาลัยมาสอนที่ศูนย์ กศน. ซึ่งจัดการเรียนการสอนเฉพาะนักเรียนกลุ่มโครงการฯ หากมาเรียนที่ศูนย์ กศน.

3.6.2 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลของครู/อาจารย์

1) แนวทางการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์สังกัด สอศ.

ส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ที่เน้นการปฏิบัติฝึกทักษะ ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตรจริง ใช้กับครอบครัวและใช้ในงานอนาคต นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอ่อนมักไม่ค่อยสนใจการเรียนการสอนในทางทฤษฎี จึงเน้นการสอนในภาคปฏิบัติ การสอนภาคปฏิบัติมีทั้งการฝึกในห้องปฏิบัติการภาคสนามและแหล่งเรียนรู้จริง มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนในการทำงานที่คละตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม และการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ณ แหล่งเรียนรู้ เช่นที่ฟาร์ม เช่น การชำแหละไก่ เป็นต้น อาจจะมีรุ่นพี่ ปวส. มาเป็นทีมช่วยสอน นอกจากนี้มีการกำหนดงานตามความสนใจของผู้เรียนที่อาจจะสนใจฟาร์มในสัตว์ต่างๆ เช่น ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สุกร เป็นต้น สำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของ สพฐ. อาจารย์จากวิทยาลัยจะใช้สถานที่ สื่อและอุปกรณ์ที่สถานศึกษามี โดยใช้เอกสารประกอบการสอน หรือสถานศึกษา สพฐ. บางแห่ง มีอุปกรณ์ในการฝึกงานการเกษตร แปลงเกษตร หรือห้องปฏิบัติการทำอาหารไว้ ครูจากวิทยาลัยฯ จะใช้อุปกรณ์ที่โรงเรียนมีอยู่ ในส่วนของอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณสื่ออุปกรณ์ในการดำเนินงานที่มีทั้งจำนวนและคุณภาพที่ดีขึ้น การประเมินผลการเรียนเป็นการประเมินทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติตามเกณฑ์ของหลักสูตรและรายวิชาที่กำหนดไว้ ผลการประเมินนักเรียนบางกลุ่มมีระดับคะแนนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ทำให้เทียบโอนผลการเรียนได้ นักเรียนบางกลุ่มมีผลการเรียนระดับคะแนน 1 นักเรียนค่อนข้างเรียนอ่อน ซึ่งทำให้ไม่สามารถเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตร ปวช. ได้ พฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสม แต่หากเป็นรายวิชาที่สนใจนักเรียนก็จะตั้งใจเรียน เช่น วิชาขับรถแทรกเตอร์ เป็นต้น

2) แนวทางการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์สังกัด สพฐ.

ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่าการสอนจะใช้วิธีการซักถาม อภิปราย วิเคราะห์ผลร่วมกัน มีการสืบค้นข้อมูลจาก internet มีการทำกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนทำงานทั้งงานเดี่ยวและงานกลุ่ม การแบ่งกลุ่มการทำงานร่วมกัน โดยการแบ่งกลุ่มแบบคละ มีกระบวนการให้ผู้เรียนนำเสนองานหน้าชั้นเรียน มีการฝึกปฏิบัติ มีใบงาน ฝึกทักษะจากแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียนเนื้อหาต่างๆ และการศึกษาเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน มีการสรุปการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน การประเมินผลการเรียนมีทั้งการประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์สังกัด กศน.

ครูอาจารย์บางส่วนให้สัมภาษณ์ถึงแนวทางการสอนที่ใช้โดยการใช้วิธีการบรรยาย ใช้ ETV ไม่มี lab ปฏิบัติ ทั้งนี้สอนทฤษฎีเป็นหลัก มีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดประเมิน มีการแบ่งกลุ่มการทำงานโดยการคละกลุ่มผู้เรียนและพื้นฐานความรู้ การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาในโครงการเน้นทางทฤษฎีและปฏิบัติ การปฏิบัติเป็นการฝึกทักษะที่นำทฤษฎีที่ศึกษา มาใช้จริง ในการสอนภาคปฏิบัติจะสาธิตการสอนก่อน และให้นักศึกษาฝึกสังเกตว่ามีขั้นตอนทำอย่างไร และให้ปฏิบัติตามจนสามารถจดจำแต่ละขั้นตอนได้ ใช้กระบวนการตั้งคำถาม และมีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความทันสมัยและครบถ้วน เช่น คอมพิวเตอร์ LCD มีการแจกแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้ การจัดการเรียนการสอนในบางครั้งจัดการเรียนร่วมกับรุ่นน้องในห้องเดียวกันในบางรายวิชา เพื่อแก้ปัญหาเรื่องตารางเรียน มีครูผู้สอนแบบการสอนเป็นทีม การประเมินผลการเรียนมีการเก็บคะแนนจากแบบฝึกหัด ใบงาน และแบบทดสอบความรู้หลังเรียน ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

3.7 การประเมินผลโครงการฯ จากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มต่างๆ

3.7.1 ความคิดเห็นต่อโครงการฯ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดต่างๆ

ผู้บริหารสังกัด สอศ. ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อโครงการฯ ที่เป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนในระดับมัธยมได้มีประสบการณ์ในการเรียนทางด้านอาชีพ ช่วยสร้างความตระหนักในการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ การดำเนินงานตามโครงการฯ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นนโยบายที่ต้องดำเนินการจึงต้องปฏิบัติ บางส่วนมีความเห็นว่าเป็นโครงการที่เหมาะสมกับสถานศึกษาและนักเรียนที่อยู่นอกเมืองและขาดโอกาสในการศึกษาต่อ ส่วนสถานศึกษาในเขตเมืองไม่มีปัญหาเรื่องจำนวนนักศึกษาและครู/อาจารย์มีภาระการทำงานในภาระปกติเต็มที่อยู่แล้ว ข้างขาดแคลนครู/อาจารย์ในบางสาขาวิชาที่เกษียณอายุราชการไป การดำเนินโครงการนี้จึงไม่เหมาะสมกับสถานศึกษาในเขตเมือง ที่เหมือนกับการแย่งจำนวนนักเรียน/นักศึกษาเป็นโครงการที่มีหลักการดีแต่มีปัญหาในการปฏิบัติ ทั้งในประเด็นของความต่อเนื่องและการสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย ปัญหาการประสานงานในระหว่างการทำงานกับสถาบันคู่สัญญาในการติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจจริงที่จะมาเรียน เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สอศ. มีความคาดหวังที่จะดำเนินโครงการต่อไป ในเงื่อนไขที่ต้องจัดทำบันทึกข้อตกลงที่ชัดเจนขึ้นกับสถาบันคู่สัญญาและต้องแสดงความตั้งใจจริงในการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้นักเรียนมาลงทะเบียนเรียนวิชาอาชีพแบบสะสมหน่วยกิตจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนในโครงการที่ต้องเรียนไปพร้อมกันในทั้งสองหลักสูตรเป็นเรื่องที่ยากลำบากกับผู้เรียน การสะสมหน่วยกิตและนำไปใช้โอนในการเรียนระดับ ปวช. หรือ ปวส. เป็นแนวทางที่เป็นไปได้มากกว่า อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนที่เข้าสมัครเรียนตามโครงการฯ จำเป็นต้องมีการคัดเลือกพื้นฐานผู้เรียน นอกจากการสำรวจความต้องการและความสนใจเท่านั้น

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพฐ. มีความพึงพอใจต่อโครงการฯ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของการดำเนินงานโครงการที่เป็นการสร้างประสบการณ์ทางด้านอาชีพและเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนที่มีปัญหาทางการเรียน หรือมีผลการเรียนระดับปานกลางที่เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถที่จะศึกษาต่อได้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพและสามารถประกอบอาชีพได้ จึงให้การสนับสนุนกับการดำเนินงานตามโครงการฯ นี้และสนใจที่จะดำเนินโครงการโดยการทำความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. ต่อไป แต่จะพิจารณาสถาบันคู่สัญญาที่ให้ความร่วมมือและเปิดสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

สำหรับผู้บริหารสังกัด ศูนย์ กศน. ส่วนใหญ่พบปัญหาจำนวนผู้เรียนที่เรียนในประเภทวิชาและสาขาต่างๆ ลดลงจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สมัคร และมีปัญหาในการประสานงานกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในการติดตามดูแลนักศึกษาจากศูนย์ กศน. ที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามตารางการเรียนได้ เนื่องจากภาระงานในวันเวลาปกติ และการเรียน กศน. เป็นการเรียนในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์ กอปรกับการมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียนที่สถานศึกษา สอศ. ด้วย เมื่อจำนวนนักศึกษา กศน. มีจำนวนลดลง การจัดชั้นเรียนของ สอศ. จะจัดให้นักศึกษา กศน. ไปเรียนร่วมชั้นเรียนปกติกับนักศึกษา ปวช. ปกติ ทำให้การติดตามบทเรียนไม่สามารถทันกับนักศึกษา ปวช. ปกติ อย่างไรก็ตามผู้บริหาร กศน. ยังคงจะดำเนินโครงการฯ ต่อไป เนื่องจากเป็นนโยบายและเป็นการสร้างทางเลือกให้กับนักศึกษาด้วย ทั้งที่ กศน. มีหลักสูตร ปวช. ที่เรียนได้สำเร็จภายใน 2 ปีแทนที่จะเป็นหลักสูตร 3 ปีของโครงการฯ จึงจะต้องเลือกสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่สามารถเปิดการเรียนในสาขาวิชาที่ กศน. ไม่มี และเป็นสาขาที่นักศึกษามีความสนใจและตั้งใจเรียน ในขณะนี้จะต้องพิจารณาที่ตั้งของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่มีการเดินทางไปมาได้สะดวกกับนักศึกษาด้วย

3.7.2 ความคิดเห็นต่อโครงการฯ ของครู/อาจารย์ในสถานศึกษาสังกัดต่างๆ

1) ความเห็นต่อโครงการฯ ของครู/อาจารย์สังกัด สอศ.

ครู/อาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์เป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน/นักศึกษาที่มาเรียนตามโครงการฯ มีความเข้าใจเกี่ยวโครงการฯ จากการที่ผู้บริหารวิทยาลัยได้แจ้งให้รับทราบว่าได้ดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงกับสถานศึกษาใด ที่แจ้งผ่านมาทางฝ่ายวิชาการ ในประเด็นของลักษณะการทำงาน วิธีการดำเนินงาน และการจัดแผนการเรียน ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน จึงรับทราบว่าเป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนจบการศึกษาได้ 2 วุฒิกการศึกษา ทำให้มีทางเลือก เมื่อจบการศึกษามากขึ้นว่าจะศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือจะออกไปประกอบอาชีพ สำหรับนักเรียนนักศึกษาที่มาเรียนในโครงการฯ จะเป็นนักเรียน/นักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับปานกลางถึงต่ำ การมาเรียนในโครงการฯ จึงต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการเรียน เพื่อที่จะติดตามบทเรียนได้ทัน การจัดชั้นเรียนที่เรียนร่วมกับนักศึกษา ปวช. ตามปกติ นักเรียนที่มาจาก สพฐ. บางส่วนมีความตั้งใจและความรับผิดชอบ และมีผลการเรียนดีกว่านักศึกษา ปวช. ปกติ และทำให้นักเรียนเป็นผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบมากขึ้น แต่นักศึกษาจาก กศน. ส่วนใหญ่ เนื่องจากมีงานทำ จึงทำให้ไม่สามารถจัดเวลามาเรียนได้สม่ำเสมอ ทำให้ติดตามบทเรียนไม่ทัน และไม่มาเรียนในที่สุด นักเรียน/นักศึกษา

ของโครงการนี้จึงต้องการติดตามการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและได้กำลังใจจากอาจารย์ที่ปรึกษาและการประสานงานระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอและใกล้ชิด

2) ความคิดเห็นต่อโครงการฯ ของครู/อาจารย์สังกัด สพฐ.

ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์เป็นครูในกลุ่มสาระการงานอาชีพ จึงให้ความสำคัญกับการเรียนในสายอาชีพของนักเรียน และส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนในโครงการ ความคิดเห็นของครู/อาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์ทุกรายเห็นด้วยกับนโยบายของการดำเนินงานโครงการที่ช่วยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงต่ำ ได้มีโอกาสและมีทางเลือกมากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาตามโครงการและนักเรียนได้ค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง แต่ครู/อาจารย์ก็เห็นตรงกันว่า นักเรียนที่เรียนในโครงการนี้จะต้องเป็นนักเรียนที่มีวินัยในการเรียน มีความรับผิดชอบสูงขึ้นมากกว่าเรียนปกติ เพราะต้องเรียนหนักจึงจะได้ 2 วุฒิ และต้องได้รับผลการเรียนในสายอาชีพไม่ต่ำกว่าระดับคะแนน 2 ในส่วนของสายสามัญจะต้องได้ระดับคะแนน 2 เช่นกันมิเช่นนั้นจะไม่สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ในส่วนครูผู้สอนกับนักเรียนในโครงการฯ ก็ต้องทุ่มเทและเสียสละ เพราะครูต้องมีภาระงานมากขึ้น ต้องทำหน้าที่ในการติดตามให้คำปรึกษานักเรียนของโครงการฯ ครู/อาจารย์ บางส่วนยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการว่าหลักสูตรยังไม่ชัดเจนทั้ง จำนวนรายวิชาที่นักเรียนต้องลงทะเบียนเรียน จำนวนหน่วยกิต กระบวนการสอน การประเมินและการเทียบโอน ซึ่งครูผู้ประสานงานและฝ่ายวิชาการ ควรทำความเข้าใจกับครูผู้สอนให้ชัดเจน ครู/อาจารย์ส่วนใหญ่อยากให้มีการดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายและการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา

3) ความคิดเห็นต่อโครงการของครู/อาจารย์สังกัด ศูนย์ กศน.

ครู/อาจารย์ศูนย์ กศน. ที่ให้สัมภาษณ์ เป็นครูที่ปรึกษาและสอนนักศึกษาในโครงการฯ มีความพึงพอใจต่อโครงการ เห็นว่าเป็นโครงการที่ดีที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการทำงานหรือการศึกษาต่อในอนาคต ถ้าพิจารณาถึงเวลาเรียนและตารางการเรียนแล้วก็ไม่หนักเกินไปกับนักศึกษาที่ไม่ใช้เวลาในการทำงานในวันปกติหรือวันเสาร์ และวันอาทิตย์ เพราะมีการเรียนในสายอาชีพ เฉพาะ 2-3 วันต่อสัปดาห์ซึ่งไม่เต็มวัน และบางศูนย์อาจมีการเรียนในวันเสาร์ที่มีอาจารย์จากวิทยาลัยฯ มาสอนที่ศูนย์ กศน. อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการฯ มีปัญหาที่นักศึกษา กศน. ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนได้สม่ำเสมอ และไม่ชอบวิธีการเรียนที่ต้องมีการบ้านหรือการให้งานให้แบบฝึกหัด ซึ่งต้องใช้เวลาในการเรียนนอกจากตารางเรียนที่จัดไว้ ไม่สอดคล้องกับวิธีการสอนของ กศน. ที่เป็นการพบกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ อาจารย์ที่ศูนย์ กศน. บางศูนย์ต้องสอนแทนอาจารย์ที่มาจากวิทยาลัยฯ ที่ไม่มาจัดการเรียนการสอนตามเวลา การมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้ประสานงานโครงการของสถาบันคู่สัญญา จะช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางลุล่วงไป เป็นที่น่าสังเกตว่าครู/อาจารย์ที่สอนนักเรียนในโครงการฯ จะไม่ค่อยได้รับทราบเกี่ยวกับการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถาบัน การนิเทศ กำกับติดตาม การเทียบโอนรายวิชาต่างๆ ของนักศึกษาของโครงการฯ ซึ่งจะเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายวิชาการหรือผู้บริหารเป็นหลัก

3.7.3 ความคิดเห็นต่อโครงการของนักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดต่างๆ

นักเรียนสังกัดสถานศึกษา สพฐ. ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าได้รับการประชาสัมพันธ์จากอาจารย์ที่รับผิดชอบให้คำแนะนำเกี่ยวกับโครงการฯ ซึ่งยังไม่เข้าใจมากนัก แต่ได้รับทราบว่ามีเมื่อเรียนแล้วจบการศึกษาจะได้ 2 วุฒิ นักเรียนบางส่วนมีความสนใจในการเรียนสายอาชีพอยู่แล้ว แต่เนื่องจากผู้ปกครองไม่ค่อยสนับสนุนเพราะเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย จึงต้องมาเรียนสายสามัญ แต่เมื่อทราบว่ามีการเรียนนี้จึงได้สมัครเข้าเรียน และอาจารย์ที่รับผิดชอบมีการดูแลใกล้ชิด เมื่อต้องเดินทางไปเรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. จะมีอาจารย์ติดตามไปดูแลด้วย และเห็นว่าเป็นโอกาสที่ดีกว่าเพื่อนที่เรียนเฉพาะสายสามัญเท่านั้น นักเรียนทราบมาตั้งแต่ต้นว่าต้องเรียนหนัก เพราะต้องเรียนใน 2 หลักสูตรไปพร้อมกัน แต่เพื่อนที่สมัครเรียนในสาขาเดียวกันก็ช่วยเหลือกัน นักเรียนคิดว่าได้มีโอกาสเดินทางไปเรียนนอกสถานศึกษา ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพราะมีรถของโรงเรียนไปส่ง หรือมีรถจากวิทยาลัยมารับ นักเรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเป็นค่าอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. บ้าง (ประมาณ 700-900 บาท) นักเรียนคิดว่าการเรียนในโครงการช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนในระดับ ปวช. และรู้สึกชอบเพราะได้ปฏิบัติจริง อาจารย์ที่สอนทักษะวิชาชีพมีความรู้แน่น ใจดี สอนสนุก ไม่ดุ ทำให้รู้เรื่อง เข้าใจ สามารถนำทักษะไปปฏิบัติได้จริง เช่น การลงโปรแกรม และการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง และค้นพบตนเองว่ามีความถนัดทางด้านสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ นอกจากนี้ การเรียนในรายวิชาสามัญค่อนข้างหนัก มีการบ้าน อาจารย์ค่อนข้างรวบรัดมาก เนื่องจากไม่ได้จัดให้มีคาบเรียนเพิ่มเติม นักเรียนมีผลการเรียนในรายวิชาอาชีพส่วนใหญ่ดีกว่าผลการเรียนในรายวิชาสามัญ นักเรียนคิดว่าเป็นวิชาที่ง่าย ไม่ต้องจำไม่ต้องท่องมาสอบ เมื่อเรียนจบแล้วสามารถที่จะเรียนต่อ ปวส. ได้ ส่วนเพื่อนบางคนที่ลาออกไปจากโครงการฯ อาจเป็นเพราะปัญหาส่วนตัวหรือต้องย้ายโรงเรียนตามผู้ปกครอง จึงทำให้มีจำนวนเพื่อนในกลุ่มลดลงไปบ้าง เมื่อเทียบกับผู้ที่สมัครเรียน

สำหรับนักศึกษาสังกัด กศน. ส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับรู้เกี่ยวกับโครงการนี้เมื่อมาสมัครเข้าเรียนที่ ศูนย์ กศน. บางส่วนไม่มีความตั้งใจที่จะเข้าเรียนตามโครงการฯ แต่เป็นไปตามรุ่นที่มาสมัคร จึงเรียนไปตามรุ่นที่มาสมัคร ในระยะแรกการจัดห้องเรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. จะแยกห้องเรียนจากนักศึกษา ปวช. ปกติ แต่เมื่อจำนวนนักศึกษาลดน้อยลงก็จะไปเรียนร่วมกับนักศึกษา ปวช. ปกติ นักศึกษาที่ให้สัมภาษณ์เป็นนักศึกษาที่ยังเรียนอยู่ในโครงการฯ ซึ่งมีความเข้าใจว่าการเรียนกับสถานศึกษา สอศ. จะต้องเรียนอย่างไร และเห็นประโยชน์ว่าสามารถเกิดทักษะและมีความเข้าใจที่จะสามารถนำไปใช้ได้ แม้จะเรียนร่วมกับนักศึกษา ปวช. ปกติ ก็สามารถติดตามการเรียนได้ แต่นักศึกษา ส่วนใหญ่พบปัญหาเรื่องวันเวลาที่ต้องไปเรียนที่สถานศึกษา สอศ. และการเสียค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางไปเรียน ทำให้มีปัญหาเรื่องการขาดเรียน และขาดการสอบ ซึ่งการเรียนที่ศูนย์ กศน. จะไปเข้าร่วมกิจกรรมเฉพาะในวันเสาร์และอาทิตย์ และสามารถเรียนที่ศูนย์ตำบล ไม่ต้องเดินทางมาเรียนในเมืองทำให้สามารถจัดเวลาในการเรียนได้

3.8 บทสรุป ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ จากผลการติดตามและประเมินโครงการในการลงพื้นที่ 7 ภูมิภาค

ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานผู้เกี่ยวข้องทั้งระดับผู้บริหาร ครู/อาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษาในโครงการ พบความสำเร็จและความไม่สำเร็จในการดำเนินงานโครงการจากสถานศึกษาคู่สัญญาในแต่ละภูมิภาค ที่นำไปสู่การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่ยังคงอยู่ในโครงการ มีความสุขและความพึงพอใจของการเรียนในโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์มีความเข้าใจถึงเป้าหมายของโครงการฯ การดำเนินงานร่วมกับสถาบันคู่สัญญา มีความต่อเนื่องและมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกันต่อไป จึงนำมาสู่ผลการสังเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไปได้ดังนี้

1) ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานโครงการ เป็นปัจจัย พื้นฐานหลักในการดำเนินงานโครงการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและทุกระดับทั้งในระดับนโยบาย ระดับประสานงานนโยบาย ระดับสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน/นักศึกษาต้องเข้าใจถึงเป้าหมายของโครงการฯ ในการส่งเสริมความตระหนักในการเรียนรู้ทางด้านอาชีพของผู้เรียน และการเพิ่มจำนวนผู้เรียนในสายอาชีพเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยมีทางเลือกในการศึกษาหลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลายว่าจะศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือสามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจากจบการศึกษาจะได้ 2 วุฒิการศึกษา การมองเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ ของผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย นำไปสู่แรงผลักดัน ที่จะทำให้ผู้รับผิดชอบในระดับต่างๆ ดำเนินงานโครงการต่อไป ซึ่งเป็นคำตอบจากการสัมภาษณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับทุกสังกัดตอบตรงกัน

2) ความชัดเจนในการบันทึกความร่วมมือระหว่างสถาบันคู่สัญญา

กระบวนการสำคัญในการดำเนินงานโครงการฯ สถาบันไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง แต่ต้องประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในหลักสูตรสายสามัญและหลักสูตรสายอาชีพ จุดเริ่มต้นของการดำเนินงานโครงการจึงเริ่มต้นที่การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาสังกัด สอศ. กับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ ศูนย์ กศน. ที่ต้องดำเนินการร่วมกัน บันทึกข้อตกลงดังกล่าวแสดงถึงบทบาทความรับผิดชอบของสถาบันคู่สัญญาที่จะดำเนินการร่วมกัน ซึ่งผู้บริหารสถาบันการศึกษาได้ทำความเข้าใจร่วมกัน อย่างไรก็ตาม สาระของบันทึกข้อตกลงมีความจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจและชี้แจงให้กับผู้ประสานงานและผู้ดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถาบันเกิดความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อไป รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง จึงต้องนำมาสู่การตกลงในรายละเอียดของการดำเนินงาน แม้จะมีคู่มือการดำเนินงานโครงการฯ ที่ส่วนกลางได้จัดทำขึ้นแล้วก็ตาม แต่ในการดำเนินงานต้องการความชัดเจนในวิธีการปฏิบัติทั้งในเรื่องของแผนการเรียนในแต่ละภาค แต่ละปีการศึกษา แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แผนการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกงาน การจัดวันเวลา ตารางเรียน สถานที่เรียน การประเมินผลการเรียนและการรายงานผลการเรียน ตลอดจนการเทียบโอนรายวิชา งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการฯ อันเป็นสาระที่ต้องกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบ การทำบันทึกข้อตกลงเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการโครงการต่อไป อย่างไรก็ตาม การทบทวนบันทึกข้อตกลงและรายละเอียดประกอบเหล่านี้ มีความจำเป็นต้องนำมาทบทวนร่วมกัน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาเป็นระยะ ซึ่งอยู่ในช่วงที่การจัดการศึกษาในแต่ละรุ่น แต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชามีการเปลี่ยนแปลง

3) ความพร้อมในการดำเนินงานโครงการฯ

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกกลุ่มให้ความเห็นที่สอดคล้องกันถึงปัจจัยความพร้อมในการดำเนินงานสิ่งสำคัญ คือ ครูอาจารย์ที่สามารถจัดการะงานเพิ่มขึ้นจากภาระงานปกติสำหรับครู/อาจารย์ในสังกัด สอศ. ความพร้อมของสถานที่เรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญคือ งบประมาณในการดำเนินที่เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ ทั้งค่าเดินทางของอาจารย์ผู้ประสานงาน อาจารย์ผู้สอน ค่าตอบแทนอาจารย์ที่มีภาระงานมากขึ้น

4) ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการฯ

จากผลการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในระดับต่างๆ ในทุกสังกัด มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงานโครงการฯ ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและผู้เรียน เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ เห็นความสำคัญของโครงการฯ การประสานงานให้ผู้เกี่ยวข้องในสถาบันเกิดความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติ ทั้งการประสานงานร่วมกับสถาบันคู่สัญญา และการดำเนินการภายในสถานศึกษาในแต่ละสังกัด การเปิดสาขาวิชาที่เป็นไปตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนว่าการเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกันเป็นสิ่งที่ต้องการผู้เรียนที่พร้อม สนใจ ถนัดที่จะเรียนในสาขาวิชานั้นๆ และต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน เนื่องจากต้องใช้เวลาเรียนมากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ อาจต้องลงทะเบียนภาคฤดูร้อน และต้องเปลี่ยนสถานที่เรียน สถานฝึกงานนอกจากสถานศึกษาที่สังกัด อาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในค่าวัสดุอุปกรณ์ในบางสาขาวิชา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นต้น นักเรียนต้องมีผลการเรียนในระดับคะแนน 2 ขึ้นไป การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการติดตามการดำเนินงานและการประสานงานร่วมระหว่างสถาบันเป็นการเฉพาะกับการดำเนินงานโครงการ มีการประสานความเข้าใจและแก้ไขปัญหาทั้งในระหว่างสถาบันและภายในสถาบัน ไม่ควรปล่อยให้เป็นการทำงานตามปกติของสถาบัน จะทำให้การทำงานมีความต่อเนื่องเกิดความชัดเจนในแนวทางปฏิบัติเพิ่มขึ้น ซึ่งภาระงานในการติดตามการดำเนินงานประสานงาน ตลอดจนการให้คำปรึกษากับนักเรียนเป็นการเฉพาะ เป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากงานปกติ ผู้ปฏิบัติต้องการการสนับสนุนจากผู้บริหารในการให้กำลังใจ

เพื่อเป็นแรงเสริมภายในและค่าตอบแทนหรือการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น ค่าเดินทาง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก กระบวนการติดตามนิเทศและพัฒนาครู/อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอน ผู้เรียนในโครงการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้เรียนในโครงการเป็นผู้เรียนที่มีผลการเรียนในระดับปานกลางถึงต่ำ มีปัญหาทางครอบครัวในบางส่วน ครอบครัวไม่มีฐานะที่ดีมากนัก มีความจำเป็นต้องทำงานระหว่างเรียน บางครั้งขาดความสนใจและความตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง ครู/อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอน จึงต้องเป็นผู้มีความสามารถที่จะสามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับพื้นฐานความสามารถและความสนใจในการเรียนของผู้เรียนที่แตกต่างกัน

5) คุณภาพของกระบวนการในการจัดการศึกษาของโครงการ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดต่างๆ มีได้กล่าวถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ในสถาบันที่สังกัดโดยตรง ในส่วนของสถานศึกษาสังกัด สอศ. มีประเด็นที่แสดงให้เห็นว่าครู/อาจารย์ที่สอนทักษะทางอาชีพ ต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะเชี่ยวชาญชำนาญการจึงจะสามารถจัดการเรียนการสอนได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในปัจจุบันวิทยาลัยฯ ประสบปัญหาที่มีครูเกษียณและไม่มีอัตราทดแทนจำเป็นต้องจ้างอัตราจ้าง บางสถาบันมีภาระงานเต็มที่มีการจัดกลุ่มผู้เรียนทวิศึกษาเป็นภาระงานของครู/อาจารย์ที่เพิ่มขึ้นจากปกติ ซึ่งอาจต้องเดินทางไปสอนที่สถาบันคู่สัญญา ในขณะที่จากการสัมภาษณ์ครู/อาจารย์สังกัด สอศ. และ สพฐ. มีความต้องการการสนับสนุนในเรื่องสื่อ อุปกรณ์ และวัสดุฝึกที่เพียงพอ และทันสมัยเพิ่มขึ้น ในขณะที่ครู/อาจารย์สังกัด ศูนย์ กศน. ส่วนใหญ่มีได้กล่าวถึงเรื่องความต้องการการสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอนมากนัก ครู/อาจารย์ในสังกัด สอศ. และ สพฐ. ต้องการให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจจริงในการเรียน อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนส่วนใหญ่ในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาชีพกับครู/อาจารย์สังกัด สอศ. เนื่องจากอธิบายได้กระจ่าง ครูมีความรู้แน่น นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติและใช้ได้ ในขณะที่การเรียนในรายวิชาสายสามัญกับครู/อาจารย์บางท่านจะสอนอย่างรวบรัด เพื่อให้ทันกับเวลาเรียน สำหรับนักศึกษา กศน.บางส่วนที่เข้าเรียนสมำเสมอจะพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา สอศ. แต่ นักศึกษาบางส่วนที่มีงานทำและไม่เข้าเรียนสมำเสมอ จะกล่าวถึงการเรียนรายวิชาอาชีพกับครู/อาจารย์สังกัด สอศ. ว่ามักไม่ค่อยมาสอนที่ศูนย์ และให้งานผู้เรียนให้ศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ นักศึกษา กศน.พึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนของ ศูนย์ กศน. มากกว่า จึงทำให้เห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ เป็นปัจจัยสำคัญและเป็นปัจจัยทางตรงที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้อันของครู/อาจารย์ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้อันของผู้เรียน

6) ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อโครงการ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู/อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษาจากสังกัดต่างๆ ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการฯ และมีความคาดหวังที่จะให้มีการดำเนินโครงการนี้ต่อไป และการที่มีผู้เรียนที่เรียนอยู่ในโครงการฯ และได้รับ

ความสำเร็จตามที่โครงการกำหนดไว้ ก็จะย้อนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมกำลังให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการต่อไป ทั้งนี้ต้องวางอยู่บนเงื่อนไขปัจจัยในแต่ละข้อที่กล่าวมา อย่างไรก็ตามผลที่สังเคราะห์มาจากข้อมูล การสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ เป็นการทำงานในระดับปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งยังต้องการบริบทปัจจัยในระดับนโยบาย ที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานนโยบายต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ให้เป็นที่รู้จักกับผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจในการดำเนินงานตามนโยบายทั้งในระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียนต่อเนื่องไป

บทที่ 4

การติดตามและประเมินสภาพการดำเนินการ โครงการทวิศึกษาด้วยวิธีเชิงปริมาณ

การรายงานในบทที่ 4 เป็นการรายงานจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากโครงการทวิศึกษา ทั้งในระดับเขตพื้นที่/จังหวัดและในระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ นักศึกษา และผู้ปกครอง จำแนกตามสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยนำเสนอ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.2 การติดตามสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา
- 4.3 การประเมินโครงการทวิศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้องจากโครงการทวิศึกษาทั้งหมด 3,180 คน ที่ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 ครู/อาจารย์ จำนวน 962 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 879 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 และผู้ปกครอง จำนวน 876 คน คิดเป็นร้อยละ 27.55

ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ชายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 ผู้หญิงจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 อายุโดยเฉลี่ย 53 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 ปริญญาโท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 80.14 ปริญญาเอก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 มากสุดเป็นตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.13 รองลงมาเป็นรองผู้อำนวยการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 26.24 โดยเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 51.06 รองลงมาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 322 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สอศ. จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กศน.จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 ผู้หญิงจำนวน 84 คน

คิดเป็นร้อยละ 26.10 อายุโดยเฉลี่ย 51 ปี มีตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองผู้อำนวยการ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 และอื่นๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.45 มีคำตอบว่าสถานศึกษาไม่เคยดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 80 สถานศึกษา ร้อยละ 24.84 เหตุผลเนื่องจากขาดแคลนครู/อาจารย์ทางด้านการสอนการงานอาชีพให้กับนักเรียน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.49 รองลงมาคือผู้ปกครองและนักเรียนไม่สนใจจะมุ่งศึกษาในสายสามัญ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.39 ส่วนสถานศึกษาที่เคยดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับนักเรียนจำนวน 219 สถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 68.01 ได้แก่ โครงการที่จัดตั้งสถานศึกษาสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีการดำเนินโครงการ 108 อาชีพระยะสั้นตามความสนใจ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.94 การจัดการศึกษาเพื่อเน้นการประกอบอาชีพ เช่น คหกรรม เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม จำนวน 15 สถานศึกษา ร้อยละ 4.66 สำหรับการดำเนินงานโครงการระหว่าง สอศ. กับ สพฐ. เช่น โครงการหลักสูตรคู่ขนาน โครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษา จำนวน 40 สถานศึกษา ร้อยละ 12.42 สถานศึกษามีจำนวนครูเฉลี่ยที่มีการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาจำนวน 10 คน จำนวนสถานศึกษาที่ร่วมมือในการดำเนินโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ 1 แห่ง จำนวน 184 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 จำแนกเป็นสถานศึกษาสังกัด สอศ. 48 แห่ง ร้อยละ 14.91 สถานศึกษาสังกัด สพฐ.จำนวน 117 แห่ง ร้อยละ 36.34 และ กศน.จำนวน 19 แห่ง ร้อยละ 5.90 รองลงมาคือ 2 แห่ง จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 17.08 จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมมือในการดำเนินโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ 1 แห่ง จำนวน 67 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.81 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สอศ. จำนวน 15 แห่ง ร้อยละ 4.66 สถานศึกษาสังกัด สพฐ. จำนวน 48 แห่ง ร้อยละ 14.91 และ กศน. จำนวน 4 แห่ง ร้อยละ 1.24 นอกนั้นคือความร่วมมือกับสถานประกอบการจำนวน 2-3 แห่ง และมากกว่า 3 แห่ง แต่ยังมีสถานศึกษาที่ตอบว่ายังไม่ได้ร่วมมือกับสถานประกอบการ จำนวน 45 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.98 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สอศ.จำนวน 21 แห่ง ร้อยละ 6.52 สถานศึกษาสังกัด สพฐ.จำนวน 18 แห่ง ร้อยละ 5.59 และ กศน.จำนวน 6 แห่ง ร้อยละ 1.8

ครู/อาจารย์ผู้สอนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 962 คน ประกอบด้วยสังกัด สอศ. จำนวน 449 คน ร้อยละ 46.67 สังกัด สพฐ. จำนวน 461 คน ร้อยละ 47.92 และ สังกัด กศน.จำนวน 52 คน ร้อยละ 5.4 โดยเป็นเพศชาย จำนวน 456 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 เป็นผู้หญิง จำนวน 506 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 อายุโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 40 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดคือ ปริญญาตรี จำนวน 634 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9 รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 33.16 และน้อยสุดปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83 สถานภาพในการทำงานสูงสุดเป็นข้าราชการประจำ จำนวน 587 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 รองลงมาเป็นอัตราจ้าง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และน้อยสุดเป็นครูพิเศษ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ประสบการณ์ในการสอนโดยเฉลี่ย 13 ปี ประสบการณ์ในการสอนในโครงการทวิศึกษาโดยเฉลี่ย 3 ภาคการศึกษา จำนวนคาบที่สอนในโครงการทวิศึกษาทั้งหมด/สัปดาห์ โดยเฉลี่ย 7 คาบต่อสัปดาห์

นักเรียน/นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 879 คน เป็นผู้ชายจำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 37.31 ผู้หญิง จำนวน 551 คน คิดเป็นร้อยละ 62.69 อายุโดยเฉลี่ย 17 ปี ประเภทของสถานศึกษาที่ได้ลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาสูงสุดเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 27.31 รองลงมาเป็นวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 และน้อยสุดเป็นวิทยาลัยพณิชยการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11 โดยนักศึกษาสังกัดศูนย์ กศน. ไม่มีนักศึกษาที่ลงทะเบียนที่วิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยพาณิชยการ ระดับชั้นของนักเรียน/นักศึกษาหลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ. ชั้น ม.4 จำนวน 497 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 ชั้น ม.5 จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และ ชั้น ม.6 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 หลักสูตร ปวช.1 จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 ปวช.2 จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 และ ปวช.3 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 สำหรับนักศึกษา กศน. ปัจจุบันประกอบอาชีพ สูงสุด คือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 รองลงมาเป็นอย่างอื่น ๆ เช่น แม่บ้าน ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 2.16 และน้อยที่สุด คือ ทำงานเป็นพนักงานห้าง/ร้านค้า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46 เหตุผลที่เข้ามาเรียนกับศูนย์ กศน. คือ ต้องการได้วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 7.39

ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 876 คน จำแนกเป็นผู้ปกครองนักเรียนสังกัด สพฐ. จำนวน 792 คน คิดเป็นร้อยละ 90.41 ผู้ปกครองนักศึกษาสังกัด กศน.จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 9.59 เป็นเพศชาย จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เพศหญิง จำนวน 565 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 อายุโดยเฉลี่ย 44 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 346 คน ร้อยละ 39.50 รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 289 คน ร้อยละ 32.99 และน้อยสุดสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.26 จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองที่กำลังศึกษาโดยเฉลี่ยจำนวน 2 คน จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองเฉพาะที่เรียนในโครงการทวิศึกษาโดยเฉลี่ยจำนวน 1 คน อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ฟาร์ม จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมาเป็นรับจ้างทั่วไป จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 30.14 และน้อยที่สุดกำลังหางาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.23 เหตุผลที่สนับสนุนให้บุตร/นักเรียนในความปกครองศึกษาในโครงการทวิศึกษาเพราะได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 54.23 รองลงมาต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพให้กับนักเรียน จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 45.67 และน้อยสุดคือฝึกความอดทน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ระดับชั้นที่เรียนในโครงการทวิศึกษาหลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ. ระดับชั้น ม.4 จำนวน 489 คน คิดเป็นร้อยละ 69.90 ชั้น ม. 5 จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ชั้น ม.6 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 หลักสูตร ปวช.1 จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 ปวช.2 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ปวช.3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

4.2 การติดตามสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

จำนวนสถานศึกษาและจำนวนนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอน ทวิศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาได้ตอบถึงข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในเขต/จังหวัดที่เปิดให้นักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาจำนวนสูงสุด คือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 95 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.11 รองลงมาเป็นประเภทวิชาพาณิชยกรรมจำนวน 90 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.36 และเก็บน้อยสุดเป็นสาขาวิชาประเภทวิชาศิลปกรรม จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.70 โดยไม่มีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในประเภทวิชาประมงและอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้คำตอบถึงข้อมูลแสดงจำนวนนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาทั้งหมดในปัจจุบันที่กำลังศึกษาในประเภทวิชาต่างๆ คือ จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาปัจจุบันใกล้เคียงกันสูงสุด คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมจำนวน 8,189 คน คิดเป็นร้อยละ 41.48 และประเภทวิชาอุตสาหกรรมจำนวน 8,062 คน คิดเป็นร้อยละ 40.84 ตามลำดับ โดยจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาจำนวนเก็บน้อยสุดและจำนวนน้อยสุด คือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 และประเภทวิชาประมง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ตามลำดับ

ครู/อาจารย์ผู้สอนได้ให้คำตอบถึงข้อมูลเกี่ยวกับประเภทสาขาวิชาที่สอนในประเภทและสาขาวิชาต่างๆ สูงสุด คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 39.04 รองลงมาก็คือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 36.16 โดยประเภทวิชาที่สอนเก็บน้อยที่สุดและจำนวนน้อยที่สุด คือ ประเภทวิชาประมงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.48 และประเภทวิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32 ตามลำดับ

นักเรียน/นักศึกษาได้ให้คำตอบถึงข้อมูลแสดงประเภทวิชาที่กำลังศึกษาในประเภทวิชาต่างๆ คือ จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาในปัจจุบันสูงสุด คือ ประเภทวิชาพาณิชยกรรมจำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 39.15 รองลงมาก็คือ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมจำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 โดยจำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ กศน. โดยจำนวนสูงสุดจะเรียนในประเภทวิชาพาณิชยกรรมจำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 33.76 และจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 5.39 ตามลำดับโดยไม่มีนักศึกษา กศน. ในประเภทวิชาศิลปกรรม ประมง และอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ผู้ปกครองของนักเรียนทั้งในสังกัด สพฐ. และของนักศึกษาในสังกัด กศน. ได้ให้คำตอบข้อมูลเกี่ยวกับประเภทสาขาวิชาที่บุตร/นักเรียน/นักศึกษาในการปกครองที่กำลังศึกษาในโครงการทวิศึกษา ตามจำนวนประเภทและสาขาวิชาที่กำลังศึกษาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนทั้ง สพฐ. และ กศน. สูงสุดคือ สาขาวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 รองลงมาก็คือ สาขาวิชาอุตสาหกรรม จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 27.08 ส่วนประเภทวิชาที่ไม่มีนักศึกษาสังกัด กศน. ลงทะเบียนเรียนเลยคือ ศิลปกรรม คหกรรม ประมง และอุตสาหกรรมสิ่งทอ

เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีการดำเนินการแนะนำให้สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา เหตุผลสูงสุดที่สถานศึกษาเข้าร่วมคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 รองลงมาคือ เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้แก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 23.98 ลำดับรองลงมา เป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา 102 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 นอกจากนี้ เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 17.42 และเนื่องจากสถานศึกษามีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50

ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีเหตุผลที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 83.85 รองลงมาเป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.08 ลำดับถัดมาคือ เป็นโครงการที่ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษาจำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 64.92 นอกจากนี้ เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานจำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 45.65 และเนื่องจากสถานศึกษามีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 38.81

ครู/อาจารย์ผู้สอนทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีการดำเนินการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาด้วยเหตุผลสูงสุด คือ เป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ จำนวน 687 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 รองลงมา เป็นโครงการที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์ จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 17.71 ลำดับถัดมาคือ เป็นการพัฒนาสมรรถนะให้ผู้เรียนทำงานหรือศึกษาต่อทางสายอาชีพ 461 คน คิดเป็นร้อยละ 14.37 ลำดับถัดมาคือเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายให้เข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และสถานศึกษามีการเปิดรายวิชาและมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 12.35 และ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนตามความถนัดและความสนใจจำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0

นักเรียน/นักศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. มีเหตุผลที่ตัดสินใจเข้าเรียนโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 746 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 และมีเหตุผลรองลงมาคือ เป็นความต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพ จำนวน 536 คน คิดเป็น

ร้อยละ 27.82 ถัดมาคือต้องการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา จำนวน 345 คน คิดเป็น ร้อยละ 17.90 ผู้ปกครองแนะนำและสนับสนุน จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 10.48 ถัดมา คือมีเพื่อนสนิทเรียนด้วย จำนวน 91 คน ร้อยละ 4.72 นอกนั้นคือ โดนบังคับ/เป็นนโยบายของ โรงเรียนจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.21 และน้อยสุดคือ ต้องการเพิ่มทางเลือกให้ตนเอง ทดสอบความสามารถของตนเอง และนำไปใช้ในการศึกษาต่อ จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.05

เหตุผลที่ผู้ปกครองทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. สนับสนุนให้บุตร/นักเรียน ในความปกครองศึกษาในโครงการทวิศึกษาสูงสุดเพราะได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 54.23 รองลงมาคือต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพให้กับนักเรียน จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 45.67 และน้อยสุดคือฝึกความอดทน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10

วิธีการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา

ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. มีวิธีการ พิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา โดยให้เหตุผลสูงสุดคือ เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ เรียน จำนวน 108 คน และ 234 คน คิดเป็นร้อยละ 29.43 และ 72.67 ตามลำดับ รองลงมาคือ มีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน จำนวน 90 คน และ 204 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.52 และ 63.36 ตามลำดับ ถัดมาคือ มีการเปิดสาขาวิชาตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงานจำนวน 73 คน และ 128 คน คิดเป็นร้อยละ 19.89 และ 39.75 ตามลำดับ รองลงมาคือ เป็นสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมืออยู่เดิมจำนวน 67 คน และ 129 คน คิดเป็นร้อยละ 18.26 และ 40.06 ตามลำดับ รองลงมาคือ เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษาจำนวน 26 คน และ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 7.08 และ 18.32 ตามลำดับ

ประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา

ผู้บริหารการศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ให้คำตอบถึงประเด็นในการจัดทำ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา โดยมีประเด็นสูงสุดคือ วิธีการจัด การเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 12.21 รองลงมาเป็นวิธีการจัดการ เรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลายสายสามัญ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 ลำดับ ถัดมาคือ แนวทางในการ ดำเนินการจัดหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะรับผิดชอบสอนวิชาใด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 10.36 รองลงมาคือ วิธีการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน รายวิชาและวิธีรายงานผลการเรียนของผู้เรียน และวิธีการจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตรจำนวน 96 คน จำนวน 88 คน และจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 9.85 ร้อยละ 9.03 และร้อยละ 8.21 ตามลำดับ

ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ให้คำตอบถึงประเด็นในการ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา โดยมีประเด็นสูงสุดคือ

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชาและวิธีรายงานผลการเรียนของผู้เรียนจำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ แนวทางในการบริหารจัดการโครงการ จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 และประเด็นที่มีการดำเนินการน้อยและน้อยที่สุดคือ วิธีการเทียบโอน ผลการเรียนระหว่างสถานศึกษา จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 68.01 และวิธีการพิจารณา การจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 64.91

ในส่วนของการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการโครงการ ซึ่งกำหนดไว้ใน MOU ทั้งผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ระบุประเด็น ที่มีการดำเนินการน้อยที่สุดในประเด็นเดียวกันคือ แนวทางการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิก ข้อตกลงร่วมกัน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 5.33 และจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 31.37 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับข้อกำหนดอื่นๆ ได้แก่ วิธีการลงทะเบียนของนักเรียน แนวทาง การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาคู่สัญญา และวิธีการจัดตารางเรียน ในแต่ละภาคเรียน ตามลำดับ

แนวทางในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ให้คำตอบถึงแนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ โรงเรียน ในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ. จำนวน 105 คน และ 217 คน คิดเป็นร้อยละ 35.35 และร้อยละ 67.39 ตามลำดับ รองลงมา เป็นบุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนในรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียน ในสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. จำนวน 68 และ 152 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 และ 47.20 ตามลำดับ รองลงมาคือ นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาในหลักสูตร ปวช. เพื่อนำไป เทียบโอนและต้องไปลงทะเบียนเป็นนักศึกษาในสังกัด สอศ. ในหลักสูตร ปวช. อีกหนึ่งภาคเรียน จึงได้วุฒิ ปวช. จำนวน 48 คน และจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 16.16 และร้อยละ 37.58 ตามลำดับ ถัดมาคือ การให้นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับ ปวส. จำนวน 38 คน และ 76 คน คิดเป็นร้อยละ 12.79 และ 23.60 ตามลำดับ ลำดับถัดมาคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตร ปวช. และให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นพี่เลี้ยงจำนวน 22 คน และ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 และร้อยละ 7.45 ตามลำดับ ลำดับถัดมาคือการจัดตารางเรียนแบบ block course ที่เรียน เป็นช่วงเวลาในสถานศึกษา สพฐ. และ สอศ. เช่น ช่วงละ 10 สัปดาห์ จำนวน 12 คน และ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 4.04 และร้อยละ 8.70 ตามลำดับ

แนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ได้ให้คำตอบถึงแนวทางการติดตาม การดำเนินการโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสูงสุดคือ จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของ สถานศึกษาในสังกัดเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างน้อยภาคเรียนละ

หนึ่งครั้ง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10 รองลงมาเป็นแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษาเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.55 ถัดมาคือ มอบหมายหน้าที่ให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงสร้างของงานปกติ จำนวน 78 คน คิดร้อยละ 24.15 ลำดับถัดมาคือ สรุปลผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อผู้รับผิดชอบในระดับต่างๆ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ และ กศน. ได้ให้คำตอบถึงแนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษา เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 255 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.20 รองลงมาคือ มอบหมายหน้าที่ตามโครงสร้างของการดำเนินงานของสถานศึกษาตามปกติในการติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทั้งงานบริหารจัดการโครงการและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 215 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.77 ถัดมาคือ จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาการดำเนินงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 42.55

การจัดการเรียนการสอนทวิศึกษาให้แก่ผู้เรียน

เมื่อนักเรียน/นักศึกษาในสังกัด สพฐ. เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาแล้ว นักเรียน/นักศึกษาได้ทราบรายละเอียดของโครงการจากสถานศึกษาสูงสุด คือ เป้าหมายของโครงการ 445 คน คิดเป็นร้อยละ 11.87 รองลงมาคือ วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสายอาชีพ จำนวน 430 คน คิดเป็นร้อยละ 11.47 รองลงมาเป็น เกณฑ์การจบหลักสูตร ปวช. จำนวน 388 คน คิดเป็นร้อยละ 10.35 รองลงมาคือเกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 9.61 รองลงมาคือ การจัดตารางเวลาเรียนแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 9.28 ลำดับถัดมาคือ การเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75

เมื่อนักเรียน/นักศึกษาในสังกัด กศน. เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาแล้ว นักเรียน/นักศึกษาได้ทราบรายละเอียดของโครงการจากสถานศึกษาสูงสุด คือ เป้าหมายของโครงการ และวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสายอาชีพจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 รองลงมาคือ เกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสายสามัญ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 1.07 รองลงมาคือ เกณฑ์การจบหลักสูตร ปวช. จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 1.04 การลงทะเบียนเรียน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 การจัดตารางเวลาเรียนแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 0.93 นอกจากนั้นคือ แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา วิธีการวัดประเมินผลการเรียนและการรายงานผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ

การจัดตารางเรียนในโครงการทวิศึกษา

ผู้เรียนสังกัด สพฐ. ให้คำตอบถึงการ จัดตารางเรียนของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือแบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ปวช. จำนวน 613 คน คิดเป็นร้อยละ 56.24 รองลงมาเป็นแบ่งการเรียนเป็นบล็อกย่อยๆ ภายใน 1 ภาคเรียน โดยแยกเรียนเป็นบล็อกที่เรียนวิชา ม.ปลายสลับกับวิชาบล็อกที่เรียนวิชา ปวช. จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 รองลงมาคือ เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญในวันจันทร์ถึงศุกร์และเรียนรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตร ปวช. ในตอนเย็น หรือวันเสาร์อาทิตย์ จำนวน 76 คน และ 68 คน คิดเป็นร้อยละ 6.97 และ 6.24 ตามลำดับ ลำดับถัดมาคือ เรียนหลักสูตร ปวช. ในวันปกติ และหลักสูตรสามัญ ในวันเสาร์อาทิตย์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 1.28

ผู้เรียนสังกัด กศน. ให้คำตอบถึงการ จัดตารางเรียนของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือแบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ปวช. จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 5.78 รองลงมาเป็นแบ่งการเรียนเป็นบล็อกย่อยๆ ภายใน 1 ภาคเรียน โดยแยกเรียนเป็นบล็อกที่เรียนวิชา ม.ปลายสลับกับวิชาบล็อกที่เรียนวิชา ปวช. จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 รองลงมาคือเรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญในวันจันทร์ถึงศุกร์และเรียนรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตร ปวช. ในตอนเย็น หรือวันเสาร์อาทิตย์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83 ตามลำดับ

ลักษณะการจัดชั้นเรียนในโครงการทวิศึกษา

สำหรับการจัดชั้นเรียน ในรายวิชาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ผู้เรียนในสังกัด สพฐ. ให้คำตอบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติสูงสุดคือ การเรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 482 คน คิดเป็นร้อยละ 53.56 รองลงมาเป็นเรียนร่วมห้องเรียนกับเพื่อนตามแผนการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมาคือ เรียนแบบเข้ากลุ่ม/สอบเทียบ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.44 และน้อยสุด เป็นการแยกไปเรียนตามสายอาชีพที่ตนเองเลือก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22

สำหรับการจัดชั้นเรียน ในรายวิชาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ผู้เรียนในสังกัด กศน. ให้คำตอบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติสูงสุดคือ การเรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 4.33 รองลงมาเป็น เรียนร่วมห้องเรียนกับเพื่อนตามแผนการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 3.89 รองลงมา คือเรียนแบบเข้ากลุ่ม/สอบเทียบ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.56

สำหรับการจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) มีการปฏิบัติสูงสุดคือ เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างน้อย 1 วัน ในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 โดยเป็นการแยกเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนทวิศึกษาสูงถึง 416 คน คิดเป็นร้อยละ 29.65 รองลงมาคือ เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน. และมีอาจารย์จากสถานศึกษาสังกัด สอศ. มาสอน จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 16.46 รองลงมาคือ เรียนที่โรงเรียน

สายสามัญหรือศูนย์ กศน. โดยที่ครูโรงเรียนสอนเอง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 10.41 นอกจากนั้นเป็นการเรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาในช่วงวันเสาร์อาทิตย์ การเรียนวันศุกร์และวันเสาร์ และเรียนช่วงเย็นจันทร์ถึงศุกร์ และวันเสาร์อาทิตย์ จำนวน 49, 6 และ 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.49 0.43 และ 0.14 ตามลำดับ

ความคาดหวังของนักเรียน/นักศึกษาต่อการเรียนในโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป

จากประสบการณ์ที่เคยศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา นักเรียน/นักศึกษาทั้ง สพฐ. และ กศน. มีความคิดเห็นว่าจะยังเรียนหลักสูตรนี้ในปีการศึกษาหน้าต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 768 คน คิดเป็นร้อยละ 87.38 รองลงมาเป็น ยังไม่แน่ใจ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 6.48 รองลงมา จะขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตรมัธยมปลายสายสามัญ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 รองลงมาคือ ไม่เรียนต่อในโครงการทวิศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 และน้อยสุดขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46

เมื่อเรียนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว นักเรียน/นักศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. วางแผนจะเรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมาเป็นเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 20.82 และประกอบอาชีพโดยใช้วุฒิ ปวช. จากโครงการทวิศึกษา จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18

4.3 การประเมินโครงการทวิศึกษา

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการทวิศึกษาจากความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับเขตพื้นที่ และในระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครอง จำแนกตามสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. นำเสนอ ดังนี้

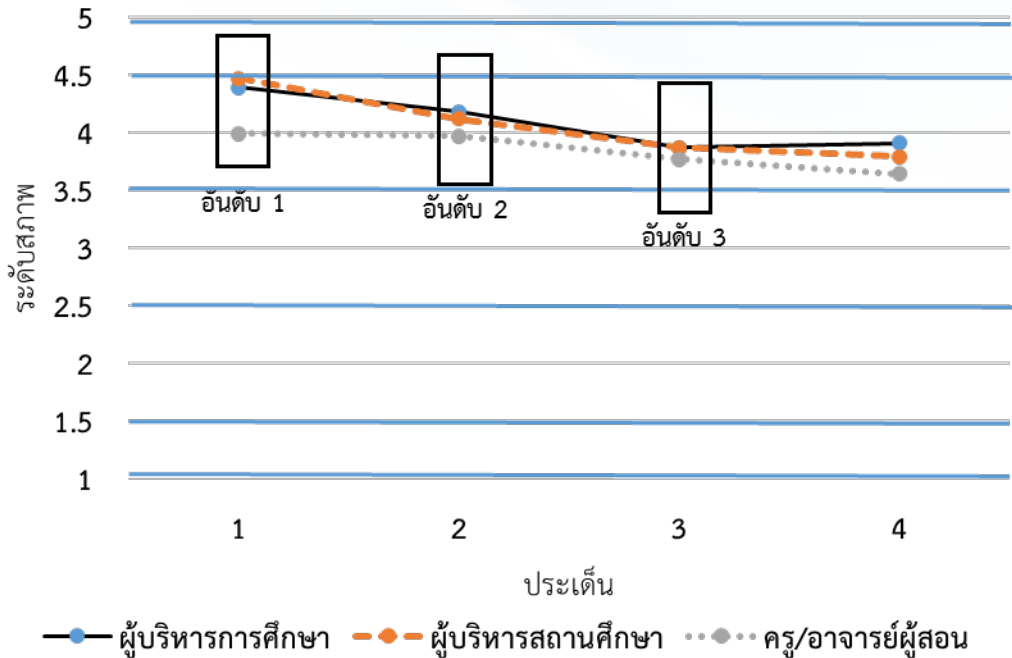
4.3.1 ปัจจัยการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

ปัจจัยการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ประกอบด้วย ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา และความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา รายละเอียดดังนี้

1) ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน

ระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในด้านความเข้าใจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษามีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.09$, $SD. = 0.60$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.06$, $SD. = 0.68$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.87$, $SD. = 0.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในประเด็นที่ 1 ความเข้าใจ

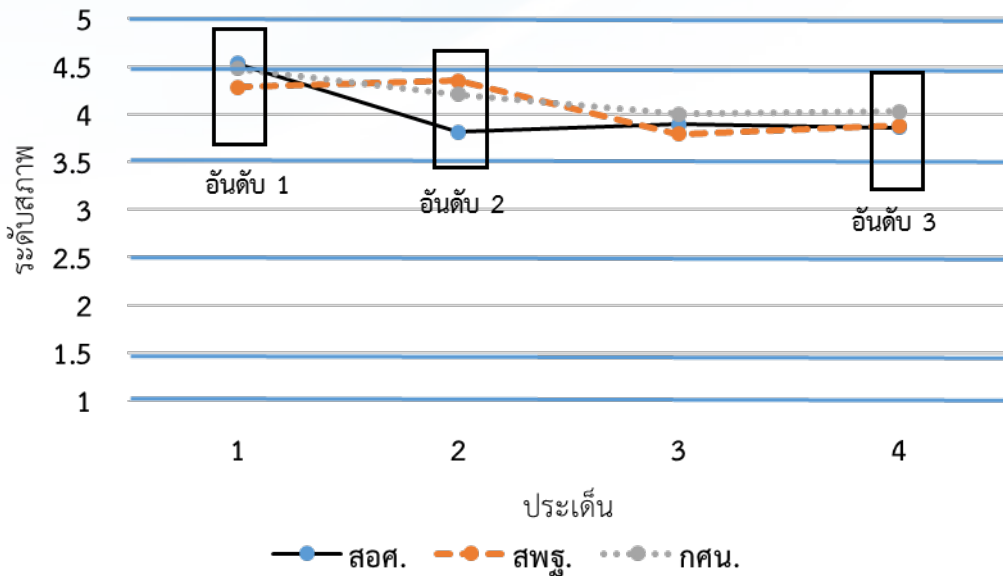
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 นโยบายในการดำเนินโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 คู่มือในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพ 4.1 ระดับสภาความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ผู้สอน

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, $SD. = 0.60$) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.18$, $SD. = 0.47$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. ($M = 4.07$, $SD. = 0.63$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 4.02$, $SD. = 0.66$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการในประเด็นการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจนและการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในประเด็นที่ 1 ความเข้าใจวัตถุประสงค์และ

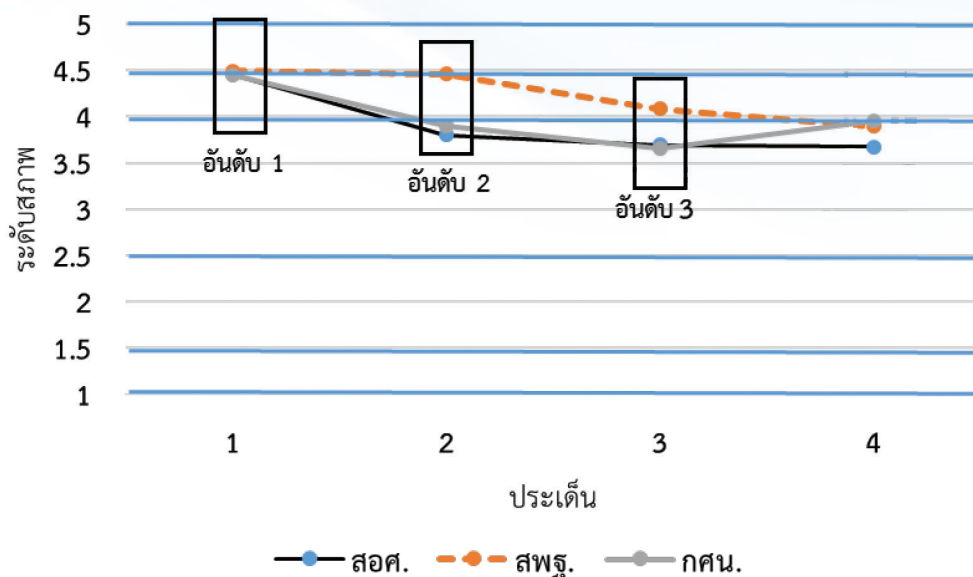
เป้าหมายของการโครงการชัดเจน เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 4 คู่มือในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้เป็นอันดับที่ 3 และประเด็นที่ 3 นโยบายในการดำเนินโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลได้เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพที่ 4.2

แผนภาพ 4.2 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา ของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

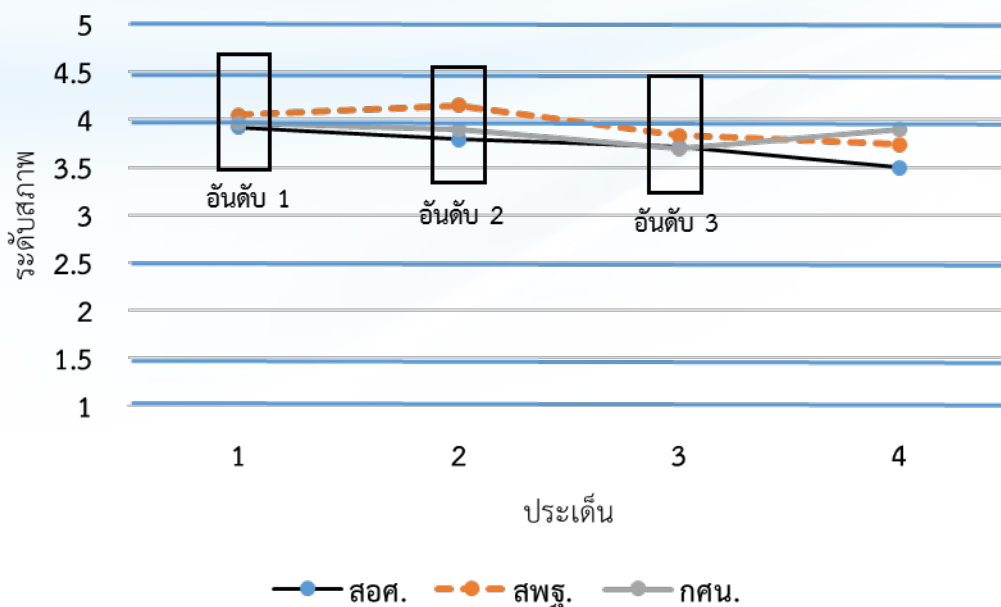
ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD. = 0.68$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.23$, $SD. = 0.64$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 3.99$, $SD. = 0.67$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 3.90$, $SD. = 0.68$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการในประเด็นการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ประเด็นที่ 1 ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 นโยบาย

ในการดำเนินโครงการศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลได้เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 คู่มือในการดำเนินงานโครงการศึกษามีความชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพที่ 4.3

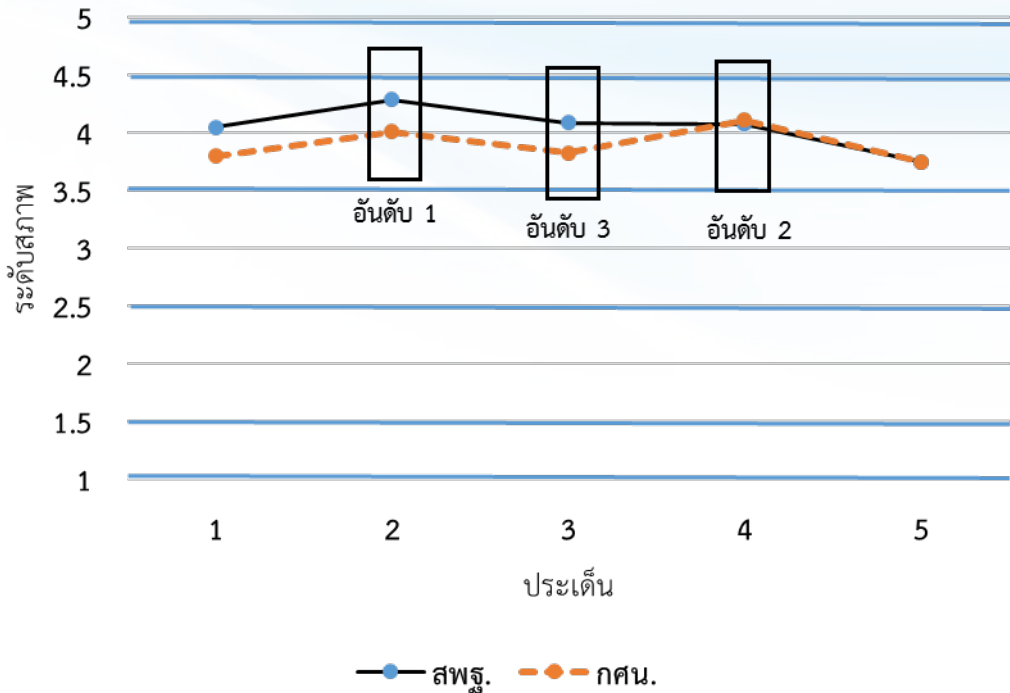
แผนภาพ 4.3 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.87$, $SD. = 0.87$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนในสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.15$, $SD. = 1.35$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. ($M = 3.95$, $SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.76$, $SD. = 0.99$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการในประเด็นการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ประเด็นที่ 1 การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการชัดเจน เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 นโยบายในการดำเนินโครงการศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 คู่มือในการดำเนินงานโครงการศึกษามีความชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพที่ 4.4

แผนภาพ 4.4 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอน สอศ. สพฐ. และ กศน.

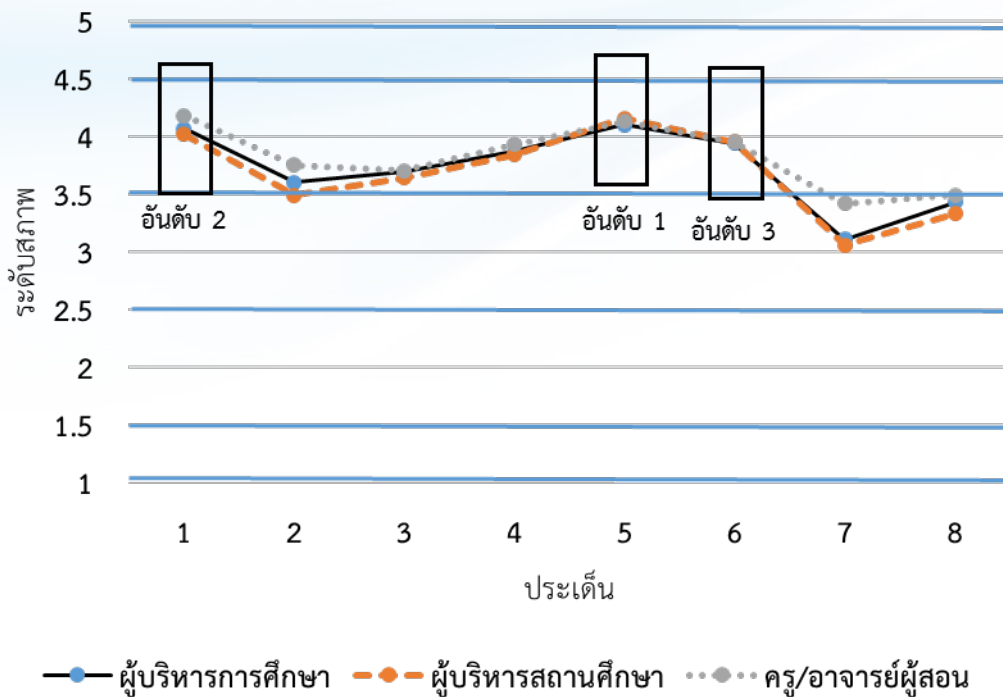
ผู้ปกครอง มีระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $SD. = 0.63$) โดยผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด สพฐ. มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.14$, $SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด กศน. ($M = 3.83$, $SD. = 0.69$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการในประเด็นการสนับสนุนบุตร/นักเรียนในความปกครองเรียนในโครงการทวิศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในประเด็นที่ 2 การสนับสนุนบุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านเรียนในโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 4 ระบุว่านักเรียนในโครงการทวิศึกษาต้องเรียนและร่วมกิจกรรมต่างๆ เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 การจัดโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนเห็นผลเป็นรูปธรรม เป็นอันดับ 3 และ ประเด็นที่ 5 เชื่อมั่นในการจัดการเรียนทวิศึกษาของสถานศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.5

แผนภาพ 4.5 ระดับสภาพความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครอง สพฐ. และ กศน.

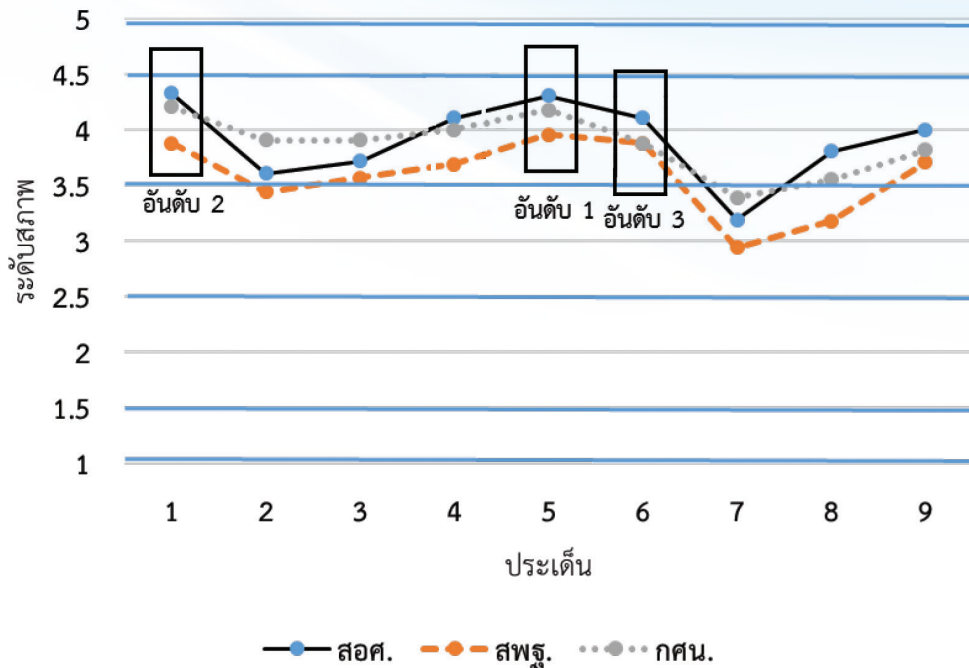
2) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยครู/อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.82$, $SD. = 0.72$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.73$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.69$, $SD. = 0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ยมีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา ในประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา มาเป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 1 ครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 7 งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.6

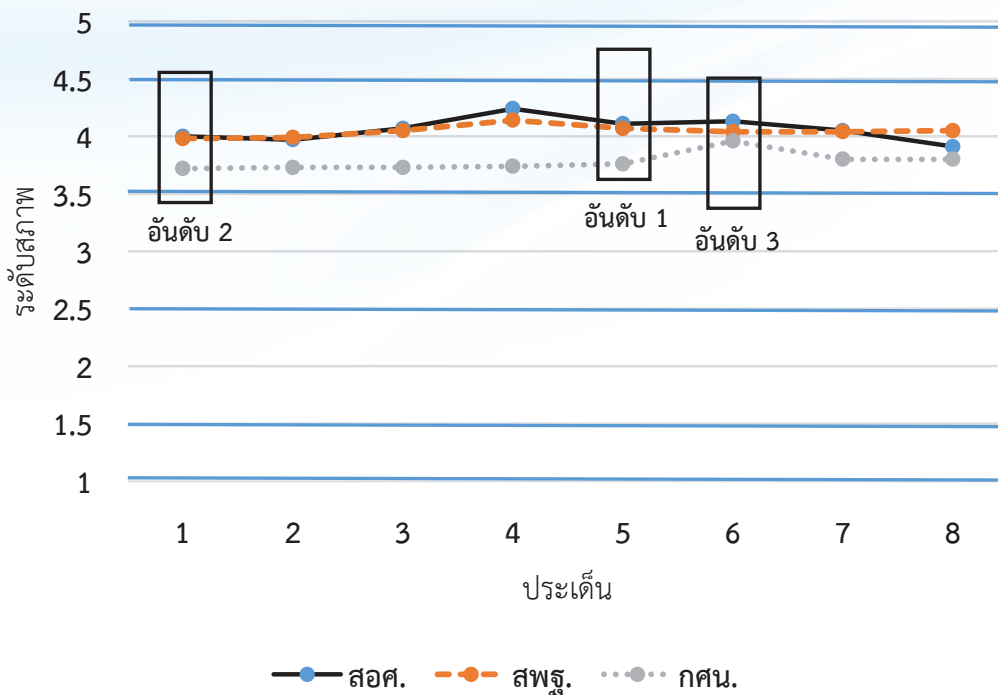
แผนภาพ 4.6 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ผู้สอน

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ทวิศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
 ($M = 3.73$, $SD. = 0.59$) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพ
 การจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการ
 ทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.91$, $SD. = 0.71$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน.
 ($M = 3.87$, $SD. = 0.46$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. ($M = 3.58$,
 $SD. = 0.55$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการ
 ทวิศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
 ขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเห็นต่อระดับ
 สภาพการจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา
 ในประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา เป็นอันดับที่ 1 ประเด็น
 ที่ 1 ครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2
 ประเด็นที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุดห้องคอมพิวเตอร์
 โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 7 งบประมาณมีเพียงพอในการ
 จัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.7

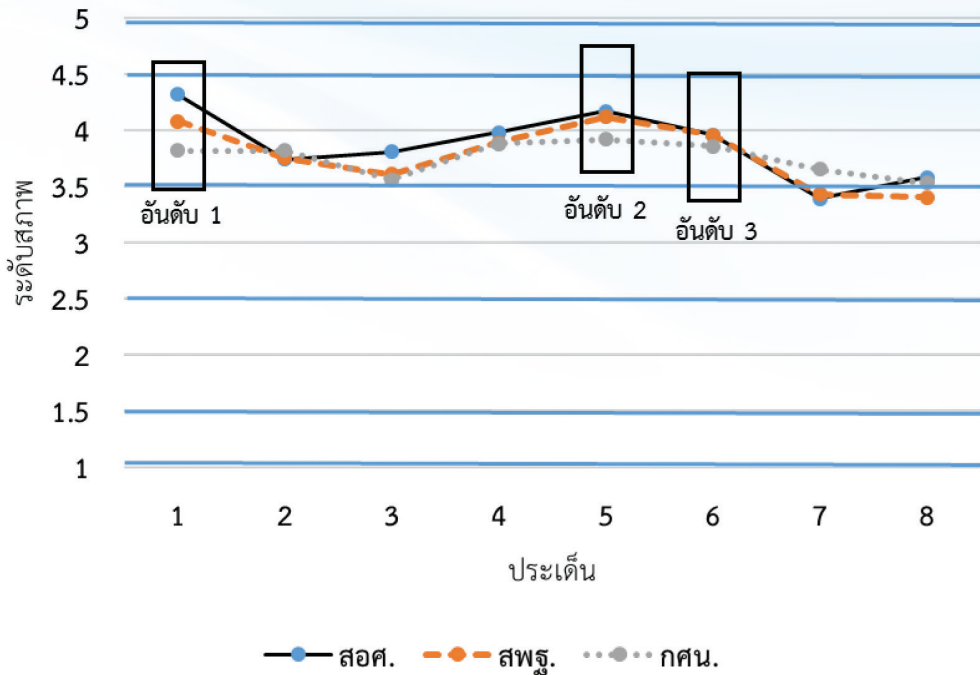
แผนภาพ 4.7 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทีวีศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ทีวีศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
 ($M = 3.69$, $SD. = 0.78$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความเห็นต่อระดับสภาพ
 การจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการ
 ทีวีศึกษาสูงที่สุด ($M=3.71$, $SD. =0.78$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน.
 ($M = 3.71$, $SD. = 0.88$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 3.66$,
 $SD. = 0.77$) โดยทุกประเดีนจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการ
 ทีวีศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับ
 ปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพร้อมในประเดีนสถานศึกษา มีความสะดวก ปลอดภัย
 ในการจัดการศึกษา และครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ
 ทีวีศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเดีนโดยเฉลี่ย มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา
 ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา ในประเดีนที่ 5 สถานศึกษา
 มีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา เป็นอันดับที่ 1 ประเดีนที่ 1 ครูอาจารย์มีความ
 สามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทีวีศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเดีนที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวก
 ในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร
 และห้องน้ำ เป็นต้น เป็นอันดับ 3 และ ประเดีนที่ 7 งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษา
 หลักสูตรทีวีศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.8

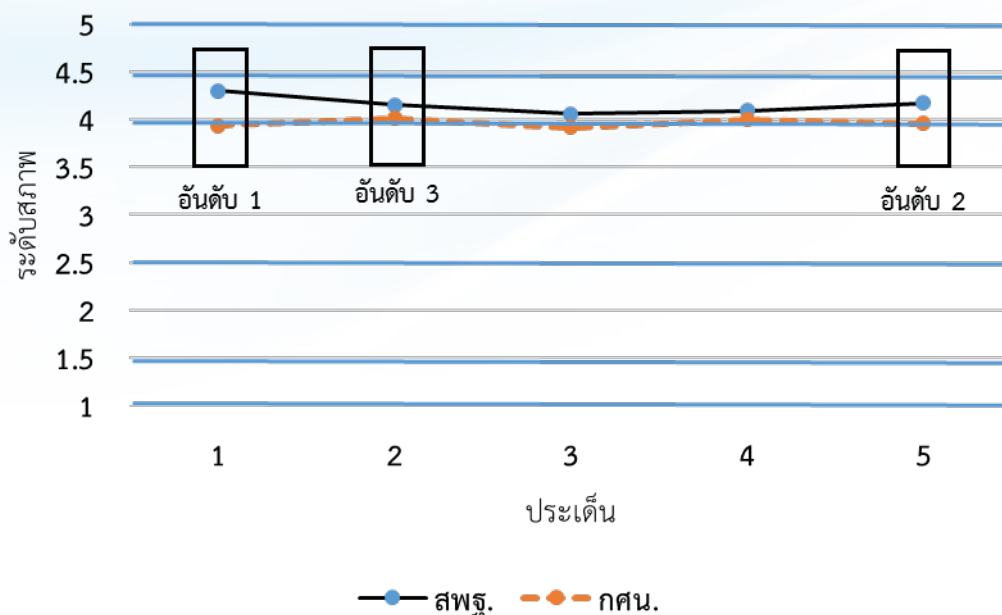
แผนภาพ 4.8 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทีวีศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทีวีศึกษา
 ในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.82$,
 $SD. = 0.72$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา
 ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทีวีศึกษา
 สูงที่สุด ($M = 3.87$, $SD. = 0.68$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนในสังกัด สพฐ. ($M = 3.78$,
 $SD. = 0.74$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนในสังกัด กศน. ($M = 3.75$, $SD. = 0.74$)
 โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทีวีศึกษา
 ในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับ
 มากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะเห็นว่ามีความพร้อมในประเด็น ครูอาจารย์มีความสามารถ
 ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ และสถานศึกษามีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการ
 ศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา
 ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา ประเด็นที่ 1 ครูอาจารย์
 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทีวีศึกษาเป็นอันดับที่ 1 ในประเด็นที่ 5
 สถานศึกษามีความสะดวกปลอดภัยในการจัดการศึกษาเป็นอันดับที่ 2 ประเด็นที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวก
 ในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร
 และห้องน้ำ เป็นต้น เป็นอันดับ 3 และ ประเด็นที่ 7 งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษา
 หลักสูตรทีวีศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.9

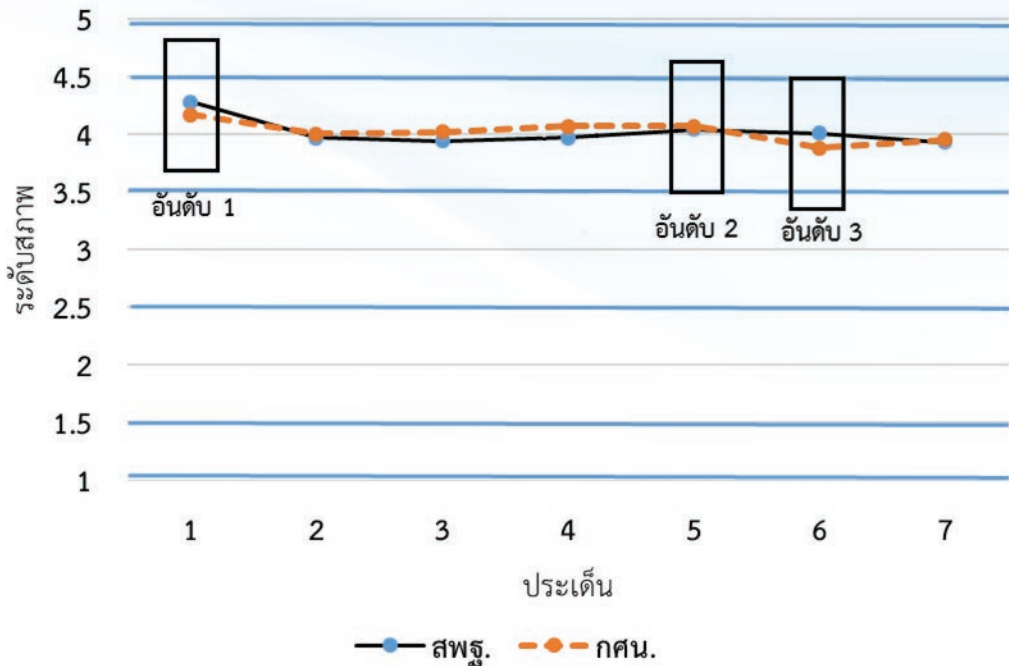
แผนภาพ 4.9 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ ทวีติศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้ปกครองของนักเรียน/นักศึกษา มีความคิดเห็นที่มีต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา โครงการทวีติศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ใน ระดับมาก ($M = 4.14$, $SD. = 0.65$) ผู้ปกครองนักศึกษาสังกัด สพฐ. เห็นว่าสถานศึกษามี ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนในสังกัด กศน. ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในประเด็นครูอาจารย์มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย ผู้ปกครองมีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตาม โครงการของสถานศึกษา ในประเด็นที่ 1 สถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีความ ปลอดภัยในการจัดการศึกษาทวีติศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีบุคลากรเพียงพอ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรให้กับบุตรหลานของท่าน เป็นอันดับ 3 และ ประเด็นที่ 3 สถานศึกษามีจำนวนห้องเรียนมีจำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่างๆ เพียงพอต่อจำนวน ผู้เรียนเป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.10

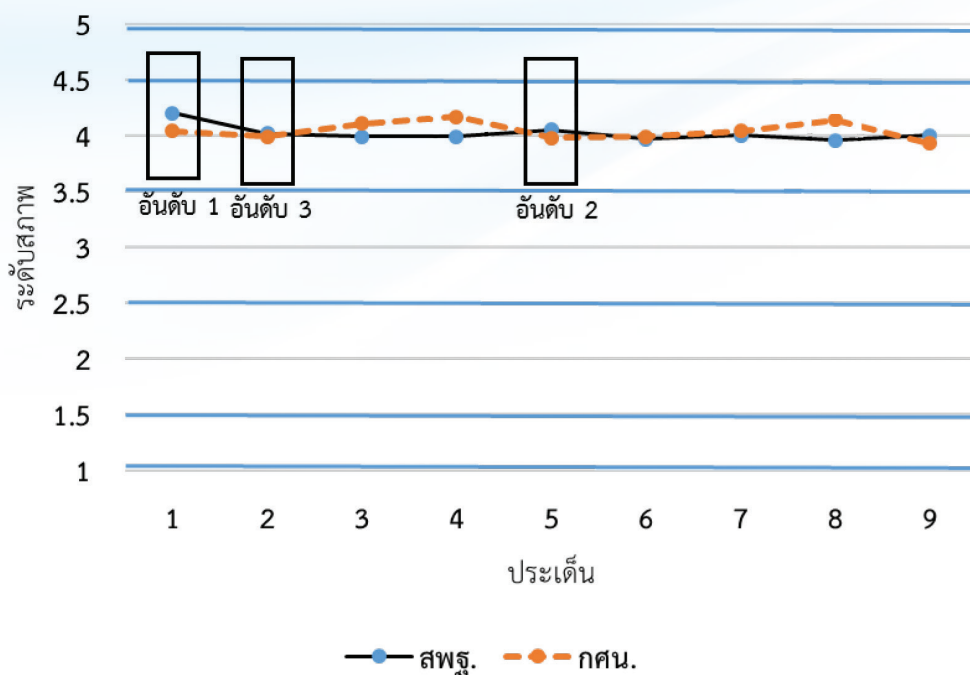
แผนภาพ 4.10 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทีวีศึกษาของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.

นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนในด้านสายสามัญ) มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทีวีศึกษา ในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $SD. = 0.68$) นักเรียน/นักศึกษาลังกัด กศน. และ สพฐ. มีความเห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนในด้านสายสามัญ) ส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในประเด็นสถานศึกษามีครู/อาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายสามัญ) มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาในประเด็นที่ 1 สถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีความปลอดภัยในการจัดการศึกษาทีวีศึกษาเป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 7 มีอุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.11

แผนภาพ 4.11 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทีวีศึกษาของนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายสามัญ) ของ สพฐ. และ กศน.

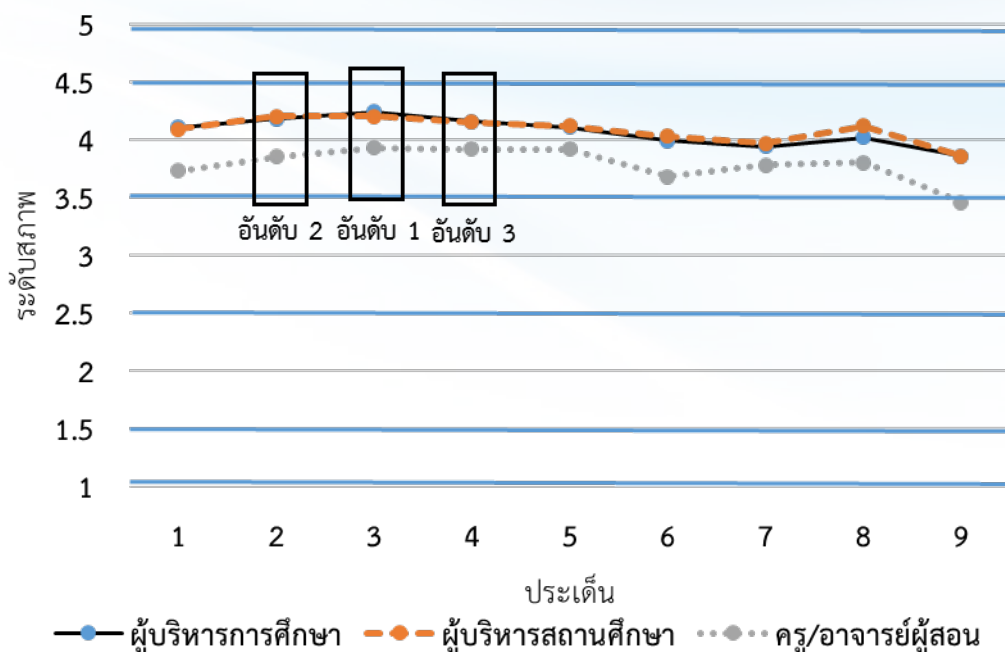
นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายอาชีพ) มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ทีวีศึกษาในด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
 ($M = 4.02$, $SD. = 0.69$) โดยนักเรียน/นักศึกษาในสังกัด กศน. และ สพฐ. มีความเห็นว่ามี
 ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาใกล้เคียงกัน โดยนักเรียน/นักศึกษา
 (ที่เรียนด้านสายอาชีพ) ส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในประเด็นสถานศึกษามีครู
 อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด เมื่อพิจารณา
 เป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายอาชีพ) มีความเห็นต่อระดับสภาพ
 การจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาในประเด็น
 ที่ 1 สถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
 เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีความปลอดภัยในการจัดการศึกษาทีวีศึกษา เป็น
 อันดับ 2 ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีบุคลากรเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรให้กับ
 บุตรหลานของท่าน เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 6 สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่าง
 พอเพียง เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ และประเด็นที่ 8 มีวัสดุฝึก
 เพียงพอต่อการเรียนในสาขาวิชาที่เรียน เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.12

แผนภาพ 4.12 ระดับสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของการดำเนินงานตามโครงการ
 ทีวีศึกษา ของนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนด้านสายอาชีพ) ของ สพฐ. และ กศน.

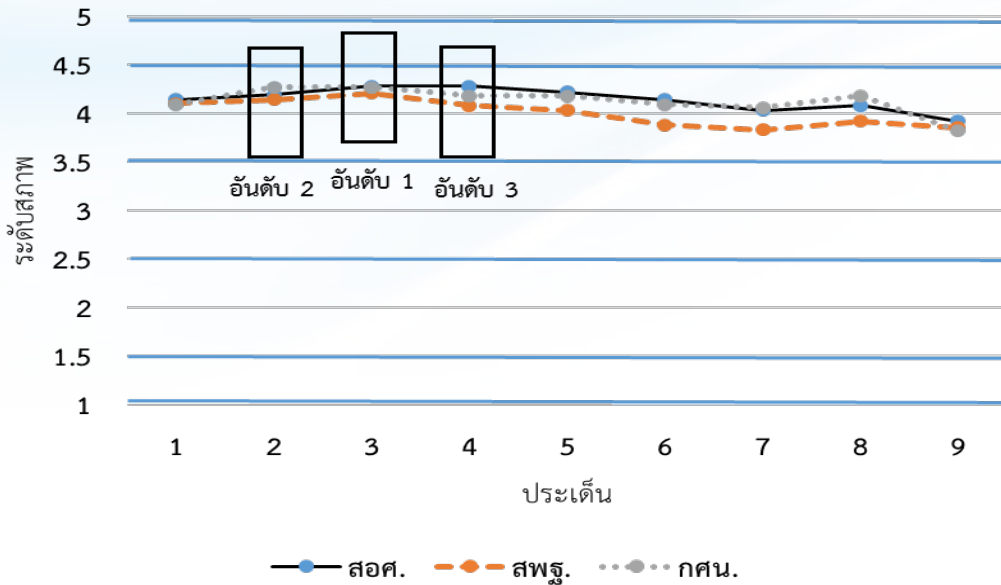
3) ความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา

ระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทีวีศึกษาในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทีวีศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.08$, $SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.07$, $SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.79$, $SD. = 0.70$) เมื่อพิจารณารายประเด็นโดยเฉลี่ยมีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาในประเด็นที่ 3 การกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน เป็นอันดับที่ 2 ประเด็นที่ 4 การกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 9 การกำหนดข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.13

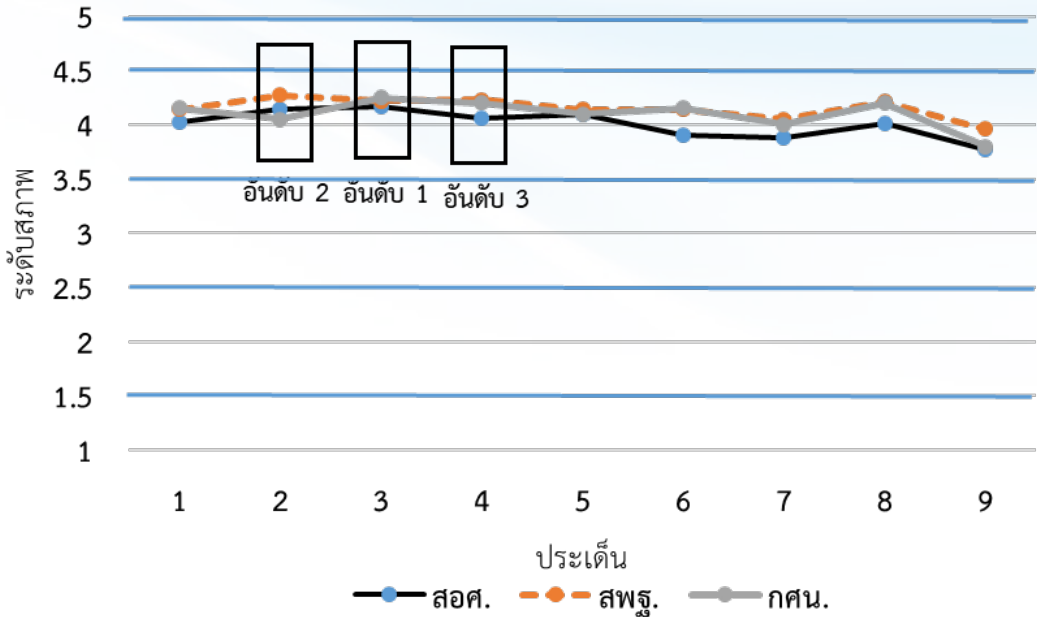
แผนภาพ 4.13 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ผู้สอน

ผู้บริหารการศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.07$, $SD. = 0.65$) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.14$, $SD. = 0.80$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 4.13$, $SD. = 0.45$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. ($M = 4.00$, $SD. = 0.65$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษาในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความชัดเจนในประเด็น การกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร และการกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ในประเด็นที่ 3 การกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน เป็นอันดับที่ 2 ประเด็นที่ 4 การกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 9 การกำหนดข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.14

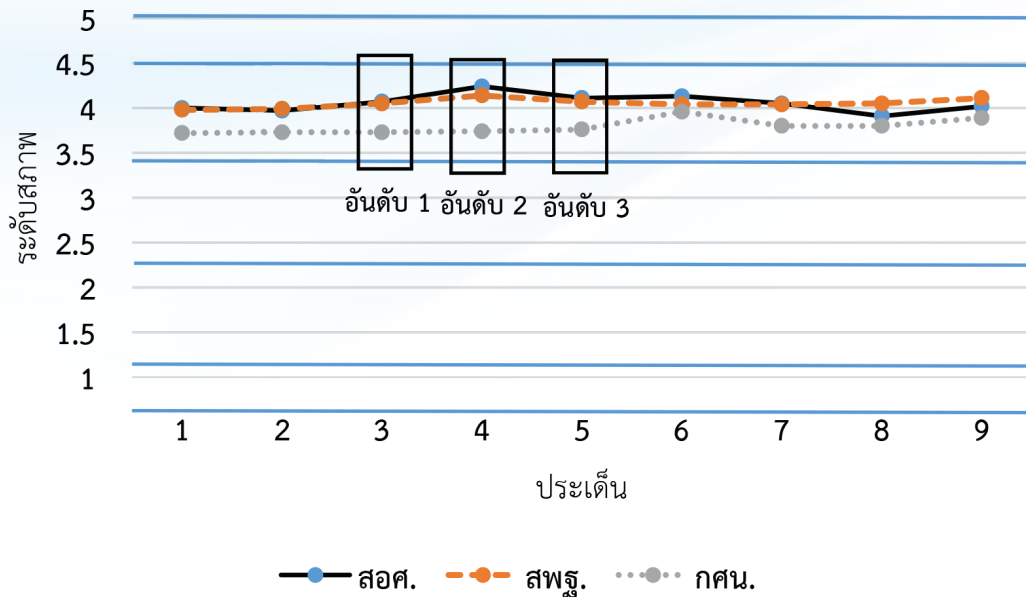
แผนภาพ 4.14 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ทวิศึกษา ในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.08$, $SD = 0.73$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับ สภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตาม โครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M=4.15$, $SD=0.75$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 4.10$, $SD = 0.72$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 4.01$, $SD = 0.71$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ทวิศึกษาในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมาก ขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความชัดเจนในประเด็นการกำหนด รายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน และการกำหนด ตารางจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร เมื่อพิจารณารายประเด็นโดยเฉลี่ย การเข้าใจถึงสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพ การจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ในประเด็นที่ 3 การกำหนดตารางจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรง ตามหลักสูตร เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 การกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใด จะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 4 การกำหนดแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ เป็นอันดับ 3 และ ประเด็นที่ 9 การกำหนดข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.15

แผนภาพ 4.15 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.79$, $SD. = 0.70$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.83$, $SD. = 0.70$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.75$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.75$, $SD. = 0.72$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความชัดเจนในเรื่องการกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร เมื่อพิจารณารายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาในประเด็นที่ 3 การกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 4 การกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 การกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียน เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 9 การกำหนดข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.16

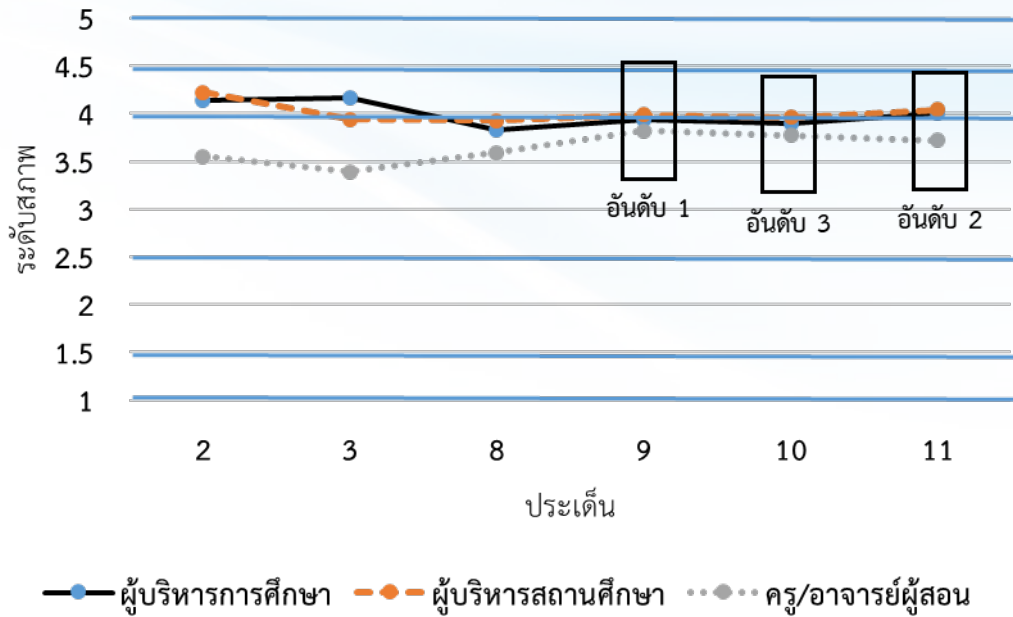
แผนภาพ 4.16 ระดับสภาพด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และ กศน.

4.3.2 กระบวนการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

กระบวนการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ที่ประกอบด้วย ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา รายละเอียดดังนี้

1) ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา

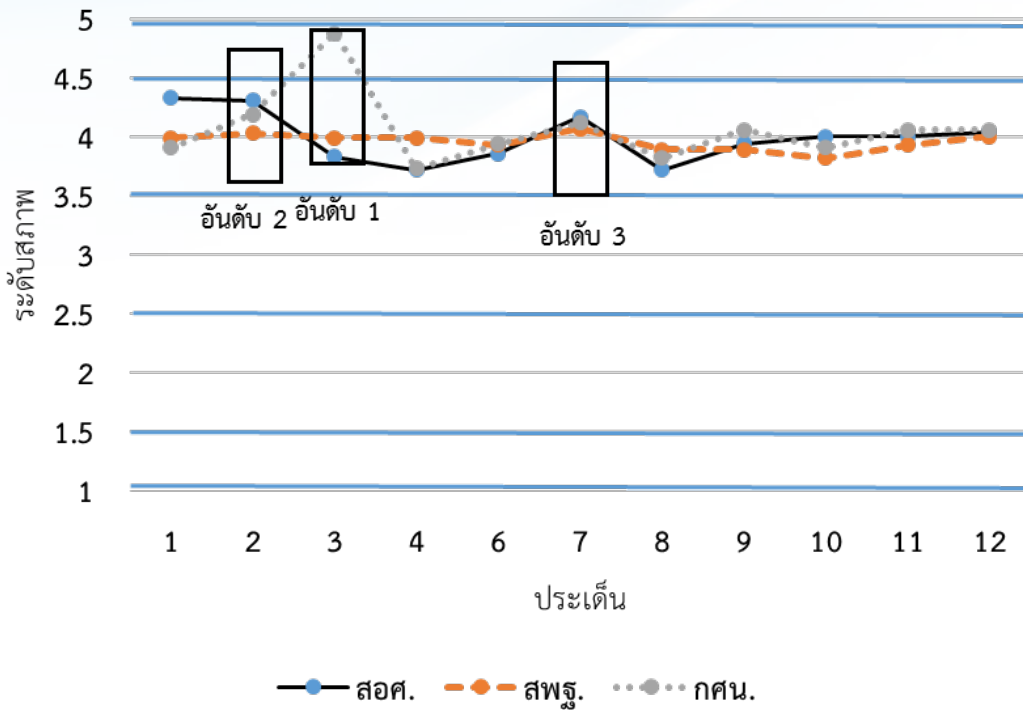
ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.04, SD. = 0.69$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.00, SD. = 0.67$) ผู้ปกครอง ($M = 3.89, SD. = 0.75$) นักเรียน/นักศึกษา ($M = 3.88, SD. = 0.77$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.67, SD. = 0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ในประเด็นที่ 9 สถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบเป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 11 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 10 สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นอันดับ 3 และสถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการฯ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.17

แผนภาพ 4.17 ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ผู้สอน

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M=4.00$, $SD.=0.67$) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.07$, $SD. = 0.80$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 4.01$, $SD. = 0.74$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. ($M = 3.96$, $SD. = 0.57$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในประเด็นสถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในโครงการฯ และ สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา ในประเด็นที่ 3 สถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการฯ เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 7 สถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน เป็นอันดับ 3 นอกจากนั้นจะเป็นประเด็นที่ 12 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการ

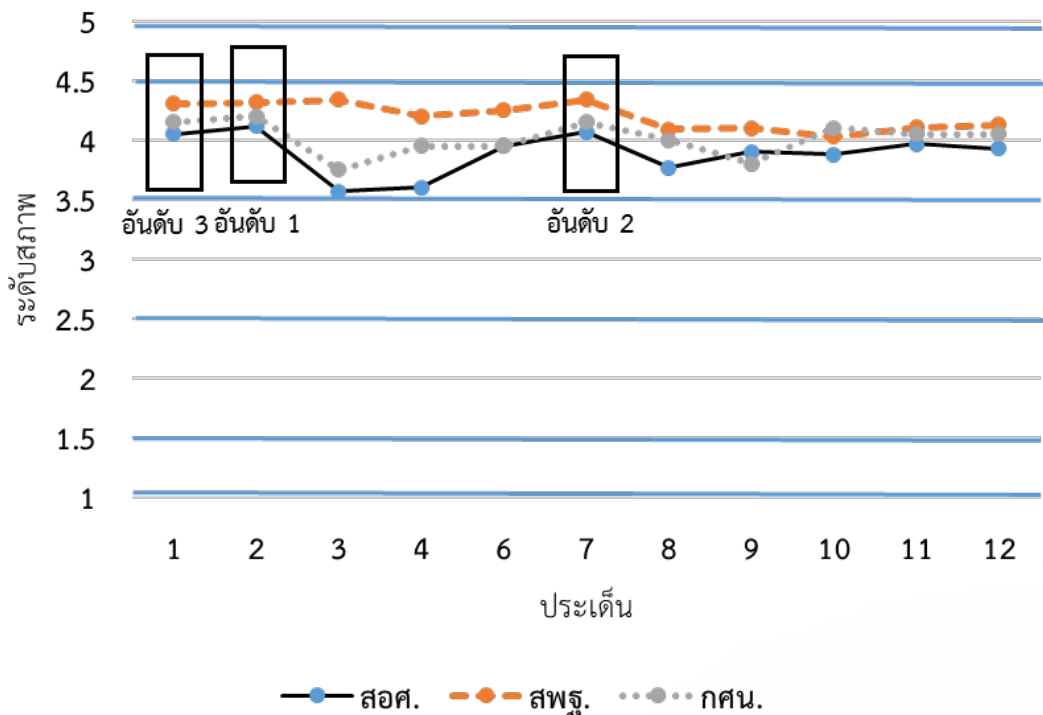
ประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร และประเด็นที่ 11 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.18

แผนภาพ 4.18 ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$, $SD. = 0.69$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.20$, $SD. = 0.60$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 4.01$, $SD. = 0.85$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 3.89$, $SD. = 0.72$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในประเด็นสถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับพิชชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา และสถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้าน

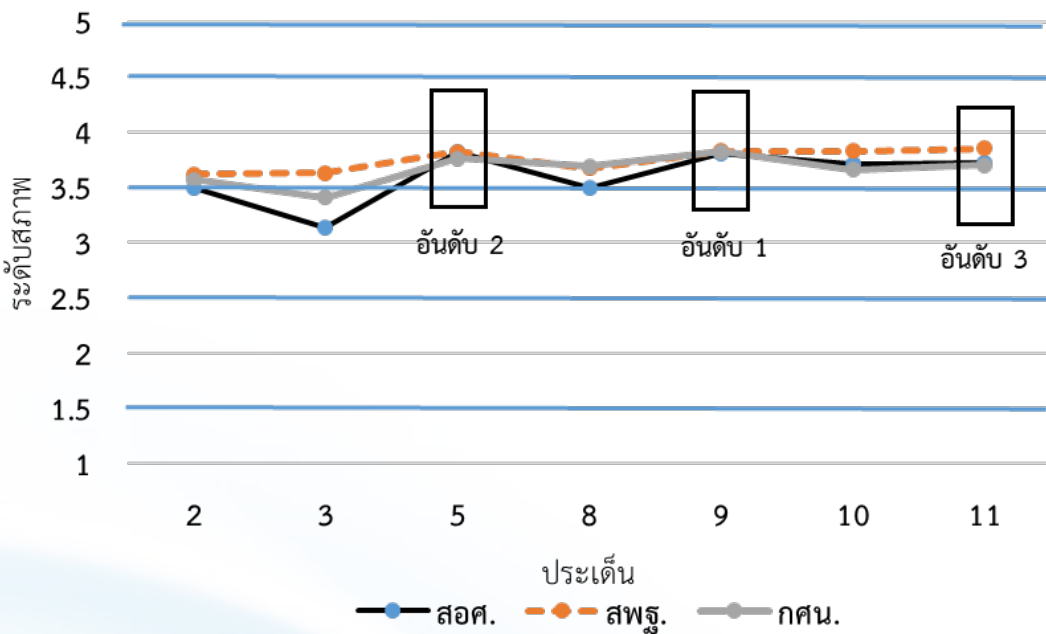
ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาในประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 7 สถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกัสถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีการประชุมร่วมกัน เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 6 บุคลากรภายในสถานศึกษามีความร่วมมือในการดำเนินงาน ประเด็นที่ 11 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร และประเด็นที่ 12 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร ตามลำดับดังแผนภาพ 4.19

แผนภาพ 4.19 ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

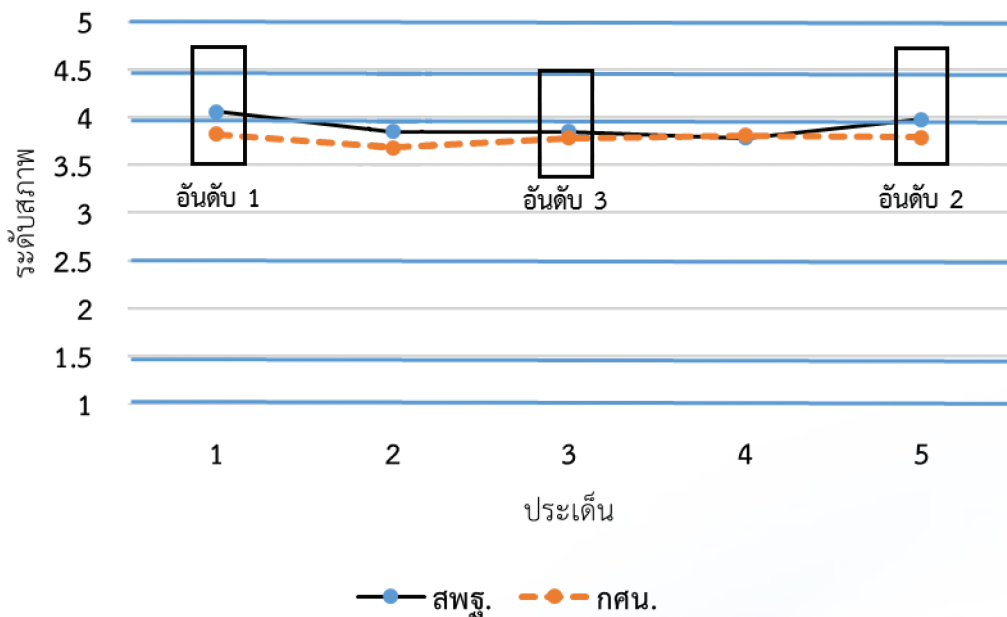
ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.67$, $SD. = 0.74$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา ตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.75$, $SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.66$, $SD. = 0.69$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.60$, $SD. = 0.75$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพ

ของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่า มีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในประเด็นสถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอน ที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ และสถานศึกษามีระบบในการคัดเลือก ครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการและวิชาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ทวีศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา ในประเด็น ที่ 9 สถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่ รับผิดชอบ เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 5 สถานศึกษามีระบบในการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการและวิชาชีพ เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 11 สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 10 สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการจัด การเรียนรู้ของครู ประเด็นที่ 2 สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงาน โครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัด การศึกษาโครงการทวีศึกษา และประเด็นที่ 3 สถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการฯ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.20

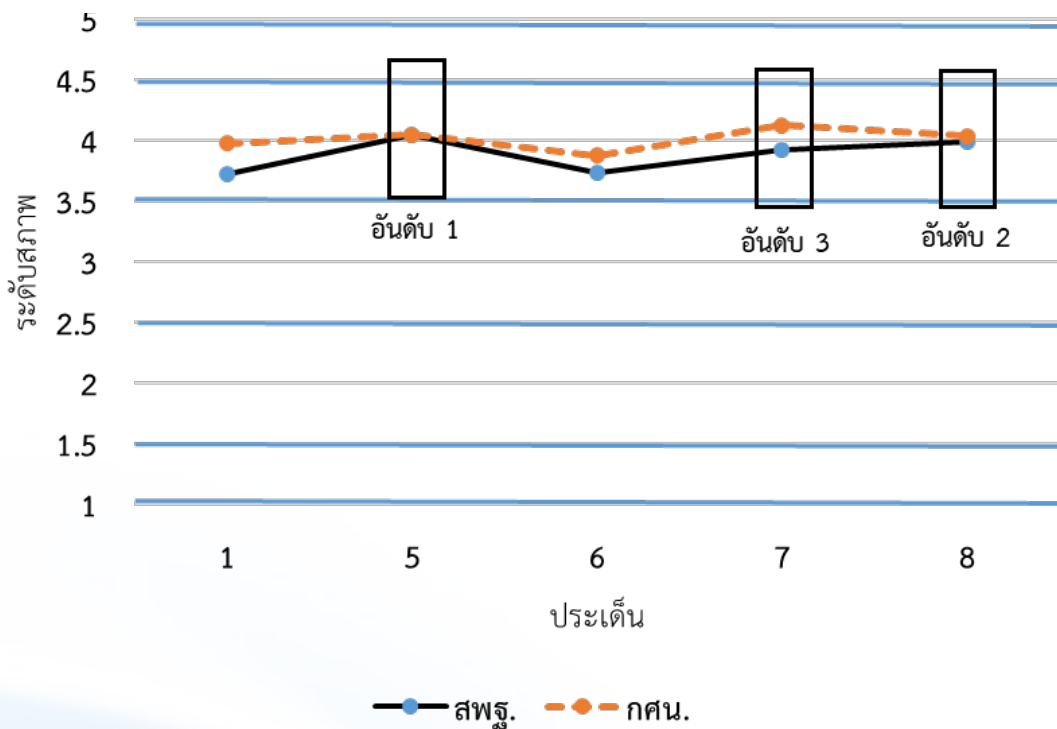
แผนภาพ 4.20 ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา ของครู/อาจารย์ผู้สอน ของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้ปกครอง มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.89, SD. = 0.75$) ผู้ปกครองของนักศึกษาสังกัด สพฐ. มีความเห็นว่าสถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโครงการมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองเห็นว่ามีประสิทธิภาพ ในประเด็นของการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษามากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้าน ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาในประเด็นที่ 1 สถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาให้ท่านเข้าใจ เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 5 รับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตร เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 รับรู้ถึงหลักเกณฑ์และแนวทาง ในการวัดและประเมินผลการเรียนโครงการทวิศึกษา เป็นอันดับ 3 นอกจากนั้น เป็น ประเด็นที่ 2 รับรู้ว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชาใด และประเด็นที่ 4 รับรู้และเข้าใจในการกำหนดวิธีการโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.2

แผนภาพ 4.21 ระดับสภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.

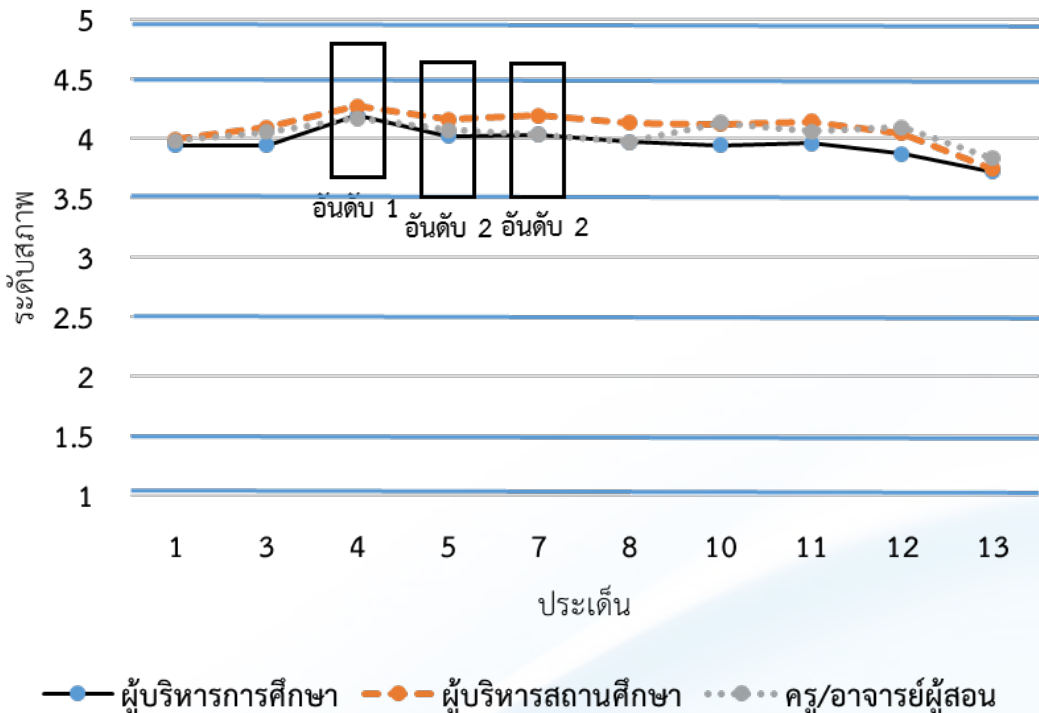
นักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ศึกษาศึกษาในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD. = 0.77$) นักเรียนในสังกัด กศน. มีความเห็นว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการมากกว่า นักศึกษาสังกัด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษาเห็นว่ามีประสิทธิภาพการบริหารจัดการในประเด็น การรับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตรมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความเข้าใจต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการศึกษาในประเด็นที่ 5 การรับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตร เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 8 อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเป็นการเฉพาะในการศึกษาตามโครงการศึกษาศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 7 ความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรภายในสถานศึกษา เป็น อันดับ 3 นอกจากนี้เป็นประเด็นที่ 1 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการ ศึกษาแบบทวิศึกษาให้ท่านเข้าใจ และประเด็นที่ 6 ระบบการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจและความพร้อมในการเข้าเรียน ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.22

แผนภาพ 4.22 ระดับสภภาพด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา ของนักเรียน/นักศึกษาของ สพฐ. และ กศน.

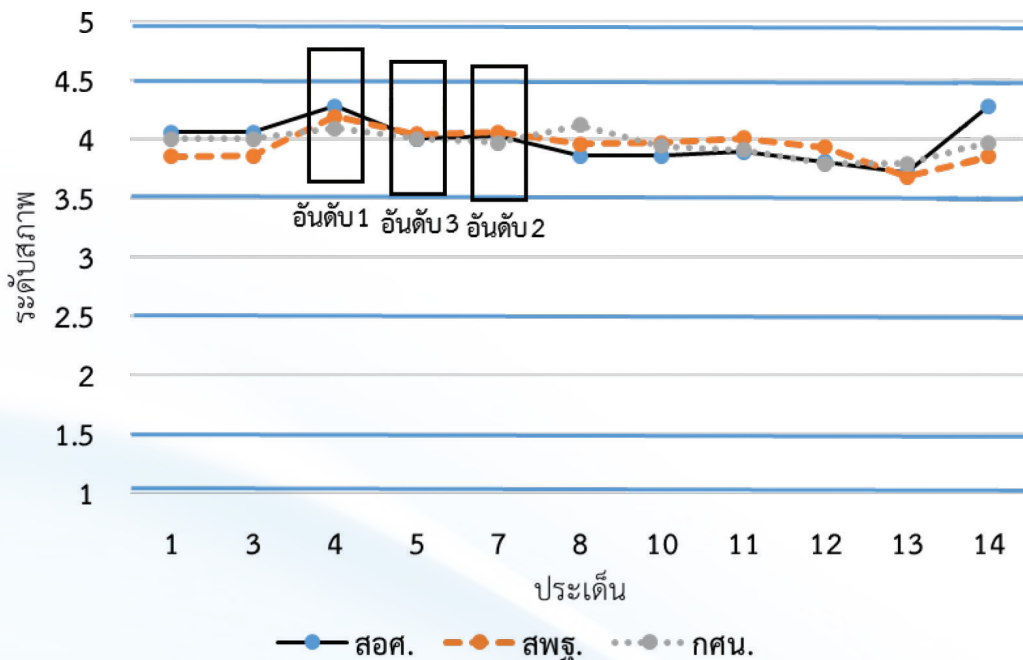
2) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด (M = 4.11, SD. = 0.58) รองลงมา เป็นครู/อาจารย์ผู้สอน (M = 4.03, SD. = 0.61) ผู้ปกครอง (M = 4.02, SD. = 0.70) นักเรียน/นักศึกษาสายอาชีพ (M = 4.01, SD. = 0.76) นักเรียน/นักศึกษาสายสามัญ (M = 4.00, SD. = 0.65) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษา (M = 3.96, SD. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในประเด็นที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 7 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และประเด็นที่ 5 ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เป็นอันดับ 2 ลำดับถัดไปคือประเด็นที่ 11 ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเด็นที่ 10 การติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษา เมื่อผู้เรียนพบปัญหา และประเด็นที่ 13 การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นลำดับสุดท้ายตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.23

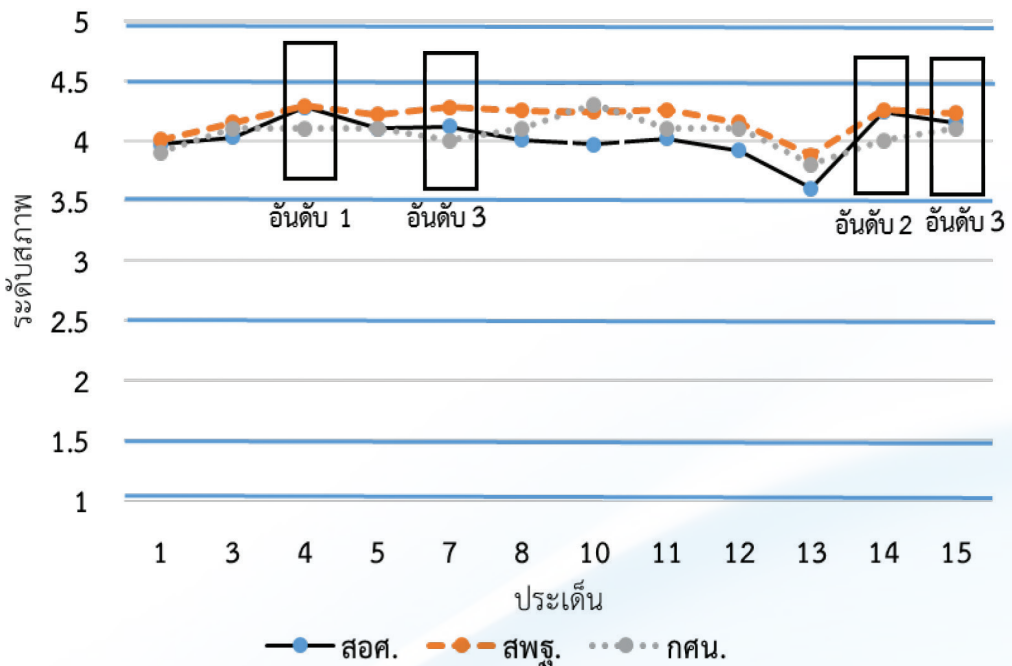
แผนภาพ 4.23 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ผู้สอน

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาอยู่ในระดับมาก (M = 3.96, SD. = 0.62) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด (M = 3.98, SD. = 0.83) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. (M = 3.96, SD. = 0.55) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. (M = 3.95, SD. = 0.52) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในประเด็นครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในประเด็นที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 7 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 10 การติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหา ประเด็นที่ 12 นำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และประเด็นที่ 13 การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอันดับสุดท้ายตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.24

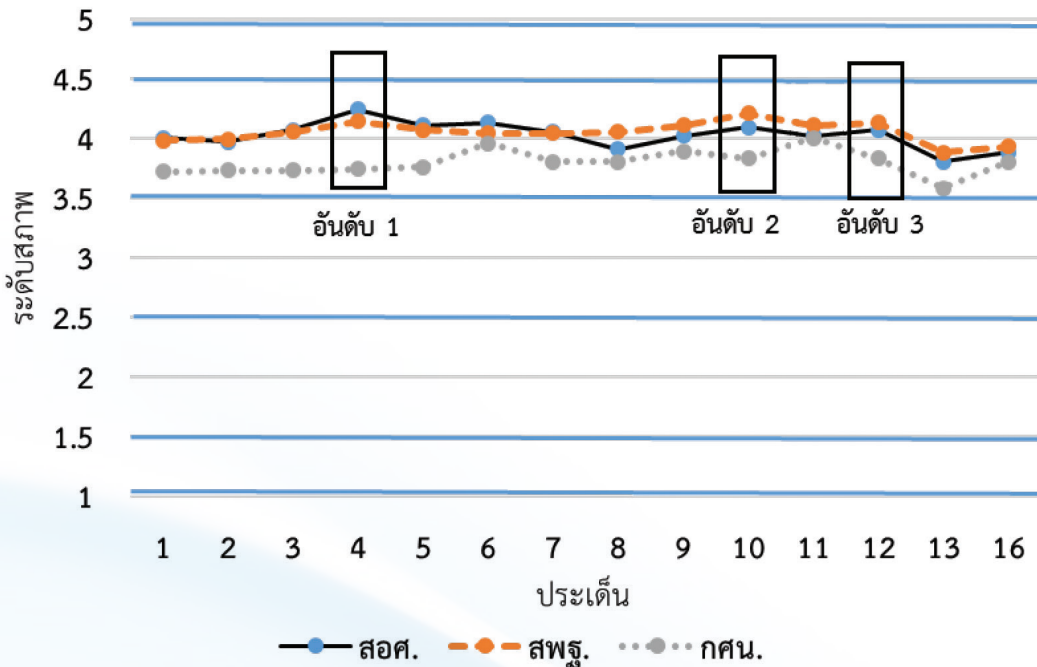
แผนภาพ 4.24 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สปฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ศึกษาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษายู่ในระดับมาก ($M = 4.11$,
 $SD. = 0.58$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจั
 การศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.18$,
 $SD. = 0.57$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 4.06$, $SD. = 0.62$) และ
 น้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 4.03$, $SD. = 0.58$) โดยทุกประเด็นจะมี
 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการ
 ศึกษายู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามีคุณภาพในการจัดการ
 เรียนการสอนในประเด็น ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
 และครูมีความเชี่ยวชาญ/ทักษะอาชีพตรงตามประเภทวิชาที่สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น
 โดยเฉลี่ย มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
 ในประเด็นที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับ 1
 ประเด็นที่ 14 ครูมีความเชี่ยวชาญ/ทักษะอาชีพตรงตามประเภทวิชาที่สอน เป็นอันดับ 2
 ประเด็นที่ 7 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และประเด็นที่ 15 ครูมีความ
 สามารถในการจกประสพการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ จากประสบการณ์ตรง เป็นอันดับ 3
 ส่วนประเด็นที่มีการดำเนินการน้อยได้แก่ ประเด็นที่ 1 ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มี
 การปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน และน้อยที่สุดคือ ประเด็นที่ 13 การใช้กระบวนการ
 วิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.25

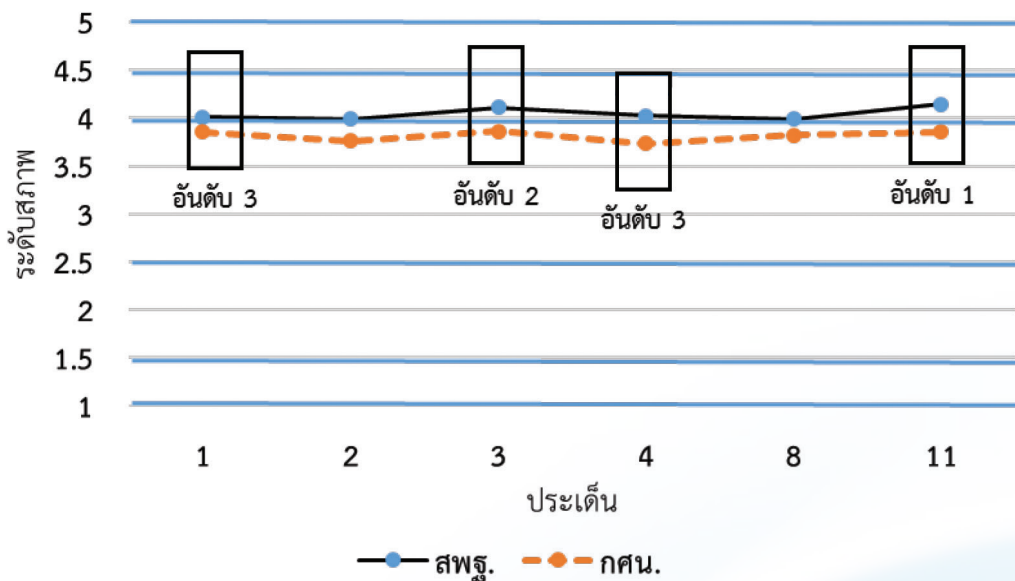
แผนภาพ 4.25 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษาของ
 ผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ทีวีศึกษา ในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทีวีศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.03$, $SD. = 0.61$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทีวีศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.05$, $SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 4.02$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นครู/ อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.80$, $SD. = 0.68$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทีวีศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงมากที่สุด) ส่วนใหญ่เห็นว่ามีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนในประเด็นครูจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และการติดตามให้กำลังใจและ ให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นต่อระดับ สภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในประเด็นที่ 4 ครูจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 10 การติดตามให้ กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 12 นำข้อมูลจากการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 13 การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นอันดับ สุดท้าย ดังแผนภาพ 4.26

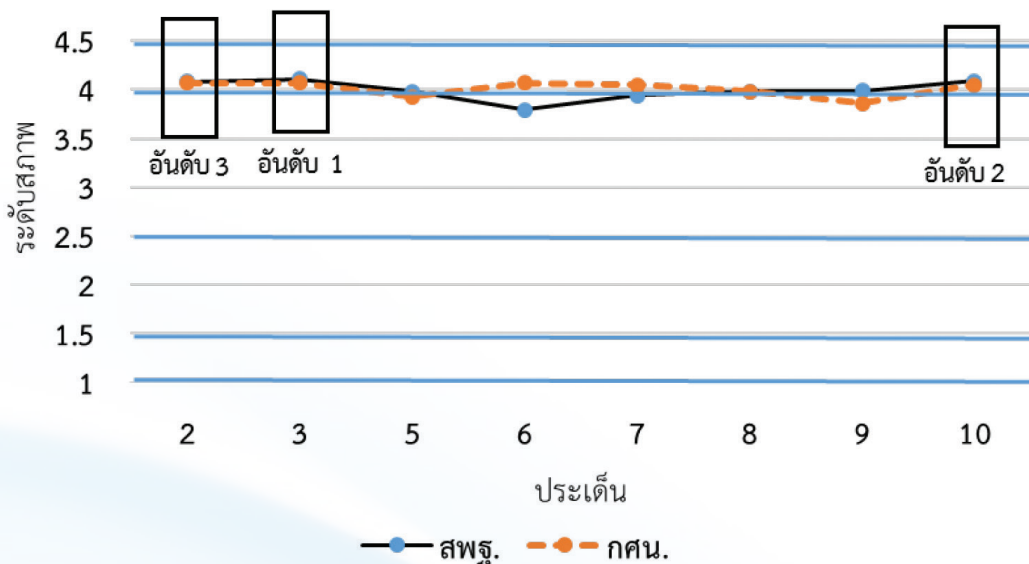
แผนภาพ 4.26 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทีวีศึกษา ของครู/ อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้ปกครอง มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $SD = 0.70$) ผู้ปกครองนักศึกษาสังกัด สพฐ. มีความเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษามีมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า มีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาในประเด็นครูมีทักษะอาชีพ/ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอนมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ในประเด็นที่ 11 ระบุว่าครูมีทักษะอาชีพ/ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 3 ระบุว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 1 ระบุว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทวิศึกษาได้อย่างเหมาะสม และประเด็นที่ 4 ระบุว่าครูผู้สอนรายงานผลการเรียนให้ท่านทราบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นร่วมกันเป็นอันดับ 3 นอกจากนั้นเป็น ประเด็นที่ 8 ระบุว่าครูติดตามให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหา ประเด็นที่ 2 ระบุว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.27

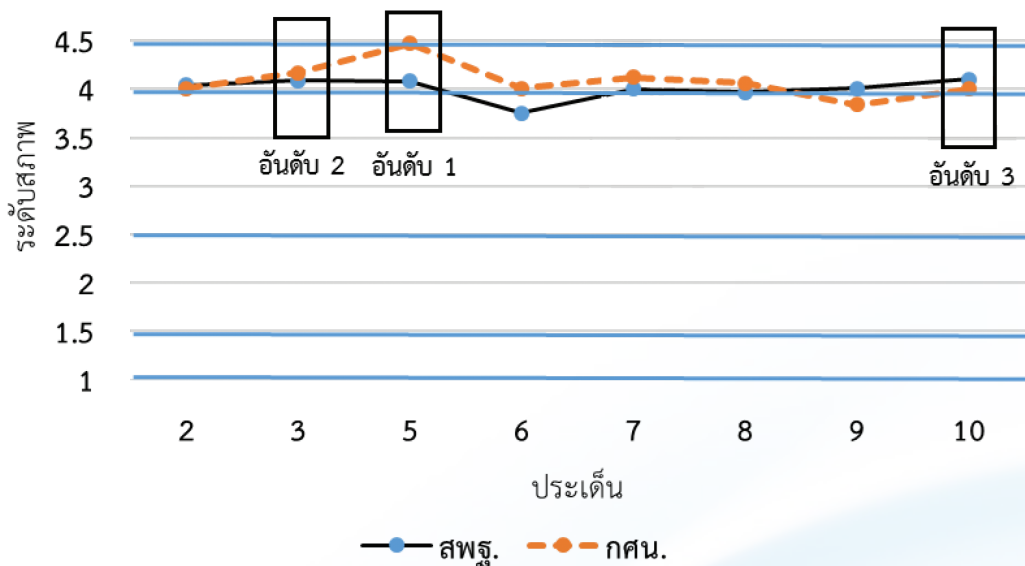
แผนภาพ 4.27 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครองของ สพฐ. และ กศน.

นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนในด้านสายสามัญ) มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพ การจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอน ในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $SD. = 0.65$) นักเรียนในสังกัด กศน. มีความเห็นว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษามากกว่า นักศึกษาสังกัด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนในด้านสายสามัญ) มองถึงคุณภาพการ จัดการเรียนการสอนของครูในประเด็นครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคิดเห็น ต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ในประเด็นที่ 3 ระบุว่า ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 10 เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขเป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 2 ระบุว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และ ความสนใจของผู้เรียนเป็นอันดับ 3 นอกจากนั้นจะเป็นประเด็นที่ 8 ระบุว่าครูติดตามให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหา ประเด็นที่ 5 เน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง ประเด็นที่ 9 ทราบผลการเรียนเป็นระยะ และได้ นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนของตนเอง ประเด็นที่ 7 ส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และประเด็นที่ 6 เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.28

แผนภาพ 4.28 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการ ทวิศึกษาของนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) ของ สพฐ. และ กศน.

นักเรียน/นักศึกษา (ที่เรียนในด้านสายอาชีพ) มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.01$, $SD. = 0.76$) นักเรียนในสังกัด กศน. เห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษามากกว่านักศึกษาสังกัด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) มองถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในประเด็นเน้นการสอนให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในประเด็นที่ 5 เน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงเป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 3 ระบุว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 10 เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เป็นอันดับ 3 นอกจากนี้จะเป็นประเด็นที่ 2 ระบุว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ประเด็นที่ 7 ส่งเสริมผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเด็นที่ 9 ทราบผลการเรียนเป็นระยะและได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนของตนเอง ประเด็นที่ 8 ระบุว่าครูติดตามให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหา และประเด็นที่ 6 เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.29

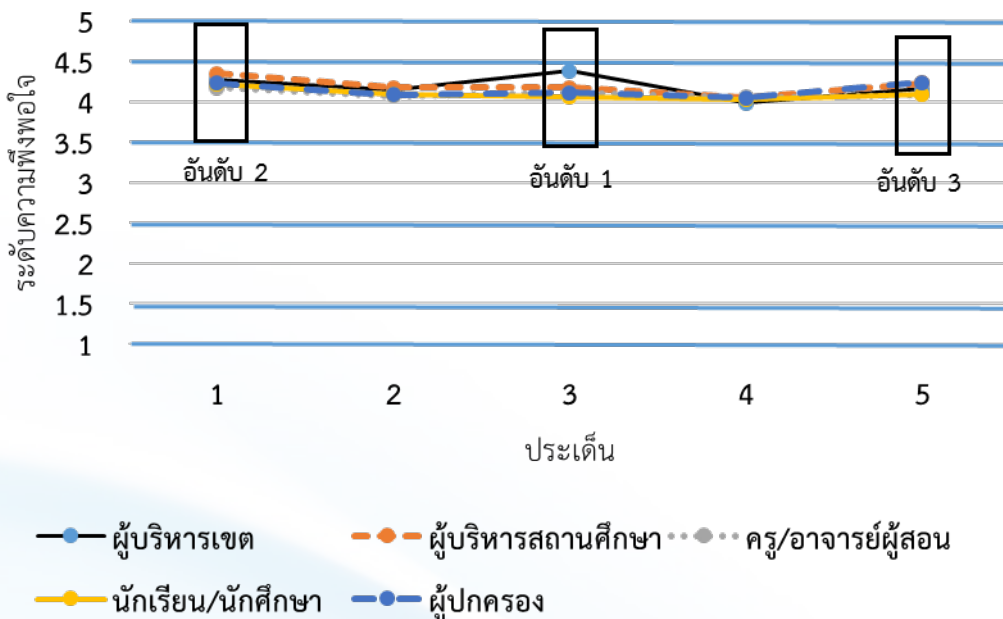

แผนภาพ 4.29 ระดับสภาพด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาของนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) ของ สพฐ. และ กศน.

4.3.3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

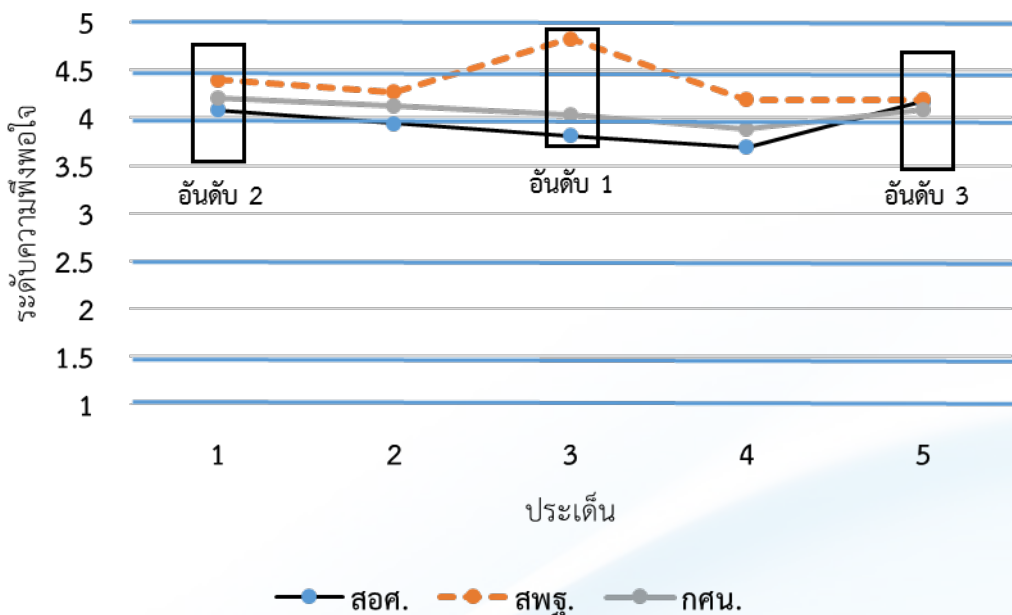
1) ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาในภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.21, SD. = 1.12$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.20, SD. = 0.64$) ผู้ปกครอง ($M = 4.14, SD. = 0.62$) น้อยที่สุดเป็นนักเรียน/นักศึกษา ($M = 4.10, SD. = 0.63$) และครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 4.10, SD. = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 3 นอกจากนี้เป็นประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ ประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.30

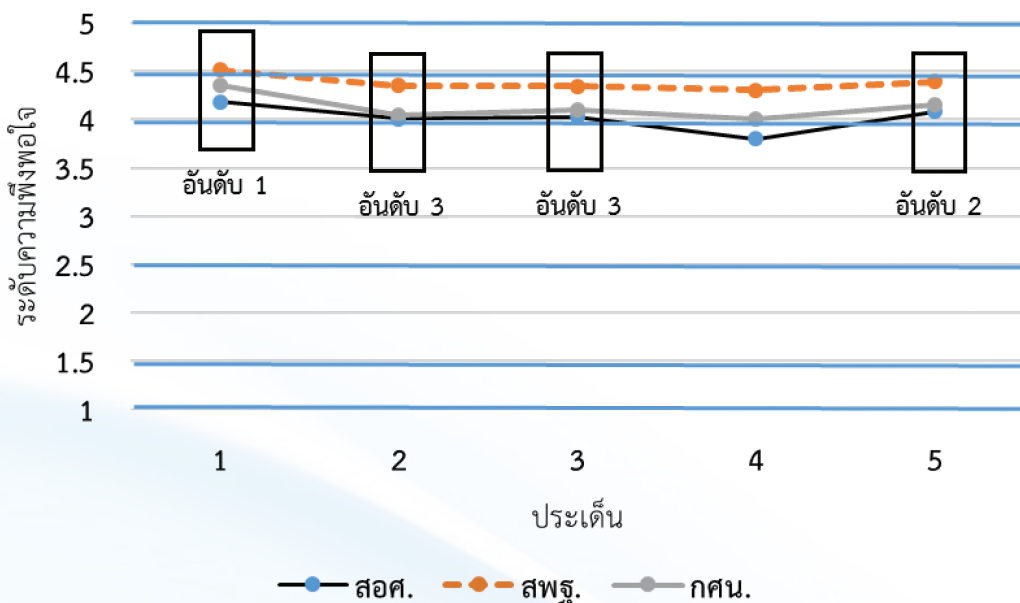
แผนภาพ 4.30 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครอง

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.21, SD. = 1.12) โดยผู้บริหารการศึกษา ในสังกัด สพฐ. มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด (M = 4.41, SD. = 1.35) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. (M = 4.07, SD. = 0.42) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. (M = 3.94, SD. = 0.97) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในประเด็นโครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน และโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับ นักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา โครงการ ทวิศึกษาในสถานศึกษา ในประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่เรียนที่ตรงตาม ความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 3 นอกจากนั้นเป็นประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจหรือมี ความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือ ความสนใจ และประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงาน ในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.31

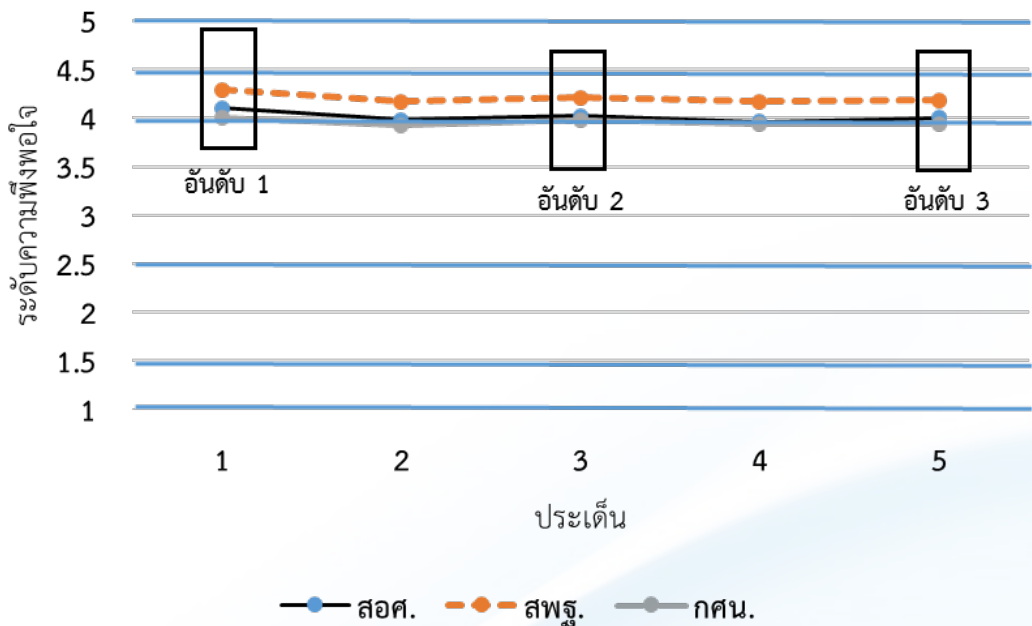
แผนภาพ 4.31 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของ ผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.20, SD. = 0.64) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด (M = 4.38, SD. = 0.59) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. (M = 4.13, SD. = 0.74) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. (M = 4.02, SD. = 0.63) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในประเด็นโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน และโครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ในประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสให้การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และ ประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้ความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.32

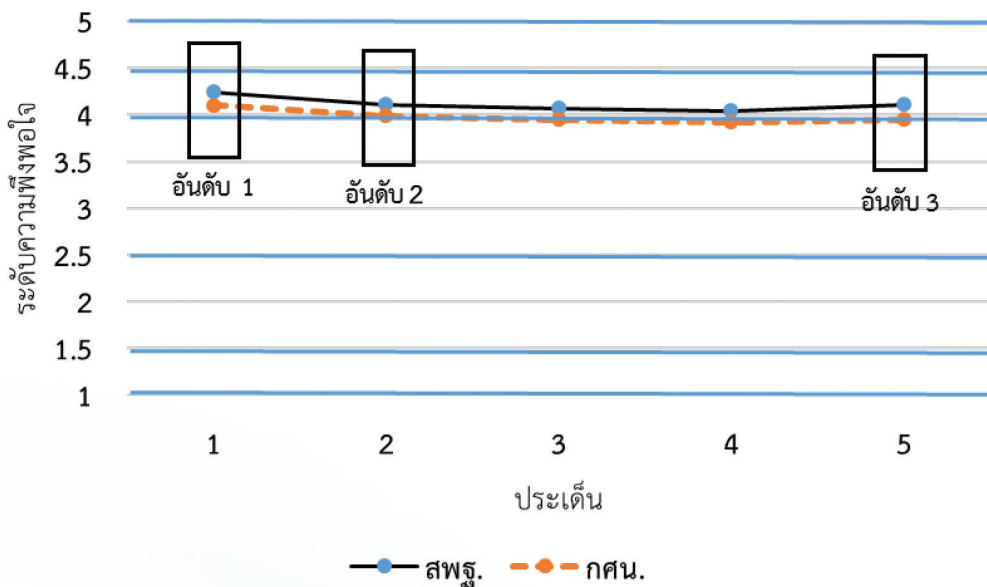
แผนภาพ 4.32 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$, $SD. = 0.66$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมตาม สูงที่สุด ($M = 4.20$, $SD. = 0.64$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 4.01$, $SD. = 0.68$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.96$, $SD. = 0.60$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจในประเด็นโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน และโครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่ นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ในประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสให้การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่ นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้ความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ และประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.33

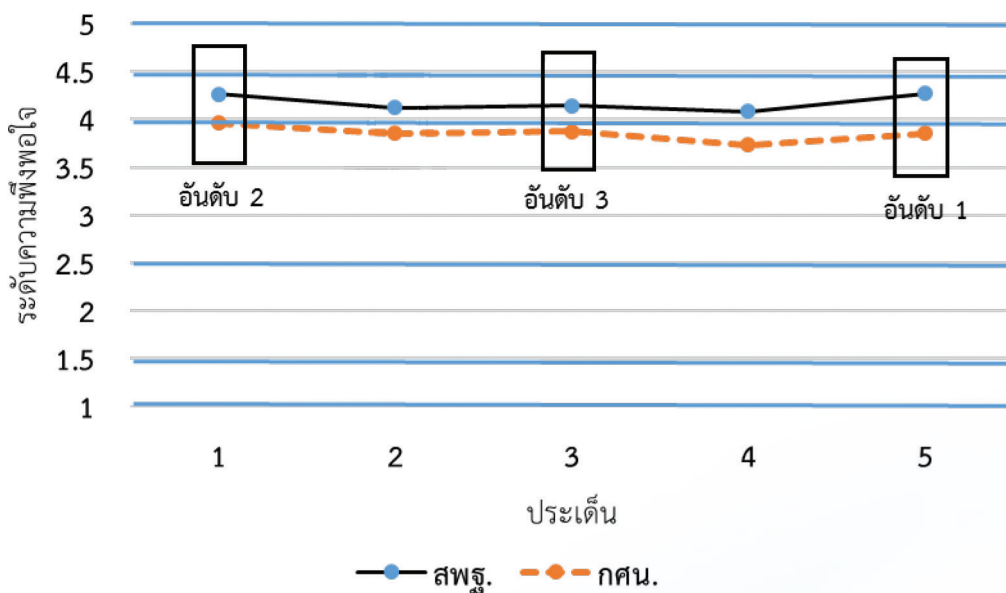
แผนภาพ 4.33 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สปฐ. และ กศน.

นักเรียน/นักศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$, $SD. = 0.63$) นักเรียนในสังกัด สพฐ. มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษามากกว่านักศึกษาสังกัด กศน. โดยนักเรียน/นักศึกษามีความพึงพอใจในประเด็นโครงการมีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียนมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาในประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสให้การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้ความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ตามลำดับดังแผนภาพ 4.34

แผนภาพ 4.34 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของนักเรียน/นักศึกษาของ สพฐ. และ กศน.

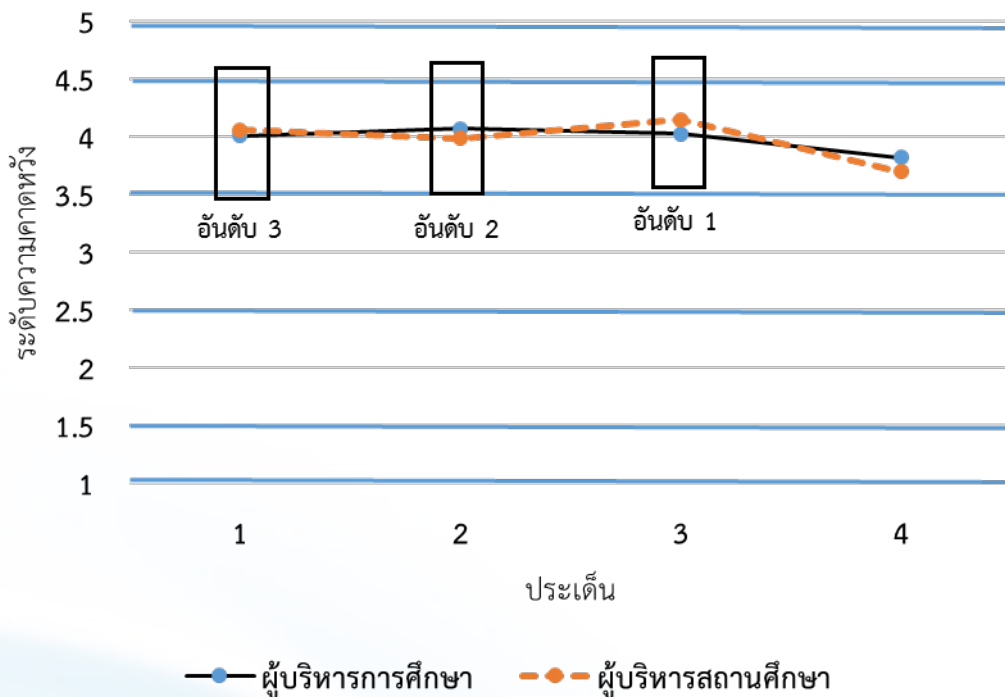
ผู้ปกครอง มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.14$, $SD. = 0.62$) ผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด สพฐ. มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองของนักศึกษาในสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองมีความพึงพอใจในประเด็นโครงการส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษามากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ในประเด็นที่ 5 โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 1 โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสให้การเรียนรู้เกี่ยวกับ อาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 3 โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่ นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานเป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 2 โครงการฯ ช่วยส่งเสริม ผู้เรียนให้มีความสุขหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียน เพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียน ตามความถนัดหรือความสนใจ และประเด็นที่ 4 โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศ ในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.35

แผนภาพ 4.35 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของผู้ปกครอง

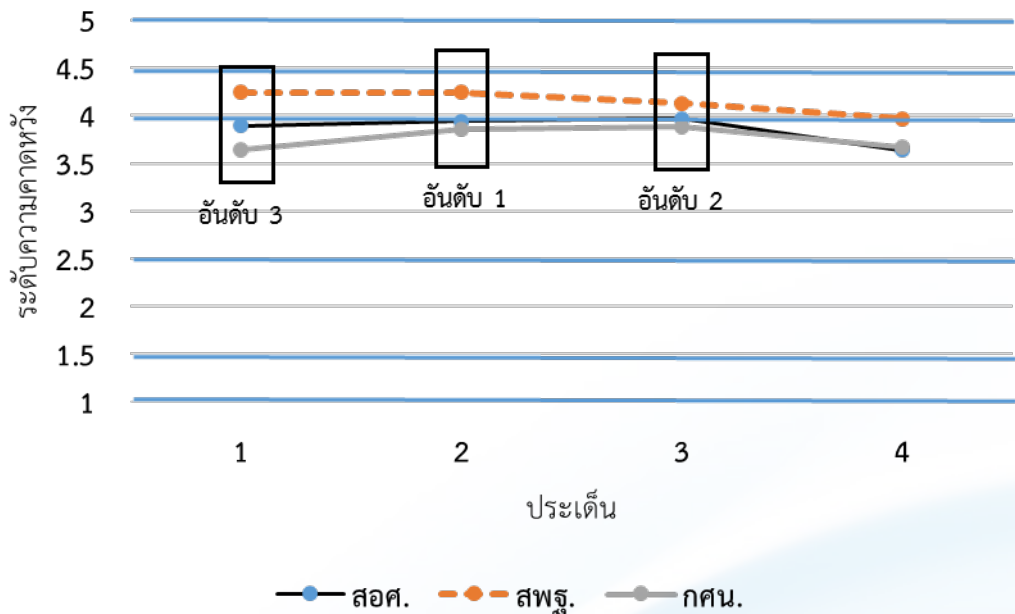
2) ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวม ทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.12$, $SD. = 0.66$) รองลงมาเป็นผู้ปกครอง ($M = 4.06$, $SD. = 0.66$) ผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.98$, $SD. = 0.72$) ผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.97$, $SD. = 0.85$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.92$, $SD. = 0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในประเด็นที่ 3 สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาชัดเจนมากขึ้นเป็นอันดับที่ 1 ประเด็นที่ 2 ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมสนับสนุนให้มีนักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 ขยายการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นลำดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.36

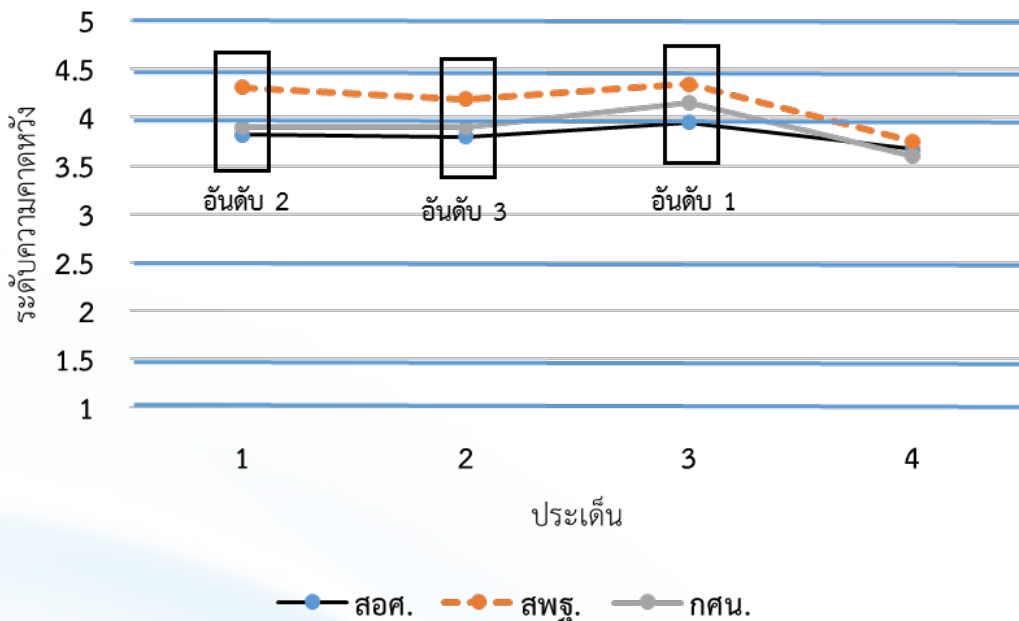
แผนภาพ 4.36 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98, SD. = 0.72$) โดยผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.14, SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 3.86, SD. = 0.91$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 3.76, SD. = 0.60$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังในประเด็นการทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ยมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ในประเด็นที่ 2 ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 3 สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาชัดเจนมากขึ้นเป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 ขยายการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นลำดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.37

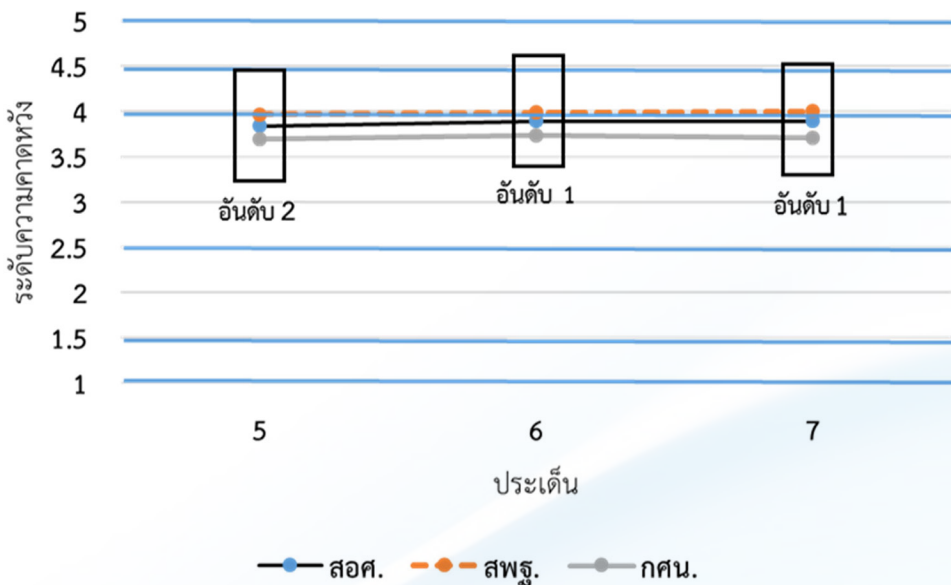
แผนภาพ 4.37 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารการศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $SD. = 0.85$) โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปสูงที่สุด ($M = 4.15$, $SD. = 0.79$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด กศน. ($M = 3.89$, $SD. = 0.82$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สอศ. ($M = 3.81$, $SD. = 0.89$) โดยทุกประเด็น จะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป อยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่ความคาดหวังจะเป็นเรื่องการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น และการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในประเด็นที่ 3 สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาชัดเจนมากขึ้นเป็น อันดับ 1 ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 2 ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 4 ขยายการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นลำดับสุดท้าย ดังแผนภาพ 4.38

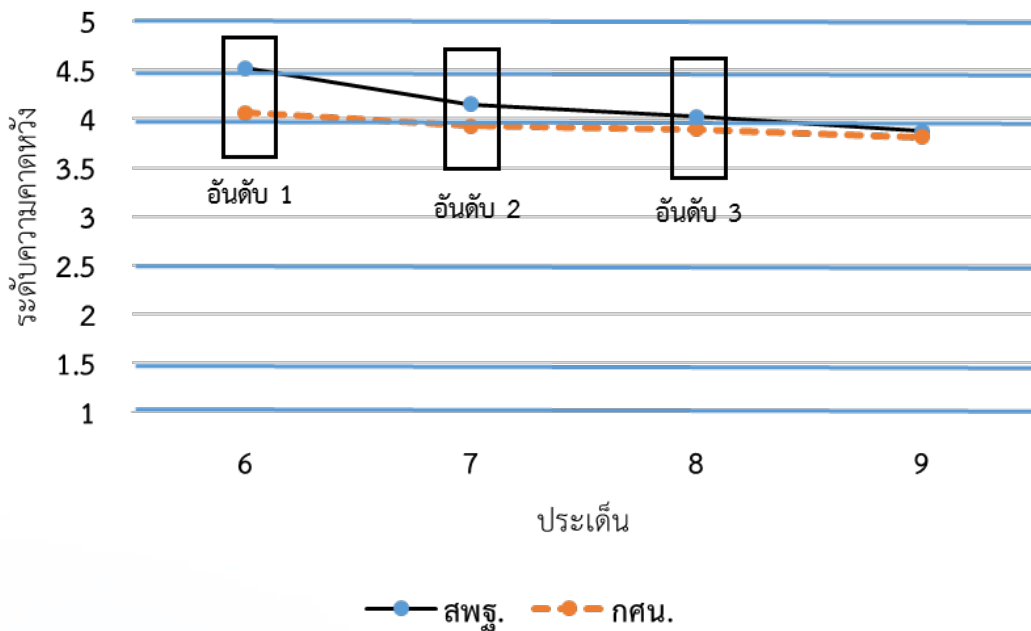
แผนภาพ 4.38 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้บริหารสถานศึกษาของ สอศ. สพฐ. และ กศน.

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.92$, $SD. = 0.77$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 3.98$, $SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.88$, $SD. = 0.80$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.71$, $SD. = 0.74$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ระดับมากถึงระดับมากที่สุด) ส่วนใหญ่ความคาดหวังจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะวิชาการและสมรรถนะวิชาชีพที่สถานประกอบการนัดและสถานศึกษานัด และสถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาครู เช่น พัฒนาทักษะการใช้ ICT และพัฒนาความรู้/ทักษะที่เกิดขึ้นจริงในสถานประกอบการ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในประเด็นที่ 6 สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะวิชาการและสมรรถนะวิชาชีพที่สถานประกอบการนัดและสถานศึกษานัด และประเด็นที่ 7 สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาครู เช่น พัฒนาทักษะการใช้ ICT และพัฒนาความรู้/ทักษะที่เกิดขึ้นจริงในสถานประกอบการ เป็นอันดับ 1 และประเด็นที่ 5 สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่พัฒนาหลักสูตรร่วมกันวางแผนการเรียนร่วมกัน การสร้างเกณฑ์การวัดประเมินผลร่วมกัน เป็นต้น เป็นอันดับ 2 ดังแผนภาพ 4.39

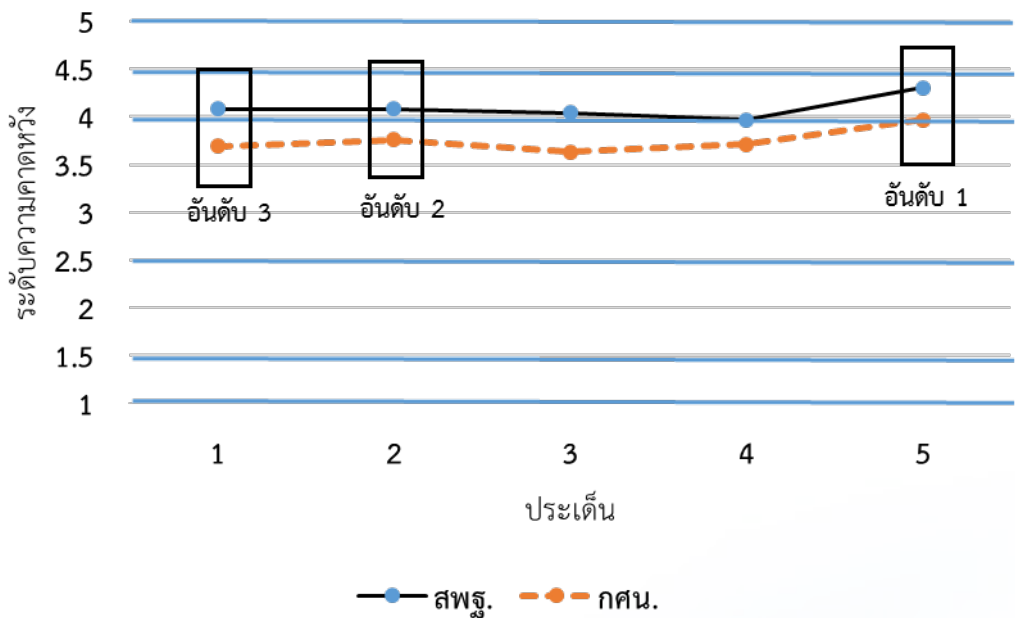
แผนภาพ 4.39 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของครู/อาจารย์ผู้สอนของ สอศ. สปฐ. และ กศน.

นักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในระยะต่อไป อยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $SD. = 0.66$) นักเรียนในสังกัด สพฐ. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปมากกว่านักศึกษาสังกัด กศน. โดยนักเรียน/นักศึกษาตั้งใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษาภายใน 3 ปี ทั้ง 2 วุฒิมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในประเด็นที่ 6 นักเรียน/นักศึกษาตั้งใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษาภายใน 3 ปี ทั้ง 2 วุฒิ เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 7 นักเรียน/นักศึกษาจะเข้าร่วมกับโครงการทวิศึกษาหากมีการดำเนินงานโครงการในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอีกเป็นอันดับ 2 และประเด็นที่ 8 นักเรียน/นักศึกษาจะชักชวนให้คนรู้จักเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น เป็นอันดับ 3 และประเด็นที่ 9 ให้มีการดำเนินโครงการทวิศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอันดับสุดท้าย ดังแผนภาพที่ 4.40

แผนภาพ 4.40 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของนักเรียน/นักศึกษาลงกััด สพฐ. และ กศน.

ผู้ปกครอง มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป อยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD. = 0.66$) ผู้ปกครองของนักเรียนสังกัด สพฐ. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปมากกว่าผู้ปกครองของนักศึกษาสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองคาดหวังว่าโครงการจะช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นโดยเฉลี่ย มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในประเด็นที่ 5 โครงการฯ จะช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียน เป็นอันดับ 1 ประเด็นที่ 2 โครงการฯ จะมีการสนับสนุนงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น เป็นอันดับ 2 ประเด็นที่ 1 โครงการฯ จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น เป็นอันดับ 3 ประเด็นที่ 3 โครงการฯ จะมีการขยายโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้นครอบคลุมทั่วประเทศ และ ประเด็นที่ 4 โครงการฯ จะช่วยลดจำนวนนักเรียนสายสามัญและเพิ่มนักเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น ตามลำดับ ดังแผนภาพ 4.41

แผนภาพ 4.41 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้ปกครองของนักเรียนสังกัด สพฐ. และ กศน.

4.4 สรุปสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

จากแบบสอบถามที่รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการทวิศึกษามีทั้งหมด 3,180 คน ที่ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 4.43 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 ครู/อาจารย์ จำนวน 962 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 879 คน คิดเป็นร้อยละ 27.64 และผู้ปกครอง จำนวน 876 คน คิดเป็นร้อยละ 27.55

ผู้บริหารการศึกษาให้เหตุผลสูงสุดในการดำเนินการแนะนำให้สถานศึกษาเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 ผู้บริหารการศึกษาแสดงวิธีการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาสูงสุดคือ เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจเรียน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 29.43 ประเด็นสูงสุดในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญาคือ วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 12.21 แนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในมุมมองส่วนใหญ่ของผู้บริหารการศึกษาคือ โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียน/นักศึกษามาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ. จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 35.35 แนวทางการติดตามการดำเนินการโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดตามมุมมองของผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ คือจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะๆ อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10 รองลงมาเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษาเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 89 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.55

ผู้บริหารสถานศึกษามีเหตุผลสูงสุดที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 270 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.85 โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่อธิบายถึงวิธีการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาคือเปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ จำนวน 234 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 72.67 ประเด็นสูงสุดที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญาคือวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชาและวิธีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียน จำนวน 332 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เสนอแนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาคือโรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียน/นักศึกษามาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ. จำนวน 217 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 67.39 แนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษาเพื่อติดตาม และแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 255 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.20

ครู/อาจารย์มีการดำเนินการเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาด้วยเหตุผลสูงสุด คือ เป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ จำนวน 687 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42

นักเรียน/นักศึกษาที่มีเหตุผลที่ตัดสินใจเข้าเรียนโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 746 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 เมื่อเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาแล้วได้ทราบรายละเอียดของโครงการจากสถานศึกษาในประเด็นสูงสุดคือ เป้าหมายของโครงการ 490 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 สถานศึกษาได้มีการจัดตารางเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะสูงสุดคือแบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ปวช. จำนวน 676 คน คิดเป็นร้อยละ 62.02 สถานศึกษาได้มีการจัดชั้นเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะที่เป็นการจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา) สูงสุดคือการเรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 521 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 57.89 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) สูงสุด เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างน้อย 1 วัน ในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 จากประสบการณ์ของผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เคยศึกษาในโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา คิดว่าจะยังเรียนหลักสูตรนี้ในปีการศึกษาหน้าต่อไป คือเรียนต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 768 คน คิดเป็นร้อยละ 87.38 เมื่อเรียนจนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว ผู้เรียนวางแผนจะทำอย่างไรต่อไป โดยมากผู้เรียนให้ความเห็นว่า เรียนต่อ ปวส. จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมาเป็นเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 เฉพาะนักศึกษา กศน. ส่วนใหญ่ในปัจจุบันประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 เหตุผลที่นักศึกษาเข้ามาเรียนกับศูนย์ กศน. คือต้องการได้วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 7.39

4.5 สรุปการประเมินโครงการทวิศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ

หากพิจารณาระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน จำแนกตามผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มต่างๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมทุกกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.09$, $SD. = 0.60$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.06$, $SD. = 0.68$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.87$, $SD. = 0.87$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองมีความเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $SD. = 0.63$) โดยผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด สพฐ. มีระดับความคิดเห็นที่มีความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานสูงสุด ($M = 4.14$, $SD. = 0.62$)

หากพิจารณาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา **ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา** จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยครู/อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.82$, $SD. = 0.72$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.73$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.69$, $SD. = 0.78$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.14$, $SD. = 0.65$) โดยผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด สพฐ. มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด กศน. และนักเรียนในสังกัด สพฐ. และนักศึกษาในสังกัด กศน. ที่มาเรียนในสายสามัญ มีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน คือ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $SD. = 0.68$) รวมถึงนักศึกษาในสังกัด กศน. และนักเรียนในสังกัด สพฐ. ที่มาเรียนในสายอาชีพ มีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากแบบใกล้เคียงกัน

หากพิจารณาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา **ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา** จำแนกตามผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ และหน่วยงานที่สังกัด พบว่า ในภาพรวมทุกกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.08$, $SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.07$, $SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.79$, $SD. = 0.70$) ตามลำดับ

หากพิจารณาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา **ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา** จำแนกผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มต่างๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมทุกกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.04$, $SD. = 0.69$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.00$, $SD. = 0.67$) ผู้ปกครอง ($M = 3.89$, $SD. = 0.75$) นักเรียน/นักศึกษา ($M = 3.88$, $SD. = 0.77$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.67$, $SD. = 0.74$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.89$, $SD. = 0.75$) โดยผู้ปกครองของนักศึกษาในสังกัด สพฐ. มีระดับความคิดเห็นที่มี

ต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการในระดับสูงกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด กศน. อย่างไรก็ตามนักเรียนในสังกัด กศน. มีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการ ศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาสูงกว่า นักศึกษา ในสังกัด สพฐ.

หากพิจารณาระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษา จำแนกตามผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ พบว่า ระดับความคิดเห็นในภาพรวมทุกกลุ่มอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นที่มีต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษา สูงที่สุด ($M = 4.11, SD. = 0.58$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 4.03, SD. = 0.61$) ผู้ปกครอง ($M = 4.02, SD. = 0.70$) นักเรียน/นักศึกษาสายอาชีพ ($M = 4.01, SD. = 0.76$) นักเรียน/นักศึกษาสายสามัญ ($M = 4.00, SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.96, SD. = 0.62$) ตามลำดับ

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการศึกษาด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02, SD. = 0.70$) โดยผู้ปกครองของนักศึกษาในสังกัด กศน. มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษามากกว่าผู้ปกครองของนักเรียนในสังกัด กศน. นอกจากนั้น ไม่ว่าจะ เป็นนักเรียน/นักศึกษาที่เรียนสายสามัญและ/หรือเรียนสายอาชีพ พบว่า นักเรียนสังกัด กศน. มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโครงการศึกษามากกว่า นักศึกษาในสังกัด กศน.

หากพิจารณา ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษา **ระดับความพึงพอใจต่อการศึกษาโครงการศึกษาในสถานศึกษา** โดยภาพรวมจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มต่างๆ ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษามีระดับความพึงพอใจ ต่อการศึกษาโครงการศึกษาในสถานศึกษาในภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.21, SD. = 1.12$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.20, SD. = 0.64$) ผู้ปกครอง ($M = 4.14, SD. = 0.62$) น้อยที่สุดเป็นนักเรียน/นักศึกษา ($M = 4.10, SD. = 0.63$) และครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 4.10, SD. = 0.66$) ตามลำดับ

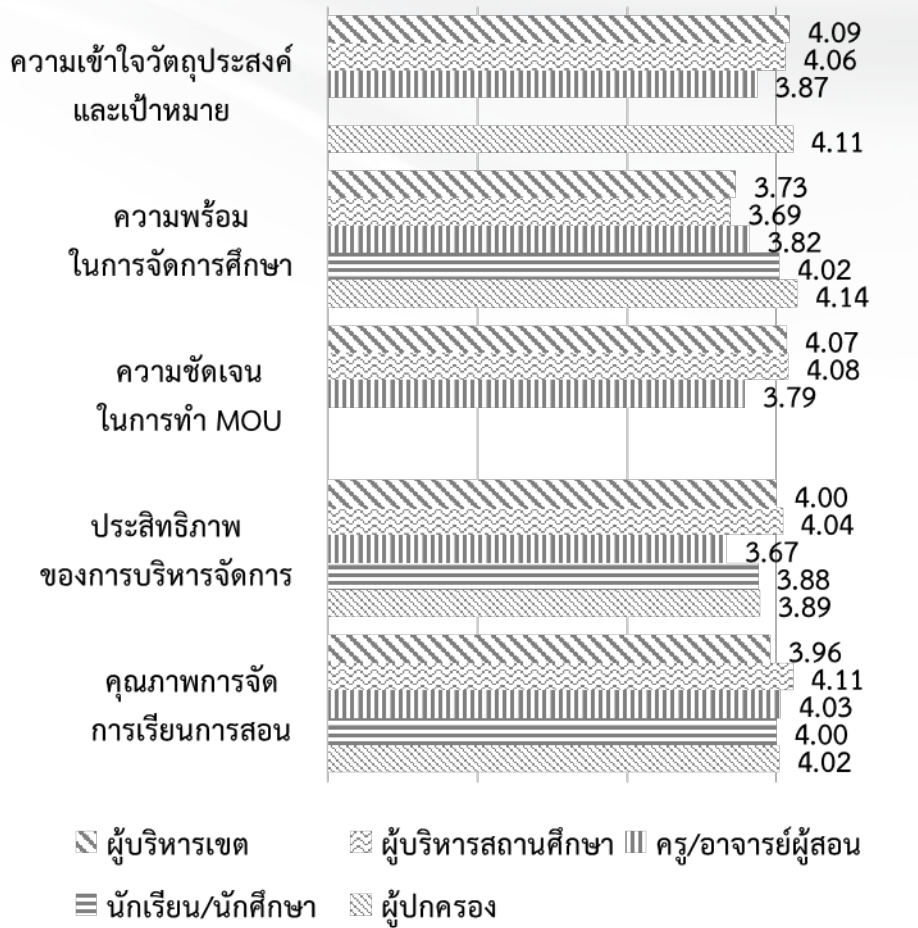
ผู้ปกครองมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.14, SD. = 0.62$) โดยทั้งผู้ปกครองและนักเรียนในสังกัด กศน. มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาในโครงการศึกษามากกว่าผู้ปกครองและนักศึกษาของ นักศึกษาในสังกัด กศน.

หากพิจารณา ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษา **ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในระยะต่อไป** จำแนกตามผู้ให้ข้อมูลในกลุ่ม ต่างๆ ในภาพรวม ทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียน/นักศึกษามีระดับความคาดหวัง

ต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.12, SD. = 0.66$) รองลงมา เป็นผู้ปกครอง ($M = 4.06, SD. = 0.66$) ผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.98, SD. = 0.72$) ผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.97, SD. = 0.85$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.92, SD. = 0.77$)

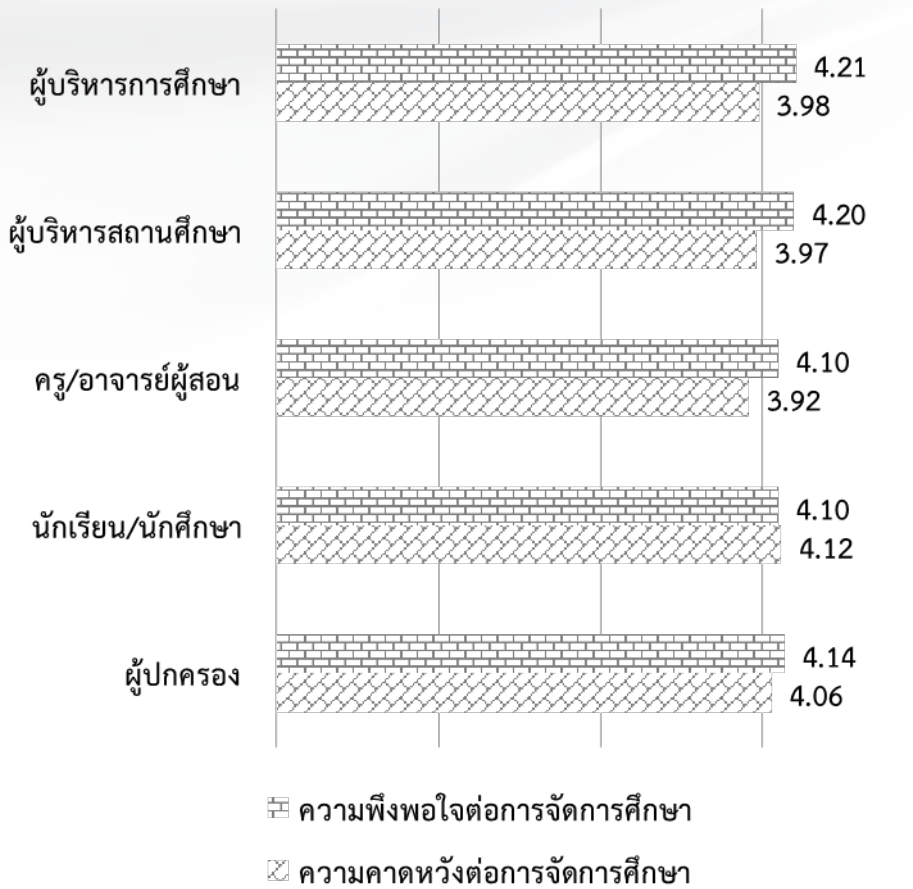
ผู้ปกครองมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.06, SD. = 0.66$) โดยทั้งผู้ปกครองและนักเรียนในสังกัด สพฐ. มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา มากกว่าผู้ปกครองและนักศึกษาในสังกัด กศน.

นอกจากนี้สามารถอธิบายถึงระดับความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครองที่มีต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา ที่มีต่อด้านความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน ด้านความพร้อมต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จะเห็นได้จากการประเมินโครงการทวิศึกษา ส่วนใหญ่ ครู/อาจารย์ผู้สอนจะมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพและการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ ในการจัดการศึกษาน้อยที่สุดหากเทียบกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอื่นๆ โดยความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาในด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาครู/อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาต่ำกว่ากลุ่มอื่น สำหรับด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจนมากกว่าครู/อาจารย์ผู้สอน ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพต่อการบริหารจัดการและมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ รายละเอียดปรากฏดังแผนภาพ 4.42-4.43

แผนภาพ 4.42 ระดับสภาพและการปฏิบัติในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ระดับความพึงพอใจและความคาดหวังของทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนัก ครู/อาจารย์ผู้สอนมีระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังต่างกันมากที่สุด โดยนักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคาดหวังสูงกว่าระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าระดับความคาดหวัง โดยที่ผู้ปกครองจะมีระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังใกล้เคียงกัน รายละเอียดดังแผนภาพ 4.43

แผนภาพ 4.43 ระดับความพึงพอใจและระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการ
ทวิศึกษาในสถานศึกษา

บทที่ 5

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากแบบสอบถามและที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ด้วยแบบจำลองความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่

5.1 แหล่งที่มาของข้อมูล

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

5.2.1 สถานศึกษาสังกัด สอศ.

5.2.2 สถานศึกษาสังกัด สพฐ.

5.2.3 สถานศึกษาสังกัด กศน.

5.3 ผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

5.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

5.4.1 สถานศึกษาสังกัด สอศ.

5.4.2 สถานศึกษาสังกัด สพฐ.

5.4.3 สถานศึกษาสังกัด กศน.

5.5 บทสรุปปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ดังที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

5.1 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้มาจากผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ในโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) 3 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร

สถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จ สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ

จำนวนผู้ให้ข้อมูลตอบกลับเกี่ยวกับประเด็นสำคัญดังกล่าวในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานสังกัด สอศ. วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ มีสัดส่วนการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตอบคำถามปลายเปิดอยู่ระหว่างร้อยละ 31.33 ถึง 56.96 ประเด็นที่ได้รับการสะท้อนเชิงคุณภาพมากที่สุดคือการกล่าวถึงสภาพปัญหา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดในทุกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ส่วนผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานสังกัด สพฐ. วิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ส่วนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะวิเคราะห์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม มีสัดส่วนการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพอยู่ระหว่างร้อยละ 27.47 ถึง 50.80 ประเด็นที่ได้รับการสะท้อนเชิงคุณภาพมากที่สุดคือการกล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จ ส่วนประเด็นที่ได้รับการสะท้อนกลับมาน้อยที่สุดคือการให้ข้อเสนอแนะซึ่งมีน้อยในกลุ่มของผู้ปกครองและนักเรียน ทั้งนี้รวมถึงการสะท้อนสภาพปัญหาด้วยเช่นกัน ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มสังกัดศูนย์ กศน. วิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ส่วนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะวิเคราะห์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 กลุ่ม เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากสังกัด สพฐ. มีสัดส่วนการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพอยู่ระหว่างร้อยละ 31.87 ถึง 44.34 ประเด็นที่ได้รับการสะท้อนเชิงคุณภาพมากที่สุด มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันระหว่างปัจจัยสู่ความสำเร็จและการรายงานสภาพปัญหา และยังเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ปกครอง และนักเรียนยังคงเป็นกลุ่มที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะน้อยอยู่เช่นเดิม นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มครู/อาจารย์ในสังกัด ศูนย์ กศน. ยังสะท้อนข้อมูลปัจจัยสู่ความสำเร็จน้อยกว่าครูในสังกัดอื่น

ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 5.1

ตาราง 5.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับการตอบกลับจำแนกตามสังกัดและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สังกัด	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	ปัจจัยสู่ความสำเร็จ	สภาพปัญหา	ข้อเสนอแนะ
สอศ.	ผู้บริหารการศึกษา	36 (100%)	17 (47.22%)	18 (50.00%)	11 (30.55%)
	ผู้บริหารสถานศึกษา	148 (100%)	55 (37.16%)	69 (46.62%)	44 (29.73%)
	ครู/อาจารย์	448 (100%)	175 (39.06%)	273 (60.94%)	143 (31.92%)
	รวม	632 (100%)	247 (39.08%)	360 (56.96%)	198 (31.33%)
สพฐ.	ผู้บริหารการศึกษา	72 (100%)	60 (80.33%)	56 (74.77%)	41 (54.94%)
	ผู้บริหารสถานศึกษา	153 (100%)	101 (66.01%)	115 (75.16%)	91 (59.48%)
	ครู/อาจารย์	462 (100%)	188 (40.69%)	264 (57.14%)	161 (34.85%)
	นักเรียน	796 (100%)		200 (25.13%)	170 (21.36%)
	ผู้ปกครอง	792 (100%)		198 (25.00%)	162 (20.45%)
รวม	2,275 (100%)	349 (50.80%)	833 (36.62%)	625 (27.47%)	
กศน.	ผู้บริหารการศึกษา	33 (100%)	21 (63.63%)	22 (66.67%)	15 (45.45%)
	ผู้บริหารสถานศึกษา	21 (100%)	12 (57.14%)	16 (76.19%)	13 (61.90%)
	ครู/อาจารย์	52 (100%)	14 (26.92%)	30 (57.69%)	19 (36.54%)
	นักเรียน	83 (100%)		26 (31.32%)	20 (24.10%)
	ผู้ปกครอง	84 (100%)		26 (30.95%)	20 (23.81%)
รวม	273 (100%)	47 (44.34%)	120 (43.96%)	87 (31.87%)	

5.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

การวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) รายงานจำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ดังนี้

5.2.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลในส่วนของ สอศ. วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ที่สะท้อนมุมมองปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการมีทั้งสิ้น 12 ปัจจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลักคือส่วนของปัจจัยนำเข้า แบ่งออกเป็นด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ และส่วนของกระบวนการ แบ่งออกเป็นด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แยกตามหลัก 4M ประกอบด้วย การบริหารจัดการ (management) บุคลากร (man) งบประมาณ (money) และวัสดุอุปกรณ์ (materials) ดังนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการ (management)

ปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.1.1) **นโยบายและความร่วมมือ** การจัดการทวิศึกษาให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีนโยบายในการดำเนินงานที่ชัดเจนจากหน่วยงานระดับนโยบาย เพื่อแสดงให้เห็นทิศทางและขอบเขตของการดำเนินการ มีข้อกำหนดในการรับผู้เรียนที่ชัดเจน มีความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ทั้งสถานศึกษา สอศ. สพฐ. และสถานประกอบการภาครัฐและเอกชน

1.1.2) **การสร้างความเข้าใจร่วมกัน** โครงการจำเป็นต้องสร้าง ความเข้าใจร่วมกัน ให้ทุกฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอนตามโครงการนี้ สร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษา ผู้เรียน และผู้ปกครอง มีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา มองเห็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาทั้งสองฝ่าย และสถานประกอบการ ในการสร้างทางเลือกและโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียน และสร้างผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะทางวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ต้องมีการชี้แจงให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อการบรรลุเป้าหมายเดียวกัน รวมถึงการ ประชาสัมพันธ์ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน

1.2) ด้านบุคลากร (man)

ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1.2.1) **ผู้เรียน** ผู้เรียนต้องมีความพร้อม มีความสนใจสมัครเรียนตามที่ตนเองถนัด ผู้เรียนควรมีเป้าหมายในการศึกษาต่อระดับ ปวส. เพื่อไปทำงานในสถานประกอบการ หรือ มีเป้าหมายในการประกอบอาชีพ มีความรับผิดชอบในการเรียนทั้ง 2 หลักสูตร ผู้เรียนต้องเอาใจใส่ เพียรพยายามอดทนและตั้งใจเรียน เห็นความสำคัญของทวิศึกษา ตั้งใจเข้าสู่การทำงานและ การประกอบอาชีพในอนาคต มีความพร้อมในการทำงานควบคู่กับการเรียน บริหารจัดการเวลา และวางแผนการทำงานดี ไม่กระทบต่อการเรียน ไม่ขาดเรียน

1.2.2) **ผู้สอน** ผู้สอนทั้งสายสามัญและสายอาชีพต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจัดการเรียน การสอน มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ต้องเข้าใจในกระบวนการสอนตามโครงสร้างทวิศึกษา ทั้งในเรื่องของหลักสูตรและรายวิชา ต้องรอบรู้ มีความสามารถ และทักษะความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาที่เปิดสอน มีความสามารถในการปฏิบัติงานจริง สามารถถ่ายทอดความรู้และจัด การเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งนำมา ใช้จัดกิจกรรมและใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนโดยเฉพาะสายสามัญต้องสนใจผู้เรียน ติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งในเรื่องการปรับตัว พฤติกรรม ทัศนคติ ตลอดจน พัฒนาการทั้งด้านทักษะและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2.3) **ผู้บริหาร** ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสองฝ่ายต้องดำเนินการอย่างจริงจัง เอาใจใส่ ดูแลกำกับ ติดตามให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด ควรให้การสนับสนุน อย่างเต็มที่ในการดำเนินโครงการ ทั้งในเรื่องการประสานงานโครงการ การชี้แจงให้ข้อมูล การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินงาน เช่น จัดสรรงบประมาณ จัดเตรียมอาคารสถานที่ ให้เหมาะสม และส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการเข้ารับการฝึกอบรมของครูผู้สอนและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับทวิศึกษา เช่น ส่งเสริมการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนเรื่องหลักสูตรทวิศึกษา ระเบียบการบริหารจัดการต่างๆ เป็นต้น ผู้บริหารให้ความสำคัญ กับการจัดการเรียนการสอนและให้ความช่วยเหลือ หากผู้ปฏิบัติประสบปัญหา

1.3) ด้านงบประมาณ (money)

ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.3.1) **งบประมาณเพื่อการเรียนการสอน** ต้องมีการจัดสรรงบประมาณไว้ล่วงหน้า อย่างเพียงพอในการจัดซื้อจัดหา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ให้พร้อมทั้งปริมาณและคุณภาพตามความจำเป็นที่ต้องใช้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร

1.3.2) **งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการ** โครงการควรมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการในเรื่องที่จำเป็น ได้แก่ การจัดประชุมชี้แจงประชาสัมพันธ์ ค่าตอบแทนผู้สอน ค่าเดินทางหรือการจัดบริการรถรับ-ส่งระหว่างสถานศึกษา

1.4) **ด้านวัสดุอุปกรณ์ (materials)**

ปัจจัยนำเข้าด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.4.1) **อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก** อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ต้องเอื้อต่อการเรียนรู้ มีความพร้อมของเครื่องมือ สื่อ วัสดุ และครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียน ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ ครุมืออย่างเพียงพอและมีคุณภาพ

1.4.2) **ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษา** สถานศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการควรพิจารณาจากระยะทางในการเดินทางของผู้เรียน ระหว่างสถานศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ รวมถึงสถานประกอบการในการฝึก ไม่ควรห่างไกลกันเกินไป มีทำเลที่ตั้งที่สามารถเดินทางได้สะดวก

2) **กระบวนการ**

ปัจจัยด้านกระบวนการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยวิเคราะห์แยกออกเป็นด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

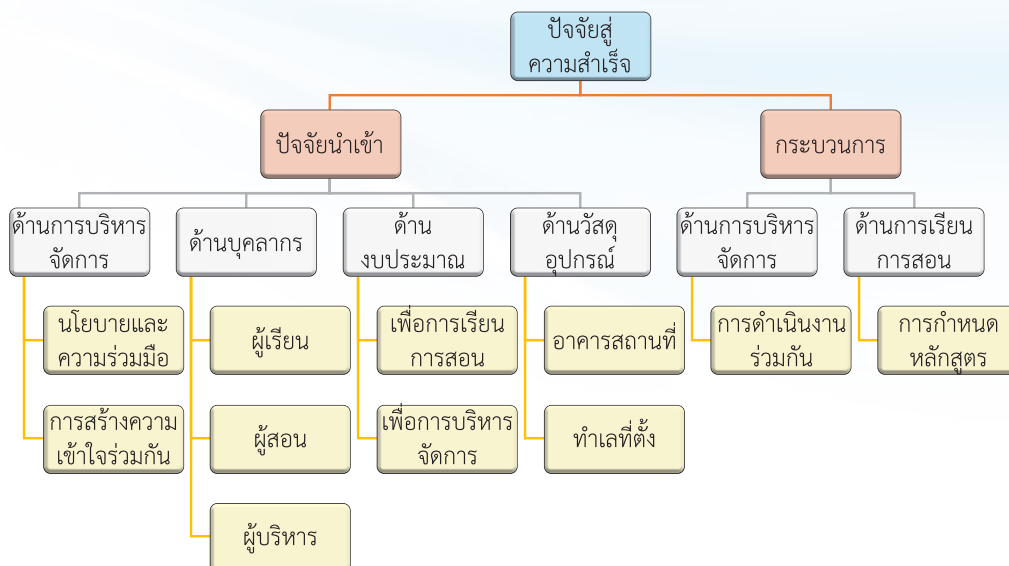
2.1) **ด้านการบริหารจัดการ**

ปัจจัยกระบวนการด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกันของสถานศึกษาทั้งสองฝ่ายโดยที่สถานศึกษาทั้งฝ่าย สอศ. และ สพฐ. ต้องมีการประชุมร่วมกัน เพื่อดำเนินงานตามแผนร่วมกัน มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน

2.2) **ด้านการเรียนการสอน**

ปัจจัยกระบวนการด้านการเรียนการสอนที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ การกำหนดหลักสูตร ที่ต้องมีโครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชาที่ชัดเจน มีหลักการเทียบโอนรายวิชาระหว่างรายวิชาที่เรียนใน สพฐ. และวิชาที่เรียนใน สอศ. มีรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่น เช่น การสอนออนไลน์ มีการวัดประเมินผลการเรียนทั้งสายสามัญและอาชีวศึกษา อย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการทำงานได้อย่างใกล้ชิด เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

สามารถสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ได้ดังแผนภาพ 5.1

แผนภาพ 5.1 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สอศ.

5.2.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลในส่วนของ สพฐ. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ที่สะท้อนมุมมองปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ มีทั้งสิ้น 11 ปัจจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ ส่วนของปัจจัยนำเข้า แบ่งออกเป็น ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ และส่วนของกระบวนการ แบ่งออกเป็น ด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยนำเข้า

การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แยกตามหลัก 4M ประกอบด้วย การบริหารจัดการ (management) บุคลากร (man) งบประมาณ (money) และวัสดุอุปกรณ์ (materials) ดังนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการ (management)

ปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1.1.1) **นโยบายและความร่วมมือ**ในการให้ความร่วมมือระหว่างส่วนกลางระดับกระทรวงหรือระดับนโยบาย และระหว่างสถานศึกษาสังกัด สพฐ. สถานศึกษาสังกัด สอศ. และสถานประกอบการ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และร่วมดำเนินการอย่างจริงจังตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1.1.2) **การสร้างความเข้าใจร่วมกัน** หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายนโยบาย ฝ่ายปฏิบัติ และผู้ร่วมโครงการ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. และ สอศ. ผู้ปกครอง และผู้เรียนต้องรับรู้รับทราบเป้าหมายอย่างชัดเจนของการจัดการศึกษาทวิศึกษา เห็นความสำคัญร่วมกัน มีกระบวนการประชุม เอกสารเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เอกสารชี้แจง รายละเอียดโครงการให้ความเข้าใจการจัดการศึกษาทวิศึกษากับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับเป็นพื้นฐานประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการของนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นการสร้างความรู้เกี่ยวกับโครงการว่ามีวัตถุประสงค์โดยตรงกับความต้องการของผู้ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการหรือไม่ ทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่โครงการด้วยว่าเป็นโครงการที่สำคัญและมีประโยชน์ ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง มีการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจร่วมกัน

1.1.3) **การวางแผนการจัดทำหลักสูตร และการจัดโครงสร้างหลักสูตรที่ตรงกับความ ต้องการของผู้เรียน** การเริ่มต้นของโครงการเพื่อให้เกิดความสำเร็จจะต้องมีการสอบถามความต้องการ และการวัดความถนัดในอาชีพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาได้ตรงและสอดคล้องกับความต้องการของตนและตลาดแรงงาน กำหนดหลักสูตรให้เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนตามแผนการเรียนรู้ต่างๆ และมีข้อปฏิบัติในการเทียบโอน

1.2) ด้านบุคลากร (man)

ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1.2.1) **ผู้เรียน** ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจจริง มีเป้าหมายชัดเจน ชยันหมั่นเพียร อดทน มีความรับผิดชอบ มาเรียนสม่ำเสมอ และพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ได้รับการวัดความถนัดทางอาชีพของผู้เรียนก่อนเริ่มโครงการ เพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรที่เลือกเรียนนั้นเหมาะสมกับตนหรือไม่ มีการแนะแนวผู้เรียนให้เห็นการมีงานทำในอนาคต

1.2.2) **ผู้สอน** ผู้สอนในโครงการทั้งสังกัด สพฐ. และ สอศ. ต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพทั้งจำนวนและทักษะวิชาชีพ มีความชำนาญในการสอนตามโครงการทวิศึกษา ต้องมีความสามารถในการดูแลผู้เรียน มีความตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการทำงานและจำนวนครูต้องเพียงพอ

1.2.3) **ผู้ปกครอง** ผู้ปกครองต้องเข้าใจในกระบวนการทวิศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม มีความตระหนักในการเรียนอาชีพ

1.3) ด้านงบประมาณ (money)

ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.3.1) **งบประมาณเพื่อการเรียนการสอน** ต้องมีการจัดสรรงบประมาณล่วงหน้าอย่างเพียงพอในการจัดซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

1.3.2) **งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการ** โครงการควรมีงบประมาณในการบริหารจัดการ เช่น การจัดประชุม ค่าตอบแทนผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้ประสานงานโครงการ มีงบประมาณสำหรับค่าเดินทางหรือการจัดบริการรถรับ-ส่งระหว่างสถานศึกษา

1.4) **ด้านวัสดุอุปกรณ์ (materials)**

ปัจจัยนำเข้าด้านวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องมี สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ในการสอน ต้องมีจำนวนเพียงพอและมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นได้

2) **กระบวนการ**

ปัจจัยด้านกระบวนการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยวิเคราะห์แยกออกเป็น ด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

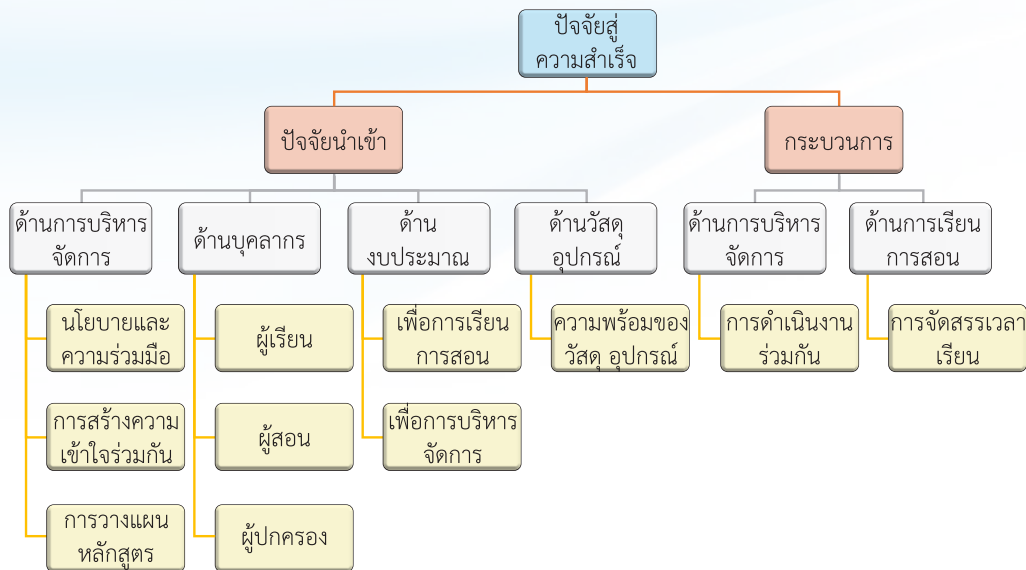
2.1) **ด้านการบริหารจัดการ**

ปัจจัยกระบวนการด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกันของสถานศึกษาทั้งสองฝ่ายที่ควรมีการชี้แจงแนะแนวให้นักเรียนจัดระเบียบแผนการเรียน มีการประสานงานร่วมกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ สร้างความตระหนักร่วมกันในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ด้วยความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของโครงการที่จะช่วยสร้างโอกาสการเรียนรู้วิชาชีพให้กับผู้เรียน มีทักษะวิชาชีพ มีการตรวจสอบประเมินผลโครงการเป็นระยะ นิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง

2.2) **ด้านการเรียนการสอน**

ปัจจัยกระบวนการด้านการเรียนการสอนที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ สถานศึกษาทั้งสองฝ่ายต้องร่วมกันจัดสรรเวลาเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนทั้งในสายสามัญและสายอาชีวศึกษาต้องปรับให้เข้ากับบริบทแต่ละสถานศึกษา และการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาต้องรักษามาตรฐานเทียบเคียงได้กับมาตรฐานสถานประกอบการและมาตรฐานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เน้นการปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามาผสมผสานในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

สามารถสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ได้ดังแผนภาพที่ 5.2

แผนภาพ 5.2 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สพฐ.

5.2.3 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ให้ข้อมูลในส่วนของ กศน. วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ที่สะท้อนมุมมองปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ มีทั้งสิ้น 7 ปัจจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ ส่วนของปัจจัยนำเข้า แบ่งออกเป็น ด้านการบริหารจัดการ และด้านบุคลากร และส่วนของกระบวนการ แบ่งออกเป็น ด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยนำเข้า

การวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้าที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แยกตามหลัก 4M ประกอบด้วย การบริหารจัดการ (management) บุคลากร (man) งบประมาณ (money) และวัสดุอุปกรณ์ (materials) แต่พบว่าในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสังกัด กศน. ไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ จึงมีการวิเคราะห์เฉพาะการบริหารจัดการและบุคลากร ดังนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการ (management)

ปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1.1.1) **นโยบายและความร่วมมือ** ต้องมีการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กศน. และ สอศ. ให้ชัดเจน กำหนดตัวผู้รับผิดชอบที่มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง

1.1.2) **การประชาสัมพันธ์ข้อมูล** การให้ข้อมูลการจัดการศึกษาทวิศึกษาที่ชัดเจนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและตัดสินใจได้ว่าตรงกับความสนใจหรือไม่ เป็นการคัดกรองให้ผู้ที่มีความตั้งใจเรียนลักษณะนี้เข้าสู่กระบวนการ นอกจากนี้ยังควรมีการสื่อสาร การนัดวันเวลา ระหว่างผู้สอนวิชาชีพกับผู้เรียนให้ชัดเจน

1.2) ด้านบุคลากร (man)

ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากรที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1.2.1) **ผู้เรียน** ผู้เรียนต้องสนใจเรียน ตั้งใจเรียน พร้อมทั้งบริหารเวลาที่ต้องทำงานควบคู่กับการเรียน ต้องมีความกระตือรือร้น มีวินัยในการเรียนจนจบหลักสูตร ต้องตระหนักและจริงจังในการเรียนทั้งสองสถานศึกษา และเข้าใจในเป้าหมายของหลักสูตรทวิศึกษา

1.2.2) **ผู้สอน** ครูผู้สอนวิชาชีพควรรอบรู้ทั้งในเรื่องความรู้ และทักษะ สนใจติดตามดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ผู้สอนต้องเข้าใจลักษณะของผู้เรียน กศน. เนื่องจากเป็นผู้เรียนที่ไม่มีเวลาและไม่สามารถเรียนตามระบบการศึกษาปกติได้ และเข้าใจการศึกษาผู้ใหญ่ (adult education) ที่มีอาชีพอยู่แล้ว ส่วนมากต้องการเรียนเพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษา

1.2.3) **ผู้บริหาร** ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน จัดหาอาคารสถานที่ที่เหมาะสม ส่งเสริมการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทวิศึกษาของบุคลากร

2) กระบวนการ

ปัจจัยด้านกระบวนการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยวิเคราะห์แยกออกเป็น ด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

2.1) ด้านการบริหารจัดการ

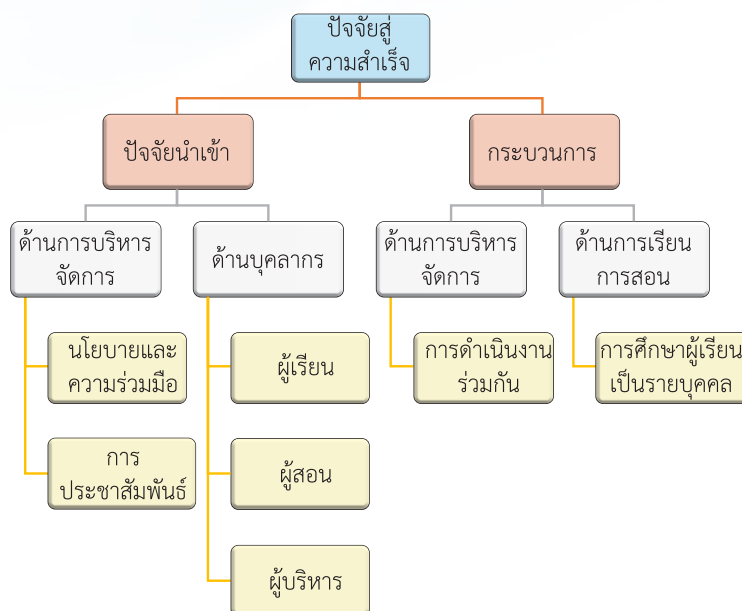
ปัจจัยกระบวนการด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ หน่วยงานฝ่ายนโยบายต้องสร้างความร่วมมือของแต่ละสถานศึกษา สร้างความตระหนัก และความเข้าใจในปัจจัยต่างๆ ของแต่ละสถานศึกษา จัดให้สถานศึกษาที่ร่วมมือกัน มีการประชุม วางแผนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เน้นให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันของสถานศึกษาทั้ง กศน. และ สอศ.

2.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัจจัยกระบวนการด้านการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ได้แก่ การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลต้องมีกระบวนการศึกษาปัญหาของผู้เรียนเป็น

รายบุคคล เนื่องจากผู้เรียน กศน. มีเงื่อนไขในการเรียนมาก ทั้งในเรื่องเวลาเรียน การประกอบอาชีพ ลักษณะการเรียน ชีวิตส่วนตัวและความเป็นอยู่ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตรงตามความสามารถ และผู้เรียนสามารถปฏิบัติจริงได้

สามารถสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด กศน. ได้ดังแผนภาพที่ 5.3

แผนภาพ 5.3 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด กศน.

5.3 ผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ในส่วนนี้จะแสดงผลการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเชิงประจักษ์จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ ได้นำเสนอแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ที่พบว่าตัวแปรที่สังเกตได้อธิบายประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัวตามกระบวนการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาเชิงระบบคือ บริบท ได้แก่ ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ปัจจัย ได้แก่ ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจนในการทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) ผลการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) และผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP)

ตัวแปรแฝงความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการ ศึกษาศึกษา (OBJ) ประกอบด้วย ตัวแปรแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน คู่มือในการดำเนินงาน โครงการศึกษามีความชัดเจนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ การสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการศึกษา และความชัดเจนในเรื่องวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70, 0.68, 0.67 และ 0.51 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา (AVB) ประกอบด้วยตัวแปรด้านสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน งบประมาณ บุคลากรและสถานที่ โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.74, 0.72, 0.67 และ 0.64 ตามลำดับ

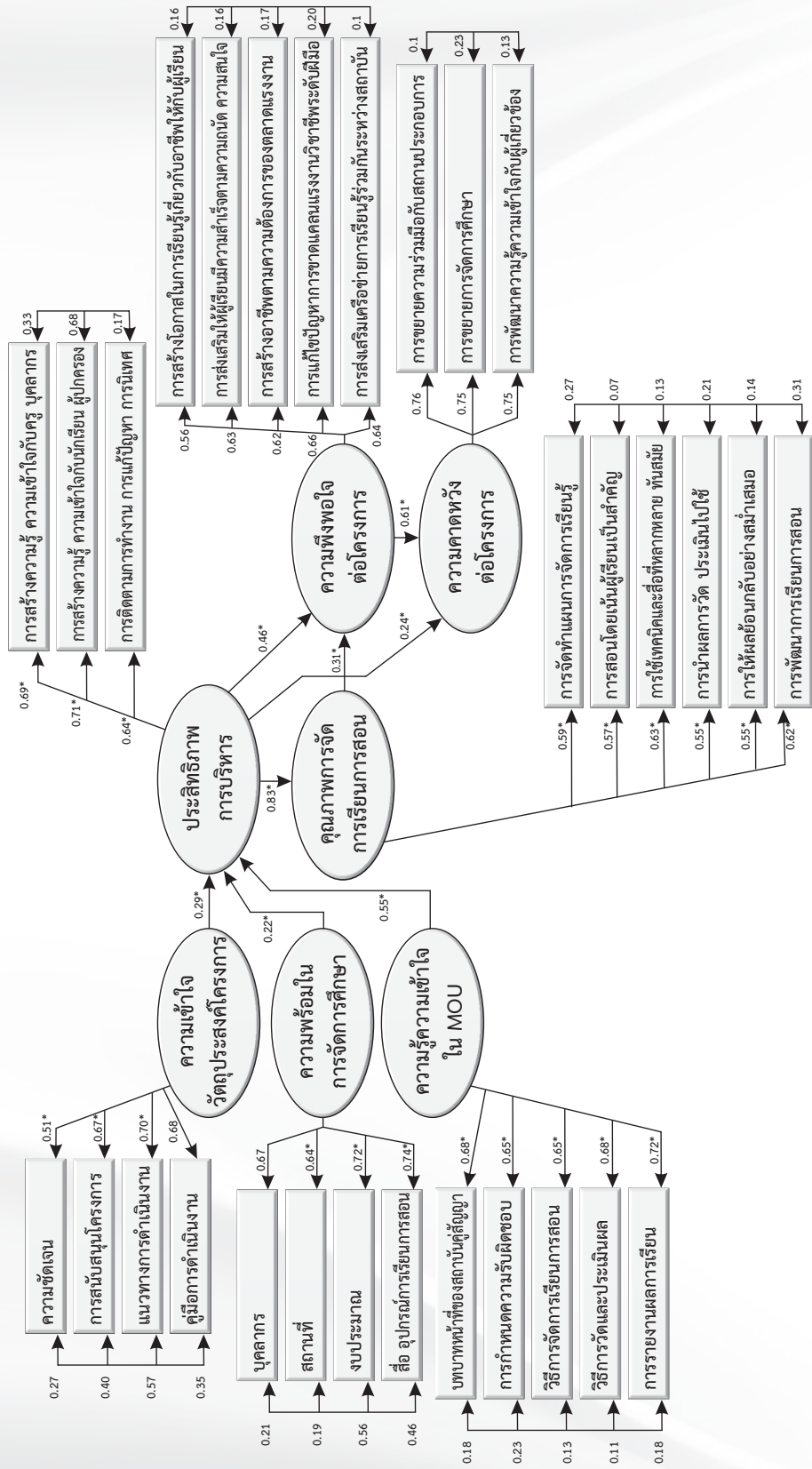
ตัวแปรแฝงความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) ประกอบด้วย การรายงานผลการเรียน บทบาทหน้าที่ของสถาบันคู่สัญญา วิธีการวัดและประเมินผล การกำหนดความรับผิดชอบ และวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.72, 0.68, 0.68, 0.65 และ 0.65 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา (MNG) ประกอบด้วย ตัวแปรการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับนักเรียนและผู้ปกครอง การสร้างความรู้ ความเข้าใจกับครูและบุคลากร และการติดตามการทำงาน การแก้ปัญหา การนิเทศ โดยมีน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 0.71, 0.69 และ 0.64 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการ ศึกษาศึกษา (TCH) ประกอบด้วย การใช้เทคนิคและสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ทันสมัย การพัฒนาการเรียนการสอนของครู การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การนำผลการวัดและประเมินไปใช้ และการให้ผลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ โดยมีน้ำหนัก องค์ประกอบเท่ากับ 0.63, 0.62, 0.59, 0.57, 0.55 และ 0.55 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในสถานศึกษา (STS) ประกอบด้วย การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานวิชาชีพระดับฝีมือ การส่งเสริมเครือข่าย การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสำเร็จตามความถนัด ความสนใจ การสร้างอาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการสร้างโอกาส ในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับผู้เรียน โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.66, 0.64, 0.63, 0.62 และ 0.56 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการศึกษาในระยะต่อไป (EXP) ประกอบด้วย การขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการ การขยายการจัดการศึกษา และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.76, 0.75 และ 0.75 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความสำเร็จของโครงการศึกษา สามารถนำเสนอได้ตามแผนภาพ 5.4

แผนภาพ 5.4 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ตาราง 5.2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ตัวแปร ผล	MNG			TCH			STS			EXP		
ตัวแปร ผล	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
OBJ	0.29*		0.29*	0.24*	0.24*		0.21*	0.21*		0.20*	0.20*	
AVB	0.22*		0.22*	0.18*	0.18*		0.16*	0.16*		0.15*	0.15*	
MOU	0.55*		0.55*	0.45*	0.45*		0.40*	0.40*		0.37*	0.37*	
MNG				0.83*		0.83*	0.73*	0.27*	0.46*	0.68*	0.44*	0.24*
TCH							0.31*		0.31*	0.19*	0.19*	
STS										0.61*		0.61*
R Square	MNG			TCH			STS			EXP		
	0.90			0.69			0.56			0.64		

หมายเหตุ * $p < .01$

TE คือ อิทธิพลรวม, IE คือ อิทธิพลทางอ้อม, DE คือ อิทธิพลทางตรง

จากแผนภาพ 5.4 และตาราง 5.2 พบว่า ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.61 และ 0.24 ตามลำดับ นอกจากนี้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจนในการทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ต่อความคาดหวัง ต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) ด้วย

ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.46 และ 0.31 ตามลำดับ กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาที่มีการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ดี จะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา นอกจากนี้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจน

ในการทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ต่อความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) ด้วย

เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติและเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาดังตาราง 5.3 พบว่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของโครงการทวิศึกษาที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 5.3 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติ	ค่าสถิติ	เกณฑ์การพิจารณา
ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	175.92	$\frac{\chi^2}{df} < 2.00$
องศาอิสระ (df)	178.00	
ความน่าจะเป็น (p-value)	0.53	P-Value มากกว่า .05
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	0.99	ค่าเข้าใกล้ 1 (มากกว่า .95)
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)	0.98	ค่าเข้าใกล้ 1 (มากกว่า .95)
ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR)	0.012	ค่าเข้าใกล้ 0 (น้อยกว่า .08)
ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA)	0.00	ค่าเข้าใกล้ 0 (น้อยกว่า .08)

จากตาราง 5.3 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 175.92 องศาอิสระ เท่ากับ 178 ความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.53 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) 0.98 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) 0.012 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) 0.00 พบว่าทุกค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา

5.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) นำเสนอแยกตามสังกัดของสถานศึกษาเพื่อให้เห็น สภาพตามบริบท แบ่งการรายงานออกเป็นส่วนของปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.4.1 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม สอศ. วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู/อาจารย์ ที่สะท้อนมุมมองสภาพปัญหาในการดำเนินการ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา การดำเนินโครงการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังรายงานต่อไปนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ แบ่งการรายงาน ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

1.1.1) กระบวนการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการ ไม่ได้ผู้เรียนที่ สนใจจริงหรือสมัครใจจริงในการเข้าร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียนทวิศึกษาไม่ได้รับการคัดเลือก ให้เข้าศึกษาด้วยการวัดการประเมินความถนัดเหมือนนักเรียนปกติ นักเรียนอาจถูกบังคับ ให้มาเรียนตามนโยบายของสถานศึกษาที่เลือกนักเรียนกลุ่มที่มีการเรียนในระดับต่ำถึงปานกลาง เข้ามาเรียน โดนบังคับให้มาสมัครจึงขาดความตั้งใจ ขาดความสนใจเรียน และขาดเรียนบ่อยครั้ง

1.1.2) สถานศึกษาอาชีวศึกษาขาดความพร้อม อาจารย์มีภาระงานมาก ต้องสอน หลักสูตรระยะสั้น ขาดงบประมาณ

1.1.3) ขาดการติดตาม ตรวจสอบประเมินโครงการอย่างใกล้ชิดและเข้มข้น ที่มี ความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบาย และในระดับปฏิบัติการ ทำให้มองไม่เห็นถึงปัญหาและแนวทาง ที่จะมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ยังไม่ชัดเจนนัก

1.1.4) ความไม่ชัดเจนและความล่าช้าในเรื่องงบประมาณและการเบิกจ่ายงบประมาณ และค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทวิศึกษา

1.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2.1) ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและแผน การเรียนที่ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนหรือของบุคลากรการศึกษาที่จัดทำหลักสูตรของ

สถานศึกษาในสังกัด สอศ. และ สพฐ. มีความเข้าใจไม่ตรงกัน หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้การกำหนดรายวิชาในหลักสูตรหรือแผนการเรียนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามโครงสร้างของหลักสูตร รวมถึงการกำหนดกิจกรรมการศึกษาดูงาน และรายวิชาการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์ในหลักสูตรฯ ที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ทำให้ประสบปัญหาต่างๆ อาทิ ปัญหาเรื่องการประสานงานและความคลาดเคลื่อนของเป้าหมายสุดท้ายร่วมกันของการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการที่มีมุมมองที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการฝึกงานที่สั้นเกินไป โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียน ทำให้การเสริมสร้าง ฝึกฝนทักษะให้กับผู้เรียนทำได้ไม่เพียงพอ

1.2.2) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดตารางเรียน การจัดรายวิชาเรียนต่อสัปดาห์ การกำหนดวันเรียนและระยะเวลาในการเรียนทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ รวมถึงการเปิด-ปิดภาคเรียนที่ไม่พร้อมกันของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ สอศ. การกำหนดวันเรียนเสาร์อาทิตย์ทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาพัก เหนื่อยเกินไป ส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย รวมถึงข้อจำกัดเรื่องกำหนดเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ที่ต้องเรียนในสายวิชาชีพ และระยะเวลาในการเรียนที่ต้องให้ครบเนื้อหาทั้งสายสามัญและทักษะด้านวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และการฝึกทักษะแบบไม่เต็มที่จากทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้การไปสอนของอาจารย์สังกัด สอศ. ที่ต้องเดินทางไปสอนในสถานศึกษาในสังกัด สพฐ. และเป็นการไปสอนตลอดทั้งสัปดาห์ ทำให้บางรายวิชาที่ผู้สอนต้องรับผิดชอบอยู่ประจำต้องงดการเรียนการสอนในบางครั้ง เนื่องจากเป็นวิชาชีพปฏิบัติจึงไม่สามารถให้ครูผู้สอนท่านอื่นสอนแทนได้ ทำให้ต้องสอนชดเชยในภายหลัง ซึ่งส่งผลต่อวิชาสอนอื่นๆ ที่รับผิดชอบสอนอยู่ทำให้เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครูผู้สอน

1.2.3) ปัญหาเกี่ยวกับการเทียบโอนหน่วยกิตของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ) การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับสถานประกอบการ รวมถึงการจัดตารางเรียนระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา

1.2.4) ระยะเวลาของหลักสูตรไม่เท่ากัน ทำให้ผู้เรียนเมื่อจบสายสามัญแล้ว แต่ยังเหลือรายวิชาในสายอาชีพอีกหนึ่งภาคการศึกษา แต่ผู้เรียนต้องไปสมัครศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยจึงไม่มีเวลาเรียนภาคการศึกษาสุดท้าย จึงไม่ลงทะเบียนและไม่เรียนต่อ เกิดปัญหาการออกกลางคันสูง

1.3) ด้านบุคลากร

1.3.1) ผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเรียนและมีภาระทางการเรียนมาก หากแบ่งเวลาไม่เพียงพอ หรือขาดวินัยและความรับผิดชอบ ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจและแรงกระตุ้นที่ดีในการเรียน จนเหนื่อยล้าและตัดลึนใจลาออกกลางคัน

1.3.2) ผู้เรียนไม่ได้ต้องการศึกษาทวิศึกษาอย่างแท้จริง แต่เกิดจากความต้องการของสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนถูกกำหนดให้มาเรียนทวิศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพต่ำกว่าผู้เรียนวิชาชีพโดยตรง

1.3.3) ผู้เรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตร ทีวีศึกษา และไม่รู้เหตุผลของการเรียนหลักสูตรดังกล่าว และไม่ได้เป็นผู้เรียนที่สนใจจริงและรักจริงในการเรียนทีวีศึกษา ทำให้ไม่เห็นคุณค่าและไม่เห็นประโยชน์ รวมถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาทีวีศึกษา

1.3.4) ผู้เรียนยังไม่รู้ว่าตนเองชอบหรือถนัดในสาขาใด ยังค้นหาตัวเองไม่พบ ขาดความสนใจตั้งใจ และมีบางรายเห็นว่าถูกผู้ปกครองหรือสถานศึกษาบังคับให้มาสมัครเนื่องจากเรียนไม่เก่ง มีระดับผลการเรียนที่ไม่ดี หรือเรียนตามเพื่อน ทำให้โครงการได้รับผู้เรียนที่ไม่สนใจเข้ามาอยู่ในโครงการ

1.3.5) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. และ สพฐ. ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทีวีศึกษา) เป็นการดำเนินการไปตามนโยบายและไม่มีทิศทางที่ชัดเจน ปฏิบัติและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าโดยไม่ได้มีการวางแผน

1.3.6) ครูผู้สอนขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ หรือ อาจมีทักษะความรู้และความสามารถไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สอนในหลักสูตรทีวีศึกษา รวมถึงภารกิจนอกเหนือจากการเรียนการสอนมีมาก ทำให้ประสบปัญหาในเรื่องการบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอน

1.4) ด้านงบประมาณ

1.4.1) ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการการเรียน การสอนและขาดแคลนทรัพยากรด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการฝึกทักษะ และสภาพความพร้อมของ ห้องเรียน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ รวมถึงการจัดหาและจัดซื้อ อุปกรณ์และเครื่องมือในการฝึกทักษะ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องจักรในการจัดการเรียนการสอน ยังไม่เพียงพอทั้งในเชิงจำนวนและในเชิงคุณภาพ บางครั้ง อุปกรณ์และเครื่องมือเหล่านี้มีขนาดและน้ำหนักมากเกินไป จนไม่สามารถเคลื่อนย้ายในการใช้ ทรัพยากรเหล่านี้ร่วมกันในระหว่างสถานศึกษาได้ จึงทำให้ไม่คุ้มค่าและไม่คุ้มค่าในการบริหารจัดการ

1.4.2) การจ่ายค่าตอบแทนให้ครูผู้สอนหรือผู้ดูแลโครงการ มีบางสถานศึกษาจ่าย ค่าตอบแทนให้ครูผู้สอน แต่ค่าตอบแทนที่จ่ายให้ก็ไม่จูงใจให้ครูผู้สอนเข้าร่วมโครงการฯ อย่างไรก็ตามมีบางสถานศึกษาไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้ครูผู้สอน

1.5) ด้านวัสดุอุปกรณ์

1.5.1) ขาดความพร้อมทั้งในเรื่องสถานที่ในการฝึกปฏิบัติ และการมีวัสดุอุปกรณ์ ชุดฝึกปฏิบัติในการฝึกงานทั้งจำนวนและคุณภาพไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม

1.5.2) ปัญหาการเดินทางเนื่องด้วยการจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทีวีศึกษา) ในบางครั้งครูผู้สอนจำเป็นต้องเดินทางออกไป

นอกสถานศึกษาของตนเองเพื่อไปสอนในสถานศึกษาสังกัด สอศ. หรือ สพฐ. ทำให้ประสบปัญหาในการเดินทางที่ค่อนข้างไกลจากสถานศึกษาของตน ประสบปัญหาเรื่องพาหนะเดินทางรับ-ส่งครูผู้สอนและนักเรียน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ไม่ชัดเจนในเรื่องผู้รับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเหล่านี้ รวมถึงตัวผู้เรียนเองก็ต้องเดินทางไปเรียนนอกสถานที่ที่มีระยะทางไกลกว่าสถานศึกษาของตนเอง ทางสถานศึกษาเองก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในเรื่องผู้รับผิดชอบในการดูแลค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เรียนเช่นกัน

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สอศ.

2.1) สร้างความชัดเจนในการนำมาปฏิบัติด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ควรชัดเจนในเรื่องนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ควรมีทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาทวิศึกษา

2.2) มีการนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทราบความสำคัญและขั้นตอนที่ชัดเจนของการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทและรูปแบบของการจัดการศึกษาทวิศึกษา เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้ครูผู้สอนและบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน และเพื่อให้รู้ทันปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยกันกำหนดแนวทางที่ชัดเจนอย่างจริงจัง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา ได้แก่ กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินการให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ

2.3) งบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ในการดำเนินการควรทันเวลา โปร่งใส เพียงพอและเหมาะสม และตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการ ได้แก่ งบประมาณในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการทำงาน งบประมาณสนับสนุนและอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทวิศึกษา อาทิ การจัดประชุมครูผู้สอน เพื่อทำความเข้าใจและข้อตกลงในการจัดการเรียนการสอน จำนวนชั่วโมงการสอนต่อสัปดาห์ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนงบประมาณในการจัดให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง และเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา

2.4) การประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการสร้างความร่วมมือ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้กำหนดนโยบาย สถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการ จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน และเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เห็นคุณค่า และคุณประโยชน์ของการเรียนทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ

2.5) การประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนอย่างแท้จริง ตรงกับผู้สนใจจริง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สมัครรับรู้ว่า ถ้าสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง รวมถึงควรประชาสัมพันธ์ไปยังสถานประกอบการหรือภาคเอกชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นและ

เพื่อนำมาสู่การบูรณาการการทำงาน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาและหน่วยงานสถานประกอบการให้มีความเข้าใจตรงกัน เป้าหมายเดียวกัน และบรรลุ วัตถุประสงค์ได้ง่ายและชัดเจนมากขึ้น

2.6) มีการสอบวัดความรู้เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้และมีทักษะที่เพียงพอ ไม่ทำให้เกิดปัญหาเรียนไม่จบ หรือเพื่อการลดปัญหาผลการเรียนไม่ดีในอนาคต และ เพื่อคัดกรองผู้เรียนให้มีความตั้งใจจริงในการมาเรียน คัดเลือกผู้เรียนที่มีทักษะพิเศษ ต้องเป็นนักเรียนที่ขยัน และมีความต้องการเรียนเป็นพิเศษ เนื่องจากต้องใช้เวลาเรียนมาก และ นานกว่าการเรียนปกติ

2.7) กำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของแต่ละสถานศึกษา ควรมีการบริหารงาน วางแผน ตลอดจนศึกษากระบวนการ และวางรากฐานหรือจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับ สภาพชุมชน และบริบทสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ กำหนดวิชาเรียน รายวิชาเรียนที่เน้นการนำไปใช้ และการปฏิบัติได้จริง การกำหนดตารางเรียน วันที่เรียน และการเปิดปิดการเรียน จำนวน ชั่วโมงเรียน จำนวนหน่วยกิตที่ยืดหยุ่น สามารถลดการเรียนทั้งเสริมสร้างวิชาการความรู้ และ การฝึกทักษะวิชาชีพอาชีวศึกษา หรือมีแผนการเรียนเฉพาะทาง เฉพาะหลักสูตร ในแต่ละบริบท สถานศึกษา ตลอดจนมีวิธีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ ให้แก่ผู้เรียน หลากหลายรูปแบบ

2.8) สนับสนุนงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอนควรมีความพร้อม ครูผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน ความพร้อมสถานศึกษา ทำเลที่ตั้งสถานศึกษา อาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการในฝึกทักษะเฉพาะทางต่างๆ ทางสายวิชาชีพอาชีวศึกษา เครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุ หนังสือ ตำรา และอุปกรณ์ในการพัฒนาทักษะทางสาขาวิชาที่เปิดเรียนหลักสูตร ทวิศึกษา

2.9) ควรมีแนวทางที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนที่แตกต่างกันในพื้นฐานวิชาชีพและ วิชาการ อาทิ หากผู้เรียนประสบปัญหาเรื่องผลการเรียนในทักษะสาขาวิชาเฉพาะทางใดๆ ในสายวิชาชีพ สถานศึกษาควรมีแนวทางส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้น เพิ่มเติมและเสริมสร้างความชำนาญในทักษะนั้นๆ เป็นการเฉพาะ เพื่อผู้เรียนสามารถมี ผลการเรียนที่เป็นไปตามข้อกำหนดการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนในหลักสูตรทวิศึกษา หรือหากผู้เรียน ยังไม่สามารถจบการศึกษาตามเกณฑ์ของข้อกำหนดสถานศึกษา ควรจัดหาที่เรียนเพื่อต่อยอด การศึกษาให้ผู้เรียนเพื่อให้อยู่ในระบบการเรียนปกติได้ หรือสามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการ ที่มีความร่วมมือกันได้

5.4.2 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม สพฐ. วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง ที่สะท้อนมุมมองสภาพปัญหาในการดำเนินการ และให้ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังรายงานต่อไปนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ แบ่งการรายงาน ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุ อุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

1.1.1) ความไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่องของการบริหารจัดการ เรื่องความร่วมมือของการดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้ครบตลอดระยะเวลาของหลักสูตร 3 ปี เนื่องจากการดำเนินงานขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร สถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง และความไม่ชัดเจนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในสถานศึกษาและความไม่ชัดเจนของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่ทำความตกลงกัน การสร้างความเข้าใจและวางแผนร่วมกัน รวมถึงขาดการประสานการทำงาน ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

1.1.2) การประชาสัมพันธ์ความร่วมมือของการดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วม ของหลักสูตรไม่ทั่วถึงและไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

1.1.3) ความไม่ชัดเจนของวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ ความไม่ชัดเจนของ หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทำให้บางสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการ หลักสูตรนี้จนครบระยะเวลาของหลักสูตร

1.1.4) ขาดความร่วมมือ การติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนหรือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

1.1.5) ขาดการติดตาม ตรวจสอบและประเมินโครงการอย่างใกล้ชิด และเข้มข้น ที่มีความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบาย และในระดับปฏิบัติการ ทำให้มองไม่เห็นถึงปัญหาและ แนวทางที่จะมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม ตลอดจนการแปลงนโยบาย สู่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจน

1.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2.1) ปัญหาการออกแบบหลักสูตรที่มีภาระงานมากเกินไป เนื่องจากต้องได้รับวุฒิ 2 วุฒิกการศึกษา โดยไม่ได้บูรณาการ แต่เป็นการนำหลักสูตรมาต่อกัน ทำให้ผู้เรียนมีกิจกรรม และงานที่ได้รับมอบหมายมากเกินไปจากสถานศึกษาทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ

1.2.2) ปัญหาเกี่ยวกับการเทียบโอนหน่วยกิตของระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ สายอาชีพ ทั้งในเรื่องของผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ต่ำกว่า 2 สามารถจบหลักสูตรได้ แต่ไม่สามารถนำมาเทียบโอนในรายวิชาของอาชีวศึกษาได้ แต่ผู้เรียนก็ไม่ลงทะเบียนหรือรับ ผลการเรียนเนื่องจากไม่กระทบต่อการจบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ทำให้การเรียนทวิศึกษา กลายเป็นเรื่องยุ่งยาก และรายวิชาที่นำมาเทียบโอนนั้นไม่สามารถเทียบโอนได้ทั้งหมดและยังไม่มี วิธีการแก้ปัญหาคือการเทียบโอนดังกล่าว

1.2.3) ปัญหาการวัดและการประเมินผลที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องระดับคะแนนรายวิชา และระดับคะแนนเฉลี่ย ทำให้เป็นอุปสรรคของการเทียบโอนหน่วยกิต ขาดแนวทางที่ชัดเจน ในการสร้างเกณฑ์วัดและประเมินผลร่วมกัน ทั้งรายวิชาที่เทียบเคียงกันและรายวิชาที่สอน

1.3) ด้านบุคลากร

1.3.1) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. และ สอศ. ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

1.3.2) ขาดครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญตรงสาขาวิชาที่เปิดเรียนทวิศึกษา จำนวน บุคลากรที่มีความพร้อมทั้งความรู้ ทักษะและความสามารถการสอนหลักสูตรนี้ยังไม่เพียงพอ

1.3.3) ผู้สมัครเรียนและผู้สนใจมีน้อย ผู้เรียนที่เรียนเป็นกลุ่มผู้เรียนที่เรียนปานกลาง ถึงต่ำ ผู้เรียนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนแบบทวิศึกษา ผู้เรียนขาดความสนใจจริง อาทิ สถานศึกษา บังคับให้เรียน เรียนตามเพื่อน สถานศึกษาเลือกผู้เรียนปานกลางถึงอ่อนให้เรียนในหลักสูตรนี้ เป็นต้น ผู้เรียนไม่กระตือรือร้น ขาดวินัยและขาดความรับผิดชอบในการเรียน ขาดความพร้อม ท้อแท้ และขาดความมุ่งมั่นตั้งใจ ไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมโครงการ

1.3.4) ปัญหาค่านิยมและทัศนคติของผู้ปกครองที่ไม่ส่งเสริมให้เรียนสายอาชีวศึกษา หรือสายอาชีพเพราะขาดการยอมรับของสังคม ที่เรียนสายอาชีพเพื่อทำงานเป็นแรงงาน ในอนาคตและเรื่องพฤติกรรมเกเรของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา

1.4) ด้านงบประมาณ

1.4.1) มีปัญหาความไม่ชัดเจนและความล่าช้าในเรื่องงบประมาณและการเบิกจ่าย งบประมาณและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทวิศึกษา

1.5) ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีปัญหาความไม่พร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ตำราเรียน สื่อการสอนฝึกปฏิบัติ เทคโนโลยีล้ำสมัย อาทิ ความไม่พร้อมในเรื่องเครื่อง คอมพิวเตอร์ printer เป็นต้น อาคารสถานที่คับแคบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ โสตทัศนูปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียน

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา สังกัด สพฐ.

2.1) การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนา ชี้แจง สร้างคู่มือหลักสูตรและการจัดการศึกษาทวิศึกษาให้มีความชัดเจน และสามารถตอบ ข้อซักถามหรือสงสัยได้หากมีผู้ไม่เข้าใจ รวมถึงจัดให้มีข้อตกลงและแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อทำให้เกิด ความเข้าใจอย่างต้องแท้ ในเรื่องนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และควรมี ทัศนทางและเป้าหมายเดียวกันตามวัตถุประสงค์หลักของการดำเนินการจัดการศึกษาทวิศึกษา

2.2) มีการนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิดภายใต้ความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องทุกสังกัด

2.3) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยกันกำหนดแนวทางที่ชัดเจนอย่างจริงจังตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา ได้แก่ กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินการให้ชัดเจน การเทียบโอนผลการเรียน ไม่คลุมเครือทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ

2.4) งบประมาณและการจัดสรรงบประมาณต่อเนื่องและเป็นระบบ ในการดำเนินการควรทันเวลา โปร่งใส เพียงพอและเหมาะสม และตรวจสอบได้ในทุกระดับของการติดตามตรวจสอบ ประเมินการทำงาน นอกจากนั้นควรมีงบประมาณสนับสนุนและอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทวิศึกษาเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง อาทิ ควรจัดประชุมครูผู้สอนเพื่อทำความเข้าใจและข้อตกลง ในการจัดการเรียนการสอน จำนวนชั่วโมงการสอนต่อสัปดาห์ การวัดประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนจัดให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง และเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา

2.5) ผู้บริหารควรสร้างแรงเสริม สร้างขวัญกำลังใจ และการสนับสนุนงบประมาณ การประสานงาน จัดหาครูผู้สอนหรือบุคลากร และการให้ความร่วมมือในทุกๆ ด้านกับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้เสีย เพื่อให้ผู้เรียนเรียนจบ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2.6) ควรมีงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน ควรชัดเจน และรู้วัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะมีงบประมาณสนับสนุนจนครบ การจัดการทวิศึกษา 3 ปี อาทิ การกำหนดรายละเอียดในการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งครูผู้สอน และผู้เรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนห้องปฏิบัติการ เครื่องมือทันสมัย ค่าสื่อวัสดุ อุปกรณ์ การเรียน หนังสือและตำราเรียน รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือฝึกทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ตลอดจนค่าตอบแทนการสอนของครูผู้สอน หรือวิทยากรให้มีระเบียบปฏิบัติเดียวกัน

2.7) การประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการสร้างความร่วมมือ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และสถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจจะสมัครเข้าร่วมโครงการ จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน และเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เห็นคุณค่า และคุณประโยชน์ของการเรียนทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ ตลอดจนข้อจำกัดในการเรียน ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาทวิศึกษาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ ตรงกับผู้ที่มีใจจริง

2.8) การเปิดรับสมัครผู้เรียนและคัดเลือกผู้เรียนควรได้ผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดี และเข้าใจวัตถุประสงค์โครงการให้ชัดเจน ให้ได้ผู้เรียนที่ตั้งใจจริง สมัครเรียนตามความสนใจ และมีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ควรได้เด็กมีความพร้อมทางสติปัญญา เรียนระดับปานกลางถึงดี ขยันเรียน อดทน มีความมุ่งมั่น มีความประพฤติดี เพื่อให้สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษา

2.9) ครูผู้สอนควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเข้าเรียน ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างตามประเภทและสถานศึกษาที่สังกัด ได้แก่ พฤติกรรมและความเข้าใจของครูผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน

2.10) การวางแผนคัดเลือกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ต้องพิจารณาทำเลที่ตั้ง อาคาร สถานที่ ห้องปฏิบัติการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ต่างๆ อาทิ สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการควรมีระยะทางในการเดินทางระหว่างสถานศึกษา ตลอดจน สถานประกอบการไม่ไกลกันเกินไป บรรยากาศการเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และผู้เรียนมีความสุข และ สถานศึกษาควรมีเครื่องมือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ชุดฝึกทักษะปฏิบัติ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ ต่างๆ อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ มีครูผู้สอนที่เพียงพอ มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับ รายวิชา มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และนอกจากนั้นควรมีการประสานงาน สร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างสถานศึกษาทั้ง 2 สังกัด มีการแต่งตั้งผู้ดูแลโครงการที่ปฏิบัติงาน ด้วยความเอาใจใส่

2.11) ควรมีการบริหารงาน วางแผน ตลอดจนศึกษากระบวนการ และวางรากฐาน หรือจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และบริบท สถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ อาทิ จัดทำหลักสูตรเฉพาะในแต่ละสาขาวิชา ปรับโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างรายวิชา เพิ่มการสอนวิชาชีพให้มีความหลากหลาย ให้ตรงความต้องการของผู้เรียน และตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละพื้นที่

2.12) เสนอให้มีการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT หรือการจัดการเรียน การสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา หรือสามารถแก้ไขปัญหาของ การเดินทางของทั้งผู้เรียนหรือผู้สอน หรือลดปัญหาครูผู้สอนที่ติดภาระงานอื่นๆ หรือภาระงาน สอนที่มีมากเกินไป

5.4.3 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถศาสตร์ (กศน.)

ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม กศน. วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง ที่สะท้อนมุมมองสภาพปัญหาในการดำเนินการ และให้ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ ดังรายงานต่อไปนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เนื่องจากข้อมูล ไม่พบการกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณในการรายงานของ กศน. จึงแบ่งการ รายงานออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร และด้านวัสดุ อุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

1.1.1) ความไม่เข้าใจของสถานประกอบการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทวิศึกษา ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร นโยบาย การดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง

กคน. และ สอศ. รวมถึงความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังเข้าใจไม่ตรงกัน คลุมเครือ ไม่ชัดเจน

1.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2.1) ปัญหาการออกแบบหลักสูตรที่ต้องใช้เวลาเรียนหลายวัน เนื่องจากการเรียนทวิศึกษา ต้องใช้เวลาเรียนมากขึ้นกว่าการเรียนนอกระบบโรงเรียนปกติ นักศึกษาต้องเพิ่มเวลาเรียนวันธรรมดาเพิ่มขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบ ที่ผู้เรียนใช้เวลาเรียนเฉพาะเสาร์-อาทิตย์ และสามารถอ่านหนังสือเพื่อสอบ หรือเลือกเรียนได้ตามเวลาที่ตนต้องการตามอัธยาศัย อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่มีงานประจำในวันจันทร์-เสาร์ ทำให้ไม่สามารถเข้าเรียนได้ และเกิดความคับข้องใจหากต้องขาดเรียนไปทำงาน หรือต้องขาดงานเพื่อมาเรียน

1.2.2) ปัญหากลุ่มผู้เรียน ศูนย์ กคน. มักต้องเรียนรวมกลุ่มกับนักเรียนอาชีวศึกษาปกติ ไม่แยกเป็นกลุ่มเฉพาะ เนื่องจากนักศึกษา กคน. มีจำนวนไม่มาก ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาไม่สามารถแยกห้องเรียนให้ได้ ทำให้จำนวนผู้เรียนในห้องมีจำนวนมาก อุปกรณ์ที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอ นักศึกษา กคน. จึงรู้สึกที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากผู้สอนเท่าที่ควร อีกประการหนึ่งคือนักศึกษา กคน. ไม่มีพื้นความรู้ทางวิชาชีพที่ศึกษา และไม่ได้ฝึกปฏิบัติในวิชาที่เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เรียนไม่เข้าใจ ไม่สามารถปฏิบัติได้ เรียนไม่ทันกับนักเรียนอาชีวศึกษาปกติ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนก็ไม่สามารถทบทวนให้เฉพาะกลุ่มนักเรียน กคน. ได้

1.2.3) ปัญหาการมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จากการรายงานพบว่านักศึกษา กคน. มีปัญหาค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการศึกษาในโครงการดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเรียน กคน. ปกติเป็นหลักสูตรที่ไม่มีค่าใช้จ่าย และศูนย์ กคน. เป็นศูนย์ในตำบล ซึ่งอยู่ใกล้ เมื่อเข้ามาศึกษาในโครงการต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษา ค่าอาหาร และค่าอุปกรณ์บางประเภทที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบ เป็นภาระที่เพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อการศึกษา

1.3) ด้านบุคลากร

1.3.1) ความไม่พร้อมของครูผู้สอน ได้แก่ ความไม่พร้อมด้านความรู้ ด้านทักษะด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมๆ รวมถึงความไม่เพียงพอของจำนวนครูผู้สอน

1.3.2) ความสนใจของครูผู้สอน เนื่องจากนักศึกษา กคน. มีปัญหาในเรื่องเวลาเรียนเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม และความรู้พื้นฐานในการเรียน ทำให้เกิดความรู้สึกว่า ครูผู้สอนไม่ค่อยสนใจนักศึกษากลุ่ม กคน. ไม่ให้ข้อมูลหรือประสานงานข้อมูลต่างๆ ไม่แจ้งเวลาเข้าเรียนหรือการงดการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอนไม่สม่ำเสมอ

1.3.3) ความไม่พร้อมของผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้สมัครเรียนมีน้อย ความรู้ความสามารถและทักษะของผู้เรียนมีไม่เพียงพอ ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่อดทนในการเรียน ผู้เรียนมีฐานะยากจน ต้องทำงานควบคู่ไปกับการเรียนทำให้ต้องขาดเรียนบ่อยครั้ง ประสบปัญหาของการแบ่งเวลาเรียนและการทำงาน

1.4) ด้านวัสดุอุปกรณ์

1.4.1) ปัญหาด้านการเดินทางและค่าใช้จ่าย เนื่องจากนักเรียนกลุ่ม กศน. เป็นนักเรียนที่เรียนนอกระบบโรงเรียน และจัดการเรียนการสอนในศูนย์ กศน.อำเภอ หรือ กศน.ตำบล เป็นหลัก ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน การเดินทางไม่ลำบาก ไม่สร้างภาระปัญหาด้านการเงินและค่าเดินทาง และจัดการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ ทำให้สามารถทำงานในวันปกติได้ แต่เมื่อเข้าโครงการทวิศึกษาแล้วจำเป็นต้องเรียนบางส่วนในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งจะไม่ได้ตั้งอยู่ในตำบลที่ตนอาศัยอยู่ และในบางกรณีอยู่ต่างอำเภอซึ่งอยู่ไกลมาก ทำให้นักศึกษามีปัญหาในเรื่องของความไม่สะดวกในการเดินทางและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างเดินทางที่นักศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

1.4.2) อุปกรณ์การเรียนที่ไม่เพียงพอ อันเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นหลายๆ ด้าน นักศึกษาต้องเก็บเงินซื้อ หรือหากเป็นอุปกรณ์ที่ได้รับแจกฟรี ก็ได้รับช้ากว่านักเรียนอาชีวศึกษาปกติ ทำให้ได้เริ่มปฏิบัติซ้ำ หรือบางรายก็ไม่ได้ฝึกปฏิบัติ

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา สถานศึกษาสังกัด ศูนย์ กศน.

2.1) ควรมีการประชุมสัมพันธการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเรียนอย่างแท้จริง ตรงกับผู้ที่สนใจจริง เพื่อคัดกรองผู้เรียนให้มีความตั้งใจจริงในการมาเรียนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้สมัครรับรู้ว่า ถ้าสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้ประโยชน์อะไรบ้างรวมถึงควรประชาสัมพันธ์ไปยังสถานประกอบการหรือภาคเอกชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นและเพื่อนำมาสู่การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานให้ชัดเจนมากขึ้น

2.2) ควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ควรมีการสร้างหลักสูตรเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่เป็นนักศึกษา กศน. เพื่อเอื้อให้แก่ผู้เรียน รวมถึงออกแบบรายวิชา กิจกรรมรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะกับผู้เรียน มีความยืดหยุ่น กำหนดเวลาเรียนได้เอง หรืออาจเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล หรือออนไลน์ เพื่อไม่ให้กระทบกับการประกอบอาชีพปัจจุบันและยืดหยุ่นทั้งระยะเวลาเรียนและช่วงเวลาของการเรียน ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เรียนนอกระบบการศึกษา

2.3) ด้านครูผู้สอนควรเอาใจใส่ดูแล และเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษา กศน. เนื่องจากนักศึกษามีข้อจำกัดมาก ผู้สอนจึงต้องรู้จักธรรมชาติและข้อจำกัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.4) การบริหารจัดการควรมีที่พักให้กับนักศึกษา เนื่องจากต้องไปเรียนไกล เดินทางลำบากและต้องเรียนเสาร์-อาทิตย์ และด้วยการเรียน กศน. ปกติเป็นการเรียนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ จึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการเรียนทวิศึกษาจะต้องเรียนในวันใด และควรมีทางเลือกให้กับนักศึกษาที่จะเลือกเรียนได้กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาใกล้บ้าน มากกว่ากำหนดให้ไปเรียนไกล

2.5) ต้องการให้ขยายสาขาเกี่ยวกับคหกรรม การโรงแรม อาหารและโภชนาการ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ต้องการให้มีการเรียนรู้นอกสถานที่

5.5 บทสรุป ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการ วิทยศึกษาศงสถานศึกษาทุกสังกัด

บทสรุปการวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยศึกษา) ผู้วิจัยสรุป ข้อค้นพบที่ได้จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในบริบทผู้เกี่ยวข้องในสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ดังนี้

5.5.1 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยศึกษา)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาโครงการวิทยศึกษา จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับจากแบบสอบถามและข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังที่รายงานข้างต้น ผลพบกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่รายงานไว้ในบทที่ 3 จึงได้สรุปสังเคราะห์ปัจจัย ที่นำมาสู่ความสำเร็จของการดำเนินโครงการว่า ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ซึ่งกล่าวได้ว่าในด้านปัจจัยนำเข้า จำเป็นต้องมีการกำหนดองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้าน กระบวนการ ต้องดำเนินการ 2 ส่วน คือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการเรียนการสอน ดังนี้

1) ปัจจัยนำเข้า

1.1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

การกำหนดปัจจัยนำเข้าด้านการบริหารจัดการ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงาน ทั้ง 3 สังกัด พบว่าต้องวางแผนใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การกำหนดนโยบายและความร่วมมือ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน และการวางแผนหลักสูตร เพื่อเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1.1.1) การกำหนดนโยบายและความร่วมมือ การจัดการวิทยศึกษาให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีนโยบายในการดำเนินงานที่ชัดเจนจากหน่วยงานระดับนโยบาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้เห็นถึงทิศทางและขอบเขตของการดำเนินงาน มีนโยบายที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ ดำเนินการอย่างจริงจัง โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ของผู้ปฏิบัติ ความต้องการของ สังคมและตลาดแรงงาน มีข้อกำหนดในการรับผู้เรียนที่ชัดเจน มีกฎเกณฑ์ในการรับสถานศึกษา เข้าร่วมโครงการ มีความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานสังกัด สอศ. สพฐ. กศน. และสถานประกอบการ ด้วยการประสานงานนโยบาย ระดับสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู/ อาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียน ให้เข้าใจถึงเป้าหมายของโครงการในการส่งเสริมความตระหนัก ในการเรียนรู้ทางด้านอาชีพของผู้เรียนและการเพิ่มจำนวนผู้เรียนในสายอาชีพให้เพิ่มขึ้น ส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยมีทางเลือกในการศึกษาหลังจากจบ มัธยมศึกษาตอนปลายว่าจะศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือสามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจากจบการศึกษาจะได้ 2 วุฒิ การมองเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินโครงการฯ ของผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย นำไปสู่แรงผลักดันที่จะทำให้ผู้รับผิดชอบในระดับ ต่างๆ ดำเนินงานโครงการต่อไป

1.1.2) **การสร้างความเข้าใจร่วมกัน** จากการกำหนดนโยบายร่วมกันอย่างชัดเจนแล้ว ทุกฝ่ายประกอบด้วยฝ่ายนโยบาย และฝ่ายปฏิบัติ คือ สอศ. สพฐ. กศน. และผู้ประกอบการ ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง ควรได้รับข้อมูล และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการทวิศึกษา สร้างความเข้าใจระหว่างสถานศึกษา ต้องประสานความร่วมมือระหว่าง สถาบันที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในหลักสูตรสายสามัญ และหลักสูตรสายอาชีพ จุดเริ่มต้น ของการดำเนินงานโครงการจึงเริ่มต้นที่การมีบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาสังกัด สอศ. กับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ ศูนย์ กศน. ที่ต้องดำเนินการร่วมกัน มองเห็นผลประโยชน์ ร่วมกันทั้งสองฝ่ายและสถานประกอบการ ในการสร้างทางเลือกและโอกาสทางการศึกษาให้กับ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและ ตลาดแรงงาน ชี้แจงให้กับผู้ประสานงานและผู้ดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถาบัน ได้เกิดความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อไป รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง จึงต้องนำมาสู่การตกลงในรายละเอียดของการดำเนินงาน ให้เกิดความเข้าใจตรงกันของทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงการประชาสัมพันธ์ โครงการ เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการที่มีประสิทธิภาพ

1.1.3) **การวางแผนการดำเนินงานโครงการฯ** ก่อนเริ่มโครงการควรมีการวางแผน การดำเนินงานร่วมกันในเรื่องของหลักสูตรที่จะนำมาใช้ ควรเป็นการบูรณาการที่เป็นไปได้ ไม่เพิ่มภาระให้กับผู้เรียนมากเกินไป มีหลักการเทียบโอนรายวิชา กำหนดสมรรถนะผู้เรียน แต่ละระดับ วางแผนระยะเวลาในการศึกษาที่สอดคล้องกันระหว่าง สอศ. สพฐ. และ กศน. โดยใช้ข้อมูลจากการสอบถามความต้องการของผู้เรียนและสังคมในแต่ละพื้นที่ มีการวัดความถนัด ของผู้เรียนที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน กำหนดหลักสูตรให้เป็นแนวปฏิบัติ ที่ชัดเจนตามแผนการเรียนที่เหมาะสม การเปิดสาขาวิชาที่เป็นไปตามความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน และตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน ว่าการเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกันเป็นสิ่งที่ต้องการผู้เรียนที่พร้อม สนใจ ถนัด ที่จะเรียน ในสาขา และต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน เนื่องจากต้องใช้เวลาเรียนมากขึ้นในแต่ละ สัปดาห์ อาจต้องลงทะเบียนภาคฤดูร้อน และต้องเปลี่ยนสถานที่เรียน สถานฝึกงานนอกจาก สถานศึกษาที่สังกัด

1.2) ปัจจัยด้านบุคลากร

การกำหนดปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร ต้องวางแผนและเตรียมความพร้อมสำหรับ บุคลากร 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ดังนี้

1.2.1) **ผู้เรียน** ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจจริง และมุ่งมั่นในการเรียนในหลักสูตรทวิศึกษา มีเป้าหมายชัดเจน ชยันหมั่นเพียร อดทนและรับผิดชอบ พัฒนาการทั้งด้านวิชาการและ วิชาชีพ ตระหนักและจริงจังในการเรียนทั้งสองสถานศึกษา เข้าใจในเป้าหมายของการจัด การศึกษาทวิศึกษา บริหารเวลาและวางแผนการทำงานได้เป็นอย่างดี

1.2.2) **ผู้สอน** ผู้สอนจะต้องมุ่งมั่นตั้งใจในการจัดการเรียนการสอน พร้อมปฏิบัติหน้าที่ เข้าใจกระบวนการสอนตามโครงสร้างของการจัดการศึกษาทวิศึกษา ทั้งในเรื่องของหลักสูตรและ รายวิชา มีความรู้ ความสามารถทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ในเงื่อนไขระยะเวลาที่จำกัด สามารถออกแบบ วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะ ของหลักสูตร นำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ให้ความสนใจผู้เรียน ติดตามดูแล ใกล้ชิด ให้คำปรึกษาในเรื่องการปรับตัว พฤติกรรม เข้าใจผู้เรียนที่มีลักษณะและบริบทแตกต่างไป จากที่คุ้นเคยได้ดี ผู้ปฏิบัติต้องการการสนับสนุนจากผู้บริหารในการให้กำลังใจเพื่อเป็นแรงเสริม ภายในและค่าตอบแทนหรือการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น ค่าเดินทาง ซึ่งเป็น ปัจจัยภายนอก กระบวนการติดตามนิเทศและพัฒนาครู/อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอน ผู้เรียน ในโครงการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ประสบความสำเร็จ

1.2.3) **ผู้บริหาร** ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน. ต้องดำเนินการ ในโครงการทวิศึกษาอย่างจริงจัง เอาใจใส่ ดูแลกำกับติดตามให้หน่วยปฏิบัติสามารถดำเนินการ ได้อย่างราบรื่นตามทีนโยบายกำหนด ประสานงานโครงการ ชี้แจงข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ในการดำเนินการ เช่น พิจารณางบประมาณ จัดเตรียมอาคารสถานที่ให้เหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากร เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทวิศึกษา ระเบียบ การบริหารจัดการต่างๆ และให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้ปฏิบัติประสบปัญหา

1.2.4) **ผู้ปกครอง** ผู้ปกครองต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาทวิศึกษา รับรู้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ตระหนัก ในการเรียนสายวิชาชีพ และให้การสนับสนุนผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน เข้าใจผู้เรียน ที่ต้องมีภาระทางการเรียนมากขึ้น และมองเห็นประโยชน์ของการศึกษาทวิศึกษา

1.3) ปัจจัยด้านงบประมาณ

การกำหนดปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณ ต้องวางแผนและเตรียมความพร้อม ใน 2 ด้าน ได้แก่ งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการ และงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน ดังนี้

1.3.1) **งบประมาณเพื่อการเรียนการสอน** โครงการควรมีการพิจารณาถึงงบประมาณ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก เพื่อการดำเนินงานมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการ จัดซื้อจัดหา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนต่างๆ รวมถึงงบประมาณที่สนับสนุนเครื่องแต่งกาย ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนวิชาชีพ

1.3.2) **งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการ** โครงการควรพิจารณาถึงงบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการ เช่น งบประมาณสำหรับการจัดประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ค่าตอบแทน ผู้สอน ผู้ประสานงานโครงการ รวมถึงค่าเดินทางของนักเรียนที่ต้องเดินทางระหว่างสถานศึกษา หรือค่าใช้จ่ายในการจัดรถบริการรับ-ส่งระหว่างสถานศึกษา

1.4) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์

การกำหนดปัจจัยนำเข้าด้านวัสดุอุปกรณ์ ในที่นี้รวมถึงสภาพแวดล้อมและบริบทในการจัดการศึกษา ต้องพิจารณา วางแผน และเตรียมความพร้อมในองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ทำเลที่ตั้ง อาคารสถานที่ และความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

1.4.1) **ทำเลที่ตั้ง** ฝ่ายนโยบายต้องพิจารณาถึงสถานศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับระยะทางระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาที่นักเรียนจะต้องเดินทางระหว่างสองสถานศึกษา สายสามัญและสายวิชาชีพที่ไม่ไกลกันจนเกิดเป็นภาระสำหรับผู้เรียน และผู้สอนในเรื่องระยะเวลาในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และความสะดวกปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงพิจารณาสถานประกอบการในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีระยะทางและที่ตั้งที่สามารถเดินทางได้สะดวกปลอดภัย

1.4.2) **อาคารสถานที่** โครงการต้องสนับสนุนให้สถานศึกษามีอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ

1.4.3) **ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์** ความพร้อมของเครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียน ชุดฝึกปฏิบัติควรมีอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ เนื่องจากสถานศึกษาโดยเฉพาะอาชีวศึกษา ต้องมีการจัดการเรียนการสอนเพิ่ม มีจำนวนนักศึกษาเพิ่ม ทำให้วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้หรือชุดฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอ

2) กระบวนการในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จด้านกระบวนการ ต้องมีการดำเนินการ 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ดังนี้

2.1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ

ปัจจัยความสำเร็จด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงานร่วมกันของสถานศึกษาทั้งสองฝ่าย โดยที่สถานศึกษาทั้งฝ่าย สอศ. และ สพฐ. ต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อดำเนินงานตามแผนไปอย่างคู่ขนาน และมีการปฏิบัติที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจนถึงขอบข่าย ภาระ บทบาทหน้าที่ที่แต่ละฝ่ายต้องรับผิดชอบ ควรมีการดำเนินการชี้แจง แนะนำนักเรียนในการจัดระเบียบ แผนการเรียน การประสานงาน ในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน สร้างความตระหนักร่วมกันในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน มีการตรวจสอบผลการดำเนินโครงการเป็นระยะ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

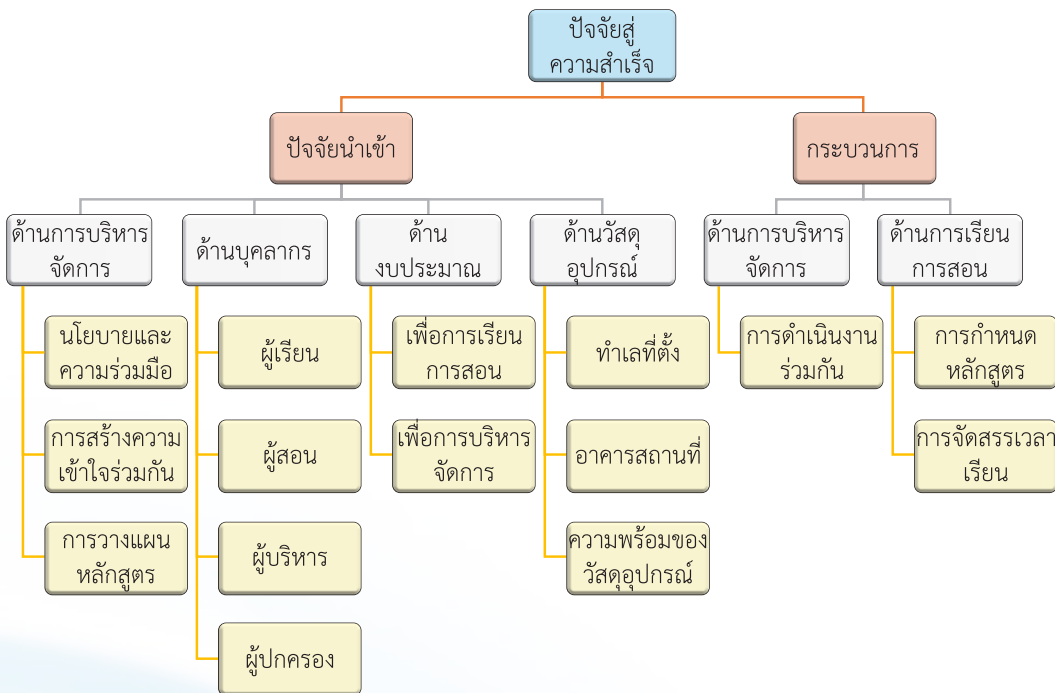
2.2) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน

ปัจจัยความสำเร็จด้านการเรียนการสอน ต้องมีการดำเนินการ 2 ส่วนหลัก ได้แก่ การกำหนดหลักสูตร และการจัดสรรเวลาเรียน ดังนี้

2.2.1) **การกำหนดหลักสูตร** โครงการต้องมีการกำหนดหลักสูตรที่เป็นโครงสร้างที่ชัดเจน มีหลักการเทียบโอนรายวิชา มีรูปแบบการสอนที่ยืดหยุ่น เช่น การสอนออนไลน์ มีการวัดประเมินผลการเรียนทั้งสายสามัญและสายอาชีวศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถกำกับติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนได้อย่างใกล้ชิด เป้าหมายของหลักสูตรต้องเทียบเคียงได้กับมาตรฐานของสถานประกอบการและมาตรฐานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เน้นการปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาผสมผสานในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2.2.2) **การจัดสรรเวลาเรียน** การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนต้องมีการจัดสรรเวลาเรียนให้มีประสิทธิภาพทั้งในสายสามัญและสายอาชีวศึกษา มีการปรับให้เข้ากับบริบทของแต่ละสถานศึกษาแต่ละสังกัด พิจารณาถึงลักษณะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างและมีเงื่อนไขที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สามารถสรุปปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษา ดังแผนภาพ 5.5

แผนภาพ 5.5 ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินโครงการทวิศึกษา

5.5.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

บทสรุปเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาทวิศึกษา ผู้วิจัยรายงานแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของปัญหาและอุปสรรค และส่วนของข้อเสนอแนะดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาทวิศึกษา ผู้วิจัยเสนอการรายงานแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

1.1) ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารจัดการโครงการฯ

1.1.1) กระบวนการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการไม่ได้ผู้เรียนที่สนใจจริงหรือสมัครใจจริงในการเข้าร่วมโครงการ

1.1.2) ความไม่ชัดเจน ไม่ต่อเนื่องของการบริหารจัดการเรื่องความร่วมมือของการดำเนินงานการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้ครบตลอดระยะเวลาของหลักสูตร

1.1.3) สถานศึกษาอาชีวศึกษาขาดความพร้อม อาจารย์มีภาระงานมาก ต้องสอนหลักสูตรระยะสั้น ขาดงบประมาณ

1.1.4) หลักสูตรของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. และ สพฐ. มีความเข้าใจไม่ตรงกัน หรือเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้การกำหนดรายวิชาในหลักสูตรหรือแผนการเรียนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามโครงสร้างของหลักสูตร รวมถึงการกำหนดกิจกรรมการศึกษาดูงาน และรายวิชาการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์ในหลักสูตรฯ ที่ไม่มีความสอดคล้องกัน

1.1.5) การออกแบบหลักสูตรที่มีภาระงานมากเกินไป

1.1.6) การจัดรายวิชาเรียนต่อสัปดาห์ การกำหนดวันเรียนและระยะเวลาในการเรียน ทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพ รวมถึงการเปิด-ปิดภาคเรียนที่ไม่พร้อมกันของสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ สอศ. การกำหนดวันเรียนเสาร์-อาทิตย์ทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาพัก เหนื่อยเกินไป ส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย รวมถึงข้อจำกัดเรื่องกำหนดเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ที่ต้องเรียนในสายวิชาชีพ และระยะเวลาในการเรียนที่ต้องให้ครบเนื้อหาทั้งสายสามัญและทักษะด้านวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และการฝึกทักษะแบบไม่เต็มที่จากทั้งสองฝ่าย

1.1.7) การเทียบโอนหน่วยกิตของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ)

1.1.8) ระยะเวลาของหลักสูตรไม่เท่ากันทำให้ผู้เรียนเมื่อจบสายสามัญแล้ว แต่ยังเหลือรายวิชาในสายอาชีพอีกหนึ่งภาคการศึกษา แต่ผู้เรียนต้องไปสมัครศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย จึงไม่มีเวลาเรียนภาคการศึกษาสุดท้าย จึงไม่ลงทะเบียน และไม่เรียนต่อ เกิดปัญหาการออกกลางคันสูง

1.1.9) การวัดและการประเมินผลที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องเกรดรายวิชา และเกรดเฉลี่ย

1.1.10) ขาดการติดตาม ตรวจสอบประเมินโครงการอย่างใกล้ชิด และเข้มข้น ที่มีความต่อเนื่องทั้งในระดับนโยบาย และในระดับปฏิบัติการ ทำให้มองไม่เห็นถึงปัญหาและแนวทางที่จะมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจนนัก

1.1.11) ความไม่ชัดเจนและความล่าช้าในเรื่องงบประมาณและการเบิกจ่ายงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการทวิศึกษา

1.2) ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร

1.2.1) ผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเรียนและมีภาระทางการเรียนมาก

1.2.2) ผู้เรียนไม่ได้ต้องการศึกษาทวิศึกษาอย่างแท้จริง แต่เกิดจากความต้องการของสถานศึกษา ทำให้ผู้เรียนถูกกำหนดให้มาเรียนทวิศึกษา ทำให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพต่ำกว่าผู้ที่เรียนวิชาชีพโดยตรง

1.2.3) ผู้เรียนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวิศึกษา และไม่รู้เหตุผลของการเรียนหลักสูตรดังกล่าว

1.2.4) ผู้เรียนยังไม่รู้ว่าตนเองชอบหรือถนัดในสาขาใด ยังค้นหาตัวเองไม่พบ ขาดความสนใจตั้งใจ และมีบางรายเห็นว่าถูกผู้ปกครองหรือสถานศึกษาบังคับ

1.2.5) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. และ สพฐ. ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทวิศึกษา

1.2.6) ครูผู้สอนขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ หรืออาจมีทักษะความรู้และความสามารถไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สอนในหลักสูตรทวิศึกษา รวมถึงภาระกิจนอกเหนือจากการเรียนการสอนมีมากทำให้ประสบปัญหาในเรื่องการบริหารเวลาในการจัดการเรียนการสอน

1.2.7) ปัญหาค่านิยมและทัศนคติของผู้ปกครองที่ไม่ส่งเสริมให้เรียนสายอาชีวศึกษาหรือสายอาชีพเพราะขาดการยอมรับของสังคมที่เรียนสายอาชีพเพื่อทำงานเป็นแรงงานในอนาคตและเรื่องพฤติกรรมเกเรของผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา

1.3) ปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณ

1.3.1) การขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอน และขาดแคลนทรัพยากรด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการฝึกทักษะ และสภาพความพร้อมของห้องเรียน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่างๆ รวมถึงการจัดหาและจัดซื้อ อุปกรณ์ และเครื่องมือในการฝึกทักษะ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องจักรในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอทั้งในเชิงจำนวนและในเชิงคุณภาพ

1.3.2) การจ่ายค่าตอบแทนให้ครูผู้สอนหรือผู้ดูแลโครงการไม่มีข้อกำหนด ไม่มีระบบที่ชัดเจน

1.4) ปัญหาอุปสรรคด้านวัสดุอุปกรณ์

1.4.1) สถานที่ขาดความพร้อมทั้งในเรื่องสถานที่ในการฝึกปฏิบัติ

1.4.2) ความไม่พร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ตำราเรียน สื่อการสอน ฝึกปฏิบัติ เทคโนโลยีล้ำสมัย และการมีวัสดุอุปกรณ์ ชุดฝึกปฏิบัติในการฝึกงานทั้งจำนวนและคุณภาพไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม

1.4.3) ปัญหาการเดินทางออกไปนอกสถานศึกษาของตนเองประสบปัญหาในการเดินทางที่ค่อนข้างไกล เกิดความไม่สะดวก และไม่ปลอดภัย

2) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ของทุกสังกัด

2.1) สร้างความชัดเจนในการนำมาปฏิบัติด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการศึกษา ควรชัดเจนในเรื่องนโยบายและการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ควรมีทิศทางและเป้าหมายเดียวกันตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาทวิศึกษา ควรมีการจัดอบรมประชุมสัมมนา ชี้แจง สร้างคู่มือหลักสูตรและการจัดการศึกษาทวิศึกษาให้มีความชัดเจน

2.2) การเปิดรับสมัครผู้เรียนและคัดเลือกผู้เรียนควรได้ผู้เรียนที่มีเจตคติที่ดี และเข้าใจวัตถุประสงค์โครงการให้ชัดเจน ให้ได้ผู้เรียนที่ตั้งใจจริง สมัครเรียนตามความสนใจ และมีความรับผิดชอบ

2.3) มีการนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิดภายใต้ความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกสังกัด

2.4) งบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ในการดำเนินการควรทันเวลา โปร่งใส เพียงพอและเหมาะสม และตรวจสอบได้ในทุกระบวนการ

2.5) การประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน

2.6) เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยกันกำหนดแนวทางที่ชัดเจนอย่างจริงจัง

2.7) มีการสอบวัดความรู้เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้และมีทักษะที่เพียงพอ

2.8) กำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินงานของแต่ละสถานศึกษา

2.9) สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอน

2.10) ควรมีแนวทางที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนที่แตกต่างกันในพื้นฐานวิชาชีพและวิชาการ

2.11) ครูผู้สอนควรกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเข้าเรียน ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างตามประเภทและสถานศึกษาที่สังกัด

2.12) การวางแผนคัดเลือกสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ต้องพิจารณาทำเล ที่ตั้ง อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติการ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ต่างๆ

2.13) เสนอให้มีการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ ICT หรือการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

บทที่ 6

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงสรุปผลการวิจัยจากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 2 บทที่ 3 บทที่ 4 และบทที่ 5 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ การอภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะของการวิจัย โดยมีองค์ประกอบของบทนี้ ดังนี้

- 6.1 สรุปผลการวิจัย
- 6.2 การอภิปรายผลการวิจัย
- 6.3 ข้อเสนอแนะของการวิจัย

โดยจะนำเสนอแต่ละประเด็นในแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาทวิศึกษาในช่วง ปีการศึกษา 2558-2559

1) บริบทของการดำเนินงานในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ โครงการทวิศึกษาเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐในการส่งเสริมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้เรียนรู้และมีทักษะทางด้านอาชีพติดตัวเมื่อศึกษาจบในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วซึ่งเป็นนโยบายต่อเนื่องมาจากการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาแกนมัธยมศึกษา (2555) โครงการการศึกษามัธยมสามอาชีพหรือมัธยมแบบประสม (2556) โครงการโรงเรียนมัธยมอาชีพ (2557) โครงการจัดการเรียนการสอนคู่ขนานรูปแบบสะสมหน่วยกิต (2558) ซึ่งเป็นการดำเนินงานในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มุ่งฝึกวิชาอาชีพให้กับผู้เรียนไปพร้อมกับการเรียนในสายสามัญ โครงการทวิศึกษา เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันในระยะแรกของการดำเนินงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ 1) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ 2) เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา และ 3) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป้าหมายกลุ่มผู้เรียนคือผู้เรียนในสถานศึกษาสายสามัญที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือไม่มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาในบริเวณใกล้เคียง ได้เข้าสู่ระบบการอาชีวศึกษาที่เป็นการปูพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพในสาขาอาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นโครงการที่ต้องการเพิ่มทักษะอาชีพให้ผู้เรียน ได้รับวุฒิ ปวช. ที่สามารถจบการศึกษาแล้วออกไปประกอบอาชีพได้ หรือนำไปศึกษาต่อในสายอาชีพ ส่วนการได้รับวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการได้ 2 วุฒินั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ และเป็นการจูงใจผู้เรียนและผู้ปกครองที่เข้าร่วมโครงการ

เหตุผลในการดำเนินงานโครงการ จากผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการดำเนินงานจัดการศึกษาโครงการ ตรีศึกษา ด้วยเหตุผลสำคัญคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเป็นโครงการที่ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัด และความสนใจ ในส่วนคำตอบของครู/อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการตรีศึกษา เนื่องจากเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทาง วิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ ส่วนนักเรียน/ นักศึกษา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการตรีศึกษา เนื่องจากได้ รับวุฒิ 2 วุฒิการศึกษา

หลักสูตร ที่ใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรอาชีวศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน) หรือสถานศึกษาที่เปิดสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย: ศูนย์ กศน.) โดยให้นักเรียน/นักศึกษาของสังกัด สพฐ. และ กศน. ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมหรือวิชาเลือกในรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. และให้มีการ เทียบโอนหน่วยกิตระหว่างหลักสูตร การจบหลักสูตรให้ใช้เกณฑ์การจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร ที่เรียน อย่างไรก็ตามแม้มีการเทียบโอนวิชาที่มีความสอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรได้แล้ว นักเรียนสังกัดสถานศึกษา สพฐ. ที่เข้าเรียนโครงการตรีศึกษายังคงต้องเรียนมากกว่านักเรียน ที่เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหลักสูตรเดียวอีกอย่างน้อย 31 หน่วยกิต นักศึกษา กศน. ที่เข้า โครงการตรีศึกษาต้องเรียนเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 40 หน่วยกิต ทั้งนี้ นักเรียน/นักศึกษา เมื่อเรียน ครบตามหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตรคือ สายสามัญและสายอาชีพแล้ว จะใช้เวลาเรียนจำนวน 3 ปี และต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป โดยข้อกำหนดของหลักสูตร ปวช. ที่ต้องฝึกงาน กับสถานประกอบการอีก 320 ชั่วโมง ในขณะเดียวกัน นักศึกษาจะได้รับวุฒิ ปวช. ต้องสอบผ่าน เกณฑ์สมรรถนะวิชาชีพด้วย สำหรับนักศึกษา กศน. ที่มีการจัดการเรียนการสอนเฉพาะหลักสูตร ปวช. ของ กศน. สามารถใช้การเทียบโอนประสบการณ์จากการประกอบอาชีพที่มีอยู่จึงสามารถ สำเร็จการศึกษาได้รับวุฒิ ปวช. ซึ่งอาจใช้เวลาการเรียนน้อยลง เมื่อเทียบกับการเรียนในโครงการ ตรีศึกษาที่ต้องใช้เวลา 3 ปี

ประเภทวิชาและสาขาวิชา ที่มีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 มีจำนวน 32,686 คน โดยลงทะเบียนในประเภทวิชาพาณิชยกรรมสูงสุด คิดเป็น ร้อยละ 43.68 รองลงมา คืออุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 39.58 เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 7.20 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 5.23 คหกรรม คิดเป็นร้อยละ 2.74 และ สาขาที่มีผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 1 คือศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 0.43 เทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 0.92 และการประมง คิดเป็น ร้อยละ 0.23 ไม่มีผู้เรียนคือ ประเภท วิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ สำหรับในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนผู้เรียนระดับ ปวช. 2 จำนวน 30,505 คน ซึ่งแสดงว่ามีจำนวนที่ออกจากโครงการไปบางส่วนคือ 2,181 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ในส่วนของนักศึกษา ปวช. ปี 1 ในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนผู้ลงทะเบียน 24,129 คน ซึ่งลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 26.18 โดยมีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในประเภทวิชา อุตสาหกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.82 รองลงมาคือ พาณิชยกรรม คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมาคือ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 7.04 ประเภทวิชาที่มีผู้ลงทะเบียนไม่ถึงร้อยละ 5 คือ คหกรรม คิดเป็นร้อยละ 3.18 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 2.07 ประมง คิดเป็นร้อยละ 0.21 ศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 0.19 ประเภทวิชาที่ไม่ปรากฏมีผู้เรียน ในโครงการคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ

สถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ณ เดือนพฤศจิกายน 2559 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัด สอศ. 296 แห่ง สพฐ. 1,446 แห่ง และ กศน. 108 แห่ง ทั้งนี้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามโครงการมีกระจายอยู่ในทุกเขตภูมิภาคของประเทศ ทั้งกรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ของ ประเทศไทย

ประเภทของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีโครงการทวิศึกษา และมีนักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียน ทั้งนี้ได้มาจากคำตอบของนักเรียน/นักศึกษาจากแบบสอบถามนักเรียนทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. ลงทะเบียนเรียนกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาสูงสุดคือ 854 คน ร้อยละ 97.15 รองลงมาคือวิทยาลัยการอาชีพ 235 คน ร้อยละ 26.74 รองลงมาคือ วิทยาลัยเทคนิค 223 คน ร้อยละ 25.37 ถัดมาคือวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 126 คน ร้อยละ 14.34 และวิทยาลัยสารพัดช่าง จำนวน 29 คน ร้อยละ 3.30 ซึ่งเป็นนักเรียนจากสังกัด สพฐ. เท่านั้นเนื่องจากศูนย์ กศน. จะทำความร่วมมือกับสถานศึกษา สังกัด สอศ. ที่จัดการเรียนการสอนในประเภทวิชา/สาขาวิชา ที่ศูนย์ กศน. ไม่ได้จัด

2) **ปัจจัยในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา** ประกอบด้วย **ความพร้อมของสถานศึกษา**ที่ต้องการเปิดการเรียนการสอนตามโครงการทวิศึกษา โดยพิจารณาจากความพร้อมของสถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นหลัก ทั้งบุคลากรในประเภทวิชาและสาขาวิชาที่สามารถจัดการภาระงานที่เพิ่มจากภาระงานปกติได้ รวมทั้งสถานที่เรียน ห้องเรียน อุปกรณ์ และวัสดุฝึก ประกอบกับ**ความต้องการศึกษา**ในโครงการฯ ของผู้เรียนของสถานศึกษา สพฐ. และ กศน. ปัจจัยด้าน**บุคลากร**ที่จัดการเรียนการสอน โดยทั่วไปรายวิชาพื้นฐานในหลักสูตรสามัญครูอาจารย์สังกัด สพฐ. และ กศน. เป็นผู้จัดการเรียนการสอน ส่วนรายวิชาชีพที่ลงทะเบียนในกลุ่มวิชาเพิ่มเติมหรือวิชาเลือก อาจารย์สังกัด สอศ. จะเป็นผู้จัดการเรียนการสอน แต่ในบางรายวิชาที่เป็นวิชาพื้นฐานอาชีพที่ อาจารย์สังกัด สพฐ. และ กศน. มีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชาและสามารถจัดการเรียนการสอนได้เอง จะเป็นผู้ดำเนินการเอง **สถานที่เรียน**ในรายวิชาสามัญผู้เรียนจะเรียน

ที่สถานศึกษาของตนเองในวันปกติสำหรับนักเรียนโรงเรียนสังกัด สพฐ. ส่วนนักศึกษาคุนย กคน. เรียนในวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ โดยนักศึกษาคุนย กคน. อาจจะเรียนที่คุนยตำบล หรือในบางวิชามาเรียนที่คุนยอำเภอ การเรียนรายวิชาอาชีพที่อาจารย์สังกัด สอศ. จัดการสอนนั้น ส่วนใหญ่นักเรียน/นักศึกษาจะไปเรียนที่สถานศึกษาสังกัด สอศ. เพราะมีเครื่องมือ และอุปกรณ์พร้อมในส่วน**บุคลากรในการติดตามและบริหารจัดการการดำเนินงานโครงการ ทัศนศึกษา**นั้น ส่วนใหญ่สถานศึกษาทั้งสังกัด สอศ. สพฐ. และกคน./แต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินการเฉพาะในโครงการทัศนศึกษาเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของ สถานศึกษาในสังกัด และระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา **งบประมาณ**ในการดำเนินการ เนื่องจากนักเรียนลงทะเบียนเป็นนักเรียนในสังกัด สพฐ. และ กคน. จะได้รับบอद्धนุนรายหัว ตามรายการที่กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนลงทะเบียนเป็นนักเรียนนักศึกษาในโครงการทัศนศึกษา จะลงทะเบียนเป็นนักศึกษาหลักสูตร ปวช. ในสังกัด สอศ.ด้วย ซึ่งสถานศึกษาสังกัด สอศ. จะได้รับ งบประมาณอุดหนุนในส่วนของ**ค่าวัสดุฝึก**ตามประเภทวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน ซึ่งการ ดำเนินการยัง**มีงบค่าใช้จ่าย**ในเรื่องการเดินทาง ทั้งของผู้เรียน อาจารย์ผู้สอน อาจารย์สังกัด สอศ. ที่เดินทางมาสอนที่สถานศึกษา สพฐ. และคุนย กคน. และค่าใช้จ่ายอาจารย์ที่ปรึกษา นักเรียน สพฐ. ที่ต้องพานักเรียนมาเรียนที่สถานศึกษา สอศ. ส่วนนักศึกษา กคน. จะเป็น ผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียนที่สถานศึกษา สอศ. เอง นอกจากนี้นักเรียน/นักศึกษา ที่มาลงทะเบียนเรียนในสังกัด สอศ. ยังมีความต้องการเพิ่มเติมในเรื่อง**ค่าเครื่องแบบในการฝึก ปฏิบัติงาน**ด้วย

3) กระบวนการในการดำเนินงานโครงการ ในการดำเนินงานโครงการทัศนศึกษา จากคำตอบของผู้เกี่ยวข้องในกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วย การดำเนินงานในระดับสถานศึกษา แต่ละสังกัด ดำเนินการดังนี้

การเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา จากคำตอบของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะเลือก สถานศึกษาที่เปิดสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจและมีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และ นักเรียน รวมทั้งเป็นสถานศึกษาที่มีความร่วมมืออยู่เดิม และการเปิดสาขาวิชาตามความต้องการ ของตลาดแรงงาน ส่วนประเด็นการเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษา มีผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตอบในจำนวนที่น้อยกว่าเหตุผลอื่นๆ

การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือของสถานศึกษาคู่สัญญา จากคำตอบของผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ และจากการศึกษาเอกสารบันทึกข้อตกลงของ สถานศึกษาคู่สัญญา ระบุถึงประเด็นสำคัญต่างๆ ในการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ แนวทางในการบริหารจัดการโครงการทัศนศึกษา ได้แก่ วิธีการจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร วิธีจัดการเรียนการสอนในรายวิชา พื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ

แนวทางการจัดการศึกษา ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ ระบุว่าโรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษา สังกัด สอศ. รองลงมาคือ บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. รองลงมาคือนักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีฟตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเทียบโอนเมื่อลงทะเบียนตามหลักสูตร ปวช. กับสถานศึกษา ในสังกัด สอศ. อีก อย่างน้อย 1 ภาคเรียนจึงได้วุฒิ ปวช. รองลงมาคือนักเรียนเรียนรายวิชา เพิ่มเติมจากหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในหลักสูตร ปวส. ส่วนประเด็น โรงเรียนสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตรระดับ ปวช. แล้วให้สถานศึกษา สอศ. เป็นพี่เลี้ยง มีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาตอบในจำนวนที่น้อยกว่าเหตุผลอื่นๆ

กระบวนการติดตามการจัดการศึกษาทวิศึกษา ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการ จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในขณะที่ผู้บริหารการศึกษาสังกัด สพฐ. ใช้วิธีการมอบหมายหน้าที่ตามโครงสร้างของงาน ดำเนินงานตามปกติ ส่วนผู้บริหารการศึกษา กศน. ตอบว่ามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เฉพาะ เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน จากการวิเคราะห์คำตอบ ของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในกลุ่มต่างๆ พบคำตอบที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่ถึงปัญหาในการ ดำเนินงานโครงการทวิศึกษาคือ ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฯ ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตที่ผู้เรียนต้องเรียนเพิ่มเติม แนวทาง การจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่ผู้เรียนต้องปรับตัวในการเรียน ระดับผลการเรียนที่ต้องเรียนได้ระดับ 2.0 ขึ้นไป จึงจะเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตร ปวช. ได้ เป็นต้น ทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ กระบวนการรับสมัครและคัดเลือก ผู้เรียน จึงไม่ได้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานเพียงพอและมีความตั้งใจจริงในการเรียน

4) ผลการดำเนินงานโครงการ

จากการศึกษาความคิดเห็นเพื่อประเมินการจัดการศึกษาทวิศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง กับโครงการทวิศึกษา ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ ผู้เรียนและผู้ปกครอง แสดงให้เห็นว่าในการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไป ได้แก่ ความ เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการ ความพร้อมในการจัดการศึกษา ตามโครงการ ความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ประสิทธิภาพ ของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในรายวิชาสามัญ และรายวิชาชีฟ อย่างไรก็ตาม จากการติดตามโดยการรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ ยังพบปัญหาของความไม่พร้อมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องของ งบประมาณในการบริหารจัดการโครงการฯ และการคัดเลือกนักเรียนนักศึกษาที่มีพื้นฐานและมี คุณสมบัติเหมาะสมในการเรียน 2 หลักสูตรในสถานศึกษาที่แตกต่างกันไปพร้อมกัน ตลอดจน ปัญหาความไม่ชัดเจนของการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาและการติดตาม แก้ไขปัญหาร่วมกันของสถานศึกษาคู่สัญญา ที่เกิดจากปัญหานักเรียนบางส่วนไม่เข้าเรียน

ขาดเรียน ไม่สนใจเรียนอย่างจริงจัง ทำให้มีนักเรียน/นักศึกษาบางส่วนออกจากโครงการฯ ไปจากการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการทวิศึกษาของผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในระดับมาก และมีความคาดหวังที่อยากให้มีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ อย่างต่อเนื่องต่อไป จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน/นักศึกษา ทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. มีความคิดเห็นว่าจะยังเรียนในหลักสูตรตามโครงการทวิศึกษานี้ ในปีการศึกษาหน้าต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 768 คน คิดเป็นร้อยละ 87.38 รองลงมาคือ ยังไม่แน่ใจ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 6.48 มีเพียงจำนวน 22 คน หรือร้อยละ 2.50 ที่จะขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ นอกจากนี้มีนักเรียนจำนวน 18 คน หรือร้อยละ 2.05 เลือกที่จะไม่เรียนต่อในโครงการทวิศึกษา และนักเรียน/นักศึกษา จะขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46 ส่วนความคาดหวังเมื่อเรียนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว นักเรียน/นักศึกษาทั้งสังกัด สพฐ. และ กศน. วางแผนจะเรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมาคือศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 รองลงมาคือประกอบอาชีพโดยใช้วุฒิ ปวช. จากโครงการทวิศึกษา จำนวน 151 คน ร้อยละ 17.18 และไม่แน่ใจจำนวน 183 คน ร้อยละ 20.82

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาและปัญหาในการดำเนินงานโครงการฯ

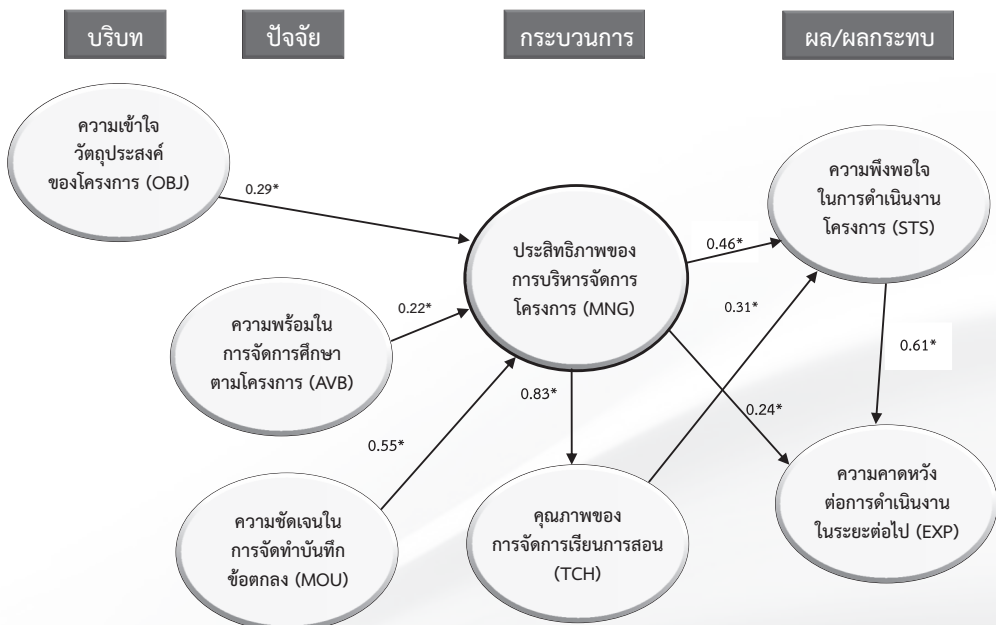
1) การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

จากการวิเคราะห์คำตอบของผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ด้วยแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างตามวิธีการเชิงระบบ พบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน ระหว่าง **บริบท** ได้แก่ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ **ปัจจัย**ในการดำเนินงาน ประกอบด้วย ความพร้อมของการดำเนินงานด้านบุคลากร งบประมาณ สื่อวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และความชัดเจนในการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา **กระบวนการ**ในการดำเนินงานประกอบด้วย ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจให้ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการได้รับทราบถึงแนวทางในการดำเนินงาน การสร้างความร่วมมือในการทำงานทั้งภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาคู่สัญญา การกำกับติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ได้แก่ การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การสอนที่คำนึงถึงความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน การสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียน เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ และการสอนของครูตลอดจนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ผลผลิตที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา และผู้ปกครอง และ**ผลลัพธ์**ในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ได้แก่ ความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการที่อยากให้

การดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป ซึ่งให้คำตอบที่สอดคล้องกับผลการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ถึง **ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการ** ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการนำสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา ดังนี้

ตัวแปรความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) กล่าวคือผู้เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาที่มีการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพึงพอใจต่อโครงการสูง จะส่งผลให้มีความคาดหวังต่อโครงการระยะต่อไป และนอกจากนี้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจนในการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) ยังมีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ต่อความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) ด้วย

เมื่อพิจารณาตัวแปรความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) พบว่าได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาที่มีการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ ดี จะส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ดังแสดงในโมเดลความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ตามแผนภาพ 6.1

แผนภาพ 6.1 โมเดลเชิงระบบที่แสดงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

2) ปัญหาที่พบในการดำเนินงานโครงการ

แม้คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มต่างๆ จะแสดงว่ามีสภาพการดำเนินงานและการปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไปก็ตาม แต่จากการสัมภาษณ์ในการลงพื้นที่ภาคสนามและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานยังพบปัญหา ที่เกิดขึ้นทั้งบริบท ปัจจัย และกระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงาน ดังนี้

ด้านบริบทของการดำเนินงาน เนื่องจากโครงการทวิศึกษา เป็นโครงการตามนโยบายของรัฐในการส่งเสริมการเรียนทางด้านอาชีพ และเพิ่มผู้เรียนในระดับ ปวช. ให้สูงขึ้นเมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้เรียนระดับสายสามัญ ทำให้มีการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายในทุกพื้นที่ของประเทศ ทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง และเมื่อการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายของโครงการฯ ไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและชัดเจนเป็นเพียงการรายงานการดำเนินงานตามระบบปกติของการติดตามงาน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระดับสถานศึกษาเกิดความไม่แน่ใจว่ายังคงจะได้รับการสนับสนุนในการดำเนินงานต่อเนื่องไปหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะความไม่ชัดเจนของนโยบายในด้านปัจจัยทั้งในด้านของบุคลากร และค่าใช้จ่าย

ด้านปัจจัยในการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในกลุ่มต่างๆ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครู/อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง พบสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินงานที่ สรุปได้ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการบริหารจัดการโครงการฯ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนถึงวิธีการเรียนรู้ที่ต้องการ ผู้เรียนที่มีพื้นฐานและความตั้งใจในการเรียนสูง จึงจะสำเร็จการศึกษาและได้รับ 2 วุฒิในเวลา 3 ปี ทำให้ผู้เรียนที่เข้ามาเรียนในโครงการ ส่วนหนึ่งต้องออกจากโครงการเพราะไม่สามารถจัดเวลาเรียนได้ โดยเฉพาะผู้เรียนสังกัดศูนย์ กศน. ส่วนผู้เรียนสังกัด สพฐ. ส่วนมากเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานระดับผลการเรียนระดับปานกลางถึงต่ำ เมื่อต้องเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรสายสามัญและสายอาชีพ ซึ่งต้องได้ระดับคะแนน 2 ขึ้นไป ทำให้ต้องมีความตั้งใจและความพยายามในการเรียนมากขึ้น
- 2) ด้านการเรียนการสอน การเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกัน โดยการใช้เทียบโอนทั้งรายวิชาและกลุ่มวิชาระหว่างหลักสูตรสายสามัญ และสายอาชีพ ต้องการเวลาที่ผู้เรียนต้องเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าการเรียนเพียงหลักสูตรเดียวและเกณฑ์การประเมินผลการเรียนที่ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ของทั้ง 2 หลักสูตรทำให้ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานและพฤติกรรม การเรียนที่ดีและต้องการการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษจากครูผู้สอนในการเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกัน
- 3) ด้านบุคลากรโดยเฉพาะอาจารย์ในสังกัด สอศ. ที่ยังมีไม่เพียงพอและไม่สามารถจัดการงานในประเภทวิชาและสาขาวิชาที่เป็นตามความต้องการในการเรียนของผู้เรียนได้ ผู้เรียนมีพื้นฐานทางการเรียนน้อย ขาดความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียนอย่างจริงจัง ต้องการการปรับตัวในการเรียนในสภาพที่เป็นระบบในชั้นเรียน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาจากศูนย์ กศน. นอกจากนี้ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังไม่ค้นพบความถนัดของตนเอง เลือกเรียนตามกลุ่มเพื่อน ผู้สอน โดยเฉพาะ สังกัด สอศ. มีภาระงานเพิ่มขึ้นมาก ขาดขวัญกำลังใจ อาจารย์ สังกัด สพฐ. และ กศน. มีภาระในการติดตามเอาใจใส่ดูแลผู้เรียนในการเรียนตามโครงการฯ อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

ผู้บริหารขาดความต่อเนื่องในการสนับสนุนและไม่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการหรืออาจารย์ในการติดตามดูแลโครงการให้ชัดเจนเป็นเพียงระบบของการทำงานปกติในการทำงาน จึงขาดความชัดเจนกับผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดแผนการเรียนการเทียบโอนผลการเรียน และการประสานสัมพันธ์กับสถานศึกษาคู่สัญญา ในส่วนของผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการฯ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้อันผู้เรียน 4) ด้านงบประมาณขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการทั้งในเรื่องการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ วัสดุฝึก ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน การจ่ายค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการฯ เช่น ค่าเดินทางไปสอนต่างสถานศึกษาค่าเดินทางของผู้เรียน และค่าเครื่องแบบในการฝึกงานในสายอาชีพของนักเรียนสายสามัญ เป็นต้น 5) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่เรียน มีความไม่พร้อมทั้งเรื่องปริมาณ และคุณภาพการใช้งาน อาคารสถานที่ไม่เหมาะสม และการเดินทางไปนอกสถานที่เกิดความไม่สะดวกปลอดภัยของนักเรียนและครู/อาจารย์

ด้านกระบวนการในการดำเนินงานโครงการ พบปัญหา ยังขาดระบบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนที่เหมาะสมกับการเรียน 2 หลักสูตรในเวลาเดียวกัน ยังต้องการกระบวนการติดตามการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาให้เป็นระบบและต่อเนื่องมากขึ้น ขาดระบบการนิเทศติดตามครู/อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโครงการเป็นการเฉพาะ ครู/อาจารย์ทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบตามนโยบายที่ได้รับโดยขาดการสนับสนุนขวัญกำลังใจเท่าที่ควร ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนกับผู้ปกครองในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยดูแลผู้เรียนในการเรียนรู้ และมีระบบในการติดตามให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในโครงการเป็นการเฉพาะ

ด้านผลผลิตของโครงการฯ จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของผู้เกี่ยวข้อง กับโครงการฯ กลุ่มต่างๆ มีความพึงพอใจต่อนโยบายในการดำเนินงานโครงการฯ ที่ให้โอกาสผู้เรียนที่เรียนสายสามัญได้เรียนในสายอาชีพไปพร้อมกัน แต่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู/อาจารย์ที่ให้การสัมภาษณ์ ยังมีความกังวลใจถึงคุณภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการว่าจะมีความรู้และสมรรถนะทัดเทียมกับผู้เรียนที่เรียนเพียงหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง โดยเฉพาะทักษะทางด้านอาชีพในวุฒิ ปวช.

6.1.3 ผลการศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในต่างประเทศ มีข้อสรุปในประเทศต่างๆ ดังนี้

1) บทสรุปการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีความหลากหลายของการนำอาชีวศึกษาเข้ามาจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การสร้างระบบของการฝึกงาน (Dual Apprenticeship System) และระบบความร่วมมือแบบทวิภาคี

ระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา (Dual System) เพื่อให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีทางเลือกในการตัดสินใจได้หลากหลายทางเลือกมากขึ้น โดยการตัดสินใจเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษา ที่เรียกว่า Dual Enrollment System เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญสามารถลงทะเบียนเรียนควบคู่กัน หรือเรียนคู่ขนานกันทั้งในสายสามัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาและในสายอาชีวศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา อาทิ วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนควบคู่กันหรือเรียนคู่ขนานกันระหว่างโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาที่เรียกว่า Dual Enrollment System ประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญของการตกลงร่วมกัน ได้แก่ 1) สร้างหลักสูตรคู่ขนานทั้งสายสามัญ (สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และสายวิชาชีพอาชีวศึกษา (สถาบันอาชีวศึกษา) 2) เพิ่มทางเลือกให้ผู้เรียนและผู้ปกครอง ในการตัดสินใจเข้าเรียนของผู้เรียนที่สนใจ 3) สิทธิในการเข้าเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา 4) ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาและรูปแบบของการเดินทางเพื่อเรียนให้ครบตามการลงทะเบียนเรียน 5) เกณฑ์การวัดและประเมินคุณภาพของการเรียนตามมาตรฐานของวิชาสายสามัญและวิชาสายอาชีพ 6) การเทียบโอนรายวิชาและหน่วยกิตเพื่อให้ครบตามเกณฑ์การได้รับประกาศนียบัตร 7) ความรับผิดชอบในต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเรียนในสถานศึกษา/โรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาล

รวมถึงยังมีรูปแบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญให้มีการผสมผสานการเรียนการสอนและการฝึกอบรบอาชีวศึกษาในโรงเรียน (School-based Vocational Training หรือ School-based Training System) กับการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกอบรบให้กับผู้เรียน (Company-based Vocational Training หรือ Firm-based Training System) เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น และสำหรับให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาทักษะที่ใช้สำหรับการทำงานต่อไปในอนาคต เน้นการจัดการเรียนการสอนที่เพิ่มทักษะที่เพียงพอให้แก่ผู้เรียน และเตรียมผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการและความจำเป็นของนายจ้าง (สถานประกอบการ)

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) ความต้องการแรงงานที่มีฝีมือในตลาดแรงงานระดับโลกมีสูงขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน 2) ความสนใจทัศนคติของผู้ประกอบการ สหภาพแรงงาน นักเรียนผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถานศึกษา 3) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นแรงผลักดันช่วยให้การจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาเติบโตอย่างยั่งยืน 4) การปฏิรูปการเรียนการสอนการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาของแต่ละประเทศ 5) การลงทุนของภาครัฐบาลและภาคเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าต้นทุนต่ำในการบริหารจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ

2) บทสรุปการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศออสเตรเลีย

ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในประเทศออสเตรเลียสามารถเลือกเรียนต่ออาชีวศึกษาในสถานศึกษาในระบบอาชีวศึกษา โดยเรียนทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในสถานศึกษา หรือเข้าศึกษาต่อในสถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institute: TAFE) โดยการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา มีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรจาก TAFE และ/หรือ บูรณาการหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษาเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

บทบาทของ TAFE (Technical and Further Education Institute: TAFE) กับการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพอาชีวศึกษาในประเทศออสเตรเลีย จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายหลักของผู้สมัครเรียนหลักสูตร TAFE ได้แก่ วัยทำงาน วัยที่มีอายุสูงกว่าวัยเรียนวัยผู้ใหญ่ เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์หลักของ TAFE ได้แก่ 1) เพื่อให้การศึกษาแก่แรงงานไร้ฝีมือในตลาดแรงงาน 2) ช่วยผู้เรียนที่ออกกลางคันหรือเรียนไม่จบหลักสูตรในโรงเรียนปกติ เพื่อกลับเข้ามาสู่ระบบการศึกษาหรือเข้าสู่การทำงานในตลาดแรงงาน ที่น่าสนใจคือในประเทศออสเตรเลียมีทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้ที่ออกจากระบบการศึกษาทั้งสำหรับบุคคลในวัยเรียน/วัยรุ่น (อายุระหว่าง 15-19 ปี) วัยทำงาน หรือผู้สูงวัย หรือสำหรับผู้ไม่จบการศึกษาหรือออกจากระบบโรงเรียนก่อนจบ (ออกกลางคัน) โดยประกอบด้วยรูปแบบสถานบันการศึกษาประเภทโรงเรียน (School Providers) หรือสถาบันที่ไม่ใช่โรงเรียน (Non-School Providers) เช่น สถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institution) หรือ ACE (Adult and Community Education Sector) โดยสถานบันการศึกษาเหล่านี้มีทั้งหลักสูตรวิชาชีพอาชีวศึกษา (Accredited VET Programs) และหลักสูตรวิชาการทั่วไป (Non-VET Programs) เพื่อจะเพิ่มทางเลือกให้ผู้สนใจ หรือผู้ที่ออกจากระบบโรงเรียนให้เข้ามาเรียน หรือเข้ามารับการอบรมในช่วงวัย ช่วงอายุที่แตกต่างกัน หรือเป็นทางเลือกเพื่อทดแทนการเรียนเต็มเวลาของผู้เรียนวัยทำงานที่ออกจากระบบโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมในสถานศึกษาในระดับการศึกษามัธยมศึกษาสายสามัญในประเทศออสเตรเลีย ที่เรียกว่า Vocational Education and Training: VET in School หรือ VETis เพื่อให้ นักเรียนในสายสามัญมัธยมศึกษาได้รับประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายวิชาชีพต้องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานอุตสาหกรรม

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความพร้อมและความหลากหลายของหลักสูตร 2) ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ ภาครัฐและภาคเอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3) ความพร้อมและคุณภาพของสถานศึกษา 4) การสร้างแรงจูงใจให้สถาบันจัดฝึกอบรมในการเตรียมทักษะให้แก่ผู้เรียน 5) การรักษาคุณภาพการฝึกอบรมให้อยู่ในระดับสูง 6) การประกันคุณภาพของผู้เรียนให้พร้อมด้านความรู้ ความสามารถและมีฝีมือและทักษะในระดับสูง 7) ทิศทางและเป้าประสงค์ชัดเจนในการเรียนต่อวิชาชีพและเส้นทางเข้าสู่อาชีพของผู้เรียน

3) บทสรุปการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทย มีนโยบายการจัดการศึกษาที่กำหนดแนวทางการศึกษาของคนในประเทศไว้อย่างชัดเจน กำหนดเป้าหมายผู้เรียนหลังจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ว่าควรเข้าเรียนต่อในโรงเรียนประเภทใด กลุ่มที่มีผลการเรียนดีจะเข้าเรียนต่อในโรงเรียนที่เน้นวิชาการเพื่อศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนปานกลางจะเข้าเรียนต่อด้านอาชีวศึกษา และอาชีพเฉพาะที่สามารถเรียนต่อสายวิชาชีพหรือศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยได้ ส่วนกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำ จะเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษาเพื่อป้อนตลาดแรงงาน การแบ่งสายการศึกษาดังกล่าวจะเข้มงวดมาก และจะไม่มีการเปลี่ยนสายระหว่างกลุ่ม หากผู้เรียนต้องการเปลี่ยนสายการเรียน จะต้องได้รับการอนุมัติเป็นรายบุคคล

ดังนั้น ระบบอาชีวศึกษาของเยอรมนีจะเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ที่สอนความรู้และทักษะทางวิชาชีพให้กับผู้เรียนที่ลดความแตกต่างระหว่างความต้องการของตลาดแรงงานที่แท้จริงกับระบบการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาที่เป็นอยู่โดยเน้นการผสมเข้ากับการทำงานของสถานประกอบการ เน้นที่การดำเนินการระหว่างสองส่วน ได้แก่ ระบบผู้ประกอบการ และระบบการศึกษาแบบเข้าเรียนบางส่วน สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดให้ผสมผสานในหลักสูตรอย่างกลมกลืนกับการฝึกงานในสถานประกอบการ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการจัดอาชีวศึกษาของเยอรมนีประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษา 2) ภาครัฐให้ความสำคัญในการลงทุนทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาแรงงานในอนาคต และ 3) การให้ความสำคัญกับ Work-based Learning

4) บทสรุปการจัดการอาชีวศึกษาในไต้หวัน

ไต้หวัน มีนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาที่คล้ายคลึงกับทวีศึกษาของประเทศไทย โดยมีลักษณะการจัดการแบบ Comprehensive High School เพื่อกระตุ้นการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยการผสมผสานการสอนอาชีวศึกษาและเนื้อหาวิชาการเข้าด้วยกัน มีเป้าหมายสำคัญที่สุด 3 ประการ คือ 1) เพื่อสร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนที่ไม่พร้อมในการประกอบอาชีพหรือไม่พร้อมศึกษาต่อตามระบบเดิมที่มีอยู่ 2) เพื่อบูรณาการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายวิชาการและอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเป็นโอกาสทางการศึกษาที่มากขึ้น และ 3) เพื่อลดความแตกต่างของระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

แนวคิด Comprehensive High School เป็นลักษณะการจัดการศึกษาแบบทางเลือกจากเดิมที่มีเพียงสองรูปแบบ คือ แบบมัธยมศึกษาสายวิชาการ (Academic) และมัธยมศึกษาสายอาชีวศึกษา (Vocation) เป้าหมายคือผู้เรียนหลังจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (เกรด 10) ที่ต้องเลือกศึกษาต่อว่าจะเป็นสายวิชาการหรือสายอาชีวศึกษา หากยังไม่รู้ตัวเองหรือไม่สามารถเลือกสายใดสายหนึ่งก็สามารถเลือกการศึกษาทางเลือก Comprehensive High School ได้ ที่แบ่งย่อยออกเป็นอีก 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) Bilateral High School ที่เป็นการศึกษาแบบบูรณาการ

ระหว่างสายวิชาการและสายอาชีพศึกษา 2) Comprehensive Junior-senior School ที่ปีแรก ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเรียนวิชาการล้วน ส่วนชั้นปีที่สอง ผู้เรียนจะได้เรียน วิชาเฉพาะทางอาชีพศึกษา และเรียนวิชาทางสายวิชาการต่อเนื่อง และ 3) Junior Colleges ที่เรียนเกี่ยวกับทักษะด้านเทคนิคและการจัดการ ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี หลังจากจบ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือใช้เวลา 5 ปีหลังจากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ซึ่งทุกลักษณะของ Comprehensive High School ผู้เรียนจะสามารถเลือกเรียนต่อ อาชีพศึกษา หรือมหาวิทยาลัยได้เช่นเดียวกัน

ปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยปัจจัย 9 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา 3) ความพอใจในงานของครู 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 5) บรรยากาศสถานศึกษา 6) การสอนและการประเมินผลของครู 7) การนำหลักสูตรไปใช้ 8) ความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับ ผู้ปกครองและชุมชน และ 9) การสนับสนุนของผู้บริหาร

6.2 การอภิปรายผลการวิจัย

ในตอนนี้จะขออภิปรายผลการวิจัย ในประเด็นสำคัญของการดำเนินงานโครงการฯ จากผลการวิจัยที่นำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการฯ ในระยะต่อไป ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.2.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

จากวัตถุประสงค์ของโครงการทวิศึกษาที่กำหนดไว้ 3 ประเด็นคือ 1) เพื่อเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาด้านอาชีพศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและ ความสนใจ 2) เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่ หลักสูตรอาชีพศึกษา และ 3) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่าในการดำเนินงาน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ 2 ประการแรกคือ นักเรียนจากสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ กศน. ได้รับโอกาสในการเข้าเรียนในหลักสูตร ปวช. ซึ่งเป็นการเรียนทางด้านอาชีพตามที่ผู้เรียนสนใจ และมีโอกาสสำรวจความถนัดของตนเอง เมื่อมีผู้เรียนมาลงทะเบียนเรียนในหลักสูตร ปวช. ในสังกัด สอศ. ทำให้เพิ่มผู้เรียนมากขึ้นเช่นกัน แต่วัตถุประสงค์ข้อ 3 ที่ให้ผู้เรียนมีทางเลือก ในการเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกัน และได้รับ 2 วุฒิการศึกษา เมื่อมีผลการเรียนเป็นไปตาม เกณฑ์การจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ผู้เรียนและผู้ปกครองควรได้รับความเข้าใจ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เป้าหมายของโครงการทวิศึกษาต้องการให้โอกาสผู้เรียนที่อาศัยอยู่ห่างไกล จากตัวเมือง ไม่เอื้อต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือการได้รับประสบการณ์การเรียน ด้านอาชีพ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายการดำเนินงานโครงการฯ ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจก็จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสำรวจตนเอง สามารถ เลือกเส้นทางสู่นาคตตามความถนัดและความสนใจของตนเอง สามารถตัดสินใจได้ว่า

หลังจากจบมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วจะศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ หรือ ประกอบอาชีพเนื่องจากมี 2 วุฒิการศึกษา ความตระหนักในความสำคัญหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการทวิศึกษาจะเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ผู้รับผิดชอบในระดับต่างๆ พัฒนาวิธีการดำเนินงานโครงการอย่างเหมาะสมต่อไป

ความตระหนักในจุดประสงค์เป้าหมายของการทำงานมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก เนื่องจากการตระหนักในเป้าหมายเดียวกัน จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีแนวทางไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ทำให้มั่นใจที่จะดำเนินการต่อไป การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายเดียวกันจะทำให้ผู้ปฏิบัติตระหนักในเหตุผลความจำเป็นในการทำงาน และให้ความร่วมมือที่จะทำให้งานสำเร็จ Woodcock (อ้างถึงใน ปราณี รามสูต และจำรัส ดวงสุวรรณ, 2545: 15) กล่าวถึงการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพว่า ต้องประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งได้แก่ เป้าหมายที่ชัดเจนและเห็นพ้องต้องกันเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับรู้และมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ

จะเห็นได้ว่า การไม่ได้รับทราบเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการทวิศึกษา หรือได้รับฟังแต่ไม่มีความเข้าใจพอ อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิด และทำให้พฤติกรรมการทำงานของแต่ละหน่วยงานไม่ตรงกับเป้าหมาย กระบวนการทำงานจึงเกิดความขัดข้อง ตัวอย่างเช่น การคัดเลือกนักเรียนสังกัดสถานศึกษา สพฐ. กศน. เข้าร่วมโครงการฯ นั้น พบว่า มีนักเรียนที่ไม่เข้าใจรายละเอียดของโครงการฯ แต่สนใจว่าเมื่อเข้าโครงการแล้วจะได้ 2 วุฒิการศึกษา ดังนั้น เมื่อได้เข้าเรียนจริงและพบว่า ไม่เป็นเหมือนที่ได้รับความชื่นชมหรือที่คาดหวังไว้ จึงทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ขาดความตั้งใจในการศึกษาโดยไม่เข้าเรียน ทำให้ติดตามบทเรียนไม่ทัน และต้องออกจากโครงการฯ ไปในที่สุด

อีกประการหนึ่ง ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ตอบโดยครู/อาจารย์จากสังกัดต่างๆ ถึงเหตุผลสำคัญของการเข้าร่วมโครงการ คำตอบอันดับสูงสุด คือ “เป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ” ซึ่งแสดงว่าการเข้าร่วมโครงการฯ นี้ ไม่ได้มาจากความจำเป็นหรือความต้องการของสถานศึกษา แต่เป็นเพียงการดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐ อย่างไรก็ตามก็ยังมีความเห็นว่าเป็นโครงการที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์ และเป็นทางเลือกให้นักเรียนที่เรียนในสายสามัญได้มีประสบการณ์ในการเรียนสายอาชีพควบคู่ไปด้วย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มทักษะทางอาชีพให้กับนักเรียนเพียงใด มีความจำเป็นต้องติดตามศึกษาผลจากโครงการฯ นี้ ในระยะยาวต่อไป

6.2.2 หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา

หลักสูตรที่ใช้ในโครงการทวิศึกษามีได้เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ แต่เป็นการที่ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนสองหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 โดยมีการเทียบโอนหน่วยกิตระหว่าง 2 หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ จบทั้ง 2 หลักสูตรได้พร้อมกัน ภายในระยะเวลา 3 ปี โดยหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษาได้ดำเนินการจัดทำคู่มือและเผยแพร่วิธีการเทียบโอนผลการเรียน ระหว่างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตร ปวช. แล้ว แต่เมื่อวิเคราะห์ผลจากการลงพื้นที่และการตอบแบบสอบถาม พบว่าครูอาจารย์ ผู้สอนยังขาดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถ จัดการเรียนการสอน และเทียบโอนผลการเรียนทั้งหมดได้โดยไม่เกิดปัญหา ผู้สอนบางท่าน ยังขาดความเข้าใจในรายละเอียดของการเทียบโอนผลการเรียน และมีความเป็นห่วงว่าผู้เรียน จะไม่สามารถสำเร็จการศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากผู้เรียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกเรียนโครงการทวิศึกษาเพราะว่าจะทำให้ผู้เรียนสามารถ มีวุฒิการศึกษา 2 วุฒิได้ภายในระยะเวลาเดียวกัน

การใช้หลักสูตรในโครงการทวิศึกษาที่เกิดจากการรวมกันของหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย และหลักสูตร ปวช. โดยไม่ได้สร้างหลักสูตรใหม่เฉพาะขึ้นมา มีจุดเด่นสำคัญคือทำให้ สามารถเริ่มดำเนินโครงการเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลได้อย่างรวดเร็ว แต่ทำให้ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องบางส่วนรู้สึกไม่มั่นใจในคุณภาพของผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาว่าจะมี ความรู้ ความสามารถเทียบเท่ากับผู้ที่เรียนเพียงหลักสูตรเดียวหรือไม่

จากผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2556 พบว่าผู้เรียนในโครงการทวิศึกษาจำเป็นต้องเรียนมากกว่าผู้เรียนที่เลือกเรียน ในหลักสูตรปกติที่เลือกเรียนเพียงหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเพียงอย่างเดียว แม้ว่าจะสามารถ เทียบโอนวิชาที่มีความคล้ายกันระหว่างหลักสูตรได้ นักเรียน สพฐ. ที่เข้าเรียนโครงการ ทวิศึกษา ยังคงต้องเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเดียวก่อนอย่างน้อย 31 หน่วยกิต นักศึกษา กศน. ที่เข้าโครงการทวิศึกษาต้องเรียนเพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อย 40 หน่วยกิต ซึ่งจำนวนหน่วยกิตที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้ผู้เรียนต้องใช้เวลาเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนต้องมาเรียน เพิ่มเติมวันเสาร์-อาทิตย์ หรือตอนเย็นหลังเลิกเรียน ซึ่งจากผลการตอบแบบสอบถามผู้ปกครอง มีความรู้สึกกังวลต่อความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทางของนักเรียนในช่วงเวลา ดังกล่าว รวมถึงการเดินทางไปเรียนยังสถานศึกษาคู่สัญญาที่อาจจะอยู่ไกลด้วย สอดคล้องกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามที่พบว่าผู้เรียนรู้สึกว่า เรียนหนัก ไม่มีเวลาพัก นอกจากนี้ลักษณะการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่สอนหลักสูตรสายสามัญ (มัธยมศึกษา ตอนปลาย) และสถานศึกษาที่สอนหลักสูตรอาชีวศึกษา (ปวช.) มีความแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียน บางส่วนไม่สามารถปรับตัวได้ ทั้งในเรื่องรูปแบบการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน และการแบ่งเวลาเพื่อเข้าชั้นเรียน สำหรับการแบ่งเวลาเพื่อเข้าชั้นเรียนจะเป็นปัญหาสำคัญ สำหรับนักศึกษา กศน. เนื่องจากนักศึกษา กศน. ส่วนใหญ่เป็นคนทำงานที่ไม่สามารถจะลางาน มาเรียนได้เพราะจะทำให้ขาดรายได้ หรือต้องรับผิดชอบดูแลครอบครัว

นอกจากนี้สัดส่วนของรายวิชาที่ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนในโครงการศึกษามีความแตกต่างกับผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของ กศน. ที่ให้นำหนักของการเรียนรายวิชาเลือก (ร้อยละ 62) มากกว่าวิชาบังคับ (ร้อยละ 38) แต่เมื่อนักศึกษา กศน. เข้าโครงการศึกษาแล้ว นักศึกษา กศน. จะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาบังคับ (ร้อยละ 58) มากกว่าวิชาเลือก (ร้อยละ 42) เพื่อนำรายวิชาบังคับที่เพิ่มขึ้นนี้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตร ปวช. ต่อไป ซึ่งการเรียนเพิ่มขึ้นนี้ทำให้นักศึกษา กศน. ส่วนหนึ่งตัดสินใจไม่เข้าร่วมโครงการต่อ เพราะทำให้ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่ตัวเองวางแผนไว้ นอกเหนือไปจากเรื่องของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเรื่องเวลาเข้าชั้นเรียนที่สถานศึกษาคู่สัญญาตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว

นอกเหนือไปจากจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวด กลุ่มสาระฯ หรือกลุ่มวิชาแล้วแต่ละหลักสูตรยังมีเกณฑ์ในการจบหลักสูตรที่แตกต่างกัน ผู้เรียนในโครงการศึกษาจำเป็นต้องผ่านเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของทั้ง 2 หลักสูตร จึงจะสามารถได้รับวุฒิการศึกษาทั้ง 2 วุฒิได้ ซึ่งสิ่งที่ผู้เรียนรู้สึกกังวลเรื่องหนึ่งคือการฝึกงานในสถานประกอบการในหลักสูตร ปวช. เนื่องจากยังไม่ทราบว่าจำเป็นต้องไปฝึกงานที่สถานประกอบการใด จะเดินทางไปได้สะดวกหรือไม่ วันเวลาที่จำเป็นต้องฝึกจะติดภารกิจอื่นใดหรือไม่ และผู้เรียนจะเรียนจบตามที่วางแผนไว้หรือไม่

ดังนั้นการเรียนตามโครงการศึกษาจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียน จึงต้องการผู้เรียนที่มีพื้นฐานการเรียนที่เหมาะสม และมีความตั้งใจในการเรียนสูง มีการวางแผนการเรียนที่ดี จึงจะจบการศึกษาได้ 2 วุฒิการศึกษา ในเวลา 3 ปี ด้วยภาวะของหลักสูตรในโครงการศึกษาที่มีการเรียน 2 หลักสูตรไปพร้อมกันต้องการเวลาเรียนเพิ่มขึ้น ผู้เรียนต้องมีความตั้งใจและสนใจในการเรียนอย่างจริงจัง ครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการศึกษาต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน จึงเป็นเงื่อนไขที่ต้องมีการพิจารณาคัดเลือกผู้เรียนที่ไม่พิจารณาเพียงความสนใจและความต้องการของผู้เรียนเท่านั้น หรือควรมีการพัฒนาหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับเป้าหมายและสอดคล้องกับความสนใจและพื้นฐานของผู้เรียน ทั้งนี้จากการศึกษาการอาชีวศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี ออสเตรเลีย หรือไต้หวัน ไม่พบแนวทางในการจัดการศึกษาหรือหลักสูตรดังโครงการศึกษานี้ และไม่พบการเรียนที่ให้ 2 วุฒิ เป็นเพียงการจัดการศึกษาเพื่อการอาชีพ โดยได้รับวุฒิเดียวที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อในสายอาชีพได้

6.2.3 การจัดการอาชีวศึกษาในต่างประเทศ

จากการศึกษาในบริบทและความแตกต่างของทั้ง 4 ประเทศ จะเห็นได้ว่า รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อเอื้อในการตัดสินใจเข้าเรียนของผู้เรียนในสายอาชีพ โดยใช้มาตรการด้านค่าตอบแทน ด้านสวัสดิการ และด้านการให้ประโยชน์ ทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินที่ให้ผู้เรียนในสายอาชีพได้รับสูงกว่าผู้เรียนในสายสามัญ นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่เน้นการสร้างร่วมมือของทั้งสถานศึกษาคู่สัญญาและสถานประกอบการ โดยมีการสร้างและเตรียมความพร้อมให้แก่ครูผู้สอนทั้งในด้านการมี

ความรู้ มีทักษะ และมีความสามารถที่เพียงพอ เพื่อการมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ และเสริมสร้างทักษะให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาในสหรัฐอเมริกาไม่ประสบปัญหาการว่างงาน เนื่องจากเป็นการศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการของประเทศและตลาดแรงงานสำหรับประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลได้สร้างนโยบายเพื่อรองรับการเป็นประเทศพหุวัฒนธรรม (Multicultural Country) ที่มีความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยต้องการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เรียนทั้งผู้เรียนที่เรียนในระบบและนอกระบบ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้แก่ผู้เรียนในทุกกลุ่ม โดยมีการจัดทำสถาบัน TAFE (Technical and Further Education Institution) ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการในสายอาชีพ โดยสถาบันนี้มีความเข้มแข็งในการฝึกทักษะและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้เข้าสู่การทำงานและตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและการทำงานในสายอาชีพโดยตรง นอกจากนี้ได้หวั่นมีการจัดการศึกษาทวิศึกษาที่เป็นลักษณะสถานศึกษาทางเลือก (Comprehensive Junior-Senior School) เพื่อให้ผู้ที่ยังไม่ค้นพบตัวเองว่าต้องการศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีพได้ศึกษาในทั้งสองแนวทาง และสามารถสะสมหน่วยกิตหรือรายวิชาเพื่อนำไปศึกษาต่อตามความสนใจและความถนัดของตนเอง การจัดการศึกษาในลักษณะนี้ของไต้หวันจึงเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนที่ประสงค์เข้าเรียนด้วยความสมัครใจ โดยสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการดำเนินงาน โดยมีการรวบรวมเนื้อหาทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างเหมาะสมสำหรับประเทศเยอรมนีมีการสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเรียกว่า หลักสูตรทวิภาคี โดยให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน การจัดการเรียนการสอน การฝึกทักษะและการฝึกงานในสถานประกอบการ และการวัดผลและการประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่ทันสมัยที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน โดยรัฐบาลมีการกำหนดมาตรการที่เอื้อประโยชน์ต่อสถานประกอบการที่เข้ามาร่วมมือแบบได้รับประโยชน์ร่วมกัน (win-win) ซึ่งเอื้อต่อการจัดการศึกษา และเตรียมผู้เรียนเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการต่อไป จึงเห็นได้ว่าความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาของทั้ง 4 ประเทศ เกิดขึ้นเนื่องจากความชัดเจนของนโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้อาชีพของรัฐตลอดจนการสร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ซึ่งกระบวนการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงทำให้เกิดค่านิยมในการเรียนอาชีวศึกษาของผู้เรียนในประเทศนั้นๆ

6.2.4 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการ

1) จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาทวิศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย ความพร้อมของ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการซึ่งประกอบด้วย การบริหารจัดการและการเรียนการสอน ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีการบริหารในเรื่องของทฤษฎีระบบ

(System Approach) ที่การบริหารจะดำเนินไปได้นั้นต้องประกอบไปด้วย บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ กล่าวคือหากต้องการให้ผลผลิตเป็นไปตามเป้าหมาย ต้องมีจัดเตรียมปัจจัยนำเข้า และควบคุมกระบวนการ จึงจะได้ผลผลิตที่ต้องการ และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในที่สุด ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาทวิศึกษา เมื่อพิจารณาตาม ทฤษฎีระบบ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยนำเข้าที่เป็นทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน ได้แก่ การบริหาร บุคลากร งบประมาณ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ เป็นส่วนเริ่มต้นและเป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงาน ส่วนในเรื่องของกระบวนการ ต้องเป็นการนำเอาปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรทางการบริหาร ทุกประเภทมาใช้ดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การบริหารจัดการ การนิเทศ การติดตามประเมินผล เพื่อให้ปัจจัยทั้งหลายเข้าไปสู่ทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ คือ การบริหารจัดการโครงการฯ เห็นได้ว่าการบริหารจัดการโครงการฯ จะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีทั้งการบริหารโดยการเตรียมการล่วงหน้า และการจัดการให้ทรัพยากรทั้งหมด เข้าสู่กระบวนการอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ซึ่งต้องดำเนินการโดยผู้บริหารที่มีความเข้าใจ เห็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และมีแนวทางที่เหมาะสมชัดเจนในการดำเนินงาน ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้การบริหารที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จจึงต้องมีการชี้แจง และถ่ายทอดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจ และยอมรับในเป้าหมาย ของการปฏิบัติ เพื่อให้เป้าหมายส่วนบุคคลกับเป้าหมายขององค์กรเป็นเป้าหมายเดียวกัน ด้วยการชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดความรู้ มีหลักการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับเป้าหมายของ หน่วยงาน ต้องมีการจัดเตรียมทรัพยากรล่วงหน้าให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลัง ความสามารถโดยมีอุปสรรคในการดำเนินงานน้อยที่สุด (Underwood, Mohr และ Ross, 2016; Wood และ Bandura, 1989) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Underwood, Mohr และ Ross (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านวิชาการให้ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้อง ให้ความสำคัญกับการบริหารที่สร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน กระตุ้นให้บุคลากรเกิดทัศนคติ ในทางบวกต่อการดำเนินงาน สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติให้เอื้อต่อการดำเนินงาน แต่หากผู้บริหารไม่สามารถสร้างหรือสนับสนุนทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้ ผลของการปฏิบัติ จะเป็นไปในทางลบ หากผู้บริหารดำเนินการอย่างไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อความพึงพอใจ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และหากบุคลากรที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างไม่มีเกิดความพึงพอใจ ในงาน จะส่งผลต่อเนื่องไปสู่คุณภาพของการดำเนินงาน และคุณภาพขององค์กรในที่สุด (Giessner, et al., 2013)

2) ข้อสังเกตของทฤษฎีระบบคือการจะเข้าใจระบบนั้นต้องมองบริบทหรือ สภาพแวดล้อมโดยรอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากองค์กร หรือหน่วยงานฝ่ายนโยบายต้องการ ให้การดำเนินงานในองค์กรประสบความสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมองบริบทเนื่องจาก ความสำเร็จของผลผลิตในการดำเนินงานตามทฤษฎีระบบนั้น มีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก และมีความเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท เนื่องด้วยการดำเนินงานจัดการศึกษาทวิศึกษา เป็นการ

ผลานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างสังกัด ซึ่งหน่วยงานหลักคือสถานศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันตามรายงานของ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 428 สถานศึกษา แบ่งประเภทของสถานศึกษาออกเป็น 15 ประเภท เรียงลำดับตามจำนวนสถานศึกษาได้แก่ 1) วิทยาลัยการอาชีพ 139 แห่ง 2) วิทยาลัยเทคนิค 124 แห่ง 3) วิทยาลัยสารพัดช่าง 52 แห่ง 4) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 43 แห่ง 5) วิทยาลัยอาชีวศึกษา 37 แห่ง 6) วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการ 11 แห่ง 7) วิทยาลัยพณิชยการ 5 แห่ง 8) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 4 แห่ง 9) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การต่อเรือ 3 แห่ง 10) วิทยาลัยประมง 3 แห่ง 11) วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม 2 แห่ง 12) กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง 1 แห่ง 13) วิทยาลัยการอาชีวศึกษา 1 แห่ง 14) วิทยาลัยอาชีวศึกษาเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ 1 แห่ง 15) วิทยาลัยเทคโนโลยีการเกษตรและประมง 1 แห่ง และ 16) วิทยาลัยเสริมทักษะพระภิกษุสามเณร 1 แห่ง

ลักษณะของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีประเภทแตกต่างกันไปนั้น เป็นไปตามนโยบาย และจุดเน้นของการจัดการอาชีวศึกษา และบริบทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีความหลากหลาย แตกต่างกันในเรื่องหลักสูตร การรับนักศึกษา ประเภทรายวิชาที่เปิดสอน และงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน ดังนั้นการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณา ลักษณะของประเภทสถานศึกษาอาชีวศึกษาเป็นหลัก ว่าสถานศึกษาที่เปิดสอนอาชีวศึกษานั้น มีศักยภาพในการจัดการศึกษาตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน หรือของผู้เรียนหรือไม่ หากไม่ตรงหรือไม่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการจะเป็นการเพิ่มภาระ ของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งจะกระทบไปยังกระบวนการและการบริหารจัดการทั้งบุคลากร และงบประมาณ และส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรงในที่สุด จากการศึกษาของ Hanushek, Schwerdt, Woessmann และ Zhang (2017) ที่พบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศ ที่ใช้กระบวนการทางอาชีวศึกษาในการพัฒนาประเทศ ที่ต้องสร้างแรงงานที่มีฝีมือที่เป็น ที่ต้องการของตลาดแรงงาน มากกว่าที่จะสร้างแรงงานตามที่ภาคการศึกษาสามารถผลิตได้ งานวิจัยดังกล่าวสนับสนุนข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้ที่รายงานถึงปัญหาด้านความพร้อม ของสถานศึกษา ความพร้อมของบุคลากร และความต้องการของผู้เรียน โดยไม่ได้กล่าวถึง ความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งหากต้องการให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ จึงต้องพิจารณาถึงศักยภาพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นลำดับแรก

3) ความชัดเจนในการบันทึกความร่วมมือระหว่างสถาบันคู่สัญญา สำหรับความสำเร็จ ของโครงการอาชีวศึกษานอกจากปัจจัยในด้านความพร้อมการดำเนินงานในประเด็นต่างๆ แล้ว ในเรื่องความชัดเจนของบันทึกความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาสังกัด สอศ. กับ สถานศึกษา สังกัด สพฐ. และศูนย์ กศน. เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ผลการวิจัยนี้ พบว่า ผู้บริหาร ที่ได้รับมอบนโยบายและมีหน้าที่นำสู่การปฏิบัตินั้น มีความชัดเจนในตัว MOU เป็นอย่างมาก

ในขณะที่ผู้ปฏิบัติคือ ครู/อาจารย์มีความชัดเจนน้อยที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษา คู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M=4.08$, $SD=0.73$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M=4.07$, $SD=0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M=3.79$, $SD=0.70$) ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการที่ผู้ปฏิบัติไม่ได้มีโอกาสในการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพงานจริงด้วยตนเองหรือไม่ได้มีโอกาสซักถามหรือได้รับการเสนอแนะที่เหมาะสม ดังนั้นการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เผยแพร่เกี่ยวกับการดำเนินงานจึงเป็นเงื่อนไขที่ต้องดำเนินงาน

จากการวิจัยพบคำตอบของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการฯ ที่ไม่ทราบเรื่องราว หรือไม่เข้าใจการดำเนินงานจากสถานศึกษาทุกสังกัด ซึ่งอาจทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อโครงการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฝ่ายบริหารของทุกสังกัดใช้วิธีการสร้างความเข้าใจเฉพาะผู้บริหารระดับรองฯ เช่น รองฯ วิชาการ และผู้ที่ผู้บริหารจะมอบหมายงานบางกลุ่มบางคน ไม่เปิดกว้าง เช่น ผู้ประสานงานโครงการ ปัญหาที่สำคัญที่ครู/อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นก็คือ "การสื่อสารน้อยไป หรือไม่ทราบข้อมูลต่างๆ" จากการศึกษาพฤติกรรมองค์กรเกี่ยวกับบรรยากาศการสื่อสารที่ให้องค์กรมีประสิทธิภาพ การสื่อสารหรือการบริหารงานที่ดีขึ้น (ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์, 2557) พบว่า การสื่อสารองค์กรมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมบรรยากาศขององค์กรและสังคม การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีชัดเจนจะส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยสร้างความเข้าใจในนโยบายของผู้บริหาร เช่น การสื่อสารบทบาทของบุคลากรในองค์กร บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจและเข้าใจนโยบายได้อย่างชัดเจนและส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน การสื่อสารภายในองค์กรจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมและการดำเนินงานต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรในทางบวก

4) การสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสำเร็จในการจัดการศึกษาทวิศึกษา ต้องสร้างความร่วมมือรวมพลังในการดำเนินงาน ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงว่า นอกเหนือจากการบริหารจากผู้บริหารแล้ว หากต้องการให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จต้องมีการดำเนินงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบ กล่าวคือ นอกเหนือจากการได้รับนโยบายและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารแล้ว ต้องมีการดำเนินการอย่างร่วมมือรวมพลังระหว่างหน่วยงานระดับเดียวกัน ซึ่งการร่วมมือกันนี้เป็นการทำงานร่วมกัน หรือการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการร่วมมือกันทั้งระดับองค์กรหรือระดับบุคคลเพื่อสร้างสรรค์ผลงานตามเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน โดยกระบวนการในการทำงานร่วมกันนั้น ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นกำหนดเป้าหมาย วางแผน ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา ร่วมทุน ร่วมแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศ ร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบ มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันตลอดเวลา พร้อมรับการพัฒนา ยอมรับและไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสามารถในการวางแผนจัดการกับความขัดแย้งและการทำงานเป็นทีมได้ (สุภาพร โกเฮงกุล,

สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2552) ทำให้เห็นได้ว่าการดำเนินการใดๆ ที่มี การร่วมมือรวมพลังจึงเป็นแนวทางในการสร้างการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

6.2.5 แนวทางในการบริหารจัดการโครงการที่มีประสิทธิภาพ

1) **การประชาสัมพันธ์โครงการ** จากผลการสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในระดับต่างๆ จากทุกสังกัด มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงาน โครงการฯ ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ โดยเฉพาะประสิทธิภาพของการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและผู้เรียนเป็นปัจจัยความสำเร็จที่มีผู้ตอบสูงสุด การประชาสัมพันธ์จึงเป็นเครื่องมือทางการบริหารที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและต้องนำมา ใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร

2) **การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา** กระบวนการสำคัญ ในการดำเนินงานโครงการฯ คือการประสานความร่วมมือ จากการสัมภาษณ์ พบว่า การทำบันทึก ความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสองสถานศึกษาเป็นการบันทึกข้อตกลงในภาพกว้างๆ และมี ลักษณะคล้ายกันในทุกสถานศึกษา สิ่งที่ระบุไว้ เช่น บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาคู่สัญญา ในการดำเนินงานโครงการ แต่สิ่งที่สำคัญคือ พฤติกรรมในการให้ความร่วมมือจัดการศึกษาระหว่าง สถานศึกษาสังกัด สอศ. กับ สถานศึกษาสังกัด สพฐ. หรือ ศูนย์ กศน. ระดับอำเภอ กระนั้น ก็ตาม พบจากแบบสอบถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉพาะผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหาร สถานศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานว่า ควรจะมีการร่วมมือกันมากกว่านี้ มีความจริงใจ ในการร่วมมือกัน แสดงว่า การดำเนินงานโครงการทวิศึกษายังเป็นการดำเนินงานแยกกันหรือ ต่างคนต่างทำไปตามที่เคยทำงานตามปกติ นั่นคือ ไม่ได้มีความร่วมมือกันในการตัดสินใจและ ในการแก้ปัญหา เช่น ในกรณีที่นักเรียนในโครงการฯ เริ่มมาเข้าเรียนน้อยลงหรือให้ความสนใจ ต่อการเรียนลดลง เป็นต้น การขาดความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างครูผู้สอนทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดผลตามมา เช่น การที่ครูสังกัด สอศ. บางแห่งทำการสอนนักเรียน สพฐ. ด้วยวิธีเดียวกับที่สอนนักเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากสำหรับนักเรียนมัธยมที่ไม่มีพื้นฐานด้านอาชีวศึกษา มาก่อน ทำให้ "นักเรียนตามบทเรียนไม่ทัน" เริ่มเรียนไม่เข้าใจ การต้องทบทวนบทเรียน หรือ ทำการบ้านของทั้งสองสถานศึกษา ทำให้มีความกังวลเกี่ยวกับผลการเรียนทั้งสองทางเมื่อเทียบกับ นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ ทำให้นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน และรู้สึกว่าเป็นการเรียน ที่หนักมากกว่าปกติ ในขณะที่นักเรียน สังกัด สพฐ. ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาในโครงการ หรือ นักเรียน กศน. ต่างก็เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดีมากนัก การเรียนที่ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นด้วย วิธีการเรียนที่ต่างจากวิชาสายสามัญยิ่งทำให้นักเรียนรู้สึกว่าจะไม่ประสบความสำเร็จ

หากสถานศึกษามีความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ควรจะมีการแต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่ ในการประสานงานของโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง เช่น ครูแนะแนว ของโรงเรียน สพฐ. ที่สามารถ ประสานกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. ก็อาจจะสามารถช่วยให้เกิดการระดมความคิด ปรับเปลี่ยน วิธีสอน ช่วยลดปัญหาเรื่องการให้การบ้านมากลงได้บ้าง

นอกจากการประสานงานด้านวิชาการระหว่างอาจารย์ของสถานศึกษาคู่สัญญาเพื่อแก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียนแล้ว การประสานงานจะสามารถจัดปัญหาในระบบการทำงานด้านต่างๆ ได้ เช่น การรายงานผลการเรียนและการเทียบโอนรายวิชาระหว่างหลักสูตรโดยผ่านการศิษย์ข้อมูลเข้าในระบบ ปัญหาเรื่องระยะทางที่นักเรียน/นักศึกษาต้องใช้เวลา พาหนะและค่าใช้จ่าย ปัญหางบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อ อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาควรสอดคล้องกับโมเดลการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) นั่นคือระบบการทำงานที่มีการวางแผนการทำงาน จัดทำนโยบายและถ่ายทอดนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติ กำหนดโครงสร้างการทำงานไว้ในแผนงาน เช่น กำหนดวิธีการประสานงาน ช่วงเวลาติดตามประเมินการทำงาน ตลอดจนการให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ตามหลักการของการบริหารคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานในระดับสากลซึ่งสอดคล้องกับพินดา พุ่มขำ (2551) ที่ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนในภาคใต้พบว่าประสิทธิผลที่สำคัญคือความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการผลิตนักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และความสามารถในการพัฒนานักศึกษาให้มีทัศนคติทางบวกต่อการศึกษามาจากสถานศึกษานั้น

4) คุณภาพของกระบวนการในการจัดการศึกษาของโครงการฯ

จากผลการวิจัยนี้พบว่าคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษาของโครงการฯ เกิดขึ้นเนื่องจากประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการนอกเหนือจากคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม การติดตามและประเมินโครงการในการวิจัยนี้เป็นการดำเนินงานในระหว่างที่ยังไม่มีผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเพราะเป็นช่วงของการดำเนินงานเมื่อนักเรียนอยู่ในชั้น ปวช. ปีที่ 2 เท่านั้น ความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการฯ จึงวัดด้วยความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ แต่หากได้มีการติดตามผลโครงการเมื่อมีผู้จบการศึกษาแล้วและวัดความสำเร็จที่คุณภาพของผู้เรียนในสาขาวิชาประเภทวิชาที่สำเร็จการศึกษา คาดว่าคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ตัวนักเรียนคือตัวชี้วัดคุณภาพของกระบวนการในการจัดการศึกษาของโครงการที่สำคัญที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดต่างๆ พบว่า คุณภาพของการจัดการเรียนในส่วน of สถานศึกษาสังกัด สอศ. ตามความเห็นของครู/อาจารย์ในสังกัด สอศ. และ สพฐ. ที่กล่าวถึงความต้องการให้นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจจริงในการเรียน แม้จะพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ ในสถานศึกษาสังกัด สพฐ. มีความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาชีพนั้น อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของรายวิชาในวิทยาลัยอาชีวศึกษามักจะ

เน้นการฝึกทักษะการทำงานมากกว่าการอธิบายเนื้อหาทฤษฎี นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง ครูอธิบายชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติและใช้ได้ แต่ก็ไม่ใช่ทุกวิชาเพราะ ก่อนการฝึกปฏิบัติต้องมีการอธิบายการใช้อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่ค่อนข้างซับซ้อน และ ต้องอาศัยความตั้งใจเรียน ต้องมีความจริงจัง ซึ่งอาจารย์จากสถานศึกษาสังกัด สอศ. จำนวน หนึ่งได้ให้ความเห็นว่า นักเรียน สพฐ. ไม่ตั้งใจเรียนเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่อยู่ใน ชั้นมัธยมตอนปลายเป็นช่วงอายุที่ยังไม่ให้ความสนใจเรื่องอาชีพ เพราะยังเห็นว่าหากสอบ เข้ามหาวิทยาลัยได้ก็ยังมีเวลาอีกสี่ปีที่จะออกหางานทำ ซึ่งนักเรียนส่วนหนึ่งยังคงลังเลระหว่างการตัดสินใจเข้าสู่สายอาชีพจริงจังหรือจะยังคงไปสอบเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อใช้ผลการสอบเข้า เป็นเครื่องตัดสินใจว่าควรไปเรียนต่อสายใด หรือควรหันหลังู่การทำงาน การที่นักเรียนไม่ได้ ให้ความสนใจกับอาชีพนั้น ก็มีผลมาจากการได้รับการแนะนำจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ว่านักเรียน ควรตั้งเป้าหมายในชีวิตด้วยการจบการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย ประกอบกับ ค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนอาชีพน้อยกว่าการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย แต่สำหรับนักเรียนในโครงการฯ นี้ได้ให้คำตอบเกี่ยวกับความคาดหวังที่จะเรียนต่อในสายอาชีพ ต่อไปคิดเป็นร้อยละ 31.99 ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้ที่เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยคิดเป็นร้อยละ 21.18 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในระยะแรกนี้ ที่เป็นการเพิ่มจำนวนนักเรียนในสายอาชีพ

การแนะแนวโดยครู/อาจารย์ และผู้ปกครองมีความสำคัญในช่วงแรกของการ เชิญชวนให้นักเรียนเข้าสู่โครงการ เพราะการตัดสินใจเลือกด้วยตัวเองได้นั้น นักเรียนต้องได้รับ อิสระ นั่นคืออิสระจากทัศนคติของผู้ปกครองและครูที่เห็นว่าต้องเรียนจบมหาวิทยาลัย ซึ่งงาน เน้นแนวนี้มีความสำคัญ ทั้งผู้ปกครองและครู/อาจารย์จะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของตนเอง เกี่ยวกับการอาชีวศึกษาเสียก่อน ทั้งนี้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและ พัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่มีวัตถุประสงค์หนึ่งคือ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนา ประเทศ โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ ข้อ 2) ส่งเสริมภาพลักษณ์การอาชีวศึกษา เร่งปรับค่านิยม และวางรากฐานทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อ 6) ส่งเสริมพัฒนาระบบการแนะแนวในสถานศึกษา เพื่อสร้างทางเลือกในการตัดสินใจศึกษา ด้านอาชีพและประกอบอาชีพในสาขาที่ตนถนัดและสนใจ ดังนั้น ผู้ปกครองนับเป็นบุคคลสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางชีวิตของนักเรียน จึงต้องมีบทบาทในเรื่องนี้ไม่น้อยไป กว่า ครู/อาจารย์ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มานะ ลินธุวงษานนท์ (2555) ที่ทำการ วิจัยเรื่องปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน โดยปัจจัย ระดับนักเรียน ประกอบด้วย ความสนใจใฝ่รู้ บรรยากาศในครอบครัว ความพร้อมที่จะเรียน และ

กระบวนการพัฒนาตนเอง ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย ความกระตือรือร้น ความรอบรู้ การให้คำปรึกษาการจัดการชั้นเรียน ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย โครงสร้างการบริหาร โรงเรียน พันธกิจที่ชัดเจน ความกลมเกลียว การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และกระบวนการบริหารคุณภาพ

นอกจากการแนะแนวแล้ว ปัจจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่รับผิดชอบอยู่นั้น มีประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นคือ

1) การจัดครูผู้สอนที่มีสมรรถนะความเชี่ยวชาญเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากปัจจุบันเกือบทุกสถานศึกษาประสบปัญหาอัตรากำลังครู ต้องใช้ครูอัตราจ้างทดแทน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับงบประมาณเพื่อการจ้างครู ซึ่งครูอัตราจ้างจะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงงานสูง ต้องใช้เวลาในการพัฒนางานใหม่ อีกทั้งวิทยาลัยที่มีนักเรียนน้อยก็มีงบประมาณไม่พอสำหรับการจ้างครู

2) การบริหารภาระงานครู เนื่องจากการจัดกลุ่มผู้เรียนทวิศึกษาเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากปกติ ของครู/อาจารย์ ทำให้มีครูอาจารย์ ไม่เพียงพอในการสอนและควบคุมดูแลนักเรียน ตลอดจนการแนะแนวหรือสอนเสริมในรายวิชาที่นักเรียนตามไม่ทัน

3) การจัดหาสื่อ อุปกรณ์ และวัสดุฝึกที่เพียงพอ และทันสมัยเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะปัจจุบันสื่ออุปกรณ์มีความสำคัญมาก มีอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยเกิดขึ้นมากมาย ที่จะช่วยทำให้การเรียนมีความน่าสนใจ ทำให้เข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น อาจจะช่วยให้นักเรียนเข้าเรียนสม่ำเสมอ และพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา สอศ. นอกจากนี้ อุปกรณ์ เช่น การใช้วีดิทัศน์ หรือระบบดิจิทัล เช่น ยูทูป (Youtube) ที่สามารถแสดงภาพเคลื่อนไหวในการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ จะสามารถเป็นอุปกรณ์ช่วยสอนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสคุ้นเคยหรือมีทักษะในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ ทำให้สามารถเป็นข้อได้เปรียบในการหางานทำได้ด้วย ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ เป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นปัจจัยทางตรงที่จะส่งผลต่อความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของครู/อาจารย์ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจะสามารถลดอัตราการลาออกของนักเรียนได้ ทั้งนี้ ประเด็นเรื่องครู/อาจารย์นับเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครอง และนักเรียนทั้งในสังกัด สพฐ. และ กศน. ต่างให้ความสนใจสูงสุด เห็นได้จากข้อมูลแบบสอบถามพบว่า ความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาทั้งผู้ปกครองและนักเรียนมองถึงสภาพปัญหาของครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุดกว่าประเด็นอื่นๆ

6.3 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

เนื่องจากการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา แม้จะมีการดำเนินการมาในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา และพบว่าในบางโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบหลักสูตรคู่ขนานหรือดำเนินการนำร่อง

การจัดการศึกษาไปก่อนเริ่มโครงการในปี 2558 นั้น ขณะนี้ผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการไป ส่วนหนึ่งแล้ว การดำเนินงานโครงการได้รับความเห็นชอบจากผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับที่เห็นคุณค่า และประโยชน์ของโครงการ และมีการดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน มาตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน แต่ข้อสรุปหนึ่งของการติดตามประเมินโครงการ ก็คือ ควรให้โครงการนี้คงมีอยู่ต่อไป ดังนั้น ในการดำเนินการโครงการนี้ให้มีความยั่งยืน สอดคล้อง กับนโยบายการศึกษาเพื่อการมีงานทำ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และมีทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) จึงมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป ดังนี้

1) การดำเนินการให้มีเครื่องมือและกลไก สนับสนุนจากภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ

เนื่องจากความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานของสถานศึกษาคู่สัญญาระหว่างสถานศึกษา สังกัด สพฐ. หรือ กศน. กับสถานศึกษาสังกัด สอศ. โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดหลักสูตร การประเมินผล รายงานผลและการเทียบโอนผลการเรียน การพิจารณาการจบหลักสูตร เครื่องมือ ที่จะสนับสนุนการดำเนินงานโครงการจากภาครัฐคือ คู่มือการดำเนินงาน แต่ก่อนที่จะจัดทำคู่มือ ควรมีการทบทวนนโยบายเพื่อปรับทิศทางหรือวัตถุประสงค์ของโครงการทวิศึกษาให้สอดคล้อง กับความเป็นจริง ได้แก่ การทบทวนวัตถุประสงค์ให้ตรงกันระหว่าง สอศ. และ สพฐ. เนื่องจาก พบว่า ในทางปฏิบัติมีความไม่สอดคล้องในหลายประการ สถานศึกษาสังกัด สอศ. มักต้องการ นักเรียนที่สนใจจะเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาที่วิทยาลัยเปิดสอนอยู่ แต่นักเรียนต้องการเรียน สาขาวิชาที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี การท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาสังกัด สอศ. มีอาจารย์ไม่เพียงพอที่จะเปิดสอนให้นักเรียนในโครงการ นอกจากนี้ ทางสถานศึกษาสังกัด สพฐ. ก็สนใจที่จะแนะนำเฉพาะนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนไม่สูงนักให้ได้เข้าเรียนในโครงการ แต่สถานศึกษาสังกัด สอศ. เห็นว่า รายวิชาของอาชีวศึกษาหลายวิชานักเรียนต้องมีพื้นฐานความ เข้าใจมาก่อน และต้องตั้งใจเรียนเพราะต้องเรียนหนักขึ้นกว่าปกติ ดังนั้น นักเรียนควรจะเป็น นักเรียนที่เข้าเรียนในโครงการควรจะเป็นนักเรียนที่มีพื้นฐานทางการเรียนดีพอสมควร จึงจะ ประสบความสำเร็จ การทบทวนความเข้าใจในทุกเรื่องนี้จะช่วยให้การปรับการจัดการเรียน การสอนของทั้งสองฝ่ายเป็นไปได้อย่างบรรลุเป้าหมายมากขึ้น เมื่อวัตถุประสงค์หลักเป็นที่ ตกลงตรงกันแล้ว จึงกำหนดวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ตกลงกันในรายละเอียดของการปฏิบัติโดยนำผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานไปจัดทำเป็นคู่มือในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตร การประเมินผล การเรียนและการเทียบโอนผลการเรียน การพิจารณาการจบหลักสูตรให้เกิดความชัดเจน ในการดำเนินการ แม้จะมีคู่มือดังกล่าวอยู่แล้วแต่ผลการประเมินจากหน่วยงานโดยตรงในการ ติดตามการใช้คู่มือดังกล่าวยังไม่ชัดเจนกับผู้ปฏิบัติ จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้ชัดเจนขึ้น กำหนดนโยบายในการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและชัดเจน ส่วนกลไกในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

การมีคณะกรรมการเฉพาะที่เป็นผู้รับผิดชอบงานทวิศึกษาโดยตรง ทั้งในระดับเขตและระดับสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนสังกัด สอศ. สพฐ. กศน. ในทุกระดับเพื่อติดตามการดำเนินงานและส่งเสริมการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มิใช่เป็นผู้แทนหน่วยงานที่มีการปรับเปลี่ยนไปบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง กลไกในการส่งต่อนโยบายไปยังสถานศึกษาที่ผ่านศึกษาธิการจังหวัดให้ประสานงานกับสถานศึกษาจึงต้องมีคณะกรรมการดำเนินงานในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำให้ชัดเจนด้วยเนื่องจากโครงการทวิศึกษาเป็นเพียงโครงการหนึ่งในการดำเนินงานจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษามัธยม

2) บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับนโยบาย ระดับสถานศึกษา และระดับผู้เรียน

บทบาทและแนวทางการดำเนินงานระดับนโยบาย

คณะกรรมการร่วมระดับกระทรวงจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำในทุกระดับการศึกษาและเป็นศูนย์ประสานข้อมูลในการติดตามการดำเนินงานโครงการเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการ สื่อสารประสานข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการไปยังชุมชน และผู้ปกครองในท้องถิ่นเนื่องจากโครงการนี้มีผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายแนวทางในการดำเนินงาน มีคณะกรรมการในการดำเนินงานชัดเจนในระดับนโยบาย กำหนดการเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดในหลักสูตรของสังกัดของตนเอง เพื่อสร้างมาตรฐานการเทียบโอน และกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับรายวิชาที่จะเทียบโอนให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นเอกภาพ มีการประชาสัมพันธ์นโยบายการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง จัดสรรปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน ทั้งในส่วนของบุคลากรในการดำเนินงาน งบประมาณในการดำเนินงาน เพื่อการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

คณะกรรมการระดับนโยบาย ควรมีการพิจารณาคัดเลือกสถานศึกษาและนักเรียนเพื่อเข้าร่วมโครงการ ควรมีการสร้างข้อกำหนดหรือมาตรฐานตัวชี้วัดที่เหมาะสมในการเป็นสถานศึกษาฝ่ายผลิตตามโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) เพื่อสร้างข้อกำหนดที่ชัดเจนว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถานศึกษามัธยมศึกษาลักษณะใด ที่เหมาะสมต่อการเป็นสถานศึกษาที่จะผลิตนักเรียนทวิศึกษา นอกจากนี้ควรมีข้อกำหนดพิจารณาลักษณะของผู้เรียนที่จะเข้าร่วมโครงการ ว่าควรมีลักษณะเช่นไรจึงเหมาะสมต่อการเข้าร่วมโครงการ

บทบาทและแนวทางการดำเนินงานในระดับสถานศึกษา

บทบาท มุ่งมั่นในการนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติที่เกิดผล

แนวทางการดำเนินงาน ศึกษาวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา พิจารณาเลือกแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทและปัจจัยที่มีการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อนำลงสู่แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการบูรณาการหลักสูตรระหว่างหลักสูตร สายสามัญและสายอาชีพ ให้มีความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอนและ

ผู้เรียนมีคุณภาพครบตามเกณฑ์มาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนดและควรพิจารณาเพิ่มทักษะในการทำงานที่เป็นที่ต้องการของผู้เรียน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงดี ได้หันมาสนใจเรียนในสายอาชีพเพิ่มขึ้น และเพื่อเพิ่มความมั่นใจในการตัดสินใจเข้าสู่การทำงานด้วยวุฒิ ปวช.

มีการประชุม ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลและรายละเอียดของการดำเนินการ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย กระบวนการ และผลที่ได้จากการเข้าโครงการทวิศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เข้าร่วมโครงการ และการอยู่ในโครงการจนครบกระบวนการ ไม่ออกกลางคัน ซึ่งทำให้เกิดความสูญเปล่าในการจัดการศึกษา และระหว่างดำเนินโครงการ ต้องมีการจัดประชุมรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นระยะ และนำผลการสะท้อนไปปรับปรุง วางแผนการดำเนินงานต่อไปตามวงจรคุณภาพ PDCA และยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เกี่ยวข้องถึงการจัดการศึกษาทวิศึกษา

มีการกำกับติดตาม ดูแลผู้เรียน โดยผู้บริหารและครูต้องเข้าใจผู้เรียนที่เรียนในโครงการทวิศึกษา เนื่องจากผู้เรียนนับเป็นผู้เรียนของทั้งสองสถานศึกษา โดยเริ่มต้นมาจากสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ กศน. ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบที่ผู้เรียนคุ้นเคย และเมื่อต้องเรียนเพิ่มในสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีการเดินทาง เปลี่ยนสิ่งแวดล้อม สถานที่ และสังคม ทำให้ผู้เรียนบางส่วนเกิดความวิตกกังวล และมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม ผู้สอน และลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องเรียนเพิ่มมากกว่าผู้เรียนในระบบสามัญหรือระบบอาชีวศึกษาปกติ ทำให้มีภาระงานมาก ผู้สอนจึงควรให้ความสนใจใส่ดูแลผู้เรียน และควรมีการประสานกันระหว่างผู้สอนในสายสามัญและสายอาชีวศึกษา

บทบาทและการดำเนินงานระดับผู้เรียน

บทบาท ส่งเสริมให้ผู้เรียนโดยมีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความถนัดและความสนใจของตนเองให้ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการเรียนเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

แนวทางในการดำเนินงาน

ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แนะนำผู้เรียนในการเลือกแผนการเรียนที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มีอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาใกล้ชิด มีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความสนใจและความถนัดของตนเอง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทางด้านอาชีพในสถานประกอบการนอกจากการเรียนรู้อในสถานศึกษา

3) การจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกสังกัดควรถือเป็นความรับผิดชอบอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณภาพให้กับผู้เรียนไม่ว่าจะสังกัดสถานศึกษาใด ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารโครงการเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจ และความคาดหวังต่อการ

ดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป ตลอดจนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน การให้ความเอาใจใส่อย่างจริงจังต่อความสำเร็จในโครงการนี้จึงขึ้นอยู่กับบทบาทการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนการดำเนินการ การประสานความเข้าใจกับทุกฝ่าย การให้กำลังใจกับผู้ปฏิบัติการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการและชุมชน และการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาการดำเนินงานต่างๆ แม้กระทั่งปัญหางบประมาณในบางกรณีผู้บริหารควรนำหลักการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการดำเนินงาน และการสื่อสารองค์การเพื่อป้องกันการต่อต้านและความขัดแย้ง การทำงานเป็นทีมหรือการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์แบบการเป็นหุ้นส่วนมาใช้ในการบริหารงานอย่างจริงจังและสร้างความชัดเจนให้เกิดขึ้นตลอดเวลา

ทั้งนี้เนื่องจากแนวความคิดเชิงระบบมีความเชื่อว่า การบริหารจัดการที่ดีควรมีลักษณะต่อเนื่องกันและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันของหน่วยงานย่อยต่างๆ กับส่วนรวมทั้งหมด ความสำเร็จในการจัดการขององค์การขึ้นอยู่กับการจัดการของทุกระบบมิใช่ระบบหนึ่งระบบใด ความสำเร็จในการจัดการของโครงการทวิศึกษาซึ่งถือว่าเป็นระบบรวมก็ต้องอาศัยความสำเร็จของระบบย่อยทุกระบบ ดังนั้น ทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญเพราะผลลัพธ์ไม่ใช่ผลลัพธ์ของแต่ละสถานศึกษา แต่คือคุณภาพและการปฏิบัติงานของผู้เรียนอันสืบเนื่องไปสู่เศรษฐกิจของชาติโดยรวมนั่นเอง

สำหรับสถานศึกษาสังกัด สพฐ. และ กศน. การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติในการเรียนเพื่ออาชีพและการมีงานทำ โดยการจัดหลักสูตรสถานศึกษาหรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในการพัฒนาการเรียนรู้อุ้เรียน เนื่องจากโครงการทวิศึกษาเป็นเพียงแนวทางหนึ่งในการดำเนินการจัดการศึกษาทางด้านอาชีพสำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา แต่หากการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักในความสำคัญของการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำการไม่สนใจวุฒิการศึกษา 2 วุฒิตั้งสายสามัญและสายอาชีพ สถานศึกษามีทางเลือกในการจัดการศึกษาที่หลากหลายที่เป็นโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและมีระเบียบปฏิบัติอยู่แล้ว คือการเรียนวิชาเพิ่มเติมในสายอาชีพในหลักสูตรสายสามัญ และนำไปเทียบโอนเมื่อเข้าเรียนในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ในการเข้าเรียนในระดับ ปวช. และ ปวส.

สถานศึกษาสังกัด สอศ. ส่งเสริมการผลิตผู้เรียนในสาขาอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานมีแผนการพัฒนาครูอาจารย์ เครื่องมือ อุปกรณ์สถานที่เรียน ห้องเรียน และสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการให้พร้อม สร้างความเข้าใจและพัฒนาครูอาจารย์ในการสอนอาชีพให้ผู้เรียนให้เป็นไปตามความพร้อม ความถนัดและความสนใจโดยการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สร้างระบบในการติดตามให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จัดตั้งคณะกรรมการหรือรับผิดชอบในการประสานงานโครงการอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับครูและผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนโครงการทวิศึกษาคือผู้เรียนของ สอศ. ด้วย

สถานศึกษาร่วมมือกันแก้ปัญหาการเดินทางมาเข้าชั้นเรียน โดยประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองและผู้เรียน ซึ่งการแก้ปัญหาในสถานศึกษาที่พร้อม อาจจะร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการ ฯลฯ สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรืออาจจะใช้เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลเข้าช่วยโดยชี้ให้ชุมชนเห็นประโยชน์ในระยะยาวของการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดในอนาคต

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในแต่ละจังหวัด ตลอดจนสถานศึกษาเอกชนที่มีความร่วมมือในโครงการประชารัฐควรร่วมมือกันช่วยสร้างความเข้มแข็งของอาจารย์ในสถานศึกษาสังกัด สอศ. ให้สามารถใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีข้อจำกัด เช่น วิธีสอนในศตวรรษที่ 21 เพิ่มสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต ปรับความเข้าใจของสถานศึกษา สอศ. เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตที่ไม่เน้นการจ้างงานโดยโรงงาน หรือบริษัทมากเกินไป แต่เป็นการประกอบอาชีพอิสระด้วย

จึงขอเสนอรูปแบบการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนในการพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน ดังนี้

1) รูปแบบการเรียนแบบทวิศึกษาที่เป็นไปตามโครงการโดยจัดการเรียนการสอนไปพร้อมกัน ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สามารถดำเนินการได้ตามการจัดการเรียนการสอนของโครงการทวิศึกษา ด้วยเงื่อนไขที่ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานทางการเรียนที่เหมาะสม มีพฤติกรรม การเรียนที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน และสามารถวางแผนการเรียนรู้ด้วยเวลาการเรียนที่เพิ่มขึ้น จากการเรียนเพียงหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเท่านั้น

2) รูปแบบการเรียนการสอนแบบสะสมหน่วยกิตคือให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ได้ลงทะเบียนวิชาเลือกทางด้านอาชีพที่เป็นทักษะพื้นฐาน และสามารถสะสมหน่วยกิต เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว เข้าเรียนในระดับ ปวช. 1 ภาคเรียน จะได้รับวุฒิ ปวช. หรือ สะสมหน่วยกิตในรายวิชาอาชีพเมื่อเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเข้ารับการเทียบโอน เมื่อเข้ามาเรียนในหลักสูตร ปวส.

3) รูปแบบการศึกษาระบบทวิศึกษาเพียงหนึ่งภาคเรียน หรือหนึ่งปีการศึกษาเพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนแล้ว จึงให้เลือกว่าจะเรียนในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเพียงหลักสูตรเดียว

6.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการติดตามและประเมินผลโครงการนี้ มิได้วัดผลทักษะทางอาชีพของผู้เรียนที่เข้าเรียนในโครงการฯ โดยตรง และเนื่องจากคำตอบของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ยังมีความกังวลว่าผู้ที่สำเร็จจากโครงการจะมีความสามารถ มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับผู้เรียนสายอาชีพโดยตรงหรือไม่ ดังนั้น การทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อติดตามผลทักษะด้านอาชีพและการศึกษาการมีงานทำของผู้เรียนตามโครงการนี้ จึงควรจะได้ทำวิจัยต่อเนื่องต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2557. **อาชีวะสอนสายอาชีพ ร.ร.มัธยม ช่วยเด็กทำงานได้หลังเรียนจบ.**
วันที่ 27 มกราคม 2557. ([http://www.moe.go.th/moe/th//news/detail.php?NewsID=35529&Key=hotnews.](http://www.moe.go.th/moe/th//news/detail.php?NewsID=35529&Key=hotnews))
- กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.). 2559. **ไทย-ออสเตรเลีย ร่วมขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษารองรับการเปลี่ยนแปลง ผลักดันเศรษฐกิจไทย.**
วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2559.
- คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559. **รายงานการพิจารณา ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ทวิศึกษา).** กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์. 2557. **การสื่อสารในองค์กรสาธารณสุข. วารสารวิชาการ สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ชรินทร์ สีสัททิม, บุญทัน ดอกไธสง และ บุญเรือง ศรีทรัพย์. 2556. **การพัฒนาตัวแบบความ เป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาสำหรับสังคมไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเชีย. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2556.**
- มานะ สิ้นธุฆานนท์. 2555. **ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศึกษาศาสตร์. ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2549 1 มีนาคม 2550 หน้า 115.**
- ไทยรัฐออนไลน์. 2558. **เอกชนล็งเลคุณภาพทวิศึกษา. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2558.**
[http://www.thairat.co.th/content/533468.](http://www.thairat.co.th/content/533468)
- ณัชชารีย์ วิเชียรรัตน์. 2557. **อาชีวะแกนมัธยม ให้โอกาส สร้างอาชีพ (Online).**
[http://www.reo14.moe.go.th/index.php/schoolcorner/1245--m-m-s.](http://www.reo14.moe.go.th/index.php/schoolcorner/1245--m-m-s)
23 มีนาคม 2560.
- ปราณี रामสูตร และจำรัส ดั่งสุวรรณ. 2545. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน.**
กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ปรัชญนันท์ นิลสุข. 2558. อาชีวศึกษาแบบทวิศึกษา. **วารสารอาชีวก้าวไกล** 1(3): กรกฎาคม-กันยายน 2558 http://prachyanun2015.blogspot.com/2015/09/blog-post__51.html)

ปรัชญนันท์ นิลสุข. 2559. อาชีวศึกษาทวิวุฒิ: แนวคิดสู่สากล. **วารสารอาชีวก้าวไกล**. 1(3): กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2559 (<http://prachyanun2015.blogspot.com/2016/08/blog-post.html>)

ผู้จัดการออนไลน์. 2555. “ใจดี สปอร์ต สอศ.” เล็งทำอาชีวะแกนมัธยมฯ จบปุ๊บรับวุฒิ ๒ ใบ. วันที่ 19 พฤศจิกายน 2555. <http://www.manager.co.th>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส.ศรีวิไล.

_____. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://nited.vec.go.th/หลักสูตรอาชีวศึกษา/หลักสูตร_2556.aspx [22 มีนาคม 2560]

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. **การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)**. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. **กรอบแนวทางการจัดการศึกษาโครงการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย**. (เอกสารอัดสำเนา).

สิริพงศ์ อิตาราม. 2559. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรทวิศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39**. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2558. **แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักนายกรัฐมนตรี. 2559. ข่าวสำนักนายกรัฐมนตรี 236/2559 เรื่อง มอบนโยบายผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ. **สรุปรายงานข่าวโดย อรพรรณ ฤทธิมัน และบัลลังก์ โรหิตเสถียร**. วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2559. (<http://www.moe.go.th/websm/2016/jun/236.html>)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) 2558. **อศจ.ร้อยเอ็ด จับมือ สพม.27 ร่วมจัดหลักสูตรคู่ขนานรูปแบบสะสมหน่วยกิต หลักสูตร ปวช. ให้กับนักเรียน ม.ปลาย (ร้อยเอ็ดโมเดล).** วันที่ 26 มีนาคม 2558.

<http://www.vec.go.th/portals/0/tabid/103/ArticleId/3328/3328.aspx>.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา).** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด ส.ศรีวิไล.

_____. **หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://nited.vec.go.th/หลักสูตรอาชีวศึกษา/หลักสูตร2556.aspx> [22 มีนาคม 2560]

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://bpp2.vec.go.th/Portals/64/แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่าย1.rar> [2 สิงหาคม 2560]

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559. **โรงเรียนมัธยมخانรับนโยบาย มัธยมศึกษาตอนปลายเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา.** วันที่ 18 พฤศจิกายน 2559. <http://www.obec.go.th/news/64852>.

_____. **แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา [http://special.obec.go.th/doc/เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน% 20 ปี งบประมาณ% 20พ.ศ.2560.pdf](http://special.obec.go.th/doc/เผยแพร่แนวทางการดำเนินงานโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน%20ปีงบประมาณ%20พ.ศ.2560.pdf) [2 สิงหาคม 2560]

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). 2556. **กรณีศึกษาเวที ปฏิรูปการเรียนรู้ ครั้งที่ 21 ระบบการศึกษามัธยมสามัญพบการศึกษาได้รับ 2 วุฒิ “มัธยม-ปวช.” เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่เยาวชน.** วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2556. <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/767>.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.). 2556. **เปิดกรณีศึกษาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาแบบทวิภาคี “อาชีวศึกษา..สร้างคน-พัฒนาชาติ”.** วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2556. <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/741>.

อนุ เจริญวงศ์ระยับ. 2560. **รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของครอบครัว โรงเรียน และจิต ลักษณะที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่ออาชีวศึกษาของนักเรียนในประเทศไทย.** รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อนุชัย รามวงษ์กูร. 2558. **กระบวนการทัศน์ทางการอาชีวศึกษา**. 500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Anlezark, A., Karmel, T., & Ong, K. 2006. **Have school vocational education and training programs been successful?** Adelaide: NCVET.

Australian Council for Educational Research. 2002. **Vocational Education and Training: Participation, achievement and pathways**. Longitudinal Surveys of Australian Youth (LSAY), Research briefing paper, 7. Melbourne: ACER.

Bilginsoy, C. 2003. "The Hazards of Training: Attrition and Retention in Construction Industry Apprenticeship Programs." **Industrial and Labour Relations Review**. 57(1): 54-67.

Barnett, K., & Ryan, R. 2005. **Lessons and Challenges: Vocational Education in Schools-Research Overview**. Adelaide: NCVET.

Bishop, J.H. & Mane, F. 2004. "The Impacts of Career-Technical Education on High School Labour Market Success." **Economics of Education Review**. 23(4): 381-402.

CEDEFOP. 2008. **Initial Vocational Education and Training (IVET) in Europe: Review**, European Centre for the Development of Vocational Training.

CEDEFOP. 2010. **Employer-Provided Vocational Training in Europe**.

Clarke, K. & Polesel, J. 2013. Strong on retention, weak on outcomes: the impact of vocational education and training in schools. **Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education**.34(2): 259-273.

Dalley-Trim. L., Alloway, N., & Walker, K. 2008. Secondary School Students' Perceptions of, and the Factors influencing their Decision Making in relation to, VET in Schools. **The Australian Educational Research**, 35(2), August.

Education system Taiwan. 2015. **The Taiwanese education system described and compared with the Dutch system**, 2nd ed. [online]. Available from <https://www.epnufc.nl/en/publications/nd-a-publication/education-system-taiwan.pdf>.

- Eichhorst, W. & Rodriguez-Planas, N. & Schmidl, R. and Zimmermann, K. F. 2012. **A roadmap to Vocational Education and Training Systems around the World. Discussion paper series.** Institute for the Study of Labor. IZA DP No.7110.
- Fitzenberger, B. & Lickleder, S. 2016. **Additional Career Assistance and Educational Outcomes for Students in Lower Track Secondary Schools,**
- Beitrag zur Jahrestagung des Vereins für Socialpolitik 2016. **Demographischer Wandel - Session: Economics of Education II,** No. F14-V1.
- Florida Department of Education Office of Articulation. 2012. **Dual Enrollment,** Tallahassee, Department of Education, 1.
- Heckman, J. 1993. "Assessing Clinton's Program on Job Training, Workfare, and Education in the Workplace." **National Bureau of Economic Research.** Working Paper, Nr. 4428.
- Heyneman, S.P. 2003. The history and problems in the making of education policy at the World Bank: 1960-2000. **International Journal of Education Development,** 23, 315-337.
- Hipaach-Schnetder, U., Krause, M., & Woll, C. 2007. **Vocational education and training in Germany: Short description.** Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Hoffman, N. 2011. **Keeping Youths in School: An International Perspective.** Kappanmagazine.org, 92(5), February. 8-13.
- Hoffman, N. 2011. **Keeping Youths in School: An International Perspective.** **Kappanmagazine.org,** John, P. (2008). Democratizing the Curriculum or training the children of the poor: School-based vocational training in Australia. *Journal of Education Policy,* 23 (6): 615-632.
- Hummelsheim, S. & Baur, M., 2014. **The German dual system of initial vocational education and training and its potential for transfer to Asia.** *Prospects,* 44, 279-296.
- Hunt, E.L. 2007. Dual Enrollment: An Inducement or an Impediment?. **Community College Journal of Research and Practice,** 3: 11,867.

- Hyslop, A. 2012. Lessons from the German Dual System. **Business and Industry Partnership**. 40-45.
- John, S., Kilpatrick, S., Loechel, B. and Prescott, L. 2004. **Pathways From Rural Schools: Does School VET Make a Differences?**, NCVET, Adelaide.
- Karmel, T. 2004. Young People and Vocational Education Training in South Australia. Paper prepared for the Review into the South Australian Certificate of Education, National **Center for Vocational Education Research**, Adelaide, September 2004.
- Karmel, T. 2007. **Vocational Education and Training and Young People: Last but not Least (Occasional paper)**. Adelaide: National Centre for Vocational Education Research, Adelaide.
- Krueger, Dirk, and Krishna B. Kumer. 2004. "Skill-specific rather than general education: A reason for US-Europe Growth Differences?" **Journal of Economic Growth**. 9: 167-207.
- Lamb, S.&Vickers, M. 2006. **Variations in VET Provision across Australian Schools and their Effects on student Outcomes**. Longitudinal Surveys of Australian Youth, Research Report 48. Australian council for Educational Research (ACER).
- Lee, L. S., Chang, L. T., Lai, C. C., and Lin, K. Y. 2011. Using the analytical hierarchy process to construct performance indicators for comprehensive high schools in Taiwan. **Social Behavior and Personality**, 39(5), 615-626.
- Lerman, R.I.,andFelixRauner. 2012. "Apprenticeships in the United States" In Antje Barabasch, and Felix Rauner, eds., **Work and Education in America**, 175-93.
- Lewis, T. 2007. The problem of cultural t—what can we learn from borrowing the German Dual System. **Compare**, 37(4), 463-477.
- Maganizer, J. 2016. Education in Taiwan. **World Education News & Reviews**, 1-12.
- Ministerial Council on Employment, Education, Training and Youth Affairs Transition from School Taskforce. 2004. **National data on Participation in VET in schools programs and school-based new apprenticeships for 2003 school year**. Canberra: MCEETYA.

- National Centre for Vocational Education Research (NCVER). 2002. **Submission to the House of Representatives standing committee inquiry into vocational education in schools.** Adelaide: Author.
- Nguyen, N. 2005. Australian Vocational Education and Training Statistics: VET in Schools 2003. In NCVER, **Australian vocational education and training: Research messages 2004.** Adelaide: NCVER.
- National Centre for Vocational Education Research (NCVER). 2007. **Did you Know? A Guide to Vocational Education and Training in Australia.** Adelaide: Author.
- Polesel, J., Helmes, S., Davies, M., Teese, R., Nicholas, T. & Vickers, M. 2004. **VET in Schools.** A post-compulsory education perspective (Adelaide, National Centre for Vocational Education Research).
- Polesel, J., Teese, R., S., Helme, S., Nicholas, T. and Clarke, K. 2005. Destination and Satisfaction Survey of 2004 HSG VET. **Students in New South Wales: Final Report.**
- Polesel, J. & Keating, J. 2011. School completion targets and the ‘equivalence’ of VET in the Australian context. **Oxford Review of Education**, 37(3),367-382.
- Porter, J. 2006. **What makes vocational training programs in schools work? A study of New South Wales and Queen lands school.** Adelaide: NCVER.
- Ryan, R. 1997. **Vocational Education in Schools.** Adelaide: NCVER.
- Service Skills Australia. 2010. **Services industries: VET in schools project.** Prepared by Services Skills SA.
- Schlotter, M., Schwerdt, G. & Woessmann, L. 2011. “Econometric methods for Causal evaluation of Education Policies and Practices: a non-technical guide.” **Education Economics**. 19(2): 109-137.
- Shapiro, D. 1999. “School-to-work partnerships and employer participation: evidence on persistence and attrition from the National Employer Survey” **National Center for Post compulsory Improvement.**
- Smith, E. and Wilson, L. 2004. School-based apprenticeships and traineeships in Australia. **Education and Training Journal**, 46(2),64-74.

- Tien, H. L. S., & Wang, Y. C. 2016. Career counseling research and practice in Taiwan. **The Career Development Quarterly**, 64(3), 231-243.
- Vlaardingerbroek, B., Taylor, N., & Haig, T. 2009. Student Transition to Vocational Education from Middle Secondary School in Australia and Lebanon: An Exploratory Study. **Mediterranean Journal of Educational Studies**, 14(1),91-107.
- Wallrnborn, M. & Heyneman, S.P. 2009. “Should vocational education be part of secondary education?” **Journal Education Change**. 10:405-413.
- World Bank. 2007. **Meeting the challenges of secondary education in Latin America and East Asia**. Washington D.C.: World Bank.
- Woessmann, L. 2008. Efficiency and Equity of European Education and Training Policies. **International Tax and Public Finance**. 15(2): 199-230.
- Wu, R. T. Y. 1996. **Comprehensive high school: An effective way to integrate academic and vocational education in Taiwan, Republic of China**. Conference paper at American Vocational Association Convention, 1-8.
- Wu, R. T. Y. 2005. Relationship between teachers’ teaching effectiveness and school effectiveness comprehensive high schools in Taiwan, Republic of China. **International Congress for School Effectiveness and Improvement Conference**, 1-13.
- Wyn, J., Stokes, H. & Tyler, D. 2004. Stepping stones: TAFE and ACE program development for early school leavers (Adelaide, NCVET).

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างรายงานการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิกร ตันทวุฑโฒ Ed.D. (Adult Education) รองศาสตราจารย์
ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม ภาควิชาอาชีวศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ ได้แก่ การศึกษา
ผู้ใหญ่ การวิจัย เป็นต้น
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ ค.อ.ด. (การบริหารอาชีวศึกษา)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภาควิชา
อาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ
การบริหารการอาชีวศึกษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินรัตน์ รักกุศล ค.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ภาควิชา
อาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ
การบริหาร การอาชีวศึกษา ได้แก่ อาชีวศึกษา และพัฒนาการศึกษา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาร่างรายงานการวิจัยและเข้าประชุมสัมมนากลุ่ม
วันที่ 27 กรกฎาคม 2560 ณ KU Home มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เวลา 9.00-16.00 น.

1. นายวิฑิต รุ่งประพันธ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา จังหวัดปทุมธานี
2. นายอนุชาติ แสงฮ่อ ผู้แทนผู้อำนวยการวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ
3. นายเกษมสันต์ อินพรม ผู้แทนผู้อำนวยการโรงเรียนป้อมนครราชสวาทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ
4. ดร. เอกพรต สมุทธานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทพศิรินทร์ จังหวัดปทุมธานี
5. นายบุญส่ง ทুমมี ผู้แทนผู้อำนวยการโรงเรียนสุวีวิทยา จังหวัดสระบุรี
6. นางกรองทิพย์ คล่องแคล่ว ผู้อำนวยการศูนย์ กศน. อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
7. รศ.วุฒิชัย กปิลกาญจน์ ประธานคณะอนุกรรมการการศึกษาแนวทางการปฏิรูป การอาชีวศึกษา
8. รศ.ดร.ศักดิ์ กองสุวรรณ นายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1
9. รศ.ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ รองประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา
10. รศ.ดร.วิกร ตันทวุฒไธม รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษา นวัตกรรมเพื่อพัฒนาสังคม ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. ผศ.ดร.จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12. ผศ.ดร.นลินรัตน์ รักกุศล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์/แบบบันทึกการสังเกต/แบบสอบถาม
ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สพฐ. กศน. สอศ.

ข้อมูลในการสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ 1. ชื่อ..... นามสกุล..... ตำแหน่ง.....

2. ชื่อ..... นามสกุล..... ตำแหน่ง.....

3. ชื่อ..... นามสกุล..... ตำแหน่ง.....

วันเวลาที่สัมภาษณ์..... ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

สภาพการดำเนินการโครงการทวิศึกษา

1. การจัดการศึกษาเรียนร่วมทวิศึกษาที่ท่านได้ดำเนินการเริ่มมาตั้งปีการศึกษา 2558/2559 ไต ภาคเรียนใดอย่างไร เหตุผลในสถานศึกษาของท่านจึงเข้าร่วมโครงการฯ

2. มีการดำเนินการอย่างไร มีใครเป็นผู้รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบมีภารกิจอย่างไร มีการทำความร่วมมือกับหน่วยงานอย่างไร

ปัจจัยในการดำเนินการโครงการฯ

3. สถานศึกษาของท่านได้รับการจัดสรรปัจจัยในการดำเนินการอย่างไรบ้าง งบประมาณ สื่ออุปกรณ์ การบริหารจัดการหลักสูตร อื่นๆ

กระบวนการ

4. มีเปิดการเรียนการสอนให้นักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ในสาขาใดบ้าง อย่างไร มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษาจำนวนเท่าใดในแต่ละสาขาวิชา มีวิธีการคัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการอย่างไร มีการประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียนและผู้ปกครองอย่างไร

5. กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร การจัดอาจารย์ผู้สอนวิชาสามัญ การจัดอาจารย์สอนวิชาชีพ การส่งเสริมพัฒนาอาจารย์ผู้สอน การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

ผลการดำเนินและปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงาน

6. มีการติดตามการจัดการศึกษาที่ผ่านมาอย่างไร ได้ผลอย่างไร อะไรคือปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการและได้แก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

7. มีเงื่อนไขใดบ้างที่ท่านคิดว่าจะนำโครงการสู่ความสำเร็จ ท่านพึงพอใจหรือไม่กับการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน สพฐ. กศน. สอศ.

ข้อมูลในการสัมภาษณ์

- ผู้ให้สัมภาษณ์ 1. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....
2. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....
3. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....
4. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....
5. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....
6. ชื่อ..... นามสกุล..... วิชาที่สอนคือ.....

วันเวลาที่สัมภาษณ์.....ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

สภาพการดำเนินการโครงการทวิศึกษา

1. ท่านสอนในโครงการทวิศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558/2559 ภาคเรียนใด.....
ในรายวิชาใด มีจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนเท่าใด.....
เป็นนักเรียนในสาขาใด.....
2. ท่านได้เตรียมการจัดการเรียนการสอนนักเรียนในกลุ่มนี้อย่างไร.....

ปัจจัยในการดำเนินการโครงการฯ

3. นักเรียนกลุ่มที่ท่านสอนมีความพร้อมในการเรียนตามโครงการทวิศึกษาได้อย่างไร
4. ท่านได้รับการจัดสรรสื่ออุปกรณ์ในการดำเนินการอย่างไร อุปกรณ์การสอน
งบประมาณ เอกสารหลักสูตร อื่นๆ.....

กระบวนการ

5. ท่านใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มนี้อย่างไร จัดชั้นเป็นพิเศษที่
นอกเหนือจากการสอนนักเรียน/นักศึกษาปกติ หรือเป็นการจัดการเรียนการสอนปกติ
6. ท่านประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และรายงานผลการเรียนนักเรียนกลุ่มนี้
อย่างไร
7. มีกระบวนการส่งเสริมทิศติดตามการจัดการเรียนการสอนของท่านจากสถานศึกษา
หรือ เขต หรือศึกษานิเทศก์อย่างไร หรือไม่

ผลการดำเนินและปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงาน

8. ท่านพบปัญหาอุปสรรคใดในการสอนนักเรียนตามโครงการฯ และท่านได้แก้ไขปัญหานั้นอย่างไร
9. ท่านพึงพอใจต่อผลการเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่เรียนทวิศึกษานี้หรือไม่อย่างไร
10. มีเงื่อนไขหรือปัจจัยใดที่ท่านคิดว่าจะนำโครงการสู่ความสำเร็จ ท่านพึงพอใจหรือไม่กับการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมา

แบบสัมภาษณ์นักเรียนโครงการทวิศึกษา สังกัด สพฐ./ กศน.

ข้อมูลในการสัมภาษณ์

- ผู้ให้สัมภาษณ์ 1. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....
2. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....
3. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....
4. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....
5. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....
6. ชื่อ..... นามสกุล..... สาขาวิชาคือ.....

วันเวลาที่สัมภาษณ์.....ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....

.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

สภาพการดำเนินการโครงการทวิศึกษา

1. นักเรียนรับทราบเกี่ยวกับโครงการนี้จากแหล่งใด ด้วยวิธีใด
2. เหตุใดนักเรียนจึงสนใจเข้ามาเรียนในโครงการนี้

ปัจจัยในการดำเนินการ

3. ท่านเรียนในโครงการนี้ ณ โรงเรียนเดิมหรือต้องไปเรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษา
สถานศึกษาอาชีวะไปมาได้สะดวกหรือไม่
4. ห้องเรียนสถานที่เรียน มีความพร้อมหรือไม่อย่างไร
5. เรียนร่วมกับนักเรียนอาชีวศึกษาปกติหรือแยกห้องเรียนออกมา
6. มีตารางการเรียนการสอนอย่างไร การลงทะเบียนอย่างไร

กระบวนการ

7. การเรียนการสอนวิชาสามัญเป็นอย่างไร
8. กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพเป็นอย่างไร

ผลการดำเนินงานและปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างไร

9. ผลการเรียนของท่านเป็นอย่างไร สายสามัญ สายอาชีพ
10. ท่านมีปัญหอุปสรรคอะไรในการเรียนของท่าน และแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร
11. อะไรที่จะช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการเรียนตามโครงการ

แบบบันทึกการสังเกตและการศึกษาเอกสาร บริบททั่วไป ของสถานศึกษาในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา สพฐ. กศน. สอศ.

ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

1. สถานที่ตั้ง.....
2. ปีการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา.....
3. สถานศึกษาที่ทำความร่วมมือ.....
4. สาระของของ MOU ที่กำหนดไว้.....
5. สาขาที่เปิดการเรียนทวิศึกษา.....
6. จำนวนนักเรียน/นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ.....
7. แนวทางการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา.....
8. แนวทางการจัดแผนการเรียน/การเรียนการสอนให้กับนักเรียน/นักศึกษากลุ่มทวิศึกษา.....

แบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ชุดสีเขียว
2. แบบสอบถามครู/อาจารย์ผู้สอน ชุดสีชมพู
3. แบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา ชุดสีเหลือง
4. แบบสอบถามผู้ปกครอง ชุดสีเขียว
5. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารเขตพื้นที่ระดับมัธยม/สำนักงาน กศน.จังหวัด/
อศจ.จังหวัด

แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้วัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมาและปัจจุบันของสถานศึกษาของท่าน รวมทั้งปัจจัย กระบวนการ และ ผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่พบเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสังเคราะห์ให้เกิดข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการจัดดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 8 หน้า ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา
- ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา
- ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา
- ตอนที่ 5 ปัญหาที่พบ ปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามทุกข้อและส่งคืนแบบสอบถามผู้วิจัยภายในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560 โดยรวบรวมพร้อมกับแบบสอบถามของครู นักเรียน และผู้ปกครองใส่ซองถึงผู้วิจัยตามที่อยู่ที่แนบไว้หน้าซอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่มีลักษณะตรงกับท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เฉพาะที่เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
3. ตำแหน่ง
 ผู้บริหารสถานศึกษา
 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. สังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
5. สถานศึกษาของท่านเคยมีการดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ อย่างไร
 ไม่เคย เพราะ
 ผู้ปกครองและนักเรียนไม่สนใจศึกษามุ่งศึกษาต่อในสายสามัญ
 ขาดแคลนครู/อาจารย์ทางด้านการสอนการงานอาชีพให้กับนักเรียน
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
 เคย โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่มีลักษณะตรงกับ
การจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาในสถานศึกษาของท่าน

1. สถานศึกษาของท่านเปิดสอนหลักสูตรทวิศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษาใดภาคเรียนใด
 ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 2
 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2
2. จำนวนนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาทั้งหมดในปัจจุบัน..... คน
 อุตสาหกรรม คน
 พาณิชยกรรม คน
 ศิลปกรรม คน
 คหกรรม คน
 เกษตรกรรม คน
 ประมง คน
 อุตสาหกรรมท่องเที่ยว คน

- อุตสาหกรรมสิ่งทอ คน
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คน
- อื่นๆ โปรดระบุ..... คน
3. จำนวนครูที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของท่าน..... คน
4. จำนวนสถานศึกษาที่สถานศึกษาของท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการทวิศึกษา
- 1 แห่ง
- 2 แห่ง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. จำนวนสถานประกอบการที่สถานศึกษาของท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการทวิศึกษา
- 1 แห่ง
- 2 แห่ง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. เหตุผลที่สถานศึกษาของท่านเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการ ศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ
- เป็นโครงการที่ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา
- เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน
- สถานศึกษาของท่านมีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. วิธีการพิจารณาที่สถานศึกษาของท่านเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- เป็นสถานศึกษาที่มีความร่วมมืออยู่เดิม
- มีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน
- เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษา
- เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจเรียน
- เปิดสาขาวิชาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. ประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา ประกอบด้วยประเด็นใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แนวทางในการดำเนินการจัดหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะรับผิดชอบสอน รายวิชาใด อย่างไร
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึก ประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- วิธีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษา
- วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชา
- วิธีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียน
- วิธีการพิจารณาการจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร (2 วุฒิการศึกษา)
- แนวทางในการบริหารจัดการโครงการ ประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - วิธีการลงทะเบียนเรียนของนักเรียน
 - วิธีการจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร
 - แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันคู่สัญญา
 - แนวทางการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และยกเลิกบันทึกข้อตกลงร่วมกัน
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

9. แนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่านเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนใน สังกัด สพฐ. หรือศูนย์กศน.
- โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ.
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพหลักสูตร ปวช. เพื่อไว้ใช้เทียบ โอนและต้องไปลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. เพื่อ เรียนตามหลักสูตร ปวช. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียนจึงได้วุฒิ ปวช.
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐาน การเรียนต่อระดับ ปวส.
- โรงเรียนสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตรระดับ ปวช. แล้วให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นสถานศึกษาพี่เลี้ยง
- จัดตารางการเรียนการสอนแบบ Block Course เช่น ในแต่ละภาคเรียนให้ เรียนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในช่วง 10 สัปดาห์แรก และเรียนหลักสูตร ปวช. ในช่วง 10 สัปดาห์หลัง
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

10.แนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน
เป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินเฉพาะในโครงการทวิศึกษา เพื่อ ติดตาม และ
แก้ไขปัญหาในการดำเนินทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถาน
ศึกษาคู่สัญญา
- มอบหมายหน้าที่ตามโครงสร้างของการดำเนินงานของสถานศึกษาตามปกติ
ในการติดตาม และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทั้งงานบริหารจัดการ
โครงการและการจัดการเรียนการสอน
- จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพื่อติดตาม
และแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะ อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง
- สรุปผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อผู้รับผิดชอบทั้งในระดับสถานศึกษา
หรือจังหวัด หรือเขตพื้นที่ หรือระดับภูมิภาค
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คำตอบในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา					
1. ท่านเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน					
2. ท่านเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของท่าน					
3. นโยบายในการดำเนินโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ท่านได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล					
4. คู่มือในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนต่อท่านที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้					
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาของท่าน					
1. ครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทวิศึกษา					
2. จำนวนบุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการทวิศึกษา					
3. จำนวนห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการต่างๆมีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
4. การจัดอาคาร สถานที่ ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. สถานศึกษามีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา					
6. สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น					
7. งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา					
8. อุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้มีเพียงพอหรือเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา					
1. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาคู่สัญญา					
2. การกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน					
3. การกำหนดตารางการจัดการการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร					
4. การกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ					
5. การกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียน					
6. การกำหนดวิธีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร					
7. การกำหนดวิธีการรายงานผลการเรียน					
8. การกำหนดเกณฑ์ในการจบหลักสูตร					
9. การกำหนดข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา					
ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของท่าน					
1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีการประชุมร่วมกัน					
2. สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา					
3. สถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการฯ					
4. สถานศึกษามีระบบในการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจและความพร้อมในการเข้าเรียน					
5. บุคลากรภายในสถานศึกษามีความร่วมมือในการดำเนินงาน					
6. สถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน					
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาแก่ครู/ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
8. สถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ					
9. สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู					
10. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร					
11. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/อาจารย์ที่สอนในโครงการวิชาชีพของท่าน					
1. ครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน					
2. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม และความสนใจของผู้เรียน					
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
4. ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสถานการณ์จริง					
5. ครูเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม					
6. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
7. ครูติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหา					
8. ครูติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9. ครูนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู					
10. ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง					
11. ครูมีความเชี่ยวชาญ/ทักษะอาชีพตรงตามประเภทวิชาที่สอน					
12. ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ จากประสบการณ์ตรง					

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน

การจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษาของท่าน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน					
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสุขหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ					
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน					
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ					
5. โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา					
การจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป	ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านจะส่งเสริมสนับสนุนให้มีนักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น					
2. ท่านจะทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น					
3. ท่านจะสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น					
4. ท่านจะขยายการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น					

ตอนที่ 5 ปัญหาที่ท่านพบ และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

5.1 โปรดระบุปัญหาที่ท่านพบในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 โปรดระบุปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัจจัยความสำเร็จ

5.3 โปรดระบุข้อเสนอแนะของท่านต่อการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้ประสบผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความร่วมมือของทุกท่านอย่างยิ่ง

แบบสอบถามครู/อาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครู/อาจารย์ ผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมาและปัจจุบัน รวมทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่ท่านพบ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการสังเคราะห์ให้เกิดข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการบริหารจัดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 7 หน้า ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน
- ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา
- ตอนที่ 4 ปัญหาที่พบ และ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามทุกข้อและส่งคืนแบบสอบถามภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 โดยส่งคืนที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบที่แจกแบบสอบถามให้กับท่าน เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงของท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เฉพาะที่เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
ปริญญาตรี สาขา.....
ปริญญาโท สาขา.....
ปริญญาเอก สาขา.....
4. สถานภาพในการทำงาน
 ข้าราชการประจำ พนักงานราชการ
 อัตรากำลัง อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ประสบการณ์ในการสอนของท่าน..... ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถามเฉพาะที่เกิด 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
6. ประสบการณ์ในการสอนของท่านใน**โครงการทวิศึกษา**.....ภาคการศึกษา
7. จำนวนคาบที่ท่านสอนในโครงการทวิศึกษาทั้งหมดต่อสัปดาห์.....คาบ
8. ท่านสอนนักเรียน/นักศึกษาในโครงการทวิศึกษาในระดับใด
 นักเรียน สพฐ.
 ม.4 ม.5 ม.6
 นักศึกษา กศน.
 ชั้นปีที่ 1 (เทอม 1 เทอม 2)
 ชั้นปีที่ 2 (เทอม 1 เทอม 2)
 นักศึกษา สอศ.
 ปวช.1 ปวช. 2 ปวช. 3
9. ประเภทวิชาที่ท่านสอน
 สามัญศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โปรดระบุกลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณิตศาสตร์
 ภาษาต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา วิทยาศาสตร์
 ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี
 สามัญศึกษา หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โปรดระบุสาระการเรียนรู้
 ทักษะการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ การพัฒนาสังคม
 ความรู้พื้นฐาน ทักษะการดำเนินชีวิต

- อาชีวศึกษา หลักสูตร ปวช. โปรดระบุประเภทวิชา
 - อุตสาหกรรม คหกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - พาณิชยกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ
 - ศิลปกรรม ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. รายวิชาที่สอน

- รายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญ ประกอบด้วยจำนวน..... วิชา คือ.....
- รายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ (การฝึกงาน/โครงการพัฒนาทักษะวิชาชีพ) ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกอบด้วยจำนวน..... วิชา คือ.....

11. หน้าที่ในการดำเนินงานในโครงการทวิศึกษาที่ท่านได้รับมอบหมาย **นอกเหนือจาก**
ภาระงานด้านการสอน ประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ
- ผู้ประสานงานโครงการ
- ผู้ติดตามการดำเนินงานโครงการ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

12. เหตุผลที่ท่าน**เข้าร่วมดำเนินงานกับโครงการทวิศึกษา**ของสถานศึกษาของท่าน (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)

- เป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ
- เป็นโครงการที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์
 - ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้พร้อมกับการทำงานหรือศึกษาต่อทางสายอาชีพ
 - ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนตามความถนัดและความสนใจ
 - ในการขยายกลุ่มเป้าหมายสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา
- ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิศึกษา เช่น เป้าหมายโครงการ หลักสูตรทวิศึกษา แผนการเรียน วิธีการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดการประเมิน วิธีการรายงานผล เกณฑ์ในการจบการศึกษาของผู้เรียน เป็นต้น
- เนื่องจากสถานศึกษามีการเปิดรายวิชาและมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามที่ท่านถนัด ตรงตามความสนใจของท่าน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

- ของสถานศึกษาของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คำตอบในแต่ละข้อ ดังนี้
- 5 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา					
1. ท่านมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน					
2. ท่านเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของท่าน					
3. นโยบายในการดำเนินโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ท่านได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล					
4. คู่มือในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้					
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน					
1. สถานศึกษาของท่านมีครูอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
2. สถานศึกษาของท่านมีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหลักสูตรทวิศึกษา					
3. สถานศึกษาของท่านมีจำนวนห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการต่างๆ เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
4. สถานศึกษาของท่านมีอาคาร สถานที่ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้					
5. สถานศึกษาของท่านมีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา					
6. สถานศึกษาของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น					
7. สถานศึกษาของท่านมีงบประมาณเพียงพอในการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา					
8. สถานศึกษาของท่านมีอุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
การรับรู้และความเข้าใจใน MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา					
1. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาคู่สัญญา					
2. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน					
3. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และการทำกิจกรรม และโครงการ ตามหลักสูตร					
4. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ					
5. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผล การเรียน					
6. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดวิธีการโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร					
7. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดวิธีการรายงานผลการเรียน					
8. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดเกณฑ์ในการจบหลักสูตร					
9. ท่านรับรู้และเข้าใจในแนวทางในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา					
ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาของท่าน					
1. ท่านมีโอกาสร่วมประชุมในสถานศึกษาเพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจก่อนการดำเนินงานในโครงการกับบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโครงการ เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนอื่นๆ เพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา บุคลากรผู้ประสานงานในโครงการ เป็นต้น					
2. ท่านร่วมประชุมกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิศึกษา					
3. สถานศึกษาของท่านมีระบบในการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการและวิชาชีพ					
4. สถานศึกษาของท่านได้จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาให้แก่ท่าน					
5. สถานศึกษา มีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถให้ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ					
6. สถานศึกษาจัดให้มีกรณีศึกษาติดตามการจัดการเรียนการสอนของท่าน					
7. สถานศึกษาได้มีการชี้แจงให้ครูผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตรของผู้เรียน					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
สภาพการจัดการเรียนการสอนของท่านที่สอนในโครงการทวิศึกษา					
1. ท่านมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน					
2. ท่านจัดสรรเวลาในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทวิศึกษาได้อย่างเหมาะสม					
3. ท่านจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน					
4. ท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
5. ท่านจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง					
6. ผู้เรียนได้รับการฝึกภาคปฏิบัติที่เหมาะสมและมีความปลอดภัยโดยครูฝึกภาคปฏิบัติมีความรู้ความสามารถ ทักษะและความเชี่ยวชาญ					
7. ท่านจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม					
8. ท่านส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการจัดหาเลือกใช้และพัฒนาสื่อการจัดการเรียนการสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทันสมัย					
9. ท่านส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน					
10. ท่านติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาแนะนำผู้เรียน เมื่อผู้เรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียน					
11. ท่านกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะๆ เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					
12. ท่านนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง					
13. ท่านใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง					
14. ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านสถานประกอบการ					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาของท่าน

การจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษาของท่าน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน					
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนและได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน					
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงาน					
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ					
5. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา					
การดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป	ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่พัฒนาหลักสูตรร่วมกัน วางแผนการเรียนร่วมกัน การสร้างเกณฑ์การวัดประเมินผลร่วมกัน เป็นต้น					
2. สถานศึกษาจะร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะวิชาการและสมรรถนะวิชาชีพที่สถานประกอบการนัดและสถานศึกษานัด					
3. สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาครู เช่น พัฒนาทักษะการใช้ ICT และพัฒนาความรู้/ทักษะที่เกิดขึ้นจริงในสถานประกอบการ					

ตอนที่ 4 ปัญหาที่ท่านพบและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

4.1 โปรดระบุปัญหาที่ท่านพบในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 โปรดระบุปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัจจัยความสำเร็จไม่สำเร็จ

4.3 โปรดระบุข้อเสนอแนะของท่านต่อการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้ประสบผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความร่วมมือของทุกท่านอย่างยิ่ง

แบบสอบถามนักเรียน/ นักศึกษา เกี่ยวกับการเรียน ในโครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น ตลอดจน ปัญหาที่พบ เพื่อนำความคิดเห็นของท่านมาใช้ในการสังเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะ ถึงแนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป

แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 8 หน้า ประกอบด้วย 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ท่านศึกษาอยู่

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)

ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีพ)

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ตอนที่ 6 ปัญหาในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาที่ท่านพบและข้อเสนอแนะ

ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามทุกข้อและส่งคืนแบบสอบถามภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 ให้กับอาจารย์ที่แจกแบบสอบถามแก่ท่าน เพื่อส่งกลับคืนผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เศษที่เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

3. สังกัดของสถานศึกษาที่ท่านเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

4. ประเภทของสถานศึกษา สังกัด สอศ. ที่ ท่านลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษา

วิทยาลัยอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคนิค

วิทยาลัยการอาชีพ

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

วิทยาลัยสารพัดช่าง

อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. ระดับชั้นที่ท่านกำลังศึกษา

สำหรับหลักสูตรสายมัธยม สังกัด สพฐ.

ม. 4

ม. 5

ม.6

สำหรับหลักสูตรสายมัธยม สังกัด กศน.

ปีที่ 1 (เทอม 1 เทอม 2)

ปีที่ 2 (เทอม 1 เทอม 2)

สำหรับหลักสูตร ปวช.

ปวช. 1

ปวช. 2

ปวช. 3

6. ประเภทวิชาที่ท่านกำลังศึกษา

อุตสาหกรรม

คหกรรม

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

พาณิชยกรรม

เกษตรกรรม

อุตสาหกรรมสิ่งทอ

ศิลปกรรม

ประมง

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านทราบถึงโครงการทวิศึกษาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สถานศึกษา ม.ต้น

สถานศึกษา ม.ปลาย

สถานศึกษาอาชีวศึกษา

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

เพื่อน

ผู้ปกครอง

ข่าวการศึกษา

อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. เหตุผลของท่านในการตัดสินใจเข้าเรียนโครงการทวิศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ

ต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพ

ผู้ปกครองแนะนำและสนับสนุน

มีเพื่อนสนิทเรียนด้วย

ต้องการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา

อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. เมื่อท่านเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา ท่านได้รับทราบรายละเอียดของโครงการจากสถานศึกษาของท่านในประเด็นใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เป้าหมายของโครงการ
 - การลงทะเบียนเรียน
 - การจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียน ตลอดหลักสูตร
 - แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา
 - วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สายสามัญ
 - วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สายอาชีพ
 - วิธีการวัดประเมินผลการเรียน และการรายงานผลการเรียนรู้
 - การเทียบโอนผลการเรียน
 - เกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - เกณฑ์การจบหลักสูตร ปวช.
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. สถานศึกษาของท่านได้มีการจัดตารางเรียนในโครงการทวิศึกษาให้แก่ท่านในลักษณะใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- แบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ปวช. โดยจำนวนวันที่เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญ เรียน..... วัน ใน 1 สัปดาห์ จำนวนวันที่เรียนหลักสูตร ปวช. เรียน..... วัน ใน 1 สัปดาห์
 - แบ่งการเรียนเป็นบล็อกย่อยๆ ภายใน 1 ภาคเรียน โดยแยกเรียนเป็นบล็อกที่เรียนวิชา ม.ปลาย สลับกับวิชาบล็อกที่เรียนวิชา ปวช.
 - เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และเรียนเพิ่มเติมวิชาในหลักสูตร ปวช. ในช่วงเย็น
 - เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และเรียนเพิ่มเติมวิชาในหลักสูตร ปวช. ในช่วงวันหยุดเสาร์/อาทิตย์
 - เรียนหลักสูตร ปวช. ในวันปกติ จันทร์ถึงศุกร์และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในวันเสาร์และหรืออาทิตย์
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....
11. สถานศึกษาของท่านมีการจัดชั้นเรียนในโครงการทวิศึกษาให้แก่ท่านในลักษณะใด
- 11.1 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา)
- เรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา
 - เรียนร่วมห้องเรียนกับเพื่อนตามแผนการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนแบบเข้ากลุ่ม/สอบเทียบ
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

11.2 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ)
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน. โดยครูที่โรงเรียนสอนเอง
- เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน. โดยมีครูจากสถานศึกษาอาชีวศึกษา มาสอน
- เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างน้อย 1 วัน ในช่วงวันจันทร์ – ศุกร์ โดย
 - แยกเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนทวิศึกษา
 - เรียนร่วมกับนักเรียน ปวช. ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
- เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. จากประสบการณ์ที่ท่านศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา ท่านคิดว่าท่านจะยังเรียน
ในหลักสูตรนี้ในปีการศึกษาหน้าต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด

- เรียนต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร เพราะ
- ขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ม.ปลาย สายสามัญ เพราะ
- ขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ปวช. เพราะ
- ไม่เรียนต่อ เพราะ
- ไม่แน่ใจ เพราะ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. เมื่อท่านเรียนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว ท่านวางแผนจะอย่างไรต่อไป

- ประกอบอาชีพโดยใช้วุฒิ ปวช. ที่ได้จากโครงการทวิศึกษา
- เรียนต่อ ปวส.
- เรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย
- ไม่แน่ใจ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. **ข้อนี้เฉพาะนักศึกษา กศน.ตอบเท่านั้น**

- 14.1 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใด ค้าขาย รับจ้างทั่วไป
 พนักงานห้าง/ร้านค้า อื่นๆโปรดระบุ.....

14.2 เหตุผลที่ท่านมาเข้าเรียนกับ กศน.

- ต้องการได้วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อศึกษาต่อ
ในระดับมหาวิทยาลัย
- อื่นๆโปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ท่านศึกษาอยู่
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์
 การพิจารณาการให้คำตอบในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมากกว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับปานกลางว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อยกว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุดว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง

สภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การดำเนินการโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาของท่าน					
1. มีการประชุมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทั้งกับ ผู้ปกครองและนักเรียน					
2. มีระบบในการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจและความพร้อม ในการเข้าเรียน					
3. มีความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรภายในสถานศึกษา					
4. มีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และ เงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร					
5. มีการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเป็นการเฉพาะกับท่าน ในการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา					

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาหลักสูตร ม.ปลาย					
1. มีครูอาจารย์ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
2. มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทวิศึกษา					
3. มีจำนวนห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการต่างๆเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
4. มีอาคาร สถานที่ ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. มีความสะอาด ปลอดภัยในการจัดการศึกษา					
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำเป็นต้น					
7. มีอุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในหลักสูตร ม.ปลาย					
1. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม และความสนใจของผู้เรียน					
2. ท่านได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือฝึกปฏิบัติจริง					
3. ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสถานการณ์จริง					
4. ครูเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม					
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
6. ครูติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนพบปัญหา					
7. ท่านได้รับทราบผลการเรียนของท่านเป็นระยะและได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนของตนเอง					
8. ท่านได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข					

ตอนที่ 4 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีวศึกษา)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สายอาชีวศึกษา) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา ปวช.					
1. มีครูอาจารย์ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
2. มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทวิศึกษา					
3. มีจำนวนห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการต่างๆ เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
4. มีอาคาร สถานที่ ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. มีความสะดวก ปลอดภัยในการจัดการศึกษา					
6. มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น					
7. มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการการเรียนรู้ของผู้เรียน					
8. มีวัสดุฝึกเพียงพอต่อการเรียนในสาขาวิชาที่ท่านเรียน					
9. มีความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อฝึกทักษะให้กับผู้เรียน					
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในหลักสูตร ปวช.					
1. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม และความสนใจของผู้เรียน					
2. ท่านได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านการลงมือฝึกปฏิบัติจริง					
3. ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสถานการณ์จริง					
4. ครูเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม					
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
6. ครูติดตามให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนพบปัญหา					
7. ท่านได้รับทราบผลการเรียนของท่านเป็นระยะและได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนของตนเอง					
8. ท่านได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข					

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจหรือความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาที่ท่านกำลังศึกษา

การจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการฯ ที่วัตถุประสงค์ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน					
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนและได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดและความสนใจ					
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงาน					
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ					
5. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา					
การดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป	ระดับความความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านจะตั้งใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษาภายใน 3 ปี ทั้ง 2 วุฒิ					
2. ท่านจะเข้าร่วมกับโครงการทวิศึกษาหากมีการดำเนินงานโครงการในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอีก					
3. ท่านจะชักชวนให้คนรู้จักเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น					
4. ถ้าเป็นไปได้ท่านประสงค์ให้มีการดำเนินการโครงการทวิศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น					

ตอนที่ 6 ปัญหาในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาที่ท่านพบและข้อเสนอแนะ
คำชี้แจง โปรดระบุถึงปัญหาที่ท่านพบในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา และโปรดให้
ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.1 ระบุปัญหาที่ท่านพบ

.....
.....
.....

6.2 ระบุข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ

.....
.....
.....
.....

ขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในหลักสูตรทวิศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมาและปัจจุบัน รวมทั้งปัจจัย กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่พบเพื่อนำข้อมูลที่ท่านตอบมาใช้ในการสังเคราะห์ให้เกิดข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการบริหารจัดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 4 หน้า ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา
ที่บุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านศึกษาอยู่

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา

ตอนที่ 4 ปัญหาที่พบและข้อเสนอแนะต่อการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา

ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามทุกข้อและส่งคืนแบบสอบถามให้กับนักเรียนในความปกครองของท่าน ภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 เพื่อส่งกลับคืนอาจารย์ที่รับผิดชอบในการจัดส่งแบบสอบถามคืนให้กับผู้วิจัยต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เศษที่เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

3. วุฒิการศึกษาสูงสุดของท่าน

ประถมศึกษาปีที่ 6

มัธยมศึกษาปีที่ 3

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ปวส./อนุปริญญา

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านที่กำลังศึกษา..... คน

5. จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านเฉพาะที่เรียนในโครงการ
ทวิศึกษา..... คน

6. อาชีพของท่าน

ข้าราชการ/บุคลากรของรัฐ

เกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ฟาร์ม

รับจ้างทั่วไป

ทำธุรกิจส่วนตัว

บริษัทเอกชน

โรงงานอุตสาหกรรม

กำลังหางาน

อยู่ดูแลบ้าน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. เหตุผลที่ท่านสนับสนุนให้บุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านศึกษาใน
โครงการทวิศึกษา

ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ

ต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพให้กับนักเรียน

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

8. ระดับชั้นที่บุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านที่เรียนในโครงการทวิศึกษา

สำหรับหลักสูตรสายมัธยม สังกัด สพฐ. ม. 4 ม. 5 ม. 6

สำหรับหลักสูตรสายมัธยม สังกัด กศน.

ปีที่ 1 (เทอม 1 เทอม 2) ปีที่ 2 (เทอม 1 เทอม 2)

สำหรับหลักสูตร ปวช. ปวช. 1 ปวช. 2 ปวช. 3

9. ประเภทวิชาที่บุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านกำลังศึกษาในโครงการทวิศึกษา

อุตสาหกรรม คหกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

พาณิชยกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ

ศิลปกรรม ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาที่บุตร/นักเรียนใน
ความปกครองของท่านศึกษาอยู่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์
การพิจารณาการให้คำตอบในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับมากกว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับปานกลางว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อยกว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุดว่าข้อความด้านหน้าตรงกับสภาพที่เป็นจริง

สภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของท่าน					
1. ท่านเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการทวิศึกษาอย่างชัดเจน					
2. ท่านสนับสนุนบุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านเรียน ในโครงการทวิศึกษา					
3. ท่านเห็นด้วยว่าการจัดโครงการทวิศึกษามีความชัดเจน เห็นผลเป็นรูปธรรม					
4. ท่านรู้ว่านักเรียนในโครงการทวิศึกษาต้องเรียนและร่วมกิจกรรมต่างๆ					
5. ท่านเชื่อมั่นในการจัดการเรียนทวิศึกษาของสถานศึกษา					
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษา					
1. สถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตร					
2. สถานศึกษามีบุคลากรเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรให้ กับบุตรหลานของท่าน					
3. สถานศึกษามีจำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่างๆ เพียงพอต่อ จำนวนผู้เรียน					
4. สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้					
5. สถานศึกษามีความปลอดภัยในการจัดการศึกษาทวิศึกษา					
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา					
1. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา ให้ท่านเข้าใจ					
2. ท่านรู้ว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชาใด					
3. ท่านรู้หลักเกณฑ์และแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียน โครงการทวิศึกษา					
4. ท่านรับรู้และเข้าใจในการกำหนดวิธีการโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร					
5. ท่านรับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตร					

สภาพการจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา					
1. ท่านรับรู้ว่าคุณครูผู้สอนการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรทวิศึกษาได้อย่างเหมาะสม					
2. ท่านรับรู้ว่าคุณครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน					
3. ท่านรับรู้ว่าคุณครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
4. ท่านรับรู้ว่าคุณครูผู้สอนรายงานผลการเรียนให้ท่านทราบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นร่วมกัน					
5. ท่านรับรู้ว่าคุณครูติดตามให้กำลังใจ และให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียน เมื่อนักเรียนประสบปัญหา					
6. ท่านรับรู้ว่าคุณครูมีทักษะอาชีพ/ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาที่บุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านศึกษาอยู่

การจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน					
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและได้เรียนตามความถนัดและความสนใจ					
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงาน					
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ					
5. โครงการฯ ช่วยสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน					
การดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป	ระดับความความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงการฯ จะมีการประชาสัมพันธ์ให้มีผู้เรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น					
2. โครงการฯ จะมีการสนับสนุนงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น					
3. โครงการฯ จะมีการขยายโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้นครอบคลุมทั่วประเทศ					
4. โครงการฯ จะช่วยลดจำนวนนักเรียนสายสามัญและเพิ่มนักเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น					
5. โครงการฯ จะช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียน					

ตอนที่ 4 ปัญหาที่ท่านพบและข้อเสนอแนะต่อการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา
คำชี้แจง โปรดระบุถึงปัญหาที่ท่านพบในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา และโปรดให้
ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.1 ระบุปัญหาที่ท่านพบ

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ระบุข้อเสนอแนะต่อโครงการฯ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา/ สำนักงาน กศน.จังหวัด/อศจ.จังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรู้หลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา/สำนักงาน กศน.จังหวัด/อศจ.จังหวัด เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันของสถานศึกษาในสังกัดที่ท่านประสานงาน โดยขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาและรายงานเกี่ยวกับความพร้อมในการดำเนินงาน กระบวนการ และผลที่เกิดขึ้น ตลอดจนปัญหาที่พบ คำตอบของท่านจะนำมาใช้ในการสังเคราะห์เพื่อให้เกิดข้อเสนอแนะถึงแนวทางในการจัดการศึกษาทวิศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในระยะต่อไป

แบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 7 หน้า ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน
- ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน
- ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของท่าน
- ตอนที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาและข้อเสนอแนะ

ขอความกรุณาจากท่านให้ตอบคำถามทุกข้อและส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2560 ดังหน้าของที่แนบมา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี (นับถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม เศษที่เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด

ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

4. ตำแหน่ง

ผู้บริหารหน่วยงาน

ผู้อำนวยการ

รองผู้อำนวยการ

ผู้ประสานงานโครงการการศึกษาของหน่วยงาน

อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ตอนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่มีลักษณะตรงการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาของท่าน

1. สถานศึกษาในเขต/จังหวัดของท่านเปิดสอนหลักสูตรทวิศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษาใดภาคเรียนใด

ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2

2. จำนวนสถานศึกษาในเขต/จังหวัดของท่านที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา

มีจำนวน.....แห่ง (นับเฉพาะจำนวนสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดของท่านเท่านั้น)

3. จำนวนสถานศึกษาในเขต/จังหวัดของท่าน ที่เปิดให้นักเรียน/นักศึกษาลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชา คือ

อุตสาหกรรมแห่ง

พาณิชยกรรมแห่ง

ศิลปกรรมแห่ง

คหกรรมแห่ง

- เกษตรกรรมแห่ง
- ประมงแห่ง
- อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่ง
- เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.....แห่ง
- อื่นๆ โปรดระบุแห่ง

4. ท่านหรือหน่วยงานของท่านได้แนะนำให้สถานศึกษาในสังกัดของท่านเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาหรือไม่ อย่างไร

- ไม่ได้แนะนำ เพราะ.....
- แนะนำและให้เหตุผลที่สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดของท่านเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาดังข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ
 - เป็นโครงการที่ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา
 - เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
 - เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน
 - สถานศึกษาของท่านมีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ
 - อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. วิธีการพิจารณาที่สถานศึกษาในสังกัดของท่านเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- เป็นสถานศึกษาที่มีความร่วมมืออยู่เดิม
- มีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน
- เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษา
- เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจเรียน
- เปิดสาขาวิชาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. ประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญาประกอบด้วยประเด็นใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แนวทางในการดำเนินการจัดหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะรับผิดชอบสอนรายวิชาใด อย่างไร
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

- วิธีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษา
- วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชาและวิธีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียน
- วิธีการพิจารณาการจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร
- แนวทางในการบริหารจัดการโครงการ ประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - วิธีการลงทะเบียนเรียนของนักเรียน
 - วิธีการจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร
 - แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาคู่สัญญา
 - แนวทางการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และยกเลิกบันทึกข้อตกลงร่วมกัน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. แนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่านเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช.ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือสังกัด กศน.
- โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ ศูนย์ กศน. ส่งนักเรียน/นักศึกษา มาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ.
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาซีพหลักสูตร ปวช. เพื่อไว้ใช้เทียบโอนและต้องไปลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. เพื่อเรียนตามหลักสูตร ปวช. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียนจึงได้วุฒิ ปวช.
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับ ปวส.
- โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตรระดับ ปวช. แล้วให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นสถานศึกษาพี่เลี้ยง
- จัดตารางการเรียนการสอนแบบ Block Course เช่น ในแต่ละภาคเรียนให้เรียน หลักสูตรสามัญ ใน 10 สัปดาห์แรก และเรียนหลักสูตร ปวช. ใน 10 สัปดาห์หลัง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. แนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่านเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษา เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา
- มอบหมายภาระงานทวิศึกษาโดยใช้โครงสร้างของการดำเนินงาน ของเขต/จังหวัด ตามปกติในการติดตาม และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทั้งงานบริหารจัดการโครงการและการจัดการเรียนการสอน

- จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะ อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง
- สรุปผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อผู้รับผิดชอบทั้งในระดับเขต/จังหวัด/ภาค/ส่วนกลาง
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. ท่านพบปัญหาการดำเนินงานตามแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่านในประเด็นใดอย่างไร และท่านได้แก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร

ประเด็นปัญหาที่พบ	รายละเอียดของปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. การทำ MOU ระหว่างสถานศึกษา		
2. การจัดครู/อาจารย์ในการสอน		
3. พื้นฐานของผู้เรียน		
4. แนวทางการวัดและประเมินผล การเรียนและการรายงานผลการเรียน		
5. งบประมาณในการดำเนินงาน		
6. อื่นๆ โปรดระบุ.....		
.....		

ตอนที่ 3 สภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คำตอบในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความแสดงสภาพและการปฏิบัติที่เป็นจริงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา					
1. ท่านได้ชี้แจงให้สถานศึกษาในสังกัดของท่านได้มีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการชัดเจน					
2. ท่านเห็นด้วยกับการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาในสังกัดของท่าน					
3. นโยบายในการดำเนินโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้ท่านสามารถประสานงานให้สถานศึกษาในสังกัดได้แนวทางในการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล					
4. คู่มือในการดำเนินงานโครงการทวิศึกษามีความชัดเจนที่ทำให้สถานศึกษาในสังกัดของท่านสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้					
ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน					
1. ครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร					
2. จำนวนบุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ของหลักสูตร					
3. จำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่างๆ มีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน					
4. การจัด อาคาร สถานที่ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้					
5. สถานศึกษามีความสะอาด ปลอดภัยในการให้บริการในการจัดการศึกษา					
6. สิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น					
7. งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษา					
8. อุปกรณ์ วัสดุฝึกและสื่อการเรียนรู้มีเพียงพอหรือเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9. สถานศึกษามีความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
ความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา					
1. การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาคู่สัญญา					
2. การกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน					
3. การกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ และการจัดกิจกรรม และโครงการตรงตามหลักสูตร					
4. การกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ					
5. การกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียน					
6. การกำหนดวิธีการโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร					
7. การกำหนดวิธีการรายงานผลการเรียน					
8. การกำหนดเกณฑ์ในการจบหลักสูตร					
9. การกำหนดแนวทางในข้อสัญญา เช่น การแก้ไข เปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อสัญญา					
ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาในสังกัดของท่าน					
1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาคู่สัญญาทั้งสองแห่งมีการประชุมร่วมกัน					
2. สถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา					
3. สถานศึกษาคู่สัญญาทั้ง 2 แห่งมีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการทวิศึกษา					
4. สถานศึกษามีระบบในการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจและความพร้อม ในการเข้าเรียน					
5. บุคลากรภายในสถานศึกษามีความร่วมมือในการดำเนินงาน					
6. สถานศึกษาคู่สัญญาทั้ง 2 แห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน					
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาแก่ครู/บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
8. สถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ					
9. สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู					
10. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร					
11. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการประเมินผลหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร					

ข้อความ	ระดับที่เป็นจริง				
	5	4	3	2	1
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา					
1. ครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน					
2. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความพร้อม และความสนใจของผู้เรียน					
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
4. ครูเน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง					
5. ครูเน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม					
6. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
7. ครูติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนพบปัญหา					
8. ครูติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน					
9. ครูนำข้อมูลจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนมาใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู					
10. ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง					
11. ครูมีทักษะอาชีพตรงกับประเภทวิชา/สาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอน					

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของท่าน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจและความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาของท่าน

การจัดการศึกษาในโครงการทวิศึกษา	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เป็นโครงการที่วัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน					
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียนและได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดและความสนใจ					
3. ช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนตามความต้องการของตลาดแรงงาน					
4. ช่วยแก้ไขปัญหาให้ประเทศในการขาดแคลนแรงงานในระดับช่างฝีมือ					
5. ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา					
การดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป	ระดับความคาดหวัง				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านจะส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดของท่านได้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น					
2. ท่านจะประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้เข้ามาเรียนตามโครงการมากขึ้น					
3. ท่านจะสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น					
4. ท่านจะขยายการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น					

ตอนที่ 5 ปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

5.1 โปรดระบุปัจจัยความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จ	ปัจจัยความไม่สำเร็จ

5.2 โปรดระบุข้อเสนอแนะของท่านต่อการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณในความร่วมมือของเป็นท่านอย่างยิ่ง

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล การวัดตัวแปรแฝง

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง ได้แก่ ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) ความชัดเจนในการทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา (MOU) ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู/ อาจารย์ที่สอนในโครงการทวิศึกษา (TCH) ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา (STS) และความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาระยะต่อไป (EXP) จากแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จำนวน 5 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามครู/อาจารย์ผู้สอน แบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา แบบสอบถามผู้ปกครอง และแบบสอบถามผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา/ สำนักงานกศน. จังหวัด/ อศจ. จังหวัด ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแสดงดังตารางผนวก ค 1.1

ตารางผนวก ค 1.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝง

ตัวแปรแฝง	สถิติ	ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครู/ อาจารย์	นักเรียน/นักศึกษา		ผู้ ปกครอง	ผู้ บริหาร เขต
1. ความเข้าใจ วัตถุประสงค์และ เป้าหมายของการ ดำเนินงานตาม โครงการทวิศึกษา	χ^2	0.19	5.78	-	-	3.54	1.55
	df	1	2	-	-	4	1
	p	0.190	0.056	-	-	0.470	0.021
	GFI	1.00	1.00	-	-	1.00	0.99
	RMR	0.005	0.011	-	-	0.007	0.013
	RMSEA	0.000	0.044	-	-	0.000	0.043
2. ความพร้อมใน การจัดการศึกษา ตามโครงการทวิศึกษา	χ^2	18.65	14.95	ม.ปลาย 7.49	ปวช. 24.12	6.85	22.32
	df	12	8	8	17	3	18
	p	0.097	0.060	0.490	0.120	0.077	0.220
	GFI	0.99	1.00	1.00	0.99	1.00	0.97
	RMR	0.028	0.013	0.008	0.110	0.008	0.038
	RMSEA	0.042	0.030	0.000	0.220	0.038	0.041

ตัวแปรแฝง	สถิติ	ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครู/ อาจารย์	นักเรียน/นักศึกษา		ผู้ ปกครอง	ผู้บริหาร เขต
3. ความชัดเจนใน การทำ MOU ระหว่างสถานศึกษา คู่สัญญา	χ^2	21.63	19.40	-		-	18.87
	df	14	13	-		-	18
	p	0.086	0.110	-		-	0.400
	GFI	0.99	1.00	-		-	0.97
	RMR	0.010	0.007	-		-	0.023
	RMSEA	0.041	0.023	-		-	0.019
4. ประสิทธิภาพของ การบริหารจัดการ โครงการทวิศึกษา	χ^2	39.15	7.22	6.16		7.28	38.81
	df	28	5	3		3	27
	p	0.079	0.200	0.100		0.063	0.066
	GFI	0.98	1.00	1.00		1.00	0.98
	RMR	0.021	0.008	0.011		0.009	0.019
	RMSEA	0.035	0.022	0.034		0.040	0.037
5. คุณภาพการ จัดการเรียนการสอน ของครู / อาจารย์ที่ สอนในโครงการทวิศึกษา	χ^2	54.10	58.25	ม.ปลาย 21.00	ปวช. 22.77	12.17	43.23
	df	40	48	15	14	7	34
	p	0.068	0.150	0.140	0.064	0.095	0.130
	GFI	0.97	0.99	0.99	0.99	1.00	0.95
	RMR	0.021	0.011	0.013	0.014	0.011	0.028
	RMSEA	0.033	0.015	0.021	0.026	0.029	0.044
6. ความพึงพอใจ ต่อการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา	χ^2	2.90	3.17	6.61		2.83	1.19
	df	3	3	4		3	3
	p	0.410	0.037	0.160		0.420	0.750
	GFI	1.00	1.00	1.00		1.00	1.00
	RMR	0.001	0.004	0.009		0.006	0.007
	RMSEA	0.000	0.008	0.027		0.000	0.000
7. ความคาดหวัง ต่อการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา ระยะต่อไป	χ^2	0.86	0	0		7.38	0.53
	df	1	0	0		5	2
	p	0.35	1.00	1.00		0.19	0.77
	GFI	1.00	-	-		1.00	1.00
	RMR	0.004	-	-		0.010	0.000
	RMSE	0.000	-	-		0.023	0.000

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ห้องศ์ประกอบจากตารางผนวก ค 1.1 เปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา ได้แก่ ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ ที่ควรมีค่าน้อยกว่า 2.00 และค่าความน่าจะเป็นมีค่ามากกว่า 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.95 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) ควรมีค่าน้อยกว่า 0.08 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) ควรมีค่าน้อยกว่า 0.08 พบว่าตัวแปรแฝงจากแบบสอบถามทุกฉบับมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา ยกเว้น ตัวแปรความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา (OBJ) จากแบบสอบถามผู้ปกครอง และแบบสอบถามผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา/ สำนักงาน กศน. จังหวัด/ อศจ. จังหวัด ที่มีค่าความน่าจะเป็นสูงกว่า .05 แต่มีค่าอื่นๆ เป็นไปตามเกณฑ์ ตัวแปรความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) (ของสถานศึกษา ปวช.) จากแบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา ที่มีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มากกว่า 0.08 แต่มีค่าอื่นๆ เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา ตัวแปรความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา (AVB) แบบสอบถามผู้ปกครอง มีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ 2.28 ซึ่งมากกว่า 2.00 แต่มีค่าอื่นๆ เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา และตัวแปรประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา (MNG) จากแบบสอบถามนักเรียน/นักศึกษา และแบบสอบถามผู้ปกครองที่มีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ 2.05 และ 2.43 ตามลำดับซึ่งมากกว่า 2.00 แต่มีค่าอื่นๆ เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงค่าสถิติบรรยายจากการตอบแบบสอบถามของ
ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์
นักเรียน/นักศึกษา และผู้ประกอบการ สังกัด สอศ. สพฐ. และ กศน.

ตารางที่ 5.1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
เพศ	36 (25.53)	72 (51.06)	33 (23.40)	141 (100.00)	148 (46.0)	153 (47.5)	21 (6.5)	322 (100.0)	449 (46.67)	461 (47.92)	52 (5.4)	962 (100.0)
- ชาย	31 (21.99)	50 (35.46)	17 (12.06)	98 (69.50)	108 (33.54)	116 (36.02)	14 (4.35)	238 (73.9)	248 (25.78)	190 (19.75)	18 (1.87)	456 (47.4)
- หญิง	5 (3.55)	22 (15.60)	16 (11.35)	43 (30.50)	40 (12.42)	37 (11.49)	7 (2.17)	84 (26.1)	201 (20.89)	271 (28.17)	34 (3.53)	506 (52.6)
อายุ				M = 52.55 ปี SD = 6.96 ปี	M = 49.41 ปี SD = 6.64 ปี	M = 51.69 ปี SD = 7.59 ปี	M = 52.24 ปี SD = 6.83 ปี	M = 50.67 ปี SD = 7.20 ปี	M = 39.68 ปี SD = 9.617 ปี	M = 39.21 ปี SD = 9.450 ปี	M = 41.08 ปี SD = 8.574 ปี	M = 39.53 ปี SD = 9.48 ปี
วุฒิการศึกษาสูงสุด	36 (25.53)	72 (51.06)	33 (23.40)	141 (100.00)	-	-	-	-	448 (46.57)	461 (47.92)	52 (5.41)	961 (99.89)
- ประถมศึกษาปีที่ 6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- ปวส./อนุปริญญา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- ปริญญาตรี	4 (2.84)	6 (4.26)	3 (2.13)	13 (9.22)	-	-	-	-	304 (31.60)	288 (29.94)	42 (4.37)	634 (65.9)
- ปริญญาโท	28 (19.86)	55 (39.01)	30 (21.28)	113 (80.14)	-	-	-	-	141 (14.66)	168 (17.46)	10 (1.04)	319 (33.16)
- ปริญญาเอก	4 (2.84)	11 (7.80)	0 (0.00)	15 (10.64)	-	-	-	-	3 (0.31)	5 (0.52)	0 (0.00)	8 (0.83)
ตำแหน่ง	36 (25.53)	72 (51.06)	33 (23.40)	141 (100.00)	-	-	-	-	451 (46.88)	449 (46.67)	46 (4.78)	946 (98.34)
- ผู้บริหาร	30 (21.28)	41 (29.08)	24 (17.02)	95 (67.38)	137 (42.55)	142 (44.10)	19 (5.90)	298 (92.55)	-	-	-	-
- ผู้อำนวยการ	15 (10.64)	24 (17.02)	19 (13.48)	58 (41.13)	22 (6.83)	87 (27.02)	17 (5.28)	126 (39.13)	-	-	-	-
- รองผู้อำนวยการ	15 (10.64)	17 (12.06)	5 (3.55)	37 (26.24)	126 (39.13)	66 (20.50)	4 (1.24)	196 (60.87)	-	-	-	-
- ชำนาญการประจำ	-	-	-	-	-	-	-	-	233 (24.22)	337 (35.03)	17 (1.77)	587 (61.02)
- พนักงานราชการ	-	-	-	-	-	-	-	-	98 (10.19)	44 (4.57)	23 (2.39)	165 (17.15)
- อัตราจ้าง	-	-	-	-	-	-	-	-	113 (11.75)	67 (6.96)	6 (0.62)	186 (19.33)
- อื่นๆ	6 (4.26)	31 (21.99)	9 (6.38)	46 (32.63)	11 (3.42)	11 (3.42)	2 (0.62)	24 (7.45)	7 (0.73)	1 (0.10)	0 (0.00)	8 (0.83)

จากตารางที่ 5.1 ผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้ชายจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 69.50 ผู้หญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 อายุโดยเฉลี่ย 53 ปี วุฒิการศึกษามากที่สุดคือปริญญาโท จำนวน 113 คน คิดเป็นจำนวน 80.14 รองลงมาเป็นปริญญาเอก จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 และน้อยสุดเป็นปริญญาตรีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.22 ตำแหน่งสูงสุดคือ ผู้อำนวยการ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 41.13 รองลงมาเป็นอย่างอื่น ๆ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 32.63 และน้อยสุดเป็นรองผู้อำนวยการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 26.24

ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ชายจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 ผู้หญิงจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 อายุโดยเฉลี่ย 51 ปี มีตำแหน่งผู้บริหาร 298 คน คิดเป็นร้อยละ 92.55 ซึ่งจำแนกเป็นผู้อำนวยการจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองผู้อำนวยการ จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 60.87 ส่วนตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.45

ครู/อาจารย์ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ชาย จำนวน 456 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 เป็นผู้หญิง จำนวน 506 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 อายุโดยเฉลี่ย 40 ปี วุฒิการศึกษามากที่สุดคือปริญญาตรี จำนวน 634 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9 รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 33.16 และน้อยสุดเป็นปริญญาเอก จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83 ตำแหน่งสูงสุดคือข้าราชการประจำ จำนวน 587 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 รองลงมาเป็นอัตราจ้าง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และน้อยสุดคือ อื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83

ตารางที่ 5.2 จำนวนและร้อยละ ของประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษา

สาขาวิชา	ผู้บริหารการศึกษา			ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู/อาจารย์			นักเรียน/นักศึกษา			ผู้ปกครอง						
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม			
อุตสาหกรรม	-	-	-	95 (33.11)	-	-	-	8,062 (40.84)	-	-	-	226 (36.16)	-	224 (26.26)	5 (0.59)	229 (26.85)	222 (26.37)	6 (0.71)	228 (27.08)
พาณิชยกรรม	-	-	-	90 (31.36)	-	-	-	8,189 (41.48)	-	-	-	244 (39.04)	-	288 (33.76)	46 (5.39)	334 (39.15)	245 (29.10)	35 (4.15)	280 (33.25)
ศิลปกรรม	-	-	-	2 (0.70)	-	-	-	234 (1.19)	-	-	-	8 (1.28)	-	12 (1.41)	0 (0.00)	12 (1.41)	16 (1.90)	0 (0.00)	16 (1.90)
คหกรรม	-	-	-	22 (7.66)	-	-	-	482 (2.43)	-	-	-	26 (4.16)	-	41 (4.81)	1 (0.12)	42 (4.93)	52 (6.18)	0 (0.00)	52 (6.18)
เกษตรกรรม	-	-	-	29 (10.10)	-	-	-	1,382 (7.0)	-	-	-	48 (7.68)	-	61 (7.15)	7 (0.82)	68 (7.97)	59 (7.01)	12 (1.43)	71 (8.43)
ประมง	-	-	-	-	-	-	-	20 (0.11)	-	-	-	3 (0.48)	-	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.24)	0 (0.00)	2 (0.24)
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	-	-	-	32 (11.15)	-	-	-	786 (3.97)	-	-	-	29 (4.64)	-	30 (3.52)	9 (1.06)	39 (4.58)	31 (3.68)	16 (1.90)	47 (5.58)
อุตสาหกรรมสิ่งทอ	-	-	-	-	-	-	-	112 (0.57)	-	-	-	2 (0.32)	-	4 (0.47)	0 (0.00)	4 (0.47)	1 (0.12)	0 (0.00)	1 (0.12)
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	-	-	-	17 (5.92)	-	-	-	477 (2.42)	-	-	-	39 (6.24)	-	117 (13.72)	8 (0.94)	125 (14.66)	140 (16.63)	5 (0.59)	145 (17.22)

จากตารางที่ 5.2 ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษา สรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารการศึกษา ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาสูงสุด คือ วิชาอุตสาหกรรม จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 33.11 รองลงมาคือ วิชาพาณิชยกรรม จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 31.36 และน้อยสุดคือ วิชาศิลปกรรม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.70

ผู้บริหารสถานศึกษา ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาสูงสุดคือ วิชาพาณิชยกรรม จำนวน 8,189 คน คิดเป็นร้อยละ 41.48 รองลงมาคือ วิชาอุตสาหกรรม จำนวน 8,062 คน คิดเป็นร้อยละ 40.84 และน้อยสุดคือ วิชาประมง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11

ครู/อาจารย์ ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาสูงสุด คือ วิชาพาณิชยกรรม จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 39.04 รองลงมาคือ วิชาอุตสาหกรรม จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 36.16 และน้อยสุดคือ วิชาอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32

นักเรียน/นักศึกษา ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาสูงสุดคือ วิชาพาณิชยกรรม จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 39.15 รองลงมาคือ วิชาอุตสาหกรรม จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 และน้อยสุดเป็นวิชาประมง ไม่มีผู้เรียน

ผู้ปกครอง ประเภทวิชาของนักเรียน/นักศึกษาในหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละประเภทวิชาสูงสุด คือ วิชาพาณิชยกรรม จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 รองลงมาคือ วิชาอุตสาหกรรม จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 27.08 และน้อยที่สุดเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.12

ตารางที่ 5.3 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ของครู/อาจารย์ผู้สอน จำแนกตามสังกัด

ปัจจัยส่วนบุคคล	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1.1 หน้าที่ในการดำเนินงานในโครงการการศึกษาที่ท่านได้รับมอบหมาย	267 (36.28)	418 (56.79)	51 (6.93)	736 (100.00)
- เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ	123 (16.71)	154 (20.92)	8 (1.09)	285 (38.72)
- ผู้ประสานงานโครงการ	101 (13.72)	138 (18.75)	23 (3.13)	262 (35.60)
- ผู้ติดตามการดำเนินงานโครงการ	39 (5.30)	120 (16.30)	17 (2.31)	176 (23.91)
- ผู้จัดทำแผนการเรียน จัดทำหลักสูตร	1 (0.14)	2 (0.27)	0 (0.00)	3 (0.41)
- นิเทศ	0 (0.00)	1 (0.14)	0 (0.00)	1 (0.14)
- ฝายสนับสนุน	1 (0.14)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.14)
- ไม่มีหน้าที่	2 (0.27)	3 (0.41)	3 (0.41)	8 (1.09)
1.2 เหตุผลที่เข้าร่วมดำเนินงานกับโครงการการศึกษา	1428 (44.53)	1629 (50.80)	150 (4.68)	3207 (100.00)
- เป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ	295 (9.20)	358 (11.16)	34 (1.06)	687 (21.42)
- เป็นโครงการที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์	238 (7.42)	305 (9.51)	25 (0.78)	568 (17.71)
- ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้พร้อมกับการทำงานหรือศึกษาต่อทางสายอาชีพ	188 (5.86)	248 (7.73)	25 (0.78)	461 (14.37)
- เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนตามความถนัดและความสนใจ	169 (5.27)	192 (5.99)	24 (0.75)	385 (12.00)
- ขยายกลุ่มเป้าหมายสู่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา	200 (6.24)	182 (5.68)	14 (0.44)	396 (12.35)

ตารางผนวก ง 5.3 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ของครู/อาจารย์ผู้สอน (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทวิศึกษา เช่น เป้าหมายโครงการ หลักสูตรทวิศึกษา แผนการเรียน วิธีการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดการประเมิน วิธีการรายงานผล เกณฑ์ในการจบการศึกษาของผู้เรียน เป็นต้น	139 (4.33)	148 (4.61)	17 (0.53)	304 (9.48)
- สถานศึกษามีการเปิดรายวิชาและมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาตามที่ถนัด ตรงตามความสนใจ	195 (6.08)	191 (5.96)	10 (0.31)	396 (12.35)
- เป็นการร่วมมือระหว่างสถานศึกษา	0 (0.00)	1 (0.03)	0 (0.00)	1 (0.03)
- เป็นหน้าที่รับผิดชอบ (เป็นครูที่ปรึกษา เป็นผู้ดูแลนักเรียน เป็นหัวหน้าแผนก)	2 (0.06)	2 (0.06)	1 (0.03)	5 (0.16)
- เปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน	0 (0.00)	1 (0.03)	0 (0.00)	1 (0.03)
- ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บริหาร	2 (0.06)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.06)
- ผู้ปกครองสนใจ	0 (0.00)	1 (0.03)	0 (0.00)	1 (0.03)
- ไม่เคยร่วมโครงการ	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)

จากตารางที่ 5.3 หน้าที่ในการดำเนินงานในโครงการทวิศึกษาที่ได้รับมอบหมายสูงสุด คือ เป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 38.72 รองลงมาเป็นผู้ประสานงานโครงการ จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 และน้อยสุด เป็นนิเทศ และฝ่ายสนับสนุน จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.14 เหตุผลที่เข้าร่วมดำเนินงานกับโครงการทวิศึกษาสูงสุดเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะทางวิชาการและวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ประกอบการ จำนวน 687 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 รองลงมาเป็นโครงการที่มีคุณค่าและคุณประโยชน์ จำนวน 568 คน คิดเป็นร้อยละ 17.71 และน้อยสุดเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา, เปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน และผู้ปกครองสนใจ จำนวนอย่างละ 1 คน คิดร้อยละ 0.03

ตารางที่ 5.4 แสดงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ของนักเรียน จำแนกตามสังกัด

ปัจจัยส่วนบุคคล	สพฐ.	กศน.	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน
เพศ	796 (90.56)	83 (9.44)	879 (100.00)
- ชาย	290 (32.99)	38 (4.32)	328 (37.31)
- หญิง	506 (57.57)	45 (5.12)	551 (62.69)
อายุ	M = 16.66 ปี SD = 1.30 ปี	M = 21.24 ปี SD = 6.65 ปี	M = 17.09 ปี SD = 2.73 ปี

จากตารางที่ 5.4 นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ชายจำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 37.31 ผู้หญิง จำนวน 551 คน คิดเป็นร้อยละ 62.69 อายุโดยเฉลี่ย 17 ปี

ตารางที่ 5.5 จำนวนและร้อยละ ของประเภทของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาของนักเรียน

ประเภทของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	776 (88.28)	78 (8.87)	854 (97.15)
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา	214 (24.35)	26 (2.96)	240 (27.31)
- วิทยาลัยเทคนิค	198 (22.53)	25 (2.84)	223 (25.37)
- วิทยาลัยการอาชีพ	223 (25.37)	12 (1.37)	235 (26.74)
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี	111 (12.63)	15 (1.71)	126 (14.34)
- วิทยาลัยสารพัดช่าง	29 (3.30)	0 (0.00)	29 (3.30)
- วิทยาลัยพณิชยการ	1 (0.11)	0 (0.00)	1 (0.11)

จากตารางที่ 5.5 ประเภทของสถานศึกษาสังกัด สอศ. ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาสูงสุดเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 27.31 รองลงมาเป็นวิทยาลัยการอาชีพ จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 และน้อยที่สุดเป็นวิทยาลัยพณิชยการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.11

ตารางที่ 5.6 จำนวน และร้อยละของระดับชั้นที่กำลังศึกษา ของนักเรียน

ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	จำนวน
หลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ.	773 (100.0)
- ม.4	497 (64.3)
- ม.5	218 (28.2)
- ม.6	58 (7.5)
หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน.	143 (100.0)
- ชั้นปีที่ 1 (เทอม1 เทอม2)	95 (66.4)
- ชั้นปีที่ 2 (เทอม1 เทอม2)	48 (33.6)
หลักสูตร ปวช.	497 (100.0)
- ปวช.1	299 (60.2)
- ปวช.2	172 (34.6)
- ปวช.3	26 (5.2)

จากตารางที่ 5.6 ระดับชั้นของนักเรียน/นักศึกษาหลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ. ชั้น ม.4 จำนวน 497 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 ชั้น ม.5 จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ชั้น ม.6 จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน.ชั้นปีที่ 1 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 หลักสูตร ปวช.1 จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 ปวช.2 จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 ไม่ระบุ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

ตารางที่ 5.7 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ปกครอง

ปัจจัยส่วนบุคคล	สพฐ.	กศน.	รวม
เพศ	792 (90.41)	84 (9.59)	876 (100.00)
- ชาย	282 (32.19)	29 (3.31)	311 (35.50)
- หญิง	510 (58.22)	55 (6.28)	565 (64.50)
อายุ	M = 43.94 ปี SD = 8.337 ปี	M = 46.24 ปี SD = 8.140 ปี	M = 44.17 ปี SD = 8.341 ปี
วุฒิการศึกษาสูงสุด	732 (83.56)	82 (9.36)	814 (92.92)
- ประถมศึกษาปีที่ 6	308 (35.16)	38 (4.34)	346 (39.50)
- มัธยมศึกษาปีที่ 3	263 (30.02)	26 (2.97)	289 (32.99)
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	26 (2.97)	1 (0.11)	27 (3.08)
- ปวส./อนุปริญญา	60 (6.85)	6 (0.68)	66 (7.53)
- ปริญญาตรี	65 (7.42)	10 (1.14)	75 (8.56)
- สูงกว่าปริญญาตรี	10 (1.14)	1 (0.11)	11 (1.26)
จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองที่กำลังศึกษา	M = 1.79 คน SD = 0.87 คน	M = 1.84 คน SD = 0.86 คน	M = 1.80 คน SD = 0.87 คน
จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองเฉพาะที่เรียนในโครงการทวิศึกษา	M = 1.04 คน SD = 0.20 คน	M = 1.00 คน SD = 0.00 คน	M = 1.05 คน SD = 0.20 คน

ตารางที่ 5.7 จำนวนและร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ปกครอง (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	สพฐ.	กศน.	รวม
อาชีพ	782 (89.27)	85 (9.68)	867 (98.72)
- ข้าราชการ/บุคลากรของรัฐ	66 (7.53)	7 (0.80)	73 (8.33)
- เกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ฟาร์ม	312 (35.62)	27 (3.08)	339 (38.70)
- รับจ้างทั่วไป	232 (26.48)	32 (3.65)	264 (30.14)
- ทำธุรกิจส่วนตัว	89 (10.16)	6 (0.68)	95 (10.84)
- บริษัทเอกชน	21 (2.40)	4 (0.46)	25 (2.85)
- โรงงานอุตสาหกรรม	18 (2.05)	2 (0.23)	20 (2.28)
- กำลังหางาน	2 (0.23)	0 (0.00)	2 (0.23)
- อยู่ดูแลบ้าน	39 (4.45)	4 (0.46)	43 (4.91)
- นักเรียน/นักศึกษาฝึกประสบการณ์	3 (0.34)	3 (0.34)	6 (0.68)

จากตารางที่ 5.7 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เพศหญิง จำนวน 565 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 อายุโดยเฉลี่ย 44 ปี ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 346 คน ร้อยละ 39.50 รองลงมา เป็นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 289 คน ร้อยละ 32.99 และน้อยที่สุดสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 ร้อยละ 1.26 จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองที่กำลังศึกษา โดยเฉลี่ย 2 คน จำนวนบุตร/นักเรียนในความปกครองเฉพาะที่เรียนในโครงการทวิศึกษาโดยเฉลี่ย 1 คน อาชีพสูงสุดเป็นอาชีพเกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ฟาร์ม จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมา เป็นรับจ้างทั่วไป จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 30.14 และน้อยที่สุดกำลังหางาน จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 0.23

ตารางที่ 5.8 จำนวน และร้อยละของวิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และสังกัด

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
1.1 การแนะนำสถานศึกษาในสังกัดเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา	101 (22.85)	236 (53.39)	105 (23.76)	442 (100.00)	-	-	-	-
1.2 สถานศึกษาเคยดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่								
• ไม่เคย เหตุผล ได้แก่	-	-	-	-	24 (7.45)	51 (15.84)	5 (1.55)	80 (24.84)
- ผู้ปกครองและนักเรียนไม่สนใจมุ่งศึกษาในสายสามัญ	-	-	-	-	10 (3.11)	15 (4.66)	2 (0.62)	27 (8.39)
- ขาดแคลนครู/อาจารย์ทางด้านการสอนการงานอาชีพให้กับนักเรียน	-	-	-	-	4 (1.24)	31 (9.63)	2 (0.62)	37 (11.49)
- ขาดงบประมาณ/สื่อ/อุปกรณ์	-	-	-	-	1 (0.31)	1 (0.31)	0 (0.00)	2 (0.62)
- ความพร้อมของผู้ปกครองด้านงบประมาณ	-	-	-	-	0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)
- จัดหลักสูตร ปวช. เอง	-	-	-	-	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)
- งานไม่สัมพันธ์กัน	-	-	-	-	1 (0.31)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)
- นโยบายไม่ส่งเสริมให้จัดหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียน	-	-	-	-	0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)
- โรงเรียน/ผู้บริหาร ไม่เห็นความสำคัญ	-	-	-	-	0 (0.00)	2 (0.62)	0 (0.00)	2 (0.62)
- โรงเรียนมัธยมไม่ให้ความร่วมมือ	-	-	-	-	1 (0.31)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)
• เคย เหตุผล ได้แก่	-	-	-	-	115 (35.71)	91 (28.26)	13 (4.04)	219 (68.01)
- 108 อาชีพระยะสั้นตามความสนใจ	-	-	-	-	42 (13.04)	14 (4.35)	5 (1.55)	61 (18.94)
- 1 ตำบล 1 อาชีพ	-	-	-	-	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)
- จัดการเรียนร่วมกันระหว่าง โรงเรียน สพฐ. และ สอศ.	-	-	-	-	5 (1.55)	12 (3.73)	0 (0.00)	17 (5.28)
- จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ	-	-	-	-	0 (0.00)	3 (0.93)	0 (0.00)	3 (0.93)
- การจัดการศึกษาเพื่อเน้นการประกอบอาชีพ เช่น คหกรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม	-	-	-	-	7 (2.17)	7 (2.17)	1 (0.31)	15 (4.66)
- กิจกรรมเพิ่มเวลาเรียนลดเวลารู้ ทักษะอาชีพ	-	-	-	-	0 (0.00)	2 (0.62)	0 (0.00)	2 (0.62)
- โครงการระหว่าง สอศ. กับ สพฐ. เช่น โครงการหลักสูตรคู่ขนาน โครงการอาชีวศึกษา แกนมัธยม	-	-	-	-	27 (8.39)	13 (4.04)	0 (0.00)	40 (12.42)

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
- โครงการส่งเสริมอาชีพ เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน / เพื่อการมีงานทำ	-	-	-	-	1 (0.31)	4 (1.24)	0 (0.00)	5 (1.55)
- จัดการศึกษาระดับ ปวช. ในโรงเรียน / จัดการสอนวิชาชีพ	-	-	-	-	2 (0.62)	3 (0.93)	0 (0.00)	5 (1.55)
- จัดโครงการ/จัดอบรม เกี่ยวกับอาชีพนักเรียน	-	-	-	-	2 (0.62)	5 (1.55)	1 (0.31)	8 (2.48)
- ฝึกอาชีพที่ในชุมชนให้กับนักเรียน	-	-	-	-	1 (0.31)	1 (0.31)	4 (1.24)	6 (1.86)
1.3 จำนวนสถานศึกษาที่ร่วมมือ ในการดำเนินโครงการทวิศึกษา								
- 1 แห่ง	-	-	-	-	48 (14.91)	117 (36.34)	19 (5.90)	184 (57.14)
- 2 แห่ง	-	-	-	-	36 (11.18)	19 (5.90)	0 (0.00)	55 (17.08)
- 3 แห่ง	-	-	-	-	34 (10.56)	4 (1.24)	0 (0.00)	38 (11.80)
- มากกว่า 3 แห่ง	-	-	-	-	38 (11.80)	0 (0.00)	1 (0.31)	39 (12.11)
- ไม่มี	-	-	-	-	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)
1.4 จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมมือในการดำเนินโครงการ								
- 1 แห่ง	-	-	-	-	15 (4.66)	48 (14.91)	4 (1.24)	67 (20.81)
- 2 แห่ง	-	-	-	-	22 (6.83)	17 (5.28)	3 (0.93)	42 (13.04)
- 3 แห่ง	-	-	-	-	4 (1.24)	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (1.24)
- มากกว่า 3 แห่ง	-	-	-	-	28 (8.68)	11 (3.41)	2 (0.62)	41 (12.72)
- กำลังดำเนินการประสานงาน	-	-	-	-	10 (3.11)	3 (0.93)	0 (0.00)	13 (4.04)
- ไม่มี	-	-	-	-	21 (6.52)	18 (5.59)	6 (1.86)	45 (13.98)
- ไม่ระบุจำนวนที่แน่นอน เนื่องจาก นักศึกษา ยังไม่ฝึกงาน	-	-	-	-	7 (2.17)	12 (3.73)	2 (0.62)	21 (6.52)
1.5 เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา								
- เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงาน ตามความถนัดและความสนใจ	25 (5.66)	55 (12.44)	26 (5.88)	106 (23.98)	85 (26.40)	115 (35.71)	16 (4.97)	216 (67.08)
- เป็นโครงการที่ขยายกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าสู่หลักสูตรอาชีวศึกษา	26 (5.88)	51 (11.54)	25 (5.66)	102 (23.08)	118 (36.65)	82 (25.47)	9 (2.80)	209 (64.92)

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
- เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	24 (5.43)	62 (14.03)	28 (6.33)	114 (25.79)	121 (37.58)	136 (42.24)	13 (4.04)	270 (83.85)
- เป็นโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน	14 (3.17)	46 (10.41)	17 (3.85)	77 (17.42)	52 (16.15)	87 (27.02)	8 (2.48)	147 (45.65)
- สถานศึกษามีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ	11 (2.49)	22 (4.98)	9 (2.04)	42 (9.50)	58 (18.01)	60 (18.63)	7 (2.17)	125 (38.81)
- เป็นนโยบายในการปฏิบัติของทุกสถาบัน	1 (0.23)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.23)	-	-	-	-
- เข้าร่วมโครงการตามนโยบาย	-	-	-	-	6 (1.86)	3 (0.93)	0 (0.00)	9 (2.80)
- เป็นโครงการในพระราชดำริสมเด็จพระเทพฯ	-	-	-	-	2 (0.62)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.62)
- โรงเรียนได้รับเลือกให้ร่วมโครงการ	-	-	-	-	1 (0.31)	1 (0.31)	1 (0.31)	3 (0.93)
- เป็นประสงค์ของ ร.ร. คู่สัญญา	-	--	-	-	2 (0.62)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.62)
- เปิดโอกาสให้นักเรียนยากจนได้รับการศึกษาด้านอาชีพ	-	-	-	-	0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)
- ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษามีความต้องการเข้าร่วมโครงการ	-	-	-	-	0 (0.00)	2 (0.62)	0 (0.00)	2 (0.62)
- ไม่มี	-	-	-	-	1 (0.31)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)
1.6 วิธีการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา								
- เป็นสถานศึกษาที่มีความร่วมมืออยู่เดิม	15 (4.09)	42 (11.44)	10 (2.72)	67 (18.26)	65 (20.19)	57 (17.70)	7 (2.17)	129 (40.06)
- มีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน	23 (6.27)	52 (14.17)	15 (4.09)	90 (24.52)	92 (28.57)	102 (31.68)	10 (3.11)	204 (63.36)
- เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในการจัดการศึกษา	3 (0.82)	14 (3.81)	9 (2.45)	26 (7.08)	8 (2.48)	43 (13.35)	8 (2.48)	59 (18.32)
- เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจเรียน	27 (7.36)	61 (16.62)	20 (5.45)	108 (29.43)	117 (36.34)	102 (31.68)	15 (4.66)	234 (72.67)
- เปิดสาขาวิชาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	15 (4.09)	43 (11.72)	15 (4.09)	73 (19.89)	57 (17.70)	62 (19.25)	9 (2.80)	128 (39.75)
- ความสมัครใจของสถานศึกษา	0 (0.00)	1 (0.27)	0 (0.00)	1 (0.27)	-	-	-	-
- เป็นโอกาสที่ดีให้กับผู้เรียนจะได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ	1 (0.27)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.27)	-	-	-	-
- ให้แนะนำและให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปใช้	0 (0.00)	1 (0.27)	0 (0.00)	1 (0.27)	-	-	-	-
- เป็นสถานศึกษาที่ต้องการขยายโอกาส เพิ่มทางเลือกให้กับนักเรียน	-	-	-	-	2 (0.62)	0 (0.00)	0 (0.00)	2 (0.62)

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
- ตามความสมัครใจและการได้รับความร่วมมือที่ดี	-	-	-	-	3 (0.93)	1 (0.31)	0 (0.00)	4 (1.24)
- สถานศึกษามีความจริงใจจัดการศึกษาเพื่อชุมชน	-	-	-	-	0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)
- มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหารสถานศึกษา	-	-	-	-	1 (0.31)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)
- สพฐ.ระบุว่าต้องเป็นอาชีวศึกษา เท่านั้น	-	-	-	-	0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)
- ไม่มี	-	-	-	-	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)
1.7 ประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา								
- แนวทางในการดำเนินการจัดหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะรับผิดชอบสอนรายวิชาใด	26 (2.67)	52 (5.33)	23 (2.36)	101 (10.36)	106 (32.92)	112 (34.78)	13 (4.04)	231 (71.74)
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ	23 (2.36)	56 (5.74)	27 (2.77)	106 (10.87)	105 (32.61)	123 (38.20)	17 (5.28)	245 (76.09)
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพ และการฝึกประสบการณ์ที่ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	32 (3.28)	57 (5.85)	30 (3.08)	119 (12.21)	123 (38.20)	120 (37.27)	15 (4.66)	258 (80.12)
- วิธีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษา	24 (2.46)	46 (4.72)	26 (2.67)	96 (9.85)	88 (27.33)	115 (35.71)	16 (4.97)	219 (68.01)
- วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชาและวิธีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียน	21 (2.15)	46 (4.72)	21 (2.15)	88 (9.03)	136 (42.4)	165 (51.24)	21 (6.52)	322 (100.00)
- วิธีการพิจารณาการจบหลักสูตรทั้ง 2 หลักสูตร	13 (1.33)	43 (4.41)	24 (2.46)	80 (8.21)	90 (27.95)	110 (34.16)	9 (2.80)	209 (64.91)
- แนวทางในการบริหารจัดการโครงการ ประกอบด้วย	19 (1.95)	32 (3.28)	21 (2.15)	72 (7.38)	139 (43.71)	142 (44.10)	18 (5.59)	299 (92.86)
- วิธีการลงทะเบียนเรียนของนักเรียน	18 (1.85)	38 (3.90)	26 (2.67)	82 (8.41)	112 (34.78)	108 (33.54)	15 (4.66)	235 (72.98)
- วิธีการจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียนตลอดหลักสูตร	23 (2.36)	45 (4.62)	24 (2.46)	92 (9.44)	138 (42.86)	135 (41.93)	15 (4.66)	288 (89.44)
- แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันคู่สัญญา	17 (1.74)	43 (4.41)	25 (2.56)	85 (8.72)	98 (30.43)	107 (33.23)	14 (4.35)	219 (68.01)
- แนวทางการแก้ไข เปลี่ยนแปลงและยกเลิกข้อตกลงร่วมกัน	12 (1.23)	24 (2.46)	16 (1.64)	52 (5.33)	50 (15.53)	44 (13.66)	7 (2.17)	101 (31.37)
- ผู้บริหารให้ความสนใจและติดตามอย่างใกล้ชิด	1 (0.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.10)	-	-	-	-
- ให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดของ สอศ.	1 (0.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.10)	-	-	-	-

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
1.8 แนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา								
- บุคลากรจากสถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน.	20 (6.73)	36 (12.12)	12 (4.04)	68 (22.90)	77 (23.91)	68 (21.12)	7 (2.17)	152 (47.20)
- โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ.	26 (8.75)	53 (17.85)	26 (8.75)	105 (35.35)	113 (35.09)	93 (28.88)	11 (3.42)	217 (67.39)
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาชีพหลักสูตร ปวช. เพื่อไว้ใช้เทียบโอนและต้องไปลงทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด สอศ. เพื่อเรียนตามหลักสูตร ปวช. อีกอย่างน้อย 1 ภาคเรียนจึงได้วุฒิปวช.	9 (3.03)	32 (10.77)	7 (2.36)	48 (16.16)	48 (14.91)	65 (20.19)	8 (2.48)	121 (37.58)
- นักเรียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติมจากรายวิชาตามหลักสูตร ปวช. เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนต่อระดับ ปวส.	7 (2.36)	25 (8.42)	6 (2.02)	38 (12.79)	36 (11.18)	36 (11.18)	4 (1.24)	76 (23.60)
- โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. ขอเปิดหลักสูตรระดับ ปวช. แล้วให้สถานศึกษาสังกัด สอศ. เป็นสถานศึกษาที่เลี้ยง	1 (0.34)	20 (6.73)	1 (0.34)	22 (7.41)	8 (2.84)	16 (4.97)	0 (0.00)	24 (7.45)
- จัดตารางการเรียนการสอนแบบ Block Course เช่น ในแต่ละภาคเรียนให้เรียนหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในช่วง 10 สัปดาห์แรก และเรียนหลักสูตร (ปวช.) ในช่วง 10 สัปดาห์หลัง	1 (0.34)	10 (3.37)	1 (0.34)	12 (4.04)	14 (4.35)	13 (4.40)	1 (0.31)	28 (8.70)
- ความพร้อมสถานศึกษา	0 (0.00)	1 (0.34)	0 (0.00)	1 (0.34)	-	-	-	-
- จัดการศึกษาร่วมกันตามหลักสูตรทวิศึกษาในแต่ละสาขาวิชา	0 (0.00)	2 (0.67)	0 (0.00)	2 (0.67)	-	-	-	-
- ให้เป็นไปตามระเบียบการจัดการศึกษาทวิศึกษาที่ สอศ. กำหนด	1 (0.34)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.34)	-	-	-	-
- ไม่มี	-	-	-	-	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)
1.9 แนวทางการติดตามการดำเนิน งานโครงการทวิศึกษา								
- แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษาเพื่อติดตาม และแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษา คู่สัญญา	25 (7.74)	44 (13.62)	20 (6.19)	89 (27.55)	119 (36.96)	124 (38.51)	12 (3.73)	255 (79.20)
- มอบหมายภาระงานทวิศึกษาโดยใช้โครงสร้างของ การดำเนินงานของเขต/จังหวัด ตามปกติในการติดตาม และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทั้งงานบริหารจัดการ โครงการและการจัดการเรียนการสอน	10 (3.10)	54 (16.72)	14 (4.33)	78 (24.15)	101 (31.37)	103 (31.99)	11 (3.42)	215 (66.77)
- จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะ อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง	27 (8.36)	50 (15.48)	17 (5.26)	94 (29.10)	51 (15.84)	77 (23.91)	9 (2.80)	137 (42.55)
- สรุปผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อผู้รับผิดชอบ ทั้งในระดับเขต/จังหวัด/ภาค/ส่วนกลาง	7 (2.17)	36 (11.15)	14 (4.33)	57 (17.65)				
- จัดการสอนในรูปแบบที่ 2 คือ เรียนหลักสูตร ปวช. รายวิชาชีพที่บ้าน	1 (0.31)	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (0.31)				

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

วิธีการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา (n=442)				ผู้บริหารสถานศึกษา (n=322)			
	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม	สอศ.	สพฐ.	กศน.	รวม
- จัดตารางเรียนสำหรับนักเรียนทวิศึกษาเพิ่มเติม	0 (0.00)	2 (0.62)	0 (0.00)	2 (0.62)				
- จัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกัน ทั้งหลักสูตร ปวช. และ สามัญ	0 (0.00)	1 (0.31)	1 (0.31)	2 (0.62)				
- ประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง					1 (0.31)	1 (0.31)	0 (0.00)	2 (0.62)
- สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					0 (0.00)	1 (0.31)	0 (0.00)	1 (0.31)

จากตารางผนวก ง 5.8

ข้อ 1.1 การแนะนำสถานศึกษาในสังกัดเข้าร่วมโครงการทวิศึกษา โดยมีผู้บริหารการศึกษาทำการแนะนำ จำนวน 442 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ข้อ 1.2 สถานศึกษาเคยดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดย ผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่เคย เหตุผลสูงสุดคือ ขาดแคลนครู/อาจารย์ทางด้านการสอนการงานอาชีพให้กับนักเรียน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.49 รองลงมาเป็นผู้ปกครองและนักเรียนไม่สนใจมุ่งศึกษาในสายสามัญ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.39 และน้อยที่สุดคือขาดความพร้อมของผู้ปกครองด้านงบประมาณ, จัดหลักสูตร ปวช. เอง, งานไม่สัมพันธ์กัน, นโยบายไม่ส่งเสริมให้จัดหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียน และโรงเรียนมัธยมไม่ให้ความร่วมมือ จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ตอบว่าสถานศึกษาเคยดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาอาชีพให้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดย เหตุผลสูงสุดคือ 108 อาชีพระยะสั้นตามความสนใจ จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.94 รองลงมาคือโครงการระหว่าง สอศ. กับ สพฐ. เช่น โครงการชุมชน โครงการทวิศึกษาแกนมัธยม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.42 และน้อยที่สุด 1 ตำบล 1 อาชีพ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31 ข้อ 1.3 จำนวนสถานศึกษาที่ร่วมมือในการดำเนินโครงการทวิศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความร่วมมือ สูงสุดคือ 1 แห่ง จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาเป็น 2 แห่ง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 17.08 และน้อยที่สุดไม่มี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

ข้อ 1.4 จำนวนสถานประกอบการที่ร่วมมือในการดำเนินโครงการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการสูงสุดคือ 1 แห่ง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 20.81 รองลงมาคือ 2 แห่ง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และน้อยที่สุดจำนวน 3 แห่ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.24

ข้อ 1.5 เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการทวิศึกษา โดยผู้บริหารการศึกษาให้เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการสูงสุดคือ เป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 25.79 รองลงมาคือเป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 23.98 และน้อยที่สุดคือ เป็นนโยบายในการปฏิบัติของทุกสถาบัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.23

ผู้บริหารสถานศึกษาให้เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการสูงสุดคือเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์จะเรียนควบคู่ไปกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 83.85 รองลงมาคือ เป็นโครงการที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจ จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.08 และน้อยที่สุดคือ เปิดโอกาสให้นักเรียนยากจนได้รับการศึกษาด้านอาชีพ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

ข้อ 1.6 วิธีการพิจารณาเลือกสถานศึกษาคู่สัญญา โดยผู้บริหารการศึกษาพิจารณาวิธีเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาสูงสุดคือ เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจเรียน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 29.43 รองลงมาคือ มีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 24.52 และน้อยที่สุดเป็นความสมัครใจของสถานศึกษา, เป็นโอกาสที่ดีให้กับผู้เรียนจะได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ และให้แนะนำและให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปใช้ จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.27

ผู้บริหารสถานศึกษาให้เหตุผลในการคัดเลือกสถานศึกษาคู่สัญญาสูงสุดคือ เปิดการสอนในสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ จำนวน 234 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 72.67 รองลงมาคือมีความสะดวกในการเดินทางทั้งอาจารย์และนักเรียน จำนวน 204 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 63.36 และน้อยที่สุดคือสถานศึกษามีความจริงใจจัดการศึกษาเพื่อชุมชน, มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บริหารสถานศึกษา, สพฐ. ระบุว่าต้องเป็นอาชีวศึกษาเท่านั้น และไม่มี จำนวนอย่างละ 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.31

ข้อ 1.7 ประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญา โดยผู้บริหารการศึกษาให้ประเด็นในการจัดทำบันทึกสูงสุดคือ วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 12.21 รองลงมาเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 10.87 และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารให้ความสนใจและติดตามอย่างใกล้ชิด และให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดของ สอศ. จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10

ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่าประเด็นในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ของสถานศึกษาคู่สัญญาสูงสุดคือ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรายวิชาและ วิธีการรายงานผลการเรียนของผู้เรียน จำนวน 322 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะวิชาชีพและการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 258 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80.12 และน้อยที่สุดคือ แนวทางแก้ไข เปลี่ยนแปลง และยกเลิกบันทึกข้อตกลงร่วมกัน จำนวน 101 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 31.37

ข้อ 1.8 แนวทางการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา โดยผู้บริหารการศึกษามี แนวทางสูงสุด คือ โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาในสังกัด สอศ. จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 35.35 รองลงมาเป็นบุคลากรจาก สถานศึกษาสังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 และน้อยที่สุดคือความพร้อมสถานศึกษา และให้เป็นไปตาม ระเบียบการจัดการศึกษาทวิศึกษาที่ สอศ. กำหนด จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.34

ผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือ กศน. ส่งนักเรียนมาเรียนตามหลักสูตร ปวช. ที่สถานศึกษาใน สังกัด สอศ. จำนวน 217 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 67.39 รองลงมาเป็นบุคลากรจากสถานศึกษา สังกัด สอศ. ไปสอนตามหลักสูตร ปวช. ที่โรงเรียนในสังกัด สพฐ. หรือศูนย์ กศน. จำนวน 152 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.20 และน้อยที่สุดคือไม่มี จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.31

ข้อ 1.9 แนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษา โดยผู้บริหารการศึกษามีแนวทางในการติดตามโครงการสูงสุดคือ จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเป็นระยะ อย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10 รองลงมาเป็น แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการ ทวิศึกษาเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่าง สถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 27.55 และน้อยที่สุดเป็นการจัดการสอน ในรูปแบบที่ 2 คือ เรียนหลักสูตร ปวช. รายวิชาชีพระดับบ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.31

ผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางการติดตามการดำเนินงานโครงการทวิศึกษาสูงสุด คือ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเฉพาะในโครงการทวิศึกษาเพื่อติดตามและแก้ไขปัญหา ในการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดและระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำนวน 255 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.20 รองลงมาคือ มอบหมายภาระงานทวิศึกษาโดยใช้โครงสร้างของการ ดำเนินการของเขต/จังหวัด ตามปกติในการติดตาม และแก้ไขปัญหาการดำเนินงาน ทั้งงาน บริหารจัดการโครงการและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 215 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.77 และน้อยที่สุดคือ สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.31

ตารางที่ 5.9 จำนวนและร้อยละของวิธีการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษาของนักเรียน

วิธีการดำเนินการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
1.1 แหล่งที่ทำให้ได้ทราบถึงโครงการทวิศึกษา	1,166 (91.24)	112 (8.76)	1,278 (100.00)
- สถานศึกษา ม.ต้น	252 (19.72)	3 (0.23)	255 (19.95)
- สถานศึกษา ม.ปลาย	484 (37.87)	20 (1.56)	504 (39.44)
- สถานศึกษาอาชีวศึกษา	103 (8.06)	6 (0.47)	109 (8.53)
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	44 (3.44)	55 (4.30)	99 (7.75)
- เพื่อน	93 (7.28)	14 (1.10)	107 (8.37)
- ผู้ปกครอง	54 (4.23)	7 (0.55)	61 (4.77)
- ช่างารศึกษา	128 (10.02)	5 (0.39)	133 (10.41)
- ครู	4 (0.31)	2 (0.16)	6 (0.47)
- ฝ่ายแนะแนว	1 (0.08)	0 (0.00)	1 (0.08)
- อินเทอร์เน็ต	3 (0.23)	0 (0.00)	3 (0.23)
1.2 เหตุผลในการตัดสินใจเข้าเรียนโครงการทวิศึกษา	1,784 (92.58)	143 (7.42)	1,927 (100.00)
- ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ	684 (35.50)	62 (3.22)	746 (38.71)
- ต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพ	505 (26.21)	31 (1.61)	536 (27.82)
- ผู้ปกครองแนะนำและสนับสนุน	190 (9.86)	12 (0.62)	202 (10.48)
- มีเพื่อนสนิทเรียนด้วย	83 (4.31)	8 (0.42)	91 (4.72)
- ต้องการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา	317 (16.45)	28 (1.45)	345 (17.90)

ตารางที่ 5.9 จำนวนและร้อยละของวิธีการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษาของนักเรียน (ต่อ)

วิธีการดำเนินการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
- โคนบังคับ/เป็นนโยบายของโรงเรียน	3 (0.16)	1 (0.05)	4 (0.21)
- ต้องการเพิ่มทางเลือกให้ตนเอง	1 (0.05)	0 (0.00)	1 (0.05)
- เพื่อทดสอบความสามารถของตนเอง	0 (0.00)	1 (0.05)	1 (0.05)
- นำไปใช้ในการศึกษาต่อ	1 (0.05)	0 (0.00)	1 (0.05)
1.3 เมื่อเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาแล้วได้รับทราบรายละเอียดของโครงการจากสถานศึกษาในประเด็น	3,387 (90.37)	361 (9.63)	3,748 (100.00)
- เป้าหมายของโครงการ	445 (11.87)	45 (1.20)	490 (13.07)
- การลงทะเบียนเรียน	309 (8.24)	37 (0.99)	346 (9.23)
- การจัดตารางเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียน ตลอดหลักสูตร	348 (9.28)	35 (0.93)	383 (10.22)
- แนวทางการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา	269 (7.18)	30 (0.80)	299 (7.98)
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สายสามัญ	299 (7.98)	40 (1.07)	339 (9.04)
- วิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สายอาชีพ	430 (11.47)	45 (1.20)	475 (12.67)
- วิธีการวัดประเมินผลการเรียน และการรายงานผลการเรียนรู้	210 (5.60)	26 (0.69)	236 (6.30)
- การเทียบโอนผลการเรียน	328 (8.75)	24 (0.64)	352 (9.39)
- เกณฑ์การจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย	360 (9.61)	40 (1.07)	400 (10.67)
- เกณฑ์การจบหลักสูตร ปวช.	388 (10.35)	39 (1.04)	427 (11.39)
- ฝึกงาน	1 (0.03)	0 (0.00)	1 (0.03)

ตารางที่ 5.9 จำนวนและร้อยละของวิธีการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษาของนักเรียน (ต่อ)

วิธีการดำเนินการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
1.4 สถานศึกษาได้มีการจัดตารางเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะ	997	93	1,090
	(91.47)	(8.53)	(100.00)
- แบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ปวช. โดย	613	63	676
	(56.24)	(5.78)	(62.02)
- จำนวนวันที่เรียนหลักสูตรม.ปลายสายสามัญเรียน ... วัน/สัปดาห์	0	0	0
	(0.00)	(0.00)	(0.00)
- จำนวนวันที่เรียนหลักสูตร ปวช. เรียน ... วัน/สัปดาห์	0	0	0
	(0.00)	(0.00)	(0.00)
- แบ่งการเรียนเป็นบล็อกย่อยๆ ภายใน 1 ภาคเรียน โดยแยกเรียนเป็นบล็อกที่เรียนวิชา ม.ปลายสลับกับวิชาบล็อกที่เรียนวิชา ปวช.	215	10	225
	(19.72)	(0.92)	(20.64)
- เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และเรียนเพิ่มเติมวิชาในหลักสูตร ปวช. ในช่วงเย็น	76	2	78
	(6.97)	(0.18)	(7.16)
- เรียนหลักสูตร ม.ปลายสายสามัญ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และเรียนเพิ่มเติมวิชาในหลักสูตร ปวช. ในช่วงวันหยุดเสาร์/อาทิตย์	68	9	77
	(6.24)	(0.83)	(7.06)
- เรียนหลักสูตร ปวช. ในวันปกติ จันทร์ถึงศุกร์และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในวันเสาร์และหรืออาทิตย์	14	9	23
	(1.28)	(0.83)	(2.11)
- เรียนสายสามัญครึ่งวัน เรียนสายอาชีพครึ่งวัน	9	0	9
	(0.83)	(0.00)	(0.83)
- เรียนทุกวัน สลับกันอย่างละ 1 ชั่วโมง	1	0	1
	(0.09)	(0.00)	(0.09)
- เรียนไปพร้อมกัน	1	0	1
	(0.09)	(0.00)	(0.09)
1.5 สถานศึกษาได้มีการจัดชั้นเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะ			
1.5.1 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา)	821	79	900
	(91.22)	(8.78)	(100.00)
- เรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา	482	39	521
	(53.56)	(4.33)	(57.89)
- เรียนร่วมห้องเรียนกับเพื่อนตามแผนการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย	324	35	359
	(36.00)	(3.89)	(39.89)
- เรียนแบบเข้ากลุ่ม/สอบเทียบ	13	5	18
	(1.44)	(0.56)	(2.00)
- แยกไปเรียนตามสายอาชีพที่ตนเองเลือก	2	0	2
	(0.22)	(0.00)	(0.22)

ตารางที่ 5.9 จำนวนและร้อยละของวิธีการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษาของนักเรียน (ต่อ)

วิธีการดำเนินการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
1.5.2 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ)	1,289 (91.87)	114 (8.13)	1,403 (100.00)
- เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน.โดยครูที่โรงเรียนสอนเอง	134 (9.55)	12 (0.86)	146 (10.41)
- เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน.โดยมีครูจากสถานศึกษา อาชีวศึกษามาสอน	214 (15.25)	17 (1.21)	231 (16.46)
- เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างน้อย 1 วัน ในช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์ โดย	404 (28.80)	39 (2.78)	443 (31.58)
- แยกเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนทวิศึกษา	400 (28.51)	16 (1.14)	416 (29.65)
- เรียนร่วมกับนักเรียน ปวช.ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา	80 (5.70)	16 (1.14)	96 (6.84)
- เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาในช่วงวันหยุดเสาร์ถึงอาทิตย์	49 (3.49)	14 (1.00)	63 (4.49)
- เรียนช่วงเย็นจันทร์ถึงศุกร์ และวันเสาร์ อาทิตย์	2 (0.14)	0 (0.00)	2 (0.14)
- เรียนวันศุกร์ และ วันเสาร์	6 (0.43)	0 (0.00)	6 (0.43)
1.6 จากประสบการณ์ที่เคยศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา ท่านคิดว่า จะยังเรียนในหลักสูตรนี้ในปีการศึกษาหน้าต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด	796 (90.56)	83 (9.44)	879 (100.00)
- เรียนต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร เพราะ	708 (80.55)	60 (6.83)	768 (87.38)
- ขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ม.ปลาย สายสามัญ เพราะ...	13 (1.48)	9 (1.02)	22 (2.50)
- ขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ปวช. เพราะ...	4 (0.46)	0 (0.00)	4 (0.46)
- ไม่เรียนต่อ เพราะ...	17 (1.93)	1 (0.11)	18 (2.05)
- ไม่แน่ใจ เพราะ...	48 (5.46)	9 (1.02)	57 (6.48)
- อื่นๆ	6 (0.68)	4 (0.46)	10 (1.14)

ตารางที่ 5.9 จำนวนและร้อยละของวิธีการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษาของนักเรียน (ต่อ)

วิธีการดำเนินการเลือกเข้าโครงการทวิศึกษา	สพฐ.	กศน.	รวม
1.7 เมื่อเรียนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว วางแผนจะทำอย่างไรต่อไป	796 (90.56)	83 (9.44)	879 (100)
- ประกอบอาชีพโดยใช้วุฒิ ปวช.ที่ได้จากโครงการทวิศึกษา	120 (13.65)	31 (3.53)	151 (17.18)
- เรียนต่อ ปวส.	270 (30.72)	16 (1.82)	286 (32.54)
- เรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย	226 (25.71)	17 (1.93)	243 (27.65)
- ไม่แน่ใจ	170 (19.34)	13 (1.48)	183 (20.82)
- อื่นๆ	10 (1.14)	6 (0.68)	16 (1.82)
(เฉพาะนักศึกษา กศน.) ปัจจุบันประกอบอาชีพ	-	72 (8.19)	-
- ค้าขาย	-	13 (1.48)	-
- รับจ้างทั่วไป	-	36 (4.10)	-
- พนักงานห้าง/ร้านค้า	-	4 (0.46)	-
- อื่นๆ	-	19 (2.16)	-
เหตุผลที่มาเข้าเรียนกับ กศน.	-	73 (8.30)	-
- ต้องการได้วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย	-	65 (7.39)	-
- อื่นๆ	-	8 (0.91)	-

จากตารางที่ 5.9

ข้อ 1.1 แหล่งที่ทำให้ได้ทราบถึงโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ สถานศึกษา ม.ปลาย จำนวน 504 คน คิดเป็นร้อยละ 39.44 รองลงมาเป็น สถานศึกษา ม.ต้น จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 19.95 และน้อยที่สุดจากฝ่ายแนะแนว จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.08

ข้อ 1.2 เหตุผลที่ตัดสินใจเข้าเรียนโครงการทวิศึกษาสูงสุดคือ ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 746 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71 รองลงมาเป็นต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพ จำนวน 536 คน คิดเป็นร้อยละ 27.82 และน้อยที่สุดต้องการเพิ่มทางเลือกให้ตนเอง, เพื่อทดสอบความสามารถของตนเอง และนำไปใช้ในการศึกษาต่อ จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.05

ข้อ 1.3 เมื่อเข้าร่วมโครงการทวิศึกษาแล้วได้ทราบรายละเอียดของโครงการจาก สถานศึกษาในประเด็นสูงสุด คือเป้าหมายของโครงการ จำนวน 490 คน คิดเป็นร้อยละ 13.07 รองลงมาเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สายอาชีพ จำนวน 475 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 และน้อยที่สุดคือการฝึกงาน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.03

ข้อ 1.4 สถานศึกษาได้มีการจัดตารางเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะสูงสุดคือ แบ่งเป็นวันที่เรียนวิชาในหลักสูตร ม.ปลาย และวันที่เรียนวิชาในหลักสูตรปวช. จำนวน 676 คน คิดเป็นร้อยละ 62.02 รองลงมาเป็นแบ่งการเรียนเป็นบล็อกย่อยๆ ภายใน 1 ภาคเรียน โดยแยกเรียนเป็นบล็อกที่เรียนวิชา ม.ปลาย สลับกับวิชาบล็อกที่เรียนวิชา ปวช. จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 20.64 และน้อยที่สุดเรียนทุกวัน สลับกันอย่างละ 1 ชั่วโมง และเรียนไปพร้อมกัน จำนวนอย่างละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09

ข้อ 1.5 สถานศึกษาได้มีการจัดชั้นเรียนในโครงการทวิศึกษาในลักษณะ

1.5.1 ที่เป็นการจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา) สูงสุดคือ การเรียนในห้องเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่เรียนโครงการทวิศึกษา จำนวน 521 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 57.89 รองลงมาเป็นเรียนร่วมห้องเรียนกับเพื่อนตามแผนการเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 39.89 และน้อยที่สุดเป็นการแยกไปเรียนตามสายอาชีพที่ตนเองเลือก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22

1.5.2 การจัดชั้นเรียนรายวิชาในหลักสูตร ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) สูงสุดคือ เรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างน้อย 1 วัน ในช่วงวันจันทร์ – ศุกร์ จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 โดยเป็นการแยกเรียนเฉพาะกลุ่มนักเรียนทวิศึกษาสูงถึง 416 คน หรือร้อยละ 29.65 รองลงมาคือ เรียนที่โรงเรียนสายสามัญหรือศูนย์ กศน. และมีอาจารย์จากสถานศึกษาสังกัด สอศ. มาสอน จำนวน 231 คน ร้อยละ 16.46 และน้อยที่สุดเป็นการเรียนช่วงเย็นจันทร์-ศุกร์ และวันเสาร์-อาทิตย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.14

ข้อ 1.6 จากประสบการณ์ที่เคยศึกษาโครงการทวิศึกษาที่ผ่านมา คิดว่าจะยังเรียนหลักสูตรนี้ ในปีการศึกษาหน้าต่อไปสูงสุดคือ เรียนต่อไปจนจบทั้ง 2 หลักสูตร จำนวน 768 คน คิดเป็นร้อยละ 87.38 รองลงมาเป็น ยังไม่แน่ใจ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 6.48 และน้อยที่สุดคือ ขอย้ายไปเรียนเฉพาะหลักสูตร ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46

ข้อ 1.7 เมื่อเรียนจบโครงการทวิศึกษาแล้ว วางแผนจะทำอย่างไรต่อไป นักเรียนให้ความเห็นว่า จะเรียนต่อ ปวส. จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 32.54 รองลงมาเป็นเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 27.65 และน้อยสุดอื่นๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 1.82

เฉพาะนักศึกษา กศน. ปัจจุบันประกอบอาชีพ สูงสุดรับจ้างทั่วไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 รองลงมาเป็นอื่นๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 2.16 และน้อยที่สุดเป็นพนักงานห้าง/ร้านค้า จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.46 เหตุผลที่เข้ามาเรียนกับ กศน.ต้องการได้วุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 7.39 และอื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.91

ตารางที่ 5.10 จำนวนและร้อยละ เหตุผลและหลักสูตรของนักเรียนที่เข้าศึกษาในโครงการ
ทวิศึกษา

การศึกษาในโครงการทวิศึกษา	จำนวน (ร้อยละ)
เหตุผลที่สนับสนุนให้บุตร/นักเรียนใน ความปกครอง ศึกษาในโครงการทวิศึกษา	
- ได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ	526 (54.23)
- ต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพให้กับนักเรียน	443 (45.67)
- ฝึกความอดทน	1 (0.10)
ระดับชั้นที่บุตร/นักเรียนในความปกครอง ที่เรียนใน โครงการทวิศึกษา	
หลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ.	700 (100.0)
- ม.4	489 (69.9)
- ม.5	165 (23.6)
- ม.6	46 (6.6)
หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน.	83 (100.0)
- ชั้นปีที่ 1 (เทอม1 เทอม2)	60 (72.3)
- ชั้นปีที่ 2 (เทอม1 เทอม2)	23 (27.7)
หลักสูตร ปวช.	329 (100.0)
- ปวช.1	206 (62.6)
- ปวช.2	106 (32.2)
- ปวช.3	17 (5.2)

จากตารางที่ 5.10 เหตุผลที่สนับสนุนให้บุตร/นักเรียนในความปกครองศึกษาในโครงการทวิศึกษาโดยให้เหตุผลสูงสุด คือได้วุฒิการศึกษา 2 วุฒิ จำนวน 526 คน คิดเป็นร้อยละ 54.23 รองลงมาต้องการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพให้กับนักเรียน จำนวน 443 คน คิดเป็นร้อยละ 45.67 และน้อยสุดคือ ฝึกความอดทน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.10 ระดับชั้นที่เรียนในโครงการทวิศึกษาหลักสูตรสายสามัญสังกัด สพฐ. ระดับชั้น ม.4 จำนวน 489 คน คิดเป็นร้อยละ 69.9 ชั้น ม.5 จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ชั้น ม.6 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 หลักสูตรสายสามัญสังกัด กศน. ชั้นปีที่ 1 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 หลักสูตร ปวช.1 จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 ปวช.2 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ปวช.3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

ระดับความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา โดยมีการกำหนดค่าของระดับสภาพการจัดการศึกษาดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50

ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาโดยมีการกำหนดค่าของระดับความพึงพอใจดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50

ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาโดยมีการกำหนดค่าของระดับความคาดหวังดังนี้

ระดับมากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00
ระดับมาก	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50
ระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50
ระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50
ระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50

ตารางที่ 5.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ทีวีศึกษา จำแนกตามตำแหน่งและหน่วยงานด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์
 และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทีวีศึกษา

ความเข้าใจ วัตถุประสงค์และ เป้าหมายของ การดำเนินงานตาม โครงการทีวีศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	4.07 (0.63) มาก	4.18 (0.47) มาก	4.02 (0.66) มาก	4.09 (0.60) มาก	4.23 (0.64) มาก	3.99 (0.67) มาก	3.90 (0.68) มาก	4.06 (0.68) มาก	3.95 (0.65) มาก	4.15 (1.35) มาก	3.76 (0.99) มาก	3.87 (0.87) มาก
1. เข้าใจถึง วัตถุประสงค์และ เป้าหมายของ โครงการชัดเจน	4.28 (0.72) มาก	4.48 (0.57) มาก	4.53 (0.65) มากที่สุด	4.39 (0.65) มาก	4.49 (0.59) มาก	4.45 (0.69) มาก	4.46 (0.64) มาก	4.47 (0.62) มาก	4.05 (0.69) มาก	3.96 (0.68) มาก	3.92 (0.74) มาก	3.99 (0.72) มาก
2. การสนับสนุนให้ เกิดการดำเนินงาน โครงการทีวีศึกษา ในสถานศึกษา	4.35 (0.73) มาก	4.21 (0.78) มาก	3.81 (1.06) มาก	4.18 (0.86) มาก	4.46 (0.71) มาก	3.90 (1.12) มาก	3.80 (0.98) มาก	4.12 (0.93) มาก	4.15 (0.83) มาก	3.90 (0.83) มาก	3.79 (0.98) มาก	3.97 (0.92) มาก
3. นโยบายในการ ดำเนินโครงการ ทีวีศึกษามีความ ชัดเจนที่ทำให้ แนวทางในการปฏิบัติ ให้เกิดประสิทธิผล	3.79 (0.82) มาก	4.00 (0.56) มาก	3.89 (0.89) มาก	3.87 (0.79) มาก	4.08 (0.90) มาก	3.65 (0.93) มาก	3.69 (0.87) มาก	3.87 (0.91) มาก	3.83 (0.81) มาก	3.69 (0.83) มาก	3.71 (0.92) มาก	3.77 (1.57) มาก
4. คู่มือในการดำเนิน งานโครงการ ทีวีศึกษามีความ ชัดเจนที่สามารถ นำไปเป็นแนวทาง ปฏิบัติได้	3.88 (0.87) มาก	4.03 (0.68) มาก	3.86 (0.96) มาก	3.91 (0.85) มาก	3.89 (0.93) มาก	3.95 (0.69) มาก	3.67 (0.90) มาก	3.79 (0.91) มาก	3.74 (0.84) มาก	3.90 (0.85) มาก	3.50 (0.95) ปาน กลาง	3.64 (0.90) มาก

จากตารางที่ 5.11 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทีวีศึกษา ด้านความเข้าใจ
 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่ง
 อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้าน
 ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงานตามโครงการทีวีศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.09$,
 $SD. = 0.60$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.06$, $SD. = 0.68$) และน้อยที่สุดเป็น
 ครู/อาจารย์ ($M = 3.87$, $SD. = 0.87$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทีวีศึกษา ด้านความเข้าใจ
 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 4.09$, $SD. = 0.60$)
 โดยหน่วยงานสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจ
 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทีวีศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.18$,
 $SD. = 0.47$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 4.07$, $SD. = 0.63$) และน้อยที่สุด
 เป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 4.02$, $SD. = 0.66$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัด
 การศึกษาโครงการทีวีศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการ

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD. = 0.68$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.23$, $SD. = 0.64$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 3.99$, $SD. = 0.67$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.90$, $SD. = 0.68$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการ

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($M = 3.87$, $SD. = 0.87$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.15$, $SD. = 1.35$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. ($M = 3.95$, $SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.76$, $SD. = 0.99$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเรื่องการเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานตามโครงการ

ตารางที่ 5.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ทีวีศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน ด้านความพร้อมในการจัด
 การศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา

ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	3.58 (0.55) มาก	3.87 (0.46) มาก	3.91 (0.71) มาก	3.73 (0.59) มาก	3.71 (0.78) มาก	3.71 (0.88) มาก	3.66 (0.77) มาก	3.69 (0.78) มาก	3.78 (0.74) มาก	3.75 (0.74) มาก	3.87 (0.68) มาก	3.82 (0.72) มาก
1. ครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการทีวีศึกษา	3.88 (0.77) มาก	4.21 (0.54) มาก	4.33 (0.89) มาก	4.07 (0.78) มาก	3.96 (0.89) มาก	3.70 (1.13) มาก	4.13 (0.80) มาก	4.02 (0.87) มาก	4.08 (0.82) มาก	3.82 (0.88) มาก	4.32 (0.72) มาก	4.18 (0.79) มาก
2. จำนวนบุคลากรมีเพียงพอต่อการดำเนินการ การจัดการกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทีวีศึกษา	3.44 (0.71) ปานกลาง	3.91 (0.80) มาก	3.61 (1.18) มาก	3.60 (0.89) มาก	3.59 (1.06) มาก	3.40 (1.09) ปานกลาง	3.39 (1.11) ปานกลาง	3.49 (1.09) ปานกลาง	3.75 (0.95) มาก	3.82 (0.75) มาก	3.74 (1.02) มาก	3.75 (0.97) มาก
3. จำนวนห้องเรียนและห้องฝึกปฏิบัติการต่างๆ มีเพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	3.57 (0.73) มาก	3.91 (0.80) มาก	3.72 (0.94) มาก	3.69 (0.81) มาก	3.63 (1.09) มาก	3.50 (1.23) ปานกลาง	3.67 (1.03) มาก	3.64 (1.07) มาก	3.61 (1.05) มาก	3.56 (0.97) มาก	3.81 (0.95) มาก	3.70 (1.00) มาก
4. การจัดการสถานที่ ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้	3.69 (0.72) มาก	4.00 (0.66) มาก	4.11 (0.71) มาก	3.87 (0.73) มาก	3.85 (0.91) มาก	3.95 (1.01) มาก	3.82 (0.94) มาก	3.84 (0.93) มาก	3.89 (0.93) มาก	3.88 (0.78) มาก	3.98 (0.84) มาก	3.93 (0.88) มาก
5. สถานศึกษามีความสะอาดปลอดภัยในการจัดการศึกษา	3.96 (0.64) มาก	4.18 (0.46) มาก	4.31 (0.67) มาก	4.10 (0.62) มาก	4.24 (0.82) มาก	4.15 (0.59) มาก	4.07 (0.94) มาก	4.16 (0.87) มาก	4.12 (0.77) มาก	3.92 (0.84) มาก	4.17 (0.77) มาก	4.13 (0.77) มาก
6. สิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้เรียนมีเพียงพอ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น	3.88 (0.73) มาก	3.88 (0.78) มาก	4.11 (0.89) มาก	3.94 (0.79) มาก	3.97 (0.93) มาก	3.80 (0.89) มาก	3.95 (0.92) มาก	3.95 (0.92) มาก	3.96 (0.88) มาก	3.86 (0.89) มาก	3.96 (0.89) มาก	3.95 (0.88) มาก
7. งบประมาณมีเพียงพอในการจัดการศึกษาหลักสูตรทีวีศึกษา	2.94 (0.93) ปานกลาง	3.39 (0.83) ปานกลาง	3.19 (1.04) ปานกลาง	3.11 (0.95) ปานกลาง	3.10 (1.17) ปานกลาง	3.60 (1.05) มาก	2.95 (1.03) ปานกลาง	3.06 (1.11) ปานกลาง	3.43 (1.03) ปานกลาง	3.65 (0.93) มาก	3.39 (0.97) ปานกลาง	3.42 (1.00) ปานกลาง
8. อุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้มีเพียงพอหรือเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.18 (0.83) ปานกลาง	3.55 (0.79) มาก	3.81 (0.95) มาก	3.43 (0.89) ปานกลาง	3.33 (1.14) ปานกลาง	3.60 (0.99) มาก	3.29 (0.97) ปานกลาง	3.33 (1.05) ปานกลาง	3.40 (1.01) ปานกลาง	3.53 (0.96) มาก	3.58 (0.95) มาก	3.49 (0.98) ปานกลาง
9. ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการฝึกทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน	3.71 (0.74) มาก	3.82 (0.63) มาก	4.00 (1.07) มาก	3.81 (0.82) มาก	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 5.12 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก โดยครู/อาจารย์ มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.82$, $SD. = 0.72$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.73$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.69$, $SD. = 0.78$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.73$, $SD. = 0.59$) โดยหน่วยงานสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.91$, $SD. = 0.71$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 3.87$, $SD. = 0.46$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 3.58$, $SD. = 0.55$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่อง สถานศึกษามีความสะอาด ปลอดภัยในการจัดการศึกษา และครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.69$, $SD. = 0.78$) โดยหน่วยงานสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.71$, $SD. = 0.88$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 3.71$, $SD. = 0.78$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.66$, $SD. = 0.77$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องสถานศึกษามีความสะอาด ปลอดภัยในการจัดการศึกษา และครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.82$, $SD. = 0.72$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.87$, $SD. = 0.68$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. ($M = 3.78$, $SD. = 0.74$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.75$, $SD. = 0.74$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องครูอาจารย์มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ตามโครงการ และสถานศึกษามีความสะอาด ปลอดภัยในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 5.13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน ด้านความชัดเจน
ในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา

ความชัดเจนใน การจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษา คู่สัญญา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	4.00 (0.65) มาก	4.13 (0.45) มาก	4.14 (0.80) มาก	4.07 (0.65) มาก	4.15 (0.75) มาก	4.10 (0.72) มาก	4.01 (0.71) มาก	4.08 (0.73) มาก	3.83 (0.70) มาก	3.75 (0.59) มาก	3.75 (0.72) มาก	3.79 (0.70) มาก
1. การกำหนด บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาคู่สัญญา	4.10 (0.73) มาก	4.09 (0.52) มาก	4.14 (0.93) มาก	4.11 (0.74) มาก	4.14 (0.86) มาก	4.15 (0.59) มาก	4.02 (0.69) มาก	4.09 (0.77) มาก	3.77 (0.81) มาก	3.80 (0.65) มาก	3.67 (0.85) มาก	3.73 (0.82) มาก
2. การกำหนด รายวิชาตามหลักสูตร ว่าสถานศึกษาใด จะเป็นผู้รับผิดชอบ จัดการเรียนการสอน	4.14 (0.72) มาก	4.27 (0.57) มาก	4.19 (0.82) มาก	4.18 (0.71) มาก	4.27 (0.79) มาก	4.05 (0.65) มาก	4.14 (0.83) มาก	4.20 (0.80) มาก	3.89 (0.78) มาก	3.90 (0.59) มาก	3.80 (0.82) มาก	3.85 (0.79) มาก
3. การกำหนด ตารางการจัดการ การเรียนการสอน รายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และ โครงการฯ ตรงตาม หลักสูตร	4.21 (0.71) มาก	4.27 (0.63) มาก	4.28 (0.81) มาก	4.24 (0.72) มาก	4.22 (0.84) มาก	4.25 (0.79) มาก	4.17 (0.78) มาก	4.20 (0.81) มาก	3.95 (0.77) มาก	3.92 (0.73) มาก	3.91 (0.79) มาก	3.93 (0.78) มาก
4. การกำหนด แนวทางในการ จัดการเรียนการสอน รายวิชาต่างๆ	4.08 (0.71) มาก	4.18 (0.63) มาก	4.28 (0.88) มาก	4.16 (0.74) มาก	4.23 (0.82) มาก	4.20 (0.83) มาก	4.06 (0.78) มาก	4.15 (0.80) มาก	3.94 (0.75) มาก	3.90 (0.65) มาก	3.90 (0.82) มาก	3.92 (0.78) มาก
5. การกำหนด แนวทางในการวัด และประเมินผล การเรียน	4.03 (0.73) มาก	4.18 (0.53) มาก	4.22 (0.83) มาก	4.11 (0.72) มาก	4.14 (0.87) มาก	4.10 (0.91) มาก	4.10 (0.83) มาก	4.12 (0.85) มาก	3.94 (0.77) มาก	3.59 (0.81) มาก	3.93 (0.81) มาก	3.92 (0.79) มาก
6. การกำหนดวิธี การเทียบโอนผล การเรียนระหว่าง หลักสูตร	3.88 (0.85) มาก	4.09 (0.58) มาก	4.14 (0.90) มาก	3.99 (0.81) มาก	4.14 (0.92) มาก	4.15 (0.93) มาก	3.90 (0.88) มาก	4.03 (0.90) มาก	3.78 (0.83) มาก	3.62 (0.79) มาก	3.59 (0.88) มาก	3.68 (0.86) มาก
7. การกำหนดวิธีการ รายงานผลการเรียน	3.83 (0.80) มาก	4.06 (0.50) มาก	4.03 (0.88) มาก	3.94 (0.77) มาก	4.05 (0.86) มาก	4.00 (0.92) มาก	3.88 (0.89) มาก	3.97 (0.88) มาก	3.83 (0.81) มาก	3.73 (0.76) มาก	3.75 (0.84) มาก	3.78 (0.82) มาก
8. การกำหนดเกณฑ์ ในการจบหลักสูตร	3.92 (0.76) มาก	4.18 (0.58) มาก	4.08 (0.94) มาก	4.02 (0.78) มาก	4.21 (0.86) มาก	4.20 (0.89) มาก	4.01 (0.86) มาก	4.12 (0.86) มาก	3.85 (0.80) มาก	3.84 (0.87) มาก	3.74 (0.86) มาก	3.80 (0.84) มาก
9. การกำหนด ข้อสัญญา เช่น แนวทางในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงและ ยกเลิกข้อสัญญา	3.85 (0.82) มาก	3.82 (0.63) มาก	3.92 (0.94) มาก	3.86 (0.81) มาก	3.96 (0.95) มาก	3.80 (0.95) มาก	3.77 (0.95) มาก	3.86 (0.95) มาก	3.50 (0.95) ปาน กลาง	3.47 (0.96) ปาน กลาง	3.43 (0.94) ปาน กลาง	3.46 (0.95) ปาน กลาง

จากตารางที่ 5.13 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.08, SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.07, SD. = 0.65$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.79, SD. = 0.70$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.07, SD. = 0.65$) โดยหน่วยงานสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาสูงที่สุด ($M = 4.14, SD. = 0.80$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.13, SD. = 0.45$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 4.00, SD. = 0.65$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีความชัดเจนในเรื่องการกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร และการกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.08, SD. = 0.73$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.15, SD. = 0.75$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.10, SD. = 0.72$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 4.01, SD. = 0.71$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีความชัดเจนในเรื่องการกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร และการกำหนดรายวิชาตามหลักสูตรว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.79, SD = 0.70$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา ตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.83, SD. = 0.70$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.75, SD. = 0.72$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.75, SD. = 0.59$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความชัดเจนในการจัดทำ MOU ระหว่างสถานศึกษาคู่สัญญา อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีความชัดเจนในเรื่องการกำหนดตารางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ การทำกิจกรรม และโครงการฯ ตรงตามหลักสูตร และการกำหนดแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียน

ตารางที่ 5.14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ศึกษาศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน ด้านประสิทธิภาพของการบริหาร
 จัดการโครงการของสถานศึกษา

ประสิทธิภาพของ การบริหารจัดการ โครงการ ของสถานศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	3.96 (0.57) มาก	4.07 (0.80) มาก	4.01 (0.74) มาก	4.00 (0.67) มาก	4.20 (0.60) มาก	4.01 (0.85) มาก	3.89 (0.72) มาก	4.04 (0.69) มาก	3.75 (0.73) มาก	3.66 (0.69) มาก	3.60 (0.75) มาก	3.67 (0.74) มาก
1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาคู่ สัญญาทั้งสองแห่ง มีการประชุมร่วมกัน	3.99 (0.68) มาก	3.91 (0.72) มาก	4.33 (0.79) มาก	4.06 (0.73) มาก	4.31 (0.75) มาก	4.15 (1.01) มาก	4.05 (0.77) มาก	4.18 (0.79) มาก	-	-	-	-
2. สถานศึกษามีการประชุม สร้างความเข้าใจ ก่อนการดำเนินงาน โครงการกับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร อาจารย์ ผู้สอนเพื่อวางแผน ในการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา	4.03 (0.69) มาก	4.19 (0.64) มาก	4.31 (0.79) มาก	4.14 (0.71) มาก	4.32 (0.76) มาก	4.20 (1.00) มาก	4.12 (0.79) มาก	4.22 (0.79) มาก	3.62 (1.03) มาก	3.57 (0.74) มาก	3.49 (1.02) ปาน กลาง	3.55 (1.01) มาก
3. สถานศึกษามีการ ประชุมกับผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อ สร้างความรู้และ ความเข้าใจใน โครงการฯ	3.99 (0.81) มาก	4.88 (0.71) มาก	3.83 (1.00) มาก	4.16 (0.78) มาก	4.34 (0.79) มาก	3.75 (1.21) มาก	3.57 (1.06) มาก	3.94 (1.02) มาก	3.63 (1.00) มาก	3.41 (0.93) ปาน กลาง	3.14 (1.11) ปาน กลาง	3.39 (1.08) ปาน กลาง
4. สถานศึกษามี ระบบในการคัดเลือก ผู้เรียนที่มีความสนใจ และความพร้อมใน การเข้าเรียน	3.99 (0.64) มาก	3.73 (0.72) มาก	3.72 (0.97) มาก	3.86 (0.76) มาก	4.20 (0.71) มาก	3.95 (0.94) มาก	3.60 (1.07) มาก	3.90 (0.95) มาก	-	-	-	-
5. สถานศึกษามี ระบบในการคัดเลือก ครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญใน การสอนทั้งวิชาการ และวิชาชีพ	-	-	-	-	-	-	-	-	3.82 (0.85) มาก	3.76 (0.83) มาก	3.82 (0.86) มาก	3.82 (0.85) มาก
6. บุคลากรภายใน สถานศึกษามี ความร่วมมือใน การดำเนินงาน	3.93 (0.66) มาก	3.94 (0.56) มาก	3.86 (0.87) มาก	3.91 (0.69) มาก	4.25 (0.67) มาก	3.95 (1.00) มาก	3.95 (0.81) มาก	4.09 (0.77) มาก	-	-	-	-
7. สถานศึกษาคู่ สัญญาทั้งสองแห่ง มีความร่วมมือใน การดำเนินงาน	4.07 (0.63) มาก	4.12 (0.74) มาก	4.17 (0.81) มาก	4.11 (0.70) มาก	4.34 (0.68) มาก	4.15 (0.99) มาก	4.07 (0.78) มาก	4.20 (0.76) มาก	-	-	-	-

ตารางผนวก ง 5.14 (ต่อ)

ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
8. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหลักสูตรทวิศึกษาแก่ครู/บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.89 (0.66) มาก	3.82 (0.68) มาก	3.72 (0.91) มาก	3.83 (0.74) มาก	4.09 (0.81) มาก	4.00 (1.08) มาก	3.77 (0.91) มาก	3.93 (0.89) มาก	3.67 (0.95) มาก	3.69 (0.77) มาก	3.50 (0.96) ปานกลาง	3.59 (0.95) มาก
9. สถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ	3.89 (0.64) มาก	4.06 (0.70) มาก	3.94 (0.86) มาก	3.94 (0.71) มาก	4.10 (0.76) มาก	3.80 (0.95) มาก	3.90 (0.89) มาก	3.99 (0.84) มาก	3.83 (0.86) มาก	3.82 (0.83) มาก	3.81 (0.87) มาก	3.82 (0.86) มาก
10. สถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู	3.82 (0.72) มาก	3.91 (0.63) มาก	4.00 (0.83) มาก	3.89 (0.73) มาก	4.03 (0.78) มาก	4.10 (0.64) มาก	3.88 (0.80) มาก	3.96 (0.79) มาก	3.83 (0.81) มาก	3.66 (0.79) มาก	3.71 (0.88) มาก	3.77 (0.84) มาก
11. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้สอนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร	3.93 (0.70) มาก	4.06 (0.50) มาก	4.08 (0.84) มาก	4.00 (0.70) มาก	4.11 (0.78) มาก	4.05 (0.76) มาก	3.97 (0.81) มาก	4.04 (0.79) มาก	3.85 (0.85) มาก	3.70 (0.95) มาก	3.72 (0.88) มาก	3.78 (0.87) มาก
12. สถานศึกษามีการชี้แจงให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ ในการจบหลักสูตร	4.00 (0.71) มาก	4.06 (0.56) มาก	4.11 (0.82) มาก	4.04 (0.71) มาก	4.13 (0.79) มาก	4.05 (0.89) มาก	3.93 (0.81) มาก	4.03 (0.81) มาก	-	-	-	-

จากตารางที่ 5.14 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.04$, $SD. = 0.69$) รองลงมาเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 4.00$, $SD. = 0.67$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.67$, $SD. = 0.74$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $SD. = 0.67$) โดยหน่วยงานสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาที่สูงที่สุด ($M = 4.07$, $SD. = 0.80$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 4.01$, $SD. = 0.74$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 3.96$, $SD. = 0.57$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ

ทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นเรื่องสถานศึกษามีการประชุมกับผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจในโครงการ และสถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.04$, $SD. = 0.69$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.20$, $SD. = 0.60$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.01$ $SD. = 0.85$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.89$, $SD. = 0.72$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นเรื่องสถานศึกษามีการประชุมสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงานโครงการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนเพื่อวางแผนในการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา และสถานศึกษา คู่สัญญาทั้งสองแห่งมีความร่วมมือในการดำเนินงาน

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.67$, $SD. = 0.74$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.75$, $SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.66$, $SD. = 0.69$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.60$, $SD. = 0.75$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไป ส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นเรื่องสถานศึกษามีระบบ/เกณฑ์การคัดเลือกผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถที่ตรงกับวิชาที่รับผิดชอบ และสถานศึกษา มีระบบในการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการ และวิชาชีพ

ตารางที่ 5.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 วิชาชีพศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
 ในโครงการวิชาชีพศึกษา

คุณภาพ การจัดการเรียนการสอน ในโครงการวิชาชีพศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	3.95 (0.52) มาก	3.96 (0.55) มาก	3.98 (0.83) มาก	3.96 (0.62) มาก	4.18 (0.57) มาก	4.06 (0.62) มาก	4.03 (0.58) มาก	4.11 (0.58) มาก	4.05 (0.62) มาก	3.80 (0.68) มาก	4.02 (0.59) มาก	4.03 (0.61) มาก
1. ครูจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ ที่มีการปรับปรุง อย่างสม่ำเสมอ ทุกภาคเรียน	3.85 (0.72) มาก	4.00 (0.6) มาก	4.06 (0.89) มาก	3.94 (0.76) มาก	4.01 (0.79) มาก	3.90 (0.72) มาก	3.97 (0.81) มาก	3.99 (0.80) มาก	3.98 (0.81) มาก	3.72 (0.81) มาก	4.00 (0.75) มาก	3.98 (0.79) มาก
2. ครูจัดสรรเวลา ในการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตร วิชาชีพศึกษาได้อย่าง เหมาะสม	-	-	-	-	-	-	-	-	3.99 (0.77) มาก	3.73 (0.81) มาก	3.97 (0.79) มาก	3.97 (0.78) มาก
3. ครูจัดการเรียน การสอนโดยคำนึง ถึงความพร้อม และ ความสนใจของ ผู้เรียน	3.86 (0.68) มาก	4.00 (0.66) มาก	4.06 (0.92) มาก	3.94 (0.74) มาก	4.15 (0.65) มาก	4.10 (0.85) มาก	4.03 (0.75) มาก	4.09 (0.71) มาก	4.05 (0.74) มาก	3.73 (0.72) มาก	4.07 (0.74) มาก	4.05 (0.74) มาก
4. ครูจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ที่เน้นการให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง	4.19 (0.68) มาก	4.09 (0.68) มาก	4.28 (1.00) มาก	4.19 (0.77) มาก	4.29 (0.67) มาก	4.10 (0.79) มาก	4.28 (0.69) มาก	4.27 (0.69) มาก	4.14 (0.78) มาก	3.74 (0.77) มาก	4.24 (0.71) มาก	4.17 (0.75) มาก
5. ครูเน้นการสอน ที่ให้นักเรียนแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับสถานการณ์จริง	4.04 (0.61) มาก	4.00 (0.66) มาก	4.00 (0.99) มาก	4.02 (0.73) มาก	4.22 (0.73) มาก	4.10 (0.79) มาก	4.10 (0.72) มาก	4.16 (0.73) มาก	4.07 (0.76) มาก	3.76 (0.86) มาก	4.11 (0.75) มาก	4.07 (0.76) มาก
6. ผู้เรียนได้รับการ ฝึกภาคปฏิบัติที่ เหมาะสมและมี ความปลอดภัย โดยครูฝึกภาคปฏิบัติ ที่มีความสามารถ ทักษะและเชี่ยวชาญ	-	-	-	-	-	-	-	-	4.04 (0.81) มาก	3.96 (0.87) มาก	4.13 (0.73) มาก	4.08 (0.77) มาก
7. การจัดการเรียน การสอนที่เน้น การทำงานเป็นกลุ่ม	4.06 (0.67) มาก	3.97 (0.64) มาก	4.03 (0.81) มาก	4.03 (0.70) มาก	4.28 (0.62) มาก	4.00 (0.72) มาก	4.12 (0.66) มาก	4.19 (0.65) มาก	4.04 (0.75) มาก	3.80 (0.83) มาก	4.05 (0.77) มาก	4.03 (0.76) มาก
8. การส่งเสริมให้ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย ตนเองโดยใช้สื่อและ เทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.96 (0.57) มาก	4.12 (0.60) มาก	3.86 (1.01) มาก	3.97 (0.72) มาก	4.25 (0.63) มาก	4.10 (0.64) มาก	4.01 (0.70) มาก	4.13 (0.67) มาก	4.05 (0.77) มาก	3.80 (0.79) มาก	3.91 (0.77) มาก	3.97 (0.77) มาก

ตารางที่ 5.15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการ
 ศึกษาศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
 ในโครงการศึกษา (ต่อ)

คุณภาพ การจัดการเรียนการสอน ในโครงการศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
9. ส่งเสริมการสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนตาม ความถนัดและ ความสนใจ	-	-	-	-	-	-	-	-	4.11 (0.71) มาก	3.89 (0.77) มาก	4.02 (0.72) มาก	4.06 (0.72) มาก
10. การติดตามให้ กำลังใจและให้คำ ปรึกษาเมื่อผู้เรียน พบปัญหา	3.97 (0.67) มาก	3.94 (0.61) มาก	3.86 (0.96) มาก	3.94 (0.74) มาก	4.24 (0.64) มาก	4.30 (0.66) มาก	3.97 (0.73) มาก	4.12 (0.70) มาก	4.21 (0.70) มาก	3.83 (0.80) มาก	4.09 (0.72) มาก	4.13 (0.72) มาก
11. ติดตามการ เรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อให้ข้อมูลป้อน กลับกับผู้เรียนในการ พัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	4.01 (0.62) มาก	3.91 (0.68) มาก	3.89 (0.89) มาก	3.96 (0.71) มาก	4.26 (0.68) มาก	4.10 (0.55) มาก	4.02 (0.73) มาก	4.14 (0.70) มาก	4.11 (0.72) มาก	4.00 (0.73) มาก	4.02 (0.71) มาก	4.06 (0.72) มาก
12. นำข้อมูลจากการ วัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน มาใช้เพื่อการ พัฒนาการจัดการ เรียนการสอน	3.93 (0.61) มาก	3.79 (0.54) มาก	3.81 (0.98) มาก	3.87 (0.71) มาก	4.15 (0.74) มาก	4.10 (0.64) มาก	3.92 (0.78) มาก	4.04 (0.76) มาก	4.13 (0.68) มาก	3.83 (0.74) มาก	4.07 (0.72) มาก	4.09 (0.71) มาก
13. การใช้ กระบวนการวิจัย ในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียน การสอน	3.68 (0.65) มาก	3.79 (0.60) มาก	3.72 (0.97) มาก	3.72 (0.73) มาก	3.88 (0.87) มาก	3.80 (0.70) มาก	3.60 (0.85) มาก	3.74 (0.86) มาก	3.88 (0.84) มาก	3.58 (0.75) มาก	3.80 (0.81) มาก	3.83 (0.82) มาก
14. ครูมีความ เชี่ยวชาญ/ทักษะ อาชีพตรงตาม ประเภทวิชาที่สอน	3.85 (0.64) มาก	3.97 (0.73) มาก	4.28 (0.88) มาก	3.99 (0.75) มาก	4.26 (0.65) มาก	4.00 (0.92) มาก	4.24 (0.66) มาก	4.23 (0.67) มาก	-	-	-	-
15. ครูมีความ สามารถในการ จัดประสบการณ์ ให้นักเรียนได้ฝึก ทักษะต่างๆ จาก ประสบการณ์ตรง	-	-	-	-	4.23 (0.67) มาก	4.10 (0.85) มาก	4.15 (0.65) มาก	4.19 (0.67) มาก	-	-	-	-
16. เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ผ่านสถานประกอบ การ	-	-	-	-	-	-	-	-	3.93 (0.92) มาก	3.80 (0.86) มาก	3.88 (0.91) มาก	3.90 (0.91) มาก

จากตารางที่ 5.15 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.11$, $SD. = 0.58$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 4.03$, $SD. = 0.61$) และน้อยที่สุดเป็นผู้บริหารการศึกษา ($M = 3.96$, $SD. = 0.62$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.96$, $SD. = 0.62$) โดยหน่วยงานสังกัด สอศ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.98$, $SD. = 0.83$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 3.96$, $SD. = 0.55$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สพฐ. ($M = 3.95$, $SD. = 0.52$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาเป็นเรื่องครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.11$, $SD. = 0.58$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.18$, $SD. = 0.57$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.06$, $SD. = 0.62$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 4.03$, $SD. = 0.58$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาเป็นเรื่องครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และครูมีความเชี่ยวชาญ/ทักษะอาชีพตรงตามประเภทวิชาที่สอน

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.03$, $SD. = 0.61$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา สูงที่สุด ($M = 4.05$, $SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 4.02$, $SD. = 0.59$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.80$, $SD. = 0.68$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโครงการทวิศึกษาเป็นเรื่องครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และการติดตามให้กำลังใจและให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบปัญหา

ตารางที่ 5.16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน

ความพึงพอใจ ต่อการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	4.41 (1.35) มาก	4.07 (0.42) มาก	3.94 (0.97) มาก	4.21 (1.12) มาก	4.38 (0.59) มาก	4.13 (0.74) มาก	4.02 (0.63) มาก	4.20 (0.64) มาก	4.20 (0.64) มาก	3.96 (0.60) มาก	4.01 (0.68) มาก	4.10 (0.66) มาก
1. โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน	4.40 (0.66) มาก	4.21 (0.48) มาก	4.08 (1.05) มาก	4.28 (0.76) มาก	4.51 (0.62) มากที่สุด	4.35 (0.74) มาก	4.18 (0.65) มาก	4.35 (0.66) มาก	4.29 (0.66) มาก	4.00 (0.68) มาก	4.10 (0.72) มาก	4.18 (0.70) มาก
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการเรียนตามความถนัดหรือความสนใจ	4.27 (0.65) มาก	4.12 (0.60) มาก	3.94 (1.07) มาก	4.15 (0.78) มาก	4.35 (0.66) มาก	4.05 (0.83) มาก	4.01 (0.72) มาก	4.18 (0.72) มาก	4.17 (0.73) มาก	3.92 (0.68) มาก	3.98 (0.77) มาก	4.07 (0.75) มาก
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	4.83 (0.85) มากที่สุด	4.03 (0.58) มาก	3.81 (1.06) มาก	4.38 (0.53) มาก	4.34 (0.69) มาก	4.10 (0.85) มาก	4.03 (0.72) มาก	4.18 (0.73) มาก	4.21 (0.71) มาก	3.98 (0.70) มาก	4.02 (0.79) มาก	4.11 (0.76) มาก
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลนกำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ	4.19 (0.70) มาก	3.88 (0.60) มาก	3.69 (1.12) มาก	3.99 (0.83) มาก	4.30 (0.68) มาก	4.00 (0.92) มาก	3.80 (0.84) มาก	4.05 (0.81) มาก	4.17 (0.74) มาก	3.94 (0.70) มาก	3.96 (0.84) มาก	4.06 (0.80) มาก
5. โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา	4.19 (0.70) มาก	4.09 (0.50) มาก	4.17 (0.94) มาก	4.16 (0.72) มาก	4.39 (0.70) มาก	4.15 (0.74) มาก	4.08 (0.76) มาก	4.23 (0.74) มาก	4.18 (0.74) มาก	3.94 (0.60) มาก	4.00 (0.79) มาก	4.09 (0.76) มาก

จากตารางที่ 5.16 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ในภาพรวม สูงที่สุด ($M = 4.21, SD. = 1.12$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 4.20, SD. = 0.64$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 4.10, SD. = 0.66$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.21, SD. = 1.12$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.41, SD. = 1.35$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.07, SD. = 0.42$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.94, SD = 0.97$) โดยทุกประเด็น จะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาส่วนใหญ่ เป็นเรื่องโครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20, SD. = 0.64$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.38, SD. = 0.59$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 4.13, SD. = 0.74$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 4.02, SD. = 0.63$) โดยทุกประเด็น จะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ส่วนใหญ่ เป็นเรื่องโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน และโครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.10, SD. = 0.66$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอน สังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมตามสูงที่สุด ($M = 4.20, SD. = 0.64$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 4.01, SD. = 0.68$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.96, SD. = 0.60$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน และโครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ตารางที่ 5.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน

ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา โครงการทวิศึกษา ในระยะต่อไป	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
ภาพรวม	4.14 (0.62) มาก	3.76 (0.60) มาก	3.86 (0.91) มาก	3.98 (0.72) มาก	4.15 (0.79) มาก	3.89 (0.82) มาก	3.81 (0.89) มาก	3.97 (0.85) มาก	3.98 (0.73) มาก	3.71 (0.74) มาก	3.88 (0.80) มาก	3.92 (0.77) มาก
1. การส่งเสริม สนับสนุนให้มี นักเรียนเข้ามาลง ทะเบียนเรียนใน โครงการฯ ให้มากขึ้น	4.24 (0.66) มาก	3.64 (0.78) มาก	3.89 (1.01) มาก	4.01 (0.82) มาก	4.31 (0.84) มาก	3.90 (0.91) มาก	3.82 (1.00) มาก	4.06 (0.95) มาก	-	-	-	-
2. ทำความร่วมมือ กับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาส ที่หลากหลายใน สาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น	4.24 (0.64) มาก	3.85 (0.71) มาก	3.94 (0.92) มาก	4.07 (0.75) มาก	4.19 (0.85) มาก	3.90 (0.91) มาก	3.80 (0.96) มาก	3.99 (0.92) มาก	-	-	-	-
3. สร้างความเข้าใจ กับผู้ปกครองถึง ความสำคัญของการ อาชีวศึกษาให้ชัดเจน มากขึ้น	4.13 (0.65) มาก	3.88 (0.60) มาก	3.97 (0.94) มาก	4.03 (0.73) มาก	4.34 (0.80) มาก	4.15 (0.81) มาก	3.95 (0.90) มาก	4.15 (0.87) มาก	-	-	-	-
4. ขยายการจัด การศึกษา โครงการ ทวิศึกษา โดย เริ่มตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	3.97 (0.89) มาก	3.67 (0.78) มาก	3.64 (1.10) มาก	3.82 (0.93) มาก	3.75 (1.11) มาก	3.60 (0.99) มาก	3.67 (1.04) มาก	3.70 (1.07) มาก	-	-	-	-
5. สถานศึกษาจะ ขยายความร่วมมือ กับผู้ประกอบการ ในการบริหารและ การจัดการเรียน การสอนตั้งแต่พัฒนา หลักสูตรร่วมกัน วางแผนการเรียน ร่วมกัน การสร้าง เกณฑ์การวัดประเมิน ผลร่วมกัน เป็นต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	3.97 (0.77) มาก	3.69 (0.75) มาก	3.84 (0.85) มาก	3.89 (0.81) มาก
6. สถานศึกษาจะ ขยายความร่วมมือ กับสถานประกอบ การในการจัดการ เรียนการสอนตาม สมรรถนะวิชาการ และสมรรถนะ วิชาชีพที่สถาน ประกอบการถนัด และสถานศึกษาถนัด	-	-	-	-	-	-	-	-	3.99 (0.78) มาก	3.73 (0.79) มาก	3.89 (0.85) มาก	3.93 (0.81) มาก

ตารางที่ 5.17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป จำแนกตามตำแหน่ง และหน่วยงาน

ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป	ผู้บริหารการศึกษา				ผู้บริหารสถานศึกษา				ครู/อาจารย์ผู้สอน			
	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม	สพฐ.	กศน.	สอศ.	รวม
7. สถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาครู เช่น พัฒนาทักษะการใช้ ICT และพัฒนาความรู้/ทักษะที่เกิดขึ้นจริงในสถานประกอบการ	-	-	-	-	-	-	-	-	4.00 (0.77) มาก	3.71 (0.80) มาก	3.89 (0.85) มาก	3.93 (0.77) มาก

จากตารางที่ 5.17 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมทุกตำแหน่งอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 3.98$, $SD. = 0.72$) รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ($M = 3.97$, $SD. = 0.85$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอน ($M = 3.92$, $SD. = 0.77$)

ผู้บริหารการศึกษา มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.98$, $SD. = 0.72$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 4.14$, $SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.86$, $SD. = 0.91$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 3.76$, $SD. = 0.60$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาส่วนใหญ่เป็นเรื่องทำความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสที่หลากหลายในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้น และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น

ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.97$, $SD. = 0.85$) โดยหน่วยงานสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.15$, $SD. = 0.79$) รองลงมาเป็นหน่วยงานสังกัด กศน. ($M = 3.89$, $SD. = 0.82$) และน้อยที่สุดเป็นหน่วยงานสังกัด สอศ. ($M = 3.81$, $SD. = 0.89$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการสร้าง ความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญของ

การอาชีวศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้น และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีนักเรียนเข้ามาลงทะเบียนเรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น

ครู/อาจารย์ผู้สอน มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.92, SD. = 0.77$) โดยครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมสูงที่สุด ($M = 3.98, SD. = 0.73$) รองลงมาเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด สอศ. ($M = 3.88, SD. = 0.80$) และน้อยที่สุดเป็นครู/อาจารย์ผู้สอนสังกัด กศน. ($M = 3.71, SD. = 0.74$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องสถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนตามสมรรถนะวิชาการและสมรรถนะวิชาชีพที่สถานประกอบการนัด และสถานศึกษานัด และสถานศึกษาจะขยายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในการพัฒนาครู เช่น พัฒนาทักษะการใช้ ICT และพัฒนาความรู้/ทักษะที่เกิดขึ้นจริงในสถานประกอบการ

ตารางที่ 5.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครอง จำแนกตามหน่วยงาน ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา

ความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษา	ผู้ปกครอง		
	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	4.14 (0.62) มาก	3.83 (0.69) มาก	4.11 (0.63) มาก
1. เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการทวิศึกษาอย่างชัดเจน	4.05 (0.76) มาก	3.80 (0.87) มาก	4.03 (0.77) มาก
2. การสนับสนุนบุตร/นักเรียนในความปกครองของท่านเรียนในโครงการทวิศึกษา	4.29 (0.74) มาก	4.01 (0.82) มาก	4.27 (0.75) มาก
3. เห็นด้วยว่าการจัดโครงการทวิศึกษามีความชัดเจน เห็นผลเป็นรูปธรรม	4.09 (0.82) มาก	3.83 (0.86) มาก	4.06 (0.82) มาก
4. รับรู้ว่ามีนักเรียนในโครงการทวิศึกษาต้องเรียนและร่วมกิจกรรมต่างๆ	4.08 (0.79) มาก	4.11 (0.79) มาก	4.08 (0.79) มาก
5. เชื่อมั่นในการจัดการเรียนทวิศึกษาของสถานศึกษา	3.75 (0.85) มาก	3.75 (0.85) มาก	3.75 (0.85) มาก

จากตารางที่ 5.18 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.11, SD. = 0.63$) โดยผู้ปกครองที่บุตรหลานเรียนในสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.14, SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นผู้ปกครองที่บุตรหลานเรียนในสังกัดหน่วยงาน กศน. ($M = 3.83, SD. = 0.69$) โดยทุกประเด็นจะมีระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากขึ้นไป ส่วนใหญ่เข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการสนับสนุนบุตร/นักเรียนในความปกครองเข้าเรียนในโครงการทวิศึกษา และรับรู้ว่ามีนักเรียนในโครงการทวิศึกษาต้องเรียนและร่วมกิจกรรมต่างๆ

ตารางที่ 5.19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามสังกัด ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา

ความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา	ผู้ปกครอง			นักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ)			นักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ)		
	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	4.16 (0.64) มาก	3.97 (0.78) มาก	4.14 (0.65) มาก	4.02 (0.68) มาก	4.02 (0.63) มาก	4.02 (0.68) มาก	4.02 (0.70) มาก	4.04 (0.63) มาก	4.02 (0.69) มาก
1. สถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	4.30 (0.71) มาก	3.94 (0.84) มาก	4.27 (0.73) มาก	4.28 (0.80) มาก	4.17 (0.78) มาก	4.27 (0.80) มาก	4.20 (0.82) มาก	4.04 (0.79) มาก	4.18 (0.81) มาก
2. สถานศึกษามีบุคลากรเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในหลักสูตรให้กับบุตรหลานของท่าน	4.15 (0.77) มาก	4.01 (0.94) มาก	4.14 (0.78) มาก	3.97 (0.84) มาก	4.00 (0.75) มาก	3.97 (0.83) มาก	4.02 (0.81) มาก	3.99 (0.89) มาก	4.02 (0.82) มาก
3. สถานศึกษามีจำนวนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน	4.06 (0.84) มาก	3.92 (0.89) มาก	4.05 (0.85) มาก	3.94 (0.93) มาก	4.02 (0.90) มาก	3.95 (0.93) มาก	3.99 (0.90) มาก	4.11 (0.80) มาก	4.00 (0.89) มาก
4. สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ ห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้	4.09 (0.81) มาก	4.00 (0.80) มาก	4.08 (0.81) มาก	3.97 (0.89) มาก	4.07 (0.66) มาก	3.98 (0.87) มาก	3.99 (0.91) มาก	4.17 (0.75) มาก	4.00 (0.90) มาก
5. สถานศึกษามีความปลอดภัยในการจัดการศึกษาทวิศึกษา	4.17 (0.77) มาก	3.96 (0.84) มาก	4.15 (0.77) มาก	4.04 (0.85) มาก	4.07 (0.78) มาก	4.05 (0.84) มาก	4.05 (0.86) มาก	3.98 (0.78) มาก	4.05 (0.85) มาก
6. สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างพอเพียง เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ โรงอาหาร และห้องน้ำ เป็นต้น	-	-	-	4.01 (0.96) มาก	3.88 (0.87) มาก	3.99 (0.95) มาก	3.97 (0.94) มาก	3.99 (0.82) มาก	3.97 (0.93) มาก
7. มีอุปกรณ์ วัสดุฝึก และสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	-	-	-	3.93 (0.97) มาก	3.95 (0.85) มาก	3.93 (0.96) มาก	4.00 (0.90) มาก	4.04 (0.83) มาก	4.00 (0.89) มาก
8. มีวัสดุฝึกเพียงพอต่อการเรียนในสาขาวิชาที่เรียน	-	-	-	-	-	-	3.96 (0.92) มาก	4.14 (0.75) มาก	3.97 (0.91) มาก
9. ความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อฝึกทักษะให้กับผู้เรียน	-	-	-	-	-	-	4.00 (0.87) มาก	3.93 (0.97) มาก	3.99 (0.88) มาก

จากตารางที่ 5.19 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.14, SD. = 0.65$) รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) ($M = 4.02, SD. = 0.69$) และน้อยที่สุดเป็นนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) ($M=4.02, SD=0.68$)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.14, SD. = 0.65$) ผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาสังกัด สพฐ. เห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่ามีความพร้อมในประเด็นสถานศึกษามีครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.02, SD. = 0.68$) นักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. และ สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) มีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในประเด็นครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.02, SD. = 0.69$) โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) ของ กศน. และ สพฐ. มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษาใกล้เคียงกัน โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) มีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีความพร้อมในประเด็นครูอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมากที่สุด

ตารางที่ 5.20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามสังกัด
ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา	ผู้ปกครอง			นักเรียน/นักศึกษา		
	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	3.90 (0.74) มาก	3.77 (0.82) มาก	3.89 (0.75) มาก	3.86 (0.78) มาก	4.01 (0.70) มาก	3.88 (0.77) มาก
1. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาให้ท่านเข้าใจ	4.06 (0.84) มาก	3.82 (0.98) มาก	4.04 (0.86) มาก	3.73 (0.92) มาก	3.98 (0.94) มาก	3.76 (0.92) มาก
2. รับรู้ว่าสถานศึกษาใดจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนรายวิชาใด	3.85 (0.83) มาก	3.68 (0.80) มาก	3.84 (0.83) มาก	-	-	-
3. รับรู้ถึงหลักเกณฑ์และแนวทางในการวัดและประเมินผล การเรียนโครงการทวิศึกษา	3.85 (0.93) มาก	3.78 (0.96) มาก	3.84 (0.93) มาก	-	-	-
4. รับรู้และเข้าใจในการกำหนดวิธีการโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร	3.78 (0.95) มาก	3.81 (0.91) มาก	3.78 (0.94) มาก	-	-	-
5. รับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตร	3.98 (0.91) มาก	3.79 (0.95) มาก	3.96 (0.91) มาก	4.05 (0.89) มาก	4.05 (0.85) มาก	4.05 (0.88) มาก
6. ระบบการคัดเลือกผู้เรียนที่มีความสนใจและความพร้อมในการเข้าเรียน	-	-	-	3.74 (0.92) มาก	3.88 (0.74) มาก	3.75 (0.90) มาก
7. ความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรภายในสถานศึกษา	-	-	-	3.93 (0.91) มาก	4.13 (0.81) มาก	3.95 (0.90) มาก
8. อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำเป็นการเฉพาะ ในการศึกษาตามโครงการทวิศึกษา	-	-	-	3.99 (0.98) มาก	4.04 (0.85) มาก	4.00 (0.97) มาก

จากตารางที่ 5.20 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียน/นักศึกษาจำแนกตามสังกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 3.89, SD=0.75$) รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา ($M=3.88, SD=0.77$)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.89, SD = 0.75$) ผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาสังกัด สพฐ. มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา มากกว่าผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองมองถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาในประเด็นสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิศึกษา มากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 3.88$, $SD = 0.77$) นักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษา มากกว่านักเรียน/นักศึกษาสังกัด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษามองถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการทวิศึกษาในประเด็นการรับรู้และเข้าใจในเกณฑ์การจบหลักสูตรมากที่สุด

ตารางที่ 5.21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามสังกัด ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา

คุณภาพการจัดการเรียนการสอน ของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา	ผู้ปกครอง			นักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ)			นักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ)		
	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	4.04 (0.68) มาก	3.81 (0.77) มาก	4.02 (0.70) มาก	3.99 (0.65) มาก	4.01 (0.65) มาก	4.00 (0.65) มาก	4.01 (0.73) มาก	4.09 (1.00) มาก	4.01 (0.76) มาก
1. รับรู้ว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน ในหลักสูตรทวิศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.01 (0.86) มาก	3.85 (0.89) มาก	3.99 (0.86) มาก	-	-	-	-	-	-
2. รับรู้ว่าครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความพร้อม ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน	3.99 (0.84) มาก	3.76 (0.88) มาก	3.97 (0.84) มาก	4.08 (0.84) มาก	4.07 (0.76) มาก	4.08 (0.83) มาก	4.04 (0.89) มาก	4.01 (0.79) มาก	4.04 (0.88) มาก
3. รับรู้ว่าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติจริง	4.11 (0.83) มาก	3.86 (0.81) มาก	4.09 (0.83) มาก	4.11 (0.88) มาก	4.07 (0.88) มาก	4.10 (0.88) มาก	4.09 (0.94) มาก	4.17 (0.72) มาก	4.10 (0.92) มาก
4. รับรู้ว่าครูผู้สอนรายงานผลการเรียน ให้ท่านทราบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้น ร่วมกัน	4.02 (0.88) มาก	3.73 (0.94) มาก	3.99 (0.89) มาก	-	-	-	-	-	-
5. เน้นการสอนที่ให้นักเรียนแก้ไขปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง	-	-	-	3.98 (0.87) มาก	3.93 (0.73) มาก	3.97 (0.86) มาก	4.08 (1.66) มาก	4.47 (0.87) มาก	4.12 (0.87) มาก
6. เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม	-	-	-	3.79 (0.96) มาก	4.07 (0.78) มาก	3.82 (0.94) มาก	3.75 (0.98) มาก	4.01 (0.89) มาก	3.77 (0.97) มาก
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	-	-	-	3.94 (0.91) มาก	4.05 (0.85) มาก	3.95 (0.87) มาก	4.00 (0.90) มาก	4.12 (0.83) มาก	4.01 (0.89) มาก
8. รับรู้ว่าครูดัดตามให้กำลังใจ และให้ คำปรึกษาแนะนำนักเรียน เมื่อนักเรียน ประสบปัญหา	3.99 (0.87) มาก	3.82 (0.90) มาก	3.97 (0.88) มาก	3.98 (0.91) มาก	3.98 (0.83) มาก	3.98 (0.90) มาก	3.97 (0.93) มาก	4.06 (0.85) มาก	3.98 (0.92) มาก
9. ทราบผลการเรียนเป็นระยะและได้ นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนของตนเอง	-	-	-	3.99 (0.86) มาก	3.86 (0.75) มาก	3.97 (0.85) มาก	4.01 (0.87) มาก	3.84 (1.02) มาก	3.99 (0.89) มาก
10. เรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข	-	-	-	4.09 (0.91) มาก	4.05 (0.85) มาก	4.09 (0.90) มาก	4.10 (0.88) มาก	4.00 (0.83) มาก	4.09 (0.87) มาก
11. รับรู้ว่าครูมีทักษะอาชีพ/ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน	4.14 (0.84) มาก	3.85 (0.91) มาก	4.11 (0.85) มาก	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 5.21 ระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามสังกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.02$, $SD. = 0.70$) รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) ($M = 4.01$, $SD. = 0.76$) และน้อยที่สุดเป็นนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) ($M = 4.00$, $SD. = 0.65$)

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$, $SD = 0.70$) ผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาลงกวด สพฐ. มีความเห็นว่าครูมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าผู้ปกครองนักเรียน/นักศึกษาลงกวด กศน. โดยผู้ปกครองมองว่าครูที่มีทักษะอาชีพ/ความเชี่ยวชาญในประเภทวิชาที่สอนมากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.00$, $SD = 0.65$) นักเรียน/นักศึกษาลงกวด กศน. เห็นว่าครูมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษามากกว่านักเรียน/นักศึกษาลงกวด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายสามัญ) มองคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในประเด็นครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนในโครงการทวิศึกษา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.01$, $SD = 0.76$) นักเรียน/นักศึกษาลงกวด กศน. เห็นว่าครูมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามโครงการของสถานศึกษามากกว่านักเรียน/นักศึกษาลงกวด สพฐ. โดยนักเรียน/นักศึกษา (สายอาชีพ) มีความเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในประเด็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด

ตารางที่ 5.22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา ของผู้ปกครอง นักเรียน/นักศึกษา จำแนกตาม
สังกัด

ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในสถานศึกษา	ผู้ปกครอง			นักเรียน/นักศึกษา		
	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	4.17 (0.60) มาก	3.85 (0.81) มาก	4.14 (0.62) มาก	4.11 (0.63) มาก	3.98 (0.63) มาก	4.10 (0.63) มาก
1. โครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วยสร้างโอกาสในการเรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน	4.26 (0.71) มาก	3.96 (0.82) มาก	4.23 (0.73) มาก	4.24 (0.72) มาก	4.10 (0.73) มาก	4.22 (0.72) มาก
2. โครงการฯ ช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจหรือมีความ กระตือรือร้นในการเรียนเพื่อได้รับความสำเร็จในการเรียน ตามความถนัดหรือความสนใจ	4.12 (0.74) มาก	3.85 (0.86) มาก	4.09 (0.75) มาก	4.11 (0.75) มาก	3.99 (0.80) มาก	4.10 (0.75) มาก
3. โครงการฯ ช่วยสร้างอาชีพให้แก่นักเรียน ที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	4.14 (0.74) มาก	3.87 (0.81) มาก	4.11 (0.75) มาก	4.07 (0.79) มาก	3.95 (0.78) มาก	4.06 (0.79) มาก
4. โครงการฯ ช่วยแก้ไขปัญหาประเทศในการขาดแคลน กำลังแรงงานในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ	4.08 (0.76) มาก	3.73 (0.84) มาก	4.05 (0.77) มาก	4.04 (0.78) มาก	3.92 (0.65) มาก	4.03 (0.77) มาก
5. โครงการฯ ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน ในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา	4.27 (0.74) มาก	3.85 (0.85) มาก	4.24 (0.76) มาก	4.11 (0.79) มาก	3.95 (0.73) มาก	4.09 (0.78) มาก

จากตารางที่ 5.22 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา
ในสถานศึกษาของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้ปกครอง
มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษาสูงที่สุด ($M = 4.14$,
 $SD. = 0.62$) รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา ($M = 4.10$, $SD. = 0.63$)

ผู้ปกครอง มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษา
อยู่ในระดับมาก ($M = 4.14$, $SD. = 0.62$) ผู้ปกครองของนักเรียน/นักศึกษาลงสังกัด สพฐ.
มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองของ
นักเรียน/นักศึกษาลงสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองพึงพอใจในประเด็นโครงการฯ ส่งเสริมให้เกิด
เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษามากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา
ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$, $SD. = 0.63$) นักเรียน/นักศึกษาลงสังกัด สพฐ.
มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในสถานศึกษามากกว่านักเรียน/นักศึกษา
สังกัด กศน. โดยนักเรียน/นักศึกษา พึงพอใจในประเด็นโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ที่ช่วย
สร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียนมากที่สุด

ตารางที่ 5.23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา
โครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป ของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา จำแนก
ตามสังกัด

ความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษา ในระยะต่อไป	ผู้ปกครอง			นักเรียน/นักศึกษา		
	สพฐ.	กศน.	รวม	สพฐ.	กศน.	รวม
ภาพรวม	4.09 (0.64) มาก	3.75 (0.78) มาก	4.06 (0.66) มาก	4.14 (0.66) มาก	3.92 (0.67) มาก	4.12 (0.66) มาก
1. โครงการฯ จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียนเข้ามา ลงทะเบียนเรียนในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น	4.08 (0.75) มาก	3.69 (0.81) มาก	4.04 (0.76) มาก	-	-	-
2. โครงการฯ จะมีการสนับสนุนงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ในโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น	4.08 (0.82) มาก	3.76 (0.94) มาก	4.05 (0.84) มาก	-	-	-
3. โครงการฯ จะมีการขยายโครงการทวิศึกษาให้มากขึ้น ครอบคลุมทั่วประเทศ	4.04 (0.83) มาก	3.63 (0.92) มาก	4.00 (0.84) มาก	-	-	-
4. โครงการฯ จะช่วยลดจำนวนนักเรียนสายสามัญ และเพิ่มนักเรียนสายอาชีพให้มากขึ้น	3.97 (0.84) มาก	3.71 (0.89) มาก	3.94 (0.85) มาก	-	-	-
5. โครงการฯ จะช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียน	4.30 (0.75) มาก	3.97 (0.86) มาก	4.27 (0.77) มาก	-	-	-
6. นักเรียน/นักศึกษาตั้งใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษา ภายใน 3 ปี ทั้ง 2 วุฒิ	-	-	-	4.52 (0.72) มาก	4.06 (0.82) มาก	4.47 (0.74) มาก
7. นักเรียน/นักศึกษาจะเข้าร่วมกับโครงการทวิศึกษา หากมีการดำเนินงานโครงการในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอีก	-	-	-	4.15 (0.82) มาก	3.93 (0.81) มาก	4.13 (0.82) มาก
8. นักเรียน/นักศึกษาจะชักชวนให้คนรู้จักเข้ามาลงทะเบียน เรียนในโครงการฯ ให้มากขึ้น	-	-	-	4.02 (0.82) มาก	3.89 (0.78) มาก	4.00 (0.82) มาก
9. ให้มีการดำเนินการโครงการทวิศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	-	-	-	3.87 (1.02) มาก	3.81 (0.88) มาก	3.87 (1.01) มาก

จากตารางที่ 5.23 ระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปของผู้ปกครองและนักเรียน/นักศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียน/นักศึกษามีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปสูงที่สุด ($M = 4.12$, $SD. = 0.66$) รองลงมาเป็นผู้ปกครอง ($M = 4.06$, $SD. = 0.66$)

ผู้ปกครอง มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปอยู่ในระดับมาก ($M = 4.06$, $SD. = 0.66$) ผู้ปกครองของนักเรียน/นักศึกษาสังกัด สพฐ. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปมากกว่าผู้ปกครองของนักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. โดยผู้ปกครองคาดหวังว่าโครงการฯ จะช่วยสร้างอาชีพให้กับนักเรียนมากที่สุด

นักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไป อยู่ในระดับมาก ($M = 4.12$, $SD. = 0.66$) นักเรียน/นักศึกษาสังกัด สพฐ. มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาในระยะต่อไปมากกว่านักเรียน/นักศึกษาสังกัด กศน. โดยนักเรียน/นักศึกษาตั้งใจเรียนเพื่อให้จบการศึกษาภายใน 3 ปี ทั้ง 2 วุฒิมากที่สุด

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์

นางเกื้อกุล ชังใจ

นายกวิน เสือสกุล

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา

และพัฒนาการเรียนรู้

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

คณะผู้พิจารณารายงาน

นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ

นางปัทมา วีระวานิช

ดร.สันติ เจริญพรพัฒนา

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ กองสุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ ไชยโส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาร์ตน์ สารสว่าง

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธินี วงศ์วานิช รัชมกการณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา มีสุข

ดร.ธนนันท์ ธนารัชตะกมุณี

ที่ปรึกษาโครงการ

หัวหน้าโครงการวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

บรรณาธิการ

นางสาวกิงกกาญจน์ เมฆา

นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกิงกกาญจน์ เมฆา

นายดุสิต ทองสลวย

นางสาวทัศนีย์ ชุ่มชื่นดี

นายจิรวิทย์ ไทภูวไพบูลย์

นางสาวกนกวรรณ ศรีลาเลิศ

นายภูริต วาจาบัณฑิตย์

นางสาวสุภารัตน์ ศรีหลัก

นายวรจักร จองศักดิ์

ผู้อำนวยการกลุ่มติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา

นักวิชาการศึกษานำนาญการพิเศษ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษานำนาญการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 4/2561

ISBN 978-616-270-101-6